

**Grammaticae Sulpitiana cū textu Alce-
liano recognito & aucto: ut proximo pate-
bit epistolio.**

¶ Iodocus Badius Ascensius magistro Pauli Laurio Strebatesi,
Ludimagistro: Et amico cū primis dilecto. S. D.

Bene se habet res nostra Lauri suauissime: Sulpitius noster
meruit sossis erasindenesq; bibliopolas ois reddidit: quocirca
rursus se chalcographie nostre credidit ea tamen lege vt ma-
ior lucidior veraciorq; creat. Erit autē maior: qm̄ cōterū metricam de
gradu formatione: et orationis ordine seu cōstructione suis locis inserui-
mus. Erit lucidior qm̄ artem epistolę componende ce nmentariolis no-
stris elucdamus. Erit quoq; veracior: quia mendis plusculis certius.
Erit demū hylariorq; in sinu tuum hols et doctissimi et amicissimi aba-
quo se honorificentissime acceptū gaudet: honorificentius tamē suscipi
endū iam pridem gestit: q̄ tuo auspicio tuos noi dicatus ad te redeat.
Cura igitur ne frustra in te spem collocasse queratur. Vale. Ad nonas
decembres: anni huius. M. cccc. llii.

Pomponij Aeti Tetrasichum.

Rostra palemonias non operant secula chartas.
Quum legis culti munera Sulpitij,
Hic breuis arte laborum omnes iam pandite vela:
Sulcabit tuto flamine lynter aquas.

Bart. Platine viri clarissimi Epigramma.

Qui vis ad letam pueros perducere frugem:
Illos Sulpitij lactea verba doce.
Que sunt de veterum libris decerpta probatis:
Iudicioq; noui vera reperta choij.
Franget in his audax genium sepe malignum:
Robile Tentare ledere si quis opus.

Martini Pilectici Carmen.

Quisquis es et doctus fieri sermone latinor:
Multaq; sub paruo codice nosse cupis
Sulpitij precepta tegase: artiq; libellos:
Et via fac laudis palma sit ista tue.
Quicquid grammatici per mille volumina quondam,
Scripserunt veteres: hoc breue monstrat opus.

Eiusdem distichum.

Dogmata Sulpitij tuto celebrentur in ouer:
Atq; sit in precio docta minerua suo.
f. ius.

Sulpitii Verulani Examen.

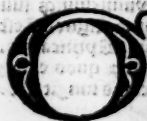
Joan. Sulpitii Verulani viri clarissimi de octo
partibus orationis libellus huiusmodi.

Hec que sunt nostri preludia parua libelli

Dilcat donati post elementa puer

Quem si citandum docuit pia cura magistri

Utile potuit nempe docere nichil.

Oratoria est recte loquere recteque scripture sci-
entia que usu ratione aueritare constat.

Oratorie partes sunt quatuor. littera. Syllaba.
Diction et Oratio. Littera est minima pars vocis com-
posita ex litteris que scribi potest individua. et si a littera vel
a legendo. quasi legitima: qui legendi iter prebet. Litteris
accidit tria: nomen quo appellantur figura qua designantur potestas qua
valent. Littere in hoc distat ab elementis: elementa proprie sunt ipse litterarum
principia: littere vero figuratim confunduntur. Littere sunt in alphabe-
to due et viginti. a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. v. x. y. z. Et his quae
sunt vocales. a. e. i. o. u. Vocales ideo dicere: quia plena per se vocem faciunt.
et vocales graeca est: et in graecis scribitur digamma. Litteras co-
sonantes appellamus: quasi cum vocalibus sonantes. Sunt autem sexdecim. b. c. d. f. g. h. k. l. m. n. p. q. r. s. t. x. z. Non est littera: sed aspiratio vocis. Cōso-
nantes diuidunt in mutas et semivocales. Mute sunt nonae. b. c. d. f. g. h. p.
q. r. Mute autem ideo dicere: quia respectu aliarum litterarum parum sonant.

Semivocales sunt septem. l. m. n. r. s. x. z. Ideo dicere semivocales: quia
plena voce habent. Ex his due sunt liquide. l. et r. Alii etiam. m. et n.
Quas ideo liquidas appellamus: quia post mutas posse faciunt piece-
dente syllaba breue esse communem: ut pharetra et pharetra.

Diphthongus est coniunctio duarum vocalium vni ius seruantiis
in eadem syllaba. Diphthongi sunt quatuor. ae. oe. au. et eu. Darum due
scribuntur et non proferuntur. ae. et oe. yodentia et foena. Au et eu scri-
buntur et proferuntur. ut audio et euge.

Syllaba est vox litteralis que sub vno accento et vno spiritu continetur
et perferitur. Accidit syllabae quatuor. Tenor spiritus. Tempus et numerus
litterarum. Tenores. i. accensus sunt tres. Acutus/grauius et circumflexus. Spiritus
duo sunt. Asper et lenis. Tempora tria. Breue/longum et commune. Nu-
merus: quia syllaba constare potest ab vna ad sex litteras: ut a. ab. abs. tra.
trans. stirps. Breue est minima pars orationis construere. In ordine posse
pari autem quatuor ad totum intellectum. Oratio est ordinatio dictionis congrua
perfectaque sententia demonstrans. Oratio est duplex: grauior et lenior que constare
potest ex nomine et verbo: et rhetorica que constat ex sex partibus. Pars ora-
tionis est vox indicans mentis conceptum. Partes orationis sunt octo. Nomen

Sulpitii Verulani

Verbum. Participium. Pronomen. Prepositio. Adverbium. Interiectio. et
Coniunctio. Ex his prima illa quatuor sunt declinabilia. Reliqua vero
non declinant. Nomen et pronomen declinant per casus. Verbum per tempora et
modos. Participium per tempora et casus.

¶ De nomine.

Nomen est pars orationis cum casu que corporis aut rei com-
munem qualitatem propriamque significat. Homini accidunt quatuor
genera. Species/Genus/Numerus/Figura/Casus.

¶ Nominum aliud proprium aliud appellativum. Proprium nomen est quod natu-
raliter uniuscuiusque propriam substantiam et qualitatem significat.

¶ Propriorum nomen quatuor sunt species. Pronomen/ Nomen/ Cognomen/ et Agnomen. Pronomen est quod preponit nos differentie vel amicitie
causa: ut Quintus Tullius Tiberius. Nomen est proprie uniuscuiusque suum
ut Cecilius. Cognomen est cognationis nomen: ut Scipio. Agnomen est
quod ab aliquo eum impetit: ut Humidicus. Torquatus. Sphacurus.

¶ Appellativum est quod naturaliter commune est multis quos eadem
substantia: siue qualitas: siue quantitas generalis et specialis iungit. Ge-
neralis: ut animal corpus. Specialis. ut homo lapis.

¶ Species est qua cognoscitur primitivum a derivativo. Species nomen
duo sunt. Primitiva ut mons. Derivativa ut montanus.

¶ Nomen aliud adiectivum aliud substantivum. Substantivum nomen est cui pre-
ponit unum articulum nisi: ut hic poeta. vel duo ad summa: ut hic et hec homo.
Adiectivum nomen est cui preponunt tria articula: vel consueti vel divi-
sa. Coniuncta ut hic et hec et hoc felix. Divisa ut hic et hec ovis et hoc ovum.
Est etiam illud quod variat per tres diversas voces: ut bonus bona bonum.

¶ Adiectivorum tres species sunt. Alia cui perfecta sunt voce constructio
et significatio: ut felix et albus alba albi. Alia in voce deficiunt ut pauper.
Alia in significatio: ut ovis nullus quis id est. que imperfecta dicuntur.

¶ Communes propriorum appellativorumque species ut ceteri. Quisquam. he sunt
corporale quod corpus significat: ut lapis. Incorporeale quod incorporeum est
ut anima virtus. Synonymum quod una voce diversa significat: ut nepos. Sy-
nonymum quod cum diversa sit voce idem significat: ut ensis gladius mucro. Ap-
pellativorum proprie species sunt decem et octo. Adiectivum est quod addit proprium
vel appellativum significat laudem vel vituperationem vel modum vel ac-
cidens uniuscuiusque. Ad aliquid nomen est quod sine intellectu illius ad quod de pro-
ferri non potest: ut pater filius. Quasi ad aliquid est quod cum significet aliquid con-
trarium aut aduersum: tamen non etiam illud significat ex quo accipit denota-
tionem: ut dies nocte. Benigne quod genere significat: ut grecus italus. Patris
quod a patre sumitur: ut romanus. Interrogativum quod cum interrogat de per-
tinet: ut qualis? Insuper quod incertum quid significat: ut quis. Relativum quod re-
fertur ad aliquid: ut alius. Collectivum quod in singulari multitudinem significat
ut populus. Divisum quod a duobus vel pluribus ad singulos refertur vel
ad plures in numero pariter: ut veteres/ bene/ aeterni. Fictivum est quod a pro-
prietate sonat per imitationem sive ut continuabile. Generale quod in species divi-
di potest. ut animal. Speciale quod a genere dividitur: ut homo. Ordinale
quod ordinem significat: ut primus. Numerales quod numerum demonstrat: ut duo

Examen de partibus orationis.

Absolutus qđ p se plenus est: vt ratio. Tēporale qđ tēpus ostēdit: vt mensis. Locale qđ loci aut spaciū indicat: vt longinquus.

Species derivatorum sunt he. Patronymicū. Possessivū. Comparativū. Suplativū. Diminutivū. Denotativū. Verbale. Participiale. Adverbiale. Ex his qđ reliqua suo loco dicim⁹. nūc hec nosse sit satis. Possessivū est: qđ diminutionē sui pūmigiū absolute demonstrat. Denotativū est generaliter oē qđ a pūmigiū nōle derivat. Verbale qđ a verbo: vt amato. Participiale qđ a participiis: vt amād⁹. Adverbiale qđ ab adverbio: vt crastin⁹. ¶ Genus est discretio sexus. ¶ Genera nōim sūt sex. Masculinū vt hic poeta. Femininū vt hec musa. Neutrū vt hoc scānū. Cōe vt hic et hec homo. Dē vt hic et hec et hoc felix. Promiscuū vt hic passer. Incertū vt hic aut hec dies. ¶ Articuli sūt tria genera et numeros ab hic hec hoc pnoie sumimus. Articulare est vox sequentē casū et numerū indicās. Et heus adverbia sūt et preponit oibus vīs.

¶ Numerus est dictōis forma que discretionē quātitatē facere potest. Numeri in oī parte oratōis declinabili duo sūt: singularis et pluralis. Singularis vt homo. Pluralis vt hoīes. ¶ Figure nōim sūt tres. Simplex vt anim⁹. Cōposita vt magnanīm⁹. Decōposita vt magnanimitas. ¶ Casus est declinatio nōis vel aliarū casualiū dictionū: qđ fit maxime ī hne. Casus sūt sex. Nōis qđ et rectus. Stūs qđ et parius et possessiv⁹. Dativ⁹ qđ et cōmendativ⁹. Activ⁹ qđ et causativ⁹. Stūs qđ et salutariv⁹. Abitiv⁹ qđ et cōparativ⁹ et latinus dī. Ex his vn⁹ est rectus vidēz nōis. ¶ Abitūqđ sūt quatuor. Stūs. Dīvūs. Activ⁹. et Abitiv⁹. Vocativ⁹ vere ro est per se vocandi casus. ¶ Declinatio est insērio nōis. ¶ Sūt autē declinatōes nōim dñqz. Prima que facit gēsi in ae diphthongū: vt poetā poetæ. Scđa in i: vt dñs dñi. Tertiā in i: vt pater patris. Quarta in us vel in u: vt vīsus vīsus: et comū comū. Quinta in ei diuisas syllabas. vt dies diei/res rei.

De verbo.

Verbū est pars orōnis cū tēponibus et modis sine casu actōis vel passiōis vel vtiuisque vel neutrius significatiū. ¶ Genera verborum sūt tria. Activū. Passivū. Neutrū. Cōe. et Depōnēs. ¶ Tēpora verborum sūt tria. Præsens. Præteritū. et Futurū. Sed præteritū rursus diuidit in tria. In præteritū imperfectū. In præteritū perfectū et in præteritū plusq̄ perfectū. Præsens tēpus pprie dī cuius pars præteritū pars futura est: vt docet. Pūscianus qđ fallit in verbis substantiis. Modus est diuersa inclinatio pūmī varios eius affectus demonstrās. ¶ Modī verborum sūt dñqz. Indicativ⁹ qđ et diffinitiv⁹ dī. Imperativ⁹ qđ et precativ⁹. Optativ⁹ qđ et desiderativ⁹. Subiectiv⁹ qđ et cōiectiv⁹. In finitū qđ et infinitiv⁹. ¶ Species sūt due. Pūmigiū vt amo. Derivatiua vt amaturio. ¶ Figure sūt tres. Simplex vt taceo. Cōposita vt cōticeo. Decōposita vt cōticesco. ¶ Cōiugatio est cōsequēs verborum declinatio. ¶ Cōiugatōes verborum sūt quatuor. Prima qđ in scđa psona pñtis indicatiui hz a ante s et ris: vt amo amas et amor amaris. Scđa qđ hz e ante s et ris: vt doceo doces doceor doceris. Tertiā qđ hz i breue ante s et e ante ris: vt lego legis et legor legeris. Quarta qđ hz i pducit ante s

Sulpitii Verulani

et ris: vt audio audis et audior audiris. Verba q̄ has cōiugatiōes nō sequunt appellat anomala: vt sum. ¶ Personę in verbo sūt tres. Prima vt amo. Secūda vt amas. Tertia vt amat. et sūt in plurali. Prima p̄sona ideo p̄ponit aliis: q̄ ipsa loquit̄: et cō ostendit. Secūda ad quā loquit̄ Tertia de qua loquit̄. ¶ Numeri sūt duo. Singularis vt amo. Pluralis vt amamus. ¶ De participio.

Participiū est pars orōnis que p̄ verbo accipit a quo derivat̄: et genus et casum h̄z ad similitudinē noīis: et accidētia verbī absq̄ discretōe p̄sonarū et modorū. ¶ Genera participiorū sūt quatuor. Masculinū vt amatus. Femininū vt amata. Neutrū vt amatum. Omne vt hic et hec et hoc amās. ¶ Casus sūt sex vt in noīe. ¶ Tempora participiorū tria sūt. P̄fectū cū imp̄fecto vt amās. P̄fectū cū plus imp̄fecto vt amatus. Futurū vt amaturus et amādus. ¶ Figure participiorū sunt due. Simplex vt legens. Decōposita vt p̄legens. ¶ Participia declinant vt noīa p̄ter pauca quę descendunt a verbis quarte cōiugatiōis in cō desinētibz: qm̄ mutāt p̄mas duas vocales in eū: vt sensentiō: quiens quesitū. ¶ De pronomine.

Pronomen est pars orōnis que p̄ noīe p̄prio vniuscuiusq̄ rei accipit: p̄sonasq̄ finitas recipit. ¶ Genera sūt quinq̄. Masculinū vt hic. Femininū vt hec. Neutrū vt hoc. Cōe vt nostras. Omne vt ego tu sui. ¶ Figure sūt due. Simplex vt is. Cōposita vt idē: qd̄ cōponit ex is et demū. Solū idē idē decōpositē figurē est. ¶ Personę sunt tres. Prima vt ego. Secūda vt tu. Tertia vt ille. Ideo prima et secūda p̄sonę nō vnicā sūt. p̄noīa habēt: q̄ nō egent diuersis vocibus: qm̄ semp̄ p̄ites inter se sunt et demonstratue. Tertia vero p̄sona ideo plura h̄z p̄noīa: q̄ modo demonstrat vt hic: modo refert vt ip̄e: modo p̄is est vt icina: vt iste modo absens et lōge posita vt ille. Si enī sup̄ oēs alias partes orōnis finit p̄sonas p̄nomē rectissime tertiarū quoq̄ p̄sonarū differētia distīcere p̄fert: q̄ plurimas h̄z diuersitates. p̄noīa nō sumūt articularia in declinatōe: sed nostras et vestras nō tanq̄ p̄noīa assūpserūt: sed q̄ sequūtur declinatōnē noīm tertie declinatōis. Ego et tu ideo genera habere cōfusi: q̄ cū demonstratiua sūt: sēclī ḡra ostendūt. ¶ Modi declinatōis p̄ noīm sūt quatuor. Primus cōtinet tria p̄noīa: ego tu sui. Secūda quinq̄: ille ip̄e iste hic et is. Tertia de quibz tuus suus noster et vester. Quarta duos casus et vras. ¶ p̄noīa primi et secūdi medi sūt p̄mitiua. Reliqua vero derivatiua. Ip̄e ip̄a ip̄m ideo nō sūt ip̄sūd in neutrali vocē: sicut istud et illud. Quia veteres dicebant ip̄sūd ipsa ip̄sūm.

¶ De p̄positione.

P̄positio est pars oratiōis indeclinabilis q̄ p̄ponit alijs partibus oratiōis. Per appositionē vt corā deo. Per cōpositionē vt inductus.

¶ De adverbio.

Adverbū est pars orōnis indeclinabilis: q̄ adiecta verbo significatiōē eius explanat atq̄ implet. ¶ Species eius due sūt. p̄mitiua vt clam. Derivatiua vt clamculi. ¶ Significationes sunt multe: vt qualitaris tēporis similitudinis quantitatis et similia.

Examen de partibus orationis.

C Figure sunt tres. Simplex vt diu. Cōposita vt interdiu. Decōposita vt impudente.

C De interiectione.

Interiectio est pars oratiōis indeclinabilis: que mētis affectum significat: interiacet alijs partibus oratiōis. **C** Interiectioni accidit significatio tantū.

C De coniunctione.

Cōiunctio est pars orōnis indeclinabilis cōiunctiua aliarū partū oratiōis. Cōiunctioni accidit tria: potestas: figura: et ordo. Potestas est cōiungit/approbat/affirmat/cōtinuat: et illa peragit.

C Figure sunt due. Simplex vt et. Cōposita vt etenim. **C** Ordines cōiunctionū sunt tres. P̄positiuius/Suppositiuius et Cōmuni.

C Finis.

Clarissimo viro Falconi Sinibaldo Patrio Romano Prothonotario Apostolico apostolicisq; filii cu nobis Sulpitius Aterulanus salutem.

Secundū horū librorū eruditionē: ego tibi dicare cōstitui sapiētissimē me Falcone: q̄ mirifice me delectauit tua illa cura et pietas: qua instruētis domesticis vteris. Qui dē vel hoc vno felices ap petuare se possūt: apud te tibi viuere cōtingit. In fratris enī filios paterna. In famulos velut patris animū geris. Et habeat igit pietas talis: quo nō modo eos q̄ tibi charissimi sūt ad lras exerceat. sed etiā q̄ romanio: et exteris tradere: q̄ plurimolo: vt tuus est mos: valeat pmoueri. Letus accipe masculinū q̄ offerimus: sed vniū: vt erit p̄sertim ludo in p̄sencia satisfactū: sic habere nū dignū aliqd q̄ fr̄isco eius fratris posses subministrare. De quo qd tibi nūc dicam: p̄fecto quom eius acūmē quom feruēs studiū: tā in nra oratoriā: q̄ in iuris facultate p̄cipi endā: quem animi candorem: quom deniq; sanctos mores inspicio: illud nullū de eo q̄ nascere ascribū iudicare. Eū eloquētia p̄mū iuris scētis cōsultissimū: ingenio vero sapiētissimū fore. Sed spero me oportune me ditaturū q̄ huic etiam aliqui sis traditurus. Vale.

C Jo. Sulpitij Aterulani viri eruditissimi de arte

grāmatica opusculum compendiosum.

Fundamenta cupis latie qui noscere lingue.

Ambus vt vocis inusulare queas

Naciter est: te calle ductu paruoq; labore

Perducam. fausto sydere carpe viam

Romina per casus nam te variare docebo

Itinc tibi quod seruent nota quēq; genus

Post hec de verbis et formis pauca locutus

P̄teritis tradam iuncta supina sua.

Postremo vt verbis deceat te iungere casus

Construere et partes sedere qualis suo.

Ergo age vt ad letam venias puer optime frugem

Sulpitij dicas hec monumenta tui.

Sulpicii Verulani.

De notatiuo prime declinationis.

Quintuplices forme declinant nomina rite
Quarum prima suis dabit as es am vel a rectis.

Prime declinationis nomina siue latina siue greca: aut in a: aut in as: aut in es habent singulares nomina. In a terminata tam masculina quam feminina et cetera sunt: ut hic poeta: hic scriba: hec roma: hec musa: hic hec ad uena. Ex neutris quibus secundum hanc declinationem vetustissimi utebantur solum posita: ut Suidij testimonio infra docebimur: in usu remansit. Nam secundum tertiam declinationem modo variant. In as et in es greca sunt tam masculina: ut hic eneeas: hic anchises. In am barbara sunt ut addi abraham que addita us latina fiat ut abrahamus.

De genitio et datiuo.

Cum diphthongo patrio datus atque datiuo

Sed patrio dedit as: atque ai sepe vetustas

Et et datiuus in ac diphthongon finitur: ut huius poetae. Ceteros tam genos femininorum in a desinentia: plerumque in as more greco terminarunt: ut huius familiae et familiarum: et in ai: ut aulai per aulae: et pictae per pictae.

De accusatiuo vocatiuo et ablatiuo.

Am quartus seruat: quem grecus in an quoque format.

Dum rectus sit in as vel in a: sed et en facit ex es

Id est quanta est ultima nesci tanta est ultima vocatiui.

A primi quinto dabis: a longum dabo sexto

Es vult et fieri: quod in a flexere vetusti

Am distaxat in e vel non: quia barbara flecte

Et et in am desinit: ut hic poeta: hac musa. Et et ablatiuus in a: ut o poeta ab hoc poeta. Illa vero propria greca in as et in a etiam in an finit actus: ut hic eneeas et euean: hac egea et egean. Illa greca in es actus etiam in en emittit: ut anchisen. Vocatiuos autem et ablatiuos in e: ut o anchise. Interdum etiam in a. quod olim anchisa etiam in nescio dicebatur: ut docet Quintilianus. Barbara propria in am aut non variant ut Balaan: aut solummodo in genos et datiuorum: ut adam huius ade hunc ade. Reliqui casus nomina similes sunt.

De notatiuis et vocatiuis pluralibus.

Recto plurali datur e diphthongus utriusque

Cuius declinationis plurales nesci et ut in ac diphthongon desinit: ut hi poetae o poetae.

De genitiuis.

At arum patrio: nisi syncope sit: sociabo.

Que sit legitime deductis compositisque

Genitiui in harum: ut horum poetarum: nisi in um per syncope composita et deriuata nomina preferant: ut graugena et graugenerum: bardanidum et bardanidarum. Nam musum et poetum et similia non dicimus.

De declinatione nominum.

¶ De dativo et ablativo et accusativo.

Is tertio et sexto datur: abus: habent tamen octo
 Filia nata due liberta equa mula de ambe.
 Quidam addunt famulas dñas asinas animasque
 Lectum est et natis: as quarto consociabilis.

¶ Dativi et ablativi in ia crescit: ut his poetarum his poetis. Pauca in
 feminina in abus hoc casus habent: deabus / filabus / equabus / mula
 bus / libertabus / duabus / et ambabus: et vix plura. Quamvis enim deo
 bus et cabus vixerint. Et falsum est illud quod oia femina et a masculinis
 us neutro caribus transformant in abus hoc habent casus. Nam ut
 quit Valla. duabus. privignabus. gentibus. asinabus. iumentibus. ceruis
 bus. lupabus. vrsibus. libertinabus. patrenabus. pucibus. servabus
 famulabus. dñabus. ciabus non dicimus. Sociabus apud suos legimus.
 Asinabus apud Plautianum. Hec de his vide lina masculinis in yalla.
 ¶ Accusativi in as emittantur: ut his poetas.

¶ De recto singulari secunde declinationis.

D Atque sequens recti et se ut vel us quod latine
 Eus quoque et grece quod os simul in sociabilis

¶ Secunde declinationis nomina sex modis terminant singularis adhaerent
 ent in tum desinit: ut templi. aut in erit caper. aut in trit vir aut in ur
 ut satur. aut in us ut virgilius. aut in eius diphthongen grece anelli: ut
 epheus. orpheus. Invenimus etiam in os grece terminant: ut hoc lectos
 hoc chaos. et in on neutrarum hoc alio hoc epheoron.

¶ De genitivo.

Item dabit patrio nostrati: namque pelago.
 Prebet eos vel eo: que dant us rite notabo
 Nec minor est recto nisi deimpleris si geminato
 Ex it ut tus saperet: par lemp ab um vel us eret.
 Et crescit ip vel non muta praevit.
 A fero fer gero ger: bacchus vel mobilis liber.

celliber.

Crescit hiberus hiber cum nato: crescit adulter
 Presbiter atque lacer foter: interdum quoque dicitur.
 Mulciberi vel eris poteris supaddere si his.
 Cetera non crescant nisi que patris per tus dant

¶ Genitivi in longum desinit: ut templi templi. Sed in quibusdam sunt
 partes: in quibusda una syllaba abundat. Nam paucos syllabarum

Sulpitii Verulani

notati sunt esse nō possunt. Unde in his gis quos poete minores nō
 pferat se subtrahit littere videtur per apocopen: vt peculi p peculi.
 Deo igitur gū huius declinatōis vna syllaba rectos superat: vt vir viri
 satur saturi. tydeno tydei. Exceptis q̄ veniat a nō in us r in um. q̄ pa
 res sunt: vt Virgilius virgiliū templū templi. Et q̄ fouant a nō in er
 habentibus femininū in aue niger nigri nigra. Ex his excipimus quē a
 vel ip̄ vel n ante er syllabā habent: vt miser miseri/ p̄sper p̄speri/ tener
 teneri. Et a fero vel gero cōpositi: vt armifer armifem/ armiger armige
 ri. Demitur etiā puer pueri/ liber liberi q̄ bacchū r ingenuū significat
 Nam si alio significacionibus liba facie/ adulter adulteri/ focer foceris/
 liber tēliber/ p̄sper p̄speris/ mulabermulaberi r mulabermulaberi/ dēx
 ter dexteri r dexterp̄sper asp̄ri r asp̄ri. Sed asp̄ri quando est propriū,
 undauroi. De dantio r oblatiuis.

O terno r sexto datur : i sic ab us genitiuo
Eus quoq; q̄ sit es i terno iungit vt ophes.

Datur r oblatiuis fouant a gis i in o cōuerso: vt Virgiliū virgiliorē
 p̄i rēp̄i rēdei tydeo. Sic eni ab illa in eus gis: in ei vel in eos r in eo
 more arctico eūa habet r dantio i r vt ophes hui' ophēi vel ophēo
 vel ophēos hui' ophēi. Virg. in dūo. Ophēi callopesa lino formosus
 apollo. Et in terno eneidon. In fortibus lenti androgo dantio. Nō my
 rum caput ophēos loquebat. **Ascensus.** Seruus in vult eus in es
 mutari nō i habet in dantio: cetera q̄ ab es fieri gō vt acris orontis in
 scilicet vlti ammis acilli vult ab eus greca notatio p̄ p̄tracōes fieri
 De accusatiuis r vocatiuis.

Un quartus seruet: nisi forsan neutra per us det
Eus ea for̄mabit: vel vt on vel os: on generabit
Par recto quintus: sed s̄ auctet sepe petasq;.
Sic panthus panthu: sic ophes dicitur ophēi
Uō mutatur in e: que sunt neutralia denit
In pp̄lo per lus quia tollit us i retinemus
Filius r fili: quod in e fierere vetasti.
Sed flouus populus lucus deus r chorus agnus
Usurpantur in us: que rite per e variemus.

Accusatiuis in um dantur. vt hoc templū hoc tēplū. Hic tydeno hunc
 tyden. Sed hoc in eus dīp̄ongū greca emittit hūc casum eūa in a r vo
 catiuis in eurus hunc tyden r tyden o tyden. Inuenti r acis grecor in
 on: vt tydeon/ p̄acolon/ p̄acolon/ Lei don. Neadron. Vocatus dēlo
 hēnū in r r in um similis est nō: vt hic magister o magister/ hoc tēplū
 o templū/ hēc gliceriō gliceriū. Ideoq; gnumaduertendū o Euandre

De declinatione nominum.

o Tymbr/o Teucre/o puere & his similia nō esse a notatiuo in erisēd
a rectis i us: vt Euādrus. Tymbrus. Teucrus. puerus: vt antiqui dice-
bāt. Nōis ppria in us terminata & ante us habētia notatiū in i re-
moto us minoē notatiuo vna syllaba facilius ē. Virgilius o virgil. pō-
peius o pōpel/ Laus o cal. Vetusissimi tñ dicebāt o Virgiliē/ pōpele/
Laie. Cetera in us cōuerso us in e faciliē vocatiui: vt pīamus o piā-
me. Quēdā in us terminata hunc casum emittit in u: vt Edipus o edi-
pi/ Panthus panthū. Quēdā in os similit notatiuorū illos & ille. Pici-
mus tñ o deus/ o lucus/ o fili/ o filie/ o populus o popule/ o lunus o lu-
nū/ o agne & o agnus/ o vulge & o vulgus/ o chore & o chorus/ o pelage
& o pelagus: que sic suo arbitrio ptulere maiores. Et ne aliqui ambigua
dictis meis fidē adhibeas charissime lector. Volo te scire hec oia ex illu-
stribus me colligisse auctoribus quos nō posui verba me crebris inter-
latio fastidiū generaret: ne ingenuū puerile pūllitate cōfundere.

¶ De notatiuo & vocatiuo pluralibus.

Primo plurali quinto simul i volo fingi
S; tñ ambo duo dū mascula neutraq; collo-
p̄ter que neutris pluralibus a b; e; e; cunctis
primis & quartis & quintis associabis

¶ Nominatiui plurales & vocatiui huius declinationis in i longum de-
clinant: vt hic magistri o magistri. Sed neutra nomina habent nomina-
tiuos accusatiuos & vocatiuos in a: vt hec templa o templa.

¶ De genitiuis.

Dic nisi concilis opum fieri genitiuis

Allea concides que post numeralia ponis

Aut sis compones: seu nummū mille p̄num

Uq; sonus melior: seu dū dona p̄poni

¶ Genitiui in os terminant: vt gēs hōz tēpōz/ hōz dñōz. p̄ferunt
etiā in um ab auctoribus gēs masculini p̄ferunt neutro carere: sicut
synopā: sicut qñ in um naturaliter exortum deus & deorum: sicut
rū. Mille nummū tñ & mille denariū nō mille nōmōz & mille denariū
Triumvirū sed nō trivirū: vt Barro docet. In neutra autē synopā
fieri aut nāq; aut rano inueniunt. Dicimus tñ dū p̄poni autē singula
ri carē: causā autē cur neutri negat synopā est se cū singula: vt cōfē-
dant. Sic autē frequēs ad evitandā cūctā syllaba frequētā: vt mōgna
numū generat equos.

¶ De datiuo & ablatiuo.

In terno & sexto datur: ambo duosq; per obus

Festa lego per sibus: licet opum deat genitiuis

¶ Datius & ablatius in is p̄ferunt: vt his tēplis ab his tēplis. Sed ludon
& feston nomina illa semp pluralia tam in ium q; in os genitiuos emittit

Sulpitii Verulani

rent. Destinos esse et abidos in suo erit hoc saturnalis et saturnalis. his saturnibus ab his saturnibus. hoc vulcanalis et vulcanalis: his vulcanibus ab his vulcanibus. Vidimus etiam amobus et duobus.

De accusatiuis.

De quarto dabitur: tñ ambo duosq notentur

Ad quondā maribus deberant o ceu modo neutris

Accusati in os exeunt et hos dominos. has plianos.

De adiectiuorum trium vocum declinatione.

Declinatio a partim sunt prime partim scde declinatio sic variant in numero singulari. Bonus bona boni. boni bone boni. bono bone bono. boni bona boni. o bone o bona o boni. a bono a bona a bono. In plus rali boni bone bona. bono bonorum bono. bonis. bonos bonas bona. o boni o bone o bona. a bonis.

De tertia declinatione.

aco

cdt

Res ubi vocales et tres vult tertia mutas

Tres liquidas et r varie vocalib addens

Dogma cubile latro lac et allet testificato

Et dauid bogud atq tozal. fel. sol. bigil. exul

Dan. delphi. demō. splen. far. ber. inartyr. hotoz. fur

Mas. pes. lis. os. mus. es. laus et arabs tolemus.

Plebsq calibs scods tybs et puls et tybs atans stens

Forze tyris et sons et arans et pars et iners mors

tiburs daps cepe tips ops stirps caput atq capat lex

Styr bor lux talclant tōm p atq laupz mouetur.

De tertia declinatione singulares nū varie terminant. Declinatio est in a ut hoc poema. in erit hoc cubile. in i nulla est nomē nisi illa monoptota neutri generis: glim. sinap. haud. et ole generis frugum illi mācipi hū iustmodi et similia. In o ut hic leo. in ei ut hoc alal. in ei ut hoc mel. in ei ut hic et hoc vigil. in ei ut hic sol. in ui ut cōsul. in an ut hic nian. in en ut hoc nōm. in in ut deiphin. in on ut hec sydon sydonis. in ar ut hoc castor. in ar ut hic vomic. in ie ut hoc gadir. in oi ut hic oator. in ur ut hic turtur. in au ut hic inecenas. in eu ut hic pes. in is ut hic collis. in io ut greca ut chlamys. in os ut hic floo. in us ut cepus. in aes diphthongū ut hic pates. in aus quoz ut laus. in ans ut amās. in ens ut mens. in ius ut ius. in ons ut mons. in uns ut aruns. in ars ut hec pars. in ers ut iners. in ois ut mors. in oreyt tyburs. in uis ut puls. in abs ut trabs. in eds ut plebs. in ibs ut calbs. in obs ut scobs. in urbs ut vide. in aps ut daps. in ius ut yfuns. in epe ut adaps. in ipe ut ipe. in yps greca ut gryps et iaps.

De declinatione nominum.

In opa vt inopa. in irps vt stirps. in cims vt piems. in ar vt far. in ex vt
fer. in ix vt nix. in yr vt stir. in ox vt nor. in ux vt lux. in aux vt saux. in
aix vt saix. in anz vt lanx. in unx vt cōsumx. in arx vt arx. in ac vt lacl ec
vt allec. in id vt dauid. in ud vt bogud. in ut vt caput. in y vt epy. Sta-
sius. Quos Tiron et summis ingessu mōibus epy. sed aliq terminatio
nes ex his interdu pauerit interdu correpte inueniunt quas qdē cū de
gō iracrabit cognosces.

¶ De genitiuis.

Is gūs habet: nisi grecus os hs be bel i det

Ut panos nert: sed bult barle generari

¶ Genitiui in is correptū desinūt: excepto huius vis qd pducitur.

A bzeue curtat atis bel atos: qz proxima grecis

Sunt quondā pyme: per atūq reperta secunde

¶ In a rectū desinētia addita sō syllaba faciūt gñi: vt poema poema
tis / syma symatis. Etustissimū tñ hmoi nois greca iuxta primā declina-
tionē variabāt etiā mutato genere: et iuxta secundā mutata voce. vt hec
vel hoc poema poemē: et hoc poemati poemati.

E bzeue procreat is: sed cepe nihil variabis.

¶ In e correptā terminata e in is verū: vt monile monilis. Cepe lde-
clinabile est. Vidimus etiā cepa cepe. ¶ In e pductā greca sūt: ppiā
seruāt declinationē: vt hec penelope penelopes: et rheroice rheroices.

O deimptis grecis pductum sepe dat onis

femineū do go dat inis: quibus addito virgo

Et cardo margo duin mas: et apollo. cupido

Turboqz ventus. homo: nūc nemine parcus. ozdo.

At caro dat carnis: sed quod dedit en dabit enis

Nunc anio nertio. bzeuat gentile frequens o

Cōpago ambago dñ gis dant: ges dabo non go:

Greca per o longum dant sepe pēt us genitiuum.

Os quidam adiscit: quidā vt nostratūa flectūt

Trisqz per o fratres: patrisqz per bs modo pones.

¶ In o si feminina sint et g vel d ante o habeāt. o in i breue puerit: et ac-
cepto nō formāt gñi: vt virgo virginis: dulcedo dulcedinis. Cōpago tñ
et ābago cōpagis et ābagis. Et si Quid? dixit. Atqz ita disparibus cala-
mis cōpagine cere. Vido didonis faciūt grece didos vel did? Calisto
etiā et calistonis et calistoos vel calist? sic et istia. Cetera xō quēcūqz ser-
uāt o longū: vt iuno iunonis / caupo cauponis: preter hic cardo cardinis
oido oidinis / hō hois. Eleusti tñ homonis dixerūt: nemo neminis turbo
turbinis. qñ est appellatiuū: qñ ppiū turbonis. Apollo apollinis. hic

Sulpitii Clerulanti

cupido cupidinis/margo marginis/buto butonis,ex gallica gēte homo
Lato catonis fomat. Anio fluuius anienis facit:qđ volum esse a recto
anien. Herio quoq; vxor: et vis martis nerienior: vt auctor est Sallustius.

Lac format lactis: sed et allec exit in eris

David dauidis forsan. bogudisq; bogud dat

Datq; caput capitis: que forma datur quoq; natis.

¶ Lac lactis/allec allecis/bogud bogudis/david dauidis/caput capi-
tis: sic et eius cōposita sinciput sincipitis/occiput occipitis. Repet oppi-
di nomē indeclinabile est: dicitur tam nepis et nepere nepetis.

¶ Sibi copulat is: sed mel et fel locant lis

In solis neutris producitur alis at elis

¶ Minibus ac olis: reliquis breue grāma prelt lis.

¶ In al desinētia si neutra sūt formāt gēn in alis lōgū: vt hoc aial aial-
lis. Si masculina habēt illud a breue: vt hanibal hanibalis et hic sal salis

¶ In el addita is formāt gēn: vt gabriel gabrielis. sed fel et mel sumūt
lis: vt fel fellis et mel mellis. ¶ In u in ol et in ul sumūt is: vt vigil vigi-
lis/sol solis/cōsul cōsulis. Nichil nomē indeclinabile est: sic et nequam.

¶ Quoq; suscipit is: sed ab en fit ins breue: deimptis,

¶ Ren splen atq; lien syren: qđ et os sibi querit

¶ Ut pan et titan delphinq;: sed on dabit ontis

¶ Nonnullis propriis velut huius demophoontis

¶ Et manet obliquis quanta extitit vltima rectis

¶ In an terminata a lōgū seruāt et formāt gēn addita is: vt titan tita-
nis. Greci tñ hñt hōz nom gōs i os: vt pan panos titan titanos. ¶ In
en correpta mutāt e in i etiā breue et is sumūt: vt hic flamē flaminis hoc
numē numinis. ¶ In en pductū accipit is: vt lien lienis/ren renis/sy-
ren syrenis/splen splenis. ¶ In i assumūt is penultima pducta: vt phor-
cin phorcinis/delphū delphinis. sed greci in os termināt. ¶ In on sū-
pto is gēn cōfuse emittit: vt symon symonis/mēnon mēnonis/sarpedō
sarpedonis. nōnulla tñ accipit is: vt laocoön laocoōnis/demophon de-
mophoontis/sarpedon penultima correpta sarpedontis.

¶ Is pones post ar: sed rīs sibi sublicet far.

¶ Lar proprium lartis formabit et hepatis hepar

¶ In deriuatis neutris producitur aris

¶ Cetera corripies nectarq; subarq; mouens nar

¶ In ar accipiunt is: vt cesar cesaris/nectar nectaris/par paris penula-
tuna correpta. sed far farris facit ad differentiā verbī farris: et nar naris
pducit a lar hōis propriū lartis. Sed neutra si deriuatiua sūt, pducit a

De declinatione nominū

in obliquis casibus: vt a lupa lupanar lupanaris a calce calcar calcaris. Depar autem hepatis facit.

Hicuiabit eris: cer mobile vertitur in eris.

Et hys dant celeberrimber cum pro saluber

Eris facies ex ter: sed eris faciunt later ether

Accipiterq; olim seu que piter accipiebant,

Iupiter obliquos iouis accipit arte negatos.

Ac crater panther dant eris: iunge character

Atq; stater: sed iter tineris sibi procreat ex ter.

Et longum veris ver format: bti mulieris

In er finita sumit is et goni penultima correpta reddat, vt carcer carceris, mulieris aut ptrahit. Lucretius. Sine viri soboles siue est mulieris origo. Ver veris pducit. Adiectiuus tñ in cer q; femininis in is habet vertit cer in eris: vt alacer alacris. Vterus vero alacris in masculino enā ptulerit. Terēt. Quin tu es alacris? Sed celeberrimber facit et saluber salubus. Imber imbibus emittit et ei? cōposita septēber septēbus/octobus nouēbus/decebus. Mulciber vero mulciberis: vt supius diximus: et mulcibus olim. Illa vero q; in ter hnt rectos vertit ter in tris: vt frater fratris: ether tñ etheris dicimus/later lateris/iter iteris correpta penultima. crater aut crateris/stater stateris et pāther pātheris pducta. qdā bene addi voluit character characteris: iupiter iouis facit: antiqui iupitris et iupiteris dixerit: et iouis in mō. accipiter accipitris et accipiteris pferebat veteres. Sic et opiter/marspiter/diespiter.

Post tr or ut datur is: sed cor sibi cōsociet dis.

Format oris robur femur et secur: adsit eburq;

Mas nisi sit rhetor propitius be vetul be tenens por;

Femina non arbor: cōmune negans genus omne

Producit oris: quod pro reliquis huiusmodi

Curtum tris est et hys: sed fur producit furis

In ir sumit is et penul. corripit: vt gadir gadiris/tr iris. vt Carisius declinauit. In or si masculina aut feminina aut cōia sūt: addita is et pducto o formāt gñis: vt hic orator oratoris: hec soror sororis: hic et hec auctor auctoris: membris tñ corripit oris: rhetoris: arboris: tricorponis: adecoris: et si pducti dñ tñ corripit. sic et illa vetusta marcopis et publipis. sic et ppus greca: vt hectoris et actous. neutra quoq; o bene seruant: vt marmoi marmois. cor aut cordis facit. In ur oia supio is et correpta u gignit gēōs: vt vultur vulturis: fulgur fulgur: furis tñ pducit. robur vero roboris: ebur euis, femur euis, secur euis, et iecinoris corripit o lřaz

Sulpitii Clerulani

As longū vt nostras facit atis: in as maris optat.
 Uas neutrum uasis: uas hic uadis: as petit allis
 Propria greca uiris calcas pallasq; creabis.
 Et dyamas adamas elephasq; gigasq; per antis
 As breue format ados bel adis dea pallas & archas
 Et lampas cyclas menas decas ambrosiasq;

¶ In as latina ablato s & addita syllaba tis reddunt grōs: vt mecenās
 mecenātis/arpinās arpinātis/ &c. veteres hndī gētia sic declinauerūt
 hic & hec arpinās & hoc arpinatē. Excipim⁹ hec monosyllaba hic as as
 tis/hoc uas uasis: qđ in plurali scđe est declinationis. hic uas uadis/hic
 mas maris/hoc fas nefas i declinabilia. Sic hic & hec & hoc nugas ois
 generis. Greca autē huius terminatōis habēt apud illos in dos vel i tos
 gtrū quē uertūt apud nos in tis vel in dis: vt calchas calchātos calchā
 tis/gygās gygātis gygātis/adamas adamātos adamātis. Pallas p
 pūū uiri pallātos pallātis. Pallas dea pallados palladis. lampas lam
 pados lāpadis. arcas arcados arcadis. menas menados menadis.

Es breue dant et itis maribus quadrantia sicut
 Hic fomes termes palines cū lūmte merges
 Hic gorges stipes ueles tudes arte satelles
 Hic cēspes trames eocles poples simul hames
 Es breue dant & itis que sunt cōmunia sicut
 Milles eques sospes pedes antistes comes hospes
 Ales et a sto stes ceu prestes stue superstes
 Pes dat edis sibi cum natis/sed apes remouebis
 A sedeo fit idis cōmunibus: i pzeunte
 Es longum dat etis maribus paries arielsq;
 Et commune teres: seu uerbo nota tenente

.i. in penultima.

Es breue sub metis interpres pzepez hebelq;
 Cum uergete indigetem iunges muliebria quedam

.i. producens.

Ut teges atq; seges simul hec abies reiozans es
 Inquies etis: cōmunis syllaba pes est.

¶ In es correptū latina que masculini uel cōis generis sūt remoto s &
 mutato e i breue & addita tis facit gtrū: vt hic stipes stipitis/hic & hec

De declinatione nominū.

miles militis. Excipiunt illa que ac diphthongū habēt in penultima: et h̄ a verbis deriuant: que e seruāt breue: vt hic et hec p̄pes p̄petis: hic et hec teres teretis: hic et hec hebea hebetis. Sic declinant i ante es habetia: quāuis longū es seruāt: vt aries arietis: parica parietis: hic et hec inquitis. pducit gñ iniquitatis. femina quocq; e breue seruāt: vt reges regitis. Sed pes et cōposita ab eo quibz pducāt aliqñ es formā in edis genitiuū correpto: vt cōpes cōpedis: tripes tripedis. Apes vero apis habet. A secundo autē deriuata in idis correptū emittunt: vt obfices obfidis: cedes deidīs. Sedes vero sedis facit.

Es longum se mutat in is seu cetera queuis.

Sed proprijs datur i que lecta per ens vt achillis

Terne vel p̄tine sunt quedam sicut ozontes

Etis et is faciunt nonnulla daretq; chremesq;

Hermes atq; thales potius dant etis: vt hagnes

Magnes cres locuplesq; lebesq; quiesq; quod olim

Et fecit: vt i requies nūc quod dedit etis

Heres et merces edis: cererisq; ceres dat.

¶ In es longū siue greca siue latina sunt mutata es in is reddūt gr̄os: vt cedes cedis / Achilles achillis. Sed antiqui huiusmodi grecorū nomina gr̄os etiā in i terminarunt. Virgilius. Atq; iunctis Achilli. Hic acris ozonti. Quandoq; ad primā redigerūt declinationē: vt ozontes ozonte. Chremes autē chremis et chremetis. etiā Laches lachis et lacheris et lachitis. Rānes ramnis et ramnetis. Dares daretis et dāris. Sic et multa grecorū variantur. Cres tñ cereris facit. Merces mercedis qđ cum se quentibus e pducit: heres heredis / locuples locupletis / quies quiescis qđ olim quinte fuit declinationis: at cuius compositū requies adhuc seruāt: quāuis Cicero in Catone maiore dixit requietem. Agnes agnetis / magnes magnetis / lebes lebetis.

Is itis longum facit: vt monosyllaba lis dis.

Et glis dans glitis: gliris glirisq; mouebis

Et vis non crescens: inēphis s̄anisq; quirisq;

Quando leguntur in is: longis coniungere possis

Cetera corripunt is: nec nostratia crescunt

Nunc lapis excipitur quod idis facit: adde tricuspis.

Ut cuspis iaspis cassisq; tegens caput: aspis

Et capis ac ibis tamen ibes dicito plures.

Doris adonis item chlāmis egis thebais atq;

Sulpitii Verulani.

Eiusdem forme patronymicum simul omne
 Crescunt sepe paris: tigrisq; & tybris alexis.
 Jlis anubis: at id recte patrio atq; datiuo
 Plura dabunt greci: que sepe per os quoq; legi
 Quod dedit en dat inis: sed qd dedit ir dabit inis.
 Sic sanguis simplex: sic pollis sardis inis dant
 At salamis salaminis habet: symois symoentis
 Quod dedit et dat eris bonis puluis cucumisq;
 Et cinis: impubis legitur: sed puber eris dat
 Semis diuidium ne flectas: semis ab asse
 Foimet semillis: thetidis dum mater achillis
 Vult thetis: oceanis thetis vult thetyos vxor

In is logū desinētis latia ablato s & addita tis parūt gñi: vt hec lis
 lris: hic & hec dis dits: hec glis glitis. excipit glis glir & glis glisis. Al
 la quoq; tā in er q̄ i is finita noia regulā seruāt in er terminator: vt hic
 puluis & puluer pulueris. hic vomis & vomer vomeris. hic & hec puber
 & pubis: dī & pubes pubis gñe feminio: & sñt multitudinē adolēscētū &
 totū pplm: vt tradit Festus & Serui & peccren. Cetera in is correptū si
 milē habēt gñi notatiuor: vt hic collis hui? collis: tyberis huius tyberis
 Excipit hic lapis hui? lapidis: scđ olīm lapis. pollis pollinis: cuspis cu
 spidis & ei? cōposita vt tricuspis tricuspis. semis semillis pōdus: mā p
 dimidio nō declinat. cassis cassidis. hic sanguis sāguinis. hic exāguis hu
 ius exāguis facit: nec primitiuū imitat. hec capis capidis qd greci esse
 maluit Pūscian? hic & hec potis & hoc pote huius potis h̄z: ex quo cō
 ponit poteuolo poteuis poteuuit & potissim potises potisest: p quo dici
 mus possū. Id vt cetera alia p̄clara noster Pōponius docuit. Si ca
 in is si a gō greco cōsonantē habuerit ante os. illud o in i mutāt & gñi
 latinū faciūt: vt symois symoentos symoentis: qd e ante n suscipit: & latia
 nū & greci acm habz. adonis adonidos adonidis. chlamys chlamydos
 chlamydis. qd p y scribit: vt quedā alia q̄ sub hac regula cōprehendunt
 doxis dooidos dooidis. Et sñr patronymica: vt eneis eneidos eneidis.
 P̄terea egis egidis: asp̄is asp̄idis: anubis anubidis: sardis sardinis
 lapillus: asp̄is asp̄idis: ibidis: qd in plurali numero habet ibea ibis
 Jlis illdis: paris paridis & paris. tigris tigridis & tigris. tybris tybdis
 & tybris. alexis alexidis & alexis. Cicero ad Atticū. Nam Alexidis ma
 nū amabē. ¶ Aduertendū qdem huiusmodi noia semp fere in accusa
 tiuo & ablatiuo paria esse vt Serui docet. Thetis thetidis mater achil
 lis: cuius ablatiuū etiā theti. Plautus p̄nūciat Thetyos thetyos vxor
 Oceanis: cuius datiuus est they.

De declinatione nominū;

Hic os bult ovis: sed cetera flecte per otis

Et quondam cōmune nepos: at cōpos & impos

Ut potis o breuiant: arbor dat ovis velut arbor

Onis athos vt athon: custos custodis habebit

Fac heros/minos/tros greca per ois & oos

Bos bouis: os ovis dat: os ossis: glos quoq; gloris

¶ In os masculina p̄dūt s & sumūt ris: vt mos mois, nepos tñ nepot̄ facit. Cetera in os i otis habēt gr̄m̄ p̄ducta o: vt hec eos cotis: hic & hec sacerdos sacerdotis. Et cōpos cōpotis corripit, bos bouis h̄z, os ossis os ois, custos custodis/arbor/honos/labos/lepos/odos: qm̄ in o: tero minant̄ supra docuimus quos habent gr̄os. Greca q̄dē in os gr̄m̄ grecū sequunt̄ os finali in is cōuerso: vt heros heroos herois, minos minoos minois, nā minonis apud Salustiu est a recto minon vel mino. Athos aut̄ athonis Cicero declinauit cū eius gr̄us athois sit.

U curtum dat ovis neutro: sed eris dabo cunctis

Que dant lus nus dus: ceu pondus bellus onusq;

Et que dant verbum per ero bel ero; breuiatum

Ut vetus hulkus opus: societur acus quoq; terne

Sed genitum pignus breuiabit ovis factusq;

His penus & fenus iūgam tempusq; lepusq;

At pecus hec pecudis: pecus hoc pecoris sibi iungit

Itercus dat utis: quod comparat us facit ovis

vt melampus edipus.

Pous podos in greco nobis quoq; pus podos esto.

Utq; ligur liguris sic & ligus ipse mouebis

¶ In us curti si neutra sūt deponūt us & oisq; corripit: vt corpus corripit. Illa tñ in lus dus & nus corripit̄ eris: vt vellus velleris: pōdus pōderis: munus muneris: sed factus factiois h̄z: pignus ois & eris vt vult Pūscianus, rudus ruderis: fenus fenoris & fenoris, penus penoris: olim peniris & peniteris. Que aut̄ verba in ero desinētia habent: in eris correptū faciūt: vt vlcus vlcis/ulcero vlceras, olus oleris/olero oleras. Lepus vero tēpōis h̄z, hoc pecus pecudis, intercus intercutis hoc acus acris, hoc lepus leporis. Comparatiua q̄dem p̄dunt us & ois p̄ducunt: vt fontis fontoris, melius melioris.

Utis ab us longo faciens: incus remouebo

Atq; palus udis: monosyllaba forino per uris

Sulpicii Uerulani.

Et tellus. sed grus per uis formabitur ⁊ sus

¶ In us ꝑducitꝛ remoto s tis sumitꝛ ⁊ seruāt u longū: vt salus saloris: tellus uero telluris hꝛ/ incus incudis/ palus paludis. Et monosyllaba de posito s uris ꝑducitꝛ: vt mas muris. Sed grus gruis facit ⁊ sus suis.

Hoc es uult eris: uult hic praes praedis habere

¶ In aes diphthogō duolatia iueniunt hoc aes aer/ hic praes praedis Laus frus dant audis: sed emaus nos flexeris apte

¶ In aus femina sūt ⁊ in dis gñi habēt: vt fraus fraudis. laus laudis

Post b bel in bel p si subditur s facit ex se

Bis mis pīsq: sed e si quod fuit antelupreme

¶ Nox in i mutabilis: retrahens monosyllaba hyemis ⁊

Aucupis ex auceps: cipitis faciet capitis ceps

¶ In bs ma ps desinētia formāt gñi interposito i: vt ybs ydis/ hyēs hyemis/ inopa inopis. Sed si ante bs vel ps e habuerint ⁊ nō sint monosyllaba illud e in i uertitꝛ: vt celebs celibis/ princeps principis: sed auceps aucupis facit. Et a capite cōposita remouēt s ⁊ e in i mutāt ⁊ sumit ita: vt anceps ancipitis/ biceps bicipitis/ triceps tricipitis. Antiqꝛ vero ancipes bicipes tricipes dixerunt.

Post l ⁊ n aut r si subditur s facies tis.

Sed glans: ⁊ folium frons: ⁊ lens vermis habēt dis

¶ Participans ab eo simul a que compositisqꝛ

Ambio dempto ab iens gñō format euntis.

A cor. coris cordis. pens uult a pendere pendis

At ne quid titubet bñ: nō vñs vñcia format

¶ In ls ns rs desinētia ablata s ⁊ sumpto tis emittēt gñi: vt puls poltis/ mons mōtis/ pars partis. Frons aut licet nō sit in vsu facit frondis cū folia arborꝛ significat. nā frōs frōtis capitis est pars. Lens lendis animal capitis: lens lentis legumen. Glans glandis facit. Exapiuntur etiā iens euntis/ ptericiens pterecitis. Ambiens uero ambientis habet: ex libripens libripēdis: sed aruns aruntis facit. Alecois ⁊ cetera a coide cōposita primitiua sequuntur.

A uerbis in go facit ⁊ gis: cum niue demo

¶ Coniunx n remouens: ⁊ in dis cetera uertunt.

Seu uocalis erit seu consona littera iuncta

Sed nox noctis habet cum prole: senesqꝛ senis dat

At quondam senicis: sed in ecclis esto supeller

De declinatione nominū.

Frux si sit frugis: spinx & styr gos facit & gis
Sicq; phalanx vertes: vel dic plurale phalanges
Quedā sicut hylax cōuertit grecus in actos
E super x nisi sint monosyllaba: compositūne
Ex ipsis: e per i mutant quod vult breuiari
Merueris dentes: lodicis rite notabis.
Nam loderx biber que lecta per ex datur icis

.i. latinis.

Longaq; vocalis solet esse penultima nostris
Colle gregis necis atq; p̄ecis niuis adde p̄iclosq;
Hilq; a pernīcie quod de nece: pernīcis adde
Et senis atq; vicis ducis & crucis ac nucis atq;.

ylarex & larix.

Cōiugis atq; crucis laticis qđ in ex quoq; lectum est.
Mallicis & salicis silicis: stygis addito grecis
Histicis his locia cū natrice sardoniciisq;
Ac onycis q; sunt quoq; mascula: que breuianda
Posco: calix et eryx fornixq; ellixq; remotis
Hin phenix sandyx spadix bombixq; per icis
Bebycis aut si his bebycis dicere possis

In x si a verbis in go deriuant ablata x & addita gis faciunt gis: vt
 grex gregis grego gregas: lex legis lego legis. remigis cut⁹ nōd remex
 nō vtimur e in i mutat. cōiunx vero cōiugis dicim⁹ remota n lfa: quā in
 plurali & in oibus obliq; p̄dit. Frux quo etiā nō vtimur frugis h; olim
 etiā hec fruges dixerūt. Cetera oīa latina p̄dit x & cis capiūt: vt fallax
 fallacis: nex necis: fex fecis: q̄ncunx q̄ncicis: septicis: deicis: s; si e āte
 x habeāt neq; sint monosyllaba nec ab illis cōposita mutant e i i correpti
 p obliquos casus: vt aper apicis: verter verticis. Lodix tñ & veruēcis
 pducūt. Silr masculina i io corripit i penultimū: vt somix somicis. Fe
 nix vero & bōbix pducūt. Barbara vt pharnax corripit. Addūt mastix
 sed plinius vit mastice mastices. Reliqua in x penultia pducūt: vt fe
 lix felicis. Excipimus grex gregis: crux crucis: fax facis: nux nucis: p̄ix
 picis: dux ducis: trux trucidis: cōiunx cōiugis: salix salicis: silix silicis: pel
 lex pellicis: p̄nix p̄ p̄ncioso etiā corripit: p̄strix p̄sticis: p̄scicis: cū p̄
 stris facit naut significat: nix niuis: senex senis. Ceteros senicis dixerūt.
 nox aut noctis h;: p̄nox p̄noctis. Spinx spigis spigos. Supeller supelle

Sulpitii Uerulani

estis habet. ¶ Alcen. Aduerte lector mastix femininū icis corripit. pī
sticis pducit etiā p pīce. Rufus festus i arato. Eedit apex sūma qua
lux pītrice choruscet. Pernix alit p pnicioso a pnicie. qī perneco siue p
z nece cōponi videt: penul. corripere potest: sed p veloci eandē pducit
Silius li. ij. Pernici velox cursu rapit incita mēbra. Pellex vero si e in
i mutat penul. corripit.

¶ De datuiis.

Ternum forino per i deponens s genitiui.

¶ Datui huius declinatiōis in i pductū a grō remoto s deducunt: vt
huius patris huic patri. s si a grecis descedat aliqui compiunt: vt Sta
tius in Achille. Palladii iustoue celebrabat sepius bonox forte diem.

¶ De accusatiuis.

Quartus romanus petit em plerūq pelagus.

Non crescis nobis im seruat maguderilq

Uis tigris tussis litis z polis addito syrtis.

Culm propius multis araris thibys tyberisq.

Et tanais phasis. tethysq licoris alexis

Emq bel im pestis quarto dabit atq bipennis

Et peluis/buris/restis/sebys atq securis.

Et turris torquis nauis contungito puppis.

Cetera greca per in que dant is ponit: charybdin

Herelmatq parin simul ibin daphnin z irin.

Quod cresces patrio debet os dabit a bzue quarto

Quod dedit os simul is cresces a bel in dat vtrius

Sed pan z titan delphinq lego per a tantum.

On quoq format athos z dido moze vetusto.

O grecum patrio dans bs solet o dare quarto

At quartum primo similem daupus vndiq neutro.

¶ Accusatiui a datuiis i mutato in em formant: vt patri patrē: sed qdā
in im faciunt: z greca sunt fere z in is terminata: vt carybdīs carybdim
syrtis syrtim. Tethys tethyos tethym. Neapolis neapolim z alia hmoi.
Et ista in em z in im turris turrem turrin/ torquis torquem z torquin/
buris burē z burim/ securis securē z securim/ bipennis bipennē z bipen
nim/ puppis puppē z puppim/ restis restē z restim/ peluis peluē z pel
uim/ sebys febrē z febim/ vis vim tantū. Tybus tybim/ z tyberis tybe
rim/ tigris tigrim/ litis litim/ tussis tussim/ maguderis maguderim. Reli
qui acti grec huius declinatiōis in in: vt heresin. apud Cyprianū ibin
irin/ carybdim. Quidius. Et fletu madidis ibin adite genis. Idē in pōto.

De declinatione nominis.

Cum ferre carybdin acher. Et frequenter in a etia terminant: vt lampas
lampadē et lampada/etherem et ethera/aerem et aera/thorax thoracē et
thoraca/syren syrenē et syrena/sidonē et sidona/hic pan hunc pana/hic tis
tan hūc titana/hic delphin hūc delphina tantūmodo. ¶ Nonnulla in on
habēt hūc casum: vt didon dīdo/athos athon. et in o etia: vt dido et ales
cro. Virgilius. Luctificam alecro. ¶ Neutri aut generis noia accusati
uū et vocatiuū simīle noiatiuo habēt: vt hoc corpus hoc corpus o corp⁹

¶ De vocatiuis.

Pat primo quintus sit: sepe tamen facit vsus

Ad mozem greci seu palla thaimne amarylli

¶ Vocatiui similes sūt nōis: vt pater o pater. Inueniunt tñ greca q̄ et
vñ seruāt grecū: vt hic pallas o pallas et palla/hec lāpas o lāpa/hec
thebais o thebat/hic chremes o chreme/o achile/o lache. Aliqua latinū
et grecū habēt: vt tybuis o tybuis et tybui et o paria et pari. Virgili⁹. Tug
o tybui tuo genitor cū flumine scō. Ouidius. Qui sapiāt oculos an pa
ris vnus habes.

¶ De ablatiuo singulari.

Sextus in i vel in e tantum cadat aut in vtrūq;

I dat nomen in e: sed seruat vtrūq; monile

Et mare rite per i tam nūc cupientia flecti.

At duntaxat in e et sozacte gausape rhete

Et presepe simul prenesse et cepe mouebis

Et preeunte vel is vel vtrūq; per i dabo queuis

Neutra per e: vel quis producitur alis et artis

Consona mobilibus per e tantum propria demus

Farre leges recte: pat mobile seruat vtrūq;

Mensis vt october petit i: sed vtrūq; dat hymber.

Quod dedit in quarto tñ solet i dare sexto

Ad dedit em simul in dat vtrūq; sed absq; bipennit.

Uis guls gnis ctis nlnis clausum: verbale qd in trix

Nomen in as gentis dans atis: mobile quoduis

i. neutrum genus.

Peter in er vel in is: licet abneget hoc dare rectis

Ut pugil et custos: vigil timber forte sacerdos

Et postis seu que dabit auto: dant et vtrūq;

Et tantum recto faciens et sospes et hospes

Sulplii Uerulani.

**Et non dicta p̄sus per e tantū rite moueinus
Attainen i strigili nois tantūmodo iungi.**

¶ Ablatiui aut in e aut in taut in e ⁊ in i finiunt. Neutra in e termina-
ta ablati in i ⁊ in e faciūt: vt hoc mare ab hoc mari ⁊ mare/ ab hoc mo-
nili ⁊ monile. Sed hec in e solū hūc casū emittūt r̄p̄ere/ gauſape/ p̄ies-
pe/ ſoſacte/ p̄neſte/ celene. In al ⁊ in er exētia ⁊ penultima p̄ducen-
tia/ vt ſūt fere neutra p̄ter nectar ⁊ tubar q̄ ⁊ h̄it in i termināt: vt cer-
uical/ ceruicali/ calcar/ calcar. Dicimus tñ ſale lare ſarre par pare part.
J̄tē masculina ⁊ cōis vel in er vel in is deſinētia ſi faciūt i e neutrū abla-
tiū in i efferūt: vt h̄ic pedeſter h̄ec pedēſtris ⁊ hoc pedēſtre: ab hoc et
ab h̄oc ⁊ ab hoc pedēſtri/ ſalubū/ celebrū/ h̄ic ⁊ h̄ec ois ⁊ hoc om̄e. ab h̄oc
⁊ ab h̄ac ⁊ ab hoc om̄i/ h̄ic ⁊ h̄ec v̄llis ⁊ hoc v̄lle ab hoc ⁊ ab h̄ac ⁊ ab
hoc v̄lli. Quidius tñ verſus ob̄t̄per̄ſ celeſte dixit. Hoc mihi nā reco-
ſo fore vt a celeſte ſagitta. regaliſ regali/ martialiſ martiali qñ eſt adie-
ctiū. nā p̄p̄ia appellatiuiſ ſimiliſ ablatiūſ habēt in e: vt iuenaliſ in
uenale/ martialiſ martiale. Illa etiā que acm̄ in im habēt: ablatiūſ in i
faciūt: vt tuſſim̄ tuſſi/ ſit̄im̄ ſit̄i/ neapolim̄ neapolis: que vero in em ⁊ in im
in e ⁊ in i vt puppe ⁊ puppi/ reſte ⁊ reſti/ bipenniſ autē bipenniſ tantūm.

¶ In is ⁊ in er menſiū noia termināt hunc caſum in i: vt ap̄iliſ ap̄uliſ
ſeptember ſeptēbri. Hym̄er quidē hym̄ie ⁊ hym̄ibū format. In er cuſ-
tuſq; q̄ generiſ noia nec in is terminata ablatiūſ in e. ſolum emittunt:
vt pauper paup̄ere/ vber vberē/ degener degenerē. Sed terminata in
uſor̄i aut̄i/ ouſor̄i aut̄iſ vt anguſor̄i aut̄iſ vt igniſor̄i aut̄iſ vt v̄ctriſor̄i
aut̄iſ vt am̄iſor̄i: ⁊ ois generiſ noia ⁊ comparatiuiſ oia: ⁊ verbalia in i:
⁊ gentiliſ in a: ablatiūſ in i ⁊ in e faciūt: vt aut̄i ⁊ aut̄e/ angui ⁊ angue/
igni ⁊ igne/ v̄ctri ⁊ v̄ctre/ am̄ni ⁊ am̄ne/ ſimante ⁊ ſimante: ſor̄iorē ⁊ ſor̄i-
or̄i/ v̄ctrice ⁊ v̄ctrici/ arpinatē ⁊ arpinati. Rudis qñ eſt adiectiūſ ru-
diſ ſolūmodo habet: qñ vero eſt ſubſtātiūſ rude. Hoſpes ⁊ hoſpes ſoſpi-
te ⁊ hoſpiter: poſtiſ poſte ⁊ poſti. Strigiliſ ſtrigiliſ m̄/ pugiliſ pugiliſ ⁊ pu-
gile/ vigiliſ vigiliſ ⁊ vigile. ¶ Reliqua oia tertie dedinationiſ in e finiunt
ablatiūſ: vt cladeſ clade/ claſſiſ claſſe: niſ ſua licētiſ metri cauſa ver-
rint poete. Virgiliuſ. Aduectū Eneam claſſi. Quāq; datiuſ eſſe multi
volunt ⁊ plurimi attēſtantur.

¶ De noſtatiuiſ actiſ ⁊ vocatiuiſ pluralibūſ.

Durali numero quarto quinto ſimul es do
At tralliſ. ſardiſ. ſpyriſ. gadis ſimul alpiſ
Sepe leguntur in iſ: ſed a cōpetit aut ſa neutr̄iſ
At ſa ſola dabūt quorū genitiuiſ ſum dat
Plus per ſum ſor̄ineſ: ſed plura ⁊ pluriſa dices
Sic ⁊ apluſtra leges ⁊ apluſtria non male dices
Quinetiam quarto tunc iſ ſpecialiter abdo.

De declinatione nominum

Quin patrus dat sum plur. allis: & ab breue quando
A preens tenunt: tuncq; es rectis breuiatur.

¶ Sic. Quere puer q; facili hec vna est ratio placuit parū ab au-
 tore discedere. Dixi itaq; ea neutra sola habere ita q; hnt in grōq; edi-
 uerſo quos intelliges: q; nō licet fin. Seruū gñi esse minorē nō usq;
 nō dices volanti aliam sed tñ volanti q; nō est volācia: ita h; rher
 habere e in abtō in q; rheri facit in grō bene facit rheria. cā serio q;
 q; memor vetus r copariū enā thabēt in abtō in quē in um mis-
 tūt nō habēt ita. vñ respiciēda est formatio gñi habēt aut h; casus quae-
 tuos terminatōes. Htū r vtū es lōgā in latinis nō neutriores breue i
 grecis qbusdā r patronymici ser i textu possint: sed etiā alpes r gadē o
 vīstare dicas r a vel ita in neutris declinabilibus. nā cepe r tēpe indeclī-
 nabilis sunt. Breue vero habet et lōgū in latinis nō neutris r ita lōgū
 in obus habētib; ita in grō plurāle tñ potissimū cā nris singula-
 ris enā est in ser: ab breue in grecis r patronymicis habētib; os in
 grō aut a in actō singulari vel ita in neutris: sed audi Sulpitium.

¶ Minutius acris vtis plurales tertie declinatōis finiant i eo
 vt h; patres hos patres o patres. **¶** Sed illa q; in te terminant si
 ue etiā aliter r finit gñi plurālē in iō frequēter emittit acm in es r i
 ser vt hos r has oēs a oia: hos ignes r ignis. **¶** Paucā qdē habēt nō
 r acm r vñ in i ser vt he sardis o sardis. He alpis rino rralis r gadis
 q; picinus rruca r gades. **¶** Neutra q; abtū habent in r hos casus
 in a termināt: vt hec corpora e corpora: rherē vero rheria habet. **¶** Illa
 aut q; in i vel in e r in i finit abtū: format hos casus ab ipis abtū in i
 addita a: vt mare mari maria: pare vel pari paria: felici vel felici felicia
 Exēptū ita q; nō seruāt i ante a. **¶** Adica q; Balsa pume r sede vult
 declinatōis a pūliciano bene dissentit. Itē vetera r amplustia: veterē
 amplustria quos legimus. Comparatiua quos in a desinūt: vt formosa
 maiora: sed vicinus plura r plurāle desinūt a optima r opturia. **¶** Plura
 q; aut greca habēt acm etiā in a breue: vt pliadās/heyadās/lari pa-
 dās/colchidās/desphinas/panas/titanas/syrēnas.

De genitiuo plurali.

¶ Un vel sum prebe genitiuo bel deē dtrūq;
¶ Quod dedit i ser to sūmabit sum genitiuo.
¶ Et prebens e bel i: quod comparat hinc volo dēmi.
¶ Pret plus: sed in ops locuples vetus a memor addēs.
¶ Et pulget h complex a q; facio facit in ser.
¶ Et quibus abstractum per sum datur aut ita clausum
¶ Ut suppler custos duces pigū atq; sacerdos
¶ Quinetiam iungen que syncopa prima be tollet.

Sulpiſſi Verniani.

¶ *Alce.* Est ergo lata exceptio, primo excipiunt oia cōparatiua, p̄ter plus, scđo sops & cetera enumerata, tertio a facio & fer vt arufer opifer Et alia oia qđ est abstractū in iū vel ia q̄ videt rō syncoper: vñ qđ di iō pia artificū, sacerdotū custodia, vigilia p̄cipiū, supplicū diuine, Auglia iō cōcetera eorū syncopant: sūt etiā syncopa cā metru: vt celestū p̄ celestū. P̄terea erāt alie huic obuiātes: vt de as crescēte: celebo redur: de ps finis. & alijs. p̄ qđas nō nouia vt roller, sed audiamus autorē, **¶** Etās pluralis fit a singulari abliō & aut in um aut in iū terminat siue natura siue p̄ syncopā. Illa sūt que abliū in i aut in i & in e habēt su scipiūt um & faciūt gñi: vt ab hoc cubili cubiliū: & aliali alialiū: felice feliciū: sapiente & sapiēti sapientiū. Multa tñ ex his q̄ finit abliū in i & in e p̄ syncopā pferunt: vt sapienū p̄ sapientiū merenū merenū sed cōparatiua in um tñ emittunt vt bon & harū & bon fortior: p̄ter plus qđ plurū bz, sūt dicimus uetus ueterū: uigil uigilū: pugil pugilū: memor memorū: cōpicum supplicū: striscum.

Consona bina tenens & e sexto uult ut ium des

Inde cohors coniunt & hyems: polysyllaba bs

Cuncta ps nisi strps: & q̄ caput edidit: um dent

¶ Que in duas desinūt cōsonātes & abliū in e faciūt in um uerūt: vt mors mortis: fons fontis: p̄ter cōiunt cōiugū. Et in mo aut ps desinētia vt hyems hyemū: p̄ter ps p̄cipū. Ex his tñ excipim: cōposita a capio re: q̄ faciūt gñi in iū: vt tricipiū dīcipiū: nūll p̄ syncopā succidunt, vt r̄het: p̄sepe: caro: cedes: piscio.

Poscit ium quoduis non crescens in genitiuis

Atramen um soboles iuncta indole uult iuuenisq;

Herelis & strigelis canis & panis volucrisq;

Atq; senex fruges: et que uult syncopa: bates

Et sedes et apes que rite tamen per ium des.

¶ Illa quoq; que in grō singulari pares habent syllabas in ium emittuntur: vt collis collū: caro carniū: apes apū & apum. Iuuenalis. Exa mēq; apū longa cōfederat vīa. Cedēs cedū. Sed similia in es frequētius in um terminant: vt uariū & uariū: sedū & sedū. In doles tñ indolum soboles sobolū facit. Iuuenis uero iuuenū: canis canū: panis panū: strigilis strigilū: herelis heresum.

As atis dat ium: sed syncopa plurima uult um.

¶ Itē in as latina in iū exeunt: vt arpinas arpinasū: ciuitas ciuitasū: p̄bitas p̄bitasū: pferunt uero ista etiā in um: siue natura uel potius p̄ syncopā: vt ciuitasū p̄bitasū.

Us dat ium tantum pluralibus inde remotis

Que quandoq; gradus medii sunt ut seniores

De declinatione nominū.

Tertius & sextus poscūt ibus aut ubus arcus

Partus & artus acus postnoscit lacusque tribusque

Et specus & quercus cum questibus a quero? optant

Datiuus & ablatiuis in ibus: vt his visibus, aliqua tñ differentie causa accipiūt u ante bus: vt hi artus his & ab his artubus/arcubus/ partibus: ad differentiā horū nom arg arx pars. Inueniunt tñ aliqua nulla differētia impellēte u ante bus seruire: vt lacubus tribubus: sicut postibus acus bus/ quercubus specubus quō & specib? hys questibus p querelis: questibus p lucro. **E**t qm̄ domus partim est quarte partim scēe ptim vti vtiq; declinatōis: ne i eius variatōe qd decipi possit p singulos casus declinare volumus. Hec domus: huius domus & domi: huic domui: hanc domū: o domus: ab hac domo. In pl̄ he domus: harū domorū & domū: his domibus: has domos: o domus: ab his domib?. Antiqui in ablatō singula in domu etiā dicebāt. & August? domos p domus grō est vsus.

De recto singulari quinte declinatōis.

Quinta dat es recto dūtaxat: sed genitiuo Quāuis es simul e quondam donauerit (sq;)

Ei nunc vel ei tantum dabit atq; datiuo.

Quite declinatōis noia termināt nūm in es: vt hec specicaz oia sunt gñis feminini: excepto dies incerti in singulari & merides in vtroq; numero masculini.

De gñis & datiuo.

Stis & drūs finiunt in ei diuisas syllabas: vt huius speciei huic speciei. Ceteros tñ gñm in es terminant: vt hui? speciei hui? dies. Argi. in georgicis. Libia dies somnig pareas vbi fecerit hoias: & in e: vt hui? die: & in i vt huius di. Arg. in .i. eneidos. Munera leticiāq; di. Et dñm in e: vt huic facie Silius tradit.

De accusatiuo vocatiuo & ablatō.

Em quarto: es quinto dabitur: decet e dare sexto

Actiūs sit a nrō mutato s in m litterā: vt hec species hanc speciem. Vocatiuus similis est noiatiuo.

Ablatiuus in e desinit: vt ab hac specie.

De noiatiuo actō & vtrō pluralibus.

Plurali primo dabis es comites sociando.

Noiatiuus actiūs & vtrū plurales similes sunt nrō singulari: vt he & has & o species.

De ceteris casibus.

Etum bult genitus: cum sexto tertius ebus

In defectiuis quibus est plurale videbis.

Stis sit ab ablatō singulari addita rū: vt harū specier. drūs & ablatiūs sūt a singulari ablatō adiecta bus: vt his & ab his speciebus. Sed non te

L. iij

Sulpitii Verulani.

fugiat oīa quīte declinatōis nōia carere gīs dīs et abltis pluralibus
pīter hēc res species dīs merīdies acies facies materies et pgenies
addūt et maneries qđ barbarū est.

¶ De octo nōibus qđ declinatōē pnoīm imitant: et quis vel qui.

Nullus et vllus vter cum natis solus et vter

Totus et vnus: ad hoc alius quod format alius.

Quis qui cum natis velut ipse modo variamus

Ut meus et noster pīscis inflexa frequenter.

Hinc tribus est quīntus per e: totus solus et vnus

Que claudis per quis ceu siquis nequis et etquis

Ac aliquis nūquis non per que: sed qua mouebis

.i. que et qua.

Que reliquis tantū dabo: si sit utrūq; repertum

¶ Octo sunt nōia qđ cū cōpositis more pnoīm scđi ordinis declinantur:
vnus totus solus alius alter vter vllus nullus: vt vnus/vnius/vni/vnū
vnā vnū/o vne vnū/ab vno ab vna ab vno. In numero pī vni vne
vna/vnoꝝ vnarū vnoꝝ/vnis/vnos vnas vna/o vni/o vne oꝝna/ab vnīs
Heteros more adiectiuoꝝ pīmi et scđi ordīs hēc nōia variabāt. Ex hīs
octo vnus totus solus habētyñ. Eā declinatōē etiā qđ vel qđ sequūt
vt quis vel qđ que qđ vel quid/cuius/cui quē quā qđ vel qđ/a quo vel
a qui a qua vel a qui a quo vel a qui. In plurali qđ que que/ quoz quas
rū quoz/quis vel qbus/quos quas que/a quis vel a qbus.

¶ De compositis cum quis et qui.

¶ Quis et qui inimica inter se sunt. nā quī quis quod olīm cōis gene-
ris fuit: vadit in compositionē nō recipit qui in nō singulari. et qui quī
augetur expellit quis. Unde extant versus.

Cum quis nāq; pīam sine qui coniūnge putasq;

Dam uis cunq; libet qui sine quis retinet.

¶ Cōponit quis cū si: vt siquis. cū ne: vt nequis. cū alius: vt aliquis. cū
en: vt ecquis qđ in cōuēto. cū nū: vt nūquis. cū quis: vt qđquis queque
qđquid: quoz quidē vocabus fm analogiā possumus vt. Quidā pīcipi
unt qđquis tantūmodo hīc in recto: et actō qđquid: et in abltō quoquo.

¶ Aliis vero oīa declinantur vt eoꝝ simplex quis que qđ vel qđ prepo-
sitis vel postpositis duabus vocabus: nisi qđ i femina voce notatiui sin-
gularis et neutrali pluralis dicimus siqua nequa aliqua nunqua et hoꝝ
abltis nō terminatur in et et multis pīsertim multitudinis numeri vo-
cabus aures abhorrent: vt quorūq; quasq;.

¶ Adiciunt qđ hēc particule nā: vt quīnā. qđ vt quīq; ex quo fit vnus-
quisq; singulare tm. pīam vt qđpiā. putas vt quīspiras. qđ vt quīq;. Et qđ
etiā deducta: vt quidā/quīdā/qđbet/quīcūq; pīmitiū sequunt.

¶ De compositis ex duobus rectis.

De heteroclitis.

Simplicium nozma formabis compositiua
Integra & inflexum non permutantia patrum
Quemlibet & solum componens flectito rectum
Non tamen alterutrum sic flectes nec duobenum
Nec rosamarinum nec quod dicunt olusatrum

In cōpositis ex duobus rectis ambo nō declinant: vt respublica/ hu
ius reipublice/ huic reipulice/ hāc rēpublicā/ o respublica/ ab hac repu
blica. In numero plī he respublice/ harū rerūpublicarū/ his rebuspubli
cis/ has respublicas/ o respublice/ ab his rebuspublicis. Sic & cētiman
centimanus cētimanū: vt ynimanus q̄ cōponunt ex corrupto & integro
declinant. Alteruter aut nunc postremū tm̄ variat anfr: olim etiā prioz
vt alteruter alterutra alterutrū/ alterutrius/ alterutri/ alterutrū alteru
trā alterutrū/ ab alterutro ab alterutra ab alterutro. In numero plurali
alterutri alterutrc alterutra/ alterutroz/ alterutrarū alterutroz/ alteru
tris/ alterutros alterutras alterutra/ ab alterutris. Inueniunt a aliā hu
iusmodi vt olusatrū olusatri olusatro & reliqua: dicit̄ & olusatrū sicut ros
marinū qđ & rosamarinus nūcupat̄. In cōpositis ex recto & obliquo re
ctus tantūmodo variat: vt hic tribunūsmilitū/ huius tribunūsmilitū/ huic
tribunūsmilitū/ hic tribunūsmilitū/ o tribunūsmilitū/ ab hoc tribunūsmilitū
In plurali hi tribunūsmilitū/ hoz tribunūsmilitū/ his tribunūsmilitū/ hos
tribunūsmilitū/ o tribunūsmilitū/ ab his tribunūsmilitū.

¶ De patronymicorū formatione.

De patronymicis ne sit noua lex variandis
Des velut āchises as & is velut archas & egis
At clausum per ne ceu greca per e tibi flecte.

**¶ Patronymicū est qđ a ppijs tantūmodo deriuatur patrum noibus
fm̄ grecā formā & significat cū grō pūmītiui filiū vel nepotē/ filiam vel
neptem: vt Eacides filius vel nepos Eaci. Formant patronymica abu
sue a noibus matrū: vt iliades. auoz: vt atlantiades. regū: vt cecropi
des. fratrū: vt phaeontides. vibium gētiū & regionū: argolis/ troas/
thessalis & quonā vel masculina vel feminina sunt. Masculina in des
terminata sic formantur.**

¶ In des.

**¶ Noia pūmī ordinis mutāt extremū e gū in a: & iſta ſyllaba des red
dūt patronymicū: vt pelias pelie peliades/ & enee eneades/ enides cū
cōtra regulā est. Anchises anchisiades h3: & lahertes lahertiades cū pa
tronymicū nūq̄ debeat pūmītiui gū nisi vna ſyllaba ſupare. Scōi vero
ordinis noia q̄ in i termināt gū ſumūt des: vt priami priamides. Que
in duplex ſi perſit vltimū in a & des accipiūt: vt Menecius mēetiū me
netiades. Que vero in ci mutāt ei in i longū & ſumūt des: vt Lydeus ty
dei tytides. qđ euphonie grā quidā volūt d in i pertere. Si rectū ſint o**

Sulpitii Uerulani.

diuisio a diō formāt addita des syllaba: vt hecroui hectorides. herculi herculides. Scipio tñ q̄q̄ latinū nomē scipiadēs h̄z p̄ scipionides.

¶ In is.

¶ Patronymica femina in is sūt a masculino ablato de: vt priamides priamis. Enēades encaō. Arg. tñ encis vsurpsuit. Sciendū est poetas q̄q̄s vel addere syllabas patronymicis: vt atlatiades p̄ atlatides. Deicides p̄ pelides. Vel diminuere: vt deucalides p̄ deucalionides.

¶ In ne.

¶ In ne patronymica femina sūt: et formant a ḡtis addita syllaba ne: vt Adrastus adrastrī adrastrine. Hercules nereī nereine: mutato ei in ī lon gū. Sed Acrisius acrisī acrisione p̄ducta penultima format.

¶ De patronymicorū declinatione.

¶ In es igit masculina more p̄ime declinatōis nom̄ insecunt: vt hīc priamides: hui⁹ priamide: huic priamīde: hūc priamidā et priamidē: o priamide et da. ab hoc priamide et da. hī priamide: hōz priamidaz et priamidū: hīs priamidis: hos priamidās: o priamide: ab hīs priamidīs.

¶ Femina tertiā declinatōnē sequunt: vt hec priamis: huius priamidis et priamidēs: huic priamidī: hāc priamidē vel priamidā: o priamis et priamidē: ab hac priamide. he priamides: hāc priamidū: hīs priamidibus: has priamides et priamidās: o priamides: ab hīs priamidibus.

¶ In ias quoq̄ femina sic declinant. hec pelias: hui⁹ peliadis et dos. huic peliadis: hāc peliadē et da. o pelias et pelia: ab hac peliade. he peliades: hāc peliadis: hīs peliadib⁹: has peliades et das. o peliades: ab hīs peliadibus.

¶ De declinatōe grecorū in e et in o.

Cum dedit e grecus recto tenet es genitiuus

En quartus numero p̄eunte: sed en genitiuo

Plurali: dehinc es terno sextoq̄ repones

Os quarto et quinto reperitur et us genitiuo

Os quarto: reliquos in utroq̄ per e lego clausas

Os quarto et quinto reperitur et us genitiuo.

¶ In e p̄pria siue patronymica sic variant. hec penelope: hui⁹ penelopes: huic penelope: hāc penelopē: o penelope: ab hac penelope. he penelope: hāc penelopē: hīs penelopes: has penelopas: o penelope: ab hīs penelopes.

¶ De o statim dicitur.

¶ Quos casus vsurpabimus a grecis.

As dat ados patrio: quartoq̄ da dasq̄ pelasgo:

Vel dat adis dein des sī nostro more reflectes

Es terne patrium sibi seruat in i quoq̄ clausum

Is dat eos patrio vel ios dat et in breue quarto

Pluralisq̄ lego vel ion vel eon genitiuo

De heteroclitis.

modis et viis.

De tribus in locis patrioq; vel us reperimus

Us facit um quarto reliquis u sicut Iesus

Cetera in eloquio vitabis greca latino

¶ In os greca sic est: hoc melos huius melos et melus huius mei mei hoc melos o melos ab hoc mei et melis: hec melia et mele bouum melcon et melon his mei mei hoc melia et mele o melia et mele ab his mei mei.

¶ In is.

¶ In is sic est. hec metamorphosis huius metamorphosios et seos huius metamorphosii et sei et phos hanc metamorphosio metamorphosia et si ab hac metamorphosii et si. hec metamorphosies et seos et sis hanc metamorphosion et seos huius metamorphosii et sei hanc metamorphosias et seos et phosia. Aliis nro similiis est et ab his daturus est his duobus latine non videntur: aliquibus vocibus abstinemus quas in nostram quos declinatione transferimus.

¶ In o.

¶ Hec sappho huius sapphoos et sapphus huius sapphoi et sapphi hanc sapphoa et sappho o sappho ab hac sapphoi et sapphi hec sapphoet sapphi hanc sapphon huius sapphoes et sapphis hanc sapphus et sapphos o sapphoc et sapphi ab his sapphos et sapphis.

¶ Hic moyses huius moysi hanc moesen o moyses ab hoc moysi huius moyses. Alii qui casus in usu non sunt: moyses hebreus. ¶ Hic iesus huius iesu hanc iesum o iesu ab hoc iesu huius iesus et o iesus.

¶ De nobis heteroclitis.

O Grammaticos inuitare bonos heteroclitis flectens
De forsan vetitis ponas vbicunq; repertum.

.i. inflectionem.

Blatur aptotum quod casum non habet vllum

.i. consimiliter finire solitis.

Sed vocem solam concinis calibus aptam

Vocem monoptoton casus omnis tenet vna

Diptotum binis: triptotum flectit ternis

.i. tetrapoton pentapoton.

hexapoton.

Sic deinceps tetra cum penta mouebis et hexa

q; paris legitur.

It pr. pus forsan: nbi et nli phasq; nephasq;

Hec aptota voluit et adeo quoc; supplet et cym

Nomen in i ve in y vel in u numero precurrit

Grammata cum verbis positis pro nomine cunctis

Sulpitii Verulani,

.i. in singulari.

Cepe prius terne: simul & pluralia tempe
Et cete et pondo: nec non genus omne quibus do
Ut nequam & mugas quibus hec pluralia fungas
Tot quot cum natis totidem numeralia quens.
De tribus ad centum que prius sunt species
Nulle prius fixum simul et post mobile factum
Esse monoptote dicas me iudice sojmo

¶ De nominibus heteroclitis.

Quonia de heteroclitis iam mihi dicendum est de quibus sane magna in
ter grammaticos dissensio est. Fateor me fere oia ex diversis aucto
ribus collegisse & grammatica lege. i. communi usu heteroclitia indicant. Et
quos aut auctores illis refragari cōperies: ascribere auctoritati. Scin
eni Plautus dixisse deliris feminino genere & numero singulari & Cice
ronē nexer alios interdū alia multa que lex grammatica vetat. prout in
analogia. i. ratio pporōis aut similitū decimatio similitū. Nec ideo ne me
aut inmemorē aut ignarū fuisse quispiā indicet: neve qd veteribus in
terdū scriptoribus licuit sibi quōq; licere in ea se putarant qd ratio an
tentiū esset figurate vel incuria quasā elapsum in quodāmodo temere
auderet usurpare. Idcirco ergo dicā quid sit aptoten & monoptoten ho
mē ex semetia. Pouiciā. nā sentit aliter Diomedes. Aptoten est quod
nisi tāāmodo habet: in ceteris casibus defect. prout in vno casu
hīc inuenit: eo qd sit nō aliorū hic iupiter & iupiter. Neutra vō ap
ta tres possunt hīc casus ppter similitudinē notatiue accusatiue & vocati
ue vocari: qd generaliter est in oibus neutris: vt fas nefus irador & pug
qz legim^{us} paris. Monoptoten est qd vno voce hīc & oēs casus sive sin
gulares sive plurales sive vniūq; numerū: vt sinapi/gūmi/cepe/pōdo
cete pedis: & literarū noia & numerorū a quatuor vsq; ad centū. Triptota
dicunt qd duos casus diuersos habēt: vt verus verubus. Triptota que
tres: vt templū templi templo. Tetraptota qd quatuor: vt generi generi
genoro generū. Pentaptota que quinq; casus casti casto castū caste.
Deraptota que sex: vt totus totius toti totū tote toto.

Deficit aut variat heteroclitia horū vel abundat.

Deficit in casu vel casibus aut numero alio

¶ Heteroclitū nomen est qd vario modo declinatur. Heteroclitū est vo
ria nōm declinatio que qdem sit in casu numero genere declinatione &
voce. sicut defectu abundantia & variatione.

¶ Defectiua in casu & numero.

Iupiter atq; **Iouis** fuerant duo nomina prius
At ea ceteris voce nunc declinabimus vna

De heteroclitis.

Sed proprie rectos tantū vult iuppiter ambos

Alco iugatur labeoq; & ganeo: verum

His datur & quartus: satias solūmodo rectus

Sed satiate tibi lucili congruit vti.

Nacte tenet quintum pascis vt mobile flexum

Hoc specus oq; specus: specoris fortasse mouebis

Soli sunt ferri pro flatu flamine: sponte

Sed lectum est spontis ceu flamina flaminibusq;

Sic sexto natu dat seruis: additur astu

.i. astus & vultus vtriusq; numeri.

Cum promptu: quis sit rectis omnibus astus.

Quos quæctus sequitur quotiens conforinis habet.

Iussu & premissu tantum nunc dantur in vlu.

Erpes vult fratres: verūq; veru dare nolens.

Grates plurales dūtaxat habeto sodales

Gratis grate leges: tantum inficte inficias des

Suppeteq; tias repetundarū repetundis.

.i. lateribus.

Ab latere hunc laterem: forsā lateres teribusq;

supple dict.

Hanc dicam: has dicas dices: hec dica vetustas

.i. ditionem.

A ditione hanc nem quidam nis nroq; suis dant

.i. casibus.

Fors dea vel casus o fors a forte mouetur

Hec rectis primis priuabo necisq; dapilq;

Remigis & frondis: primorū seruis addit

sup. careant.

Neutra simul quarto: cū verberare iugentis atq;

Feminis: at nex daps reimer frons femer ab vlu

Nota: legi nois neq; eis plurale negabis.

Fortē precem iunges vel ab hac tantum precē dices:

Obice sic quidam cum viscere frugeq; flectunt

Sulpitii Aeculani.

At frugi frugem visculosq; reperta reclamem
 Plus pluris neutro: totum plurale teneto.
 Quidam addunt pluri: dic virus raroq; viri
 Tabes declino nec da tibi nisi tabo.
 Tantūdem nectis tantodem iungere binis
casus in plurali
 Ad cūctos fer opes: pis pē pe prius modo flectes
 Sic vicis atq; vicum: bis hec: bis huius & hanc bin
 Hac bi: post vires nunc dices: legimus has bis.
 Datoq; lues quartum quem noctis & a lue sextum.
ois
 Os: mare, farrā, forū, mel, mulsum, defruta, mozum
 Es, ius, tus, vinum, simul ozdea nunc scio tantum
 Tres in plurali fratres retinere: sed olim
 Quibus ac maribus vinis simul eribus erum
 Furibus & moris dixisse poemata nois
 Nomina sic flectes quinter: sed ter tria demes
 Ut species acies cum prole dies faciesq;
 Progentes & materles res inanertesq;
 Querens distribuens infinitum referēsq;
 Atq; negans quinto carcant pronomina iungo
 Quattuor exceptis noster, nostras, meus et tu.

¶ Hec desiciūt certis casib; & nūero plurē: hec fors ab hac fouet: hūc late
 re ab hoc lateris: phocas & phiscian? addidit hi lateres & o lateres:
 hāc ditionē ab hac ditione. Sponte & flammigē pro spū ablit? soli sūt. Regi
 mus spōtis grāi apud Columellā: & flammā apud Tybullū: paucosq; al
 os. Tabi & tabo grāi & ablit? casus, dicimus tū hec tabes hāc tabē ab hāc
 tabe. Macre vtrū est solus, legit & macr?: nā fuit apud vetustissimos ad
 lectuū. Lucien? l. 9. Et nūc sepe boues lud ferro mātē macrē. Vox tū
 tūddē hui? tāndē hoc tantūddē. Addidit hec lues hāc lue ab hac lue. Sui
 res enī nūl aci & vti pluralis vox sola est: sed apud Ciceronē in oratione
 si corruptus nō est, legimus grāi gratie: vti cū gratis causa nūl facias.
 Supperie & supperias: inficie & inficias: repetidari & repetidus plr. tū
 tūmodo dicim?. Hoc specus hui? & o specus dūtarat hui? vti Sertius plu
 cetis: cur acō carcat tū non video. Sāto solis nūl. Tū Lucius

De declinatione nominū.

satiare in ablō dixit. Dicam et dicas vtriusq; numeri acti sunt. Dica in nō vit. Cicero i verrē actione quarta: scribit erastio dica. Hatu solus abltus teste Serulo. sic astu et promptu. ab astu tñ legimus hi astus et o astus. Pluſcianus astu noīne esse indeclinabile inquit. ¶ Saneo labeo et alio nōs tñ et vīos habere Pluſcianus docuit in accentibus.

¶ Nec caret nōs et vīis singularib; tñ sed reliquos vtriusq; nūeri casus habēt. Remigis frōdis verberis qđ etiā singulari caret actō. Daps necis addimus pūonis auctoritate Serulū. sed remex legit apud Sesonē. Fronis etiā vī teste Serulo: sed olīm frōdis in nō dicebāt. Pphos cas tñ vult carere recto. Feminis etiā rectū non habet: licet sint qui dicant semen. Daps in nō Liuius est vīus.

¶ Nec tres dūtaxat hñt casus in numero singulari. at in plī in nullo de fidit: hoc plus huius pluris hoc plus. hoc virus hoc virus o virus. huius opis hāc opem ab hac ope qñ est appellatiuū. huius vīdis hāc vīcē ab hac vice. hec vīs huius vīs hāc vīm ab hac vī. quattuor h; casus pluralē etus fm quosdā vires fuit: et apud veteres he vīs et has vīs.

¶ Nec cū pluralē integrū habeāt abltū tantūmodo singularē habere cōperiunt teste Pphoca. Dīce fruge pīce vīcere. Pluſcianus autem quinto libro vult inueniri huius pīcis huic pīci ab hac pīce. huic frugī hanc frugem ab hac fruge.

¶ Nec neutra cū seruēt oēs casus in singulari: tñ acti et vīsi in plurali tātmōdo habēt. Jura era maria vīna moia farra oīdes thura mel la fella oia. Addimus defruta et mūsa. Vinoy et vīnis etiā apud Plinū um legimus. Item erum et eribus apud Catonem.

¶ Omōi sūt qñte declinatōis nola: vt pñides spes: cui? cōpositi erpes nōn et vīm vtriusq; nūeri h;. Demū? hec nouēres spēs dies merīdies ades facies maneries et pgenies. Verū i plī oīpotū esse Pluſc. ostēdit caret enī gō et reliquos casus h;. ¶ Interrogatiua vt qđ vter et quor?.

¶ Relatiua vt qui que quod is suus idem.

¶ Distributiua vt quicūq; omnis nullus.

¶ Infinita vt alius aliquis: caret vocādi casu. sñr pñola oīa pīter tu meus noster et nostras.

¶ Numero carentia.

¶ Plurali nūero naturaliter caret oīa deoy/hoīm/vībiū/mōtiū/suay. fluuioy et loxoy. ppūa nola: nīsi sua natura plr tñmōdo aut cōfūse. pfe ranty: athene/cume/verule/poteoli/argi qđ pīter alioy mōrē i singulari h; hoc argos. Suscipiūnt alīqñ ppūa nola numerū multitudinis grā equiuocatōis: vt Scipiones Aeli et Aīaces: que homonīma sūt oīa qñ si transeūt in appellatiua famīliē vt Cēsares Fabij.

Legitīne numero pōpūm nomen caret altro

Sepeq; plurali: nīsi sint loca: sicut athene

Partibus et toti cōmunia nomina iunge

Ni fortasse aliud vel plurima nota figurent

Sic elementa: metalla et humi nascentia sicca.

Sulpitii Uerulani

Sic liquida ad pondus vel mensuram referenda;
Herbarum aut fruticum pones specialia multa
Attamen euentus: diuissio, opinio, & vltus
Sermioq; translatus: quedam pluraliter edunt
Ozdea farra babas lentes & defruta pilas
Pila ve citrullis fraga & frumenta lupinos
Mella tribus paribus plurali lecta notemus
Baro tamen pilis & parcius vtar acetis,
Cum lollis rutas cepasq; leges et auenas
Que generalia sunt ceu multa & multa metalla
Era vndas & aquas fontes & stagna lacunas
Equora cum fluminis amnes & flumina succos
Pocula seu latices puteosq; fluenta lacusq;
Et freta cu lymphis legimus: maria atq; paludes
Atq; electra licet speciale sit adiciemus

¶ Et hos versiculos intelligas pib? & toti coia sit noia qñ qñbet ps fu
mit nomē toti? vt qñbet ps aeris est aer, sanguinis sanguis, medulle me-
dulla, cruoris cruoris sed si p plurib? totis accipiant vt terre p regionib?
panes p ifomatib? pibus nō carebūt pñ. Humi nascētis sicca sunt, pñ
per dicer & silia. Qñda ad pōdus aut mēsurā referēda, olei lac/buryp.
Herbarū noia vt rosmarinus/apii/fruticū/siler, dico multa qñ miricas
viburnis genissas & silia legim?. Ex his autē qñ legitime carerēt vsurpāt
pluralē quedā enētū, vt catones duo. qñda diuisione vt galliarū alia bel-
gica alia celtica &c. qñda opinione vt soles gemini, quos vltos opinātur.
Quedā vsu seu vsurpatōe vt frumētis apō maronē &c. Et qñda p trāsla-
tione vt apud Quidiū, Illic & multos hectoras esse puta. A. fortes qualis
fuit hector, sed audiamus augtoīē qñ hoc sparsim positurus est.

¶ Masculina singularia.

Hec tantum numeri precuntis mascula noui
Sanguis sal ponthus penus & puluis genutinus
pio stella.

Vesperus et vespër finus aer mundus & ether
Mucus sol fumus linus veneris quoq; cellus
Carcet captozum quedam pluraliter horum
Legimus: vt soles cu pulueribus genyinos

De declinatione nominū

Cum salibus mundos: cū sanguinib⁹ quoq; fumos.

¶ Preterea hec sunt masculina que ex vñ cō pluralē numeri respu-
unt: sanguis/fumus/pulvis/lūmus/pontus/mūdus/sinus/sol/ gemm⁹/
sal/cyper/aer/cestus p baltheo veneris. addimus vesp̄r. sed nemo cōis
generis est. ⁊ vnusquisq; omnis.

¶ Feminina singularia.

Hec tantum numero multebz ita flecte p̄iore

Gloria fama lues p̄r gaze ⁊ galla struesq;

Atq; salus tussis tellus humus ⁊ fuga bilis

Cuin cholera pubes contagio vesp̄ra arena

Pax mors v̄ita fames sitis ⁊ lux culpa penusq;

Et p̄oles tabes soboles iuncta indole labes.

Quinte multa fides caries rabies saniesq;

Et glacies macies: abstractaq; plurima/teu que

Dant penix demens sapiens p̄udens simul amens.

Eoz loquens becoz ⁊ pauper avarus inopioz

Eoz legans parcus inemoz atq; senex iuuenioz

Diq; legens stultus secoz insanus amicus

His pauca adfungas: que si pluralia cernas.

Sicut amicitias lues paces ⁊ arenas

Gazas ⁊ vitas tu non pluraliter edas.

¶ Plurali numero carent feminina in textu posita aut ab illis positis
abstracta: vt p̄nitas demētia sapiētia p̄udētia amētia eloquētia v̄ecor-
dia pauperies ⁊ paup̄tas auaricia inopia elegātia paricia ⁊ parcimo-
nia memoria senect⁹ ⁊ senect⁹ iuuet⁹ ⁊ iuuet⁹ diligētia stulticia secor-
dia insanicia amicitia ⁊ his similia: vt adolescētia puericia infātia clementia
Regim⁹ tñ insanias glorias amicitias lues paces arenas gazas vitas
⁊ quedā aliarum parce aut m̄q; illis nūc vtendū est vnde auctor.

¶ Feminina singularia hec sūt: pax mors v̄ita fames sitis lux gloria fa-
ma salus lues gaze tabes labes humus p̄les soboles p̄r senect⁹ sene-
cus iuuet⁹ iuuet⁹ penus fuga fides indoles eloquētia p̄sapia strues
tussis bilis cholera culpa galla rabies sanies secoridia v̄ecordia parci-
monia auaricia caries pernicies sapiētia stulticia insanicia demētia amē-
tia diligētia elegātia memoria amicitia arena vesp̄ra ⁊ paup̄tas. Ad-
duntur ⁊ plura sed q̄q; raro. Inuenies tñ aliquoz pluralia apud aucto-
res amicitias memorias ⁊ sapientias sepius.

Neutraq; plurali careant hec: fasq; nefasq;

Sulplittū Verulant.

Pus adoꝝ it̃ senitū solitūqꝫ solūqꝫ saltūqꝫ
Atqꝫ lutum cenū vesper vel vesperū et eūū
Et baratrū vīscū; dum nomē mane macellum
Nīl nīhil & nīhilum coniunge necesse necessum
Mammona māna vītrū lethū cū paschate nītrum
Ver pelagus virus bulgus neutrū atqꝫ marinū
Atqꝫ penus penozis coniūge penūqꝫ penūqꝫ
Halec quando garum spicū sociabo gelūqꝫ.
Iustitiū iunges & dicta prius superaddes
Ut lolium fenum ferrum piper atqꝫ cuminū
Sed sola cum lolis reperimus atqꝫ macellis

¶ Hec neutra ⁊ cetera homogenea prius dicta plurali carēt. dico halec qñ garū supple est. i. liquamē: qꝫ p piscibus haleca halechū ⁊c. dicim⁹ pauca pluraliter reperiuntur declinata: vt tria dicta.

¶ Neutra singularia sūt fas ⁊ nefas. ir. pus. adoꝝ. lac. solū. senitū. saltū. le tū. cenū. eūū. vit⁹. idēclīnabile. ver. vulg⁹. pelag⁹. gelū. māna. māmona. pasca. crocū. baratrū. nū. nīhil. nīhilū. necesse. vesp. vesperū. lutū. mane. vīscū. spicū. penu. macellū. nītrū. ⁊ vītrū. Accedūt ad hec nola metalloꝝ excepto es ⁊ electrū. Adde etiā nola liquidōꝝ: vt ius ⁊ slegma: ⁊ aridoꝝ humi nascētū q̃ ad mēsurā pōdusve referunt culuscūqꝫ gñis: vt triticū. cicer. piper. mīlū. fenū ex q̃bus oībus hec pluralē nō refugerūt. equoi. mare. fretū. vnda. latex. aqua. lymphā. mel. fel. vinū. poculū. fōs. fluvī⁹. flumē. amnis. stagnū. lacuna. lac⁹. pute⁹. pal⁹. Scētis vco apd̃ Plinū legū⁹. p̃dietera. oīdes. frumētū. faba. melo. pepo. citrū. nouū verbū far. pīlū vel hec pīsa. lupin⁹. fragū. Itaqꝫ herbarū ⁊ fruticū. q̃dam nola aduertēda sūt dīligēter: vt apīlū. petroselinū. sansuch. mētastrū. cuminū. rosmarinū. abiotanū. Itē nepeta. mēta ⁊ pleraqꝫ alia ne p̃r declinemus q̃qꝫ Quidius ruras dixerit. Cilius sumes acūēres lumina ruras.

¶ De cōis aut oīs generis tñ pluralibus.

Pluralis nemo velut vnusquisqꝫ caret

¶ Necnon ⁊ quinto: parce quoqꝫ neminis edo

¶ Nemo ⁊ vnusquisqꝫ plurali carēt toto ⁊ actō singulari. raroqꝫ b: ne minis lz in Plauto legat.

¶ Neutra singularia.

¶ De his que naturaliter singulari carent. Bīscū.

Que constant bartis vt scale siue quadꝛige

¶ Multaqꝫ festozum speciesqꝫ due numeroꝝum

¶ Obble pro maribus stans pluribus vt duo bini

De heteroclitis.

Et cani superi cupiunt pluraliter edi.

Quattuor modis carēt noīa naturaliter singulari numero. Prō fīm seruiū q̄ nō nisi ex plurib⁹ p̄stāt vt scale bige trige quadrige lre p̄ epla arma q̄squilie scope: q̄ q̄ facilia cognitū impitioub⁹ nō sūt suo loco reptent. Scō multa festoz seu ludoz noīa tā masculina vt apollinares qm̄ quatuor circēles: q̄ femina vt latine neomenie q̄ etiā neutra: vt oigia bachanalia neptunalia repotia solētia. Tercio due spēs nūerorū vt duo tres ⁊ silia ī infinitum: p̄ter duo substantia cētnariū ⁊ mille. Itē singuli bini terni ⁊ silia p̄pter distributionē naturalit singulari carēt: poēice singularia reperiant: vt septeno gurgite p̄ septē gurgitib⁹. Quarto adiectiua p̄ plurib⁹ masculina accipi solia: vt cani p̄ capillis supi lseri ceteri optimates magnates maiores ⁊. De masculino vsu sū pluralib⁹.

i. masculini.

Hec p̄mi generis tantum pluralia noīs

Cum salibus fasces cum celitibusq; penates

Atq; fori p̄oceres cani cum callibus antes

Annales cum fursuribus: manes lemuresq;.

q̄ p̄ noīorū custodia nō caret.

Fasli cum loculis cū carceribus: sed equinis

q̄ p̄ die natiuitatis nō caret.

Cog; dicilli ambo natales sanguinis alti

Cancelli luceres tatienses: atq; quirites.

Sepe pugillares: moresq; his adde lareloq;

que masculis pluribus cōueniūt.

Sentes ⁊ hepyes: mariū adiectiua minores.

Maiores: forsan p̄minores hec; per ares.

i. finita.

i. p̄mates.

optimates.

Clausa simul fungas p̄minis simul optimis atq;

infimates.

summates. magnates?

Infimus ⁊ sūmus magnusq; simul sociando

sequentium.

Hozum plurales maribus: compluribus aptes

inferi.

superi. liberi.

posterī.

Inferus ⁊ superus liberq; ⁊ posterus: atq;

vt duo bini ⁊ similia.

Duos dixi numeros ludos populosq; tribusq;

Festasq; circenses locros gabios sabiosq;

Sulplitt Merulani.

Quinquatresq; tamen veterū si scripta reuolues.

Inuenies pꝛocereim pꝛimoꝝem sepe quiritem

Atq; pugillare necnon cum carcere bepꝛem

Dūq; aliud signant pluralem plura reposcant

¶ Nec oīa masculina ex vsu singulari carent: licet quedā rarius singularia reperiant. vnde legimus pꝛecē apud Juvenalē: pꝛimoꝝē fm Seruū: quiritē apud Persiā: carcerē etiā p arcuꝛa equoꝝ apud Virg. vepꝛē apud Ouidiū. viij. metamorphoseos. Aut lepꝛi q vepꝛe latens hoꝝ filia cernit. Dia canū. ⁊ Hieronymiū esaiē. xviij. Quis dabit vic spinā ⁊ vepꝛē. qn etiā vꝛiscianꝝ vult feminino gñe dici. vñ vepꝛecula in diminutiuo. sed Laper pꝛbus ⁊ Sulpitius masculinū esse dicūt. vnde ⁊ Virg. in georg. hirsutos vepꝛes dixit. vꝛhocas aut vult singulari carere. Sunt multa que in alia significatōe singularē habent: vt sal p condimento: fascis p sarcina aut pondere. Virg. in bucol. Ego hoc te fasce leuabo. Celitem ⁊ celite legimus. nam ⁊ celitū in plurali non celitum facit. Canus adiectiuū non substantiuū sicut minor maior senior liber posterus infertus superus ⁊ similia: que substantiue p pluribus masculis tena singulari carent. Annalis etiā apud Sallū legitur: ⁊ fortassis alibi alia. Sed audiamus Sulpitium.

¶ Masculina pluraliter declinata sūt. quiritēs/pꝛimates/optimates/pꝛceres/minores/matores/celites: sed legimꝝ singulares huius noīis obliuioꝝ quos posteri/superi/penates/liberi/lemures/sales/cani/foi/manes/fascēs/antes/ambo/carcēres/casses/furfures/pugillares/codicilli/loculi ⁊ natales p generis nobilitate fm Diomedē fasti/annales. legit tñ annalis tertius apud Sallū. Cancelli/lares/senēres/vepꝛes. Adde siſyia laceres/tanēfēs/qnclli/sabū/loci ⁊ alia. Ludōꝝ quoq; ⁊ festōꝝ multa nomina sūt hꝛmōꝝ: vt apollinares/quiquatres/circēces ⁊ plura.

Hec tantum numero muliebꝛia iunge secundo.

Rundine ⁊ inferie ferie none atq; calende

Ious ⁊ nuge cum scopis manubieq;

Inducie therme: cum lactibus inficieq;

Quisquilie latebꝛe tenebꝛe insidieq; mineq;

Cum foꝛibus baluc: cum tricis pꝛimitieq;

Reliquie cune cum cantibus exuileq;

Excubie ambages cum blanditiis quoq; gades

Ereque phalere iungantur suppetieq;

Diuitie scale bige trige atq; quadrige

Seluge ⁊ illecebꝛe tum compedibus paleeq;

De heteroclitis.

Dire inimicitie cum naribus antie ⁊ ambe
Et numeri dicti: charites seu gratie opesq;
Citelle grates gingiue prestigieq;
Antemne sortis decretalesq; geneq;
His addunt mapas sortis pro vulnerē plagas
Nenie item iungi possunt simul atq; latine.
Nuptus ⁊ argutus per se pariterq; facetus
Atq; fides dicule faciens ex des sociabilis.
Illebzam paleam cum dira ⁊ lacte quadrigam
Et bigam trigam cum nave genam lathebzamq;
Blanditiam ambagem sortem antēnāq; legemus.
Gratia item legitur seu plaga ⁊ nenia mappa
Pluraq; sed tritum tute seruabimus vsum

¶ Nec oia in vfu bonorū grāmaticorū singulari nōro carē. Rūdine tñ
olim trāsdinū dicebāt: inferie/serie: s; vulgus seria scōa tertia ⁊. dicit
none kalēde idus nuge scope manubie iducie tperme lactes: sed ⁊ lactē
nudā dixerūt: inficte sed dicim⁹ nō hfe nīll inficias: sicut suppetie suppe
tias: quīquillie latebie infidie mīne fores: sed fores in singulari ⁊ foīē le
gimus: valde trice pūmitie reliquie cūne ⁊ vt pūna dictū est) cūne ⁊.
Luitatū noīa vt athene thebe i boetia buige. Itē cātes exuue excubie
ambages blāditie: sed blāditia vsurpatue legim⁹. gades erequie pha
lere suppetie: vñ habem⁹ suppetias: diuitie scale, vulgo scalā leges qđ
sali⁹ singulari carere docet dicēs in iugurtha. deinde vbi vne atq; altere
scale cōminute sūtiq; supsiterāt afflicti sūt. bige trige quadrigē q; singu
laria reperunt: min⁹ ppue. Seluge illecebie: sed ⁊ illecebia sepe legit;
min⁹ tñ vsitate. cōpedes palee: qđā tñ cōpedē ⁊ paleā dicit. dire substā
nūi p furis: nā adiectiuū nō caret. inimicitie vulgus tñ inimicitia dicit
nares. Persius tñ dicit. Sonat hic de nare cōnina littera ⁊. antheie ābe
⁊ due spēs numerorū due tres ⁊. singule bīne terne ⁊. charites ⁊ gfe p
deabus. Horat⁹ tñ dicit in carminib⁹. Siatia cū nimphis geminisq; so
roribus audet ⁊. opes p diuitiis citelle grates: dicimus tñ gratis ⁊ gra
te reperiri. gingiue prestigie antēne: legit tñ antēna sotes p genere di
uinariōis. Rā aliter sois passim reperit. decretales: s; p vna lege decre
talē qđam dicit. est enī natura adiectiuū. genes: sed ⁊ gena legit. mappe
⁊ sordes sed vtrūq; singulare reperit. plage pro vulneribus ⁊ rhenibus.
Nenie sed in poetis etiā hec nenia reperit latine festi nomē. aliter vt p
via vel adiectiue hec latina reperitur. nuptie argutie faceticie fidicule p
tōuimento. In his aut oibus seruanda consuetudo.

¶ Feminina pluralia. Sulpitius.

Sulpitii Uerulanti.

¶ Feminia plia sūt calēde idus ferie nūdine. Mundinū enī ⁊ trīnūdīnū legim⁹ prius. Nōne iducie latebre tenebre lacres therme excubie exus uie pūmitie iserie exēge isicie suppetie dire trice ābages gades fidicule p instrumento tortorio: palee q̄quile reliq̄e blāditie opes cātes organo: rū fistule siue decemine phalere nuge inlidie facie illecebre delicie q̄ volūt diuersū a delicio ēē. Diuītie nuptie argutie cune scale scope: bige trige quadrige seilge cōpedes iūmicie gene antie grates nares manu bie ābe fotes yalue. Et festoz nola: vt latine. Itē ceremonie decretales elitelles ⁊ mappery: Sernio placer: sed mappa legit passim. Addit Dios medes grates gingiue prestigie nenie plage fontes sordes ⁊ gfe dec.

¶ De neutris vsu tñ pluralibus. Absci.

Neutra hec plurali tantum damus atq; secunde
Seria cum rostris effata crepundia telqua
Armaq; cum castris simul exta cibaria iustra
Iusta. cerauina cum bactris artaxata sarta
Sic binaria sic cunabula flabzaq; dices.
Classica cum spollis simul ostrea lachana liba
Intestina simul iuga tentyza: pascua forsan
Iunge duas species numerorum sicut ⁊ ambo
Pauca tamen numero legi sociata priori.

¶ Hec oia neutra scde declinatōis singulari carēt: addit multi tripudia multi tñ tripudiū dicūt: legit castrū lustrū rostrū ⁊ sertū: libū itestunū in gū: ⁊ hec pascua: sed rari⁹ nisi in scis lris. cetera aut in alia significatōe aut vsurpatue. nā rostrū autū nō caret singularis: nautis ⁊ foui romani nec iugū boi sed mōtū: nec sertū adiectiue sūptū sed substantiue. Sūt ⁊ alia neutra sed tercie declinatōis q̄ sequent. dicūt tñ qdā spōsalioz sed ⁊ spōsalii ⁊ spōsalibus: sicut festoz nola bacchanalia saturnalia ⁊c.

¶ Neutra tercie declinatōis tñ pluralia.

Adice per ternam flectenda inapalia forsan
Et inagalia: sed palcaria menja semper.
Lumina quando oculos signant: altaria sepe.

in declinatione.

Et peana viri carmen: sponsalia mixtum
Ilia coniunges ⁊ flamina verbera: q̄uis
Ile habeat inaurus: cum flamine verberare plures
Sunt qui coniungi iubeant precepta: tuq;
Iunges festozum speciesq; duas numerorum

De heteroclitis.

Et que non flectes tempe & pondo superabdes

¶ Hec neutra iudicant esse tertie declinationis & tñ pluralia: s; magalia & mapalia videntur poti⁹ scde. lumia p oculis nisi poetice singulari caret altare multi dicunt s; min⁹ de cre. festoz noia multa sūt oigia dionysia bacchanalia solēnia reposita: que oia sūt etiā scde in grō & vt opinor reposita vbiq;.

¶ De alterius gñis tñ pluralibus. Asceñ,

His omis generis numeralia consoctabis

Tot quot cum natis at tres cōmunibus addes

¶ Ois gñis plurali numero carēt oia numeralia pter vnus vna vnū: q post tria sub vna voce ois gñis sūt vq; ad ducēta: nisi fuerit cōposita ex declinabilibus. Itē tot & quot cū cōpositis: vt totidē quotquot &c. Tres aut cōis est gñis. tria tñ neutri: & iō vbi pū⁹ dictū spēs; duas numeroz exēpla sūt duo tria ducēta tricēta quadringēta &c. Itē singula bina terena cū reliq;. Sūt pterea aliud in singulari aliud in plurali: significatia aut plus in singulari q̄ in plurali aut ecōuerso. Littera liber amor si mul hoitus ludus adoꝝ. Lumē cū terra melius post notificāda. vbi de abūdantiis loquimur. Et hec de defectiuo noibus. Vnde Sulp.

¶ Neutra plia sunt precordis canabula iustia castra rostra seria arma spōsalia ceta tripudia spolia liba cibaria classica. apō Suetoniū vero legimus classicū:serta testua iusta bacra artaxata carphesia crepūdia venacia ceruina lachana flabra iuga iustina peana p pindari poemate tēthyria effata & ambo q̄ oia sūt scde declinatōis. Pōdo vero & tēpe idē clinabilia. Itē alia q̄ cū sequētib⁹ est ordinis tertij. Maur⁹ tñ hoc ille dicit. Venia magalia mapalia milia altaria palearia flamina q̄ hnt flaminia in abltō singulari. Lumia p oculis & verbera quoz meminit Diomedes: frequēter singularia hnt: sic & psepsia cui⁹ meminit phocas. Addit ludoz festozq; noia q̄ scōaz & tertiā declinatōnē sequunt: vt oigia parē talia bacchanalia neptunalia comitia solēnia: hec ostrea ostreoz in vñe ro plī greci est: nā apud nos hec ostrea ostree vñ teste Seruio. Multa hic addi possēt: si oia q̄ aliud in singulari aliō l plī significāt discernam⁹ multa etiā demi: si vni⁹ aut paucorū auctoritatē seqmur. Legimus enī fumos soles mūdōs genuinos elegātiās arenas marib⁹ & multa alia in plī. Itē in singulari quiritē optimatē narē forē spoliū libū bigā quadridā lacre paleā iugū intestinū tripudiū altare & plura hñmōi. Sed meminerimus multa multos dixisse q̄ alijs phibent. Totidē etiā l; sit ois gñis numero singulari caret. Carēt & numeralia pter vnus vna vnū & cetera rñ & nulle substantiuū: & quedā derivatiua a numeris: vt ducenti.

¶ De heteroclitis. i. aliquid variantibus.

Que genus inflexum variant vel utrūq; notato

¶ De masculis in singulari in plurali neutris.

Hec prius vs maribus: post donant a bzene neutris

Tartara dyndima tenara menala sappara iunge

Sulpitii Treculanti.

**Talgeta hysmara carbala pilea gargara forte
Jungitur infernus cetus diuin piscis: auernus**

¶ Notanda sūt heteroclitica q̄ variāt genus aut declinationē aut vtrūq̄.
Et primo gen^o variāt hec q̄ in singulari terminant i us ⁊ sūt masculina
⁊ in plī in a ⁊ sūt neutra: pter cete qđ in e terminat: ⁊ licet qđā negēt ce
tus dici: sepe tñ reperit. Carbalsus qđā femininū putāt: ⁊ aliō esse cū dī
gargarus: ⁊ aliud hec gargara ⁊ ergo dictū est gargara forte. Sulpi.

¶ Hec in numero singulari masculinat in plurali neutri generis sunt
tartarus tartara. dindymus dindyma. tenarus tenara. supparus suppa
ra. cetus cete. Serui⁹ tñ dicit. Cetus nūq̄ lectū. Menalus menala. hys
marus hysmara. talgetus talgeta. gargarus gargara. Strabo aut gar
garū montē esse. gargara coloniā docet. Pileus pilea. carbalsus carba
la. in fernus inferna. auernus auerna.

¶ Masculina in singulari in plī masculina ⁊ neutra.
in singulari in plurali.

Hec prius us post i tribuere mari vel a neutri.

Massicus atq; locus terre: sed mas datur arti

grammatico. ceteri grāmatici.

Sibilus atq; locus sine mauro balteus addunt

in singulari. declinationi.

Iustus permissus simul euentus data quarte

Mascula plurali dat neutris balla secunde.

Uerz hec sepe per um reperimus: ⁊ hinc fit a neutrum

i. in plurali.

Dicitur hic cetus ceti: sed plurima cete.

¶ Pauca in singulari masculina in plī masculina vel neutra sūt. vt hic
massicus hī massici vel hec massica p mōte. nam adiectiuū ois est gñis
sub trib⁹ terminatōib⁹. hic locus hī loci vel hec loca terre. Virg. i. euet.
Deuenerē locos rē. sed p locis dialecticis aut rheroticis masculino tñ
vtimur genere. hic sibilus hī sibili vel hec sibila. ⁊ hic balteus hī baltei
vel hec baltea: sed Maurus vult tñ baltes dici. Balla aut dicit iustus p
missus ⁊ euetus in singulari esse masculina ⁊ quarte: ⁊ in plī neutra ⁊ se
cūde: sed in singulari dī etiā iustum pmissum ⁊ euentū: ita in plī hī ius
tus pmissus ⁊ euetus a masculino in us. hec iussa pmissa ⁊ euēta a neu
tro in um formant vtrūq̄ in singulari: sepius masculino potissimū
in abltō ⁊ in plurali est neutriū indeclinabile terminatū in e. Virgilius in
q̄nto. imania cete. ⁊ Hieronymus in genesi. grandia cete.

¶ Ne massicus massica ⁊ hī massici. sibilus sibila ⁊ hī sibili. balteus bal
tea ⁊ hī baltei: Maurus tñ baltea tñ habere dicit. Focus loca ⁊ hī loci.
locus loca ⁊ hī loci. euetus euēta ⁊ hī euētus. iustus iussa. pmissus pmissa
sa q̄ tria ⁊ quarta in scōz trāsēūt declinationē. Legimus apud Sallistū li

De heteroclitis.

bio. ix. hoc iustum. Lex inquit est generale iustum populi.

¶ Feminina in plurali neutra.

Voces femineis prius has post addito neutris

Pergamus & zizania: pascua raro suppellex

Nomina librorum velut ethica plurima iunge

Mobile stans fixæ pro femellis superadde

Utilis & volucris seu reptilis ac animans: sed

Artubus hec sequitur quod fructus & arbor habetur

Intybus um de datur sic galbanus: utraq; flectes.

¶ Hec in singulari feminina in pli neutra. hec pgam⁹ zizania & qd i singulari raro regit pascua hec suppellex: multa nota libror; vt ethica phisica metaphisica georgica bucolica. Itē qdā naturaliter adiectiva in singulari femininis attributa: vt altalis q; videt subaudiri aulis. et reptilis q; subaudiri belua & animas sed in pli etiā alantia dicim⁹. Itē hec artubus p fructu & arbor: sed voluit etiā hoc artubus dici. Sicut hec intubus galban⁹ he intubi galbanis; plini⁹ etiā hoc intubus dixit. vñ hec tuba in pli. & Lucanus peregrinac; galbana sudat: dixit ab eo qd est hoc galbanū. & ita est abundantia potius q; mutatio in his tribus.

¶ Hec in nūero singulari femina i pli neutra esse cōperiunt. pergamo⁹ pgamma. intyb⁹ intyba & ityb: quo plini⁹ l. ix. vñ: apd quē etiā legim⁹ intyba. Quocirca nō videt variū esse. Artubus artuba. altalis & altalia q; qdē cōseō adiectiva: vt reptilis & reptilia. Itē supellex supellectilia. pascue qd vix iuenies. Itē zizania zizantie. bucolica ce. hec bucolica oz. georgica hec georgica. rhetonica hec rhetonica. topica hec topica. & alia.

¶ Neutra in plurali masculina.

Neutra prius: maribus pluraliter associamus

Elysiū celum: specus vt vult seruis argos

¶ Quattuor in singulari sunt neutra in plurali masculina. elysium/celi & fm Seruis specus & hoc argos hi argi.

¶ Neutra in plurali femina.

Neutra prius: maribus vel neutris post sociamus.

Hoc filiū frenū claustrū pariterq; capistrum.

Et postū rastrum: duo que vult seruis addi

Plus neutrale prius: plurale per omne mouebis;

¶ Sex sūt in singulari neutralia in pli masculina vel neutralia: vt hoc filiū/frenū/claustrū/capistrū/postū & rastri: & plr hi filiū/frenū/claustrū/capistrū/postū & rastri. vel hec filia/frena/claustra/capistra/posta & rastra & Seruis: s; poiros & rastros frequē⁹ dices: qd claustrū addit qrant sibi aurores. Enū i singulari ē neutri gñis & i pli ois. hoc plus & plr hi & he

Sulplis Uerulant.

plures & hec plura vel pluria rē.

Sulpius.

¶ Neutra in singulari & in plurali masculina hec inuenio. fili hi filii & hec fila. frenū hi freni & hec frena. Lucan⁹. Traxerūt toni magica vērō igitur filii. Idē. Laubē frenoſq; memordit. Raſtrū hi raſtri & hec raſtra. clauſtrū hi clauſtri & hec clauſtra. capſtrū hi capſtri & capſtra. pourum hi pōri & hec pōra. elyſū hi elyſū tñ. celū hi celli. Lucrēti⁹. Quis totū dē verūt celos. Argo hi argi. ſpecus hi ſpecus: vt Serui⁹ placet. ſed vi detur ab hīc ſpecus potius derivari. Ceterū aduertendū eſt plus neutri generis comparatiuū in plurali eſſe generis oīs.

¶ Neutra in singulari in plurali feminina.

Neutraq; feminis quedam pluralia deimus

.i. epule .i. balneum.

Hoc epulum dans le: ſed eum dat balnea eeq;

Pūdīnum erit rarum ſeu diſtūm tamen e dant

Um prius hinc a bel e ſit fructus: amigdalus arbor;

Cepa parit cepas: cepe haud pluraliter edas

¶ Epulū in ſingulari eſt neutrū & ſcōdē in plī feminīnū & prime. ſiſt bal neū ſed in plī regit tā neutrū q̄ feminīnū. Itē q̄ oī dicebant nūdīnū et delitū: ſed delitū forte in alia ſignificatiōe faciūt he nūdīne & he delitice: q̄b⁹ nūc tñ vīmur. Amigdalū fruct⁹ faciūt hec amigdalay⁹ he amigda le: ſed p̄ arbore vī hec amigdalus & aliqñ hec amigdala vt apō p̄līnū. Cepa nō eſt heteroclitū q̄ faciūt he cepe ceparū: ſed hoc cepe plī caret.

¶ Hec neutra i plī feminīa efficiunt. epulū epule. balneū balnee & hec balnea. delitū delitice. Cepe cepe ſm p̄hocā & Diomedē: ſi mihi poti⁹ inter ſingularia neutra reſciēdū videt. Itē nūdīnū nūdīne. amigdalū et hec amigdala: nā amigdalus arbor eſt: ſicut hec amigdala apō p̄līnū.

¶ Varianta genus & vocē nō ſignificatiōe.

U bel uſ hec cupiunt artus cornu tonitruq;

Atq; gelu triplicem vult naſus ſpicaq; rectum

Sed ſpicum neſcit pluralem: ſepe tapetum

Atq; capete leges neſtrale: tapēſq; marīnum

Veſper erūq; & era p̄o tempore: lucifer autem.

Hic veſper bel erus ſit & hugo hec. heſperus hīc;

Magariſ hec & rita: ſimul vult ſeruius hoc um

Hic gibbus bel ber dices hec gibba pudenter

Illos hīc dices hoc iſtum & iſſon addes.

¶ Sūt que genus & vocē nō ſignificatiōe mutāt: vt hīc artus tñ tui. vel hoc artu. hīc com⁹ tonit⁹ gelus. ſed frēqñt⁹ hoc cornu tonitru⁹ ge

De heteroclitis.

In, dicit etiam hic natus hec nasa hoc nassu. hic spicus hec spica hoc spicu
sed spicu plⁱ carer. hoc tapetu vel tapere et hic tapes petis. hic vesq vel
vesperu et hec vespera p tpe vesptino hoc est pⁱncipio noctis et sine diei
sed p stella v^eneris hic vesper vel vesperus aut hesperus et alia hec
vesperugo. Itē sim Seruiū hec margaritū vel margarita et hoc margar-
itiū. Itē etiā hec margarita et hic margarites dici volūt alii. hic gibbus
vel gibber: et hⁱ raro etiā hec gibbas: sed gibber p eo q gibbū habet acci-
pi solet: hec ilios apud Moia. et hoc ilisi vel ilion sicut peliū et pelion.

Hic us et hoc dant un sinum mulgentibus aptum

Et clypeus vultus cictus baculus monitusq

Et fundus mundus luctus simul atq galerus.

Angi et portus item seu comentariū adit

¶ vs.

Cum multis aliis: que lectio multa docebit

Um dare malo frenum peccatum curriculumq.

Et sestertium item tignum simul atq tributum

Arbor vs: bⁱm fructus: gen⁹ ut rem plurima mutant

¶ Sunt etiā masculina in us aut neutra in um quor ea que in us p^{er}-
tinet potius masculina sunt: que vero in um potius neutra: vt sinū p
mulcra. Dico cum multis aliis: vt calcaneus vel calcaneū. colaphus et
colaphū. capulus et capulū. p^{er}eterea arbor nola fere in us creū et sūt
femina: et fructū in am et sunt neutra: vt hec pomus et hoc pomū, sed
cerasi fructus cerasus vel cerasum dicitur.

sunt.

Syngraphū uti psum finita per um dabo neutris

Aut per a feminis: qbus hec in us associabis

Cristallum nardum simul abrotanū atq saguntum

Sepe per us vel so poni verbalia nosco

Ut satis et satio: quādoq satum quorq pono

¶ Reperiūt etiā in a femina et in um neutra: vt hec syngrapha et hoc
syngraphum: hec pisa et hoc pisum. Itē in us femina et in um neutra
vt cristallus nardus abrotanū saguntū et q diximus intubus galbanus
dictamus arbutus et. Verbalia aut sepe in us sunt masculina et in o fe-
mina q etiā aliā terminationē suscipiūt: vt cultus cultio cultura. Sa-
tus satio et satū fere p eodem ponuntur.

Hic ethet crather simileq hec pono per era

Hic turbo hoc turben: sic sanguis duplico sanguen

Ramus dat ramale tibi mulctrareq mulcra,

Et

Sulpitii Uerulani

Hic hec hoc be specus: neutrale specūq; specūq;

Hic hec hoc be penus: neutrale penūq; penūq;.

¶ Itē more greco dicimus hic ether stater crather pāther: aut more latino hec statera crathera pāthera. Itē hic turbo hic sāguis: olī hoc turben hoc sanguen. Pieterea hic ramus et hoc ramal: hec mulcra et hoc mulcra re. vel hoc mulcrū. Horatius in epodo. Illic iniuste uenit ad mulcra capelle. Itē hic aut hec specus specus specui. et penus penus penui vel penu. et hoc specus specous et penus penous. Itē hoc specū specu. Itē penū et penu reperitur.

Hec is et hoc dant i gūmi simul atq; sinapi

Gaufape pū. pes. pis variatur reteq; retis

.i. cothorum

Hec pzenestis et hoc pzeneste: cothon dat hic: hoc nū

Pluraq; compertas veterum si scripta reuoluas.

¶ Itē di hec gūmus et sinapis: sed potius hoc gūmi et sinapi. Pieterea regit hoc gaufape et gaufapū: hec gaufapes vel gaufapis. hoc rhere vel hic aut hec rheris. hec pzenestis et hoc pzeneste. Sicut hoc cepe vel hec cepa ut sepe dictū est. et hic cothon et hoc cothonū et forte alia tibi leges. Sed repetam? Sulpitiū.

¶ Que plurimarū efferūt nūi.

¶ Sūt quedā preterea q̄ dupliciter aut tripliciter efferūt nūi: et cū voce variāt gen?: ut hic tonitrus et hoc tonitru. hic baculus et hoc baculū. hic tignus et hoc tignū. hec pisa et hoc pisū. hic nasus hec nasa et hoc nasū legē apud Plautū. hic spicus hec spica et hoc spici: qd plurale nō habet hic sinus et hoc sinū p vase. hic angiporus et hoc angiporū. hoc cornus hic corn⁹. Lucan⁹. Cornus tibi cura sinistri. hic tapes tapetis et tapeti tapeti. et hoc tapete tapetis. hec vespera et hoc vesperū et hoc vesper pī cipiū noctis seu dici finis. nā hic vesper est ueneris stella q̄ vesper⁹ hec speras et vesperugo notat. hoc mūdū et hic mūdus. hoc gelu et hic gelus hic artus et hoc artu. hic dipeus et hoc dipeū. hec syngrapha et hoc syngraphū. hic sestertius et hoc sestertiū. hec cristallus et hoc cristallū ut di cūt qdā. hec margarita et hoc margaritū et hec margaris ut Seru⁹ tradit. hic galerus et hoc galerū. hic cothon et hoc cothonū. i. porus nō naturalis. hic crather et hec crathera. hic pāther et hec pāthera. hic turben hoc turben. hic tyara et hic tyaras. hic heben⁹ et hoc hebensū. hic sāguis et hoc sanguen. hec sios hoc iūs et hoc ilion. hec sāgūus et hoc sāgunū hic gibb⁹ hec gibba et hic gibber. hic fūdus et hoc fundū. hic curriculus et hoc curriculū. hic cōmētari⁹ hoc cōmētariū. hic luer⁹ et hoc luctū. vul tus rultū. rier⁹ et rierū. monit⁹ et monitū. ram⁹ et ramale. hoc fretū et hic fret⁹. hoc peccatū et hic peccat⁹. hoc tributū et hic tributus. hoc sinapi et hec sinapis. hoc gūmi hec gūmus. hec mulcra et hoc mulcrale. Nox plera q; remāserūt in usu: deoq; notāda. Dīcernūt et ita qdā pomox et arbox noia: ut hec piun⁹ et hoc piunū. hoc malus et hoc malū. hec pirus et hoc

De heteroclitis.

pirū.hec cerasus ⁊ hoc cerasū ⁊ hic cerasus. ⁊hiopius. hic dulces ce-
rasos hic autūstia poma.hec com⁹ ⁊ hoc comū.hec mor⁹ ⁊ hoc mor⁹.

¶ Quæ vario mō seruāt genus ⁊ significationē.

i. sequētia. i. significationē.

i. terminationē.

Nec genus nec rem mutant variantia vocem.

i. mal. ge.

Hic et is faciunt hominis puluisque cinis

Impubis cucumis: celebrer quōdam atque saluber

Acer cum natis hyem̄: dat adhuc alacer cris

Os vel oꝝ arborū honoꝝ lepoꝝ optat odoꝝque laboꝝque

Et vapoꝝ ⁊ clamoꝝ quōdam abdebatur amoꝝque.

¶ Multiplicia sūt noīa sub vario mō gen⁹ ⁊ significationē seruātia cu
iusmodi sūt primo q̄ er ⁊ is in mō habēt: vt yom̄is puluis cinis impubis
⁊ cucumis: q̄ nūc pon⁹ i is exēsit. Itē celebrer saluber acer ⁊ cōposita ab
hyem̄ vt nouēber ⁊ alacer q̄ nūc pon⁹ p masculino in er exēsit: Vir-
gili⁹ ⁊ Terēti⁹ in masculino alacris dicūt. Qd̄ autē impuber dicat pbat
Serui⁹: q̄ in plī passim legim⁹ impuberes. impubis quoque dici patet ex
Virgilio dicēte: impubis iuli. ⁊c. ¶ Sc̄do sub eodē gñe mutāt nūm q̄ in
oi ⁊ is exire legūt: vt arbor ⁊ arbos. honoꝝ vel honos. lepoꝝ vel lepos.
odoꝝ vel odos. laboꝝ vel labos. ⁊ apud Plautū aliosque veteres vapoꝝ ⁊
vapores. clamoꝝ ⁊ clamores. amoꝝ ⁊ amos: ⁊ multa alia leges.

Et simul vs conger dat prosper ⁊ hasperhyberque

noīa latina a greco in ros.

Et puer ⁊ pauper quōdam. ros nata frequenter.

Es simul e grecum for̄mat rectum per a nostrum.

Eus quoque vertit in es sicut monstrabit achilles

¶ Tertio qdā in er ⁊ i us repta: vt cōger vel cōgr⁹. p̄p̄ ⁊ oīl p̄sp̄er⁹
asp̄ ⁊ asper⁹. hyber ⁊ hyber⁹. puer ⁊ oīl puer⁹. paup̄ ⁊ oīl pauper⁹. vñ
paupa mulier ap̄d Plautū legūt. ⁊ qdā alia si occurrant. Itē formata a
grecis i ros vt enāder vel enādrus ab enādos. teucer vel teucr⁹ a teu-
cros. thymber vel thymbi⁹ ⁊ thymbios. alexāder vel alexādrus ab ale-
xādos: sic meāder ⁊ multa alia formari pūt. ¶ Quarto greca i es p̄te
declinatōis q̄ ap̄d nos i a exēsit: vt planetes ⁊ planeta. cometes ⁊ come-
ta: ad quoz similitudinē quiliāno teste veteres dicebāt hic anchises ⁊ hic
anchisa. Sūt q̄ gen⁹ mutāt vt cera catapulta catharacta ⁊c. q̄ in capto
de gñib⁹ enumerabim⁹. Quinto in e grecū feminia ap̄d nos frequēter i
a exēsit: vt lybie vel lybia. crete vel creta. helene vel helena. grāmāte
grāmātica. p̄chire p̄chita. ¶ Sexto ⁊ apud grecos in eas exēit apud
nos in es ⁊ in es exire pūt: vt vlyxes achilles orphes vñ orphi datus.
Virg. in buccol. posuit. greci autē odyssus achilleus orpheus dicūt.

L. ii

Sulpitii Uerulani.

Os grecum vs nobis dat: et os ex on reperimus
On o sepe facit: sed on tum nobis generabit
Os genitiuus habens facit vs recto tibi, mutans
Inflexum: ex quarto per a rectus fit: variato
Sepius articulo: quōdam ale per al modo flecto
Quondam atis nunc as recto gentilibus addas.

¶ Septimo greca in os sūt latina in us seruato fere gñe: vt hic logos, vñ hic eplogos hec pappios ⁊ pappius delos ⁊ delus ⁊ innumera alia
¶ Octauo qdā apō grecos i on regiunt apō nos i os: vt minos athos, minon athon ⁊c. ¶ Nonō qdā in on apud illos exest in o vel in on apō nos: vt Igamēnon Ciceron Laton Platon. ¶ Decimo qdā natura in on scōe declinatōis sūt latina in um: vt ilion iūū, pelion peliū, epitheton epithetū, barbyton barbytū, diatesseron diatesset ⁊c. ¶ Andecimo qdā nota hñta os in grō tertie declinatōis mutādo os in us formāt nñm scōe declinatōis sm pñsc, vt arabs arabos, arabus bi, delphin delphinos, delphin⁹ ni, ethiops ethiops, ethiopus pi, elephas elephātos, elephātus ti, sic diacon tytan ⁊ qdā alia. ¶ Duodecimo qdā ex actō tertie declinatōis in a faciūt nñm prime declinatōis in as: sed nisi feminina fuerit mutato gñe: vt hec cassis dis, hāc da, hec cassida de, hec lāpas hāc lāpada, hec lāpada de, hic lebes crather stater pāther, hūc lebete crathera statera pāthera: ⁊ hec lebete te, crathera re, statera re, pāthera re. ¶ Decimotertio q olim in ale exibat nūc in al exest: vt aialis ⁊ hoc aialc, hoc aial: sic tribunal bidētal ceruical, Et sñr in ar vt laquear calcar, q olim adiectiue in aris ⁊ in are exibat: vt pecuare ⁊ pecuar. ¶ Decimoquarto q nūc in as exest gētilia olim in aris ⁊ are exibat: vt arpinas ⁊ atis.

Is simul in phocryn salaminq; creant ⁊ eleusim
Multa per udo vel as abstracta: per es vel a ponas
Multa per is simul us que dicam post reperimus.
Multaq; materiam signantia multiplicamus
Aptaq; multiplici sunt diminuentia fini

¶ Decimoquinto quedā in is ⁊ in in exest: vt phocrys ⁊ phocryn: salamin ⁊ salamis: eleusin ⁊ eleusis. ¶ Decimosexto: multa abstracta ab adiectiuis potissimū deducta varie efferuntur: vt ab amaro fit amaritudo amaritas ⁊ amaro: ⁊ amaricio. In udo aut ⁊ in as infinita pene sunt: vt sanctitudo ⁊ scītas: claritudo ⁊ claritas: necessitudo ⁊ necessitas. Itē in es ⁊ i a: vt materies ⁊ materia: rabies ⁊ rabia: duricies ⁊ duricia: mollicies ⁊ mollicia: mundicies ⁊ mūdicia ⁊c. ¶ Decimoseptimo: multa adiectiua in is ⁊ in us exest: vt diſugis ⁊ diſugus de quibus statim dicam
¶ Decimooctauo: multa materiā significāua varie efferunt sm oportu iſtatē carminis aut euphonię: vt eburnus eboicus ⁊ eburne⁹ ab eboie.

De heteroclitis.

querrens & querens a queru/ erens enens ahenus ahenens ab ere.
¶ Decimonoeno multa diminutius sunt varie: vt homicio homiciulus
homullus homullulus ab hoic/ paulu/ paululu/ paululu/ a paulo: ita de
infinitis alijs: de quibus mēto fieri dicitur vbi de formatōibus noim agit.

Iuppiter atq; iouis simul edipus edipodesq;

Mugilis & mugil dices tybys tyberisq;

His arar ac araris seu gobio gobiis addes

Ludius atq; dio pusius seu pusio iungo

Scorpius atq; pio rectis marium superaddo

¶ Trigesimo sūt quedā masculina vāria nris aut nunc aut olim plara:
vt hic iuppiter / hic iouis / hic edipus / hic edipodes / hic mugil / & mugi
lis apud Iuuenalē / hic tybys / & hic tyberis / hic arar / & hic araris / hic go
bio / & hic gobiis / hic ludius / & hic ludio / hic pusius / & hic pusio / hic scorpi
us / & hic scorpio: & forsitan alia.

.i. bubij gñis.

Hec adipēs vel adeps incertum hec cassida cassis

Hec apēs & apis hec vāles hec quoq; vallis

Hec stips hecq; stipsis: scobs & scobis hec tottābis

Hec plebs & plebes: hec trabs quondā quoq; trabes

.i. iterū videbis.

Hec sorēs vix sorētes numero p̄eunte reuiles

¶ Trigessimoprimo quedā feminina vāria nris plara reperiunt: vt adī
pes & adeps q̄ neutri gñis sunt: hec cassida casside & hec cassis cassidis:
hec apēs & hec apis: hec vāles & hec vallis: hec stips & hec stipsis: hec
scobs & hec scobis: hec plebs plebis & hec plebes plebet: hec trabs & oī
hec trabes: & hec sois & olim hec sortēs: sed duobus posterioribus in sin
gulari nunc non vtimur.

Hoc iter olim itiner vas hoc vasum quoq; quondam

Hoc p̄sepe: plium sig gausape p̄siq; notabis.

Ut torris torres iam desita non renocemus

Hec iuger iugus: nam iugerum erit modo rectus

Sed ligur atq; ligus cōmunibus assordiemus

¶ Trigesimo secūdo sūt quedā neutra & alia quōdam cōfusa in nris: vt hoc
iter & olim hoc itiner vñ gñis itineris in vsu māt: hoc vas vasis & olim
vasum vasi qd̄ caro. prulit vñ in p̄ti hec vasa vasor. Itē hoc p̄sepe et
hoc p̄sepe: hoc gausape & hoc gausap̄is reperiit etiā hec gausapes
& hec gausapa in nris: deoq; dictū est notem. Sed desita & abiolēta nō
debemus renocare: nec dicimus vt veteres hic torres sed hic hic torris

E. iiij

Sulpitii Verulani.

nec hoc iugus vel iugeris iugeris et iugere et totus plia inde reperiat:
sed iugeris iugeri vt docet Balla. ¶ Hec p exēplis posuim⁹ vt memine-
ris lector: multa varios hñc nrōs etiā hñc nō posita: vt ābages et ābago:
cōpages et cōpagor: cōtages et cōtago et etiā cōtagiū. Vddi pñt pñs di-
cta siquē gen⁹ seruāt: vt tapete et tapetū: margaritis et margarita: penus
penoris et penus: spec⁹ specoris et specu: et si qua sūt alia. vt hoc lac et hoc
lacte. Itē oia q mutāt au in o vt plaustrū plostrū: claustrū clostrū: cau-
dex coder: caurus couis: maurus mouis: caulis colis: saurer soier et.

¶ Sūt q duplicē hñc rectū seruato gñe: vt hec callis et callida: hec apes
et apis: hec adeps et adipēs: hec stips et stiptas: hec scobs et scobis: hñc del-
phin et delphin⁹ delphinitis: hñc cometa et comeres comete: hñc arabs ara-
bus et arabus arabi: hñc cōgrus et conger congrithis: hñc gobio et gobi⁹: hñc
mugil et mugilis: hñc elephas et elepharus: hñc tybus et tyberis: hñc arar
et araris: hñc puluis et pulueris: hñc cucumis et cucumeris: hñc ciner et ciner:
hñc vomis et vomeris: hñc puber et pubis: hñc labor et laboris: lepor et lepos
hñcor et honos arbor et arboris: odor et odos: vapor et vapores: clamor et cla-
mos. Quorū meminit Quintilianus: hec plebs et plebes: hñc iber iberis et
iberus iberi: piper et piperis: teucer et teucrus: euāder et euādrus: artho
et arthos: edipus et edipos et edipodes: et plura alia hñdi: vt iter itiner: vt
veteres dixerūt. ¶ Confusa in recto sed distincta in obliquis.

Rectos confusos obliquus sepatat horum

Lens frons glis semis domus et pecus aduce callis.

Uasqz fides cancer vesper flucster et acer

His ego nos tu vos poteris sociare suisqz.

¶ Confusa in recto sed discreta in obliquis in qbus diuersa significant
sunt hec lens frons glis domus pecus callis vas fides cancer vesper fl-
ucster: licet minus pprie q: quantitatē mutata: cer. Unde sunt versiculi
quos discere volentibus subiecti.

Arboris est frondis coma frons: frontis capitis para.

Carduus hec glitis glis: hec argillaqz glillis

Hic quadrupes gliris foumabit glis genituis.

Semis non flexum designat dimidiatum

Semis semissis median partem notat assis.

Dans domus si locus est: dans us casa vel genus clas

Effigie humana quicquid caret est pecus: at dom

Dat pecoris grex est: quandoqz dñs est ouis vna.

Callis idia galea est: callis sis rhete vel oia.

Vas vadis est obse: vas vassa continet vudas.

Sancta fides fidei: fides autem chorda sonora.

Cancer cri faciens animal celestisqz signum

Cancer eris motibus: vocat hunc canceris quocqz cessas.

Vesper ri veneris fidus: ris fideris hora.

Flucster proprium tri vulturis mobile lectum.

De heteroclitis.

Vult eris arbor: acervult acris strenuus acer.

Est ego nos tu vos finita per i patienti

Nunc damus: utinam aliteri possessor vel agent.

Pro quibus amotis nunc possessiva locumus.

Discreta in recto sed confusa in gē.

Discreta in recto confundes in genitivo.

Res reus et calcs calr: et retis et reterpulus.

Dicta per um vel in us finita pitus mare masos.

Quedā eōverso nōs discretos sed grōs p̄fufos h̄nt: vt res rei et re? rei: calca calcis et calx calcis: retis retis et rete retis: et ola p̄ius dicta in us et in um aut aliter diuersos h̄nt nōs in eadē declinatōe: vt pitus et p̄ r̄ipomus et p̄omissatē mare maris et mas maris: p̄ientelle p̄entis et p̄onellis p̄onellis. Sūt q̄ cū verbis cōcedis vt vellos velleris et vellor velleris: fac facis et facio facis. Sūt in multis casib? cū aliar? suis suis sui suis ab his suis et hui? sui. sed inanis et oiof capitis esset h̄mōi indrere vbi occurrat ad sensum et contextū videto lector vt discernas.

Sunt et aliqua recto cōfusa: vt lens lendis et lenis: cassis cassis et cas fids: glis gliris et glissis: vas vasis et vadis: pecus pecudis et peccosis: fides fids et fides: vt Seruio placet: qd̄ ip̄robat p̄discianus atq? fids esse n̄m p̄ chorda. Sic et plura compere.

Incerti gēia potius masculina. Alcen.

Seruant diuersum genus haud variantia sensum

Hic aut her finis finis clunis liquoz amnis

Turtur auis: cortex rhetis cum sardonice ober

Dampinus atq? silex paradisus bubo peculq?

Atq? dies nocti distinctus: nam generale

Tempus significās fertur tantum mullebre

Quedā nota eiusdē terminatōis vocis et significatōis incerti sūt gēia nō alia causa q̄ q̄ p̄m̄i auctores in diuerso gēie ea p̄tulerūt. Sūt autē multiplicatā qd̄ sūt masculina aut fēla q̄ itē duplicatā qd̄ sūt po tius masculina: vt hec p̄dicta finis sum? et qd̄ ex terminatōe p̄p̄dum? Dies aut cū cōdistinguitā nocte p̄m̄ Gallā itē masculina est: sed dices poti? masculini essetq? El̄g. h̄m̄. etā fēla potius dices. p̄dicta nam p̄mo fēlas ouēte fugarat clara dies. Pro t̄p̄e aut fēla p̄m̄. vñ diecula parui tēp̄e. Quedā potius fēla q̄ masculina sunt vt sequētia.

Potius feminina.

Hec aut hic cardo margo lynx talpa cupressus

Damma et adeps linteus testisq? canalis et alius.

Masculina aut neutra sed potius masculina.

Hic aut hoc cucumer serus bulbus quoz carver

Sulpiu Clitulani.

Portus neutra.

Hocq; papauer & hic guttur murmurq; tubarq;

Reutra potius q; feminina.

Hac dat & hec halet dum noscitur esse liquamen

Tria generu mutata declinatione.

Hic hec hoc de specus: specusis tamen hoc dedit ollin

Hic hec hocq; penus: penosis tamen hoc varicinus

Genus cu significatione variantia.

Que variant sensus variare genus reperimus

Has lens glis callis malus pecus atq; cupido

Que diuersi sunt generis Sulpi.

Multa in vna voce diuersi generis reperiuntur hic vel hec finis: hec vel hic diuisio hic vel hec vel hoc specus qd habuit i neutro gne specusis: di dim⁹ etiā specus specus hic pen⁹ & hec pen⁹ qrtet: hoc pen⁹ penosis & hoc pen⁹ penis: Sall⁹ scribit. hic vel hoc vug⁹: hic vel hec alu⁹: hic vel hec paradysus hic vel hec sardonis hic vel hoc tubar: hic vel hec papirus hic vel hec turtur p ane hic vel hec liq uor hic vel hoc papauer hic vel hec rhen⁹ & hoc rhen hic vel hoc ferus hic vel hoc carit hic vel hoc gutt hoc vel hec alle hic vel hec adeps: hic vel hec funia. Hec cupiellus & hic cupiellus apud Ennium. Addunt & ita diuersa si gnificatio: vt hic callis & hec callis hic malus & hec mal⁹: hic lens & hec lens hic vas & hoc vas hic glis & hec glis: hec pec⁹ & hoc pec⁹: & multa hmoi poterit qspia studiosus plura colligere ego qd his sum cōtēma.

Clariana declinationem.

Cum reliquos terne locent: dant festa per orum

sup. dant glos.

Plurales patris: vtriusq; atq; andie vetulos

A terne per attis terno sextoq; locabis

Ut docui quarte partem est domus atq; secunde

Cum lauro: quarte terno sextum negante

Quis vel qui terne quosdam patit: atq; secunde

Clariana declinatione tota in pl⁹ numero.

Plurali inflexum dantur variantia totum

Ut vas quod terne prius est plurale secunde

Sed scimus balum vasi dixisse catonem

i. iugeri scōe.

i. iugeri iugentibus.

Iugurum item ei vult: post iugera tūq; tibuloq;

De heteroclitis.

.i. in singulari.

.i. dici.

Sed prius accepi cum iugere iugeris edi;
Impete pro sexto nisi forsan fiet ab impes
Angeles haud arti ascribas: quia dicta licenter.
Euentus iussus permissus balla mouebit

.i. in plurali.

.i. masculini & neutrum

Post per a: sed numero genus est utrumque in utroque
Que genus immutant cum casibus ante notauit

Que declinatione tota variant in utroque numero.

At nunc inflexum dabimus variantia totum,
Mulciber & cancer forsan glomus atque sequester
Serulus addit acer terne simul atque secunde
Cum voce inflexum variantia diximus addes,
Que dant his simul is multorum compositiuis
Cera iugum limus cliuus frenum arina bacillus
Atque animus somnus quod cum semis sibi vult his
Ex et in is querunt: hylarus quondam atque perennus
Ludicris incolumis proferre modo fuglemus

Inueniant nota que in casibus alterius numeri mutatur declinatione: ut
sunt illa tertii ordinis in a terminata: que variis et ablati plurali more nomi-
nis scilicet declinationis emittuntur: ut his et ab his poemata. his et ab his toruma-
tis. Ludorum quoque et festorum nomina pluralia scilicet declinationis generis sed omni et
ablati more tertie faciunt: ut horum saturnaliorum et ab his saturnalibus. Domus
partii scilicet est et partii quarte declinationis: ut supra docuimus. Ambo duo
declinant ut pluralia adiectiuorum prime et scilicet declinationis: nisi in dno et
ablati habet ambobus et duobus: ambabus et duabus: et in nris et vris i
masculino et neutro genere ambo et duo. Alim autem in masculini acro ama-
bo et duo etiam habuerunt. Virgilius in. xi. Si duo preterea tales idea tulit
set Terra viros. Horatius. Pietores ne vos tunclet gloria iureiurando
astringam ambo. Iugeris in numero singulari scilicet est: in pluri tertie declina-
tionis. Eas vasis. cotra: in singulari tertie: in pluri vero scilicet. Sed omni iuger
autem ignis iugeris declinabat. Tybullus. Et multo innumeram iugere pa-
scat oues. Quod leges et i soluta oratione nec videtur figurate dictum: ut impete
pro imperu apud Lucretium et Papiniam: quod quidam voluit ab impes esse. et ut
angeles per angelos apud Claudianum. Inueniunt scilicet et tertie declinationis cois
ut glomus glomeris. acer acris finem Seruis quod arguit Pulcra
nus: et accris. significatque arborum. Sequester sequestri et sequestis. Ha multa
sunt adiectiva trisi vocum que in tertia declinatione trahunt. Sincerus syn-

Sulpitii Uerulani,

cera syncerā. hic & hec synceris & hoc syncere. sic biūgus & biūgis. qua
driūg? & quadriūgis. & cetera a iugo. magnanim? & magnanimis. era
nimus & eranimus. pusillanimus & pusillanimis. & reliq ab aīo deducta:
q̄m animus dēfinit. Amus & lūmis. sublimus & sublimis. imbecillus et
imbecillus. inermis & inermis. eueru? & eueruis. hylar? & hylaris. semis
sonus semisonus. infonus & infonus. pdius & pdius. accliu? & acclius
decliuus & decliuus. effren? & effrenus. infren? & infrenis. Ludicrus & ut
vult p̄uiscianus ludicris. sed Balla nō pbat. Acer acra acru & acer is.
vt docet Laper. Perēnus & perēnis. Quidi? in fastio. Amne perēne la
tis. Anna perēna vocor. incolumus nō dicit te decipiat. Alexāder.

¶ Scde & quarte declinatōi cōsa.

Rectos cōmunes sibi quarta secunda ve flectet
Hos: cornus pinus p̄o fructu ac arboze ficus
Et persepe colus: canthus simul atq; tumultus
Et lacus et quercus laurus: nec vbi domusq;
Consona p̄teriti verballa partipanti

.i. p̄teritum participij.

Debentur quinte: sed vt illud iuncta secunde.
Legimus: ornatus questus cetus simul ortus
Auditus. visus. passus. victus. gemitusq;
Aspectus. fluctus. saltus. verlus quoq; luctus.
Lectus piscatus exercitus atq; senatus
Et penus et sumptus langes obitus simul estus
Ac aditus monitus cui quartam derogat vsus

.i. vtriusq; numeri.

Utroq; in dandi casu sextoq; sequenti

Qualia multa leges veterum si scripta reuolues

¶ Hec reperio scde & quartē declinationis cōsa: hec cornus pinus adit?
questus ornatus tumultus laurus: licet lauri & lauru nō dicamus: lacus
quercus colus ficus p̄ arboze & fructu. Hortus cithus cetus. Adde eti
am penus monit? cui? vterq; dīss fin quartā nō est in vsu: nec abltis
pluralis. Visus passus auditus senatus versus victus gemitus lectus
obitus saltus aspectus fluctus luctus estus sumptus piscatus exercit?
& his plura quoz noster Pomponius meminit.

¶ Heteroclita voce.

Obliqui recto dum non forimantur ab ipso
Quem nos seruamus heteroclita voce vocamus

De heteroclitis.

Iuppiter hoc & ebur testatur: item secur hepar.

Atq; ego sanguis iter compago vomis therq;

¶ Multa sūt heteroclitā vocē: vt ea quorū obliqui nō nō imitantur: vt iuppiter iouis: ego me: epar epatis: ebur eboris: secur securis. Sed si oīa q̄ aliquā habēt in voce variationē psequar: nō minus erit lectori q̄ scrip̄tori molestū. Nec autē q̄ hactenus dicti sūt cognitu visa digna & necessaria. Nec te fugiat illa q̄ plurimarū esset nō: aut cōtra regulas sese ac tollit: vt iter itineris: appellari heteroclitā voce.

¶ Durantia significationem.

Sunt que non variant vocem: sed rebus abundant.

leo & hecrot.

leo taurus canis.

Ut viuū ac pictū: viuens celestiq; signū

Relq; notans varias species discrimen & aura

Celum: sed numero diuerso plura notabunt

Littera sal fascis mare ludus copia terra

.i. comineatus.

Edes liber odor simul hortus cōq; meatus.

Populus ara liber cum tempore rem variabunt

Hospes zelotypus: conuinaq; vector alumnus

Actum vel passum designant voce sub vna

Adde quod a binis oritur verbale supinis

Quodq; potest verbis dicti confini duobus

Ut desiderium sitis atq; fames obliq;

Ulus fornicatio metus & timor atq; cupido

Et que dant usus nōnulla: vt religiosus.

Ops dea per cunctos reperitur terraq; casus

Auxilium patrum quartum sextūq; facultas

Vult patrum necnon totum plurale: sed illic

Sunt quoq; diuitie seu magna potentia: verum

Opus opulentus erat ceu cops cui copia quondam.

¶ Que vna voce multa significāt varia sūt. p̄mo nōia oīm rerū q̄ p̄gi aut fingi p̄nt. nā r̄verū & s̄statū significāt vt leo aīal viuū & pictū seu scul̄ptū. Secūdo nōia signorū celestīū q̄ etiā aliud significāt: vt leo cācer corona. Tercio res varias notantia: vt species formā & aromata & scōam in tentionē. Discrimē differētia & periculū. Aura vētū lenē & fauorē. Celū

Sulpitii Uerulani.

orbē celestē & instrumentū celantiū. Quarto in diuerso numero diuersa significātia: vt ista in singulari significās quasi elementū vñā vt a vel b. in plī eplam. Sal cōdimētū oīs & pudētia: sales facerias & vibanitares, fascis pōdus aut res colligatas: fasces honores magistratū qbus cuz fascibus dant lictores. mare elemētū: maria varie eius ptes. Lud⁹ scho la vel gymnasiū: ludi q ludunt. Copia abūdātia: copie exercit⁹ copiosius Terra elemētū terre regiones. E des in singulari deorū: in plī etiā puma tox sūt. Liber nō seru⁹ aut bachus: liberi ples legitima. Odo: olfaciēdi obiectū: odores res odauferē. Hortus holersū horti voluptatis cōmeat⁹ facultas cōmeandi & recedēdi raro plī dñsed p annona publica vtroq numero pferit. Quīto quedā cū quātitatē mutāt. vt populus puma lōga arbor: puma breui collectio hominū. Ara puma lōga deorū est: ara pua breui potcorū. Liber puma lōga nō seruus aut nō obnoxius & bachus: puma breui interior cortex in quo olim scriptitabāt. Sermo quedā actiue & passiue significāt vt hospes &c. Itē verbalia & eis sūtia ab vtroq verbo: actiua actiua & passiuo deducibilia. Itē qdam in ofus vt religiosus homo & locus vt valla docet in primo. Septimo quedā in diuerso casu di uerba significāt: vt ops de quo a Sulpino satis differtur.

¶ Sunt & q in casibus & numeris mutāt significatiōē: vt ops opis qd deā significat p oēs casus. Rurſus in grō facultatē & auxilium in actō & abltō auxiliū. in plī diuitias & facultatē vt Seruius docet. aliqñ potentia. Saluti⁹. Opibus cōmratōis fretus. Heteres teste Capio dixerunt hic & hec ops p opulentorū: sicut cops p copioso. Sunt & alia q aliud in singulari & in plī significant vt littera & littere. ludus ludi. terra & terre. mare & maria. Sunt & alia que omonyma seu equiuoca seu diuersa significātia appellant: vt celū species aut discrimin.

¶ De compositorū pnoim declinatione.

¶ Operi finito volui apicē addere: & tanq pinnis ornare: vt qdā nōvni garia de pnoibus compositorū traderē. Itē & hic cōponunt: & dicimus nō istuc istec istoc vel istuc: actō itunc istanc istoc vel istuc. abltō ab istoc ab istac ab istoc. in plī nti & acti neutrali istec. Nā nō nisi p voces q in c de finit cōponunt pter dñi singularē. sūt illic illec illoc vel illuc. Idē eadē idē cōponit ex is ea id & demū & sequit pūitiū: sed neutrali voce rur sus cōponit in nō & actō itū: vt idēdē qd aliqñ aduerbiū est & frequēter significat. Ego cōiungit cū nter & suā p oēs casus seruat declinationem

¶ Met cōnectit cū oibus obliqs huius pnois rur: & oibus casibus plis pterq cū grō. Tutemet in nō solo & vtō dicim⁹. Tute nō etiā Sulpin⁹ ad Ciceronē est vsus. Tete meme sese acti & ablti casus sūt. Sese plis numeri est. Neapte nostrapte tuapte vestrapte & suapte. soli nāq singu lares ablti sūt a possessiuis. Regim⁹ enī suapte pōdere apud Ciceronē in natura deorū. Heteres enī p oia gñia hmoi abltis vsi sunt. Le syllabā adificiebāt anteq oibus casib⁹ huius pnois hic hec hoc. Reui aūt tātū modo his obliq q i a desinūt: vt grō huiusceritō hīceractō hōice hāice abltō hīce. q vox inuenit etiā masculina & nti plis. Terētī i eunucho Disce hoc munere arbitrant suā Thaidē esse. Rurſus cōponebāt hīce

De generibus nominū.

cū ne e m l verfor vt hiccine heccine hocciner: sicut illancine illancine.
nā illicine illuſce iſticine iſtiuſce illucece iſtucece illāce iſtāce veteres di
cebant. ¶ Ecce ⁊ ella in nō ſingulari ⁊ gñe feminino veteres vſi ſunt.
Terēnus. Ecce noſtri fundi calamitas. Ecce ecce eccos eccas: ellū ellā
ellos ellas: vtriuſq; numeri acti ſunt. Vale candide lector.

Pars hic prima mei ſinitur falco laboris:

Jam ſient plauſus ex helicone tibi.

En mihi fert nūeos doctoz turba lapillos

Murmurer ignarus liuor ⁊ ipſe licet.

Sed nos ad reliquū pergamus numine dextro:

Pectora proſciant vt ſtudioſa breui.

¶ Finis.

Ad clariffimum virum Falconem Sinbaldū Jo. Sulpitii verulani de generibus nominū liber ſecūd⁹

Ne quis in andro gynos conuertat ⁊ hermafroditos

Nomina: nec miro ſalmacis amne riger.

Obſeruent noſtri iuuenes pcepta libelli

Atq; accepta ferant optime falco tibi.

Nam niſi me ornaffet meritū tua plurima virtus:

Tam caſtigatum non legeretur opus.

Septuplici generi ſeptem pcepta datur Rēp voce genus pnoſci quodq; inonemus

¶ Enus(vt prius docuit Sulpitius) eſt diſcretio ſexus quodcirca q;
talis diſcretio ex rebus atēdit. Priuſq; de gñe cuiuſq; iudicaue
rimus: pnotabimus qd ſignificet. Verſū q; talis diſcretio ſexus nō ſi
ſciens vt masculis ⁊ femellis illiſq; ſimilibus cōpetitio ſi ex re nō di
ſcernit genus: ad vocē recurrēdū eſt: vnde dant duplices regule. primo
generales ſeptē: vt ſeptē ſūt genera q̄ ſūt potiffimū de ſignificatōe p
ter eā que eſt de neutro: ⁊ ſpeciales de vocibus dande.

¶ Prima regula generalis que eſt de masculino gñe.

Hic retinet ſexum ſignans quodcūq; virilem.

Ut deus ⁊ diuus bonus angelus atq; malignus

Has aut officiū maribus quod denotat aptum

Menses cūp ventis fluuiūſq; puer ſociabis

Dum tamē ad flumē vel aquam ſpecto ve paludem

Aut pro voce dabo genus: aut vocem variabo

Semper enī lethe: ſtyx: cauton: ⁊ albula ſepe

Alliq; hec querunt: ſed in vñ ſnita velut que

flumen cōnectunt ſunt neutra muthulq; ⁊ addet.

Sulpitii Uerulani

¶ De nomē representans tñ virile sexū est gñis masculīni: vt pñs oia deoz seu diuoz gñitū nōia. mars cupido p deo amois. hercles. Scō oim spiritū seu āgeloz vt cherub cherubi seraph 7 seraphi sathā 7 sa thanas: 7 si cetū vel ordinē significāt vocē sequunt: vt hic pūcipar: hic thion: hec vīr: hec pñs: 7 pñr q: indeclinabilia legunt bñ cherubin 7 seraphin gñc neutro. Tercio mas seu hō mascul⁹ vt catilina eneeas ver res alexis 7c. Quarto nomē officiū tñ virile significās: vt papa cardina lis leuita pñarcha scriba 7c. Quinto addi pñr nōia mēsu vt hic apulio qñ tūlis fertilis septēber 7c. Sexto vētoz: vt hic boreas eurus 7c. Septimo flumīz dñmōdo nō significāt paludē aut lacū aut stagnū: q: lethē styx cāton fci reperiunt: 7 dñ nō terminant in um: q: ea neutra sūt: vt crustu mīu: 7 oia q hñt hoc nomē flumē cōiunctū: vt rhenū apud Horatiū: elatū flumē: 7 flumē aphrodosī apud Plīnīū. Si vero subaudiāt aqua vt in albula 7 allia interdū poterūt esse femīnia. Muthul aut apud Salu stīū 7 Iader apud Lucanū forte q indeclinabilia sūt neutra reperiunt. Cetera fere masculina: vt hic sequana scaldis rhenus ligeris 7c.

¶ Scōa regula gñalis q est de femīnino gñc.

Hec retinet sexum signans tantum muliebrem

Ut dea diua charis furie muse similesq;

Officium ve notans solis mulieribus aptum

Arboris adiunges nomen speciale virentis

Sed frutices 7 que tibi partem materiam ve

Aut fructum signant qd vox dederit genus optant

in calphurnio.

Hic oleaster erit: tamen hoc oleastra leguntur

in sereno.

Hic rubus allequitur tamen apta rubus reperitur

Hic citiflas dumus: vepres sentesq; petunt hi

.f. arborum

Et pruni spinum vult seruis esse marinum

Hoc thus 7 roboz suberq; silerq; tenebunt.

¶ De nomē representās tñ muliebī sexū est gñis femīnini. pñs dea rñ aut diuā nōia: vt Juno venus pallas calipso. Silr nympharū: vt enone galatea egle. Itē charitū seu gratiarū: vt aglaie. Et harpiarū: vt celeno. 7 musarū vt eratho dio. 7 furiarū vt alecto. 7 parcarū vt cloa. 7 virtutū ac ceterarū rerū q p deabus ponunt: vt par fides cōcordia fe bis 7c. Scōo mulierū ppia cuiuscūq; sine terminatōis: vt pythias di do glyceriū micol Judith 7c. Tercio officia solis mulieribus apta velli gnātia: vt saga pñfica nutrix obstetrix. Donialis vestalis pregnās vt oi sotoz mater nurus socrus 7c. Quarto addunt nōia arboz virentū spe

De generibus nominū.

alia preferunt: vt hec pirus pomus malus cerasus esculus fraxinus phagus &c. Dico arborē nō fructū aut herbariā fructes & herbe vo-
cē sequunt: vt hic rubus: hec mirica: hoc viburnū & illex. Serenus tñ dē
pī manditur apta rubus gingiuis. Que vero etiā materiā significat vt
hebenū durū suber robor: aut etiā fructū vt pomū thūs & sīlia vocē se-
quūt. Sicut q̄ partē arborē significat: vt ram⁹ tricus stipes radix: ma-
lus arbor nauis. sed p̄ arbole potissimum virēte dī etiā hebenus & hec
durus &c. De castra autē: q̄ nō olea sed imitator est olec. Virg. in mascu-
lino, posuit. Calphurnius tñ a nō hoc oleastrū dixit. De teneras salices
tuas aut oleastra putare. Lepies & sentes frutices masculina cēsentur
sunt tñ q̄ vepī singulariter in feminino dicāt. Seruius vult ad illud ge-
orgicon. Et ipinos iam pruna ferētes. q̄ spinus pruni arbor dicat gene-
re masculino. Plura p̄ Vulpitū videbis.

¶ Terna regula gñalis q̄ est de neutro gñe.

Quodlibet um clausum: nisi sit pprium mulierum

Non declinatum nisi sit per significatum

Alterius generis: recte neutrale putabis.

¶ De nomē terminatū in um nisi sit pprium mulierarū: oē indeclinabile
qđ non noſcit p̄ ſignificationē eſſe alterius gñis eſt gñis neutri. Exēplū
de um primo fluminoꝝ aut fluminū nota: vt crustumū rhenū. Scđo vtrū
qđ lexū deſignat: vt ſcouth & mācipiū. Tercio arborū: vt pomū baſamū
&c. qñ p̄ arborū ponunt. Quarto locoꝝ: vt lugdunū diepanū. Quirto ſi
qua ſūt aialū vt oſtreā: qđ ſolū & eſſe grecū Seru⁹ eſſet. q̄ latine putat
oſtreā ſeio gñe dicēdū. Sexto alia ola vt ſcānū tēplū. exceptis ſolis mu-
lierū ppriis: vt hec glyceriū cuſthochiū &c. Exēplū de indeclinabilib⁹: vt
oia t̄ i & i u finita. nūl nūl cere tēpe pōdo. Sz ſignificatiōe nota vt ppria
viroꝝ Job iſaac. & mulierū vt Iudith. & adiectiuay vt nequā nugas quot
tot & ſilia ſuas regulas ſequent. Dixim⁹ autē ſap̄ nota & materialiter po-
ſita eſſe indeclinabilia & ita neutra: vt a primū. cū dixi muſā ipm eſt acti-
caſus. Siſt̄ verba aut aduerbia p̄ noīe poſita: vt iſtud viuere triſte. vel
le ſuū cuiq̄ eſt. Jā cras heſternū pſumpſim⁹. hoc acturū diu erit. & ſilia.

¶ Quarta regula gñalis q̄ est de cōi gñe.

Serum cōmunem diſcrete & voce ſub vna

Significans: quoduis nomen cōmune vocabis

¶ De nomē repñas diſcrete & ſub vno vocabulo vtrūq̄ ſexū eſt gñis
cōis: vt hic & hec auctor ab auctoritate: hic & hec aduena celicola terrige-
nar: multa alia q̄ ſuis locis repetēt. Multa tñ quōdā cōiar qđ etiā ad
huc cōia ſeīm gen⁹ addit ſub noua voce. nā leo draco latro lup⁹ came-
lus nepos & multa alia ſm Seruiū fuerūt olī cōia. Sed vt p̄uic. voce
nūc ſeīm formāt quo magis vīmur: vt lea vel leena dracena latrona lu-
pa nepeta. Lectū tñ eſt camelus fetas: qđ nō legeret ſi hec camela dicere
tur. ſoſpez & hoſpez apđ nos quoq̄ cōia ſūt: tñ ſcōiū hec hoſpita & hec
ſoſpita dī: quaſi ab adiectiuo hoſpit⁹ hoſpita hoſpitiū. vt eneid. iij. Bellū

Sulphurū Verulani.

terra hospita potas. Sed idē Virg. etiā inhospita saxa dixit. Sicut caprigenū pec^{us} adiectiue. Seruāda autē est pitorū p̄suetudo qua iuuenis l3 vtrūq; sexū cōcernat tñ masculinū ponet. Et virgo seim nisi forte i s̄a cris lris q̄ murāde nō sūt in q̄b^{us} dī de masculis. Vt sūt q̄ cū mulieribus nō sūt cōiuncti virgines enī sūt. Dicitū est in regula dūcrete ppter epi cpena. i. subcōia q̄ p̄misceat et indiscrete vtrūq; sexū rep̄ntant: vt hic p̄f ser hec aq̄la. Additū est sub vna voce: q̄ tñ sub duab^{us} vocib^{us} vtrūq; sexū rep̄ntant: vt hic p̄f ser hec aq̄la. Additū est sub vna voce: q̄ tñ sub duab^{us} vocib^{us} vtrūq; sexū significat. Sub p̄iore sūt masculina: et sub posteriore feminina: vt hic grecus hec greca: hic fidicen hec fidicina: hic psalter hec psalteria: hic poeta hec poetria: hic auctor ab augēdo hec auctrix: cōtinent autē sub hac regula. Primo vtrūq; sexū significātia aialia vt homo bos sus. Scōdo gēilia vt geta farmata turca quāuis qdā turci dicāt numida adnas arpuas. Tercio a verbis colo gigno et venio. et fm multos sequor et cedo deducta: vt celicola graiugena aduena assecla pe dissequa homicida. Quarto cōe officiū imponātia: vt hic et hec sacerdos auctor ciuis. Et quomodocūq; aliter vt testis custos et silia.

¶ Quinta regula generalis que est de oī gñe.

Est omnis generis si vox vult mobile quoduis.

¶ Omne adiectiuum nisi vox refraget p̄sertim in nō est gñus oīs aut sub vna terminatōe: vt felix et sapiēs: aut duobus vt fortis et forte maior et maior: quarū p̄ior cōis est gñus posterior neutrius: aut sub tribus vt oia scōe hic bon^{us} hec bona hoc bonū: hic pulcher hec pulchra hoc pulchrum hic satur hec satura hoc saturū. Et hec terne cāpeller volucer siluester pedester equester acer celer saluber celebr alacer: que etiā tria is cōis reperiunt. Dixi nisi vox refraget. i. repugnet: q̄ quedā dītaxat in obliquo neutra reperiunt: vt teres pauper vigi et. Quedā etiā in altero numero neutriū genus refugit: vt dis in singulari et memoī in plurali: l3 ergo Maro dixerit pauperis et tuguri: nō tñ dices pauper tuguriū: q̄ vox nō vult et vsus nō patitur vt adiectiuū neutrale sit.

¶ Sexta regula generalis q̄ est de gñe incerto seu dubio.

Incerti generis sub noīnam quēq; vocabis.

¶ Nota que ab auctoribus incerti gñis ponunt tutius sub regula specialī de ip̄is danda cōtinent: vt amnis potius masculinū q̄ femininum censebit. Et econuerso līnx talpa dāma potissimū in singulari feminina vt patet in capitulo de heteroclinis.

¶ Septima regula gñalis q̄ est de epicheno seu p̄misceo gñe.

Nominibus volucrum quatuor discernere serum

Virgines potes: articulum preponens vocibus aptum

Illos sequens grecum genus adīces epiceum.

¶ Nota volucrū quarū sexus nō facile discernit q̄ discretas terminatōnes hñt sub vno articulo quē a terminatōe sortiunt vtrūq; sexū rep̄ntat. Sūt enī p̄miscea et greco vocabulo epicena idē subcōia. Nā epi sub tñ

De generibus nominū.

et ceteris cōc: vt hic passer hec aqua. Cōsimilē rationē qdā ē ceteris que q
oianub? quarū sex? indiseret? est esse dicte vt in piscib? et repulib?. An
fm eos talpa dāma lūx turtur sub incerto articulo epicenafū. sicut nu
stela et balena sub feio. Dixi quarū sexus nō facile discernit: qm in discre
tio due sūt terminatiōes vna masculina et altera feia: vt hic gallus hec
gallina: hic colūbus hec colūba: hic pauo et fm quoldā hec pauona. Hi
cus tñ et pica qm dixerit spēi ante sūt epicena dicent. Hicponca autē i pī
et alcyon in singulari p quo alcedo latine dicitur cōs gñis id ponunt: q tam
mao q femina in cas: aues cōuerse singul. pbenit masculinū articu
lū sōnt: bubo incerti gñis tā masculinū q femini. Et filr grus. Aduerte
autē etiā magnorū alalū noia pmiscua esse: q p epiphetas. inter dū discer
nunt. Itā sicut lepus grauida legitur et elephas pignā et camelus fe
ta: et hec de generalibus regulis de qbus Solpitiū.

Propus vna noia masculini sūt gñis: vt hic Sapio. Femina
rū fei: vt hec penelope. Officior q ad mares pñer masculina
rū fei: papai hic pñer. Que ad feminas feia: vt hec lags hec
pñica. Que ad vtroq cōia: vt hic et hec dur. Angelos et demōn noia
masculina sūt: vt hic cherubin seraphim indeclinabilia. hic iathanas et
et sarhan. Cherub quoq et seraph masculina sūt qñs declinabilia et ordi
nis tertii qm in plī habet cherubū et seraphim indeclinata: vt illa superio
ra in in. sic enī diuus Hieronym? vrit: q docet seraph significare ardē
tē vel incēdentē: cherub scētie plenitudinē. dicim? autē hoc demoniū et
hic demō demonis. et hic significat auerore. Hancatū penū et rēti sciam
¶ Adiectiui qd treshz voces. Prima est masculina vt bon? scda feia
vt bona: tertia neutralis vt bonū. Ad duas prima est cōis gñis: reliqua
neutralis: vt hic et hec dulcis et hoc dulce. Ad vñā ois est gñis: vt hic et
hec et hoc felix. ¶ De arbor noibus. Arbor noia feia sunt: vt hec pirus
oleaster qdē masculinū est. Calphurneus oleastra neutro gñe in plī p
nūciauit. De generas salces iuuat aut oleastra putare. Dumus rab? et
vcpres etiā masculina sūt: filer neutri gñis est. Arg. in. i. georg. Lurus
tenet vt molle filer lēteq geniste. Itē suber et robur neutra sūt. Tibull?
pomū p arboie ipa in neutro gñe ptulit. Balsamū arbor: burū hebenū
amomū cardamomū thūs mīrobalanū maron malobaton ligustrū va
cinū ueuria sūt. Inuenies fossan et pluraspinus arbor pūni masculinū
est. hec burus et hoc burū auctore Seruatiūcū: q caper frustra burū
materiā esse dicit.

De flumino noibus.

¶ Flumino ppia noia masculina sūt: vt tybris. Albulā tñ fel gñis repe
rit. Quid? in. i. i. fastoy. Clauiger et tāto est albula pota deo. Itē styx et
lechy duo in inferni flumina. Strabo lib. vii. Cautonē femineo gñe voca
ri dicit. Crustumū neutro. Lucan? ptulit i. i. Crustumūq rapax iūcto
Iapis iūuro. Itē apud eadē. Fader. in molles zephyros repidū discurs
rit iader. Hēnū quoq et in Horatio et in Cesaris cōmētariis neutrali
gñe legit. Altra hec alia qdā inuenies siue p se siue cū flumine iūcta.

De noibus volucrum.

¶ Voluerū noia pmiscua sūt: hoc est vñq articulo vtrūq cōpie

Sulpitii Uerulani.

hendētia: vt hec aq̃la hic gryps. Colūbus vero masculinū est cui⁹ scim colūba. Gallus q̃z scim h̃z gallina. Oestrū insecti gen⁹ neutrale ē. q̃d̃ cus ⁊ pica diuerse sūt volucres: ⁊ ideo epiceni sūt gñis. Halcyonis gñis cōis: habetq̃ in p̃li h̃i ⁊ he halcyones. ¶ Max noia neutra sūt ⁊ idēd̃ nabūlia.

¶ De numeralibus.

¶ Numeralia noia a quattuor vsq̃ ad centū sūt pl̃ia ois gñis ⁊ indeci nabūlia. Et a centū cōposita sūt h̃mōt: vt trecentū. Excipimus adiectiua trīs vocēducenti ducēte ducēta: ⁊ centenariū q̃d̃ appellatiuū nomen ⁊ neutri gñis est. Tres cōis est gñis. tria neutri. duo masculini ⁊ neutri. due feminini. mille neutri est singularē: vt mille hoim: ⁊ h̃z plurale miliar: vt duo milia hoim. mille rursus monoproton plurale ⁊ ois gñis est: vt mille vīrū: mille pecudes: ⁊ mille pericula.

¶ Prima regula specialis de noibus in a.

Nomen in a prime: non dictum: sit muliebze
A terne neutrum: necnon plurale repertum.
Quod dedit es simul a sit mas: pro teste planeta
Sicq̃ cometa datur: que sunt incerta notentur
Calpa ⁊ dāma mulst: neutrum aut muliebze polēta
Barbaraq̃ hoc retinent cū pascare māmona māna
Sed bene signato que constant significato.

¶ In a terminata feminini sūt gñis: vt hec cādela. Demunt hec masculina hic poeta planeta cometa lanista papa nauta cytharista pincerna so phista collega scurra lixa affecta scriba pfuga trāsfuga. ⁊ p̃plox noia vt turca scythia getha sarmatha: q̃ qdā malū esse cōis cū multis aliis p̃plox rū noib⁹ arabs ethiops. Itē calpa ⁊ dāma q̃ incerti gñis recipiunt. Char ta cera amphora pāthera margarita catapulta: q̃ ap̃d grecos masculina ap̃d nos tñ fela sūt. Scīdū qdē greca reliqua ⁊ barbara ī a eiusdē esse gñis ap̃d nos cui⁹ sūt ap̃d illos. Pauca neutra iueniunt: ⁊ oia greca ⁊ barbara q̃ vel sunt tertie declinatiōis: vt poema pblema epithoma q̃d ⁊ hec epithome dr. Vel nō declinant: vt māna māmona. Sz vnū est prime declinatiōis: polēta. Quidi⁹. Dulce dedit testa q̃d̃ coxerat ante polēta. Idē. Cū liq̃do mixta pluit diua polēta. Dicit ⁊ hec polenta polēte. Idē ⁊ illa temp̃ plia arma p̃cordia spōsalla ⁊ reliqua: q̃ inter heterodi ta numerantur. Cōis hec sūt pedissequa aduena: q̃d̃ neutro gñi figurate iungit: vt aduena mācipitū cōuena auriga cōuiua verna. Addant ⁊ a verbis deducta seu cōposita: nec a masculinis trāsfornata: ⁊ p̃cipue a celo ⁊ gignit: vt hic ⁊ hec agricola iunonica xp̃icola graiugena alienigena. Heteres vero dixerūt alienigen⁹. vñ Valeri⁹. Alienigena studia duxit. Excipit verbigena q̃d̃ masculinū est. Sūt q̃ illis adiūct̃ hic ⁊ hec parricida homicida. que p̃hocas vult esse masculina.

¶ In e.

¶ Secūda regula specialis de noibus in e/ū/ī/o.

De generibus nominū.

vel tñ plurale.

.i. grecum.

Edabo femineū quod p̄line est quodq; pelagū
vt cere tempe mane velle.

Terne & non flexum velut i simul u dabo neutrum.

Maribus socio spado cerdo p̄edo cupidō

Dum deus est: comedo cudo dum nomina: mango:

Et ligo: sed do go que dant inis in genitūo

Et verbale in io: caro talio religioq;

femineis iungo: maribus tainē additur ordo

Incertis cardo dabitur cum margine bubo

Est cōmunis homo forsan cum virgine latro

In e correptū finita neutra sūt: vt hoc sedile. **I**n e p̄ductū feia: vt libye libyes. Que q̄sq; & s̄lia iter adiectiua cōprehēdunt.

In i neutra sūt: vt gummi sinapi. Cōposita vero a ḡtis: vt illiusmodi ois ḡtis. Obliquos in p̄teritis casus esse voluerūt: cū oib; ḡnibus cōfusi sūt: itaq; ois etiā ḡtis sūt nihili frugi mācipi. Et vcl gabij liturgi & reliqua noia oppidorū masculini.

In o.

In o desinētia masculina iueniunt: vt hic sermo. Sed si d vel g. āte o habēt sūt feiaryt hec dulcedo/hec margo: q̄d etiā masculini reperit: hec virgo q̄d q̄dā volūt esse cōis. Demit ex his ordo p̄edo spado cudo caro ligo māgo: q̄ masculina sūt. Sūt bubo q̄d etiā feminini iuenies ap̄d Virg. P̄edo neutri plurale est monoptoti. Verbalia & participalia i o sūt feiaryt hec oratio lectio. Reliqua oia i o quacūq; s̄ta antecedēte masculina sūt: vt stellio vntio p̄ p̄lato & lapillo. nā p̄ cōiunctōe & si raro inuenit seim est. Caro & talio feia sūt. Ambor duo tā masculina q̄ neutra homo nemo & latro cōia: sed ap̄d recētiores p̄esto q̄d verbis substantiis iungit ois esse videt. Sūt q̄ addāt pseudor: ego nō inuenio nisi cōpositū: & pseudus p̄ se traductū. Leo masculinū: cōis esse ḡtis tradidit Seruius.

In u neutra sunt: vt genu veru.

Tertia de c d l i m finitis.

Cd t neutris simul i simul in sociabilis

.i. s̄m vsum nostrum.

Sal modo dem maribus sol & mugil associabilis

Hic pugil officio. bisgil hic simul hec sociabo

vt allec in heteroclitis. glyceris adā rē.

Sed que dicta p̄ius semper memoranda tenemus.

In e vt lac. in d vt quid aliqd aliud. in t vt caput occiput: neutra sunt. Sed tot & quot cū cōpositis ois sūt ḡtis.

In al.

In al vt aial. Sal semp masculinū est. q̄dā tñ ex vetustissimis neutro

Sulpiſſi Verulani.

ghe. pulerſit. **Uſtrani.** Quicqd legmur ſal merū eſt. ¶ In el e in il.

¶ In el e in il neutra ſunt: vt hoc mel/hoc nil/hoc niſil. pugil ⁊ mugil
maſculina. Vigil vero cōis eſt gñs apud oēs. ¶ In ol e in ul.

¶ In ol e in ul maſculina ſunt: vt ſol ⁊ conſul. Priuſul vero ⁊ exul cōis.

¶ In am ⁊ in em.

¶ In am vñ ſiuenit ois gñs ⁊ vñuſq; numeri: hic ⁊ hec ⁊ hoc nequā
Loneſcē neutri eſt. Loneſcē ois pluralis numeri. ¶ In um.

¶ In im vñ eſt oppidī nomē indeclinabile cim. ¶ In um.

¶ In um neutra ſūt oīa: vt hoc tēplū. Laue tñ ne mulierū ppua te deci
piat: vt glicerū ⁊ euſtophū. In an in en ⁊ in on. Quira de i n iſaz finitū

¶ maribus detur: ſed neutriſ aſſocietur

En quod ſojmat inis: maribus tamen a cano ſubdes

Quod finitur in en: veluti pꝛebens ſacta flamen

Hec ſyren ſyndon: quedā ſimul opida ſidon

Et babilon ſalamin: ſed in on finita ſecunde

Addices neutriſ: at barbiton hinc variabis

¶ In n iſaz finita maſculina ſūt: vt pan tirā ren ſplen tiē tibicē delphīn
cytherō helicon demō diacon: ſ; de hiſ ⁊ eor; exceptioib⁹ dicit ſic Sulpi.

¶ In an maſculina ſūt: vt hic titian. in en neutra: vt hoc ſtramē. demum
compoſita a cano: q; maſculina: vt hic ſidiceo ſyccen. iſta etiā maſculina
ſunt ſplen: q; neutri eſſe Seruius vult. Ken rien flamen. Tñ ſi feminā
nā eſt ſiren. ¶ In in maſculina: vt hic delphīn.

¶ In on quoq; maſculina: vt helycon. Barbiton aut ſeimi eſt: ſi ⁊ bar
bitos: ſiuenitq; neutri ⁊ maſculini gñs. Sinton quoq; ⁊ v: biū noia: vt
Babylon ⁊ ſidon feminina ſunt. Et ſidon epitheton: ⁊ reliqua greca q; in
ſcōam apud nos trāſſerunt declinationē neutri ſunt generis.

¶ Sexta de terminatiōe in ar.

Ar petit hoc: hic lar. tria mobile ſure petit par

¶ In ar neutra ſūt: vt hoc iubar. ſed lar maſculinū eſt. par adiectiuū
cū cōpoſitiſ: vt diſpar ⁊ cōpar ois ſūt gñs. nā fluui⁹ maſculinū patet.

¶ Septima de in er ſignis.

Et maribus pꝛebe: ſed ber. ver. ſemina terre

Et velper cancer que terne ſunt dabo neutriſ.

Attamen hic hyinber cum prole petit cucumerq;

Hec modo vult lynter: ſed ſpinter ruder iterq;

Forſitan ⁊ iuger neutriſ ſociabo decenter

vt pauper degener vber puber mater mulier.

Mobile cum reliquis caute ſignauero notis.

¶ In er maſculina: vt pomer. Exciipiunt mater ⁊ mulier q; feminis ſūt

De generibus nominū.

Inter quāvis apud grecos sit masculinū: apud nos femininū est. De-
munt etiā & hec neutra: ver tuber suber & yber p. mamilla & ybertate.
Papauer piper cadaver vesper p. noctis picipio. Laser cicer ciser spi-
ter & ruder qđ & rudus frequētius dī. Cōis gñis sunt paup puber dege-
ner & yber p. abūdanti. Cave ne te decipiant ista cōia coniuncta obli-
que neutrorū: vt pauperis euguri: ybere soloz: alia hñōrū terete teloz dī-
uite regno. Illud nō pīctermittendū quattuor hec alacer acer saluber &
celeber olim fuisse cōis generis: nunc vero tantūmodo masculinū sicut
equester pedester celer volucer paluster campester siluester: que femi-
ninū in se habet & neutrū in e.

¶ Octava de in ir & in oi clausis.

It simul oī maribus sociabo: paucaq; neutris

It pīr forz gadit coī marinoī & equoī adozq;

feminis arboī. cōmuni martir & auctoī

vt senatori hōitor.

.i. comparatiua.

Nataq; nominibus: ceu collatiua: sed omnis

Est memoī: atq; decus coloī & corpus generatum

¶ In ir masculina sūt: vt hic vir. Tris sunt neutri gñis: vt ir pīr gadir.
Wary: grecū vocabulū est cōis generis.

¶ In oi.

¶ In oi masculina: vt fulgoī. Tris sūt scia arboī vxoi soloi. Neutra sūt
coī adoi marmoī equoi. Cōparatiua sunt cōis gñis: vt hic & hec doctoī.
Olim vero tris fuere generū: vt p. scilicet. vii. docet. Senioī masculinū
est. Actoī p. oratoī & recitatoī cōia. Auctoī vero ab augeo siue a greco
masculinū. auctoī a quo auctoritas cōe. Jumo vīrgiliana in. x. enei. Au-
ctoī ego audēdī. Et aduertēdū quoq; diligēter qđ qđā noīa in oi qđ a ver-
bis nō descēdūt: vt senator & balneatoī auctoī seruio cōia sūt. Memoī
imemoī: cōposita ab his trib⁹ noīb⁹ corp⁹ decoī & coloī: vt tricoīpoī lō
decoī & bicoīpoī oīs gñis sunt: aliquid velint esse cōia. Virg. Justūq; me-
moī precat. Eteī hīc & hec memoī & hoc memoī declinabant.

¶ Nonā de in ur exēntibus.

Ur neutris socia: sed mascula sunt retrahenda

Hic satur & fufur: belitans pīd pīlceq; turtur

Gentis auisq; in tur finitum nomen & in rur

Sed dubium turtur: cōmunia fur ligur augur.

¶ In ur neutra sunt: vt hoc accur. Masculinū est satur. scē fufur & auis
appellatur: gñilia que & vel & ante ur habēt: vt astur vultur & anstur.
Ligur qđem augur & fur cōia sunt.

¶ Decima de in aa se terminantibus.

As pīme ant antls faciens maribus sociabilis

As mas: atq; mares signantia bas babis: addes

Sulpitii Uerulani.

**Cetera feminineis: sed has uasis dabo neutris
Et fas atq; nefas: sed nomen gentis & archas
Cōmuni iungas aut omni: ut mobile nugas.**

¶ In as femina: ut hec pietas. Demunt dñq; mas maris as assis yas
vadis uoieas & gigas q̄ masculina sūt. Pūmas & optimas nō uel raro
dicim⁹: s; pūmates & optimates. Fas nefas & yas uasis neutra. Sētilis
ut arpinas & aletrinas cōia duorū generū sūt. Licero uero ad atticū etiā
neutrali gñe uisus est: ut uent i arpinas. & lib. vit. iterū. In quo fluxus est
ad iter arpinas. Plini⁹ quoq; uina pūernata dicit. Nugas ois ē gñis.

¶ Undecima de in es creuntibus.

**Es hęc uel quod dat itis nō scit genus ex genitiuis
Sit cōmunis hebes p̄p̄es teres iniques atq;
Indiges interp̄es sedeoq; satum tamen addes**

.i. femininum.

**Nōnullis neutrum: seges & teges addo secundum
Hec petit es longum: sed p̄uine est quodq; marinum
Et quandoq; dies: cuius sit mascula proles
Ut pater in numero plurali: arces pariesq;
Et uerres & p̄es hoc es tenet hippo in anelq;
At uates locuples heres cōmunia dices
A pede quod dat edis non fixum confortabilis
Omnibus hic simul hec sed & hoc quādoq; sed ip̄m
Pes & quod fixum natum pede dico marinum.**

q: d: in singulari carere.

Hec dicetur apes: & si fas dicere compes.

¶ In es correptū masculina sūt: ut hic fomes. Demunt seges reges et
apes q̄ sūt feminina. Teres aut p̄p̄es fines sup̄tes sospes & hospes
l; habeant sospita hospita usurparū. Miles antistes ales hebes comes
eques nō tñ p̄ dignitate & a sedeo & pes cōposita: ut defes p̄es tripes
& quadrupes cōis sūt gñis. Lōpes uero sei est. Sed ex illis qdā iūguat
neutris p̄ oēs casus. Lucan⁹. Imperiūq; comes. Iuuenal. Depositiū
bi sospes erit. Valeri⁹ maxim⁹. Diues & p̄p̄otes nature regnū scrutat
tus. Salust⁹ iter inq̄es dixit. Que oia l; etiā genus neutrum in singulari
videant h̄ferri illud in pl̄i nō h̄it. Hec plena esse adiectiua cēsueri p̄es
ter hospes cui⁹ neutrum pl̄e Stati⁹ protulit. Acapias fessiq; iterū hospis
ta flamina p̄adas. & Manili⁹. Hospita sacra ferēs. Lucan⁹. p̄ inhospita
lyris litorea. **¶** In es p̄ductū feminis sūt: ut hec fides. Dies in singula

De generibus nominū

ri incerti gñis est. in plī masculini. Meridies quoq; masculinū est. Item patronymica in es: vt pilamides. ⁊ habētis i ante es: vt hic arles. ⁊ paries. Terres quoq; masculinū est: sicut hic pres. Es eris est neutrum. Ede iniquis: ⁊ sic heres locuples ⁊ vates. Hippomanes vero neutrum.

¶ Duodecima de terminatis in is.

Hec bult nomen in is: sed scis finita vel in nis.

.i. grecū aut a greco deductū.

Et crescens patrio: nisi sit confine pelasgo

vt molaris edilis nalis ⁊c.

Et stans pro firo marium consunge marino

Adiunctis dubtis finis clunis simul amnis

¶ Excipienda a regula principali.

Hic quoq; bult mensis callis sis fustis ⁊ ensis

Caulis et edilis collis simul anguis ⁊ bnguis

Et follis corbis possis torquis simul orbis

Et torris vectis vermīs simul axis: ⁊ allis

Composita vt trellis: dubitans sit femina restis

Sicq; canalis erit verum mas puluis ⁊ anguis

Hic dat ⁊ hec testis ciuis samnis simul hostis

quo quintilianus vitur.

Et canis ⁊ iuuenis potius mas atq; scholaris

Et dis atq; per is finitum mobile quoduis

¶ Subexcipienda a regulis specialibus.

Sed lis glis glitis vel lis fixūq; bipennis

.i. faciens cassidis.

Hec dant ⁊ aspis callis dis: culpis ⁊ aspis.

¶ In is femina sūt: vt hec vallis. Demum n aut e āte is hñtia: qm sūt masculina: vt panis ⁊ piscis. At bipennis qd bīrg. adiectiuū fecisse videt vt ferro sonat ita bipēni femininū est. illa q vna syllaba crescunt in gñō masculina sūt: vt hic lapis dis. sanguis nis. Excipiunt callis culpis ispis ⁊ aspis q feia sūt. Tricuspis vero cōis. Masculina etiā sūt hic fustis callis ensis possis anguis vnguis follis. Edilis molaris cū dentē la pidē ve significat. Collis orbis mēsis vectis axis torquis corbis torris ⁊ vermīs. At incerti sūt gñis finis clunis ⁊ restis: sicut canalis. Hic mellis gñe feminino pñūciat. Cōia sūt canis iuuenis: vt apud Quidā de pōte testis ciuis hostis samnis ⁊ dis qd i plī est adiectiuū: hi ⁊ he dices ⁊ hec dīcia. Adiectiuū q neutrum hñt in e cōia sunt: vt dulcis dulce.

¶ Decimatercia de finitis in os.

Sulpitii Uerulani.

Hic petit os terne; quedam hec quia greca secunde

tam ovis q̄ ossis faciens.

**Hec glos cos arbos & dos: sed utrūq; dat hoc os
Grecaq; pauca ut epos melos argos dū p̄ceuntis
Est numerus: atq; chaos cōmuni chironomos bos
Impos seu compos cultos dabis atq; sacerdos**

¶ In os masculina: ut hic flos hic heros nepos qđ olīm cōis gñis fuit.
Quattuor tñ feminina inueniunt cos glos dos & arbos. Addimus gre-
ca qđā: ut chios lesbos illos q̄ scđam declinationē sequunt. Neutra duo
ut os ovis & os ossis. Addunt aliqua greca: ut chaos melos & epos. Cō-
munia sūt hic & hec bos cultos sacerdos impos cōpos & chironomos.

¶ Decima quarta de in us finis.

**Us maribus quarte dumus: & plerūq; secunde
At humus atq; domus diphongus portic⁹ arcus
Carbasus & bisillus costus cristallus & alius
Forte saphirus & os grecis finita: papirus
Wannus & egiptus: nardus simul atq; phaselus**

ex significatione: ut pomus murus socrus.

**Cum notis: & acus manus idus et tribus hec dant
Hoc vulgus pelagus petit & vir flectile vitrus
Wampinus hic portus: sed & hec: specus & paradisus**

ut philosophus.

**Hic quoq; dat bulgus: cōmunia det tibi grecus
Quodlibet us terne retinens u sit mulieb⁹.
Non retinens neutrum: lepus & mus esto martinum
Crus tus rus thus pus intercus morbus & hoc plus
Sus grus atq; ligus cōmunibus associamus**

Sed vetus: intercus dum mobile: ad omne citemus

¶ In us si scđe sūt declinationis masculina inuenies: ut hic dñs. Demit
hec feminina dom⁹ arc⁹ carbasus nardus synod⁹ papyr⁹ costus alio
byssus colus vānus pen⁹ hum⁹ phaselus portic⁹ smaragdus diphong⁹
egyptus abyssus cristallus: adde si placet paradysus qđ etiā masculini
reperies. Wāpinus ambiguit gen⁹ hñc Diomedes & Weri⁹ aiāt: s; nō
fert ad masculinū. Greca etiā aliqua q̄ vertūt os i us feminia sūt: ut de-
los delus athomos athom⁹/piodos piōd⁹. Quattuor sūt neutra pelag⁹
pus virus & vulg⁹ qđ masculinū etiā est. Quedā cōia: ut phis & philo-

De generibus nominū.

calus si credim? **P**oſc. ¶ Si in uſ finita tertie dedinatōis ſint ⁊ am-
iāt u in grō ſūt neutra: vt mun? muneris. lepus in masculinū eſt. vetu-
ois eſt gñis. Si vero u habeāt i grō ⁊ creſcāt ſūt feminia: vt ſaluo ſalu-
tis: ſed mus masculini eſt. cruſ ius ruſ ⁊ thus neutra. ligus grus ⁊ ſua
cōis. intercus ois gñis reperit: ſed qñ dī moribus intercus neutri eſt.
¶ Si quartē ſint dedinatōis masculinis accedūt: vt hic viſus. Excipt-
m? nouē ſcia: acus anus idus trib? nurus ſoetus dom? man? ⁊ porci?

¶ Decima quinta de finis in aue ⁊ in r.

Aus ſimul ⁊ vult her: ſed in expolſyllaba queris.

Al terre fetus ſignent ſociabo marinis

Et grex rex. phenix. volucris populus ve celorq;

Fornix atq; thoꝝax limax bombix quoq; vernis

Et natrix violatoꝝ aque: quodq; vncia format.

Hic querunt ⁊ onix: ſed ſardonice dubitabis

Et pꝝo parte pedis calcē: calcs eſt muliebꝝ

Mas potius pumex obex coꝝterq; ſilexq;

Raro mas umbꝝer: ſemper muliebꝝe ſupellex

Foꝝfer ⁊ foꝝper ramer cum pellice vibex

Sed vibex illic poteris quoq; dicere ſi bis.

At dux linc coniung hic ⁊ her retinent velut exlex

vt index ſuder.

Et verbale per ex finitum: ſed muliebꝝe

ſup. eſt

Ix: neutrum recipit. quod mobile: id omne tenebit.

¶ In aue dipt̃hongō finita feminia ſūt: vt hec frans. ¶ In r iſam ter-
minata ſūt feminia: vt hec felix. Adiectiua ois ſūt gñis: vt andax nugax
loquax rapax p̃car fallax p̃tinax minax cōtūmax p̃uicar. Opifex arti-
ſer aurifer q̃ tria magis videm eſſe cōia. Adde ſimpler duplex p̃nir ſe-
lix. ſerox atrox velox trux ⁊ plura. Reliqua pluriſ ſyllabarū nois: niſi
ſint fetus terre ſi e ante ⁊ habeāt masculina ſūt: vt hic codex poller ſe-
nex qđ etiā feminio gñe Lybullus enūciauit. Index cōis gñis eſt. Gale-
rius certiffima index inq̃. ⁊ Cicero ſed cū oratōis indicē vocē habeam?
Dymbꝝer incerti gñis reperit qđ verius feminio dī. Pumex mascul-
nū eſt. Catullus in feminio p̃tulit gñe. Ex his vero hec feminia ſupel-
lex peller vibex obex qđ teſte Seruio rectius eſt masculini. foꝝfer foꝝ-
per ramer carex ſilex coꝝter: qđ in duo etiā aliquādo apud antiquos ma-
ſculini gñis reperiunt. vñ Iuuenalis. Silicē qđ cōerit areſi. ⁊ Aug. Sta-
bat acuta ſilex. Idē in ſeptimo. Raptus de ſubere coꝝter. Et in buccol.

Si

Sulpitii Uerulani.

Nusco circidat amare corticis. Fomit asit torax fenix bōbīe p vermes
nā p vellere femininū est. Barix limax vt apud Columellā. Implicis
conche limax. Sandix color grex rex calix silix fenix phur erix t calx p
icru t natrix serpentis appellatiū masculina sunt. Lucanus. Et nam
violator aque. Celox quox nauis appellatiū masculinū est. Jte quins
cunx deunx t septūx. Sic t onix:at sardonix incerti gñis reperit. Iuues
nal. Cōducta paulus agebat sardonice. Et alibi. Denſi radiāt testudine
tota sardonices. Dux elerx t cōlunx cōia sunt. Verbalia in trix q̄ veniūt
a masculinis in oi feminina sunt t habēt neutra in numero plū: vt cultri
cia alalia. Lucan⁹. Tollite iā pudē victricia tollite signa.

¶ Decimasexta de s pcedente cōsonante.

Consona dum pzeit s recte mulieribus addes
Sed stirps pro trunco dabitur quandoq; marino
Et scobs: bt semp mons pons sons densq; tridenq;
Et partes allis: torrensq; t vulnificus seps
Inq; ps queuis polysyllaba: sed muliebꝝis
Sūt quoq; adeps forceps: cōe bistrōns sit t effrons
Infans atq; parens celebs pꝛinceps simul auceps
Serpens t gentes bt arablsq; caliblsq;: quod vnum
Sī sitet pro ferro poteris sociare marino
Mobilē mobiliter tentum genus diuine tenebit
i. eius gñis erit cuius substantiū p quo ponit aut erit neutri.

Fixe cum fixo quadꝛauerit aut dabo neutrum

¶ In s istam desinētia cōsonāte pcedēte ſeſa ſūt: vt hec pars hec stirps
qđ p trūco arboris qñq; masculinū est. Scrobꝝ virili gñe magis vtitur
Accidētia tñ ſūt ois gñis: vt discors prudēs inops inſons expers amās
legēs. Masculina ſūt mons ſons pōs dens t ci⁹ cōpositū tridēs qđ cūā
adiectiū eſſe pōt. Torrens triens quadrās ſcrtās vodrans dextans ad
de ſeps appellatiū ſerpētis. Lucan⁹. Vulnificus ſeps. Sed polysylla
ba in ps masculina ſūt: vt māceps adeps t forceps incerti gñis reperit
unt. Hec aſit cōia ſūt bistrōns effrons parēs infans pꝛinceps auceps t
celebs. Aduertēdaq; participia vel ad mares tñ vel ad feminas pꝛimi
tia: vt deiurginās pariēs lactāryel masculino t neutro t feminio eſſe
cōia: ſed figurate diuerſo generi vel epicheno ſolere cōiungi: vt aia dei
iurginās: t vterus pregnās: t dignus pariens: t veſpilio lactās. Por
ſtremo pꝛeſentis tēpōis aliqua participia q̄ in ſubſtātiua trāſeunt neu
tra inueniunt: vt accidēs antecedēs decēs. Aliqua masculina: vt oriēs
occidēs pfluēs. Aliqua feminina: vt cōſonans. Aliqua feminina t neu
tra: vt animās a quo ammatēs t animātia. Aliqua masculina t femi
na: vt ſerpens. Virgili⁹. Saucius at ſerpens tē.

De verbis defectiuis.

Hec que de generibus scripsi feuerio ſunt iudicio ex auctoꝝ vſu depreſſa. Quare ſi interdū apud alios diuerſa cōpereris his adherere poſſi? Ea autē q̃ cōſuſis generib⁹ dicerēt in ſuperiori libro iter heterocliſta maxima ex parte dicere poteris. Vale lector et incūbe virtuti.

Altera ad optatum venere volumina ſuam

Judicio docti vera reperta choi.

Leticia exultans plaudat ſtudioſa lauentus

Et cum Sulpicio Falco per ora ſonet

Non auſit liuor cotam damnare libellos

Quos legit intentus diſcut amatoꝝ domi.

¶ Finis.

Jo. Sulpicii Uerulani liber tertius de preteritis et ſupinis.

¶ Et primo de verbis defectiuis et anormalis.

Præterita o pueri liber hic pariterq̃ ſupina

Tos docet. hunc auidē diſcere quēq̃ velim.

Discite nam frugi eſt et paruo magna labore

Implebit vobis horrea noſtra ſeges.

Sed tamen interea falconis diſcite laudes

A quo nil virtus vult procul eſſe ſui.

In quo magnanimo regnat prudentia ſumma

Et modus et recti iuſtus vbiq̃ tenor.

In quo vel primo candoi vetus ille quiritum

Learnitur et lingue ſed ſine labe decus.

Et quem virtuti ſi premia digna dabuntur

Præſiciet regnis Roma beata ſuis.

Hactenus edocui nomen nunc verba docebo

Sed que deſiſcunt vel certe a lege recedunt

Primo notiſſicans: de hinc tempora verbaq̃ ſorinās

Tandem præteriti ſorinam dabo: morq̃ ſupini

Alteq̃ de præteritis et ſupinis incipiā opere præciū mihi videt de his dicere q̃ in numeris tēpōib⁹ et modis pſonis et cōiuga

nōe deſiſcit. Deq̃ his verbis: q̃ præterita nō hnt et q̃ mutant. Inſerā etiā imperatiuoz ſorinationē et quattuor verboꝝ ſorinas: et ea q̃ in prima ſūt pſuſa. Addā et illa q̃ in indicatiuo dupliciter efferunt. Poſt hec de præteritis diſſerā. Inde de ſupinis et his q̃ in illis deſiciunt. Poſtremo de paſſiuoz cōmuniū deponentiſq̃ præteritis.

¶ Deſectiua in numeris tēpibus modis et pſonis.

Iſtit præſentis vel præterito puto dici

Dico ſorē. res. ret. rent. tñ tibi dicitur eſſem.

Et ſorē præſentis: ſed tempus ſigno futuri.

Sulpitii Verulani.

Quæsumus ex queso cum quætere forte mouebo

Explicit expliciunt docti vix dicere nozunt

¶ In hæc verbū est p̄sone tertie t̄p̄is p̄sūs ⁊ p̄teritū p̄fectū. **Forē** forte
forēt. in p̄lī forēt. **Optatū** ⁊ subiectiui modi voces sunt forte vero infini
ti. Sic afforē deforē ⁊ conforē variant. **Quæso** in p̄lī quæsumus haberi
in finitū quætere. **Explicit** expliciūt ferūt habere.

Inquo siue inquā quis quit sibi poscit suntqz

Inquisti atqz inquit: inor inquiet: inque dehinc fit.

.i. ab vsu.

Inquat ⁊ per lens dabo participans alia arcens

Aulim vult ausis ausit: pluraliter ausint

Et da dic be cedo: cedite addens cetera tollo

Faro vult ris rit. farunt: coniungoqz farint.

Allo poscit ais ait asunt: p̄teritoqz

.i. p̄fecto.

Nil imperfecto renuens/ait abdo sequenti.

Pro verbo dices vsurpat Tullius aies

Imperialis ai vult: ai amulqz. futurum.

Optans vult ait necnon aiat ⁊ asant.

.i. secundis vtriusqz t̄p̄is ⁊ numeri

.i. imperatiui.

Personisqz modi medlis declino secundi

Rite vale salue vel aue: nec denego quinti

.i. tempora.

Præsens: sed parce salubis ceteraqz ede

.i. t̄p̄a ⁊ modos.

Lectum est ⁊ valeant: valeoqz per omnia quadz at.

Vilus ouans ⁊ ouat: reliqua vsurpatio donat

.i. vocabus.

Sodes sis caplis bla est comedia solis

Perqz diunt legi. veteres sunt pluribus vbi

a tertia cōlugatōe fit hic caue. Edas. i. dicas.

Tu quibus abstineas: caue doz. for. durius edas

¶ Inquo seu inquā: quā vocē p̄uisc. vult esse futuri t̄p̄is. inquis inq̄t
p̄lī inquist. In p̄terito p̄fecto inq̄st inq̄t. futuro inq̄t. i. impatiue inque
futuro optatiue inq̄t. Participiū inquies. hæc voces in vsu reperiuntur

De verbis defectiuis.

Quis. aut tota fere verbi declinatione reperiri testat. *Ausim* ausis ausit in *pli* ausint. *Ego* scde *plone* hoc est *dic* vel *da* *impatiuo* et *pl* *cedite*. *Faro* *faxis* *fartu* in *pli* *fartit*. *Futuro* *optatiui* et *poti* *subiunctiui* *farint*. *Eio* *ais* aut in *pli* *aiut*. *Prieterito* *ipfecto* *aiebā* *aiebas* *aiebat* in *pli* *ais* *bam* *aiebans* *aiebāt*. *Prieterito* *pfecto* aut. *Futuro* *aies* *quo* *ynt*. *Lice* *ro* *p* *Ecena*. *Impatiuo* *ai* *rari* *inuenit* in *pli* *aiamus*. *Futuro* *optatiui* *aiat* in *pli* *aiatis* *aiāt*. *Impatiuo* *aue* in *pli* *aue*te. *Futuro* *aue*to in *pli* *aue*to. *Infinitiuo* *aue*re. *Sic* *salue* et *uale* *declinant*. *Licet* *in* *salue* *bis* *aliqui* *uius* est. *Quat* *euās* *participiū* *h* *yr* *tradi* *phocas*. *Multas* *ve* *ro* *huius* *verbi* *voces* *legimus* *qbus* *videmur* *tota* *fere* *verbi* *declinati* *one* *vt* *posse*. *Sodes* *p* *si* *audes*. *Sis* *p* *si* *vis*. *Lapis* *p* *cape* *si* *vis*. *So* *le* *voces* *sunt* *vt* *in* *Diatoe* *Tullius* *docet*.

Personis ternis impersonalia flecti

.i. foli.

Et quodcuq; deo vel naturæ datur bñi
Ut placet et statuit nungitq; puer moneatur
Quattuor hec odi noui cepi ineminiq;
Que per prieteriti tantum volo tempora flecti
Sensum presentis retinebunt prieteritiq;
Dico memento iubens plurali tote futuro
Personam numeri primam priecuntis in omni
Imperatiuo scis tempore deesse inbtroq;.

Quis *scit* *lucescāt* *noctescit* *vesperascit* *p* *ternas* *plonas* *singulares* *va* *riantur* *at* *in* *prieteritis* *pfectis* *et* *que* *ab* *his* *formantur* *deficiūt*. *Impo* *nalit* *tam* *actiue* *q* *passiue* *vocis* *p* *singula* *modor* *tēpora* *singulas* *vo* *ces* *habēt* *tertijs* *similes*. *Eolo* *et* *malo* *in* *impatiuo* *modo* *et* *supinis* *defi* *ciūt*. *Malo* *etiā* *in* *futuro* *indicatiui*. *Malo* *habēt* *in* *impatiuo* *noli* *notite* *nolito* *et* *nolitate*. *Eolo* *et* *malo* *ideo* *carēt* *impatiuo* *q* *impatiuus* *signi* *ficat* *neceffitate* *et* *volūtas* *quā* *signi* *ficat* *volo* *debet* *esse* *libera*. *Memi* *ni* *meministi* *meministi* *pli* *meminimus* *meministis* *memineris* *vel* *me* *mineris* *voces* *sūt* *cōes* *priestiti* *et* *prieterito* *pfecto* *modi* *indicatiui*. *Pri* *eterito* *impfecto* *et* *plusq* *pfecto* *meminerā* *memineras* *meminerat* in *pli* *memineramus* *memineratis* *meminerant*. *Futuro* *imperatiui* *memen* *tor* in *pli* *memento*te. *Prieterito* *pfecto* *et* *plusq* *pfecto* *optatiui* *vtinam* *meminissē* *meminisses* *meminisset* in *pli* *vtinā* *meminissē* *memi* *nissētis* *meminissēt*. *Prieterito* *pfecto* *subiunctiui* *cū* *meminissē* *p* *o* *z* *plonas* *vt* *iusq* *numeri*. *Futuro* *cū* *meminero* *memineris* *memineritis* *et* *meminerimus* *memineritis* *memineritis*. *Prieterito* *pfecto* *et* *plusq* *pfe* *cto* *infinitiu* *meminisse*. *Participiū* *olim* *habuit* *meminēs*. *Sic* *declinā* *tur* *odi* *noui* *et* *cepimus* *q* *etiā* *in* *impatiuo* *deficiūt*. *Legim* *in* *li* *de* *ora* *toe* *odiāt*. *ab* *his* *sūt* *osus* *notus* *et* *cepis* *participia* *Quis* *iano* *autoe* *B.ii*

Sulplitti Verulani.

Addit phocas pepigi. Prima persona singularis ideo caret imperatio-
nis: quia sibi ipsa imperare non potest: et prima in plurali ideo habet: quia alio
potest imperare imitendo seipsam.

Defectiva in coniugatione.

Sum volo fers et edo fio sine lege mouebo
Verum in preterito quoduis sub lege moueto
Tempora sum variant es et est sumus estis ite sunt
Mox sit eram: sed deinde fuit suo dat fueratque.
Dehinc ero: sisque vel es sit sumus sitis et este
Sint esto sumus sitote et sunt: sed essem.
Sim sis sit simus sitis sint esse notemus
At volo vis et vult volumus vultis variabit
Imperitante carens vellem cum velle velisque
Cetera seruabunt nominam: sed malo futurum
Non nouit primum. personas nolo secundas
Imperitantis habet numero et sub tempore utroque
.i. ferore.

Fers fert et fertis fer ferte et ferto simul te.
Ferrem ferre simul: ferris vel ferre notatis
Ferret cum ferri fero cetera vult bene flecti
Es est in primo dat edo presente secundo
Este: dehinc esto: plurali estote futuro
Essem cum locis terno: quinto dabit esse
Essendi do dum: quod dicebatur edendum
Hec variabit edo simplex: legisque comellem
Atque comelle frequens nominam per cetera seruans
Dat fio fierem fieri: sed cetera terne
Finisque optandi partes dabit imperitandi
Es seruabit eo vocalis quando prebit.
Et queo: sed quibus recte signabis ut ibam
Pluraque sic euo quondam formata vetusto
Et tollunt duc fer disc fac in fine: frequenter

De p̄teritis verborum.

Cum facē dice lego. fici fit fac: a per i verbo

¶ Sā es est ⁊ volo vis vult ⁊ fero fers fert anomala sūt. nā nō sequit̄ certe cōiugatiōis de cōiugationē. ¶ Edo h̄z in impatiuo es ⁊ ede edat eda mus edite edāt. In futuro esto estote ⁊c. cū reliq̄s vocib⁹. In p̄senti ⁊ p̄terito imp̄fecto optatiui eſſe eſſes eſſet: eſſem⁹ eſſetis eſſent. Inſinitiuo eſſe. olim aſit edere ⁊ edere. nā dicebāt edo edis edit. Illis etiā vocib⁹? Macrobius vſus eſt in gerūdio edēdi edēde edēdū. Virg. Eriq̄uā in ce rerē penuria adegit edendi. ¶ Eo ſui uſi cū cōpoſitis ſequit̄ fere quar tā cōiugationē: h̄z raro ſeruet: c̄yt eſt ear cā cūdi ⁊ reliq̄s vocib⁹? q̄ illud habēt. Sed in futuro p̄ſitis h̄z ibo ibis ibit. Sed oī apud veteres quar tā cōiugatio ſic etiā terminabat: vt audibo ſcibo: q̄d ap̄d comicos leges Dico dico ſacio ⁊ fero h̄ſit in impatiuo duc dic fac fer: p̄ duce dice face fere: q̄ ideo p̄ apocopen p̄ferunt ne caſus noīm eſſe videantur.

¶ Huc p̄teritis carēt ⁊ que mutantur.

P̄terito p̄p̄io quod in r ſit quodq̄ careto

Deriuata cio ſunges ſinita vel in ſco

Eluſit tamen inuenies ⁊ parturietur.

Siſto: fero: tollo: ſido: fero: quatſeq̄

forſitan ⁊ vergo ſimul ambigo: nideo ſuncto

Dolleo: gliſco: furo: ſum paſſiuūq̄: ſupino.

Dum caret actiuū: tollo: metuo: timeo: q̄

Arguo: ⁊ poſco: deponentalia veſco?

Et in edeo: liquo: remiſiſco: eis ſocientur

.i. deſinentiā in r.

Participans ⁊ ſum primoꝝum in unus habebunt

Deriuatiuis volo p̄teritū dare patris.

ſam ſco p̄teriti dat vocem balla paterni

.i. differentias.

Quidam ⁊ paſſiu: ſed in his diſcrimina noui

Cetera p̄teritum depoſcunt equiſparatum.

¶ Proprijs p̄teritis carēt p̄mo oīa in r ſinita: ſi ſupinis nō carēt cū cōloquunt ſibi p̄teriti p̄ participiū p̄teriti t̄p̄o ſū eſt. In ſco aſt ⁊ ſco vt Balla vult a p̄fectis vſurpāt q̄dē vocē paterni: ſed in ſignificatiōe nō ſc r̄tūmo ſignificatiōe docet fere eſſe deriuatiuoꝝ: h̄z vox ſit p̄p̄ioꝝ: q̄dam vt Diomedes dāt illis in ſco p̄teritū moie verbi paſſiu: vt labe factus ſū. S; Balla docet in ſco ſignificare paſſiōē intrinſecus: p̄uenit ē: vt humeſco humore intrinſeco. In ſco aſt extrinſecus: vt humeſco ab

Sulpitii Clerulant.

extrinseco. Illa aut in se hnt pterita in factus sū. Cetera pteritū depo
scūt equiparati. s. in significādo: vt Sulpitius docebit. Dico forsan qua
tior: quassus a quasso qđ a quassu venire d; in vsu est. Ergo qđā vt
si dicūt haberes: ambigo ambegis: sed in vsu nō sunt. Polleo ideo nō d;
polluit: id a polluo venit. Argutus nō venit ab arguor: aliud signifi
cat argutus: sed redargutus: redarguor recte d;. plurima autē que
Sulpitius p deficientibus ponit nō penitus idē significant: vt cōiutus
et pastus et similia. Verba Sulpitiana sunt.

Pterito pfecto et his tēpibus q̄ fouant ab illo caret oīa verba q̄
appellant īchoatiua et meditatiua: vt labasco q̄p̄ autore Diomede qđā
huic dedere hmoi pteritū vt labefact⁹ sū: et amaturio pter hec duo esu
rio et parturio. Pateres glisco qđ oī glisci habuit. Sido polleo stio ni
deo ābigonitē scādo niteo vergo arceo mādo strideo: vt vult Pūcian⁹
Regit in versū stridi et stridui sinui arcui vñ cohercui scādi vñ gicēdi mē
di mādui et mādidi. Sic etiā quatio furo sūto serio fero sū timeo: metuo
or: tollo: posco: arguor: oīa passiuā quorū actiuā sup̄is caret q̄ ifra d;
cebim⁹. Addit vesco: medeo: reminisco: et liquor. Ex his pleraq; mutū
ant ex alijs: vt sīdo a sedeo sedit: quatio a cōcurio cōcussi. nā quassū nō est
in vsu. Furo ab infansio infanui. Sisto cū cōpositis qñ neutrum est absolu
tū a sto steti. nā qñ actionē significat penit⁹ caret: vt monet Pūsc.
Sūt itē q̄ recti⁹ dicāt h̄re. statui et statueri. Ferio a pcurio pcurssi. fero a tulo tu
li. sum a suō verbo antiquo fui. tollo: a suffero: sublat⁹ sū. sic eius actiuū
tollo sustuli. Posco: a postulo: postulat⁹ sū. arguor: a cōmutor: cōiutus
sū. vesco: a pascor: pastus sū. Itē medeo: a medico: medicat⁹ sū. liquor
a liquefio liquefact⁹ sū. reminisco: a recorder: recordat⁹ sū: teste Pūho

De imperatiuorū formatione.

Persona prima numeri tantum p̄euntis
Imperitiuū p̄esens caret atq; futurum
p̄tis impariui. i. tollens s. indicatiui. i. p̄sonē: hoc est scđa.

Sq; secunda mouens p̄imi p̄sentis eidem
vt legio lege. s. cōiugatiōe.

Pascitur: ass̄ i per e mutabitur antea terne

Tertia de p̄ima p̄imi p̄sentis habentur

vt amo amet. vt doceo doceat/lego legat/audis audiat.

Per et in p̄ima: reliquosq; per at variato

. lex tertia

Inde q; pluralis sit p̄ima et dum trahit in mus

. i. scđa

. i. scđe singulari.

Altera pluralis p̄eunti subiciet te

. i. cōiugatiōi.

. p̄sona.

Sed terne mutes e per i breui: tertia vero

De preteritis verborum.

.i. facit n ante e

Pluralis terne preeuntis preeficat n t

.i. indicatiui.

Presentis primi terne si subiciat o.

Utroq; in numero datur utraq; terne futuro

Primaq; pluralis fit prima velut preeuntis

.i. secunda.

.i. scđc singulari vt amatore.

Alter a pluralis preeunti subiciet te.

At in passiuus preeens numeri preeuntis

Actiue dat re nil mutans cuiq; secunde;

.i. vtroq; numero.

Tertie ab actiuis fiunt vt subicientes

Prime plurales in tempore dantur utroq;

Hur po; tur facto terne numeri preeuntis

Tempore plurales for; mans presente secundas

.i. indicatiui vocis passiue.

Primi preeentis similes for; mato secundis

Iq; pcr o; verso sit rite secunda futuro

Po; tur preeentis primi to; dando futuris

Ternas personas numero facies in utroq;

¶ Impatiuo ois actiue vocis format scđaz psonā singularis a scđa pñtis indicatiui adiecta s; sed in tertia pluratoe i mutat in cyr; amas ama doces doce legis lege audis audi. Tertia vero pñsa fit a prima indicatiui o verso in et in prima cōiugatōe. in alijs vero in a; a qua fit prima pluralis verso t in mus: vt amet amemus/ doceat doceamus/ legat legamus/ audiat audiamus. Scđa pluralis fit a scđa singulari addita te: vt amate docete audite. sed in tertia cōiugatōe e in i vertit vt legite. Tertia format a tertia singulari lteriecta n. Scđa singularis futuri fit a scđa tertia pñtis indicatiui depositis s t t; addita to. Prima pluralis ei; similis est prime pñtis. Scđa cōficiť a scđa singulari addita te: vt amato amatote. Tertia cōficiť a tertia pñtis indicatiui addita or; vt amāt amāto. Scđa pñsa pñtis impatiuor; passine vocis similis est infinitiuis actiue: fit addita re: vt ama amare. Tertia fit a tertia actiue vocis addita ur. Scđa pñsa pluralis similis est scđe indicatiui passiue vocis: vt amamini amamini. Tertia fit a tertia actiue vocis indicatiui addita or; vt amāt amāto.

¶ De verbor; formis: t primis de inchoatiua.

Sulplittl Verulant.

Nil inceptiuū: non sic fortasse vocandum

Demens persone vere fide be secunde.

Illi quo iungit: sed hio secus hīco creabit

Omnia sub tera noyes tamen ista mouenda

Eome verbor q a pfecta deriuant quattuor sūt: videlz inchoatiua
meditatiua/frequētiatiua/et desideratiua. ¶ Inchoatiue sūt que in
sco terminant et rei inceptiōē significāt vel quātū suā pūmītiua: vt ca
lesco icipio calere vel caleo: vt Bulus gellius docet. Formāt aut a scda
verbor pfectoꝝ psona addita co: vt labo labas labasco: luceo luceo lu
cesco: cupio cupisco: pino pinisco: hio vero hīco format nō hīasco: t mī
sereor: miserescor: q oīa sūt tertie cōiugatōis. Sed aliqua nō hāt verba q
fecta. vt iuuenesco sene: co cōsuesco cōquiesco. Aliqua ab appellatiuis
noib⁹ deriuāt: vt ab igne ignescit: a dūmo dūmescit: ab herba herbescit

De meditatiua.

Ubeyuando rō meditatiuus superaddo

Que sine p̄teritis quarta nisi pauca mouebis

Meditatiue forme verba meditationē significant: et in urio terminā
tur: hūntq a supino in u addita rō: vt esu esurio: mictu micturio: et
sunt quarte coniugationis.

De frequentatiua.

Nil iteratum formans mutabo supinum

Ofaciēs ex u: sed ito tibi fiet ab atu

Et si p̄terito dat gī: pater s remouendo.

Presentis p̄mi inedic to censeo iungi

Querito de quero: de queso quesito: scito.

Sciscito: et scito scio format: sectans secto:

Siue lequo: mauis: et ab egro egroto creabis

Aut ex egresco: per p̄ximam hes omnia flecto.

Equētiue in to et in to: so et po desinūt et frequētiā significāt. Et
hūntq a supino vltimo u verso in o: vt cursu curso: nexu nero: dictu
dicto et dictito qd est frequētiatiua a frequētiatiuo: vt facito scriptito/ le
cito. Quorū triū p̄ima frequētiatiua in vsu nō sunt at alia q p̄ime sunt
cōiugatōis et a penultimū hābēt mutāt illud in t: vt rogatu rogito/ vola
tu volito. Illa vero q p̄teritū hābēt ip gī formāt vt plurimū a scda p
sona abiecto s addita syllaba to: vt legis legito qd et lectito vt diximus
haber: fugis fugito/ quero qdem querito/ queso quesito/ scio scito/ scito
sciscito/ secta secto/ eger siue egresco/ egro egroto habet. Et sciendū est
oīa p̄ime esse coniugationis.

De verbis defectiuis;

¶ De desideratiua.

Tertia que per lo flectit seu uiso facello
Legem no noscunt; nec docti plurima fingunt

ut uellico albico.

Apparere notans s demens co sibi querit
Diminuens s cum uocali mutat in illo

ut patrisso grecisso.

Igenti faciens similitantia illo superaddes
ut numero/operou/macerou.

Pluraq; uerborum de nomine facta uidentur
ut crastino a cras:supera a supra:deteco a deter et.

Multaq; formabis de partibus aut variatis.

¶ Consideratiue forme uerba q sub meditatiuis multi cōprehendūt ter
minant in lo: ut uiso. i. cupio uidere siue ad uidendū eo/ facio facer
lo/ capio capello/ accio accerco/ lacero lacello/ arceo arcello et huiusmodi
que sūt tertie cōiugatiōis: et actus administrationē cū motu significant.

¶ De nobis et significatiōe horū uerborū alter et argutius sentit Gallus
sed nos tritiore uisum secuti sumus nō paruo cōsilio. Addūt his pleriq;
alias formas et diminutiua in lo: ut soudeo souello/ catulo canillo/ garrulo
garrullo/ caluo canillo p. caluillo.

¶ Ea que in prima confusa sunt psona.

Legō prima mouet: lego terna: sed utraq; fundo

Appello mando compello holoq; seroq;

Declinatq; dico sibi prima: et tertia dico.

Primaq; uult sedo: sed flectit tertia cedo.

¶ Dico dicas et dicis/ fido fidas/ fido volo uolas et uis/ appello ap
pellas et appellis/ cōpello cōpellas et cōpellis/ mado madas et mandis/
lego legas et legis/ sero seras et seris/ sedo sedas et cedo cedis.

¶ Que dupliciter in indicatiuo effluent et idē significant.

Pluribus interdum designo uocibus unum

Duro et denso per o prime per eoq; secunde

Sed prime actiuis neutris addico secunde

Uno datur prime: sed sepius unio quarte

Tergo cauo strido fulgoq; et serbeo seruo

Cōnuo excello uel olo cum frigere lo: uo

Terna sub o flectit sub eoq; secunda mouebit.

Sulpitii Aculani.

vt vido olim.

Eq; mouens terne coniunges plura secunde.

¶ Ergo tergis: tergeo terges: serueo serues et seruo seruis vt fabi⁹ monet: et ferdeo ferbes: strideo strides et strido stridis: fulgo fulgis et fulgeo fulges: deſeo deſas et deſeo deſea: duro duras et durco dures: olo olis et oleo oles: cōſuo cōſuis et cōſueo cōſueo: vngo vngis et vnguo vnguis: ſorbo ſorbis et ſorbeo ſorbes: frigo frigis et frigeo frigēs: excello et cellis et excelleo excelles: vnoynas vnoynis: caueo caues et cauo caue

¶ Que duplicē vſurpant cōiugationem.

Aſt oꝛioꝛ inoꝛioꝛ potioꝛ cupio parioꝛ

Terna vel quarta veteres dixere mouenda

Reddo ſono terne datur et lauo ſepeq; pꝛime

¶ Nouioꝛ potioꝛ et oꝛioꝛ ſm̄ tertiā et quartā pſerunt cōiugationē. Itē pꝛio cupio pꝛereo teſtes. Sed ſi in aliquo dubitas rogato doctiſſimos.

¶ De neutropaſſiuo.

Audeo dans auſus: gauſus gaudeo: ſiſus

Fido: ſed ſolitus ſoleo dans ſioq; factus

Neutropaſſiuū ſit: ſoꝛte et inereo meſtus.

¶ Sūt pꝛerea qnq; neutropaſſiuū q̄ in pꝛeritis pſectis et pluſq; pſectis paſſiuū retinēt declinationē: reliq; neutralē: audeo/ gaudeo/ ſoleo/ ſido et ſic.

¶ Vſurpantia pꝛeteriti duplex.

Danſq; ſueo ſuetus ſueuiq; ſed aruſ et auſ

Ceno cū titubo ſuroq; at potuſ et auſ

Poto: ſed paſſuſ vel ut pateo: caruiq;

Aut caſſuſ careo: placuit placitū ve placet dans

Edet perteſum ſozmans miſeretq; miſertū

Et inereo merui merituſq; ſolet ſuperaddi.

¶ Pꝛeter hec inueniunt talia q̄ duplex vſurpāt pꝛeteriti et actiue et paſſiue vocis: vt cenocenauſ ſū: pꝛadi et pꝛaſuſ ſū: iurauſ et iuratuſ ſum: carui et caſſuſ ſum: patui et paſſuſ ſum: merui et merituſ ſum.

¶ De pꝛeteritis conſuſſis.

Pꝛeteritū bartis interdum ſunginus vnum

Paſco pauet pauit: creſco cum cernere cecit

Pendeo pendo pependi: tendeo tendo tetendi

Mulceo mulgeo mulſi: luceo lugeo luxi

Adde aceo vel uo per ui: ſic frigeo frixi.

De preteritis verborū.

frigo fricor: sed hoc fricui quoq; dat: meo mingo

Meioq; seu mingo: passus pando: patiorq;

Et veror: verior: verius superaddere cogor.

¶ Cerno et cresco creui: pascor et paucor paulatim et acuo acutipendeo et pēdo pepēdi: luceo et lugeo lux: mingo et meo et meo mingo: frigeo et frigo frigit: frico fricit vel fricuit: tradit Phocas. pādo: et patior: passus su: verior et verior: verius su.

¶ Syncopata presentia.

Syncopa preteriti medio quid subtrahit in vi

Quod puto rite dari dum syllaba multa sit illi

Dicit tamen et scisti nosti flecti simul isti

Legimus extinxem directi dicta licenter

¶ Virgilius enī dicit Enei. iij. Et genere extinxē p extinxissem. In. vi. Dardana qui paradi directi tela manusq; p directisti. In primo autē. Accessit scopulos. p accessistis. Apud Voianū submissiles p submissiles. et alia apud alios leges.

¶ Non te lateat preterita in vi pferri p syncopā in scōa psona veriusq; nune: et in tercia psona: amasti amastis amaruit. Demunt ex his dissyllaba preter ita quatuor cū cōpositis: scisti/nosti/flecti/flecti. legimus etiā isti p iustit: et istis p iustitis. Martialis. Equorā p scille magnus comes exiit isti. Scimus vero non dicimus.

¶ De preterito prime cōiugationis.

U Erborū quadruplex inflexio: prima dat aul

Ex as preterito: lauo laui dat: lauo laui

Do cum prole dedi: cum prole steti faciet sto

As in ui vertunt nexare cubare sonare

Atq; tonare secare crepare fricare micare

Sed neco dimico. forte betorq; creabit utrūq;

Hic plico cum natis nati sint ex nomine iungis

¶ Hinc cōiugatiōis verba siue actus siue neutra formāt preteriti pfecti a scōa indicatiui psona mutata as syllaba i autit amo amas amauit sed crepo facit crepui: neco nexui: sono tonui: lauo laui: lauo laui: do dedi: circūdo circūdedi penultima corepta: sto steti: restito restiti veto vetui et vetui: plico pliciui et pliciui. itē cōposita eius sed rarius in autit: pter duplico qd semper hz duplicauisse replicauit et supplicauit. Neco necui et necui: domo domui: frico fricui: cubo cubui: sono sonui: seco secui: mico micui: cuius qd cōposita cū prepositiōibus in aui faciūt dicim⁹ et dimicui. Ceterū nō ignorādū q cōposita vt plurimū simplicis formatiōē sequunt que secus se habent infra monēbimus.

Sulpitii Verulani.

De preterito scđe coniugationis.

ES in ui vertit recte formando secunda
 Sed iubeo iussi dans soꝝbeo pſiqꝫ bulqꝫ
 Ardeco dans arsi: rſi dans rideo: luasi
 Suadeo dans: vidi vſideo dans: ſtrideo ſtridi
 Et ſedeo ſedi: neutro paſſiua. momordi
 Mordeo. dansqꝫ totondi tondeo: dansqꝫ
 Pendeo rite pependi: ꝛ ſpondeo rite ſpopondi:
 Et ſi preterito faciens verbum geo clauſum
 Dum preſunt l ꝛ r. vel rſi dum littera longa
 Diphthonguſqꝫ. leo leui muta preeunte.
 Nata leo aut oleo ſimplerqꝫ oleo per vtrūqꝫ
 Compoſitūqꝫ ad re: cum natiſ torque torſi.
 Dans cleo ciui: quleo formanſqꝫ quieui
 Inqꝫ beo dans vſi: vſi dans conuiuco vel rſi
 Dans maneo manſi ſine natiſ inulceo inulſi
 Polluxi faciens polluceo: luceo luxi
 Hereo dans heſi deo dans neuſ volo deui

SEcūde cōiugatiōis verba quacūqꝫ cōſonāte ante eo habentia in tri
 ſyllabas preteritū pariūt: vt ſoibeo ſoibui. Excipit iubeo iuſſi: ꝛ q̄
 habēt vocalē naturā longā vel ar ſyllabā ante deo: q̄ in ſi preterita red
 dūt: vt rideo riſſi: ardeo arſi. ſed ſtrideo ſtridi hꝫ. tollimꝫ etia illa que i vel
 e bieuē habēt ante deo: q̄m in di preteritiſ efferunt: vt video vidi: ſedeo
 ſedi. Excipimus etia geminātia preteritiſ: vt mordeo momordi: pendeo
 pepēdi: tondeo totōdi: ſpōdeo ſpopōdi. Et diſcedū eſt equidē oīa gemi
 nātia in cōpoſitiōe nō geminari: vt reſpōdeo reſpōdi. Demūt a dor ſtor
 a diſco ꝛ poſco cōpoſita: vt addo addidi: cōſto ꝛ ſtiti: dediſco dediſci: re
 poſco repopoſci. Excipimus duo a curro ꝛucurri ꝛ decucurri. Repu
 go repupugi ꝛ repūxi facit. Diuido vero diuiſi: ꝛiadeo ꝛiādi ꝛ ꝛianuſ
 ſi: gaudeo gauuiſ ſi: ſoleo ſoluiſ ſi: mereo meſtus ſi. olim auſi gaui
 ſi ſolui merui. ꝛplaceo placui ꝛ placitus ſūteſte Mauro. Demunt etia
 habētia l vel r ante geo: q̄m in ſi finiūt preteritiſ: vt algoe alſi: tergeo ter
 ſi: ꝛ q̄ habēt vocalē longā vel diphthogon ante geo: q̄m in rſi faciūt: vt lu
 geo luxi: frigeo frixi: augeo auxi. Itē leo leui hꝫ: ea q̄ cōſonantē habēt
 ante leorſi ui ſyllabā termināt: vt ſleo ſleui: obſoleo obſoleui: ꝛ ſoleo ſolui
 vt eſt apud Saluſtiū: ꝛ ſolitus ſū: licet Harro veter. Torqueo eſt cōpoſi
 tiſ i ſi deſinit: vt roſi ꝛ retoſi. Leo cij habet ꝛ ciui. In ueo aut deſinit ꝛ

De preteritis verborum:

ueo in ui vertit: vt faueo fauif: ferueo feruif: et feruo. nā ferueo ferui facit: cōmneo cōniui et cōnxi. Addunt et mulgeo mulsi: maneo māsi: neoneui: heredo hēsi: luceo luxi: polluceo polluxi.

De preterito tertie cōiugationis.

Bo terne fit bi: si littera longa preit pss
finita in cumbo.

Ut nupsi scripsi: per ut cubo nata notaul.

Terrie cōiugatiōis verba in bo terminata preteriti in bi faciūt: vt
Ubi bibo bibi: sed ea q̄ vocalē ppria natura longā ante bo habent: bo emittit in p̄: vt nubo nupsi: scribo scripsi. A cubo vero cōposita faciūt in ui syllabas: vt incubo incubui: imbuo quidē imbui.

Si co p̄ueniat vocalis longa facit xi

si p̄ueniat co. .i.n. .scz o

A bel s abicitur hec ci facit illa facit ut

Ut dixi dixi vici coniungito creui.

Fis dans ico: didici dans disco: poposci

Posco creans: et ui dans p̄esco et nata remoni

a parco q̄ sub regula nō continetur.

Addens conquert: par si signo atq; peperci

Gisco preteritum fugito: glisci v̄ teneto

Et clausum per sco nullum vel patris habeto

In con p̄cedēte abscidit n et o in i cōuerio in ci p̄eriti reddūt: vt vici
co vici. Que vocalē h̄nt natura lōgā ante co formāt illud i p̄i: vt dico di
xi: p̄terico q̄ nūc p̄duci nūc corripit regit: et ci facit. Parco autē pepci
et parsi. Illa q̄ i ante co h̄nt i ut gignūt p̄eriti: vt nosco nont: q̄esco deui
et conquiuit. Demit cōp̄esco q̄ cōp̄escui facit. Disp̄esco disp̄escuit d̄sco
didici: q̄ cū cōpositis geminat. Sic posco poposci: glisco olim glisci quo
nō ytimur. Cōquinisco cōquert. et significat incino.

In di do vertunt: tamen n p̄iug hec remouebunt.

Scndo cum f̄ndo f̄ndo: tutudi dabo tundo

A do compositum: p̄endo quoq; di geminabunt

Pendo pependi tendo tetendi dat quoq; tendi.

Datq; cado cecidi forinabit rudoq; rudi.

In si do vertes longa per se p̄eunte

Vocali vel diphthongo ceu ledere ludo

Plaudoq; sed cessi cedo dat: cedo cecidi.

Sulpitii Verulani,

**Et cudo cudi foris cusi: pedo pepedi
fido sus: stridi strido ceu strideo: sedi
sido velut sedeo: diuisi diuido demo.**

¶ In do finita venit o in i: vt pado pade: pado padi. Excipiunt hñcia u vel i ante n in penultima: q̄ in di preteritū pariūt abiecto u: vt fudo fudi: scindo scidi oī sciscidi: sed diuido diuisi: fido tutudi. Addunt hñcia uo calē natura lōgā ante do q̄ in si faciūt: vt ludo lusi: cedo cessi: rado rasi: cludo clusi: claudio clausi. Cedo qdē cecidi penultima pducra: q̄ pcutere significat. Sic occidi incidi et recidi p iterem: secui et resecuri. Cadove ro ci adi: occido penultima correpta. Incido incidit: cōcido cōcidi: et nfig, et cudo cudi et cusi: pedo pepedit: tendo tetēdi: pendo pepēdi: fido nñc fido sus sū olim fidi: pdo pidi: et cetera a do cōposita gemināt di: vt credidi

**Go vertes in xi: tamen r preeunte fit rli
Sed rego quod generat ceu surgo pergo: xi dat**

q̄ a pacisci: alij trahunt.

**frango dans fregi: panxi pegi pepigi
Dango: lego legi preter trā consulo demū
Pāq̄ intelligo diligo negligo foris mo per exi
Dans tango tetigi: pungo punxi pūpugio
Atq̄ ago dans egi cum natis: dego: degi
Quo facies vt go: per xi: distinguo vel vnguo**

¶ So in xi preteritū faciūt: vt cingo cinxi. ago tñ egi cū cōpositis: dego degi: cogo coegi: lego legi: frāgo fregi: tāgo tetigi: pūgo pupugi et pūxi et repūgo repūxi et repupugi: expūgo expūxi tñ: pāgo pepigi pāxi et pegi. pāmū significat pacisci: alterū cātare: tertius cōiungere et figere. Qui tūlanus pepigi a paco verbo antiquissimū esse preteritū. Serui a pacisci. Impingo impegi: dōligo dilexi: negligo neglexi: intelligo intellexi. Habētia r ante go preteritū in si creāt: vt margo merxi. Demunt cōposita a rego qm̄ faciūt in xi: corigo correxi: pgo pxi: surgo surrexi.

Ho vertes in xi: reperitur meloq̄ in nxi.

¶ Aho in axi: vt traho traxi. Eho in exi: vt veho vixi. In elo vnum est nicio: q̄ minxi habet vt mingo.

**Ex lo foris mo lut: sed format fallo fefelli
Et pello pepuli: psallo psalli: retuli
Quondam tollo tuli modo dans: bello dabo belli
Et quidam vulli quod non vult serutus edi
Excello vel eo format o culiq̄ luq̄.**

De preteritis verborum.

No in ui syllabas: vt colo colui: fallo autē fecelli: pello pepuli: psello psalli. Tollo olim retuli: sed nunc sustuli: vello velli & vultū qđ Seruius vetat. Reuello reueli & reuulsi: percello percelli & perculsi: excello vel excelleo exculi vel excellui.

No fit ui: p̄mo fit p̄ressi: sed emo facit emi.

Psi como p̄mo sumo demo sibi dant o.

Mo si vocalis longa precedat vertit o illud in psi: vt p̄mo p̄dpsi: reliquayero in ui syllabas: vt gemo gemui. Emo cā cōpositis emi. Sed p̄mo facit p̄ressi: p̄mo peremī: interimo interemī.

No vertes in vi sino liui: sternosq; strauī.

Et cerno cecui dans natis spernosq; spreui

At cano dans cecui: dat ui natis: posuīq;

Dat pono genui gigno: lino iungito leui.

Aut lini natis temno templi sociabis

In psi po vertes: seu repo: sed p̄ceunte.

Curto formabo pui strepo: rumpoq; rupi

Dat linguo liqui cum natis: & coquo cori.

In no terminata no i ui vertit: vt sino suisi: sterno stransi: p̄tēno tñ p̄tē p̄si h̄z: vt tēno tēpsi. Illa q̄ g vel o añ no h̄t i ui syllabas finit: vt gigno genui: pono posui: & cano cōposita vt succinui p̄cinui: & succini & p̄cini vt p̄dibo p̄iz. nā cano cecini reddi: lino lini & leui. p̄o in psi vt scalpo scalpsi. sed r̄po rupi h̄z. Illa tñ q̄ e bieuē añ po h̄t in ui syllabas termi nāt: vt strepo strepui. **Q**uo m̄ r̄: vt coquo cori: linguo vero liqui.

No vertes in vi: tero triui fit: lero leui.

Cum natis bel ui bel utrūq; sibi petit addi.

Sed diuersa notansiat format curro cucurri

Quesiui quero: natis vlli dabit p̄o

Ates gero gessi: r̄i ber̄d dat quōq; ber̄si.

No in ui: vt sero seui: ceni? qđ cōposita in ui syllabas terminat: vt de sero deserui. sed cōsero & infero h̄t p̄serui & p̄seui: inserui & inseui. **Q**ue ro q̄siui: tero triui c in i mutāt: curro cucurri: cui? cōposita vt dixim? nō gemināt: nisi decurro & p̄curro q̄ h̄t p̄cucurri decurro decucurri: vt p̄ui scianus admonuit. Sero vero gessi h̄z & p̄o v̄si: verroq; versī & v̄tri.

So siui facio: si bel vi dando lacesso

Ex so si faciunt hec biso facello capello

Accer̄so accessio: sed ui bel si dabo p̄inso.

Sulpitii Verulani.

Quislo quesiui bel quesi raro notauit.

¶ So in ui preteritū facit: vt laceſſo laceſſiui & laceſſi etiā. Arceſſo autē arceſſi: ſicut accerſo accerſi & caperſo caperſi habet: faceſſo faceſſi: viſo viſi: & queſo queſi & queſiui: que tamē vt manifeſtū eſt in raro ſunt viſu. Puiſo vel puiſo puiſi vel puiſiui.

¶ Co variū ſibi querit ui: meto meſſui habebit.

Sterno tuſ: pecto necto dant riq; cuiq;

Sed flecto flexi plecto plexi: ſtatuſq;

Siſto dum tranſiſt: ſed dum neutrale ſteti ſit

Mitto dat miſi: ti verto: petoq; petuiſ.

¶ To in ui ſyllabas: vt meto meſſui ſterto ſtertuſ: ſed verto vertiſ: flecto flexi facit: necto nexui & nexi/pecto perui & peri/plecto plexi/mitto miſi peto petui & petuiſi/ſiſto ſtatuſ & ſteri/reſto reſtui/cōſto cōſtiti & huiſmō.

¶ Uo vertes in bi cum natiſ biuſq; biſi

¶ Xo nexo tero per ui diuiſa creabo.

¶ Ao i ut: vt volno volui. Demunt hñtia vocalē natura lōgā aſi uo q̄ i hñt: vt viuo vixi/cōuiuo cōuixi/reuiuo reuixi. Xo in xui: vt nepo nexui.

¶ A bzuis ante cio cum compoſitiſ facit eci

Sed deimpto eliciui: cio cetera nunc dat in epi

Dat dīo dī fodio fodi factus inodo fio

Dat gio gi: fugio fugi: peperī pario dat

¶ Cio terminata habētia a ante cio a in e vertit: abieciſq; o preteritū reddidit: vt facio feci/ſacio ſeci. nā alia q̄ i ante cio hñt in xi deſinūt: aſpiſcio aſperxi. Et icio icti facit: & elicio eliciui. Do in dīrvt fodio fodi. Fio vñ eſt cū cōpoſitiſ & hz factua ſirolim ſi. Bio in gīrvt fugio fugi.

¶ At pio ſoꝝmo put: ſapui dīc atq; ſapiui

Sed capio cepi ſoꝝmat: cupioq; cupiui

Inquo pꝛedoci ſaſere inquā ſimul inquit

Pꝛcuſſi quatio hūſurpat bel dicto quaſſi.

¶ Ppio in pi: vt capio cepi. Cupio aſi cupi & cupiui: rapio rapui: ſapio ſapui & ſapiui & ſapu. Quio vñ eſt inq̄o qd hz inq̄ſti & inq̄t tñ. Bio vñ eſt pario qd peperi facit. Tio in ſi geminata ſi: vt cōcurio cōcuſſi.

Semper bo dat ui: beluti pluo dāns quoz pluui

At ſtruo dat ſtruxi cum natiſ & fluo fluxi

¶ Ao in ui ſyllabas: vt acuo acuti & arguo argui. Dicimus aſi fluo fluxi: ſtruo ſtruxi: pluo pluui: yngo yngui & ynxi.

De preteritis verborum.

¶ De preterito quarte coniugationis.

Illa quarta dabit: cambiui cambio vel psi
Sancio nunc dat xi seu vincio: lecta per sui
Sarcio sarcio rancio fulcio sentio si dant
Lectū est & fluxi: si postulat aurio vel vi
Senio sentui vel senti: sepio sepsi
Dat venio veni: salio salui atq; salui
A pario dant nata rui: phocas aperui
Profert: atq; peri duo dant pario lata com. re.
Nio format ait: per it dabo facta per sui.

¶ Quarte coniugationis preteritū format a scda psona pñis indicatui mu-
tata s ista in ui vel in t: vt muntio muntui vel muntū. Exciipiunt in cio ter-
minata: q̄ si duarū excedāt numerū syllabarū & n habeāt ante cior pteri-
tū in xi hñt: vt vincio vixi qđ etiā hz vinciui & vinci: sancio sanxi: olim
sancui & sanxi. Si vero nō habuerint n faciūt in si: vt sarcio sarxi/ rancio
rauxi. Vincio aut amiciui & amici: sed haurio haussieffert & haurui et
haurū/ salio salui & salui vñ desilui: sepio sepsi/ sentio sensi/ venio veni/ cā-
bio cāpsi & cābui. Nio ait/ aperio aperui & aperui teste Phoca. & reli-
qua a pario deriuata in ui syllabas faciūt: vt cooperio cooperui: sed cō-
perio cōperi hz. Reperio p in preterito geminat: & facit repperi.

¶ De his que in preterito desiciunt.

Quicquid preterito caruit datur absq; supino
Et sum nolo volo maloq; & neutra secunde
Que formant in ui nisi sint placeo noceog
Ac oleo doleo careo patco valeog
Pareo cum lateo: puiatis hec sociabo

Estuo sterto rē. vt Sulpitius dicit.

Supinis qđē carēt oia inchoatiua & mediatiua pter parturiō partu-
ritum & esurio esuritū. Itē sum volo nolo & malo. Adde oia neutra
scde coniugationis q̄ preteritū in ui syllabas hñt: vt lagueo laguei: pter hec
placeo noceo careo patco valeo doleo oleo pareo: & lateo a quo latito.
Arceo aut & torreo sūt actiua. Hec quoq; supini in vsu nō habēt.

Estuo sterto mico rudo strido strideo psallo.

Et conquinisco parcas obedir quoq; dego

Noxteo scando pauet mando scabo iungeog scalpo

Ambigo glisco tremo satago luo disco pluog.

Sulpirii Verulani

Et hec acriua similiter.

Respuo cerno spuo propius caruere supinis
Linguoq; cum tenuo compesco lambosq; linquo
Caluoq; cum metuo timeo simul bergeo lugo
Arceo cum viso posco coniungere debes.

¶ Sit et illa q̄ in his et alijs esse dixim⁹ defectiua et illa q̄ preterito carē

¶ In bi ci et di.

In bi preteritum caplet tu ut dando supinum
Ci fit dum di sum: sed itum dabit a dare nati.
Tertia quod format: quod prima paterq; datum dat
Ex deo vel do sum non ex di formo supinum
S geminat cedo celsi sedeo sodioq;
Et cudo celsum lessum fessum quoq; cussum
Pq; per s mutant scindo cum findere pando
Nam scissum fissum passum dant forteq; passum
Dat tundo tulum vel tunsum: fundoq; fustum
Tendo sam vel tum: sed edo sum format et estum
Abscundo dat itum geminans di non geminans su.

¶ De supinis preteritis in bi ci et di.

Supina verborum in um desinunt et i u abiecta in: ut amata amatu. Ea
q̄ in bi preteritis hnt accepta tū syllaba supinū reddūt: vt bibi bibi-
tū. Et finita supinū faciūt in ctū: vt vici victū. sed habētia i ante o mutāt
o in ctū: vt iacio iactū: facio factū. Horū tñ cōposita hnt e ante ctū: vt re-
iectū reiectū. Di in sum: vt idi vīsum: momordi morsū: totondi tonsū: cedo
cedi cesum: cado cecidi casum: vñ occidi penultima breui occasū. Cōpo-
sita vero a do mutāt o in i et accipiūt tū: vt reddo reddatū: circūdo autē
circundatū hntendo tenū et tēsum: ostēdo ostentū et ostēsum: edo esum
et estū: sed rariou vsu: abscōdo abscōsum et abscōditū. Quinq; sunt q̄ cū
cōpositis gemināt sī vt fundo scindo cudo pando sedeo: q̄ hnt fissum scis-
sum cussum passum lessum. Tercū tssum seruat n: vt pūsc. in. rā. car-
minibus tradidit. Dicimus tñ et tulum.

¶ In gi li et ml.

Quod dat gi dat itum lego lectum: frāgoq; fractum
Et tango tactum pango pactum: fugitūq;
Dat fugio: punctum pungo: sed ago facit actum
Dans li sum format sic falsum fallo supinat

De supinis verborum.

cum compositis.

Et pello pulsum bello cum sanguine bullum
Cello suis sulsum natis dat salloq; salsum.

Collo capit latum: sed eino mi procreat emptum.

¶ Si in crū: vt legi lectū. Que vero a ante n hnt p dnt: vt frāgo fractū
a fugi fugitū est. Et in sum: vt fecelli falsū: tūlī qdē lartū: pepuli pulsum:
velli vulsum: pculi pculsum habēt. Ad in ptū: vt emī emptū.

¶ In nī/pi/quī r rī.

Quod dat nī vult tum benso cum sanguine ventum

Et cecini cantum: cum natis. Pl faciet ptum

Liquo suis lictum: quod dat rī vertitur in sum

¶ Si in ntū: vt cecini cantū: occini occentū. Pl in ptū: vt rupi ruptū: ca
pio cepi capitū r nō ceptū: at incipio inceptū: recipio receptum: r hmdī.
Qui in crū: vt liqui lictū fm analogiā a quo reliqui relictū. Et in sum:
vt cucurri cursum. Peperi vero paritū r partū. Et ab eo cōposita in tū
habent supina: vt repperi reperiū p simplex p.

¶ In ſi.

Si vertes in sum: si p precesserit in ptum

Hauli vult haustum: pinto pistum gerō gestum

Indulci indultum forte r sum: mulceo mulctum:

Et mulsum: tozum dat tozqueo sepeq; toztum

Uroq; vult vsum: si de cio vertitur in tum

Dum presunt l r r: sum mitto: cambio campsum.

¶ Si in ſi: vt vidi vssū: mīssū mīssū p duplex ſi. Demit hauli haustū: pinto
pistū: gessi gestū: indulsi indultū aliqñ indultū: mulsū mulcetū r mulsū: vssū
vssū: toisi toitū r toisum. Addū? verba quarte cōiugatōis hntia l vel r
ante ſi q vertit ſi in tū vt fulsi fultū: farsī fartū. excipim? quoq; hntia p
ante ſi q in ptū exēit: vt scripsi scriptū: cābio vero cāpsum habet.

¶ In tū ui.

Sto tibi quere statum: sed itum natis bel in atum

Ulecto tibi verbum. Uli tum facit inuariatum

Sed caueo cautum faueo lautum dat: adultum

Ex abolere leges amicire supinat amictum

Utum soluo facit de vī ceu voluo: sepultum

Vult sepelire: in itum cognosco agnoscoq; clausū.

Poro potatum potum vellauoq; lauatum.

Sulpitii Verulani.

Lautum vel lotum: salio saltum: sibi lulum.
Dat natis: pastum dat pascio: beneo venum
Alero sume satum per itum faciens sero natum
Quero questum formabit syncopa questum.

¶ Si in artibus ut fieri statum. Cuius quidem et sicut composita in ante et habet
 ut prestiti prestitum: restiti restitum. Ex his aliqua artibus producit: ut prestitum
 obstatum constatum. Quis compositura fides superum. Verbi et eius composita
 ostendit verum habet. nam conuertere conuersum: aduertere aduersum facit.
 Et mutat illud in istum: ut amari amatum: audiri et audiri auditum: dimicare di-
 micatum: assui questum et questum. Videmus tamen adoleui adultum: agnoui agni-
 tum: cognoui cognitum: caui cautum: lauique lautum et lotum quodam lauari: paui
 pastum. Semper factum mutat e in a: ut inseui inistum huius et coseui cossitum: potant
 potum olim potatum: salui saltum: solui solutum: volui volutum: et veniui veni-
 ventum: sepelui sepultum: amicitui amicitum.

¶ In in diuisas syllabas.

ut statuo.

Quod dat ui dat itum: sed ui quod uo facit utum
 oia ut inserui aperui.

Rtum iungo cui: pario partum partum be
Et careo caritum cassum be: rutum ruitum be
Dat ruo: sed frictum frico formabit: neco nectum
Atque sero sectum: sum censeo: mico mixtum
Et doceo doctum: teneo tentum: arceo arctum.
Correo dat costum: pono positum: estoq; repostum.
Lectum: lo per ui dat tum: sed itum quoque cultum
Consultum molitum simul ac alitum: sed et altum
Et salui saltum: natumq; capio pitis entum
Dat rapio raptum: meto mestum: texoq; textum
Et pinso pistum per itum quandoque reptum

ab induo.

ab excolleo.

Potum est indutum: simul excessum pateoq;
Dant quidam passum: legiturq; a mereo mestum
To xi dante et ui di xi rum formo supinum.

¶ Si syllabas terminata vertit eas in istum: ut domui domitum: preter fri-
 cui frictum: necui nectum: secui sectum: censui celsum: docui doctum: statui statum
 tum: miscui mixtum: tenui tentum: torui tostum: posui positum et postum: rapui rap-

De supinis verborum.

pti: piniui pisti & pinsum apud Columellā. induti indutū: excellui excellū: alui alitū: colui cultū: consului cōsultū: succinui succentū: cōcinui cōcentū: & sic cetera a cano: molui molitū: ocului occultū: texui textū: melui melum: patui passum. Habētia r ante uī syllabas mutāt illas in tū: vt aperui apertū. Larui tamē caritū habet & cassum. parui paritū & parum: merui melū. Et in uo terminata vertit illud in uti: vt acui acutū ruo rutum. Composita vero a ruo rutum faciunt: vt dirutū & erutum et erutum. vt Pulciano placet.

Nictum formabit: sed go plus n remouebit

Retinet pingo cingo tingo simul bnguo

Ango: cum tingo & iungo: bix iunxero tingo

Fixos dat fixum: fluo fluxum: xi to facit xum

¶ Xi in etū: vt dixi dictū. Illa autē q̄ hñt n ante xi abiciunt illud si tertie sint cōiugatiōis: vt pīctū mīctū. Excipimus cinctū tinctū ynctū punctū. fluxi qdē fluxū hñmeri nectū: fixi fixum.

¶ De passiuoz & deponentiū preteritis.

Supererere belis ex deponente supinum

Actiuam fingens vocem formato per illam.

Colle ratum falsum: tutum tutum atq; insertum.

Ex reo: & fateo: tuo: & tueo: misereri

Ex gradio: gressum: fretum fructum fructūq;

Ex fruoz: adiungit cōmentum conq; miniscoz.

Ultum ex blascoz: fellūq; fatiscoz & aptum

Format a piscoz & oblitum obliuiscoz habeto

Ast ex perrectum petit ex pergiscoz adeptum

Uult adipiscoz & ex proficiscoz habeto profectum

Mensum et metitum dat metioz: ordioz oxsum

Dum loquo: orditum dum telas ordine texo.

Aito sum bel xum: loquo: & sequo: abde per btum

Ex pertum experio: plecto: seu plecto facit xum

Usum vtoz: lapsuin laboz: quero: abbito questum

Mortuus a morio: formabitur & moriturus

Oritus dans orio: formabit dehinc oriturus.

¶ Passiua xba ex pprijs picipijs & sū eo est pñectū pteritis: vt amor amarus sū vel amar^{us} fui, sed picipijs ipm p diuersis gñā & numeros va

Sulpitii Uerulanti

riat. Illa igit quæ actius in supinis participiisq; deficiit carere præteritis.
¶ Relata ita ut dicamus de supinis coim et deponeraiū: q̄ ut facili⁹ for-
 mes finges ex illis actius in o: et seruata similitū norma finges etiā supi-
 nū qđ uerū esse cōperies: ut ab opitulo: finge opitulo opitulanti opitula-
 tū qđ est uerū supinū: ex hoc facies p̄cipiū a quo deinde p̄teritū forma-
 bis. Et hec q̄ sequit hāc regulā fugiūt: āplector āplexus sū: cōplector
 cōplex⁹ sū: expior expius sū: misereor mihi⁹ sū: reor ratus sū: loquor lo-
 cut⁹ sū: nascor nat⁹ sū: sequor secur⁹ sū. Potior tertie cōiugatōis qđ ad
 quartā refectū: nā potiri potit⁹ sū facit: vltisq; vltus sū: ouiri ouit⁹ sū et
 ouit⁹ sū ita absolerit: sed ei⁹ p̄cipiū ouitur⁹ seruatur: obliuiscor oblit⁹ sum:
 operior opus sū: irascor irat⁹ sū: cōminiscor cōmentus sū. Fruo: in quo
 phocas delusus est frer⁹ sū: frui⁹ sū: et frui⁹ sū: morior mortuus sum
 Quot tertiū ordinis tuit⁹ sū: tueri⁹ sū: sedē tur⁹ sū: ab his tueri infinitiui cōis
 deducit queror questus sū: vtor vltus sū: ordior orsus sū: p̄fiscor p̄fe-
 ctus sū: nascor nact⁹ sū: paciscor pepigi et pact⁹ sū: expiscor expect⁹ sū
 fungor fūc⁹ sū: gradior gressus sū: metior mēsus et ment⁹ sū: parior pas-
 sus sū: fateor fassus sū: fatiscor fessus sū: labor lapsus sum: adipiscor ad-
 ptus sū. Ritor olim habebat nixus sū: nūc nixus sum.

¶ De cōpositis et alijs quibusdā aper.

Simplicium norma forinabis compositiua

Et si vocalem mutant facit efficit ecit

Sed scio compositum per q̄ raro geminandum

Præter quod do sto formant cum polcere disco

A decurro tamen gemino et præcurro repungo

Fac patris inflexum variantia mente reponas

Qualia do pario sperno cubo candeo nata

At producta cano: patris seruando supinum

Mutant præteritum: sallo dic nata per vltum

Dans a per l manep det ui careatq; supino

A leo sisto plico nasco lata mente teneto

Dum præsens tenet a teneant hoc quoq; supina

I dum composito datur ex a: fac e supino

In do go demptis: eri dans procreat ectum

¶ Cōposita fere sequunt naturā simplicis: ut facio feci: afficio affectus
 geminant tñ cōposita geminātiū p̄ter hec do ut reddidi: sto ut p̄stiti: po-
 sco ut depoposci: disco didici: præcurro præcurri: repungo repugni.

¶ Notāda aut sūt q̄ alteri⁹ sūt gñis cōposita q̄ i simplice: ut do das de
 re: circūdo veniūdo: pessūdo pume. cetera p̄ter reddo qđ tñ raro p̄le et

De supinis verborum.

sunt tertie cōiugationis. Pario itē est tertie sed cōposita quarte. Sper
no tertie a sperno: pūme et deponētale. Cubo pūme: incūbo et cetera q̄
in recipiūt tertie. Candeo scēdē: tñ incēdo et accēdo vt qdā volūt ab eo
nata tertie. Cōposita a cano nō seruāt eius pteritū sed supinū. Salio
in cōpositōe fit iultū: vñ iulto et exulto. Maneo h̄z māsis: sed limineo lmi
nui sine supino. Pterea cōposita a leo sūto plico et nōsto a simplice vt
dicitū est discedūt. Que vero a habēt in pñi: illud mutēt i pterito re
cipiūt tñ rursus in supino: vt facio feci factū: sed si a in i mutāt habēt e
in supino: vt cōficio cōfectū. Excipiunt do et go finita q̄ a recipiūt i3 mu
tati in pñi: vt occido occassū: cogo coactū: subigo subactū.

¶ De passiue neutris.

**Comperio: mereo: liceo: diuerto: habent q̄
Neutri pteritū passiuo neutra vocentur**

¶ De neutropassiuo.

**Exulo cum liceo cum vapulo: veneo nubo
fiog: neutrali sub voce pati tibi signent.**

¶ De verbis cōmunibus.

**Largio: experio: venero: moro: osculo: atq̄
Crimino: amplecto: interpzo: hospito: horro:
Nō patiantur agantq̄ simul cōmunia dices**

¶ Sub o neutralia: et sub oi deponentalia.

**Paulfrago cum munito inedito cum depzeo solo
Hurmuo participo zelo simul atq̄ maligno
Dunio precipito populo cum lachrymo palco
Partio luxurio seu fabzico plurazq̄ pñs
Cognita: neutra sub o: sed in o: deponere dico.**

¶ Cōperio: mereo: et diuerto: hñt comperi merui et diuertit: q̄dheas
passiuoneutra appellat. Potuissē plurib? i locis auctoritates doctorū af
ferret: sed q̄ studiū breuitati illas pteritū nō spūdet. Si q̄ vero sūt q̄ do
ctoꝝ testimonia querāt: ex doctissimis grāmaticoꝝ atq̄ vñ auctoꝝ aequi
pere poterūt.

¶ Tale lector virtutē semp sequendo.

Jam tandem exacta est operis pars tertia nostri:

Lur docilis plausus tot mihi turba facio:

Facterur clari nomen Falconis ad astra.

Quem laudare satis nulla camena potest.

Vic est quem virtus toto redimuit honesto:

Dulc date celestes prospera cuncta dei.

¶ Finis pūme partis pñcipalis.

¶ Ioan. Sulpitiū Aculani viri disertissimi de moribz pueroꝝ pñpue
in mēta seruādō. Carmē iuuenile paucis explanatū incipitur.

Sulpitii Uerulani

Quos decet in mensa mores seruare docemus:
Virtuti ut studeas litterulisq; simul.

Quos decet. Ductor prelibat materiā de qua dicturus est: et dicit q̄ in hoc opusculo vult docere ipsos iuuenes quos mores debent seruare in mensa. Addit causā finālē dicēs. ideo o puer hoc carnē tibi cōponi ut studeas. i. diligēter incūbas simul virtuti et litterulis. i. sciētijs p̄ captu tuo. ¶ Animaduerte autē lector: hic p̄mū quo ad sententiā duos quorū vnū est. q̄ decet et cōueniētē hoīes precipue iuuenes non solū debēt phīe speculatiue operā dare: sed etiā praciue et morali: ut auctor est Platonius: cuius verba trāsulit Bulus gellius in lib. de noctib⁹ atticis sic. Phīa o Socrates res est elegās si modice quāpiā p̄ etatē attigerit at si supra modū tps in ea cōtriuēnt hoīm est corruptela. Nā si qs veī ameno sit acris ingenio vltraq; etatē phīosophicē necesse est eū rerū oīm esse imperitū quarū vsum calleat: oportet q̄squis honestus p̄busq; est futurus et. Alterū est q̄ signanter dicit auctor: ut studeas virtuti et litterulis simul: q̄ oportet ut is q̄ sapiētiā vult adipisci habeat virtutē. Dicitū enī est Sapiētie. i. In malivolā aīaz nō introibit sapiētia: nec habitabit i corpore subdito peccis. ¶ Atq; de quorū ad vocabula puer. Decet sepe ponit l̄gonale verbi actiue vocis: rariū p̄sonale et regit vtroq; modo actiue: ut talis partis decet deū. facit verbalia multa: ut decus qd̄ est ornamētū: decet pulchritudo forme: decetia pulchritudo morū: decet pulchritudo loquēdi. Mēsa d̄: a metior qd̄ h̄z in preterito mēssus: in supino mēsum. et est aut tabula ad quā veīamur: aut id qd̄ simul i ea ponit. Studere est alicui rei diligētē operā dare et studiose incūbere: regitq; dñm. sed trāsūptiue et minus p̄pue sūptū p̄ eo q̄ est studēdo discō actiue regit. Litterulis diminutiui nomē deductū a l̄ris: vbi scies q̄ l̄ra singulari numero et l̄re in pl̄i nō idē significāt. nā in singulari l̄ra est manus aut modus scribēdis: aut vnū clemētū seu vna sola l̄ra ut a veī b. In pl̄i autē sepe significat eplam: et frequētē oīm sciētiā q̄ l̄ris scribit. Si h̄ras quare ergo vīus est diminutiui: dico q̄ p̄pter duo. p̄mo q̄ l̄ra nō potuit dicere in hoc ḡie carminis. scđo q̄ in etate puerili nō docent magne sciētie: sed litterule. i. parue sciētie: hoc est grāmaticales: cū q̄bus etiā bonos mores et bona instituta te discere cohōnt.

Que prius admoneo in tē puer in dōle serua:

P̄terq; tuis oculis hec mea iussa tene.

¶ Hic admonet auctor ut p̄cepta q̄ positurus est anteq̄ loquet de moribus in mēsa seruādis habeant sēp p̄e oculis. Quid est. o puer supple q̄ co miti in dōle. i. clemētī ingenio et bonā naturā: serua. i. obserua cultō: d̄. q̄ p̄ et tene p̄e tuis oculis. i. ante tuos oculos: hoc est in memoriā tuā hec mea iussa. i. p̄cepta q̄ admoneo prius supple q̄ loquar de morib⁹ mēse. ¶ Sēctia est clara p̄ cōstructōe et vocabulorū significatōe. Adverte p̄mū q̄ moneo et ei⁹ cōposita regit duos actiōnū res de qua fit ad monitō pōt etiā in ḡto ponit: ut admoneo te preterire vite tue: quasi si

Carimen iuvenile.

memorē te facio. Puer miti indoles: est venusta locutio p regulā talem. **Dis** dictio significās totū vel subiectū regit prē vel pprietatē i grō vel in abltō mediāre adiectiuo laudis vel vituperi: etiā in grō vel i abltō po sito. In grō fm Scruiū magis grāmaticē: in abltō magis elegāter: lati ne. In dōles fm Scruiū est imago virtutis future: fm Renuū tñi adolecentiū cōsuetudo indoles dī. Iussa fm Laurentiū de valla heteroclitū est gñe r declinatōe. nā in singulari est masculini gñis r quarte declinas nōis. r in plī neutri r scōe. declinant enī hīc iussus hui⁹ iussus hūc ius sui. r plīr hēc iussa hōz iussor: quāuis hoc iussum quoz dicatur.

Sit sine labe toga: r facies sit lauta manūsq:

Styria nec naso pendeat vlla tuo.

¶ Hic autor ponit primū preceptū qd est de honestate vestis r corporis r q̄ toga. i. q̄libet vestis maxime exterior dī esse mūda: r facies r manū lotē tpe matutino r anteq̄ cat ad mēsa: r nasus emūctus ne putredo de pēdeat. ¶ Cōstructio patebit. Labe dī macula p quā i dānū aut parū aut vituperationē labimur. Laute est participiū a lauor: cui⁹ supinū regulare cit lauātū qd aliqñ reperit synopatiū est lauti. r p mutationem huius diphongi au in o lōgū sit lotū. frequēter aut ita mutata legimus vt codicē a-caudice: cōmū a cauro: colē a caule: moy a mauro: plostrū a plastro: clostrū a clastro. Styria est illa glacies q̄ ex guttis depēdet a tignis r tectis domoy. ad cuius similitudinē vocat hīc autor immūdictiē q̄ pēdet de naso pueroy styriā. Nasus nūc masculinū ponēdū est: sed oī dicebat aliqñ hīc nasus: aliqñ hēc nasa: aliqñ hoc nasū. vñ plautus. sagar nasum habes dixit. Toga dī a tegēdo: r est vestis āpla r lōga qua regimur: que (q̄ ea tpe pacis vtebant romani) solet poni p pace sicut apud Liceronē. Cedant arma toge. i. bella paci. r apud Martialē. Clarum militie fronto decusq̄ toge. Est aut pprium indumentū romanoy: vnde per gentem togatam gentem romanam intelligere debemus. Et quia Sulpitius rome precepit: ideo bene dixit. Sit sine labe toga. Dīdo est Toga. i. vestis tua puer sit sine labe. i. immūdicta. r facies tua sit lauta. i. lota vel lauata seu mundata aquis. r manū tue supple sine laute. Nec pio r non: vlla styriaci est vlla immūdicties habens modum styrie non pendeat supple de tuo naso: hoc est sit mundus anteq̄ ad mensam accedas.

Et nihil emineant: r sint sine sordibus ungues.

Sit coma: sit turpi calceus absq̄ luto.

Linguaq̄ non rigeat careant rubigine dentes

Atq̄ palam pudeat te tricuisse caput.

Exprimere r pulcēs: scabieq̄ bzgere nocentem:

Ne te sordidulum qui videt ista vocet.

¶ Hic autor ostēdit quō cetera mēbra curāda sint: r dicit q̄ ungues nō

Sulphitii Uerulani.

sint longi et sordidi: et capilli et calcei non sint lutei. Lingua non sit rigida et immundicia concretâ. Dentes etiâ sint puri et sine rubigine. Deinde mones nos circa curâda corpora esse cautos et circûspectos ibi. Atq; palâ etc. et dicit qd turpe est fricare caput corâ hoibus honestis: aut extrahere pulices aut alios vermiculos aut fricare puriginosam cutē: qd si talia viderint te faceres: dicit te esse sordidû. Eminere est extra reliqua apparere. Vñ qd ceteros hoies altitudine excedit et qd muros ciuitatis excedit eminet. Ungues ergo eminet qñ sūt lōgiores q̃ carnes digitor. Sūt aut vngues hoim/leonis/auti et similiti. Ungule aut equor/ mulor/ et similitum. Coma si cōpletio capilloz tam in muliere q̃ in viro. Cleantes aut magis viris cōpetit. est etiâ metaphouice coma in frōdibus arbor. Calcei iunt quos galli sotulares minus lamine vocât. Rigere est rigidû hoc est durû et inflexile esse vel fieri. Rubigo est macula que frequenter in ferro neglecto contrahitur: subiusi coloris.

Seu spuis aut mungis nates mutas be memento

Post tua concussum vertere terga caput.

Mucozem haud tangas digitis: sputum de resorbas

Panniculo nasum mungere nempe decet.

Et ructare caue quin oza in terga reflectas:

Stringe os: et crepitum coge tenere nates.

Docet qualiter ea qd ex fragilitate humana indecenter obuenire potest perâda sint: videlicet qd si aut spuâdû est aut mûgêde nates: aut sternuâdû memô vertere caput tuû cōcussum ab hmoi passione post tua terga. Mucoz aut seu fetoz nariû: nō digitis nudis sed panniculo de lino debes excipere: etiâ spuis aut immundiciâ nasi aut cerebri si in os colligeris nō resordebis: sed elices caute ne qd videat. Si forte debitas stomachi ructare cogas: sumopere annitêdû vt os post tergû reflectas. Et tādus est sceleratus et ineptus sonus ois quē more porcor qdâ comedendo facit. Claudêde sūt preterea nates seu clunes ne aut crepitû facit aut fetoz amittat. Muco: hic accipit p immundicie nasist: etiâ vitium panis: qñ est sicut oblitus ex veritate sicut vini acor. Resorbas hic ructie cōiugatiois est: frequētius repetit scde. Sed vt dicit Seruus frequenter verba scde subtrahit et penultima ista sūt terne: vt feruor feruorē geo tergo: caueo cauo: sorbeo sorbo. Panniculû hic etiâ de lino dixit more italico. Nates sunt posteriores partes circa anum.

Mundicieq; tibi placeant medio quoq; cultu

Uttere: ne turpis vel videare leuis.

Docet seruare mediocritatem in vestibus inter luxum seu elegantem et sordiditatem. Monetq; vt vestes sint munde ne videamur turpes: sicut in mediocri cultu et non nimis culcine videamur leues supple in modibus et animo.

Carmin iuvenile.

Nec maledicta refer. nec pomas turpia dictu.

Est stomachosa quidem dicere turpe tibi

Docet seruire modestiā in loquēdo ⁊ vitare ꝑccitatē lingue dicēs o puer nō referre maledicta. i. cōuiscas hoc est iz fueris laceris ⁊ qđ tibi maledixerit noli maledictū referre. i. maledicēdo rādere: ⁊ multo min⁹ decet te priore maledicere. Monet etiā vitare verba scurrilaz ad luxuriā incitatia dicēs nec. i. ⁊ nō pmas. i. ꝑferas de pectore tuo turpia dictu. i. vt dicant vel dū dicunt vel ad dicēdū. Monet ꝑterea seruire de coy dicēs qđ nō vitemur verbis qđ nō cōpetūt etati nre. Nō autē decet puerū habere verba stomachosa cū grauitate ⁊ iracūdia ꝑlata.

Moxibus hrbanis curato ꝑreditus esse

Parce gule turpi: luxuriāq; fuge

Parce ⁊ auaritie: bilem frenare inemento

Inuidulus: tumidus: non odiosus eris.

Deiudiam fugies: atq; omnia turpia pelle:

Et ludi turpes sint ꝑocul: atq; vtri.

Docet vitare rusticitatē ⁊ vitia capitalia seu mortalia / gulā / luxuriā / auaritiā / irā / inuidiā / supbiā / odiū ⁊ odiositatē ⁊ desidīā: ⁊ tā turpes ludos qđ turpes viros: qđ scriptū est cū scō sanct⁹ eris ⁊c. Hrbanus a. um est ad vrbē prinēs vbi solēt esse venusti mores. ꝑreditus ēi a ꝑie ⁊ datus: quasi ꝑter ceteros donat⁹ a natura vel deo aliqua virtute vel arte. Parce gule. i. abstine a gula sicut Hrg. dixit. Parce meru. bilis est sanguis melācolicus quo ad irā ꝑuocamur ⁊ ponit hic ꝑ ira. Dicit nō tāter frenare: qđ nō possumus penitus extirpare irā. vñ Doxa. in ꝑrimo sermonū. Deniq; quatinus excidi penitus vitiū ire. Cetera itē nequeūt solus herētia ⁊c. differt autē ab iracūdia: qđ vt idē dicit in eplis. Ira furor breuis est ⁊c. iracūdia autē ꝑūrior. Nā iracundus naturaliter ad irā incitat. Solet ꝑterea in pueris nō esse inuidia magna: ideo ꝑulchri vritur diminutiuo dicēs. Non eris inuidulus. Tumidus ēi inflatus / clatus supbus. Odiosus potius passiue significat: ⁊ est qđ molestus est: ⁊ vtrūq; fugiendū est puerorū molestus esse qđ odiosus. Non autē dicendū est odio odio in presentis: Cicero semel odias dixisse legatur. Desidia dicitur a de ⁊ sedeo: est in accidioso ⁊ pigro.

fidus sis: audensq; bonis: temerarius esse

Despice: non audax sis timidusq; nimis

Monet vt iuuenis seruet fidelitatē ⁊ fortitudinē. dicēs o puer sis fidus. qđ ꝑ tūdens. i. ꝑ tēpore ⁊ oportunitate animosus bonis. i. ad bona faciēda ⁊ despice. i. cōtēne supple esse temerarius. i. temere ⁊ sine circūspectōe quecūq; aggrediēdo hoc est ne sis audax ⁊ ne sis nimis timidus. Audax est assidue audēs: ⁊ est vitiosus ꝑ supabūdantiā. timid⁹ est

Sulpitii Verulani.

ex natura et ita continue timēs: et h3 vitii pusillanimitatis p defectu. for-
tis aut seruat mediocritatē: et est q̄ audet cū debitis circūstātis vbi qñ
quēadmodū qñ in qbus et p qbus audendū est. Estq̄ fortis audēs n̄
timēs aliqui: sed neq̄ audax neq̄ timidus vñq̄. Despicere est p cōtēptum
nolle rē aliquā aspiceret: et cōponit a deorsum et specio.

Nec penitus mutum nec te decet esse loquacem

Conuenit ille thoro: conuenit iste foro.

Conuenit ut puer seruet modū in loquēdo: ne sit mutus aut elinguis
vel garrulus et loquax. i. assidue loquēs: q̄ ille. i. mutus conuenit thoro
id est lecto seu cubili vbi tacendū oīno est: et iste. i. loquax et litigiosus cō-
uenit foro iudiciali vbi lites aguntur.

Et mansuetus eris: rectum te lectus habebit:

Detegere nec locum nec tua membra moue

Conuenit seruare modū in lecto vbi puer erit mansuetus et nō petulans
se aut focili detegēs: aut se immoderate mouēs.

Ne sis difficilis nimium nec credulus esto:

De decus et metues: et reuerere bonos.

Conuenit seruare modū in credulitate et adhibēda fidei: dicēs q̄ nō erit
nimis difficilis et tard⁹ ad credēdū: nec nimis facilis seu credulus. Mo-
net etiā generaliter ut vitē de decus: et reuerēamur oēs bonos.

Futiles et mendax nūq̄: nimisq̄ seuerus

Esto: sed et comem munificūq̄ belm.

Conuenit seruare modū in seueritate et rigore verborū: dicēs q̄ puer nō
erit inutilis. i. vaniloqu⁹ vba sua inutiliter effūdēs aut mēdax: nec nimis
seuerus. i. rigorosus in sequēdo veritatē: hoc est q̄ ab opinione sua nullo
modo possit flecti. Et ait Augustin⁹ docet in l3. cōtra mēdacii: etiā ob
sequiosa mēdacia vitāda sunt. Est aut seuerus nimis rigide seruās ve-
ritatē: et ita durus nulli cōcēdēs qd̄ impiorib⁹ dicēs: sed et comē munifi-
cūq̄ velim sup. te esse. Comis ē cōcūsus/affabilis/cōmodus: et inquit
Galla. Comis est benignus homo et facilis q̄ alijs nō grauare inseruit.
Futiles q̄ verba sua pfundat: vase futi quo in sacrificijs utebant: qd̄
latus os et fundū seu pedē tā strictū habebat: ut stare non possit quin li-
quorē effundat: qd̄ cautū fuit ne aqua sacrificiis habēda in terrā po-
neretur: qd̄ piculū putabat gentilitas.

Sis pius: atq̄ colas superos: venerare parentes

Et noceas nulli: surripiasq̄ nihil.

Conuenit puerū ad pietatē erga superos et parētes: et dehortat ab in-
iuria et a furto. Potest aut sic intelligi textus. Sis pius sup. erga deum
colas superos. i. sanctos et sanctas. venerare parētes. diligimus recipi-
amur feruenter. cōlinus cū veneratione.

Carmin iuvenile.

Nec sis vinosus: quis potasse catonem

fama refert: fugias sumere bina mera.

Conon ne iuuenis sit bibax et appetēs vīnī: nec bibat meracius. i. vī nū purius et diluti⁹. i. vīnū imixtū aque: qđ qđā min⁹ latine lūmphantum vocāt. Pro vocabulis cognoscēdis audiam⁹ Laurē. de valla. Vīnosus inqđ mulierosus et libidinōsus et siliā dñr qđ qđ affect⁹ sit ad hec: et amat vīnū mulieres et libidinē. Rigidius autē vt auctor est Zulus gelli⁹. hoc inqđ inclinamētū verborū hī mōi. vīnosus mulierosus religiosus et. signi ficat copīā quādā imōdicā rei sup qđ dī. Quocirca religiosus is appella bat qđ nimia et supstitiosa religione sese alligauerat: eaq; res vītō dabat. Post multa tādē verba Zulus gelli⁹ legē dare videt⁹: vt eārū rerū qua rū vīsus cert⁹ pfini⁹ ac lūmitar⁹ esse dī: vt vīnī mulieris et. et copia vītō dat: earū dē noīa i osos vituperiū habeāt. Eaiū vero rerū noīa qđ qđto co pios⁹ tāto decēt⁹ pueniūt laudē iporēt: vt somnosus/spectosus/gene rosus/aiosus/gratiosus/studiosus. Est ergo vīnosus nimī⁹ amator vīnī. Potare autē quādā imōdicitatē signi⁹: vī et potōes vilipēdunt. Hō ergo dicit qđ fama est catonē bibisse: qđ hoc fere necessariū est: s; potasse vīq; ad supstitiatē. vñ potus dī ebu⁹. Si qđas vbi lectū sit catonē potasse: dī ces cū i multis locis: tū apō Cefarē vt auctor ē pōlini⁹ scđs. iij. li. ep̄la rā. vbi i ep̄la ad seruū suū inqđ: erūt officia āte lucanā qua icidere ipu ne ne catoni qđdē licuit. Quē tñ Cefar ita rep̄hēdit vt laudet. Describit enī eos qđ⁹ obui⁹ fuerit cū caput ebuī resperisset erubuisse. Deinde addi cit. Putares nō ab illis catonē: sed illos a catone depichēfos. potuit ne plus auctoritatis tribui catoni qđ si ebu⁹ quoq; tā venerabilis erat hec illi. fama qđ refert potasse catonē. vñ Seneca vīr aliqdū grauissim⁹ cē tius se ebrietatē velle laudare qđ catonē ppter eā dehonēstare dicebat.

Non sis derisor: non somnisculosus: iniquus.

Non iuder: nec tu testis iniquus eris.

Precipit ne puer sit derisor aut somnisculosus. i. deditus nimio somno: nec vocatus postea ad iudiciū sit iniquus iuder aut testis mēdax.

Omnibus in rebus studeas p̄cor: esse modestus

Sis audius laudis: sit tibi cura boni

Sic bene moratum laudabimus atq; colemus

Sic et honorus eris: sic eris ipse gratus.

Clarā precipit et pūmī dat generale p̄ceptū de molestia seruāda i oib⁹ reb⁹: de qua solet dici. Oib⁹ adde modū: mod⁹ est pulcherrima vīr⁹. Et hōia. i. p̄lo sermone. Est modus in reb⁹ sūt certi deniq; fines. Quos vltra citraq; neqđ cōsistere rectū. Deinde cohōuat ad audiatēz laudior: ad eā quā sanctā emulatiōē vocāt: ad curā oīs boni et hone sti. hoc enī pacto inqđ efficiēris vīr honoris et gratus. Moratus dī: qđ hz bonos mores: motosus qđ nimis est difficilis in moribus.

Sulptii Verulani.

Secundus libellus huius opusculi.

Nunc faciles aures animi quoque trade serenum
Mougerare mihi: mollia iussa dabo.

Excepturus alia iterum facit auditores attentos et beniuolos: preceps
tunc ut accomodetur sibi faciles. i. propitias et dociles aures: et animi serene
nam. hoc est ceteris curis vacuus: additque o puer mougerare. i. mouere gere
mihi: dabo tibi precepta mollia. i. facilia et non dura.

Non sum qui laudem summo te accumbere mane

Iudice conueniens me dabit hora cibum

Pec hos ante fori cenas producite longas.

Hoc faciat caupo: qui sapit ista fugit.

Monet ne a prima luce incipias ingurgitare vias ad supremam. Sum
mo mane. Plautus finem Seruili dedinauit: dixit a manu. Focus est lo
cus ubi ignis fouetur. Caupo qui vinum vendit: caupona domus eius,
quam galli tabernam vocant.

Sterne thoros nitide. lautosque appone quadantes

Atque saleem et cererem: flumina vina dapes

Describit officium eius qui seruiat mense seu accubentibus: dicesque primum
sternit thoros. i. lectos: qui in tricliniis olim discubebant. Etiam hanc ad thoros
non sedeamus tamen sternendi et aptandi sunt. Deinde lautos et midos quadran
tes qui plerique in locis ex quadrato pane fistantur ex metallo. si vero rotan
di sint omnes vocant vulgus scissoria vocat. Tunc inter fercula primum ap
ponet saleem: quem nouissimum tollit. Sciat autem rectus grammaticus saleem per co
dumeto etiam masculinum esse: sed aduertat peritior in nostro dicitur neutrum
reperiri. vnde Tiberianus. Quicquid loquimur sal merum est: quod aspexisse Cere
tis putat vbi dicitur. Qui hanc saleem quod in te est. quod. quod saleem alii interpretantur
id est quod res vel quod videtur hoc saleem in te est. Tunc apponet cererem. i. panem
Tunc flumina. i. aquam mundam: et vina et nouissimo dapes.

Te vitare velim cupidus ne ut lucto sonoras

Contractes fauces: mandere rite decet.

Et licet antiqui cubuissent pectore prono:

Te colla hec etas recta tenere iubet.

Et finito mensis cubitis herere potentes:

Tu tantum faciles pone repone manus.

Monet ut honestus sine sonitate otis comedas: et rectus mense non
incubens sed eas. Lucto dicitur qui cum auditare luctat. i. abstinere ingurgitare. Lucto
ca autem est os culei vel verris. vnde luctones capaces gulae hoies.

Tunc puer tubeo sed eas vel raro: sed astans

Carmen iuvenile.

Pocula mitte celer: pone ve tolle dapes.

Iuraq; cōuiuas super impostare minister

Effuge: nam turpis sepe fit inde toga.

¶ Re autē semp sic sedendū putet monet vtraro sedeat: vel hic prius locū fuisse de diuite et herili filio: sic de famulo. vñ dicit. **Lug** puer 12. Docet preterea celeriter dapes et pocula ponere atq; reponere: sed cauere sic vt iura. i. liquores vel aque in quibus decocti sunt non fundantur in discubentes vel eorū vestes.

Quodq; iubebit herus facillis semperq; subito

Quēq; tibi dederit tu tibi sume locum.

Quodq; vix egregius pauido tibi porriget: illud

Sume libens: grates aptaq; verba refer.

¶ Pulchre precipit vt scolastici moueri sinat: atq; nō difficiles: sed dñi iubent assidere parcat sumētes locū a dño seu patrefamilias assignatū sumatq; cū gratiarū actione bolū a maiouibus potrectū.

Esto tribus digitis: magnos nec sumite morsus:

Nec duplices offas mandere vtrinq; iuuat

¶ Docet quō et quantū capiant cibū: dicit. **Esto. i.** comede tribus digitis: pollice et duobus primis: nec sumito magnos morsus: nec iuuat te mandere. i. masticare vtrūq;. i. ab vtraq; parte offas duplices offas. i. frustra et pulmenta.

Dapsilis et largus semper blandeq; sodali

Impertire tuo pauperibusq; dapes.

¶ Inuitat ditiores ad beneficētiā et largitatē dicit. **Tu dapsilis et largus impertire. i.** partim largire tuo sodali. i. q; tecū sedet et lectis rebus vacat et pauperibus dapes. i. obd. **Impertire** hic est imperatui modi vt bi deponētalis **Regis** etiam imperio actiuum.

Nec hos oblenos laudabimus aut comedones

Esse decet viuas: vltire non vt edas.

Paq; cibus nimius capiti stomachoq; nocebit

Corporis et vires ingentiq; capit.

¶ Mādat iteq; vitare gulę statē ppter dāni et turpitudinē q; ex ea sequunt. **Comedones** q; nimis comedūt dñr sicut et māducones. **bibones** q; nimis bibūt 12. **Esse** decet. **Vdo** est. **Decet** esse. i. māducare. (Est enī ab edo nō a sum infinitiuus) **sup.** vt viuas: et nō decet viuere vt edas.

Gausape nō macules aut pectora: nec tibi mentum,

Stillet: sitq; tibi ne manus vincta caue

Sulpitii Uerulani.

Sepe ora et digitos mappa siccabis adapta

In quadra faciet non tua palma moram.

Ceterū cohortat ad mēdicā seruādā inter comedēdū dicens. Nō macules gauisape. i. illud qđ sup mēsam sternit: nec macules cibo aut potu pectora tua: et mentis nō fallet tibi ex cibo aut potu depēdēter: et caue ne manus sit yncta. i. pinguis. siccabis aut et terges sepe ora. i. labia et digitos mappa. i. mantili adapta. i. ad hoc tibi dato. Et tua palma. i. manus sed maxime palma non faciet morā: in quadra. i. in vaseculo escario: siue quadra fuerit more italico siue aliud.

Quod tibi vicinum fuerit tu sume: sodali

Cede tuo referat dum tamen ille manum;

Dūq; in frustra secat caueas sumpsisse recisa;

Lurco legit dulces absq; rubore bolos.

Ceterū docet qđ cibis cuiuslibet sumēdus est et qñd. cēs q is q ante quēlibet possit? est: hoc est. i. prima pte escari: et nō est sumēd? donec socius manū reduxerit: nec priusq; totū obsoniū recisū fuerit. Quid ē. Tu sume qđ fuerit siue casu siue maiore sic volēte tibi vicinū: tñ cede tuo sodali. i. noli simul cū eo cibū capere: dū. i. donec ille referat. i. reducat manū: et caueas sūpsisse frustra. i. pñculas recisa. i. iterū incisa. Nā primū maiores deinde in minores pñculas scindunt. Caueas inq; sūpsisse dū. i. qdudū minister vel sodalis tuus secat. i. diuidit in frustra: vel sic. caueas sūpsisse recisa. i. ea q cesa sūt dū sodalis secat obsoniū tuū in frustra. Lurco. i. ligurio vel ligurisor et votax homo legit. i. except absq; rubore. i. pudore verecūda dulces bolos. quos qdā mouellos dicūt.

Non manibus gremio immissis tibi vellicet vnguis;

Quod sumes: residens non agitato pedes.

Monet ne inhonestus sis imitēdo manū in gremiū tuū: vel ad pudēda et postea ad cibū vellicādo eū eisdē vnguibus qbus et illa. Itē pñpt ne pedes agites: maxime in crura tecū accūbētis: qđ inhonestū esset.

Incidasq; prius q dens contundat ofellam.

Tingantur rursus ne tibi morsu caue.

Nec lingas digitos: nec rodas turpiter ossa

Alia ea cultello cadere rite potes.

Ceterū docet quo pacto comedas: dicens q incidas prius ofellā. i. frustū carnis. Errāt enī q ossam putāt esse panē temperatū (vt dicūt) iure cū sit caro ipsa forte iure cōspersa. Habet aut ofella primā breuē: et scribit vno f. et ossa primā longā: scribitq; gemino. Incidas ergo prius ofellam. i. parū frustū carnis quā dens tuus cōtundat: et caue ne morsu tibi. i. a te: hoc est ne ea q tu momordisti semel: seu panis sit seu obsonium

Carmin iuvenile.

tingant. i. intingant: rursus. i. iterū in escariis vbi tus est. Itē nec. i. et non
et tu nō lingas digitos: nec rodas ossa turpiter: videlz dentibus aut yn-
gubus. Tu autē potes rodere ea cultello. i. carnes abstrahere temperā
terrynde addit rite. i. decenter.

Sive super mensam cortex cumuletur: et ipsa

Ossa vel in pateram prae pedibus be face.

Docet quōd supflua congeras. Nam si ita ceteros facitare videris cō-
geres corticē panis: poinor: et casti sup mensam. ossa autē vel in paterā.
id est vas patens et amplū ad hoc appositū: vel face ea sub pedibus: sic
ut nē nēminē cōtingas neu offendas.

Nec tanquā ficos tenta nec delige frustra

Et quocūq; manus huc tibi lumen eat.

Monet ne frustra obsonior turpiter atrectemus priusq; sumamus:
et adhuc inhonestius esset attracta deserere. Quid est. Nec tenta. i. fre-
quēter tene nec delige. i. ex multis tibi ad elegēdiū segrega frustra obso-
nior: tanquā ficos. i. sicut tentat q; ficos emittit: et lumen. i. vius per oculus
eat. i. dirigatur tibi huc. i. in hanc partem: quocūq; i. in quacūq; manus
tua ferit: hoc autē dicit ne qd deiciās aut fundas aut frangas aut turpi-
ter cōtreccas nō videndo quo manū impellas.

Præ locutiū tozue inspicias: quidue eberit ille:

Aduertat: gestus inspicie sepe tuos.

Monet iterū vt oculos custodiam⁹ ne inepte et truculēter sodales in-
spiciamus aut obseruemus qd comedāt. E cōtrario autē gestus et mores
nostros sepe cōspiciemus: vt si qd offuerit corrigamus.

Pocula cum sumes tergat tibi mappa labella:

Si tergas manibus non michi charus eris.

Una manusumat pateram nī hanc iactet in hoste:

Theseus: aut belī sint monumenta patris.

At si hanc binis manibus captabis: id apte

Efficies: digitis pocula sume tribus.

Docet quōd pocula sumes: dicēs q; pri⁹ terges os tuū mappa nō ma-
nib⁹: et sumes vascula vna manu imo tribus dīstingat digitis: sed paterā
i. vasā tā magna vt nō possint cōmode sine piculo effūdēdi vna manu le-
uari: sumes decenter vtraq; manu. Quid duorū versū mediorū est. Una
man⁹ sumat paterā quā galli tarsā vocāt: nī. i. nīl thes⁹ vir ille. fortissi-
m⁹ iaceret hāc. i. hūmōi pōderis in hostē scz in lapithas: aut nīl sint monu-
mēta belī patris elisse: de qua et ei⁹ patera sic Alrg. in pīo enei. Hic re-
gina graue gēmis auroq; poposcit: impleuitq; mero paterā: quā belus
et oēs a bello soliti et. plura in siluis nris de theseo et belo diximus.

Sulpitii Verulani.

Et teneas oculos: nec supra pocula fare

Pleno aliquo vita sit tibi bucca cibo.

Deme merum ciatho: multum ne forte super sis

Quod nolit socius sumere rite tuus

Qui sapit extinguet multo cum fonte falernum

Et parco limpham diluet ille mero.

Ceterū docet quōd & qd bibes: tenebis inquit oculos ne vagentur ibi
bis cauebis ne multū loquaris tenēs poculū in manu. curabis habere
os euacuātū cibo priusq̃ bibes. in ciatho socij nō sines vinū euaporare
sed si nō biberis aliud infūde. aut si eodē vase bibis nō plus infūdes q̃
tu ebberis. Si vinū acre & fumosū est diluet aqua. Merū dī purū & in
mixtū & subaudiū vinū. Falernū est vinū ardens & nobile qd in falerno
mōte cāpanie italice nascit. In vltimo versiculo aut hypallage est vt sit
diluet limphā parco mero: p eo qd est diluet parcū merū limpha. aut
reuera vult tñ aque esse debere: vt nō aquā in vinū: sed vinū etiā mo-
dicū in multā aquā infūdere videaris. Diluo cōpositū est a di & luor vt
a di & lauo: qd in cōpositōe sit luor: vt pluo dūo abluo: & sunt tertie cō-
iugatiōis: sicut aliqui lauo lauis lauit p̃ tertā cōiugatiōē declinat.

Non facies binos haustus: nec fellus anheles

Sibila nec labiis stridula p̃rome tuis

Nec cito sorbebis velut oui lutea grati

Nec nimis tarda sume falerna mora.

Unum siue duo ad summū trā pocula sumes

Si hunc numerum excedes iam mihi potus eris.

Fac videas quodcūq; bibes: modicūq; pitilla

Crater siue calix det tibi bina breuis.

C docet quomodo bibendū sit dicens. primo q̃ vno tractu bibas nē
longor: vt postea anheles ac sibilis. Secūdo vt temperate nec tam cito
ac si lures. i. rubiū oui sumas: nec nimis lenta mora. Tercio vt non sepe
& vici & ad summū ter. q̃ si frequentius biberis reputaberis potual.
ebrius. Quarto vt caute bibas: ne cogaris poculum assumptum depo-
nere aut damniū incurras: ad qd remediū est inspicere quid bibas: &
pitillare. i. tenuiter pbare. Et ideo ne potus quem respis multus sit
monet breui vasculo vi.

Os quoq; tergebis semper post pocula: palmas

Abluo: quum mensam deseris atq; labra

In flectensq; genui iungens quoq; brachia: proposit.

Vocabulorum interpretatio.

Dicito: sed tolles ordine quoque suo.

¶ Postquam ostendit quod ad mensam accedendum: et quod in ea manducandum et bibendum sit: ostendit quod ab ea discedendum sit dicens. quod post potum tergebis os et abluēs palmas postquam desueris mensam sibi et labia. Discedēs autem insecres genu et iūges manus dicēs: p̄sit quod honeste dicit. Nam p̄ficiat in ep̄m et p̄ficiat inportunū et imperiosius videt. Hoc dicto tolles oīa quibus usus es debito ordine: et illis suo loco repositis ablutus abeas quod te vocat officia. Idem ad Sulpitiana satis sit annotasse plura in siluis nostris quod videret. huncque apicem nostrum adiunctum sinit.

¶ Ap̄x Ascensianus de officio scolasticū.

Nec satis est mundū comēque accedere mensam

¶ Hi probus in cunctis conspiciare locis.

¶ Proinde puer qualem satages deducere vitam:

¶ Te per quod paucis admonuisse velim.

¶ Nunc experfectus quas condidit optimus auctor:

¶ Christus: eis referes supplice mente pieces.

¶ Deinde salutatū properabis vtrūque parentem

¶ Et cuiusque tue cura salutis erit.

¶ Tum quēcumque vides venerandum religione

¶ Sanguine: canicie: moribus: officio.

¶ Huic si forte sedes satagas assurgere: si stas

¶ Aut transis: reterege tempora: flecte genu.

¶ Tum pieceptis tibi patris amore colendis:

¶ Auribus atque oculis mentesque verba cape.

¶ Que si forte tibi minus intellecta reliquit

¶ A condiscipulis sunt repetenda tuis.

¶ Intellecta autem: ne mori neglecta queraris

¶ Inscribes nitido sepe legenda libro.

¶ Tandem ubi doctus eris: reliquū est bene vivere cures

¶ Ignarisque tibi cognita precipias.

¶ Finit.

Vocabulorum omnium prime partis interpretatio.

¶ Vocum que in tota opere continentur brevis et vera interpretatio: per eundem Sulpitium collecta.

¶ Vera est quod fingit elegantia carmina: diciturque a pio quod est fingere vel facio. Scriba notarius: et quod iussus scribit ep̄as. Roma vides in latiorā antea fuit Valētia appellata: auctore Solino. Musa dea dicta a mollis. Lindagarde vel inquisitōe. sunt enim muse indignatrices sciētiarū. Aduenē e longinquo loco veniētes dicunt. Volenta dapis gen? ex ordeo maxime laudat: de hoc ubi de generib? lege. Eneas Anchise et veneris fili? . Anchises capis fili? . Egeia asopi filia. Familiā dicimus plures personas quod subvni? prate aut natura aut iure subiecte. Bella pars domus: quod vulgo dicitur sala. aulas etiā ollas veteres appellauere. Barbari generaliter dicitur omnes nationes preter grecos et romanos: diciturque bar

Sulpitii Verulani

bari quasi duriloqui et crassilingues. *Dēs* igitur qui crasse loquuntur: et incultis moribus sunt barbaros appellamus. *Syncope* cōcilio interpretat. *Eraugene* greci sūt. *Dardanide* troiani: dicitur a *Dardano*. *Electre* iouis filia. *Hata* est filia. *Liberta* qui ex serua libera facta est. *Diua* femina: qui sua virtute meretur diuinitatem. *Puuiagnus* filius mariti uxoris sue: cuius prior cōiunx decessit. *Senita* filia. *Libertinus* is qui manumittitur: nunc adiectiuum est: olim substantiuū fuit. *Patronus* et *patrona* dñr respectu clientis et liberti. *Cōcubina* ut *Paulus* ait: est que cum uxore non sit cum aliquo tñ cubat et viuunt. *Socia* cōfederata et adiutrix in labore.

¶ In sc̃ba declinatione voces.

Uir maritū / *seruū* / *etate* / et *fouitudo* notat. *Uirg.* mātuā? poeta *Marone* *Malag* natus. *Thideus* *Deni* fili? *Ophē*? va-
tes *Calliopes* et *apollinis* fili? *Xebos* insula in troade. *Chaos*
cōfusio elemētōr. *Ephēton* appositū siue adiectiuū. *Tēplū* est edificii
et sanctū: et nō sanctū *Varrone* testē: dicitur a tuendo: significatque et signū
trāuersū in edificior: ut *Festus* ait. *Laper* vir capellag: et grāmatici no-
mē. *Satur* cibo plenus. *Apocope* latine interpretat abscisso. *Peculiū* dō
quod nō labore acquirimus. ponit et p patrimonior: dicitur est a pecorib? *U-*
Luguriū a regēdo dicitur dom? est rustica ex stipula ramisue tecta. *Ido-*
sper qui dat felicitatē. *Armiser* qui arma fert. *Armiger* minister qui dñō ge-
rit arma. *Puer* eratē filiū seruū ministrū et cinedū idcirco. *Liber* bacch?
et libertatē videt hōi dare. *Ingenuus* qui liberis maiorib? nat? est: et ipse
est liber. *Liber* libit cortice et volumē significat. *Adulter* qui alteri? thori
petit. *Socer* uxoris cuiusque pater. *Lacer* dissipat? lacerat?. *Iber* fluui?
in hispania quo et *iberus* di. *Iber* etiā pplus ultra armenia. *Piscian?*
in. vi. *Celtiber* pplus in hispania a celtis gallis origine trahēs. *Lucan?*
Pro fugias a gēte vetusta galloꝝ celte miscētes nomē iberis. *Piesby-*
ter greci est: et seniorē significat. *Sūt* qui ridicule dictū velis et pbet aliis
iter. *Mulciber* *Vulcanus* quasi mulcēs hymbiē. *Dexter* a dextera mas-
nu: et pspersū significat. *Asper* horridus et grāmatici nomē. *Pactolus* in
Lydia fluuius aureis arenis. *Menāder* ionie fluuius. *Magister* a magi-
strādo. i. a regēdo gubernādo dicitur. *Glyceriū* dulcis amor interpretat.
Euāder *Larmēte* filius. *Lymber* ppli viri et fluuius. *Teucer* troiano
rū rex qdā et filius *Thelamonis*. *Pompeius* romani principis nomen
Calus pnomē est a parentis gaudio dicitur. *Oedipus* *Laii* regis thebarū
filius. *Panthus* troiani sacerdotis nomē. *Lucus* silua sacra et incedus
us est dicitur quod densitate arborū nō luceat: vel quod luceat ignibus sacris.
Populus arbor: producit primā: pro multitudine hominū corripit. *Fluuius*
flumē. *Agnus* omnis fetus. *Vulgus* villosū populū para et multitudo. *Cho-*
rus multitudo est: et sine hō vetus septētrionalis. *Delagus* mare. *Mille*
nummū singularis est numeri a quo: ut inquit *Barro*: fit multitudo mil-
lia nummū. *Cicero* in antimen. *Qui* in quā in illo anno inuētus est: qui *L.*
Anagnio mille nummū ferret expēsū: vide *Macrobii*. *Trifunir* nomē
magistratus quē tres college gerūt. *Saturnalia* saturni festa septē die-
rū mēse decēbri. *Vulcanalia* vulcani dei ignis. *Platanus* arbor lata fo-

Vocabulorum interpretatio.

lia habens: a plaris qđ est latum.

¶ In tertia declinatione voces.

Dema inuentio parua. Poesia textus scriptorū. Honius, Cubi
le lectus: inde cubiculū. Summi dicitur & hec gummi. Sinapi
herba qđ est hec sinapis. Hauca putamē nucis. Poliscian? i. vi.
frugi vitilis & modestus. Nihilū nullius precij & monumēt: dicitur qđ nū
hilū qđem est. Mancipi dicitur ad nos p̄tinere qđ ex subhastatione emi
nus: estq; ius. Manceps qđquis a populo emit cōductrē. Festus. Mā
cipes sunt publicanorū principes: vt inquit Alcio. Leo animal & signum
Eliq; qđ vigilat & custos. Consul nomē magistratus. Titan celi & veste fi
lius. ponit & p̄ sole. Nomen etiā famā & debitorē significat. Delphin pi
scis qđam. Siden oppidū in phenicia. Calcar ferreus stimulus qđ calca
neo ad equos vīgēdos annectit. Homer ferrū aratorum. Hadir oppi
dum in apphica. Orator est vir bonus dicendi peritus. Lurtur p̄licis qđ
dam & auis. Chlamys vestis genus. Decenas qđam tuscus eques cla
rissimus. Pbes qui populo se obligat. interrogatusq; a magistratu si sit
pres. respondet pres. Tytis in genere feminino qđem patriā viri Her
culis in Deloponeso significat. in masculino est fluuius argiuor. Brū
ppium viri. Iners nulli arti officioq; idoneus. Moia a moidendo dici
tur. Tyburs ex tybure. Puls farina cum aqua & melle seu caseo & ouo
decocta. Plebs villi: pars populi. Calibz populus quidā & ferrum.
Scobs est illa immūdicies ligni que fit terebio aut ferra. Adeps pin
guedo. Dapes res qđbus in sacris vescimur. Stips moneta que dicitur
etiā stipis: vt scobs & scobis. Sups animal quadrupes alatiū facie aq̄i
lari reliquo corpore leo. Lynyps ex cynypia regione. Inops oī auxilio et
facultatibus destitutus. Stirps p̄genies & arborū truncus. Far lignū
accensum. Stryx palus in inferno. Rix squarū celestū spuma vel den
satio. Faux summū gule: vt inquit Plinius: & omnis ingressus arcus.
Fals ferrum curuū quo secant. Ranz scutella parapsis. Epy oppidum
in grecia. Coniunx maritus & vxor. Arx arduum munitūq; et turratum
edificium. Lac lacte: lac in nominatiuo veteres protulerunt. Alec pisci
culus marinus sola aqua nutritur. Bogud in apphica oppidū et regis
nomen in genere masculino. Als potentia violentia copia. Syrna cau
da vestis & longus proccessus orationis. Monile ornamentum colli. Ce
pe cepula. Penelope vxor Odyssei. Virgo puella p̄fectam incorrupta
olim etiam imberbes pueri auctore Nonio virginēs dicebantur. Com
pago coniunctio. Ambago circūlocutio. Wido virago interpretatur no
men est regine Belī filie. Calisto puella Licaonis filia. Iuno aeris dea.
Laupo esculentorum poculentorumq; venditor dicitur et copo. Lau
pona vero taberna est & mulier. Poliscianus. Lar do dictus quasi coris
nue. in eo enim veritur. Oido rerum certa dispositio. Homonis. Enni
us. Culturis in suis miserum mandebat homonem. Remo nullus et
nulla homo. Turbo ventorum aut aque volubilis impetus. Apollo de
us qui & p̄hebus. Cupido deus amoris. Margo spaciū extremū non
culum: vt ripe agri aut libi. Onio fluuius qui per tyberim fluit. Herio

R. j.

Sulpitii Verulani

vroi martis et vis. Sinciput anterior capitis pars. Occiput posterior.
 Heper nomē oppidi in pctruria. dicitur nepos. Hantbal charaginēssū dur
 Requā mollis lasciuus inuitis. dictus q non tātus sit qn sit minus q
 estimat: vt Festus ait. Pan de⁹ pastor. Flamē sacerdotis appellariū
 dictus quasi flamē vel pileamen: q caput filo vel pileo cinctū habere
 Numen imperiū potestasq dei deūq ipe. Xen splen est: vt apud Plī
 niū. Xen et rien carcula est lūbis inherēs. Syrienes filie acheloi et cal
 liopes oie et pubetenus virgines: reliqua parte corporis pūces. Spica
 extoīū pars in qua vis ridendi. Phocian neptuni filius dicitur et phocius et
 phocis. Sinon auctoli filius et alius sisypphi. Mēnon tūono aurea q ge
 nitus. Sarpedon lycie rex iouis filius. Laocoon sacerdos troianus. Ae
 sar dicit qd quis celo ventre matris nascit. Hec tar potio deoz. Iar duo
 equales simul. Far triticū. Plinius. Har ymbue flumius. Virgili⁹. Sul
 phureo nar albus aqua. Lupa aīal et meretrix. Lupanar prostibulum.
 Calx planta pedis. Epar siccum. Carcer locus vnde phibemur exire.
 Carceres currentiū equoz repagula. Mulier a mollicie dicta est. Bla
 cer letus et pperans. quasi alis acer. Seruius. Ver anni pars tempera
 tiou dictū q tunc vertit se anni tēpus. Saluber salutis efficac. Celebys
 frequens et qui oīm oie versatur. Hymber vis venti cū pluuia. Septēs
 ber quasi septimus imber. Frater quasi fere alter dictus. Ether celum
 et elementū ignis. Ethia splendor aeris et celi. Later creta cocta in lapi
 dem durata. Iter ambulatio. Crater et crathera vas patens. Stater mo
 strumentū quo res ponderant. Panther aīal maculosum: sed genera
 liter panthers vtmur. Character notamen liniamētū litura. Suppiter
 dei stellesq nomen. Accipiter rapax volucris est marti sacra. Epiter vt
 ait Iulius paris: est q patre mortuo auoyiuo gignitur. Mars piter mars
 pater. Dies piter diei pater. Ir palma manus. Sadir hyspanie ciuitas q
 tartesum dicit. Soioi dicta q leosum nascit separaturq a domo in qua
 nata est: vel quasi sote diuersa oīta. Auctoi qui auget et affert auctoris
 tatē. Demoi q meminit. Rhetoi eloquēs: vt Cicero ait. et q dicēdi antē
 docet. Bicoipoi duoz corporoz. Roboi arbor est Pluciano auctore. Inde
 cor turpis. Marcipoi puer marci. Publipoi publici puer. Dector priami
 filius. Actor ppuū viri suesant. Marmoi cādidissimus lapis. antiquissimi
 marmoi dicebāt. Loi ire sedes. Vultur volucris magna: q nō nisi cada
 ueribus pascit. Fulgoi ignis. fulminis. Fulmē telūqm. Fulgor oīs splē
 dor. Robur fortitudo. Fur subtraher dicit: siue a furuo hoc est obfuro:
 siue q a grecis phoi dicit: significatq etiā seruū. Ebur materia q ex ele
 phanti dētibz fit. Plinius. Femur pars sub ymblico in qua pū sunt.
 Fecur hepar est. Arpinas ex arpio patria. Cicero. Ho libā et moneti
 significat. Has vadis sponsoi in re capitali. Mas masculus. Fas licitum
 nefas illicitū. Rugas nugator. Calchas grecus sacerdos et augur. Si
 gas vir altissime stature filius terre. Adamas lapillus durissimus oīm.
 Dallas euandri filius. Dallas dea sapientie. Xapas ignis splēdor: aut
 solis: a lampo qd est splēdeo. Menas sacerdos bacchi. Archas gētic
 nomē ex archadia. Stipes fustis terre desitus: siue torris lignū: et qdli

Vocabulorum interpretatio

bet etiam illud quod facile incenditur. Miles proprie dicitur ille qui pedes militat. Piepes sunt Viginii dicitur avis que oportune volat: et idoneam sedem capit. Vigidius ostendit esse que altius sublimiusque volat. Apollinaris sulpinus que ingentibus et parvulis et porrectis alis volat. Tes res longus et rotundus. Ebes piger tardus obustus. Bries maritus cuius paries murus domorum. Inquies inquietus. Teges contextura quedam ex pilis aut iuncis in lodicis similitudinem. vulgo dicitur la stola. Plinius et Columella. Eopedes vincula pedum ligneas sed in usu singulari numero caret. Tripes quod tres pedes habet. Apes dicitur et apis quod ab eis pede nascitur. Obies qui per fide publica tradit imperio alterius: ut in corpus et in vitam eius sciri possit si recedat a fide. Vefes piger iners. Sedes cathedra. Cedus interfectio. Achilles thetidis et peletis filius. Diotes troianus vir Enece socius. Chremes proprius. Vebes vas enesi. Hannes cetera Romanorum a Bomulo constituta. Eres dea frugum. Merces premium quod datur laborantibus. Heres qui succedit in patrimonium ex voluntate defuncti. Laches senis proprius. Locuples dives a locis. Lagris vel a locustis. Agnes mulieris proprius. Magnes lapillus qui ferrum ad se trahit et sequequitur. Bis plures et divites. Lis contentio a lumbis. I. termino. Pulvis a pelledo. Garro. Cucumer a curvatore quasi curvum dicitur. Glis gliris lapidis. Gliris aial. gliris terra. Puber pubis et pubes dicitur quod iam generare potest: incipit ab annis quatuordecim. femina viri potes a duodecim hec pubes significat etiam femur ut diximus: siue lanuginem eius. Collis per motum. Tybicus fluvius romanus. Pollis ut Plinius docet: flos est tritici. Cuspis ocellus. Semis media libra quasi semias. Cassis cassidis galea clausa. Sanguis etiam vinculum consanguinitatis significat. Et sanguis sine sanguine: mortuus. Lapis poculi genus a capite dicitur. Potia corpus potens. Potuvelo possum velle. Enelo parronymicum et opus Maronis. Potilum possum. Simois troie fluvius. Adonis pueri nomen. Dosis maris dea. Egis munimentum in pectore decem enesi in hoste dicitur: longa et torrar. Martialis in. x. Jaspis lapillus. Anubis canem in lingua egyptiorum significat. in cuius forma mercurii colitur. Chlamys vestis lancea. Aspis serpens. Ibis volucris eiconie similis. Ibis dea lanifici. Paris priami filius. Tygris fluvius parthierum quadrupes velocissima. nam parthica lingua tygris sagitta dicitur. Hepos quasi post natus filius ex filio filiae generis: et luxuriosus qui patrimonium turpiter absumit. Mos bona et mala consuetudo dicitur. Los cotis lapis quo ferrum acuitur. Sacerdos a sacris dicitur dici per plurimos multisque in locis perhibetur. Compos voti effector. Bos dicitur grece bovis. Os omnis vultus et facies ipsa eius pars concava unde vox prodit. Lepos gratia et voluptatis cuiusque locunditas. Odos odor. Hervis vir fortis semideus: et plus ab homine habens. Dinos iuxta inferni. Ethos mons macedonie. Corpus est quicquid nostris percipimus sensibus. Vellus lana. Munus donum et officium: et ludus gladii totus. Facinus omne factum magnum: et commune vocabulum est. Pignus pignoris filius sed pignoris depositum redimentum. Rudus calx cum parca mixta et ruinarum materia. Genus est vltura: sed proprie fructus

Sulphitii Uerulanti.

agror. Venus est omne quo vescuntur hoies. Cicero vsurpatur et pro loco ubi ea seruant. Alcus nascit. Sulcus fit. Ulcere dolore afficere plagae. Olus ois herba qua vescimur. Lepus est mors motus. Pecus pecoris significat oē qđ humana lingua et effigie caret: vt inqđ Plinius et ipm arietē. Pecus etiā pecudis omne aial preter hoiem qđ gregatim pascit. Alpius. Intercus aqua inter carnē et cutē. Bicece diopa dicit. Puscianus. Bicus vocat cū p ic pūsit. Spica tantū aurificū ad vsū Plinius ait. Festus vero paleas esse de frumēto quasdā. Lepus aial notū. Tellus dea terre. Terra elementū. Incus fabri instrumentū su p qđ cudit. Palus iners aqua latius diffusa: siue pluuia: siue ex flumine aut mari. Bius volucris collo longo. Sus porcus et porca. Es omne metallū: sed presertim id qđ est colore rubio. Fraus ppue in factis. Dolus in verbis sed confundunt. Urbs oppidū muro cinctū: dicta ab vrbō extrema aratri parte. Hyems ab hypo qđ est pluu significat hybernū tēpus et malā tēpestatē. Celebs castus sine liberis sine vxore viuēs: dicus qđ dignā celo vitā ducat. Pūnceps pūmus et caput. Buceps aues capies. Inceps dubius. Biceps duorū capitū. Glans fructus quercus. Gens qui it. Autens qđ potest. Rediens qđ reuertit. Ambiens blanditiis circūueniens. Libupens pōderator estimator et numerator: qđ adhibebat etiā emancipatōe quadā imaginaria venditōis: que agebat qnqz testibus et libupēde. Fallax deceptor. Pecoris impiudēs et stultus quasi sine corde. Bux generalius nomē. Brimēta specialius. Bux minorū armētū maiorū animalū. Bego congrego. Remigis qui remigat. Frugis omne frumentū et legumē. Quincūx quinqz vncies: qnqz partes assis. Septēx septē vncie. Vndecūx vndecim vncie: quasi dēpta vna ex duodeci. Apex ois summitas et lana in pileo flammis. Vertex capitis sūmitas: et celi in septētrione. Loder lecti tegumē. Seruex artes castratus. Fornix arcus pslibulū testudo. Fenix avis vnica: et gentile nomē. Mastix gūmi lentiscti. Bombix frutex bombacis: et vermīs sericū faciēs qđ et necidalus dicit et etiā bombylis. Pharnax rex ponti. Lrux furca etiā est. Rux fructus qui cortice duriori tegit. Vir glutini genus ex terra pcreatū. Lrux crudellus. Salix arbor: vnde salictū. Filix herba. Demor qđ ad finē noctis vigilat. Pellex que cū eo cui vxor sit corpus miscet. Spinx mōstrū gnicio: sum si hoiem prius presentiat sin cōtra perit ipa. Supeller ex iultrum sum vsuale et recula. Scyros insula licomedis. Charibdis in freto siculo locus rapax nauis: fuit et femina furax. Syrtis locus arenosus in lybico mari. Noapolis oppidū in cāpania: interpretat nona ciuitas dicit et parthenope. Loquis ornamentū colli. Buris postrema aratri curuatura: que et bura dicit. Securis instrumentū acutū quo ligna sciundū. Bipennis instrumentū ferreū dictū qđ habet duas pēnas. i. duo acuta. Pupis cauda nauis. Restis funis. Peluis a pedibus lauādis. Harro. Wuguderis herba que et laserpiciū dicit. Plinius in. xix. Legimus et magdalis. Iris arcus celestis. Thorax pectoris munimentū dicit et lorica et tunica ferrea. Syden puella marina postrema parte piscis. Syden vrbis in phenicea. Electo vna ex furis. Titan gigas qdam ponit et p sole. Lix

Vocabulorum interpretatio.

bais a thebe patronymicus: et statij opus. Rhete a raritudine Harro dicitur vult. Hausape est panus quo mensa sternit. Priesep mensa sumetorum et stabuli ipsum. Soacte mensa in sabina. Dieneffe vibs in latio olim polistephanos dicta quod preest motibus: vel quod puenos sicut qua abundat significat. Clene oppidum in phrygia patria marie. Ceruical ceruicis sustentamentum et munimentum. Sal condimenti genus: sapietia et mare et risu dicitur. Lar deus domesticus focus et domus. Pedester quod pedibus it. Regalis rege dignus. Martialis possessum a marre. Iuuenalis poeta satyricus aquinas. Martialis poeta hispanus. Eber abudantia et mamilla. Degener quod deterior est parentibus suis. Quis pecus lanigera. Anguis serpens. Ectus palus ferreus. Annis fluuius ab am quod est circui et eo. Rudis idoctus. Rudis virga qua donant emeriti gladiatores. Sospes incolumis: hospes amicus quod domi suscipit et suscipit. Postio latus portus. Amē vero transuersa pars tam inferior quam superior. Strigiles pecunies fricatorum quos Indi ex hebeno faciebant. Pugil quod pedester certat. Lades cedens etiam vnus. Classis multitudo militum et navium. Sardis vibs in Lydia ad latus Temoli mortis Horatius. Quid cocinna famos quod creti regia Sardis. Alpis montes in Italie finibus. Trallis vibs in minor Asia. Ludicri iocularium et senicium. Amplustre navium ornametum. Peliaades stelle que thauri pignus preter caput. Hyades stelle que thauri caput suo positu faciunt ut inquit Bellius. Colchis mulier ex colcho. Capens quod meret et meret: sed si cum de scribat significat quod est in mesticia Actus antiquus. Complex socius in mala re. Supplex genus ferus et suis manibus precans. Cohors multitudo equitum. Cohors particeps. Collis mortis pars. Panis dictus quod primo eius figuras faciebant ut mulieres in lanificio panos. Harro. Indoles argumentum future virtutis aut vitii. Soboles progenies. Heresis opinio tenax et senectia in qua psummus electa. Probitas bonitas. Hires potentia corporis. Penates dii domestici. Opea diuitie et potentia. Proceres capita trahunt eminentia in muris: a quibus primates ciuitatis sic appellant. Minores quod post nos et trinepotes nostros erunt. Maiores quod ante nos et tritauios nostros fuerunt. Pumi mores pumi in ciuitate. Lemures larue nocturne et terrificaciones imaginum. Luceres quod ex ea ceturia romana erant. Sanctis inrer picens capania et apulia populus. Alces generale vocabulum sicut volucris: omne volatile. Quis vero quod oua parit et pennis est pectus: pectus vesperilionem. Loreu mata vas pulcherrime sculptum ut cointhum.

¶ In quarta et quinta declinatione voces.

Metus timor de futuro malo. Virtus instrumentum quo spicula emittuntur et foris. Partus initio mulierum. Tribus origor seu pars ciuitatis. Bcus instrumentum sartorum. Domus tectus: quod olim habuit in abito domu. Species effigies spectacula/ imago/ forma. Meridies ab eo quod est medius dies affinitate dicitur et r. Edes oculi acumen: et ferri et turma equitum instructa. Facies et otis et totius corporis factura. Wateries res ex qua aliquid constat: et omne lignum. Progenies quasi poro gentia. Lotus integer. Alius diuersus. Alter

Sulpitii Verulani.

vnus de duobus. Alter quis duor. Alius aliquis. Nullus non aliquis. Siquis si aliquis. Nequis ne aliquis. Equis en aliquis. Nunquis an aliquis. Quisquis quicquid. Quinā interrogatiuū. Quisq; ois. Quispiā aliquis. Quispias qd credis. Quisnā aliqd. Respublica ciuitas libera q iure regit. Alterur nūc vnus nūc aliqd de duob? r vnus duor. Olyfarrā siue olyfarrū. i. petroselinū. Tribus militiū magistratus in exercitu: q imperatori opponit p milibus. Patronymici a patre r onoma sed o in p vertit: sicut Hieronymus qd cōponit ex hieros r onoma: r san crū nomē interpretat. Puamides filius vel nepos puami. Pdelas filia nepti siue pelie. Penelope Icarī filia: Alxiss vxor. Melos dulcedo. Metamorphosis trāsformatio: a meta qd est trās r morphosis mutatio. Sa pho vates lesbia q pharonē amauit. Moyses dux iudeor: q dī r moyses Iesus latine interpretat salutaris vel saluator: qī cūctis gētibz salus fer venit. Fuerit autē vltra xpm q vguētatus interpretat: r alij vt Iesus filius nauez: Iesus filius Josodech: r Iesus orator.

¶ In heterodictis.

Menoptotū vnus casus: a monos vnū r ptosis casus. habet enim vnā vocē p oēs casus. Aptotū sine casu nomē. habet cū solū res crū. Ecce pūcis qdā magnus. Delicia r dulciū: idem vt infra dicemus. Delicia crū signū est: vnde regule deliciares r rectū deliciarum. Pūs ois humor corpori notus. Ador far. Pedū baculus i sume vnus: quo pedib? pecudes capiunt. Vero ferrū quo caro assat r celi genus. Fois dea r casus. Xaterē regulā. Ditionē potestātē. Sponte volūtate ppus. flammē spiritū vērō. Labi sanica r putridus cruor. Labes corruptior morbus. Macte magis aucte. Tantiū nūc aliud significat nisi relatio nē r similitudinē quātitatis. Pūsc. in. rī. vulgo dī: tot r tot. Labes generalis morbus: furis venenis: febuis rē. Pestis autē cito occidit: aut cito abit. Satias vt satietas legit: r satietas apud Romiū. Stares gfc. Suppetie auxiliū. Inficic negatōes. Repetūda si pecuniarū accusat q subtrahit aliqd pūcialibus vel a nocētibz impunitatis gfa munus accipit. Specus spelūca. Astu astutia: ab astu. i. oppido in quo q versantur astuti sunt. Batu ortu. Astutus quasi arte tutus dictus: vel ab astu. Le beo ppiū nomē a magnitudine labior. Saneo gulosus. Sanea guloso rū diuersorū r popina. Aleo lutor. Remigis remigatoriois. Frondes arbor r tennes herbar come. Berberis icrū r baculū significat. Feminis pars corpe posterior: r mollior: femora anteriora sūt. Arus venens r gra uē odorē. Vicis vicissitudinē: facultatē: sorem: officiū: occasionēq; significat. Fures corporis robur. Obice oē quod oppositum est: vt pessuli fere. Fragus omne genus frumētī. Escere carnē significat. Jura generalia. Reges speciales. Rura arua dicta q rursum colant: vt rursum fructus ex eis suscipiant. Mora bacce arboris mori r dumi. Thura omne libamen quo deos veneramur. De frutū est vīnū decoctū ad tertias partes vt Columella inquit. r dicit a deferuendo. Dulsum vīnū melle mīxtū. Pernicies mora. Athene ciuitas in antica. Thebe in Boetia. Lume in capania. Verule in hernicis. Putcoli in capania. Argi in grecia oppi

Vocabulorum interpretatio

dum. Sanguis viuentis. Sanies mortui. Limus terra aqua macerata.
 Pontus mare. Mundus celū & elemēta oīa. Finis letamen. Geniuus
 deus ultimus: vt Plinius docet. Vesper veneris stella. Saza sermo p
 ficus significat diuitias. Rabes macula & ruina a labēdo. Humus terra
 humefacta. Proles pgenies. Soboles pgenies. Senecta est senū etas
 sicut senectus: sed nō dicit senecta etas. nisi dicamus etas senecta. Ju
 uenta etas iuuenilis. Iuuetus multitudo. Iuuetas iuuentū dēa. Prosa
 pia pgenies antiqua. Strues cōpositio. Secordia stulticia. Parimonia
 est moderantia in sumptibus. Arena in. xviij. Seliu. Vespera vltima diei
 pars. Ador. far. Senū etas: tediū & odium. Salium mare dictū a verbo
 greco saleo qđ significat moueo & fluctuo. Letū mors. Lenū luti. Lusi
 etas. Manna quo melleus matutinus. Māmona auctore diuo Hierony
 morbiuitas significat lingua syria. Croci herba. Crocus puer & flos. Ba
 rariū immēsa pfunditas apud inferos grecū nomē. Vesperū & vesper
 diei finis. Luti ceniū: terra humore resoluta. Mane diei pima pars. Al
 sam glutinū quo aues capiunt. Spicū acumen ad spice similitudinē
 penū idē qđ penus de quo supia. Macellum locus vbi obsonia ven
 duntur a macello quodā latrone: cuius domus in eū vsum diruta. Al
 trū salis genus. Aurū materia translucida. q̄ ex arena & cinere fit. Ele
 arū est aurū in quo quita pars argēti portio est. est & succinū quod ali
 credit arbor lachrymas: ali ex terra oūri. Criticū semen ex quo panis
 conficit. Latex aqua: latex enī in terras: significat & viū. nā latex in vva.
 Xynpha aqua. Podulū potio. Lacuna fossa aqua plena. Lacus locus
 pfundus cū aqua ppetuis ibidē natis: efficitur riuos & flumina. Ppūm
 legumē. Quirites romani dicit: vt Quidiū ait: siue q̄ hasta quiris pū
 scis est dicta Sabinis: seu q̄ romani iunxerit ille cures. Ppūmates pū
 mi in ciuitate. Ppūmates Cicero p sexto inq̄t eos esse: q̄ ita se in re pu
 blica gerūt: vt sua cōsilia optimo cuiq̄ pbent. Ppūlares vero q̄ ea fa
 ciebat & dicebat q̄ multitudinē iucunda esse volebat. Celices dī celestes.
 Ppūsteri q̄ post nascent. Superi dī. vel nos respectu antipodum. Inferi
 dī stigi: vel antipodes q̄ infra sunt. Penates dī q̄ domū colunt. dicitur
 & penetrales. i. secreti. vide Macrobiū. Liberi filij tam mares q̄ femine
 tā vnus q̄ plures. Lemures larue nocturne & terrificatiōes imaginū &
 bestiariū. Monius. Sales facie. Cani capilli senū. Foci spacia sūt i ma
 nibus apriorat etiā in ludis gladiatoris digiti q̄ ferāt incessum. Manes
 aīe beatorū & dī inferi. Fasces insignia consuli. Antes eminones lapi
 des vel coline vltimes: q̄bus fabrica sustinet & extremi ordines vīnearū.
 Carceres funes: q̄ equis currere volētibus opponunt. Casti libri in q̄
 vincula: tela aranearū. Furfures morib⁹ capilloz & similia. Pugillares
 libelli parui ex quacūq̄ re: in q̄bus scribimus filoz: vt Martialis inq̄t.
 Delebis quotiens scripta nouare voles. Codicilli libelli a codex. Loculi
 sacculi sunt ad cōdendas pecunias: & matricēs mulierū. Fasti libri in q̄
 bus anni descriptio continet. Lares dī cuiusq̄ lociq̄ dicunt genij. Sen
 tes spine. Lepres rubi spinarū genus. Luceres cēturie romane nomen
 Latenses centuria a Latio Sabino. Quiniliū Romulū flocū. Fabij soz

Sulpitii Verulani.

cij Remi. Locri in Calabria oppidū. Apollinares Iudi apollinis. Quin-
 quatres festa minervæ. Circenses Iudi qui fiunt in circo. Calende pūni
 dies mensis. Idus partes mensis: ab iduare qđ est diuidere. Ferie dies
 cessationis ab opere. Mundine ferie rusticorū. Nōne mensis partes. In-
 ducie cessidēs ab armis. Latibic ianbula. Lenebie obscuritates. Ther-
 mic balnea. Excubie vigilie et custodie militū. Eruiue vestes: et quicquid
 habemus ab aliquo. Primitie pūni fructus ex agro suscepti: qui oēs
 offerunt. Inferie sacra defunctorū et exequie. Exequie funera que mor-
 tuis fiunt. Inscie negatōes. Supperie auxilia. Vire furie inferni. Trice
 tarditates more. Ambages circuitōes verborū. Hades montes in hyspa-
 nia. Quisquillie qđquid ex arboribus minutis surculorū foliorūq; cadit. s;
 purgamēta terrarū. Seruus esse inquit. Reliquie qđquid ex aliis re-
 bus aut signa. Phalere equorū ornāmēta. Ruge loci et res ridicule. Insi-
 die dolosa expectatio ad aliquē aggrediendū. Facie vibranitates ver-
 borū et rerū. Illecebia illectiones que in vicio retinēt veluti laquei. De-
 titie delectatio solamē et res delicate et dare. Diuine opes. Ruptie ceri-
 monie et hilaritates in ducēdis vxoribus. Argutie subtilitates. Lunc le-
 cet infans. Schale lignee machine p quas ascēdimus. Scope verticu-
 lū quo domus purgat. Bige currus a duobus eqs tractus aut eq ipsi
 currū trahentes. Trige currus a tribus tractus equis. Quadrige qua-
 si quadrūge dicte. Seinge currus a sex equis tractus. Sene mēbiana
 illa que oculū regit: pars illa in qua pilī nascunt. Antie mulierū capī-
 li demissi in frontē. Hiates gratie que p beneficiis habent. Hares spū-
 cula nati. Manubie pecunia ex vēdita p̄da. Fores ostia que foris ape-
 riuntur. Value ostia que in se replicatur. Latine festa Iouis in mōte al-
 bano. Cerimonis omne genus sacrorū. Decretales decreta et constitutio-
 nes pontificū. Litelle rustice sellem stragula qbus asini et bestie inster-
 nuntur. Mappe mantilia: pprie illa quibus mense sternunt. Crates in-
 strumenta rustica lata ex viminibus cōtecta. Sinziue a gignēdis denti-
 bus dicte. Prestigie delusiones que p dexteritatē aliē apparēt q̄ re ve-
 ra sint. illi q̄ eas faciūt dicuntur prestigiatores. Henic laudatōes et car-
 mina funebria. Plage funes qbus rhetia sustentantur infra et supra.
 Sources deorū respōsa et euctus. Soides immūdities que stomachū mo-
 ueat. Precordia charitilago circa cor. Cusabula cunas: et principia didi-
 mus. Iustra ferarū cubile. Castra locus in quo milites tentoria tendūt.
 Rostra forū in quo erat pulpitiū ornātū ex rostris nauis antiatiū. Seris
 res graues quasi feotum a risu. Arma rerum quarūlibet instrumenta.
 Sponsalia actus despōsandi: hoc est futurarū nuptiarū pmissio. Exa-
 dicta q̄ ea dijs p̄ferebantur maxime extant eminētq; Tripudia sala-
 tiones. Spolia eruiue. Liba panis genus: dictū q̄ anteq̄ sit coctū libet.
 Libaria esculēta et res delicate ad vescendū. Classica cōcentus turbarū.
 Classici tūbe genus: et cōcentus ipse. Serra corille. Tesca loca augurio
 designata. Cicero aspera ait esse et difficilia. Iusta sacra defunctorū. Ba-
 ctra populus in scripiis. Artaxata vibs i armenia. Larchesia genera po-

Vocabulorum interpretatio

coly: et foramina que in summo malo funes recipiunt. Catullus Lucida
 qua lumeni splendent carchesia mali. Macrobius enā summā veli partes
 significare docet: et vitur singulari numero. Crepundia sunt globuli cō
 cavi sonori: qui in collo infantū suspendunt. Cinacea sunt folliculi vye
 iam preste. Cinaceus adiectiuū est. Pondo libra et pōdus quādoq.
 Te per vallis inter ossam et olympū in thessalia amenūssima. Illa arterie in
 ter vesicam et aluū ad pubem tendētes. Ile colon dicit. Menia parietes
 edificia. Magalia case pastoz. Milia miliaria: et certa itinēz spacia. Al
 taria are superū. Palcaria pelles pendētes sub collo bouis. Ceraunia
 montes in epyro. Lachana omne genus oleris. Lor. Ambo duo simul.
 Lythera ciuitas cypri. Effato sunt vltime precatōes augurū post fines
 auspicioz. Harro et Seruius. Digia oēs ceremoniez: ipsa festa bacchi.
 Parentalia ferie que parētibz et alijs etiam sunt: rea inuenit Beneas
 vt Ouidius ait. Bacchanalia bacchi festa. Comitia magistratū electio
 nes. Solēnia festa que singulis ānis certo tēpore fiūt. Pcan laus apol
 linis et alioz deoz: et ipe apollo. Pena laudes: et pindari opus quoddā.
 Ostrea piscis conche genus. Flavia ventoz status. Fuga montū sum
 mitates. Intestina interiora ventris. Flamina vēti. Lumina oculi. Loti
 dem tot similiter. Tartarus locus dānatoz in inferno. Windimus mons
 in phugia. Windima sūmitates mōtis. Lenarus Lachonie pmentouū.
 Supparius vestimentū puellare līnē: ponit et p velo: dicitq. q. subtus
 appareat. Roni. Menalus archadie mons. Nismar. phrygie. Nleus
 galerus cooperimētū capitis. Talgetus mons Laconie. Sargar. mōs
 phrygie. Carbasus līni genus ponit et p velo. Infernus locus terre infī
 mus. Quernus iuxta Misēnū in cāpania. Massicus mons in campania
 Sibyllus vox serpentū pprie. Balceus zona bullis ornata. Focuz dictū
 festiui. Euetus casus. Iussus preceptum. Permissus pmissio. Perga
 mus menia troiana: a quibus oīa altissima edificia pergama dicuntur.
 Itrybus herba: cuius succus cū rosacea et aceto capitis dolores lenit.
 Arbutus arbor: lauro similis: pema cerasis similis gignēs. Blalis ab a
 lendo auis domi nutrita: et quadrupes significat et opulenti. Plautus.
 Dote altili atq. opima. Pascua locus pascēdi incultus. yzania herbam
 dictū: quā et lolisū. Bucolica pecma carmine pastoralī compositū. Seor
 gica opus de agricultura: a gea terra et ergon opus. Rhetorica opus
 de oratoria. Topica opus de argumētatōibz et locis. Rastū ligora ra
 dendo dictū. Claustrū locus clausus: et ipa clausura. Porū herba nota
 Elisium locus beatoz sub terra. Specus antrū. Epulū conuiuiū pul
 chū: et solēnis apparatus. Epule cibi in nostrū vsum cōparati. Tignus
 lignū trabs et oīs materia in edificio. Unde faber tignarius. Spicus cul
 mi folliculus: extremus tumor ariste. Sinus vas pōdū primā: et est se
 clude dedicatoris. Angipotus via in oppido stricta. Tapes pānus cras
 sior diuersi colous et picture. Mundus ornatus muliebris. Selu glacies
 Alpeus maior est et pedetū. Scutū minus et equitū. Syngrapha con
 scriptio: scriptura manu propria. Cicero in tertio de legibus. Omitto
 quēadmodum isti se gerunt atq. gesserunt: qui legationes hereditate

Sulpitii Verulani.

aut syngraphas suas psequitur. Sexterius duas libras cū dimidia cōtinet. Chrysellus lapillus candore nitidissimus. Margarita vniū. Salerus puleus. Turbo trochus: et ventorū volubilitas. Liras tegumen capitis: insigne regū pscorū. Debenus arbor quedā. Gibbus eminentia in tergo. Iuuenalis. Luperet rutule virginē gibbū. Suetonius in domo gibbā sibi pone ceruicē: aurē enatam. Sibber apud Pūscianū legitur. Curriculus parvus currus et cursus et spaciū. Cōmentarius liber i quo bueus rerū summe cōtinentur: et interpretatio operis alicuius. Luctus squalor et habitus et mestitia. Rictus facies bruti. Monitū monitio. Vultus vas vbi pastores emungunt. Fretum mare. Cometa stella grinita. Brabs ex arabia. Congrus Mugil et gobio pisces sunt. Brar fluiū germanie. Capor calor. Lunio posterior corā pars. Aluus vētriculus qui cibū recipit. Paradisus hominū interpretant. Sardonix lapillus preciosus. Iubar splendor et lucifer. Arg. in. vii. Et portus iurare exorto dilecta tu uentus. Pāpinus palme vitis: vide Plinī et Columellā. Liqueor res liquida. Papauer flos et herba somnifera. Suttur oris et colli pars interior. Bas fidelissor. Iugerū est qd iuncti boues vno die exarare possit. continet duos acros quadratos: id est tā in longitudine q̄ in latitudine. ccc. pedes. Columella et Varro. Quintilianus inquit ducētos et quadraginta pedes in lōgitudine esse: dimidiōs in latitudine patere. Globus globus ex filo. Acer arbor. Pūscianus in. vi. Sequēter arbuer: apud quē ea res de qua cōtrouersa est deponit. Modest. Sincerus nō a cera sed a carie quasi sine carie: id est corruptiōe. Exanimis mortuus. Pūscianus nimis quasi pusillū est parui animi. Limus obliquus. Sublimis altus. Imbecillus debilis. Incermis sine armis. Eneruis debilis. Hyalius letus. Insomnis vigil sine somno. Becluius pendulus sursum. Decidius pēdulus deorsū. Estrenis dissolutus. Infrenis incorrigibilis. Perēnis perpetuus indeficiēs. Aditus ingressus. Edytū pars repli secretior. Quistus lucrū nūmariū. Tumultus concitatio vocū et multitudinis. Colus muliebri instrumentū ex quo netur. Virus natiuitas. Cantus cantatio. Cāthus vero extrema pars curuature rote: et ferrū quo rote vincitur. Letus cōgregatio. Alctus oē quo viuimus: vel qd ad vitā necessarium est. Obitus mors. Littera signū et manus. Littere epistola. Ludus luterarius vel taxillo et huiusmodi. Ludi spectacula. Celū ethera: et scilicet pū. Species effigies: spectaculū imago forma. Aura vētus: et splendor aurī: et fauor. Discrimē periculū et instrumentū ad capillos discernendū. Itē differētia diuisio: et certamē. Arg. post hos equo discrimine pfficit. Istic ille. Illic ille. Idēz ipemet. Lutemet tuipe. Deapte mea natura modo. Dicce hic. Dicce hic ne. Illancine illā ne. Illicce ille. Ecce ecce carvel ecce hic: vult Gallia. Ellū ecce eū vel ecce ille.

¶ In generibus.

Aldrogyni pprie sunt q̄ ambigui et neutri sexū habent. Lix in. xxxvii. docet. Dermastroditi q̄ habent verrū: sed cōfunduntur. Papa et papas patrē significat. Pōtifex dictus q̄ possit facere: sive a ponte. Picefica mulier ad deplorandū mortuū conducta q̄

Uocabulorum interpretatio.

ceteris dat modū plangēdi: quasi in hoc ip̄a prefecta. Saga mulier sa-
 crex perita et astuta. Oleaster siluestris seu rustica oliua. Dumus spine
 frutex. Siler ai busti genus. Saber arbor glādifera. Pomū. Lybulla.
 ppe seram teneras maturo tēpore vites. Mullicus et facili grandia po-
 ma manu. Crustumū ad Briminū fluuius. Rhēnū in Gallia. Jader as-
 pud solenā in adriacū effluens. Erys alarū animal rostro aduncō in ce-
 teris leoni simile: aurū in scythia custodit. Vestrū dī: et asylus musca est
 boues verans. Picus avis rubus pēnis sparsa: que arbores cū sonitu
 rostro tundit. Valcyonis avis paulo maior: passere pēnis purpureis cā-
 didus admixtis collo gracili et procero raro visa: brume solstitio in mari
 nidificat. Planeta a plani qđ est error: dicit a nobis erraticus. Lanista
 princeps gladiator. Pops pignus. Nauta nauita. Liharista fidicen.
 Pincerna ministrer in mēsa. Sophista est is apud quē dicendi exercitiū
 dicitur. Item qđ falsis argumentis malas causas tuetur. preterea vt ait
 Cicero in horten. Is est nūc hic sophistes. sic enī appellant iū qđ in osten-
 tationis et questus causa philosophant. Collega socius in officio. Scur-
 ra qđ risum ab audientibus capiat nō salua dignitate psonē. Lixam aquā
 veteres dixerūt: vnde lixe qđ aquā in exercitu vehunt. Lix cinerē signifi-
 cat et litiū. Effecle dicentes qđ sequitur quēpiam a sequēdo. Perfuga
 qui a suis ad alios fugit vt inuētur. Trāsfuga vero vt inuēt. Turca po-
 pulus qđ et turcus dicit. Scythia in Asia ad septentrionem populus. Be-
 ta in dacia populū. Talpa aīal ex terraviuēs. Sarmata supia meothi
 de paludē populū. Ethiope in ethiopia populus. Bāma quadrupes
 que boichas dicit. Amphoia vas et mensura. Cataracta fenestra celū: et
 specus subterraneus: pendula porta. Linus. pendulas et recedentes
 portas cataractas. Catapulta iaculū velox vel sagitta. Epithoma bies-
 tianū. Problema dictū implicatū et insolubile: vel ppositio cū interro-
 gatione. Pedissequa famulus et famula. Berna puer natus domi ex an-
 tilla veris tēpore. Alienigena diuersi generis homo. Herbigena xps ex
 verbo dei natus. Parricida qđ liberū occidit. Parricida qui parentē. Ho-
 micida qđ hominem liberū vel seruū occidit. Sedile sedendi locus. Lybie
 aphyrica regio. Nihil nullius precil. Aesi oppidū in tuscia. Sabii oppi-
 dū in latio via prenestina. Illeurgi oppidum in hispania. Piedo raptor
 Spado a spao qđ est vello. Cudo qui cudit monetam et faber. Lgo ra-
 strū quo terra foditur. Wango emptor: vdditorve pueror: et quarficūg
 rerū quas excolit. Bubo volucris nocturna i fausti auguri. Stello anī
 mal minus lacerta maculis plenū. Caro ipm corpus animatū. Talio est
 par pena: aqua efficitur qđ illam in aliu volebat inferre aut inulit. Pie-
 sto paratus: p̄fens/fauens. P̄esul qui p̄est: vt epus. Exul qđ pulsus
 e patria est. Stamen quicqđ in colo ad nendū ponitur. Fidicen qui fidi-
 bus canit. Lyicen qui lyra canit. Pecten instrumentū quo capillos ex-
 plicamus et femur ipm. Belycon mons boetie. Barbyron lyra et canus
 dulcedo. Sindon vestis tenuis. Martialis. Quo tu liber ociose tendis
 cultus sindone nō quotidiana. Babylon in assyria oppidum. Syndon in
 phenicia oppidū. Dispar nō par. Compar consimilis. Lymther sciphus

Sulphurii Verulani.

capisterii. Tuber fungi genus orbiculatum et colosum. Piper arbor et
 bacca eius. Cadaver mortui corpus. Laser herba est. Sicer herba et
 bis grata. Spinter armille genus quo mulieres utebantur in diachilo
 mo sinistro. Pissicanus fibula in humeris esse dicitur. Ueber abundans. Lato
 in scdo origini. Ita res vber fuit. Acer fontis celer leuerus et acerbus.
 Paluster ex palude. Capester ex capo. Silvester ex silua. Xcui frater
 mariti. Vir ignis. Marti greci est: et testis interpretatur. Decori pulchri
 tudo. Indecori turpis. Bicolor duorum colorum. Bicoipo: duorum corporum. Fur
 fur auis est. Astur homo ex astura oppido maritimo in latio. Buxur La
 racina nunc dicitur. Ligur ex liguria regione dicitur et ligus. Boceas vetus a bo
 pterione. Alterum vetus iuxta Verulas municipii. Fomes assolis et aris
 da materia qua ignis nutrit. Seges frumenti herba et terra ipsa. Super
 stes qui supiuit et remanet in vita. Antistes qui excellit alijs in qua re. Altes
 o et aial volans. Preses qui presidet. Quadrupes quod quatuor pedes habet.
 Cerro porcus. Hippomanes gutta qui stillat a natura eque herba qui ver
 tit equos in furorem si gustauerint. Aspia serpentis genus. Tricuspis tri
 acuminis. Fustis baculus. Ensis spada. Anguis os tenue in digiti sumi
 rate. Follis pila et vetosum instrumentum quo ignis excitat. Edilis magi
 stratus nomen qui publicis et priuatis edibus et templis et ludis preest: et re
 bus emendis vendendisue. Orbis rotundus et mundus. Sectis palus ferre
 Aris ferru quo et circa quem vertitur rota. Loquis ornamentum colli. Corbis
 vas vindemiarum ex viminibus. Torris stipes. Canalis canale per quod
 fluit aqua. Sios foror mariti et vxor fratris. Logos sermo et ratio. Lbios
 insula in Egeo. Epos carmen hexametrum. Impos non potes. Ldpos vox
 effector. Chyionomos das gestus manibus. Arcus visa. Quidius
 duas arcus quare cinosura vocatur. Hardus herba odora. Sinodus co
 adunatio. Papyrus iuncus egypti in cuius radicibus tenuissime diuisus
 scribebant. Costis aroma lignum. Bissus lana. Pinotarus coche. Tlanus
 instrumentum quo purgant frumenta. Phaselus nauicula. Porticus spa
 cium rectum ante edes. Smaragdus lapillus preciosus coloris viridis. Dip
 thongus coaglutinatio duarum vocalium vim suam seruanti in eadem syllaba
 Abyssus profunditas aquarum imensa. Delos insula in Egeo. Athomus
 corpusculum quod sectione parti non potest. Periodus circuitio vel circuitu
 crus circumscriptio ambitus orationis. Philosophus sapientiam amans.
 Philocalus amans bonum. Merius donum. Mus sorex. Crus tybia et cora
 Bus ager extra viam. Aus vetula ab avis dicta: vt ait Festus: sive ab
 a quod est sine et noos quod est intellectus. Tribus ciuitatis pars. Vurus vxor
 filii. Socrus mater vxoris aut filii. Manus membrum et societas. Audax qui
 non timet. Rugar nugator. Loquax qui nimis loquitur. Rapax qui rapere pro
 ptus est. Procar petar: ynde procare petere. Pertinax pseueras: ynde puericia in bo
 nis pseuerata. Homi. Pernix velocis. Simplex vnicus et apertus. Opi
 fer opus facies. Aurifer effector artis. Aurifer aurum cudes. Feror for
 tis et qui nimis irascitur. Atrox terribilis. Crux crudelis. Codex liber et co
 tex. Pollex digitus maior. Senex Tybullus de muliere intelligens. Et

Vocabulorum Interpretatio:

memorant merito tot mala ferre senē. Index demonstrator & demonstra-
trix. Nympha tegula. Pumer lapis levis & asper quo pelles & charre
fricant. Viber signū ex ictu flagelli. Fofex ferramentū quo fili incidun-
tur: ferro & filo dictū. Fofceps a foris & capio quasi forū. i. calidi ca-
piēs. Fofper instrumentū quo incidimus a ferro & pīlo. Ramez raptura
femoris descensio iustitini in vesicā. Carer herba aspera. Siler lapis in
quo ignis latet. Harix venarū in tibis dilatacio. Limax vermis qdam.
Celox navis genus. Exler sine lege. Scroba fossa. Insons sine culpa.
Expers sine parte. Lourens suuius nō ppetuus. Triens tertis pars as-
se: ynde qtuor. Quadrās quarta ps libere ynde tres. Sertās septa ps
assis. i. yncie due. Dodrās yncienouē qū dēpao quadrāte ex asse. Dē-
rās yncie decē quasi dēpso sextante. Adeps piguedo. Bifros duarū frō-
nū & fallax. Efros impudēs sine verecūdia. Parēs pater & mater. In-
sons puer nondū loquēs. Deuigrinās virginis violator. Accidēs qd ac-
cidit. Antecedēs qd antecedit. Decēs cōueniēs. Quēs pars mūdi ynde
sol orit. Occidēs regio vbi sol occidit. Profluēs suuius. Animās alai.

In pīeteritis si qua esse videantur aperta per se sunt: aut in cōstru-
ctione inueniō.

Quod forem essem. Fore futurū esse. Afore pīesens fore. Defore abessem
Confore simul forem. Quēso auide quero. Nūsim audeo. Lēdo dic vel
da. Fāro frequentatiuū a facio. Nō dico. Nue saluo. Saluo tam veni-
tes q̄ discedētes dicit. Vale soli abesites. Quat letatur. Labasco incipio
labare. Dūmescit spinas gignere incipit. Amaturio amare meditor. Estu-
rio fame afficior: meditor esse. Alisco cresco. Sidere auiū est. Sedere
hominū. Rideo leui vultu. Ambigo dubito. Scando ascēdo. Tergo in-
clino. Strideo stridorē facio. Quatio cōmoueo. Furo irasce: uanio. Tol-
lor exalto remoneo. Nō aperio me. Nisco os aperio. Scito & scito: fre-
quēter scire quero. Accio voco. Lacesco frequēter lacerō & puoco. Ar-
cesso accusor: quasi arcere cupio. Goibeo diglutio. Catulo catulū imitor.
Catillo exigua voce catulū imitor. Barrio loquor: vocē emitto. Caluo de-
cipio. Lauillo locose caluio. Fundare firmare. Appellare alloqui tyo
care. Appellere puenire. Cōpellare alloqui. Cōpellere cogere. Legere
oculis pcurrere/furari/carpere/nauigare. Lēdo cessi locum do. Tergo
mādo. Strido clamo sono. Denso spīlo. Duro durū facio. Cōnuēo ocu-
lis signū do. Amō cōiungo. Cresco maior fio. Pauco timeo. Acuo acu-
tis facio. Aceo addus sū. Pendeo suspēsus sum: dubius. Pendo pō-
dero. Luceo splēdeo. Rugio in luctu sum. Frigo in oleo asso. Frico scal-
po. Pādor manifestor. Terto volui. Harro: trahor. Scire vere nosse.
Nōse cognoscere. Flare flatiū emittere. Flere lachrymas emittere. Cre-
por: por: sonitū do. Hero implico. Plico flecto. Duplico quasi bis pli-
co. Replico iterū plico. Lubo iaceo. Dico splēdeo appareo digitis ludo
Ardeo vior: irasce: amo. Lōdeo capillos aut pilos āpuo. Decurro val-
de curro. Repupuri iterū pūri & notauī. Repupugi iterū verauī. Leo
deleo. Obsoleo putresco & inueterasco. Cicero. Obsoleuit iā ista oratiōe
multo magis q̄ xdis refutata. Loiqueo acriter yexo: flecto torquēda &

Sulpitii Verulani.

inmitto. Lico voco. Dulceo mitigo. Pelluceo siue perluceo. i. multum
luceo. compositi a per et luceo: vel a poli qđ est multū. Imbuo impleo/
maculo/incipio. Ico pcutio. Plantus. Icti femur. Compeisco freno. Di
specio diuido. Plinius in. v. Inde ap̄hucā ab ethiopia dispeiscēs. Pan
do manifesto. Pido capio. Scindo diuido. Tundo cū ionitu ferio. Tu
do ludū facio et cōpono. Rado pilos acute recido: et summā cutē detras
ho siue leuo. Ludo ferio pcutio. Pedo crepitū emitto. Tendo extendo
dirigo. Dego viuo. Logo construngo. Impingo affigo. Negligo sperno
nō eligo. Mergo sub aquā mitto. Corrigo repiehēdo. Surgo erigo me.
Solo amo adoro habito ouo extollo. Psallo canto. Tollo aufero suble
uo. Percellere est animū ferire. Percutere corpus ledere. Pdomo p
nuncio palā assero. Semo dolous vocē do. Sino pmitto. Sterno ocado
deiūdo plantū reddo. Signo genus et pūncipium do. Vno vngo. Et calpo
frico scabo. Vnquo dimitto. Precurro ante curro. Vro cōsumo. Flecto
plicō. Hecto implico. Pecto explico capillos. Plecto ferio: vnde ples
cū. Cōuiuo simul viuo. Reuiuo resuscito. Facio imitto. Fcio ferio. Eli
cio feriendo extraho euoco. Fodio terrā cauo. Rapio raptim capio. Lō
cutio ferio quasso. Fluō discurro. Struo compono. Traho p terrā vgo
lenter duco. Vincio ligo. Sancio legē firmo. Farcio impleo. Raudio rau
cus sum. Vincio cooperio. Salto salto et sale ipargo. Desilio descendō.
Sepio circūdo. Lambio cōmutō. Cooperio tēgo. Comperio cū experit
tia inuenio. Langueo debilis sum. Valeo mediū vocabulū. Estuo vehe
menter caleo. Vuo penas patior et crimen purgo. Doceo timeo. Sugo
ore attraho. Rescio repello. Rescio recreo restauro. Ostēdo demōstro.
Abseondo oculo. Findo diuido. Indulgeo operā do et benigne cōcedo
et tracto. Adoleo cresco et p̄picio qđ est verbū sacrum. Sepelio humo.
Vincio tēgo. Lenso iudicio suadeo puto p̄capio. Torreo desiccō asso.
Molo tēro. Occulo celo. Viruo p̄sterno. Eruo valde diruo cripio et vi
ruendo excerpo. Vingo lotiū emitto. Vngor vexo: dolorē incutio. Lam
bo lingua tracto lingo. Argeo construngo. Operior expecto. Cōminusco
cōfingo. Tuor video. Tueor defendo seruo. P̄iosificor discēdo vt eam
longius. P̄anscor fortior acquiro. Fatisco: fessus sum aperio me et di
soluo. Comperior inuenio. Diuertor diuersum eo.

Cesius.

Habes lector optime: primam partem trium prin
cipalium explicitam in qua si formationes graduum
desiderabis: in sequenti inuenies: quam non minus
elaborabimus. Vale.

De regimine dictionū opusculum.

¶ De regimine dictionū cōpendiosa traditio.

Oramatice est recte scribēdi atq; loquēdi sciētia. Et au-
tē recte loquaris tria cognoscas oportet. Prīmū q̄ sit
sua cuiusq; dictionis ī significādo/declinādo/cōiugādo: ī
q̄ ceteris accidētib⁹ ppuetas. Deinde q̄ accidētia t̄ q̄
bus modis cōgruā locutionē p̄stituāt. Postremū quo
situ/qua lege/quāq; elegātia pres in se cōgrue in or-
nis seriē colligi debeāt. Prīmū qdē cū apud alios q̄ plurimos: tū apud
Sulpitiū verulianū: vīrū mea qdē sentētia de līax tyronibus q̄ optime
meritē cognoscere poteris: apud quē tāctū reliqua quoq; duo accurate
sane p̄tractata sūt: qm̄ alij carnē alij regulas desiderāt: faciliore docē
di viā inuenisse nō paucis vīsi sum⁹: quā ne multa pollicitemur nūc ag-
gredimur.

¶ Que ad cōgruitatē p̄tineant.

Accidētia q̄ ad cōgruitatē grāmaticalē faciūt: quattuor sūt. Genus
inter substantiū t̄ adiectiū. Persona inter suppositū t̄ verbum
Numerus inter vtrūq; t̄ casus inter dictionē regērē t̄ rectā. Dico re-
gēs est q̄ vt specifice casū īmutabilē desiderat. Dicitio recta est dictō ca-
sualis regēs āpluritudinē determinās: abs qua in debito casu cōhibet.
Dēs aut p̄tes ofonis p̄ter cōiunctionē regere possūt. Cōiunctio vero
casus nō regit: sed rectos ab alijs ānectit atq; copulat. P̄opua tñ noīa
qm̄ rem certā significāt: dictionis recte nō egēt. at dū dī. Diophobe glā-
di: subaudit filia. tu modice fides: subaudit homo vel qd simile. Dicitio re-
cta est dicitio casualis. p̄pue tñ substantia. nā adiectiua substantiā seq̄t.

¶ De regimine nominum.

Nomen vt ad hunc locū facit: duplex est substantiū t̄ adiectiuum
Substantiū qd verbo vel adiectiuo substat. Adiectiū qd sub-
stantiuo sine quo stare nescit adijcit: qdq; substantiuo p̄pueratē seu ac-
cidens quoduis apponit. vnde t̄ a grecis epitheton dī. a latinis adiecti-
uum. Solent aut adiectiua neutri generis in substantiuū formā migrā-
re: eo q̄ specificatiua substantiū ibi nō desiderant. Possunt siquidem
tribus modis interpretari. Prīmō p̄ nomē generale ena aut res: vt va-
riū t̄ mutabile semp̄ femina. i. res varia t̄ res mutabilis. Scdo p̄ substā-
tiua abstractiua p̄ quibus ponunt: vt seruātissimus equi: hoc est equi-
tatis. amator veri. i. veritatis. Tertio p̄ nomē pars: vt qd hōis es tu. i. q̄
pars hōis: quasi vero nō integer homo sū: vñ t̄ centēptū (vt inq̄t dona-
tus) h̄mōi locutio p̄ se fert. Sed hec hactenus. Substantiū nomē p̄
p̄ie gr̄m̄ regit. Sed q̄ latini ablatū in locū eius suscepērūt: magnā iter
se rationē habēt: vique adeo vt cū plurib⁹ īdifferēter cōstruat quōbī
substantiua duos casus regunt gr̄m̄ t̄ ablatū. gr̄m̄ quidē p̄ se ablatū ve-
ro mediante adiectiuo. Ceterū si qm̄ datiuū regere vident hoc fit inter-
cessione verbi. vt est mihi pecunia: sumi tibi pater. Adiectiua oēs obli-
quos regūt: nūc gr̄m̄ vel dñm̄: nūc gr̄m̄ vel actm̄: nūc dñm̄ vel ablatm̄: nūc
dñm̄ dñtaxat: nūc dñm̄ vel actm̄: nūc dñm̄ vel ablatm̄. Actm̄ aut duriter t̄
improprie regūt. Nūc actō: vel nūc ablatō cōtenta sunt. de quibus oib⁹
suo ordine p̄cepta sequuntur.

Jodocst badii Ascensii.

De substantiis regentibus genii.

Dum substantiuo substantiuum societur
Et nihil est mediū: sed res diuersa putatur
Et dubitas cuius: recte sequitur genitiuus

¶ An duo substantiua diuersa significātia sine cōiūctōe sic se habēt q̄ al-
terū alteri? sit determinatiuū p̄ modū cuius: sic determinās erit gē ca-
sus: vt poēsis virgīliū. Dico duo substantiua: quia adiectiuū ⁊ substantiuū
erūt eiūsdē casus: vt poēsis virgīliana. addo diuersa significātia: q̄ q̄ idē
significāt eiūsdē sūt casus: vt dauus cessator. Addo p̄terea sine cōiūctōe
ne: q̄ (vt suo loco dicet) cōiūctio cōsimiles casus copulat: vt molēs ⁊
mōtes insuper locos imposuit. i. molē montū. addo nouissimo sic se hāt
q̄ alterū alterius sit determinatiuū: q̄ si in asyntheticis plura substantiua
vnū tertiū determinēt: erūt eiūsdē casus: vt dū etas: metus magister p̄
hibebāt. Hāc regulā Alexāder atq̄ alij sane multi in multas diuiserunt
eo q̄ dictio regēs a qua regimē denotant multiplicē respectū ad rectā
haber. Hūc enī regit res possessa possessorē: vt equus regis. Hūc verba
le acm̄ verbi: vt amor dei. nūc causa effectū: vt corū calciamentorū: faber
domus. Hūc effectus cām materialē: vt vas auri. sed latine dices vas
aureū vel ex auro. formalē vt homo bone aīe. Efficientē vt eplā pauli. ⁊
finalē vt sonitus ambulatōis: dom⁹ oratōis. Itē mēsurā rē mēsuratā: vt
modus tritici. Itē locus locatū: vt vas cretici vini. ⁊ cōtra: vinū mūdī va-
sis. Itē pars totū: vt caput hoīs. ⁊ ediuerso mediātē adiectiuorū: homo du-
ri capitis. Sīlī pprietas subiectū: vt virtus viri. ⁊ cōtra: vir magne vir-
tutis. adde ad hoc que ad aliqd sunt dicta: vt libertus seuerī patroni: pa-
tronus fidelis liberti. Itē q̄ excellētā ex cōgeminatōe impōnāt: vt Ma-
ria virgo virgīnū: vel ex pprio significatur: vt caput sceleris: origo salutis
fundamētū pacis. Itē q̄ cōsanguinitatē aut affinitatē cōnotāt: vt pater
petri: collega pauli. Deniq̄ quecūq̄ ad interrogatiōē factā p̄ cuius re-
spōderi possunt: erūt gē casus. Sūt autē q̄nq̄ gē: mei tui sui nostri ⁊ ves-
stri: passiue dīstīxat significātes. quocirca vt in regimine gē a verbis do-
cebimus. nō possunt respōderi ad interrogatiōē cuius agētis: aut cui⁹
possessoris: sed p̄ ipsis rēdebimus iporū possessiua in eodem casu in quo
prius substantiuū ponit: vt quis querit cui⁹ equ⁹? nō rēdebo mei sed me⁹
Cōstruunt autē legitime dicti gē cū nobis verbalibus ⁊ adiectiuis neu-
tri gēis partitiōē cōnotatibus: vt sum cupidus tuī: facio amore tui: vir
go pdes aliqd tui ⁊c. Instar nomē indeclinabile q̄ fm Allen. ad equi-
paratiōē nō ad similitudinē p̄tinet: gēnī sine p̄positōe p̄cedēte regit: vt
Instar mōtis equū diuina palladis arte edificant. Item Argolici clypei
⁊ phebee lāpadis instar. Sūt tñ qui Seruū secuti: vāntur in significa-
tione similitudinis. Antiqui etiā dicebant ad instar. Inde nascit. Instau-
ro q̄ est instar prioris aliquid refectio.

¶ De substantiis regentibus genii vel ablatiū mediātē adiectiuo.

Mobile dñm parti quadat vel p̄oprietati

De regimine dictionū opusculum

Totū aut subiectum patris aut sexto dat utrūq;

¶ Nota substantiua significatiua totū subiectū regit partē vel p̄prietatē in grō vel in abltō intercedēte vtiq; adiectiuo eiusdē casus. Exemplū de eo qđ totum significat: vt vir magni capitis vel magno capite. de eo qđ subiectū: vt vir magne virtutis vel magna virtute. Totum integrale de quo hic loqmur: est qđd i plures ptes vnā rem integrā cōstituētes res solui pōt. Pars integralis est q̄ cū ceteris ptribus reddit totum. vt hōis partes sūt caput man⁹ pedes ⁊ relique. Subiectū est qđ adiectiuo subij cit tanq; materia in qua cōsistat. P̄prietas est oē adiectiuū i abstracto designatū etiā si ab adiectiuo nō recte deducatur: vñ tñ accidēs imponit: vt p̄siliū/spes/fides/anīm⁹/mēs/ratio/igeniū/robur/hūanitas/vir⁹ ⁊c. Dixi in regula mediāte adiectiuo eiusdē casus: q; adiectiuū pōt duobus cōformari: ⁊ regēti ⁊ recto. Vñ regenti cōformat: synecdochen facimus nūc in actō quod poetarū dītarat est: vt Virg. nuda genu. nūc in abltō qđ hystoriographor est: vt L. Antoni⁹ pedibus eger. Sed vt docet Halla. vir argutissimo ingenio synecdochen oratores sumopere fugiūt. Vñ aut recto cōformat. si Serulo grāmaticor diligētissimo auscultare volumus in grō grāmatice vtrūq; locabimus. vt vir sanī cōsiliū. Rā i illo Virgiliano. Vīna mana lato crispās hastilia ferro. ⁊ in multis alijs eiusdem viri locutiōib⁹ abltū p grō poni censet. Alij verovt Halla oratorū ⁊ elegantiē dictionē in abltō existimāt: ⁊ ornatissime dicitū putant. Vir magna virtute. Sūt tñ qui subaudiāt: p̄dictus/oratus vel qđ simile. Enluero grās magis substantiuis quadrat. Rā ⁊ ipm alternatim etiā sine adiecti uo in his dicitōibus ponimus: vt multa viri virtus ⁊ vir multe virtutis. Sine adiectiuo: vt leticia regni ⁊ regni leticie. Etq; tñ censueris honesta est in abltō quoq; locutiō.

¶ De substantiua peculiariter abltū ⁊ cōter dñi regente.

Querit opus sextum: dabit est cuiusq; datiuū.

¶ Anū est substantiū qđ gfa indigēte quā significat abltō iungitur: vt opus nomē indeclinabile. Virg. Hūc animis opus Aenea nūc pectore firmo. Et q; mediāte verbo est ponim⁹ habentē in dñō. videntur hoc modo plurima substantiua etiā dñi regere: vt in euāgelio. Hō est opus bene valentibus medico. Sic dico. Ioannes est p̄sidiū ciuibus. Lices ro rēpublice salus. Et hec de substantiuis.

¶ De adiectiuis ⁊ etiā substantiuis regētib; actiū.

i. actō.

genitiū.

De verbi quarto faciet verbale secundum

Ans ens tus sus rus gus ius bus idus rus o; ix cus

Pos ceptus ex ar ex ur olus cum genituris

Maturus prestans fidens felix maro iungit

¶ De nomē x̄bale mutat actū sui verbi in grū: ⁊ ediuerso grū i actū verbi mutare poteris p̄positis verbis: q̄ qđ: vt amato: vñ q̄ amat vñ

Iodoci habili Ascensit.

nā: abstracta sūt sic resoluēs. cōcupiscētia rerū: quā qd concupiscit res.
 Sūt aut multē istiusmodi verbalis terminatiōes: quas plurimas refere
 mus. Primo in anō: vt amās vini: spirās minarū: cedis: seruās equi:
 obseruās amicitiā: suplanas ab hīs formata. Virg. t seruāissimus eq
 Quilianus. Demerere amāissimos mei. Illud quoq virgilianū. & pie
 nās animi iuuenis posset huius loci cēteri. quāuis sint q dicāt ibi gūm p
 abtō positū: vt sit & pietās aīo. Sed si aduerterim? discimē est. Nam
 pietās est aīo cuiusq p̄stāia animi dat. pietās aut animi: q aīm p̄stā
 tē facit: vt iuuenes qb? p eratē p̄stāior aīum? esse neq. Sūt illud eius
 dē: cui matur? ad hūc locū referri pōt: dī enī de eo q euū suū maturat:
 cū matur? euo dicat: quē euū ipm maturū facit. Itaq vt inq̄t Seruus
 maioris laudis est esse maturū cui: q̄ euo: t meo iudicio pietantē animi
 q̄ aīo. Itē plus est esse fidētē animi q̄ aīo: vt de Sinone. fidēs animi
 atq in vtrūq parat. fecerat enī ille aīm alias ingenerētū fidētē. In
 uenies quoq apud Virg. felix animi: t infelix animi. sed certe de iis q si
 bi felicitatē animi fecerit. Sūt itē. In ens vt appetēs alient. impariēs li
 bidinis: patiēs laboris: siliēs sāguinis: cupiēs honoris: ābiens gloriē. Et
 hec p̄ticipia in nola migrāt. Reges vero cōtinuo existimabīs: oīa partici
 pia p̄ntis t̄p̄is h̄mōi h̄re cōstructionē: pauca siquidē sunt q̄ ex doctor vi
 roꝝ lectōe ip̄e colliges. Sūt pieterea q̄ participioꝝ p̄teriti t̄p̄is formā
 habēt: q̄ hāc casum regūt: sed necesse est vt actiue significēt aut passiua
 eoꝝ actiū regāt: vt Ioannes est doctus grāmaticen vel grāmaticas.
 Sūt ergo. In tus vt peritus iuris: exptus rerū: cōsultus legū vel legis
 bus: doctus iudicis: doctus troci. i. pile: vt apud Flaccū. Peritus aut tā
 etiā qdā interpretēs: vt sit pene intus a verbo absolute perior nascit: vñ q
 cōpositionē exptor abs quo sit experiētis: sicut ab illo: piculū p eadē re.
 Terētius. Fac piculū in musicis: hoc est experimētū. Aliud aut est peri
 culū qd a pereō verbo cōposito descect. sunt tñ simillime significatiōis.
 nā q̄ periculū. i. experimētū rerū ancipitū facit: in piculo perēdū est. vt
 scimē vero participioꝝ facit scda syllaba q̄ a pereō: lōga: a pereō bre
 uis est. Est igit peritus rerū: q̄ sepe piculū earū fecit: vñ solet a grāmas
 ticulis dici. Nō tēdit peritū q̄ vult audire peritū. Ceterū in tus nō mul
 ta sūt: vt cōsideratus discretus circūspectus: q̄ potius absolute pones.
 In tus pauciora sūt: vt p̄fusus sūt: vt inq̄t Salustius. sūt t in osus vt di
 cet. In tus nescio an plura sūt q̄ cōplexus substantiū t amplexus: vt
 cōplexus amici. In gus pauca quoq sunt: vt largus opum: de eo q̄ lar
 git opes: p̄digus rerū suarū. Dicimus enī t p̄digo. Indigus opis t au
 rilis quoq dicimur: sed potius gratia indigentie q̄ p hunc locū. non enī
 indigeo actiū regit. In ius: vt nescius. Virgilius. Nescia mens hōim fa
 ti fontisq future. Idē t mens conscia recti. Idē p̄scia venturi. Simili
 ter nūcius venturi: vt idem. Tami ficti p̄uicq tenax q̄ nuncia veri. Itē
 dubius rerū: obuius aut qd a verbo absolute nascitur t peruius inuius
 que passiue significant datiuū regunt: vt apud Virgiliū in. vi. Regna in
 uia uiuis. In uis: hoc est in ius plurima sunt: vt expulsiuus moribge
 neratiuus sanguinis. In idus licet multa sunt: pauca tamen ab actiuis

De regimine dictionū opusculum

nascitur: vt cupidus lucrauidus laudis: timidus virgē humidus aſſe
 & pallidus & frigidus &c. abſoluti ſunt. In ruſ: vt ignarus loci: ignarus
 cauſe: vel vt qdā cauſa ſecurus amor. Quarus. Doctus. Sialis inge-
 niū graſſe dedit ore roſūdo muſa loqui: pieteſt laudē nullius auaris. Itē
 marurus cui: vt diximus. In oi vt memor beneficii: memor ſui. Itē oīa
 a ſupinis actiuor deducit: vt amato: honeſti: doli fabricator: rerū inuē-
 totior: cenſor. In ur: vt hoſtiū victor: vitior expulſor: qd rare ſoma-
 gnis eſt. In cuſ: vt veteris non parcus aceti. Flaccus in ſermonibus.
 Itē cocus pulmētū: & coquus ſcribi poteſt. In poſ q a potio: naſci-
 tur eo q olm cū actō cōſtruebatur cōpoſ votū: impoſ incepti. Quō di-
 cū putat inopis animi. In cepa: vt pūceps lucris: pūceps rerū ſuarū &c.
 In erit ſolens rerū: expers laboris: ſed alterius loci eſſe poſſunt. In
 arit capax doctrix: pauper alienis: paui tēnar: inutili loquar. In ex: vt in-
 dex cenſuratiōis: iudex cauſarū: rex familie. In ux quoq vnū eſt: vt dux
 animi: dux rōnis: dux exercitus: dux femina facit. In oīus actiue ſignifi-
 cātia hāc caſu regit: vt ambicioſus dignitatis: ſtudioſus poetice: curioſus
 ſua rerū occultarū: q vero paſſiue dōniū deſiderāt. Addit qdā in omis
 vt vita moritōia celeſtis regni. In aruus vt falſarius ſax aplice: ſed
 hec nō reperies apud antiquiores. Sūt aut huius ordinis: oīa a pōdictis
 deducit: vt pūcipitētia rerū: patiētia laboris: cupido glorie: ambitio lau-
 dis: cupiditas pecunie: amor lucri. Et oīa illis ſimilaret deſideriū cuiuſ-
 ſis habēdi: fames auris: cura peculi: cauſa mei: pars cuiſaliquid mei. Et
 multa alia: hec aut idcirco diligētius enumerauit: q cū illis gū illi poſſit
 ne ſignificātes mei tui ſui noſtri veſtri cōſtruant: vt amor tui qñ tu ama-
 ris: amor tuus ſi tu te amas. Quos qdem grōs etiā partiōne impou-
 ſa habere poſſunt: de qbus hec regula.

¶ De regnibus gñi vel eo loco aliis quēvis.

i. dictio partitiua. grō caſu.

Quod partit. totum genito hult bel ſibi ſunctum

distributius.

i. aduerbium.

Signa: gradus: numeri: neutz pponomen et aduer.

¶ Oīa dictio ſiās p parte alicuius multitudinis vel magnitudinis re-
 git totū in grō: multitudinis qdē plurali vel collectiue ſingulari: magni-
 tudinis vero idifferēter mō ſingulari mō plurali. Per hāc regulā regit
 pmo ſigna tam vniuerſalia q particularia: affirmatiua q negatiua.
 Vniuerſalia affirmatiua. Quilibet: quilibet: quilibet: quilibet: vniūſq: oīa
 vterq qd tamē vtrū eſt. Negatiua vniuerſalia: vt nullis: nemo: neuter.
 Particularia affirmatiua: ſiquis: aliquis aliq qdā qd vltimū de re cer-
 ta dici dyſicut aliq de incerta: vt quodā tēpore natus ſū aliquo mouar
 Itē alter qd p vno duce poſſit aliq p ſcō: aliq etiā aliter: vt docet
 Helleſi. Negatiua particularia nō habemus. Hec aut oīa gñi regit: vt
 quibet hoī: oīa metaliſi. qd raro inueniunt. nemo diuic: vt turne qd
 optanti diu pmittere nemo auderet: ſed & hoc quoq rarū. Nam nemo
 eſt quaſi nō homo. Exēpla alioz notiffima ſunt: vt que latinis poetis ſa

Joboci habet Ascensu.

milliarissima: ad grecorum imitationem alias rerum pro eo quod est alias res dicentis. Neque vero oportet homini signa notalia sint. Nam ut dicimus ad uerba quocumque hanc naturam habet: utrobique locorum. Abigsterarumque gladius: quousque hominem. Si percurret te triumphulus quare hec signa vocantur a logicis. Dices quod cum dicitur. Hic homo currit, signum est universalis cursus generis humani, et cum dicitur. Quidam homo currit, particularis nota est, quod circa non lepidè dixeris, quidam homo est animal. Taceat id falsum non est.

¶ Secundo regunt omnia adiectiva comparabilia. Positius quidem quam totum dicitur videtur quod in capite orationis scribi solet, ut lanarum nigre non imbibit color. Homini ignavi fameliscit. Comparativus autem quam partitive ponitur. Quod si recte ponant tria sunt necessaria. Primum ut cum genitivo constructum possit: ut manus aptior est dextera. Deinde ut ponant inter duo distaret: siue illa simpliciter duo: siue sub ratione duarum partium posita. Primum ut Alaci fortior fuit Thelamonius. Duo enim: Alaces in grecorum exercitu nobiles erant alter Thelamonius alter Diel filius. Secundum ut si tota civitas bigitta fuerit, Dica maior pars melioris vincit. Ineptè autem dicitur de optimo viro quod melior aut prior aut maior sit. Quod vero Terulano? et etiam Macellus plurimis exemplis demonstrant comparativus inter plura esse locum esse, nihil contra Calli huius rei auctor facit. Nam illos exempla de comparativis cum ablativo constructis sunt. Calli autem de partitive tentis loquitur quo modo in significando nihil a suplativis differunt: nisi quod ipsa inter plura distaret locum habeat. Postremum oportet ut ea inter quod fiat comparativus partitive sint eiusdem nature: hoc est ut totum non collectivum possit de sublativo adiectivi partitivi vere dicitur in suplativis aptius videbimus.

Comparativa autem ut dicitur grammatica comparativus tentis: oino his legibus soluta sunt. Construunt enim cum ablativo: et inter duo vel plura tam diverse quam eiusdem speciei: ut leo est generosior: pardus: sic de aliis. Suplativa vero omnia aptissime generum multitudinis regunt: quæ una virtute suplativis requiritur: alios autem casus virtute positivi regunt. Conveniunt ergo suplativa cum comparativis partitive tentis in hoc quod ambo generum regunt: et inter ea quod eiusdem speciei sunt ponunt, quocirca ut dixi quoniam generum non collectivum neque transcedens cum adiectivo vere constructum non potest, falsa nesciam barbara est locutio: ut quod falsum est Hector erat optimus grecorum, falsum quocumque Hector erat optimus grecorum. Et quod falsum est Penelope est castissima sua soror, nulla enim sua soror est, non vere dixeris Penelope est castissima suarum sororum. Dico generum non collectivum, quod cum dico Virgilius est optimus plebis, non volo quod sit optima plebs: sed optimus in plebe. Sic in illo Domitiano, quid agis dulcissime rerum, non valet resolutio, quod agis dulcissima res, ubi enim blande hic abiectione loquaris. Hic autem duobus modis quod totum de parte non predicantem requirit convenientiam generis quod aliis esset necessaria, hoc si intelligendum est de substantivo quod cum adiectivo eiusdem numeri est. Nam si substantivum heteroclitum fuerit et adiectivum singulare: respicit substantivum singulariter: celorum infimum est luna, hoc pacto nonnulli dicunt una diversis et dies in plurali feminini generis reperitur in illo. Tunc post multas una serena dies. Sic quod generum pluralis potest cum adiectivo con-

De regimine dictionis opusculum.

formari et interdum mediante prepositione in alia casus migrare: patet quod non est necessitatis hec adiectiva semper genitum regere. Nam dicere indifferenter possum. Iustissimus teucer. iustissimus teuceris. et ut Virgilius. Iustissimus vnus qui fuit in teucris. vel iustissimus inter teucros. Hoc quoque neminem latuisse postulat: constructa cum quod per valde hinc genitum non regere. nam si cur non dico Ioannes est valde bonus omnium. sic etiam non dicam Ioannes est quod optimus omnium. Item quod suplativa videntur per vno distat verificari inepie dixeris omnes optimi. ¶ Duo adiectiva illa singularitate pie se ferentia in platinorum constructionem habent vnus et solus: vnus omnium solus omnium. et hec de gradibus. Tertio hinc casum regunt numeralia: precipue cardinalia ut quinquaginta virorum. dummodo plures quod quinquaginta fuerint. Et ordi nalia: ut primus omnium: ceterissimus illorum. Item aduerbia licet in raro sint vsu ut primum omnium: hodie fidem tuam spectam habui. Quarto adiectiva in neutro genere substantiuata regunt totum integrale quod per substantiuo haberent in genere: ut multum vini: parum honoris: paululum laudis: modicum elegantie aliquid lucris: quiddam bonitatis: nego cibus: hoc malitiam illud sceleris. Regunt ergo pronomen hinc casum: etiam multitudinis ut hic homines: illi viro: illa mulierum. Item aduerbia: sed meo quidem iudicio ferme loco nominum aut pronominum posita: ut satis lucris: sat honoris: nimis gaudere: miserrari. quod Salustius frequenter loquitur. Ponunt enim aduerbia illa. Quo qua vnde et vbi. et responsiva illorum eo illo hoc et. loco relativorum: ut genitum vnde latinum. i. a quo Eo miserari. i. ad eas miserrari. Vult autem honesta esse locutionem cum genitum. Si in totum partitionem respicit: contemptum indicant: ut quid istuc oratorum: nati: quid homines: aliquid monstri et. Interdum autem necessitudinis est hoc modo loqui: ut prope quotiens totum plurali caret. et adiectivum ceteri generis ut plus sanguinis quod tu habeo. Quinto igitur aduerbia hinc casum regunt quasi per omnes modos. per primum: ut vbi: locorum. per secundum: ut maxime omnium. per tertium: ut semel dicitur. per quartum: ut eo calamitatis. i. ad eam calamitatem. sed hec satis.

¶ Regentia genitum vel dativum.

Utque relatus stans fixe vult genitivum

Sic si mobiliter flectatur habeto dativum

Nam socius similisque et amicus dantur utriusque

¶ Quedam sunt adiectiva que in per modum substantiuum significat cum genitum constructum in per modum adiectivum cum dative. Si res aliquid significantis substantiuum cum genitum adiectiva cum dative plerumque ponunt: ut socius iohannis et socius iohannis: amicus petri et amicus petro. Item filius tui et filius tibi. Sulpicius autem maior auctoritate fecit discriminem ponit. Nam sum tibi similis in forma: similis tui in moribus: inquit intelligit. Serui autem grammatice dicit in illo Virgilius non scdo enclitico. Par lenibus veteris volucris similia somno. Dativum per genitum positi quasi in genitum visitatio: et honestior sit locutio. Ad aliquid dicitur substantiuum tentum sunt datus servus ciliens advocatus: patronus liberus: preceptor discipulus. Pater filius avus nepos que omnia genitum volunt: ut pater filii et pater petri habet intercedere verbo substantiuorum: dicitur est etiam datus.

Ioboci badli Ascensu

vt Terē. Natura tu illi patere cōsiliis ego. subaudiſſent illi eo: hic sum.
Sic etiā Scipio erat dux exercitui rē. Quid vero ad aliqd dicta adiectus
sūt dñi amāte: vt equalis inequalis: par impar: vt dñi similis rē dissim
lis. Sūt tñ qñ cū prepositōe in actō referunt: vt parū ad magnū.

¶ Adiectus regentia gñi vel actū.

Paucā q̄ usurpant naturam participantis

Iuncta leges quarto: potius iungenda secundo

Prædictus rē gnarus quibus aptius additur osus.

¶ Sūt qdā naturā participij usurpātia q̄ cū actō cōstructa reperiunt q̄
in gō debent: vt prædictus vcturameliū venturoz: gnarus causas vel
causaz: osus rē exosus bella. Virg. in. v. Jupiter oipotens si nondū exo
sus ad vnū Troianos. vbi Serui? Antiqui dicebāt odi rē osussum: hinc
est exosus quo vtmur: iā osus sum nō dicamus. hec ille. qbus inuuit
osus esse participij: rē usurpatue positi esse p̄ preterito verbi defecti
ui odi. Sunt tamē qui nomē esse putent.

¶ Regentia gñi rē ablati.

Diues inops locuples dis pauper genus abundans

Atq̄ potens plenus: reus indigus atq̄ refertus

Progen do genito nec sunt tamen absona sexto.

¶ Quedā dictiones diuitias vel inopiā plenitudinē vel vacuitatē ip̄a
tātes gñi vel ablati regūt: gñi qdē hec diues inops rē. ablati autē que
suo loco ponem? Hora. Diues opis natura sue. Virg. Quā diues nui
pecoris q̄ lactis abundās. Itē olm egenos vberē domo/ socias. Idē. Que
regio in terris nñ nō plena laboris. Idē opis haud indiga nostre. Item
voti reus. Hora. Horz Semp ego optare pauperrimus esse bonoz. Lige
ro. Referto p̄donū mari. Sed refertus vt vult Halla si participij sue
rit ablati regit aliqñ cū prepositōe qua necessarie opus est: si ita loqua
ris. Referta est apotheca de oi genere vini. Cetera quoq̄ que in versu
bus posui rē ablati regūt. sed Aenustius gñi. Quin Cicero ip̄e plenus
semp cū ablatō posuit. Dis in multo vsu nō est: nisi in obliquis rē in com
paratio aut suplatio. vt in p̄mo Eneid. Ditissimus agri phenici. Et
empia facillima inuentu erant potēs. i. Eneid. Rimbozq̄ facis tem
pestatq̄ potene. Alibi regit etiā ablati: vt in eodē. Terra antiqua po
tens armis atq̄ vberē glebe.

Cuiusq̄ utilitas damni be notabitur esse

Mobilis accessu poteris sociare datiuo.

¶ Omne adiectiuū afferēs damni vel utilitatē cōuenientiā vel discon
ueniētiā: regit id cui hmoi addicunt in dō. Qualia sūt equus/ p̄formis/
cōlonus/ quadrās/ fauorabilis/ dexter/ scōs/ amicus/ cōgruus/ debet?/ do
nus/ vtilis/ cōmodus/ cōducibilis/ faustus/ p̄sper/ cōcōis/ cōueniēs/ idō
neus/ apens/ gratus/ acceptus/ iucundus/ iocundus/ dulcis/ placidus/ dele

De regimine dictionū opusculum

crabillib; modiger; expeditib; benignus; saluber; et oīa sīilia. et eorū cōtraria
vt iniquus; diffōmis; alienus; adicius; inuidus; pncipiosus; aduersus; cō
trarius; inuincus; hostis; letalis; pncipiosus; diffenimilis; exualis; inēmodus;
amarus; molestus; odiosus; et cetera. et multa alia.

¶ Que duos ordēs vt dicit et actū regunt.

Sepe tamen quartum facit aline ppositura
Utile ad bellum ponetur ppositus hostem
¶ Sunt ex iugionibus et multa alia q̄ adiecta ppositōe p seōo ordē actū
regūt: vt. primus hosti et ad hostē aptus pugne et ad pugnā.

¶ Regentia dñi vel ablin.

Que signant passum discrimen siue recessum
¶ Dat et ab sexto. siue p̄lide danda datiuo
Ulus ilis dus ius tus sus cus et obuius addes.

¶ Adiectiua q̄ imponāt passiōē differētiā aut recessū regūt datiuū vel
ablinū mediātē ppositōē a vel ab. passiōē cōnotāt verba in osus vt
fomidosus. et alust. Regib⁹ boni et mali suspēctiores sūt sēp hīs
aliena virtus fomidososa est. paucā eiusmodi sūt vt odiosus et. Itē i
illis verbalia siue in bilis: vt amabilis venerabilis. siue in alis: vt facilis
difficilis. Surg. Nec visu facilis nec dictu effabilis vlt. Itē docilis indo
cilis q̄ enā dñi regūt. g̃ra scōi scōi a passiuū recepit docilis mox bone
rē: docilis prauū. Itē in illis q̄ p pncipio verbi sui ponūt. p̄terito i pas
siuis: p̄nt in neutrilib;: vt ficule vas qd̄ fictū est. in illis: vt sīmile lignū.
in illis: merilis glob⁹. sed hec meli⁹ sine obliquo pones. In dus aut oīa
siue noīa siue pncipia fuerit cū dñō cōstruunt: vt colēdus/ venerād⁹/ ho
notādus/ obseruādus: quorū cōpātius et suplatiua apd̄ doctos antiquos
p̄sent nō inuenies. dices ergo vir oibus vel ab oib⁹ honorādus. Sūt et
alia qd̄a in ius: vt parus⁹ tibi et a te inui⁹. Surg. Regna inuā viciis. Itē
obuius: sed id ablin⁹ rariū inigit sicut obulo verbi et obuiū adverbū.

¶ Que actū regunt.

Adiectiua. i. naturā pncipū. i. p̄ se ferēs. i. p̄positiōis virtutē.

Mobilitate participans sapientia aut pposituram

¶ ppositiōē sibi quā quidā synecdochen vocant.

Sut ipsam apponens vel grecam in suaue figuram

¶ q̄ indecone sic loquimur.

Obstruans: quartum sibi iungit iure negatum.

¶ Que mera noīa sunt actū p̄p̄le nō regūt. quartus in modis adie
ctiua cū actō constructa legunt. p̄mo q̄ naturā pncipū hñt: vt osus et
exosus bella: gnarus causas: populabundus agros. Scōo dñi virtutē p̄
positiōis vnde deriuant habēt: vt. primus hostē: sed sepius p̄ime ad
verbū sic constructū legit. Tertio qñ ipsi apponit p̄positiōē: vt bon⁹ ad
bellū: optim⁹ inter mortales. Quarto q̄ grecā figurā aut p̄ synecdochē

Joboci badii Ascensii.

vt nuda genurbe cuiusmodi locurōibus datur sequēs regula.

¶ Que actū vel ablati regunt.

Si sit cum toto vel amictu mobile iunctum

Quarto vel sexto partem regit vel amictum

Sic verbum neutrum: passiuū participans

Qui genus et cuias: sed duriter omnia ponas.

¶ **Adiectiuū** vel alia quouis dictio q̄ de se nō est nata regere actū impetrat accidēs cōueniēs tñ parti: et tñ cōformat totū tunc regit partē vel amictū sepe in actō et in ablatō: sed figurate. et p̄cipue in actō min⁹ la tine: quōis poteris metri causa ita loq̄ cōcessū sit. vñ. i. enei. Nuda genu nodosq̄ sinus collecta fluētis. Quadruplicia autē sūt q̄ hoc modo cū actū cōstructa legunt. Primo adiectiuū: vt albus dētes. Scōdo verba neutra et eorū p̄cipia: vt dolēs caput/caleo frōtē. Tercio passiuū et eorū p̄cipia: vt apud Virg. Expleri mentē neq̄t rē. oculos suffusa nitētis. Quarto nōia patriā: vt cetera gratus. Qui gen⁹. Itē id gen⁹ p̄ eius gñis. sed hoc vltimū etiā oratorū est: Cetera autē sūt oratorū sūmopere fugiēda: vt docet Halla. Seru⁹ autē et q̄ cū sequunt vident ponere discernē iter h̄ necdoche et grecā figurā: vt tūc dicat synecdoche qñ sit per nōia. Greca autē figura qñ p̄ verba aut p̄cipia. Sciē⁹ autē synecdochen p̄prie dicit quando paro p̄ toto/ aut totū p̄ parte ponit. Primo vt cū dicit lepidū tu p̄r lepidō hōie. Scōdū vt ingēs a vertice pōt. In puppim ferit. magna pars pōt. Q̄ vero in h̄mōi locurōib⁹ cerhiops alb⁹ dētes. Muller nuda genu: adiectiuū qd̄ inest soli parti denotat totū dicit tñ synecdochen esse: q̄ rō enā in verbis absolutis et passiuis cū eorū p̄cipiis repetit. S; ē greca locutō. Solēt autē auctores p̄ferri poete grecos imitātes multa latine ligue dissona dicere: Cuiusmodi est cū prius dat verbo casū q̄ cū posteriori aliter regi debeat: vt scis me qd̄ vell. p̄ eo qd̄ est. scis qd̄ ego vell. Itē qñ spēs p̄ gñe ponit: vt auster p̄veto. aut nōmē p̄ nōie qd̄ durius sit: vt reuocato a sāguine tenet p̄ dardani fm̄ Seruū. Qui agēs p̄ patiēte vel ecōuerso: vt dare classibus austrōs. p̄ eo qd̄ est: dare austris classē. Stati⁹ in achilleide feris hyada thessala plāras. p̄ eo qd̄ est. plāte thessala vada feris. et est h̄ic hypallage. Quāti autē ad hūc cū facit: sciē⁹ quattuor modis h̄mōi locutionē. vir albe faciei posse cōsequi. Primo vt iā adiectiuū q̄ pars seu amict⁹ ponat in grō: vt vir albe faciei: mulier pulchri amict⁹. Scōdū vt ambo regant in ablatō: dicitur importāte totū: aut id qd̄ vestitū est: vt vir alba facie: vir pulchris vultu. Tercio dū adiectiuū cōueniēs in accidentib⁹ totū regit partē aut vt simētū in actō: vt vir albus facit. Itē nuda genu: nodosq̄ sinus collecta fluētis. Quarto dū sic regit in ablatō: vt vir alb⁹ facie. Primo autē mod⁹ est maxime grāmatic⁹. Scōdū oratorius et latin⁹. Tercius poeticus et histiolus. Quartus historiographis vt ostēdit Halla p̄mūsus. Seru⁹ est dicit in talib⁹ locurōibus gñi p̄ ablatō ponit. Sicut in Geor. et auro robore vallos. S; fm̄ cū p̄ acuti robours. Et. iiii. enei. 5. Nata vanabula ferro

De regimine dictionū opusculum.

prolati ferri. Verbi quia grāmatica sit p gñi locutionē q̄r ostendit in
grō dicēdo hmoi se mutuo regūpicēdo vīr albe facient alba facies vi
ri. Tamē q̄ latinū suo. f. ablē nō ē imo oratorū est p duos ablēos
locutio. Hō dices aut aurore hō oleo caput vel capite : sed caput
mibi dolet. quo verbo etiā in his q̄ extra nos sunt viuntur. dolet mibi
mons patris tui. Nec dices sum fractus crus: sed fracto crure: vel crus
mibi fractū est: vel figurare fregi crus. sicut Terēti^o viridis nānē fregit
p eo qd est. Hauiis et fracta est. Resoluitur autē fere p habens locutio.
vītuda genu: nudum habens.

Regentia ablatiui.

Mobile dat sexto causas: sed iungitur ex qua

Materia: efficiens: finis. verbo mediante.

Cause fere in ablēo ponunt. Sed materialia ex qua aliqd fit. Efficiēs
exterior: et cā finalis desiderāt verbū et sepe ppositionē. Circa qd sciēdū
est q̄ quattuor sūt cause necessarie ad hoc vt quis res naturalit fiat effi
ciēs finalis materialis et formalis: quarū due priores sūt extrinsecē: q̄ ex
tra rē q̄ sine eis errare pōt. Reliq̄ due intrinsecē: de substantia substantia
rei q̄ sine eis subsistere neq̄. Efficiēs triplicē ponit: naturalē vt culpa
naturaliter generat ruborem: timor palloz: frigus et pauior horroiz. In
strumētū vt arma. Artificialē vt fabros. Finē etiā multiplicē: sed nō va
riat cōstructionē. Materia autē triplicē. In qua (sup. aliqd est) et q̄ (sup.
aliqd sit) et circa quā (sup. aliqd versat) Formā hic p modo et qualitate
rerū accipiunt. Quō autē hmoi cause diuisant a phisico dices.

De cōstructionē cause materialis in qua.

Mobile si toti vel subiecto societur

Adiunget partem sexto vel proprietatem

Adiectiuū pformātū toti vel subiecto regit q̄z vel p̄prietatē i ablēo
vt vir albus facies fortis pectorē:eger pedib^{us} matur^{us} euor:seuer^{us} iudicio:
quā locutionē dixim^{us} esse hystoriographoz nō orator. Totū hic est qd i
partes integrales diuidi pōt. Subiectū qd subiciat accidēt.

De cōstructionē cause materialis circa quā.

Quicquid abundantem designat siue carentem

Plenū seu vacuū: redimittū seu spoliatum

Circa quod fuerit dat sexto significatum.

Pla q̄ significatū abundantia vel carētia plenitudinē vel vacuitatē: or
natū vel nuditatē et his illia: regunt id circa qd versant in ablēo. Cuius
modi sūt adiectiua his versiculis cōiecta. Turgidus iustus timidus du
plex grauis amplius. Secūdu fecus fomosus pulcher onustus. Clar^{us}
honorat^{us} prestas generosus honestus. Rudus et imunis purusq̄ et mū
dus et orbis. Plenus repletus distētus participāsq̄. Clerboz ornar^{us} se
lix et pātus auctus. Dignus et indignus sociatq̄ cū gñis. Dures inopa
locupies et. Exēpla sunt. Turgidus ytor: iustus spiritus timid^{us} aere:

Iodici habili Ascensu.

duplex auro gemisq; gratis cretampius honouibus: fecundus plefens
armis: formosus gib? nodis atq; ere: pulcher frenis. quā locutionē Ser
uius honeitā dicit. Spoliis ouēns opustus: clarus sāguine: honoiat? di
gnitatib?: pfectas virtute: generosus parētib?: honest? vīta: plen? sapi
tia vel sapiētia: imunis criminib?: pur? macula: mūdus vīta: oibus liberis
nudus vesib?: replet? miseris: distēta lacte vbera: felix nati pietate:
dic? honouib?: auct? munerib?: dign? laude. Aug. quoq; in grō dicit, ve
terū haud vnq; indign? auorū indign? otumelia. Itē multa picipia ver
borū ad ornātū pntētia: vt ornāt? virtute: cinct? gladio: fretus pfectio
r alia q̄ in capto de verbis dicim?. Addēda etiā sūt oīa predictis alia.
Et ea q̄ dixim? grōs vel abltōs regere: plenus inops locuples &.

¶ De constructione causae formalis.

Subde modum sexto quo quadat mobile fixo

Et generale magis spectali sic sociabis.

¶ Pauca modū quo subiecto cōueniūt in abltō loco adverbiorū quali
tatis regit: vt pallida miris modis. i. mirabiliter facies nullo modo de
coia est. Sū tibi pater natura: pceptor pmissis. Troianus origine celsa
Itē ablti magis cōis cōperiunt addita minus cōibus: vt noie achine
nides: qnq; numero: pimus ordinē: r alia pauca.

¶ De causa efficiente naturali.

Sic naturalem sexto dabis efficientem.

¶ Adiectiui significās qualitatē ab alia qualitate veluti a causa natu
rali genitā regit causā illā in abltō: vt pallidus morte aut frigore citpa
aut pudore: rursus pfectio: fessius labore: rager fecundus imbub?: felix pie
tate. Itē istos abltōs dono/ gratia/ fauore/ cōsilio/ pfectio: r alios nōc ma
gistratibus adiungit: vt Henricus puidētia diuina angloꝝ rex. pphip
pus dei grā archidux austriae. que locutōes antiq̄s erāt rare. Quis Ma
ro dicat. r dono diuū gratissima serpit.

¶ De comparatiuis.

Cutq; duos medio gradui sextos sociabo.

Excessum simul & mensuram significantes

Tertius his addi virtute solet positui.

¶ Omne nomē cōparatiui cōparatiue tēti potest regere duos abltōs
vnū rem excessum alterū mēsurā excessus impotātē. Et q; vt parebit
cōparatiua r suplatiua regit oēm casum positui poterit addi etiā ter
tius abltōs: inepia tñ esset inculcatio si tres simul posueris. Exēplū de
re excessi: vt Joānes est fortior petro. Et hūc casum cōparatiui nomen
quasi ppositū hūc quis res excessi mediātē dicitōe q̄ in eodē casu cū ex
cēte poni desideret: vt Joānes fortior est q̄ petro. Abi aduerter inepiā
esse locutionē si sic dixeris. Ego sū nimis iuuenis ad hoc: vt mixi tñ in
ponat onus. Venustius enī dixeris. Ego sū iunior q̄ cui tñ oneris in
ponat. r hūc. Res notior est q̄ q̄ multis debeat exponi. Neq; vero tantū

De regimine dictionū opusculum.

modo res vere excessiva hoc modo regit. sed interdū qd dicitur sit. vt si dicas. Ego sū ditor opinione hominū intelligit q opinio ipsa hoīz sit diues ac min⁹ diues q ego: hī ego sū ditor q hoīes opināt. Hoc mō dicim⁹. pducit est maior biēnior: vt fide doctor: dolor flagrantior equo. i. q equū r iustū est. Et dicto citius. i. q dici posset. Sū maior. xx. annus. i. etate. xx. annor: quod circa hī dicere. sum maior. xx. annor. Et subaudiet tpe vel etate. Lū autē dico. Tu maiorē laudē pfe tuo cōsecutus es. Nō volo dicere q tua laus sit maior pfe tuo: sed laude quā pater tu⁹ cōsecut⁹ est. Neq vere fm Hallam honeste dixeris. Laus tua maior est pfe tuo. Et vero sciam⁹ q sit res excessiva r q excedēs. Sciam⁹ ad pf cētā cōparatio: nē tria pūnere. Rē excedētē rē excessivā: r formā in qua sit cōparatio q excedēt qdē r excesse puenit: sed excedēt copios⁹. Nā si neutri puenit potit cōparatiū p adiectiuo cōtrane significatiōis cū dicitōe min⁹. Et ma re ponthicū est dulcius q cetera. i. min⁹ amarū. Melius est amittere rē q famā. i. min⁹ malū. Nā vero alteri dicitur cōparabili. cōuenit forma in qua facta est cōparatio: tūc abusiū dicit. veluti si dicas: infimus beator felici⁹ erit reprobis. Ceterū cōparatiū sine re excessiva positiū p potitū poni videt. vt pūmo Encl. Tristior r lachrymis oculis suffula nō tēis. Licet enī vt Halla argutissime docet: cōparatiū semp in significatiōe ppia plus impotet q possitiū: vt min⁹ plus hī de paruitate vel paucitate q parū aut parū: minus habeat qritatis hoc est magnitudo: numeri aut tps. Si r iunior plus hī iuētute q iuētute: qritis aut nū tps. Nā ppter subauditiōē: aut cōparatiū locutiōē sepe minus impotet p cōparatiū q p absolutū. Verbi grā. cū dico. Tu in dicendo liberior es. Alideo subaudire paulo q deceat. Tu tracundior es: ubaudido q equū sit. Et ita minus dico q si te liberū aut tracundū vocarē. Sepe pfecto modestior r vrbani⁹ est locutiō p cōparatiū q p absolutū. Quinetiā interdū verior. Nā maior est gnanus pigneo vere dī. Snam aut magnus est nō vere: si ad minōē respexeris. Et hec de cōparatiū quātū ad cōstructionē casualē. Quid aut differat a suplatiuo: quō etiā partiū accipi potest iā dictū est.

Sexto mensuram dabis excessus spaciōs

Ac etiam quanti: quem poscit hīs quoq verbi.

Qdis mēsurā excessus r distātie siue certā siue nō. pterea mēsurā magnitudinis etiā circa excessū in abtō ponit. Exēplū de mēsurā excessus vt sū lōgi⁹ trib⁹ dignis. De spacio seu distātia: vt vīs nfa distat a par r hīs cētū mīb⁹: qd etiā p actū dī. Exēplū de magnitudinis mēsurā: vt sū lōgus trib⁹ cubitis: latus trib⁹ pedibus. Necnoia tñ sed r verba hūc casū regūt. De excessu exēplū est. Vallē multo. excedo trib⁹ pedibus. de mēsurā circa excessū: vt apud pērsū. Dignis aqualicus. ppe so sed pede extet. Sic dices lapis angularis eminet tribus pedibus.

De pnomīnibus epilogus.

Qloniā vt inq Donatus pnomēn est pars oratiōis q p nōe posita tantūde pene significat. diciturū sumus oēm partē oratiōis re.

Jodoci badii Ascensii.

gere casum illius p quo ponit. Hinc est q pnomē loco nōis substantiui
tūmodo poni solitū: casus nōis substantiui aut substantiuari solimō regit
hoc est gñi cū dī hoc negocij: illud curarum. hic hoim. aut ablati: vt de
phia dicit Boetius. Illa vultu placido nihilq meis questionibus mota.

¶ De verbis caput scdm principale.

Verbū est pars oratōis cū tpe et psona sine casu aut agere aliqd aut
pati aut neutru significans. In hac diffinitōe innuit duplex diuissio
verborū: scz pūma et vltima sequētiū: vt ad cōstructionē verborū declarā
dā facilis sit via: premittā qnq diuisiones: quarū hec sit pūma. Verborū
aliud psonale aliud impsonale. Psonale est qd certā psonā respiciet
p varias psonas inflectit. Impsonale aut qd a certa psona ad generali
tatē trāssert: et p solas voces tertiarū psonarū inflectit. Scda verborū le
psonaliū aliū actiue vocis qd declinat p voces tertis psonis verbi acti
ui siles. aliud passiue vocis qd declinat p voces tertis psonis verbi pas
siui siles. Actiue vocis sūt nūero certor: ita de ipis peculiariter docebi
mus. Passiue aut vocis a quolibet verbo deduci pnt: sed ab absolutis
et neutralib⁹ sūt in pūpūo vsu. Tertia: verborū aliud substantiui vt sū fio
et existo. aliud adiectiui vt reliqua oīa. Substantiui verbū (vt inquitur)
est qd ad substantiā rerū pmetit: ad formā p quā res est. fio ad materiā
q dī in potētia et in fieri. et existo ad totū cōpositū: qd existit. i. ex his duo
bus hoc est materia et forma cōstat. Substat aut verbū sū ceteris i resol
uēdor: vt dicitur logici. Resoluunt enī cetera verba in verbū sū et suū pti
piā: sed istud ad cōuersiones enūciationū aut reductionē illogisimorū
ad loquēdi rationē spectat: adeo logicis nō grāmaticis vsui est. Substat
etiā ceteris verbis in cōiugādor: vt passiuis cōib⁹ et deponētialib⁹ in pte
terito et ei⁹ tēporib⁹. Actiuis et neutralib⁹ in futuris līnitui vt notū est.
Quarta: verborū aliud vocatiui: vt hec qnq. vocor: dico: noīor: nūcupor
et appello. Aliū alteri⁹ significatiui: vt reliqua fere oīa: dico fere q sūt
q vim substantiui et vocatiui hnt: vt suo loco dicem⁹. Quinta diuissio est
verborū aliud actiui aliud passiui aliud neutri. Verbū actiui est qd si
gnificat agere: passiui qd significat pati. Et nota q nūq dat significatō
actiua qn naturalit det etiā passiua: quīs vsus alterū significationū re
iecit in verbis q ob id deponētia vocam⁹. Neutriū igit est qd neq agere
neq pati significat: sed quādā imanenē significationē hz. vñ qdā pu
as alias diuisiones supaddit. quarū pūma est. Verborū aliud transitiui
aliud imanēs. Transitiui cuius actus trāst a psona in psonā. Imma
nēs cuius actus nō trāssūdīt: vt sto curro frigeo. Scda est: verborū trās
itiui aliud debilis trāstōis: vt qd dñi nñ regit. Aliud vehemētis trās
tōis qd etiā actiū regit. Aliud vehemētissime trāstōis qd duos actōs
due in pcessu patebūt. Seruabimus aut hūc ordinē pcedēdi. Et pū
mo de verbis psonalibus regētib⁹ ante se casum dicamus. Deinde de
psonalibus regētib⁹ post se casum: et vltimo loco de impersonalibus.
A parte autē anteriori tres casus regi possunt: nūis actiis et vtiis. et ab
impersonalibus etiā dñis et ablatiis. A parte posteriori oēs pterer vñ qui
sequi nescit: eo q exatandī et vocādī ratio semp pūmo loco ponenda est

De regimine dictionū opusculum

Repertus tamē est post participia constructus: vt dicitur. Sernabimus
aut ordinē casuū hic sicut de noibus.

¶ De regimibz casum a parte anteriori.

D Al personali finito suppositali
Pro casu rectum: non finito dabo quartum
Non prius explicitum nec quem dicas manifestum.

¶ Omne verbū psonale finiti modi vult hūc rectū p suo supposito: ex
pressum vel subintellectū vel aliqd loco eius positi. Infinitiu autē modi
actiū efflagitat: sic precipue qñ nō refert ad psonā verbi finiti modi pre
cedētis. Dico psonale: qñ impsonale pprie capiti nullū casum ante se ef
flagitat: quis nōnulla q̄ voce impsonalia sūta: actiū qdā ablitū supposita
lē habeāt: vt dicit in sequētī annotationē. Dico deinde finiti modi: nā infi
nito dabo quartū. Dico ad hoc rectū. Lēā nūq̄ vñ. q̄ verbis scōe p
sone legitime pponit: vt apud Maronē. Litte coge pecus. Ad
icā expressū vel subintellectū. Et in verbis prime et scōe psonē ex quo
certū est suppositū nō exprimit: nisi ad emphasim denotādā aut discreti
onē. Sicut verba recepte actōis: hoc est quoz actionē deus sibi vel natu
re recepit nec hoibus dedit: sine supposito pferunt nisi ad aliā transfe
runt. Sūt autē hec: fulminat atq; tonat nūq̄ pluit atq; chouscat: adde
construat austinat vernatq; hyematq; estuat: rotat et grādinat atq; pui
nat luccescit noctescit: subde diescit et aduēspasceit et si qua sūt silia. Tertio
verba ad loquēlā spectantia. Bū certū nō desiderat suppositū p se ponū
tur eo q̄ intelligit homo vel hoies: vt sirenes vt aūtē. surda aure trāse
as. Urbē quā dicūt romā ēē. Itē dū duobus suppositis idē verbū in di
uerso tā accidētibus cōgruū satis est semel posuisse: vt bebet sūt et ego
subaudi sū hebreus. i. inepte autē expiessetis. Dico nouissimē vel aliqd
loco eius positi: qñ multa tā cōplexa q̄ incōplexa que p se nū non sunt:
aut uti sūt aut p ipsis ponunt qñ suppositū reddunt. Ut seruire deo re
gnare ēē. Scire tuū nihil est. Exemplū de verbo infinitiui modi: vt cum
addit in illo p̄persano nisi te scire hoc sciat alter. Additū est in regulā
tūc precipue qñ nō refert ad psonā verbi finiti modi precedētis: qñ tunc
sepe frustra fieret repetitio. Tū circa hāc annotationem tria cōsiderāda
sūt. Prīmū q̄ nūq̄ verbi infinitiui modi potest i nostra locutōe sine ver
bo finito precedēte tacite vel expresse vel nisi ponat p verbo finito. Se
pe autē verba infinitiui modi precipue apud historiographos bñ rem ge
lā narrāt. vident ponit p prætēritā impfctis indicatū modi et aliē nūq̄
casū ante se hñt: vt apud Comicū. Dēs inuidere mihi et moidere clanculū
ego flocepēdere. i. oēs inuidebāt et moidēbāt clanculū ego flocepēdebā.
Et apud Virg. il. encl. Hinc sēp vlyres. Crimibus terrere iouis hinc (per
gere voces in vulgū abiguo: et q̄rere cōscius arma. et multa alia passim
iuenies. Sz nōnulli meo iudicio nō inepte volūt subaudiri verbū cepit
sit. Dēs cepit mihi inuidere et moidere clanculū ēē. Et reuera si bñ aspe
xerim? locos autoz luenerim? illi verbo cepi fere locū esse atē tales in
finituos. Scdm hūc cōsiderādū est q̄ quonēo idē suppositū est verbi finiti

Joboci badli Ascensu

z infiniti. nō necessario bis ponit sicut qñ diversū est. Vbi grā apō pñm.
Nec l' bicipiti sōnasse pñalo memini. nō addit meq; verius nō pateret
neq; dō necesse est; qñ vñ est suppositū Vbi memini z vbi sōnasse quia
i diverso casu. Qñ at diversa sūt supposita: abovolūt expūm: vt. l. enef.
De si celicole voluissēt ducere vitā. Haec mihi servassēt sedes. Teruñ ē
actū atē infinitū postū nō sēp ab eo regi i rōne suppositi: s; sepe a vbo
ante pcedēte: iterdū ab infinitiū qdē s; a pte posteriori. quā rē sic discer
nes. Quoties vbi infiniti mōi recte mutat i vbi finiti: z actū verbi
infiniti i nñi suppositale vbi finiti: sic regit a pte atē in rōne suppositi
aliter non. Exēplū prīmū. Nisi te scire hoc sciat alter. ibi actū te regit a
vbo scire a pte atē i rōne suppositi: z hoc ab eodē a pte p. Nā resolutū
sic. Nisi alter sciat q tu scis hoc: z hec res est iuuenib; ppter diversū in
sentētiā bene notāda.

¶ Annotatio de verbis impersonalibus.

Impersonali quod nescit suppositali

Legitime iungi persone: aiunt sociari

Quartum vel sextum. quartum delectat oportet

venit et tectat piget atq; pudet miseretq;

Sextum vel tertium multis in tur lego iunctum.

¶ Quedā declinata dñtaxat p terras psonas actiue vocis z ob hoc ip
sonalia dicta: regit actū suppositale. S; māifeste pēz i illis vbi q actū
psonalit declinant: nō sēp actū hñe rōne suppositi. nā cū dicō me iuvat
audire. Non resolutū ego iuuo: sed sic pot: audire iuvat me. Vñ cū di
penitet me peti: qdā resolutū ego peniteo de peccō. Et l; rarū sit tñ nō
nūq; impersonalia in tur ante se ablati in rōne suppositali regit mediāte
ppositōe vel dñi siue ppositōe: vt amat a me vel mihi. Addit autē nōnul
lis dñs a pte post rectus: vt a me servit tibi. Martialis. Nō bene crede
mihi seruo servit iniquo. Sed de his Sulpitius dicit latius.

¶ Regentia nñi post se.

Cūq; vocatiuum substantiuūq; eorum.

Uim retinens similes soleant connectere casus

.i. nñi.

Si sit res eadem: solum tamen anteriorem

Rectum his subdo: sequi quia bis nequit ipsa vocadi.

¶ Qñ verba vocatiua substantiua z eorū vñ hñia rerū vñitatē pte se se
rūt eodē casus copulare solēt. vñ quoties habēt ante se rectū .i. nñi vel
vñi: habebūt post se nñi z rarissime vñi. Exēpla sūt manifesta qñ ad
primā pte: vident autē varie exceptiōes q si ppius inspiciant nihil ptra
regulā faciūt. Primo: q cū dico. Liber iste est perillicer diversū sūt cas
sus tñ nō sit iniuria regulē: q vult q quoties anterior z posterior ad idē
spectent sine consimiles: sed hic est res possessa z possessor. Nec me fal
lit a nonnullis dicit: etiam ibi consimiles casus tacite copulari: q suban

De regimine dictionū opusculum.

ditur liber: ut iste liber est petri liber. ¶ Secūdo cū dico petre volens esse bonus grāmaticus da operā bonis litteris: precedit nūc & sequit vtrū & nō est inepta locutio. Hāc vtrū dicit Halla libro tertio. Quoties verbum substantiū vel eius participiū ens exprimit vel rite subaudiri videtur a vtrō ad nūc sit trāsitus: veluti si dicā. Defende me tu vir optimus. bene subaudit participiū ens vel existēs: ita nō inepte dictū est. Sed qñ nō ponit illud pñomē expresse vel aliud significatiū illius subauditiōis lepta est p nūc locutio: cuiusmodi est. Defende me vir optimus: nā dicē dum est vir optimus. Hec recte si. Quis tendis enea extrem? oim rē. Quia ibi manifeste subaudit ens vel existēs vel qui es: ut & enea quo ruis existēs extremus oim. vel & enea q es extrem? oim quo ruis. Et hoc pacto patet manifeste consimiles casus copulari: qz tacite precedit nūc. A ceteris vtrū dixi interdū etiā participiū vtrū casus venientibus a verbis vtrū verbi substantiū & vtrū habēbus adiūgit vtrū nequā nūc. vtrū proprius. Recte delectis facite beate meis. & Virg. Salve vera iouis ples dec? addita diuis. Et ita Serui? explanās illud eiusdē tertio enei. A iugio anchisā veneris dignare supbo. Dignare inquit. i. digne habite nō dignus habite. In illo autē Virgiliano pūmo Enei. Hare mee vires mea magna potētia: solus nate patris summi q tela typhēa tēnis. Dido est. Hare q solus tēnis rē. quocirca in his vident semp cōsimiles casus: esse: aut taciti aut expressi. ¶ Tertio cū obicit qbusdā locutio vbi gēsis precedit & actiū sequit: cuiusmodi esset si dicat. Interest hoīs volentis esse pbi rē. dicat nō haberi apud doctos: sed dicēdū esse volētis esse p bi. Si vtrū dixi sequit actiū: vtrū dedit eis potestātē filios dei fieri. Hāc qd parū est vobis molestos esse hoībūs. Rēdebāt infinitiū nō habere rationē copule: sed cū obliquo acti casus supplere locū suppositū vtrū sit. Nunqd vos esse molestos hoībūs parū est vobis. Hāc vtrū inquit vbi copulanue ponit cōsimiles sequent & precedēt casus: vtrū apud Doctos in de arte poetica. Mediocribus esse poetis nō dū nō hoīes nō cōcesse recolline. Abi nō dixit poetas. Et in pūmo sermone. Licet esse beatis non dixit beatos. Sed ne qd vacillet ob veritatē huius verbi est: & precipue huius infinitiui esse: legat annotacūculas quas statim subiūgā. Hāc quā tū ad cōstructionē nūc sciendū est: q nūc ante se regit oē verbi psonale finiti modi. Post se verba substantiua & vocatiua & eorū vim habentia: p qbus scies actiū verbi nō semp transire in pāmū actiū sed interdū i adiūmāti: vtrū gēsi: cū dico appello te petri: appellatio respicit ppiūz nomē. & cū dico facio te doctū: facio trāsire in adiectiū doctū & nō in re. nō enī te facio: q iam factus es. Quoties autē verba actiue vocis sic duos actōes regit: tūc eorū passiua duos nūc regit: vtrū facio es doct? a me. Datur & aliā ratio cognoscēdi verba vim substantiui aut vtrū habentia. Quoties inquit verbo preponimus dum: & nō sum: vim substantiui obtinet. Et quoties nō preponim? vocat aut eius cōdictiū vocatiui. Et pūm: vtrū sedeo in incur? dū sedeo sū incur? hec igit habēt vim substantiui verbi. Efficiat doctus: habet pūm: credo iust? existimo ius ceno: cēto diues: fero: sublimis: scribo: heres: reputo: dign? iudico: ma

Iodobaci badii Ascensii

lud: arguiot infans: euado doctior: venio laudatus. Itē facio sedeo qd
leo & illa. Exēplū sedē: vt baptisoi petrus. I. dū baptisoi vocoi petrus. Ad
ber inscribit enei. virgiliana. I. dū scribit si enei virgiliana. Negat aut
reperiri apud doctos inituloi quo vium p verbo inscriboi. Pauca igit
sunt que vti vim habēdūq; aut vt dictū est vocatiua.

¶ Anotatio de verbo esse.

Esse igitur similes gaudet connectere casus

Et dans suppositum subiungi vult sibi quantum

¶ Est infiniti modi pōt quōdāq; casus enī ab alijs rectos omnes
copulare: vti post se nō amē: vti dēq; sine iustate locutōes. Exēplū
de nūc volēs esse amicus dei sit inimicus mūdi. Et de vni hūmō. Qui
vult viuere securus & tutus viuat paup. Exēplū de gis: volētis esse iusti
refert rē. Exēplū de dīs: medico volētis esse petro. pōt alius nōsse. vbi
qdā volūt enī actū posse subdit vt sit medico volētis esse petro rē. quo
pacto vbi in scis hīs. Vnde eis potestātē filios dei fieri. Et tūq; parū
est vobis molestos esse hoibus. sed apud latine loquētes rarissime qd
nulle reperit gen⁹ locutōes: quā i pñoi illud totū filios dei fieri sup
pleat vice acti vt sit dedit eis potestātē. ad qd fieri filios deis: sed nō
tis latine cū substantiuo cuiusmodi iungit infinitiu⁹: vt suo loco dicā. In se
cūdo aut exēplo videt ordo hūmō esse. Tūq; vos molestos esse hoib⁹
est vobis parū. Latine aut loquētes vtriq; dñm ponūt. Nota. de arte poe
tica. Mediocrit⁹ esse poēta rē. Exēplū de actis: vtolentē esse medicū
opouit herbās nōsse. vellē te esse pudentē. Habet tñ nō parū venustas
tis modus loquēdi autō qd ad imitationē grecor locutionē. de actis ad
mōs trāsserūt: vt apud Quidiū. De tñ accepto qd piecor esse tuus. Vbi
dixisset forsā alit⁹. Sed nō tā venuste vt iūgt Balla. quē piecor esse tuū
Vtñ vt dixi raro postpositū iuenio: vñ dicas petre sis bon⁹: nō aut sis
bone. pōtre volēs esse bon⁹ stude virtutis: nescio an liceat dicere volēs
esse bone. Inuitata enim esset locutio & ob id fugiēda. Si r abltōs raro
vtriq; iuenias: vt sit doceor: a volētē esse amico meo. Dicerē poti⁹: vo
cor ab eo qd vult esse amicus meus. Refellēda enī est eor imperitia qd se
dissertos putāt vbi rarā & durā cōstructionē fecerit. S; vt finē faciā na
tura hui⁹ verbi est cōsimiles casus copulare. Interdū aut ante se duos
casus h; vt tūc eisdē post se h; pōt vt nomē mihi est Iodobaco vel Iodo
cus. Sed frequēti⁹ locutio est p dōs: vt apud Arg. Qui nūc nomē tu
lo. Et apō Luiliūscui faustulo nomē fuisse ferūt. Volūt posse dici habeo
cognomē iulustulū & iulū. sed auctoritati cōcedendū est. Scdm hoc an
notandū est. qd Est qñ reddit suppositū verbo psonali. & manet verbum
trahit fecit acti: vt esse pauperē & iustū prestat qd esse diuiz & iniquum
Dico signate & manet verbum: qd si transeat in nomē postulabit substanti
uū qñ casus aut adiectiuū eiusdē casus. Exēplū pūmi: vt esse hois
ab esse dei depēdet. Scōi: vt esse humanū dependet ab esse diuino: quā
les locutōes philosophi nū habēt. Simile est de alijs infinitiuis: vt scire
veritatē iucundū est. Et scire tuū nihil est. Scire hois parū est. Adver

De regimine dictionū opusculum

tas ergo nota ne fiant verba maneat.

¶ Regentia genitium.

Et possessiuum sibi postponit genitium

Quem regit est refert interq; est: cōmoditatem.

Officium ve notans: sed sepe aduerbia preter

Hos tanti quanti magni parui genitiuos

¶ Annotatio.

Verum hec quinq; mei nostri vestriq; tuosq;

Trosq; sui consueti parti tantūmodo nulli.

Quo sient active possessiuosq; locabis

Sed meus et noster nostrum plurale tuosq;

Et vester vestrum conforime potentia fixum

¶ Verbum sū es est possessiue capiti regit possessore in gō: vt dñi est ter
ra et plenitudo ei⁹. Quā vero (vt dī in sequētib⁹) hfc sū regit habētē in
diōrē est mihi sanitas. i. habeo sanitatē. Itē est interest et refert: qñ pñ
nēt ad cōmoditatē stat⁹ aut officij alicui⁹: regit gñi qñ substantiuos et
substantiue postor: exceptis qñq; gñis mei tui sui nri et vñ tñ passiue sū
significātib⁹: loco quorū regit abutōs fci gñis pñōm possessiuosq; me⁹ tu⁹
tuos nri et vester. Cui⁹ cām statī dabim⁹. Dicā ergo sua cūsalq; interest
patrimonij bene dispēsare. mea est vos docere. vestra vel vestrū est do
ctrine mee fidē adhibere. Nō autē dices. Mei refert: sed mea. S; querē
do indifferēter dicas. Cui⁹ interest et cui⁹ interest: sicut cui⁹ pec⁹ et cui⁹ pe
cus. Nā cui⁹ substantiue capiti a mō qñ active possessiue et passiue signi
ficare pōt: deoq; oib⁹ iūgit. Et cui⁹ cūsa cūis adiectiui substantiui pñor
mari vult: vt cui⁹ ancilla cūis mācipiū. S; hic sū qdā annotāda. Pñi
mā q; sū Laurētiū de valla. Pñi gñis aut tñ active seu possessiue qñ
fere p eodē reputantur tñ passiue: aut vtroq; modo sūnt. Tantiū actiue
seu possessiue significabāt oī alij gñi mō tñ sū nri et vñ: quorū duo dū
taxat in vñ sūnt nri et vñ. Tñ passiue significāt mei tui sui nri et vñ
vñ: qñ mō oēs alij iuxta exigētiā dicōis cui marant. Et hāc annotati
one inferunt qdā regule grāmaticis necessarē. Quā est quotiens di
cō regēs gñi active significat venuste: regit hos gñis mei tui sui nri et
vestri: et nō corū possessiuosq; vñ: refert mei dñs. desiderat tui. amor tui.
odit tui. cura tui. Quā qñ te desiderat amat odit carit. Tū vñ hāc pate
ris. Aut qñ tūpe intelligis paritū: vt aliq; tui pñes virgo: hoc est de
corpore tñ: aut de rebus sūent a tui tui. Pñi mō pñidit sed nri mei
fci: et meis pñis salu⁹ sum. et tñ in alijs. ¶ Stba regula. Quoties di
cō regēs gñi cōnotat pati et possidēt: regit agētē aut possidēt ha
bebit post se gñi active aut possessiue significāt et nō passiuosq; adie
ctiui possessiuos aut actiui eiusdē casus. Dicā ergo liber virgā vel vir
gilianus. Liber meus nō mei. Vultos vestri. i. ex vobis. nō multos vñ

Jodoci hadil Ascensu.

neq; multos vestros, nisi intelligas necessarios aut seruos & a vobis pos-
 sessos. Hā id pierusq; obseruam: vt dā in masculino plī dicimus meos
 tuos suos nros & vestros intelligam⁹ amicos necessarios/ famulos: itē
 p hoies. Quā vero in neutro plī dicimus mea tua sua nra & vestra. Item
 gamus possessa a me re se nobis & vobis. Sed vt sciatur quare primum
 possessiuis pnoibz notet tertia regula. Quia aliq mis tis sis in vsu nō
 iunt quonē agentē aut possidentē significare volum⁹ vtinur possessi-
 uis. Unde amor meus est quo amo. Desideriū meū quo desidero: cura
 mea qua curo: causa mea quā habeo: liber meus quē possideo: aliquid
 meū quō teneo. Et hoc sumopere notandū est: q; l; vtrūq; latine dicatur
 desideriū tuū & desideriū tui. Aliqd tuū & aliqd tuus punitiuo tu. in est
 magna differentia in significatiōe. Hā in priori locutiōe aliqd desideras &
 possides. in posteriori desideraris & partiri significaris. Similius ofa in
 alijs seruāda est. Quarta regula q; sequit^r est hec. Quoties dictiō rem
 possessā aut patētē significāti dam⁹ plures dictōes alterā adiectiuale &
 alterā substantiale possēt poni in diuersis casib⁹ etiā mediāte cōiunctiōe
 vt iste liber est me⁹ & iōanis. Itē tuū solius caput detestabile est: mea so-
 lius diligētia hoc effectū: tuā ipsius aiām gladius trāsbibit: iustitū puerū
 de latere meo dormiētis. Et hinc est q; his verbis interest & refert & etiā
 est: dam⁹ hec possessiua mea tua sua nra & vestra: quicūclū substantiuū
 femininū gnis: videt^r re. cū quo argutius docet Galla q; spōtūus a quo
 repichēdū poni nō possūt gni mei tui sui nri & vestriq; passiuē tū signū
 cōstāt^r iā satis dictū est. Et rēti q; vt opinor illud substantiuū res non
 exprimit in verbo est: sicut in alijs. Hā refert est quasi res fert: & licet
 in re est vt dā interpretant. Ideo frequēt⁹ iuenies meū est q; mea est
 Nostrū q; nra ē. Scdm annotādū est predictis verbis vt plurimū ad
 uerbia sociari: exceptis q; buidā gnis tanti quāti magni & parui: vt plu-
 rimū refert multū interest. magni refert parui interest. Certum est hec
 verba variā hē constructionē. Hā est aliqū significat hē cū dō: vt est
 mihi pecunia. Aliqū possessionē notat cū gō: vt liber est petri. Aliqū si-
 gnificat pūtere ad statū vel officiū. vñ Iuuenalis. Nimis sum dūq;
 est occidere galbā: & sic hic capit. Aliqū significat liceri seu estimari: cū
 gō tanti quāti pluris & minus. vt tanti dīq; est quāti seipm facit. Ali-
 qū differentē esse etiā cū gnis predictio: vt quāti est sapere. Aliqū abs-
 lute ponit p cōsūtū: vel subaudiēdo hoc cōplexū. dare locū: vel hoc ver-
 bū reperire vel qd simile: vt apud Donatum. Est qū tertia cōiunctiō q;
 Et forte alijs modis accipit. Sūt interest variās constructiōes hys: q; dā
 significat pūtere esse psonaliter capit & dā regit: vt interui cōconi-
 bus eius. Quā vero significat differentē esse regit actū mediante. ppo-
 sitione inter vel ablatiū mediante. ppositiōe avel ab. Et inter dūq;
 sine ppositiōe regit. vt multū interest inter te & me: multū interuium ab
 alio: sicut intelligens quid interest. Quā significat distantē esse supposi-
 to consensū esse potest: vt tria milia intersunt hinc ad casam marū. & de-
 cem pedes intersunt ab ostio ad altare. Item qū significat in re & i
 litate esse vult ante se nūm agentē vel infinitiū: & post se gni patientē

De regimine dictionū opusculum.

vt nūmī interitū pauperū. Addim⁹ iterū aliū gñm: vt hec res vtriusq
nīm magni interest. Notū est. quōd interesse in foro iudiciali accipit p dā
no qđ coactus liti interesse cōtraxit. Refert quōq; dñ a re prepositione
inseparabili cōponit varie accipit: sed nihil ad presentē locum. Qñ vero
cōponit cum nolē re ⁊ hz primā longā significatq; aut differentē esse aut
vnēr: ad statū ptenentē sicut hīc tūc predictā habet constructionē ⁊ aut
actū ante se dñtaxat regit. vt Quid refert ignoscat mūr⁹ an nō. Pa-
rū refert quātus fueris dñmodo bonus sis. Aut infinitiū cū eius inter
dum constructōe. vt neq; enī nūmero cōpiendere refert. Et vt dictū est
magni refert: plurimū refert ⁊c.

¶ Regentia genitiuum.

Ergo regunt genituum tacite includentia sicut
Ut latago. tungi domino: solet ⁊ misereri

¶ Annotatio regentiū gñm vel dñm.

Est quid habere notans: misereri parcere signans
Et magis acceptum dominari vult sibi ternum

¶ Pauca igit substatiaū includentia gñm regūt: vt qđ iā dixim⁹. Itē lata-
go hīc rerū suarū latagit quasi satis agit. In mētē venit. Apō Eurg. etiā
legit letor: cū gñō. Hec veterū memini letor vē malor. ⁊ apud Boet. re-
gno sicut apud nros dñor. Sed in frequentiore latinorū vsu dñor deō iūgit
⁊ misereri gñō: nisi forte sicut ab ecclesiā accipiat p parco vel miam fa-
cio cū dñō: vt miserere nobis. Est vt pius dictū est tūc potissimū dñm re-
gere videt qñ notat hīc: hoc est qñ recte mutare potes dñm i nūm: vt
dñ est in verbū habeo: ⁊ suppositum verbi est in actū verbi habeo quo
modo fere in pūcipio ofonis ponit: vt est nūm nūq; domi pater est inu-
sta nouerca. Est nūm dñsparib⁹ septe cōpacta cicurū fistula. Sunt nūm
bisepē prestāri corpore nūm ppe. Sū nobis mīta poma. Sū nobis for-
tis bello pectora: ⁊ cōstulit apud Eurg. alios inuenies.

¶ Regentia gñm vel actū.

Quarto vel parlo memini remissor: adopto.
Obluscor ⁊ adinoneo recolo atq; recozdoz

¶ Verba ad recordationē ⁊ ad obliuionē gñm regunt gñm vel actū
vt memini hui⁹ rei ⁊ hīc rem: etiā de hac rerē tūc sūg mentionē facio.
Adinoneo te hui⁹ rei: hoc est qñ memore facio. Itē adinoneo te hīc rē
⁊ de hac re. Recolo ei⁹ ipis apō dñs gregoriū legit. Obluscor: te vel
tui. Recordor seu remisscor: te vel tui. ⁊ si qua sūt alia. Dictū autē est hoc
cōplexū i mētē venit gñō iūgit: i mētē venit nūm negotiū tui. p eo qđ
est negotiū tui nūm i mētē venit. Demor ⁊ imemor nūm dñm gñm regūt.

¶ Regentia gñm vel actū.

Venitet ⁊ sedet miseretq; pudetq; pigetq;
Personam quarto rem cuius dant genitiuo.

Joboci hadit Ascensu.

¶ Vt dñs q̄ dicunt impersonalia actiue vocis penitet teder miseret pu-
det ⁊ piget regit actiū cū grō. **¶** Virg. Nec te peniteat pecous diuine poe-
ta. **¶** Job. Teder aliam meā vite mee. **¶** Possū aut loco grōp verba infinitiui
modi ponere. **¶** Virg. Nec te peniteat calamo triuisse labellū. **¶** Teder me
vivere. **¶** De his aut inq̄t **¶** Galla q̄ ate se magis impersonale q̄ psonale ver-
bū efflagitat: vt melius dixerō. cepit illū penitere facit: q̄ ille cepit peni-
tere. **¶** Terētiū psonale facit pudet: dicēs **¶** Nōne hec te pudēt. **¶** A miseret
fit miserescit qd eisdē casus regit: vt te inopis miserescat mei. **¶** Regitur
etiā miseresco a misereor: vt his lachrymis veniā damus ⁊ miserescam⁹
Est pieterea verbū deponētale actiue vocis qd actiū tñ regit: vt misce-
rot aris. vt pūo encl. **¶** Sola infandos troie miserata labores.

¶ Regentia gñi vel ablati ⁊ actiū

Accusans damnans crimen penam ve secundo

Aut sexto iunges: soli sexto altero vtroq̄

Ambobus neutro: dānatum subiice quarto

Sic sextū aut genitū quartūq̄ dat a pleo natū.

¶ Verba accusādī ⁊ cōdēnandī crimē ⁊ penā in grō vel in abltō regit ⁊
patientē in actō: vt accuso te furti vel furto. dāno te sūma. ⁊. libiaz. **¶** Lini
us lib. xlvij. Sed nequa q̄ tñ relictū est quāte sūme dānar⁹ fuerat. **¶** Sic
etiā postulo te criminis. **¶** Ego tecū iniuriarū: sed subaudiū videt actiōe.
Sicut cū dī. **¶** Terneris ne furti an sacrilegij: subitelligi volūt vitio aut cri-
mine aut qd sile. **¶** Quodreā hec adiectius tanq̄ tactū substantiuū ablti
casus respiciētia. **¶** Alter neuter: vt ⁊ ambo in solo abltō poni volūt. **¶** Te-
neris ne furti an sacrilegij. **¶** Rñdebit. **¶** Neutro nō neutri⁹ aut neutri. **¶** Al-
tero nō alteri⁹. **¶** Vtroq̄ nō vtriusq̄. **¶** Ambob⁹ nō ambob⁹. vel de altero. de
neutro. de vtroq̄ aut de ambob⁹. **¶** Et querēs sñr dicet. **¶** Accusatus ne es
furti an sacrilegij an vtroq̄: vel de vtroq̄: ⁊ nō an vtriusq̄. **¶** Causā iā dixi
seydemurā: **¶** Galla nō aliā q̄ auctoriatē esse puet. **¶** Huius etiā ordinis
sunt cōposita a pleo: vt repleo vas vini vel vino ⁊.

¶ Regentia actiū ablati ⁊ quosdā grōs.

Verba volunt sexto p̄cisiū dare: sed sine fixo

Plus minus ⁊ tantū quantū cū prole secundo.

¶ Verba ad emptionē v̄ditiōnē vel aliā quāuis estimatiōnē seu locati-
ōnē penētiā: regit p̄ciū vel valorē rei in abltō oīs dictionū exceptis his
quatuor: plus min⁹ tñ ⁊ q̄tū cū eor cōpositis: q̄ dū sine substantiuo sūt i
grō poni volūt: cū substantiuo aut sicut alia oīs in abltō: vt emi equū sex
aureis. **¶** Cū vero dico emi equū sex aureor. regit a mole equūm a xdo
emi. **¶** Et iō signāter dixi verba nō noīa. verba tñ etiā hōs grōs tāti pluri
⁊ minōis regit cū eor cōpositis: vt tātidē q̄tūq̄. **¶** Hūe. q̄tūq̄ dom⁹
cōstat. **¶** Addidi tñ dū sine substantiuo sūt: q̄ cū substantiuo in abltō poni vo-
lūt: p̄ter tantidē qd ablati nō h̄necq̄ dñm: ideo substantiuū nō admittit
ter. **¶** Exēplū vtriusq̄ pulchre distinguit a Comico. **¶** Quid agas nū vi te

De regimine dictionū opusculum.

redimas captum q̄ queas minior: si nequeas paulo at quāti queas.
Cū substantiuo aut dicitur *Qui*? Dic miles magis placuit cū precio mire
redimēdi captiuos. Cū ergo dicitur. Ego tāti vēdo quāti alii: nō interpretabe-
ris. ego vēdo tāti precii sed tāto precio rē. *Deminerim*? aut huius ordi-
nis esse oīa verba precii locatōis/opatōis/vēditōis/estimatiōis cōno-
tāti: vt tāti docto quāti tui pluri ego q̄ *Licet*. i. maiori mercede rē.

¶ Regentia acti et plurimos grōs.

**Sed facio curo pendo estimo consulo plures
Admittunt patros magni parui boni et equi
floci infiniti nihil nauis minimiq̄.**

¶ Sunt tñ verba que plures grōs q̄ supradictos quattuor admittūt: vt
parui facio parui curo. *Terentius*. Tu qd de me fiat parui curas. nihil
estimo vilipendo. boni equi cōsulo. plurimi facio.

¶ Regentia gñi vel ablati.

**Indigeo atq̄ ego sexto dabis aut gentiuo
Et potior genito: rerum dat cetera sexto.**

¶ Indigeo et ego regit gñi vel ablati: vt ego tui vel te. Indigeo au-
xilij et auxilio. *Potior*: aut frequēter ablati tñ regit: cōstruit cū noīe res
in grō. vt potior rerū: sed volūt subaudiri imperio. Itā vt dicemus poti-
or ablati regit olim etiā acti regebat.

¶ Regentiū datiuum regula.

Acquisitiuū verbum regit omne datiuum

A sum fio satum: sexto tamen additur absum

Et faueo auxilior: cū prole iuuo dabo quartum

Blandior occorro cum consociata infimior

Pareo et incubo tamen ad studiū quorū dico

Sed non ad remos: parco medeo: famulo:q̄

Presideo noceo: paria et contraria subdo.

¶ Hec verbū positiū acq̄situe hoc est scire q̄ ipm quis comoditatē aut
dammū aut qd quis simile acq̄rere denotet regit acq̄rentē in dō vt plm
tibi: noceo nemini. Q̄ vero p oē verbū potest alicui nasci comodū aut
dammū: ideo solet dici. damū a quocūq̄ verbo posse regi. etiā a duos actōs
regere: vt docebo tibi filiū tuū grāmaticā. Verū tamē opere precii duri-
ea colligere que dō cōtenta sūt: deinde que etiā alii casū volūt. *Indigeo*
igit sum et oīa eius cōposita (piet̄ ablati qd virtute ppositōis frequēti-
us ablati desiderat) hmoi dñr: vt est tibi virtus: pdest tibi nobilitas. Sic ob-
sum/subū/deū/adū/interū/praesum cōstrues. *Sedo* sic et eius cōposita
vt tibi iniuria fieri: tibi beneficere: tibi facillite: tibi nil desit. *Virg.* Lac tibi non
estate nouū non frigore desit. Tertio oīa cōnotantia fauorū: vt faueo:

Ioboci badi Ascensit.

suffragor aspiro arrideo annuo subscribo cōsentior in sententiā eo. Adde
 similia sēp et cōtrariā: vt inuideo qđ etiā actiū regit: vt inuideo tibi hono
 rē refrago: dissencio renuo renūcio repugno reluctor resto resisto obisto
 obistito obnitō: renitor abnuo et silia. Quarto significātia opē ferre seu
 auxiliari: vt opē fero: auxilio: opitulo: patrocinor: subuenio succurro ad
 sum. psum mougero: obsequor: inuio tñ cū cōpositis actiū regit: vt adiu
 ua me. sic et leuor: ego hoc te fasce leuabo. Quinto significātia blādiri: vt
 blandior: adulor: assentior: grator: et silia. Sexto significātia occurrere seu
 obuiare: vt obuiō occurro: et eius frequētatiuū occurso. Virg. Occurro
 re capio conui ferit ille caueto. Itē obuēnio inuēnio offero: obijcio: et
 silia quorū actiua etiā actiū regit. Septimo oia neutra et passiuā cōposi
 ta. cū hac particula con. vt cōgruo cōuenio p eo qđ est utilis sū: cōgre
 dior: cōcurro cōspiro cōiuro cōtingo qđ etiā actiuo cōuenit: cōcino cōso
 no cōfocio: coniungo. q oia etiā ablatiū regit mediāte prepositōe cū: vt cō
 curro tibi vel tecū: cōuenio tibi vel tecū. Actiua autē istorū etiā actiū re
 git: vt cōparo virgūliū homeror: vt patebit. Octauo significātia morē ge
 rere seu obedire: vt perco obedio obtrēpero acquiesco ausculto audiēs sū
 obsequor et cōtrariā: vt resisto rebello: et. Nono significātia alicui rei in
 tēdere seu operā dare: vt insisto insudo initor inuigilo inbio inherco stu
 deo indulgeo incūbo: qđ dñ ad aim refert etiā mediāte ppositōe ad vel
 in actō sūgit: aliter nō vt docet Galla. Nā nō dicā: incubo ad remos vel
 in remos: sed sicut Virg. Validis incubite remis. Cōtra: vt Cicero. per
 gite adolecētes et in hec studia in qđ estis incubite. et alibi. Quare in
 cubam? o noster tite ad illā pēclara studia: et eoynde discedere nō opor
 tuit aliqñ reuertamur. Nec hoc in bonū tñ accipit: sed etiā in malū. vñ
 idē Marco catoni incubēt ad eius pñiciē. sed illō incubite remis nō est
 p trāslationē dictū: vt hoc. Nā vt reuigēs incubit remis: vt cū nos ope
 faciūdo incubim? toto pectorē: significat diligētia et conat? ita cū auit?
 qđ mēte agimus. incubere dicimur. quēadmodū lupini dicunt q negligē
 ter agūt. Hec Galla. Decimo: parco ignoscor: veniā do cōdonor remittor
 et silia. Undecimo: medeor: mēdicor autē et mēdico: actiua sunt et actiū re
 git. Duodecimo significātia famulari: vt famulo: ancillo: ammulor
 seruiō inferuiō dēseruiō obsequor: morē gero mougero: et. Decimotē
 tio pēsidio pēsum pēficio: pēferor: pēponor et silia: quorū actiua etiā
 actiū regit: vt antepono pēponor: et cōtraria postpono et. Decimoquar
 tor: pēco obijcto: insidior: inuicor: aduersor. Itē recācillo: obubo et mul
 ta silia et cōtraria. Insup multa que quodāmodo impersonalia sūt: vt pla
 cet libe vacat: que suo loco dicantur.

¶ Regentia duos ablatiuos.

Pec tātum cui sit terno damus uno etiam ad quid.

Sic do: sum: fio: pateo ternos geminabo

¶ Multa verba preter diffi acquirētē regit etiā modū acqrendi et qñq
 partē circa quā sit acqñtio in dō: vt fio tibi voluptas. sum multis viti
 tari. do tibi hanc rē vitio. res ista tibi vitio datur. domus mea. patet tibi

De regimine dictionū opusculum.

hospitio nuptie nō sunt tibi cordi. venio tibi auxilio. natus sum mūdo lu-
dibuo. effectus sum multis ornamēto ⁊ silia.

¶ Regētia dñi ⁊ ablati.

Qui vult actiuus acquirēdi dare vīres.

Accusatiuo poterit sociare datiuum

Do reddo iubeo veto nuncio vendico mitto

Comparo ⁊ oppono promitto subiugo porto

Dedico ⁊ inuideo persuadeo debeo credo

Disiudo coniungo deuincto commodo gigno.

¶ Multa verba actiua vltra actiū patientē q̄ in suppositū verbi passi-
ui mutat: regūt dñi acq̄rentē. Per quā viā solēt rudisculi discernere
inter actiū ⁊ dñi. Qñ enī dictū a verbo actiuo recta patiēdi formā hz ⁊
in suppositū verbi passiui recte mutat: erit acti casus. Si vero formā ac-
q̄rēdi nec sic mutat: tūc erit dñi casus: q̄ manet hz verbū actiuū in passiui
mutet: vt do tibi panē: panis dat tibi: ⁊ sic de alijs. regūt autē p̄ hāc regu-
lā. Primo verba significātia dare: vt dono impior vel imptio q̄ etiā dñi
cū actō regūt: ⁊ id qdē venustius: vt dono te ciuitatis impio te salutē. Itē
do impēdo prior diuido distribuo piebeo lego legas. exhibeo ꝑcedo mu-
tuo cōmodo fenero: stipulo: addico ⁊ silia. Scdo significātia reddere: vt
reddo restituo resigno retribuio repēdo repono refero. De cui⁹ significa-
tione primo loco dicā. Tercio significātia iubere: vt iubeo qd̄ dñō cōten-
tū esse pōt: ꝑcipuo mādō impero inūigo cōmitto edico ⁊ silia. Quarto
cōtraria eorū q̄ significant vetare: veto ꝑhibeo nego denego. Interdico
autē ꝑ actō ablati hz: vt interdico tibi aqua ⁊ igni. raro aquā ⁊ ignē. Itē
interdictū est tibi aqua ⁊ igni nō aquā ⁊ ignē. raro interdita est tibi aqua
⁊ ignis. Quinto significātia nūciare aut indicare. vt nūcio annūcio indicō
insinuo manifesto reuelo patefacio aperio mōstro ostēdo declaro signifi-
co notifico dico ꝑdico expūmo narro enarro recēseo recito repeto res-
fero fari ⁊ loq̄: ꝑuis rectius dixeris loqui: ad te. scribo ad te: q̄ loqui:
tibi ⁊ scribo tibi. Sexto significātia vēdicare: vt vendico vsurpo occupo
addico applico acq̄ro ascribo adipiscor: q̄ nō idē sed simile qdē notant.
Septimo significātia mittere: vt mitto lego. Do: vt dedi puero meo ad
te lras. puero inquā vt ꝑferat. ad te vt legas. Octauo significātia cōpa-
rare: vt cōparo cōpono cōfero assimilo adequo ⁊ silia: quorū plurima ꝑe-
cipue que ex con cōponunt ablati loco dñi regere possūt. Virg. Sic ꝑar-
uis cōponere magna solebā. Cōparat autē minoi cū maiorē: vt Statius
nō est cū Virgilio cōparandus. homo nō est cū deo cōparāndus. Ineptē
sūt ecōuerso dixeris: deus non est cū hōie cōparandus. ⁊ Virgilius non
est statio conferendus. Nono significātia opponere: vt oppono obicō
oppugno offero. Decimo significātia ꝑmittere: vt spondeo despondeo
ꝑmitto rogatus polliceor vltro recipio rē singularē pollicitans pollici-
tor ⁊ c. Undecimo significātia subiugare: vt subiugo subicō supꝑmo

¶ iij

Iodoci badli Ascensii.

summitto supero domo vinco expugno deuinco debello. Duodecimo significaria portare: fero gero cum copositis. Decimotertio significatia dedicare: aut qd sile: vt dedico deuoneo dedo destino cosecero addico adiungo dico et filia. Decimoquarto significatia inuidere: vt inuideo tibi honore. Virg. Liber papineas inuidit collibus vvas. Sic psuadeo debeo credo comitto diuido impero vel impero: coniungo cosecio appello applico ad istu associo coglutino copono vnio deuinco obligo impignoro comodo fenero mutuo. gigno pario edo educo pduco effero genero acqro conquiro cosequor impetro imploro. et multa filia pter actum. dñm regunt.

¶ Regentia dñm vel actum p diuersa ratione significadi.

Audire et auscultare commendo supplico et iusto

Illud insulto metuo timeo studeo

Incesso accedo cedo lateo caueo

Consulo contingo conduco conuenio

Inuideo refero benedico cum maledico

Prestolo auxilio tuo quondam pertineo

Attineo impono dono cum fratribus ista

Terno vel quarto dabo iudice significato.

¶ Quaedam verba p diuersis fere modis significadi nunc cum dñs nunc cum actio construunt: vt audio vel ausculto tibi. i. obedio et pareo tibi dicent. Sed frequēius eorū participia. audies et auscultas cum dñs inuenies. Ali lex. xij. tabularum apud Quintilianum. Filium minus dicto audire liceat ab dicere Cicero in philippicis. Et audies esset huic ordinis. et p deiotaro. Aut q dicto audientes in terra re non fuissent. Cum verbo huius dñs non reperit Halla nisi apud poetas: vt apud Plautum in capituli dico. Cum dicto haud audiat facto non ledat licet. Hinc est quare vñs obedio: ex copositionis ab audio postulat dñs: vt inquit Halla. Audire te et ausculto te nota sunt. Comendo te regi. i. committo et commendatū facio. comēdo te apud regē. i. laudo te. Supplico tibi. i. humiliter me exoror et quasi sub te plicatū quo aliquid abs te impetret. Supplico te. i. flecto et rogo. Inisto operi. i. insisterē inisto. Inisto opus raro dñs: pteo qd est aggredior et facio. Illudo te insulso tibi. i. insultationē et illusionē facio. Insulto te et illudo te qd rarius dñs. id est illudēdo et insultādo derideo. Metuo tibi et timeo tibi. i. p te ne qd tibi noceat. Metuo te et timeo te: vt inimicū ne mihi noceas. Itē metuo abs te tanq ab eo vnde timore mihi malū puenturū de his Terē. Ne memini a Chryside: eius vire timeo. Timeo patrē et. Studeo huic rei. i. diligenter incūbo. Et qd apud doctos vix inuenies. Studeo hanc rem. i. addisco. Incessit mihi cupiditas. i. inhesit vel suborta est. Incessit me pugnatio. i. petiit aggressus est. Accedo huic rei. i. addor ad hanc rem. Accedo hanc rem. i. aggredior. Cedo tibi. i. concedo locū do: cuius preteritū est cessi. Cedo te. i. pcutio te: vel scindo vel occido: et habet in preterito cessi.

De regimine dictionū opusculum.

di. *Lateo tibi.* i. occultus sum: vt tu mihi causa lates. *Lateo te.* i. scientiā tuā fugio: vt ne clatuere doli fratrem iunonis et ire. frequētius autē cū actō inuenies. *Lauco mihi.* i. pīpicio et nociū mihi fugio. *Lauco te.* i. fugio. *Lauet hīc quē cocaina lena et.* *Cōsulo tibi.* i. consiliū do vel potius pūi deo et p consiliū salutē assero. Nam ad res inanimas teste *Galla* trāsser tury: vt consule honori tuo/ consule fame/ consule rebus. *Consulo te.* i. p cuncto: et consiliū peto. inde cōsultus vir boni cōsiliū a quo consiliū perit *Cōtingo tibi.* i. cū difficultate euenire: et penit sepe impersonaliter. *Cōtingo te.* i. simul tango. *Conduco tibi.* i. vtilis sum et quasi iter mōstro. *Conduco te.* i. dico. *Conduco etiā a locāte.* *Cōuenio tibi.* i. vtilis et cōueniens sum. *Cōuenio te.* i. aggredior colloquendi agendūq tecū gratia. *Conuenio tecū.* i. nō discrepo. *Cōuenit hoc inter nos.* i. in hoc cōtrouersia nō habemus. *Refert tibi.* i. vel reddo vel reposito vel recto tibi aliquid. *Refert ad te.* i. consultationē tuā pono. *Cicero.* Refert inquis ad senatū. *Itē refert pīamū.* i. represento psonam pīamī. *Benedico qd verbū cōpositū Galla* putat in oratōibus nō haberi cōstruit in scīs literis. *Hīc cū datur:* vt benedicamus dño. *Hīc cū actō:* vt benedicamus patrē et filiū *Benedico* igit tibi est tibi benū seu benedico. *Benedico te.* i. beatū pīdico vel efficio. *Cōtrariā* significationē sed cōsimilē constructionē habet *maledico.* *Prestolo:* tibi. i. presto sum vel ad tuā vtilitatem moriā traho. *Cicero.* Qui tibi ad for aureliū prestolarent. *Prestolo:* te. i. expecto: vt in eunucho. *Teren.* Quē hīc prestolare parmeno. *Bustilo:* tibi. i. auriliū opēq ferociauriliū te (qd raro dī) iadiuuo. *Impono tibi.* i. decapio vel deceptionem facio. *Sut* reuera imputo tibi: cuius non es culpabilis et ita fraudem facio. *Impono te.* i. infero in aliquē locum. *Addenda* sunt cōsimilia: vt que sequuntur.

**¶ Regentia dñi virtute ppria vel acti aut abini virtute prepositōis
Dantur compositē terno quoq; prepositurē
Que sua postpositē deposcunt iura tenere
Nam quo quid fertur: vel qui cum pugna tenetur
Greco more maro coniungit sepe datur
Nunc dabit hoc quarto: sexto illum prepositura
Quin et passium sextum reglatq; daturum.**

Multa verba directionē ad aliqd imponētis regit id quo aliqd diri git seu tēdit in dō mediāte ppositōe in aut ad in actō. vñ apud *Virg.* se pe dñi locale quē qdā octauū casum vocat: inuenimus. *Cuiusmodi* sūt hec. *Airidī cōpellere hībisco.* i. ad hībiscū. *Itē clamor celo.* i. in celū. *Abuerūt pelago prias.* i. in pelagus: vel pelagus versus. *Inferetq; deos latio.* i. in latū. *Sic* multa cōposita ex his prepositōibus ad et in: aut dñi aut reperita prepositōe acti regunt: vt applico littori. i. ad littus. *Infero tibi.* i. in te. *In* his aut seruanda est consuetudo. *Nā* quedā solū acti habere cōperiunt: vt accedo p aggredior: et aggredior: similiter alloqui

Ioboci badii Alcenſii

et affari et aduſari adire et pauca alia cogunt regere actiſi. Multa tñ pñt etiã nō repetita pñpoſitiōe: qualia ſunt. Appello applico aduſigo adduſco appoſito aduenio appropiſquo allabo: aduſicio aduſcho alloſcio. Itē inſero inſulto irrideo imputo impoſito impello: induco inuſio inuſdo impēdo. Sñt et alia que nō cōponunt ex hñmōi pñpoſitiōibus: ſed eis appoſiti actiſi regūt: aut ſine eis dñm: vt reſpōdeo tibi et ad te. intercedo tibi et ad te. do tibi et ad teſed differētiã dedimus. Loquor et ſcribo tibi: frequēti ad te. Nec res pñnet aut atinet ad te: viſ autē dicere atinet tibi. Haſtus ſum virtutē et ad virtutē. Reſero tibi et ad te. Reduco tibi et ad te. Itē q: pñpoſitiōes actiſi regūt q̄ pñprios caſus regere pñtideo multa verba virtutē pñpoſitiōis actiſi regūt q̄ pñpria virtute absolute ponent: vt trāſeo trāſcribo exeo qñ componit cū extra: ſed cū ex abſolūto vult. in buccas. Quāuis multa meis extret victima ſeptis. Hic verba actiua ſepe duos actiōes regere pñt alterā virtute pñpria: alterā virtute pñpoſitiōis: vt trāduco exercitiū pontē: quā rem diſtinguet reſolutio: vt duco exercitiū trāspontē. Et hec de regentibus dñm vel actiſi.

¶ Que dñm vel abſolūto regunt.

Similiter Aug. verba ad certamē pñnentiã cōſtruit cū dñō que nos mediātē pñpoſitiōe cū frequētius ponimus in abſolūto. Et placito ne etiã pugnabis amore. Mōnibus in nñs ſolus tibi certat animas. i. tecū. Impar cōgreſſus achilli. i. cū achille. Multa enī cōpoſita ex pñpoſitiōe conſue cōſtruit: vt cōparo tibi et tecū: cōſero tibi et tecū. et etiã conſero in te. Sic cōpono cōtendo cōiungo cōuenio cōſido: et alia fere oīa. Itē qdā cōpoſita cū hac pñpoſitiōe in: citra motū cū dñō aut cū abſolūto cōſtruitur vt inest parietī et in pariete. inſixus pectori et in pectore. Quinetiã nō reſpetita pñpoſitiōe cū abſolūto cōſtructa leges: vt. iul. enei. Derent inſixi pectore vultus. Præterea paſſionē aut reſeſſum cōnotantia ſic cōſtruitur vt pñmo enei. Neq̄ cernit vllū. i. ab vllō. Et apud Horatiū in carminib⁹ Scriberis vario. Sic deſpectus tibi ſum. i. a te. viſus tibi ſum. i. a te. Tu videris mihi doctus: vbi nō dices videt mihi q̄ es doctus. Nec viderur mihi q̄ nō bene loqueris. Sed videris mihi nō bene loqui. Non multa aut paſſiua ſic cōſtruunt. Sic nec multa ſunt que reſeſſum impoſit: vt recedo diſcedo tibi et a te. diſto diſſero et.

¶ Regentia actiſi.

Quarto actiua volunt paſſiuis ſuppoſitalem.
Præter quem patiens ſolidum ſus ſeruat agentis.
Interdico tamen pro quarto vult ſibi ſextum
Inuideo: ſubeo: ſolent ſupponere tertium.

¶ De verbū actiue ſignificās regit actiſi patiētē: hoc eſt q̄ i nñſi verbo paſſiua ſupponētē mutari pōt: vt ego amo deſi: de⁹ amat a me. ſolet autē hñmōi actiſi a grāmaticis dici. pñprios actiuior: eo q̄ pñter eū paſſiua oēm caſū ſuor actiuior regūt. Sñt vt implent veteris bacchi: dñm vt paria mee veneri ſūt miſera. Actiſi harū ynā induit. Abſolūto vt ſufficer? ſignū

De regimine dictionū opusculum

ne et igni. Est tñ vnū verbū actiū qđ loco acti abstrñ regit: interdico tñ
 bi aqua et igni: raro aqua et ignē. Hoc tñ verbū vt Galla docet mutat il-
 lū actiū in ntrñ supponētē verbo passiui: vt ignis et aqua interdicit tibi.
 Quāq̃ etiā aliter resoluī pōt: vt tu interdiceris aqua et igni: et interdici
 est tibi aqua et igni. Inuideor: aūt et iubeor dñm suor actiuior in ntrñ ver-
 sit. Dicimus enī inuideo tibi: et tu inuideris a me. Diomedes aūt etiam
 inuideo te putat dici: qđ Sulpitio non placet. Quā vero dī Inuideo tibi
 gloriā tantam. Nō credidero male resoluī. Tanta gloria inuidēt tibi.
 Quis aūt asserit figurate dici inuideor. vñ asserate dixit Horatius qua-
 si exēpli gsa. Ego cur acquirere pauca si possum inuideor. Dicimus pie-
 terea iubeo tñ et tu iuberis. Maxime in preterito vt haud secus ac nū-
 si facis. Serui aūt dicit iubeo: usurpatū esse. Et Diomedes a multorū
 passiuū abstinentiū et ad eorū psonalia recurrendū: vt a me inuider tibi.
 iubet tibi: malediciū obijciat. Et qđ de passiuū loquimur: sciēmus qñ ver-
 ba duos actōs regūt diligēter aduertendū esse vtrū in ntrñ resoluemus
 Interdū enī vtrūq̃ simul. Interdū vtrūlibet: hoc est modo hūc modo il-
 lū. Interdū alterū dūtaxat. At sic tñc resoluimus in ntrñ: qñ actus ver-
 bi transiit in appositū et nō in ipam psonam: vt diximus de regimine ntr.
 Verbi gsa. Accatis me dñm. voco: a vobis dñs. Efficio te doctū: tu effi-
 cieris doctus. Vtrūlibet horū actōrū mutamus in ntrñ alterum vel relin-
 quendo vel in abstrñ cū a vel ad transferendo sic. Ego rogavi te veniā.
 Tu rogatus a me es veniā. vel veniā abs te rogata est mihi: licet (inqđ
 Galla) p hoc scdm. Tu magis videaris rogasse p me q̃ ego p te. Simi-
 liter vt docet Terulanus dicimus. Celo te libit: et liber celatur tibi a me
 vel p me celaris tu libit. Alterū aūt dūtaxat: vt pote in quē transiit dire-
 ctē actus verbi: sic resoluimus. Doceo te musicā: tu doceris a me musi-
 cā: et tu doctus es a me musicā. Non aūt musica docta est: vt docet Gal-
 la. Et alij vetant ne dicamus vestis induta vel exuta est tibi: sed tu indu-
 tus vel exutus es vestē vel veste. cū tñ Quidius dicat. Anguibz exuit
 tenui cū pelle vetustas. Sed de his haecenus. At aūt ad institutū redeā
 p hanc formā regūt oīa verba actiui gñs: etiā si in tertis dūtaxat pso-
 nis passiuū habeant: vt aro terrā: terra aratur. Itē oīa cōia et oīa depo-
 nētia actiue significātia: vt lupus furat ouem: qđ resoluī deberet. ouis
 furatur a lupo. Sic sequor: mīroi patior et ilia construunt. Sunt autem
 verba precipue ad sensum pñinentia que agentē (vt dicit Quidianus)
 in actō regunt: eo qđ sensus a sensibili partitur: sed eandē habent resolu-
 tionē: vt video: tu video: visis a me et.

¶ Regentia duos accusatiuos.

Postulo pplico peto doceo rogo flagito celo
 Exuo cum vestit monet induo calcio cingit
 Cum natis binos possint conectere quartos
 Verum a quo petimus simul et quo quid redimus
 Iungimus et sexto: quod connotat vtile terno.

Iodoci badli Ascensii.

¶ Verba que ⁊ in psonā ⁊ in rem agere videntur duos actōs regunt: sed loco prius si sumentur p modū eius cui cōmoditas aut dānū outur eriaz dñi regit: ⁊ loco posterioris ⁊ interdū loco prius etiā ablatiui: sed i qbus dā intercedēte ppositōe. Exēplū. Induo te vestē regalē: vel induo tibi vestē regalē: vel induo te vestē regalē. Verūm cōtenta in hoc versu. qd sculo posco peto doceo rogo flagito celo: ⁊ moneo. pter dñi oib⁹ vers bis cōem raro cū dñō cōstruūt. vt nullo modo dicā. doceo tibi grāmaticē dñimodo tu docearis. bene tñ liceat dicere. doceo tibi filiū grāmaticē. M cemus ergo. postulo te vel abs te pecuniā. Itē postulo te criminis. i. pō sculādo accuso. posco te vel abs te debitū. peto te vel abs te veniā. flagito te vel abs te rē pmissā: flagitam⁹ enī cū vehemētia. poscimus rē vebitā ⁊ honestā. postulam⁹ in ius vocādo rē iustā. petim⁹ pab⁹ pulsādo Eandē pstructionē habēt cōposita istoz: vt expostulo / deposco / dedoceo interrogo / derogo aut dñi regit. vt derogo honori tuo. flagito ⁊ efflagito sepe infinitiuis pnta sūt. Instruo aut ⁊ erudio p scdo actō regit ablatiui cū ppositōe in: vt instruo te in re militari: in via recta erudio in bonis lris. Sitr oio ⁊ exoro magis actiui cū ablatō q duos actōs regunt: vt oio te veniā: vel oio abs te: vt Exorauī abs te veniā. Celo te delictū meum. lectū est aut celo te de sceleribus meis. Itē doceo te de musica: sed rarius. Frequētius aut: admoneo te de hac re ⁊ huius rei: qd significat quasi memoriē facio. Itē ipa dīes exuert mendas de corpore. Et multa si milia legimus. De ablatiuis vero hec regula.

Regentis actiui ⁊ ablatiui.

¶ Nam quercūq; notant ornare vel exuere optant
¶ Ornatus sexto: res ornatas dare quarto
¶ Quin semper sexto circa quem sunt sociabo
¶ Orno colo como spargo sterno cumuloq;
¶ Nutrio poto cibo lacto saturo satioq;
¶ Palco alo ⁊ educo reficit tollo accipioq;
¶ Munio magnifico beo dono munero dīto
¶ Priuo leuo spolio nudo bīduo vacuoq;
¶ Impleoq; et accuso vel damno bendo loquoq;
¶ Prolequo; afficio; sic digno; conficioq;
¶ Et quo quīdo facio sexto sine cum sociabo
¶ Mensuram excessus atq; excessum superaddo.

¶ Qdē verbū significās ornare vel spoliare regit rē ornātā vel spoliātā in actō: ⁊ ipso ornatus siue ornāmēta qd⁹ ornāt siue spoliāt in ablatō. Rē semp id circa qd versat hmoi actus verbū: ⁊ instrumētū quo aliqd fit aut est ponit in ablatō sine ppositōe cū. Et sicut in regimine nolm dictū est

De regimine dictionū opusculum

Verba significántia excelléntia: vt excello vinco supero malo pfero &c. &c.
 excessu in actú & mēsurā excessus est certā q̄ incertat: interdū .i. in quo
 fit excessus in abito. Et ita patet multa exēpla regētū acm̄ cum abito.
 q̄m̄o primētia ad ornātū vel spoliatiōē: vt omo te virtutibus: colo te
 modico ornāmēto sine coli modico fonna virilis amat, como te pulchris
 capillis. spargo atris fluib⁹. s̄terno lectū tapetis. cumulo te honoib⁹.
 augeo diuitiis. spolio vestib⁹. nudo indumētis. pūdo dignitatē. oibo pa-
 rētib⁹ aut liberis. Scōo primētia ad educatiōē aut defensionē aut locū
 plectatiōē. Nota. Celso mufa beat. Irē implo accuso dāno vendo loco t
 siliā de q̄bus alibi. Irē hec verba psequor afficio cōficio q̄ quodāmodo
 cōz habēt significatiōē q̄ p abitoz p̄fificant: vt psequor te honore. i.
 honoio: vituperio. i. vituperor. S̄fficio. S̄fficio. Cōficio: egritudine. s̄iti. inedia
 tristitia. mēsticia. dolore sēno &c. Irē digno: verbū cōe. Nā dicimus ego
 digno: te multo honore. i. dignū facio vel cēseor: vt p̄lo enei. Nō equidē
 tali me digno: honore. Irē passue tu es dignatus. i. dign⁹ habet⁹. vt s̄ti
 enei. Cōiungo anchisā vneris dignate supbo. Et hec oīa vidēt quodā
 modo significare id circa qd̄ versat actus verbī. Tercio oīa significātia
 quocūq; modo agere aut pati: regūt instrumētū in abito sine prepositiōe
 cū nō dices: ego percussit te cū manibus: sed manib⁹ te percussit. oculis vidit
 verbis vici. Et dī: h̄mō abitoz a grāmāticis septim⁹ casus: q̄ nō videt
 regi ex natura verbī. necq; virtute prepositiōis q̄ nullo mō interponi pōt.
 Nā prepositiō cū quorūz addit p̄notat comitē aut cōcomitantiā & nō in-
 strumētū. Bene ergo dī. Ego acceptus sum cū rege: percussus cū. &c. alijs
 Inspecti me vir cū dira truciētia: sed nō cū oculis. q̄ oculi erāt instru-
 mētū inspicidiē: & truciētia quēdā cōcomitantiā q̄ prepositiōē admittit
 vt acceptus sū cū honore. expulsoz cū vituperio. detectus cū rubore. ex-
 altatus cū gloria: & sic in cōsilijs. Quarto id in quo fit excessus & mē-
 sura excessus in hoc casu ponunt. Exēplū primū: vt Excello te diuities
 vel in diuitijs. supero te lōgitudine triū digitorū. Exēplū scōdū: vt Excello
 te tribus digitis. Multo p̄ferat.

¶ Annotatio prima regendi acti vel abiti preter dicta que scz duos actos aut acti cu abito regunt.

Cuncta autē quartū vel sextū temporis optant

Quartum ϕ longo: sextum qui denotat in quo

Et intra quod agam: tribus horis omnia scribam.

Quattuor modis verba etiam absoluta actum vel ablatum regunt. Primo de verbis regit actum vel ablatum tempus ut studui tribus horis vel tres horas. Per actum autem semper Sertius honestior est locutio quam idem Balla reprehendit. Sicut pieterea non aspernandi sunt idem Balla refragat. differetia ponentes dicentes tunc ablatum debere poni: quoniam significat tempus in quo: aut in tra quod aliquid factum aut fieri posse asseritur. ut quoniam venisti hodie his diebus: non hos dies. qui hec acta sunt: annu ducentesimo septuaginta seximo: die quarto: kalendis martii et item intra quatuordecim annis perlegisti Virgilium: intra sex menses: ubi non dices infra. Sed si mavis. Ego scio

Prodocti habet Ascensu.

mēibus Virgilii plegi. nō aut sex mēses. In actō aut tūc loquendū est. qñ querit qd dūdu: aut vt vulgo querit qd diu. vt qd diu studuit: tres annos. Et h̄ Italia nasum ducat dices cōtinuatū tēpus significari p actm. vt pmo enei. Eina cū gente tot annos bella gero. Et in. vi. Notis atq dies patet attri Ianua diuis. ⁊ Cicero in primo officio. Annū audietē crī tīppū dicte: quasi cōtinuatū dicat. vñ pprie dices. Ego crastino die tecū ero: etiā si ad modicū tēpus. Sed crastinū diē tecū ero: si dicis totū crastinū significas. Neq obest q interdū dictio totū additur: vt. i. enei. Dic iā tercensū toros regnabit annos: qñ nota est regula grāmaticorū. Equi ualens geminis harū si iungit vñ. Dictio p reliquatū modo debet haberi. Tūc aut a bonis auctoribus addit h̄mōi dictio vbi emphaticos magnitudinē tēpous denotare volunt. Ceterū vt vno verbo qd sentio dicā oib⁹ modis pōt tēpous mēsurā seu ipm tps i abltō ponit: s̄ tūc venuste in actō qñ p̄tinuatū est tps: ⁊ respōdet ad qd diu. Que vero datū casus vidēt: potius aduerbia sūt: vt luci vesp̄ri tēponi ⁊.

¶ Annotatio scda ⁊ tertia.

Addunt que partis vel que vi proprietatis

Vel quorum vsurpans naturam more gubernat

¶ Scdo p grecā figurā de qua in regimie adiectiuorū satis dictū est: vt frigeo manus vel manib⁹: doleo caput vel capite: fract⁹ mēbris vel mēbris. Sed in actō poetis cōcedit: in abltō etiā historiographis. Hecro tñ nō oratorib⁹ q dicerēt: frigēt mihi manus: dolet mihi caput: fractū est crus: fracta sunt mēbris. Vel more poetico: fregi crus: sicut fregi nauē p eo qd est: nauis mihi fracta est: vel passus sū naufragiū. Possū? etiā mutare verba in nota: vt sū frigidis manib⁹ ⁊. ego capite ⁊. Temo qdā vsurpatine in aliā significatiōē assūpta actm vel abltm eorū quorū naturā assumit qñq regit: vt ardeo amorē vel amore. Fomosi pastoi coitdon ardebat alexim. Iuue. dicit de rumbo. Depascitq diu viuatia ⁊ satis. Depascor enī actm regit: eo q in passiva voce cōgruit vscētib⁹ vt capie pascunt ⁊ depascunt frōdes: hoc est dū pabulant vscunt frōdibus: pastor aut pascit oues frondibus. Huius ordinis sūt fere q ad sēsus p̄tinēt. Nam aut aduerbiū neutri generis aut actm secū cōstrui volunt: vt sapit antiquitatē sapit demorsos vngues. Nec vox hoīem sonat: sonat vitiū totū clamit: redolet vetustatem vibanitatē: viuit bacchanalia: ⁊ sic de consimilib⁹. Que vero ex his licēt ⁊ mere vsurpatine dicta sunt vitabis. Karū enim est: Ardebat alexim. Sed vscētib⁹ deperibat puellam. Vido versiculorū nostrorū est. Addunt grāmatici ea que gubernant vt. i. virtute partis vel p̄prietatis: vel que gubernat more eorū quorū vsurpant naturam.

¶ Annotatio quarta.

Addunt preterea quibus addita prepositura

Sive hanc apponit seu verbis consociabis

Appones patiens capiens discens remouensq

De regimine dictionū opusculum.

Soluens & graduens: sed quādo aduerbia desunt

Urbibus ablatīs utemur p̄posituris

Quo quartum: sextum vnde & qua sibi querit

Est ubi: si p̄ime p̄p̄rium sit siue secunde

Non pluratiuū: patriū. per cetera sextum

Appellatiuis que certa notant p̄p̄iorum

Ius dabo: inilitie belli tui domi huius

Hec ininus est iuris coniunctis p̄posituris

q̄ fuit appositis: nisi q̄ quad̄ant quoq̄ ternis

Que componuntur cum trans quarto tribuuntur.

Accedoq̄ simul quandoq̄ aggressus adeptus

Alloquoq̄ affatus necnon adeo sociatis.

E vel ab exq̄ satis sextum quandoq̄ locabilis.

Teste abeo ac absum: iunctū extra vult sibi quartū.

Inq̄ fere terno quad̄abit raroq̄ sexto.

¶ Quarro oīa fere verba regūt actiui vel ablatiui virtute p̄positōis ap-
positi vel cōpositi. De cōpositis aut̄ ex p̄positōe satis dictū est p̄^o. Per
appositionē v̄ro regūt ablatiui. p̄mo vt dicet oīa verba passiuā: vt amor
a te. Secō significātia susceptiōez: vt suscepti accepti recepti sūpsi a te. Tē
vidici accepti intellexi audiui abs te. Sūt significātia remoueri: vt remo-
neor a te. discedo ab eo. plōgo: disto differo distraho: abduco. Tē signi-
ficantia soluere: vt soluo te curis. libero a malo. soluo vinculis. redimo a
seruicute. Tē oīa p̄inētia ad gressum p̄fectionē seu incessū si significāt
motū de loco ad locū: regūt actiui mediātē p̄positiōe in ad/aut sub. Si p̄
locū mediātē p̄ aut trās. Que v̄ro quierēt in loco vel motū citra trāsini
grationē & mutationē loci aut tēpōis regūt ablatiui mediātē p̄positiōe in
vel sub & olim sup̄ & subter vel subius. Et q̄ motū de loco eūdē casū me-
diātē p̄positiōe de. Et hoc p̄cipue i appellatiuis nō appropriatis. p̄o
pia aut̄ noīa ciuitatū & oppidorū: vt p̄ aduerbiis localibus dicta cogno-
scas demūt p̄positionē nō q̄dē de necessitate: sed p̄ veteri peritorū con-
suetudine obseruādā. p̄ponunt aut̄ h̄mōi p̄pia in grō actō vel ablatō. In
grō ponunt p̄pia noīa loci minous simpliciū figure singularis n̄ieri p̄i
me vel scōe de cōinatōis cōstructa cū verbo vel p̄ticipio impōitē q̄etē
vel motū in loco sine loci mutatōe. Et hoc accipiēdo locū ḡaliter p̄ cer-
to spaciō nō vt p̄p̄ici capisūt p̄ superficie corporis p̄inētia: vt valētia pōt
accipi p̄ loco: & q̄ in tota ciuitate deambulauerit nō intelligit̄ mutasse locū
donec eā deserat. Recte ergo dicas ābulovalētie. dico p̄pia noīa: q̄ ap-
pellatiua p̄positionē desiderāt: vt ābulo iter meniā: yago: in ciuitate va-

Iodoci badli Ascensii.

lentina. solēt tñ poete etiā appellatiuis prepositionē auferre: vt. i. eneiā.
 Lutoie athena locant. addo loci minoris hoc est ciuitatis/ oppidi/ castelli
 aut pagit: q. puicijs regionib⁹ seu terris addit p̄pō: vt sū in gallia. Sistr
 ⁊ pp̄iis cōpositē figure: vt sū in scō germano. p̄deterca subdo p̄ciyel
 scōe singularis: q. si fuerit pl̄is nūeri aut tertie declinatōis nō in gō s̄
 in abltō ponerēt: vt studui athenis venetijs vels gabijs parisijs. Itē au
 nioni babiloni ⁊c. In actō ponēt pp̄ia noia loci minoris simplicis figure
 cōstructa cū verboyel p̄cipio ip̄ortāte motū ad locū: vt p̄ciisco: lugdū
 nū. Dico s̄l̄r hic pp̄ia noia loci ⁊c. q. oib⁹ alijs p̄ponēda est p̄pō: nō tñ
 refert cur⁹ declinatōis aut nūeri fuerit: dūmodo sint pp̄ia noia loci m̄i
 noris ⁊c. Poete aut sua licētia subtrahūt p̄positionē etiā regionib⁹ ⁊ ap
 pellatiuis q̄busdā: vt Italiā fato pfugus lauinag⁹ venit littora. In abltō
 ponunt oia pp̄ia noia loci minoris simplicis figure cōstructa cū verbo
 vel p̄cipio importāte motū de loco vel p̄ locū/ vel etiā quierē vel motū
 in loco dūmodo sint tertie declinatōis aut pl̄is numerib⁹: vt venio roma bo
 nonia. Itō tñ nepte dixeris p̄ benoniā. Reg⁹ vero p̄tra artē oīno fecerit
 q̄ predictis pp̄iis p̄positionē dederit: imo si ablatio p̄positōis cōfusiōē
 pariat nō est auferēda. Patet ergo quā querēt quō. i. ad quē locū mul
 tis modis r̄dēda licet. Primo p̄ hec aduerbia localia ad locū: huc/ illuc
 istuc/ intro/ foras/ aliquo/ nequo/ siquo/ quoquo/ quoquā eo/ supra/ infra/
 vsq̄/ nusq̄: q̄ quattuor magis i loco sūt sicut intra ⁊ extra. Scōdo p̄ pp̄ia
 noia ciuitatū aut p̄ noia q̄ dñr appropriata sine p̄positōe: vt romā athen
 nas/ lugdunū/ verulos/ rus/ militiā domū ⁊ domos. Tertiō p̄ noia aliorū
 locorū vel aliarū rerū existentū in loco mediāte p̄positōe ad in vel sub
 vt ad franciā: ad camerā: ad patrē. Querēt quā venisti? R̄ndemus p̄i
 mū aduerbia localia p̄ locū q̄ sūt hac illac istac: aliquo nequa siqua: qua
 qua quacūq̄ ⁊ ista. Del pp̄ia ciuitatū in abltō: vt roma auinione. Not
 aliarū rerū in actō mediāte p̄positōe: vt trāsiui p̄ aḡdrā: p̄ medlos ho
 stes ⁊c. Querēt vbi es vel moueris? R̄ndem⁹ primo aduerbia localia i
 loco q̄ sūt: hic illic istic/ intus foris vsq̄/ nusq̄ ibi/ alicubi/ scubi/ necubi/ ali
 bi/ ibidē. Deinde pp̄ia noia loci minoris simplicis figure. In gō si sint
 prime vel scōe declinatōis ⁊ singularis numeri. ⁊ i abltō si sint tertie de
 clinatōis aut pl̄is nūeri: ⁊ id sine p̄positōe. S; si sint loca maiora aut ap
 pellatiua qualitatis aut aliarū rerū significātia mediāte p̄positōe i vel
 sub in abltō ponunt. Querēt vnde venis? R̄ndemus primo aduerbia lo
 calia q̄ sunt hinc illinc istinc/ intus foris vsq̄/ nusq̄ q̄ etiā in loco sunt su
 gne inferne celitus humanitus radicatus funditus in de vnde tu. R̄ndē
 alicūde: vnde cūq̄ vnde cūde vnde licet ⁊ ista. Deinde pp̄ia ciuitatū in
 abltō sine p̄positōe: aut aliarū rerū mediāte p̄positōe de: vt descēdit de
 celo venit carthagine. Hic aut aduertēdū est: noia aduerbiatiter posita
 si penant p̄ aduerbijs de loco in e qdē poni i tertia declinatōe: s; s; Ser
 uis quoties p̄ aduerbijs in loco ponunt exērit in i: vñ ad illud. iui. enei.
 Tyra carthagine q̄ nunc expectat ⁊c. sic dicit carthagine p̄ carthaginū.
 p̄ aduerbio in loco: de loco posuit. Sic Horat⁹. Rōne s̄bur amē: venio
 sua rubure romā. Idē Sernius ad illud in eodē paulo post. Tuliū de iur

De regimine dictionū opulculum.

raui. Solide inq̃. i. in aulide vel aulidi r̃. Quibus manifeste p̃tendit aduerbia in loco sumpta a noibus tertie declinatōis exire in i. vt auinio ni tibi r̃. Quia. etiā aduerbia tēporis a noibus sumpta in i. exēit: vt luci rēponi vesp̃erisēd r̃ noctu r̃ inmerdiu legit. Non opus est admonito idoneos auctores frequētius vsos verbis de loco q̃ ad locū: hoc abēdū q̃ adēdū: vt quo abis: quo fugis: quo discedis: quo te subducis: quo se nūc pup̃ ille. Neq̃ ope p̃cū esset admonere iuuenutē: vt apte h̃mōi interrogatōibus: quo qua vbi r̃ vnde ṽtatū q̃ plurimi in ea fallantur dicētes vbi vadis. p̃ eo qd̃ est quo abis. Itē nō possumus hic trāsire cū dicendū sit. hac r̃ in consimilibus.

¶ Epilogus regiminis actiū cum ablatō.

¶ Patet ergo q̃ verba actiua p̃ter actiū patientē decē modis ablatiū regūt. Pr̃mo p̃cū: vt multū sex milibus emi. Sc̃do criminis aut pene vt dāno te decē libris: accuso crimine pessimo. Tertio de quo sit imple: tio vel euacuatio: vt impleo loculos pecunia r̃. Quarto ornamētū r̃ cu iustibz rei circa quā versat̃ actus verbū. Induo te honore vel vestibus Quinto instrumentū: vidi oculis. Sexto tēporis. Septimo excessus vel mēsure. Octauo virtute p̃positōis cōposuit: vt educo exercitū castris. Nono g̃a p̃positōis apposit: vt audiui a p̃ceptore meo. Decimo ablatiū loci aduerbialiter posuit: vt clarui aspenis. audiui Aristō. parisū r̃ Sic̃ absoluta verba quattuor: aut q̃q̃ modis actiū vel ablatiū regunt. Pr̃mo tēporis. Sc̃do partis vel indumētū. Tertio trāsumpta. Quarto virtute p̃positōis cōposuit: vt egredior vībē r̃ vībē. Virg. in. ii. enei. Est vībē egressus. Vols. in sermo. Egressum magna me cepit aris̃a roma. Itē ex eo ciuitatē r̃ ciuitate. Virg. in buccol. Quāuis multa meis exiret victima sepiis. Et paulopost. Neq̃ enī seruitiū exire licebat. De actis nihil dubitat. Quinto virtute p̃positōis apposit: vt descēdit de celo ad inferna. Sexto actiū vel ablatiū loci aduerbialiter posuit. Item oēs fere causē in ablatō ponuntur. vnde

¶ De ablatiuis causalibus.

Verba solent causas sexto sociare quaternas
P̃positura suū passiuū iungit agentem
Instrumentalem sine cum dabis efficientem
Ac naturalem sic dico pudore rubentem
Ex qua materie bene quadzant p̃positure
In qua r̃ circa quam nullo sub p̃siede ponam
Uelcoz cum potioz careo fungoz fruoz vtoz
Et vaco cum vacuū signat sexto lego iunctum
Quo fit quicq̃ modo poteris describere modo
Finis iuncture debetur p̃positure.

Joboci habiti Ascensu

¶ **O**ia verba passiva regunt agere in ablativo mediante prepositione a vel ab vel ab eo: casus est passivus pprius sicut actus patitur significas actibus. Ha ceteri casus coes sunt. In in seculis mutant. Item oia xba regunt istum modum in ablativo sine prepositione ut pueri patitur: ita causa efficiens instrumenta le. Sicut causa naturalis: ut pudore rubes/timore palles/anxietate trepidas/leticia exultas. Addunt quidam prepositionem pre in ablativo: vel propter aut propter actum. Et hec de triplici causa efficiens. Causa materialis ex qua aliquid fit etiam prepositionem non refugit: ut edifico domum ex lignis. Poete prepositionem non addunt: ut secatq; itererunt abiecerunt castas. et alibi idem Virg. Siminibus mollisq; paras deterrere iusco. Item causa materialis in qua et circa quam sine prepositione in ablativo frequenter ponitur: ut frigeo manibus/vestio te vestibus/ipleo lagenam vino. ad dunt pro firmis crepus hec verba: yscor portor fugor fruor ytor: q; apud Terentium. et apud antiquiores etiam actum reguntur. portor etiam gratiam rerum hacina honeste regitur: subaudire videtur impiorum: ut romanorum rerum potius sunt. Ad dunt prepositionis careo et vaco significas vacuum esse. Item Terentium dixit. Tui careo dum. Vacoo etiam significas aliis vacuum vni rei interitum esse dum regitur: ut vaco phie. quasi illi me vacuum curis effecerim. Caremus autem quod habere expediat. Vacamus precipue malis vel culpa. Considera modum agendi per quem cum forma intelligitur in ablativo ponitur: ut cito alta voce/reato dulci platode. sumoge desidero. nullo pacto fieri potest. miris modis palleo. antiquo instituto hoc facio. Sis quod in adverbia transcurrit: ut falso perqueris natura humana. auspicato durasti ytorum. haud expectato venisti. subito abiit. in sperato redibis. Finis autem magis in actu ponitur mediante prepositione propter. Cum vero dico. Jeiuo amore dei. non finis significat per ablativum: sed causa efficiens occasionalis. Non enim vel deus amens sed quod deus amo ieiuno. Et hec satis.

¶ **D**e ablativis in designatione sequele positus quod etiam septimi casus dicitur.

Suppositis binis totidem dum verba darentur Ex altero et verbo sexti duo rite creentur.

¶ **Q**uoties duo orationes de verbo et supposito sic se habent ut alteri apponatur huiusmodi particula. Si quod dum donec quod et illas: tunc venisse tale orationem ablativis particulis mutas in duos ablativos: quorum is quod fit ex supposito notialis est is vero quod ex verbo principalis: ut magis postquam aperuerat thesauros suos obtulerat munera. magis appis thesauris obtulerat munera. Quoties in huiusmodi ablativis notis principali verbo supponit melius esset remoto ablativo. notalis vel pronotialis. principalis in notum mutatur: ut verbi gratia si diceret more grecorum. De occupato in republica. non potui prius fesse. melius dicitur occupatus in rebus. non potui etc. Si amaret veteres vocat huiusmodi ablativos septimos casus. Hostis autem absolute vel in designatione consequente seu sequele positos absolute quod quod a nullo videtur regi. In designatione autem presequente seu sequele: quod designat altera oratione de supposito et verbo sequele sine qua sententia claudicat: ut sole lucere plenus non est: nisi addat dies est: aut quod si se. Ceterum quod huiusmodi ablativi sunt ex oratione de supposito et appposito. verba autem impersonalia supposita non habent: creduntur ablativi principalis ab impersonalibus per se satis esse

De regimine dictionū opusculum.

vt habito qd sit nomen dicā qd sit verbū. dictio de verbo dicā de aduers-
būs: sed hmoi locutiones rare sunt. Est tñ discretio in hmoi locutionibus.
nā duox abloz interdū 7 id qdē frequētissime alter est noialis alter par-
ticipialis. vt sole lucēre dies est. Interdū alter pnoialis 7 alter partici-
pialis: vt illo adhuc loquēre. Interdum ambo noiales sed alter facile in
participialē mutabilis. Nota. Nil desperādū tenere duce 7 auspice: seu
cro vbi pōt subaudiri participialis: vt sit teucro exstēte auspice. Inter-
dū enī subaudīt participialis: vt ibi apd eūdē. Rudus inopiqz domū re-
deā te vate: subaudi exstēte. 7. iust. geor. virg. Te matre reliquit. 7 i buc.
Te duce siqua manēt veteris vestigia culpe. Interdū ergo alter est p-
noialis 7 alter noialis. Interdū vnū abluū satis esse putāt dūmodo deo
ducāt a pncipiis impersonaliū aut a gerūdijs: vt viso qd sit virtus. Itē cā
tādo rūpit anguis. viriqz vidēdo femina. Memoria excolēdo auget. Sz
de his post impersonaliū cōstructionē dicitur.

¶ De impersonalibus actiue vocis regētibz vñi.

Hec si p̄ima locas impersonalia dicās
Terno danda: placet cum p̄ole libetqz licetqz
Accidit euenit 7 p̄estat restat vacat atqz
Sufficit expedit conducit conuenitqz
Contingit constat liquet atqz dolet: superaddes
fit cum p̄ole sibi ternum 7 secum sinit addi.

¶ De regētibz actiue.

Quarto iunge iuuat dect 7 delectat oportet
Pertinet 7 spectat duo p̄positura gubernat

¶ De regētibz actiue 7 gñi.

Denitet atqz pudet p̄det 7 rehet miseretqz
Personam quarto rem cuius dant genitiuo

¶ Que cū infinitiuis impersonaliū impersonalia sunt.

Desinit 7 cepit solet incipit atqz potest si

¶ cū impersonalia.

Impersonali p̄ponas talia dicās.

Nulla sūt verba vt talia docet neqz plane psonalia neqz impersona-
lia cēlenda. Hec enī placet displicet libet licet accidit euenit p̄stat restat
vacat sufficit expedit cōducit cōuenit cōgitat constat liquet dolet 7 sitia si in
p̄ncipio ofonis ponant. vident impersonalia: 7 dñm post se cū infinitiuis ple-
rūqz desiderāt. Habētqz fere ancepa p̄teritis: vt placet placuit vel plac-
tū est: libet libuit vel libitū est: licet licuit vel licitū est. Sicut 7 alia que
post dicent: pudet puduit est vel puduit miseret miserū est nō autē mise-
rui. Si ergo dicās: placet mihi studere impersonale videtur. Sin sic dicto

¶ iii

Iodoci badit Ascendit.

Studere hoc est studium mihi placet id personale censebitur. Sit autem licet
 et actus passiva in his significatione sicut et no. regitur deum et interdum ab
 lativis sed impersonaliter, potius absolute ponitur ut si mecenas et. in
 bene mihi ab oibus satissit et. Et hec cum deo. Et actio construuntur hec
 quattuor: deest tuas delectat oportet: quorum priora duo passim personalia
 legunt. Posteriora rarius: ut virtus delectat paucos. Terce. Quos opor
 tet antequam dixisse voluit. Duo impersonaliter sumpta medietate prepositio
 ad regitur actum: ut pertinet ad me spectat ad oes. si autem attinet ad paucos. et
 inepte deo iungas. Quibus sicut prius dictum est penitet redet miseret et mi
 serescit piger et pudet ante se flagitant impersonalia infinitivis contenta cu
 iusmodi sunt cepit incipit desinit solet potest et post se actum quasi supposita
 le: et gratia vel infinitivus: ut nec te peniteat peccatis divine poeta. Et i
 et buccol. Virg. Nec te peniteat calamo triuisse labellum. Cetera repetit
 superia capto de regentibus casum ante se.

De impersonalibus passive vocis gerundis et supinis
 et reliquis primitivorum casum regentibus.

Idem sit casus quibus idem significatus.

Nam patrum natis: verborum eis generatis

Impersonali siue quarto: a posteriori

Parte sui verbi: sed quibus participant

Atque gerundivis et prius sepe supinis

Stantibus active: pronominibus simul aduer.

Et transumptivis quibus equivalent dabo casus.

Deo dictio est quibus significatus. i. modus significandi est idem regitur con
 de casum. Unde primo multa nota derivativa regitur casus suorum primiti
 vorum: ut comparativa et superlativa suorum positivorum: casus regitur preter
 comparativum ablativum et excessum superlativum gratia multitudinis excessu regit
 Unde quoniam casus quem superlativum aut comparativum regitur a positivo
 regitur potest dici ab eodem vel eiusdem virtute rectus. Simile est de aliis deri
 vativis: ut vas vini et vasculum vini. Et deo verba primitiva et ab eis deri
 vata: ut miseret et miserescit lego et lecitio. Tertio impersonalibus volum
 quidam a parte posteriori dant casus personalium: ut legit mattheum. Apud
 doctos autem ablativum copules: nisi sive medietate prepositio: ut tur i
 siqua fluida. Illaco intra muros pugnat: et extra habet autem ut prius pa
 nit in ratione suppositi ablativus: ut scitur a Virgilio de morte Didonis sed
 raro est hec quorum autem. Quarto participia verborum quorum significatione
 obtinet post se casus regitur. unde cum quattuor sint tempora participiorum
 sensu preteriti et duo futura. Presens et futurum in rus active aut neutra
 liter significat: futurum in dus tempore passive. Preteritum autem interdum vito
 quomodo sicut verbum esse. ut solent dari homini verbum. Verbum esse quibus
 agat et pariat. Sola presentis in rus in actio significat. Duo solus passivus
 us autem utrumque notat. Videndum est ergo quam significatione participia ge

De regimine dictionū opusculum

rant. Hā quedā sub actiua voce passiuā habēt significatiōē: vt res cui
dēs que agere videt facies: indulgēs cui indulget. Plura sub passiuā vo
ce actiuā significatiōē habēt: vt iuratus q̄ iurauit: pfusus quasi pfusus:
discrētus quasi discernēs: tacitus tacēs vel q̄ tacet, et multa alia apud
Halla cōperies q̄ nō regūt actiū moie participiorū p̄tis t̄p̄le ab acti
uis verbis descendenti. Neq̄ oīno q̄ p̄pua significatiōē s̄ p̄p̄is inspic
antur abhorēt. P̄terea p̄cipia notāliter sup̄ra verborū suorū casum
amutūt et noīm verba accipiūt vt metues flagellū: q̄ metuit flagellū. Ho
lūt aut quattuor modis participiū in nomen migrare. Primo dū mutat
regimē: sicut in exēplo predicto. Secō dū nō significat ip̄s: vt venerans
dū: nō q̄ venerat sed dignus veneratē. Et hoc differūt gerūdīa a par
ticipiis: q̄ gerūdīa quādā rei administratiōē. p̄cipia vero ip̄s impo
tāt: vt dicit Halla. Tercio dū format de se cōparatiuū et suplatiuū: vt do
ctus doctior doctissim⁹. et sic etiā p̄dit ip̄s: imo semp̄ q̄ nō manet p̄tici
piū. Quarto dū participiū cōponit cū aliquo cū que verbū cōponi refugit
vt indoctus. Hō enī dū indoceor. Quāto gerūdīa verbaliter et actiue sū
pra regūt post se q̄nq̄ casus suorū verborū. Sūt aut triplicia gerūdīa: im
di que vident gr̄ casus: in de ablat̄: et in dū acti: vt natus sum causa amā
di deū: ad amandū deū: bene facio amādō deū. Dico gerūdīa verbaliter
sumpta: q̄ si p̄ gerūdīis accipiant gerūdīa notā q̄ p̄ oēs casus et genera
declinant: nullū casū regūt: sed moie adiectiuorū cū casib⁹ ab alio rectis
regunt. vt causa dei amādī: ad deū amandū: in deo amādō. Addo actiue
sumpta: q̄ passiuē sumpta nullū casum regūt: vt memoria excolēdo cre
scit. i. dū excolit. Addo nouissime post se: q̄ ante se apud latinos nullum
casum regūt. vnde nō dices scribentē habendū est calamos: sed scribēti
est opus h̄c calamos. Quō aut gerūdīa in di substantiua notā maxime
verbalia cuiusmodi sūt locus tempus oportunitas cura ratio idoneitas
apetudo causa amor desiderii spes stus fumes cupiditas et alia ante se
habēt: q̄ verba infinitiui modi fugiūt. Itē quō vtriusq̄ numeri videntur
gerūdīa in di. Sūt quō gerūdīa in do et in dū p̄p̄tēs diuersas ante
se affectāt et post se casū suorū verborū si actiue et verbaliter sumant. P̄te
terea quō honestus gerūdīus notbus q̄ ip̄s gerūdīis p̄tatis in Au
gustino datto aperui. Sexto p̄tiora supina actiue sūpra: q̄ semp̄ cū verbo
vel participio motū tacite vel expresse significāte construunt casū verborū
suorū post se regūt: vt vado spectatū comedias. Legim⁹ apud poetas īfi
nitios etiā cū h̄mōi verbis motū ip̄tāt⁹ cōstruossed nō tā venu
ste. vt p̄io enei. Hō nos aut ferros lybicos populare penates venim⁹:
aut raptas ad litorea vertere predas. Neq̄ vero in multo vsu sūt h̄mōi
supina cū casib⁹ a parte post rectis. Hā vt suo loco dicem⁹. Aenustius
dixeris. Ego veni auditur⁹ lectionē vel ad audiendā lectionē q̄ auditū
lectionē: h̄ cōtra latinitatē nō preceet q̄ ita dixeris. Dico p̄tiora: q̄ post
riora supina nullū casū regūt sed absolute ponunt. Neq̄ actiue signifi
cāt sed passiuē. neq̄ cū verbis motū de loco significātib⁹ rite cōstruuntur.
sed cū noīb⁹ adiectiuis s̄m. Cuiusmodi sunt dign⁹ facili⁹ difficultis rarus
solidus pulcher et alia: vt dignū auditū. i. vt audiri facile factū. i. vt fiat

Iodoci habili Ascensit.

difficile creditu. i. vt credatrarū inuētū. i. ad inueniendū vel vt inuentat iocundū dictū. i. dū dī. pulchrū vel fedū obicentū vt aspectu. i. dū aspiciat. Nec vero credas esse abtōs hōy verbalis: auditus vltus aspectus &c. Nec dicas venio au iuu. sed de auditorio: et ita de alibus. Septimo de pnoibus dñi est q̄ substantiuoz noim p qbus ponunt casū regūt. Quia uo aduerbia eoz qbus in significādo co:respōdēt casū regūt. vñ postea uo noim postiuoz casus fere regūt: vt sicut dī similis tibi ita & sīr tibi. vt cōueniēs tibi ita cōueniēt tibi. Itē cōparatiua cōparatiue tēta etā in aduerbijs abtōs regunt: sicut partitue tenta & suplatius oīa grōs: vt melius oib? dixisti: optime oīm dixisti. Manuū mearū segniua operat sinistra. Itē ppius & prime aduerbia si veniāt a noie ppe qđ cū dō cōstructū legit: etiā dñi regūt: vt ppe est dñs oībus inuocātibz eū. Sic apud Virg. Et ppius stabulis armēta tenerēt. Sin seccant ab hac pte possitōe ppe actū regāt: vt apud Salustii. Proxime hispaniam manū sunt. & apud Lucronē ad octauū. Cur castra medio itinere lōgi? aduer sarioz castris & ppius vibē mouent. Idem ad atticiū tñ esse officii mō putauit: exercitiū habere q̄ prime hostē. Mono & vltimo loco dictiones trāsumptiue possitōe regūt casus eoz p quibus vsurpant: licet improprie sicut de nobis dictū est gnarus causas rerū p eo qđ cognoscēs causas rerū. Et de verbis attēs alexim: p eo qđ est ardētē amās alexim. Deo perit puellā. i. perdit amāt: & sic de alijs.

¶ De cōiunctōibz & ceteris eūdē casum copulātibz.

Consumiles casus ab eodem p̄ncipe rectos
Substantiua duo rem significantia eandem
Mobile cum fixo: responsum cum rogante
Quam nisi p̄terq̄: paritatem aduerbia que dant
Substans atq; vocans verbum: cōiunctio: iungant
Si tamen hos rectoz variat: variatoq; lector.

¶ Quē dīctōes possit inter plures dīctōes ab eodē regēte sīr se habēte rectas copulāt cōsimiles casus. Primo he tres dīctōes q̄ nisi & p̄tera q̄. Scō aduerbia sīr iudicis: vt quasi ceu tanq̄ velut veluti v̄v̄ti sicut sicut. Perinde h̄and secus ac. Nō aliter q̄. Tertio verba substantiua vocatiua & eoz vim habētia: vt ppius patuit. Quarto cōiunctiones copulatiue & disiunctiue. Exemplū pami: vt cenſeo te doctiorē q̄ patrē tuum. Reminē te noni doctiorē nisi fratrē tuū. Nullus te doctior est p̄terq̄ fratē tuū. Exemplū scō: vt larras sicut canis: subaudi larras. Larras tan q̄ canis: subaudi es. Exemplū tēti. vellē te viuere beatū. sic ponunt dīctōes expositiois: id est hoc est. v̄tpote scz videlicet: q̄ dno raro apud doctos hoc modo offēdes. Exemplū quarti: vt petrū & paulū diligō. Petrū vel paulū vidi. Nescio an petrū & paulū viderē. Dictū est ab eodē regēte sīr se habēte recte. Quia si dīctio regēs vult diuerſos casus regere poterit cōiunctio eos sine vltio grāmaticali cōiungere. Cōtingit autē

De regimine dictionū opusculum

Id dupliciter. Primo qñ dictio regēs pōt diuersos regere. Scđo qñ eo-
git. Primo mō nisi vñ māiōis vitādi ratio subouat mallē pñibus vñ
vt plenū gratie et veritatis: potius q̄ plenū gfa et veritas. Et is mod⁹
locū h̄z vñcūq; dictio regēs indifferēter diuersos casus regit vt gñi vel
obliu. Scđo cogit diuersos casus cōiungere qñ dictio regēs nō oēs di-
ciones in eodē casu regit. Ad fit primo qñ substantiuo adiectiuū et aliter
substantiuū addunt. Nā adiectiuū vult eiusdē casus esse: substantiuū aliter
gñi vt liber ille est meus et frater. Scđo qñ substantiuū cōsimilis casus
subaudit: vt lacedemonēs diu rerū et gloria potiti sunt: subaudit enī im-
perio. Accuso te vtrog et furti et sacrilegū: subaudi criminē vel vicio. Ter-
tio cū dī. fecit signa plurima in marmore atq; in es incidi. Nō cū liceret
dicere in ere vt Laurētio valla autore in sequētibz patebit. Quarto p
verba pñcisi in abito regentia et hos grōs tantū quātū pluri et minoris
cū eoz compositis: sicut prius dictū est. vt emit equū decē aureis et plu-
ris. Sed de hīs alibi et dictū est et dicitur.

¶ De ceteris partibus orationis: et primo
de aduerbiis et interiectionibus.

Ecce atq; en primū quartūq; aliquando requirunt.

.i. cōsimiles casus antī vñ et actū.

Comicus hem iungit: et s fratres o sibi subdit

Hei terno/heu quarto primoq; heus ah dabo quinto.

¶ Ecce demonstrādi aduerbiū nō iūgit. Virg. I. vi. Deus ecce dens. Ba-
ro fm Walla scđo: nīl forte apd Plautū in bacchidib⁹ ecce me. Absolu-
te frequēter ponit locūq; h̄z vbi rem magnā atq; inaudītā subireq; sub-
onā dicim⁹. In cōpositōe aut actū vñcūq; numeri iungit: vt ecce eccā
eccos eccas. I. ecce hīc est vel eā/eos vel eas: cuius vel quoz quārū: vt
mēio facta est. En siue demonstrēt siue exprobiēt nō et actō iūgit. Quin.
En pbitas. Tunc. En habētū. Virg. En quattuor aras. Idē en piamus
et. Cōponit sicut ecce: vt ellū ellā ellos ellas: quasi ecce vel en illū illā il-
los illas. Et cōponit etiā cū q̄r vt ecq; ecque ecqd. Item apd comicos
etiā actō iūgit. Item tibi dāuī. Sepe tñ indignatiue sine casu ponit. O
tribus casib⁹ nō actō et vñ iūgit. nō apd Ecce. O magna vis veritatis
q̄ cōtra oīm ingēniā/calliditatē/olentia: cōtraq; fictas hōim insidias sēp
sc̄psa defendit et. et apd Virg. O fortunati quoz tā mentia surgūt. Cum
actō apud eūdē. O regina nouā cui cōdere iuppiter vñb et. et apd per-
sū. O tane a tergo: quē nulla ciconia pinxit. Nā aī hāc vocē o exprimi-
mus et actū pñcipue pponim⁹: tñc indicam⁹ indignatiōē vehemētē et
exādescēntiā animi: vt anotauit Walla. vt apd persū. O curas hōim.
Sīr cū exelamam⁹ indignabādī. O hōim impurū. o pñitos mores. o
scelus nephandū. o facinus indignū. Nā vero minor est exādescēntia: et
amica familiarisq; reprehensio: ponim⁹ actū sine o vt plūm iunior ad
ocrauiū. Nōlez te patēre vel potius durū ac pene crudelē q̄ tā insignes
libros tā diu teneas. Apud comicos etiā mītor admiratiō significat p in-
teriectionē hui, vt hui tā grauis rastrog queso. Sed videt ibi subaudiri

Iodoci habui Ascensu.

verbum sicut et aliis quibusdam iam dictis. Iudicium et postmodum gratia prepositio
ante intellectum in iudicio et post in postmodum regit actum et virtute notis an
neci gratia, unde bene dicitur: iudicium huius diei: iudicium calendarum et iudicium calendarum;
Iudicium nonas et postmodum nonas, id est diei posteriori post nonas, unde in
terdictio dicitur ad heredes. Iurgium. Dei mihi qualis erat etc. Deu actio. Iurgium.
Deu stirpem multam. Inuenit utrumque nomen unum. Iurgium. Deu pietas heu pi
sa fides. Teret. Deu misera: heu heu geninatum absolute ponit. Iurgium.
Deu heu qui pingui macer est mihi taurus in aruo. heus/ah/ohe/heia videtur
heus iuuenes: ha couden coudo qui te demetia cepit ohe bacche. De deo
a Martiale igitur. Large caudicem fert mea carmina: quod sit uescior: scieris
ut nobis caudicem. Quod autem aduerbia virtute notis regunt prius dictum est.

De prepositione.

Peter donatum tenus allequitur genitium

Si sunt res gemine: numero de carent preunte.

Triginta prepositio actum deseruiens et quindecim ablatum a Donato
lucide cum exemplis habent: unde non sunt hic repetenda: nisi quod ante et post
compositae et diuise ablatum maiore regunt: quasi propter a Seruio olim utrius
que casus fuisse essent. Unde est illud in buccol. Et multo post tempore ve
ni. Sic dicere licebit. Tribus diebus ante veni qui tu. Item tenus postpo
ni solita tunc legitime genitium regit quoniam dictum est tamen plius numeri aut res ge
minas significat: ut argute notauit Galla. Exempla sunt: aurum tenus: cru
rum tenus. In aliis ablatum. capulo tenus. titulo tenus. id est visus ad capulum visus
ad titulum. Neque auctoritate careas si cum Iuue. dicas. Cur re tenus medio.
Prepositio quoque utriusque casus diligenter discernunt a donato. Sed
modo super et subter potius actum gaudet. voluitque super et supra hoc solum habere
quod super continuationem rei suppositae: supra distantiam notat. Iurgium. in dicit. fro
de super viridi. Neque dubium est tunc super ablatum solum igitur congruere quoniam signifi
cat de: ut prius enei. Multa super priamo rogatus super hec toris multa. In et
sub tunc actum congruit quoniam construunt cum verbo vel principio imperatorem transi
tionem loci temporis: subiectionem aut diuisionem. Aut directionem in aliquid ut
piscis: in ciuitate dum foris sum: vigilavi in lucem. Sub nocte cura re
curat. id est ante noctem tempore iam tendente in noctem. Quosque sub astra te
debat. id est tendentes et directos in astra. vertis album in nigrum: diuidis in
plurimas particulas. In etiam tunc actum gaudet quoniam significat contra vel
erga: ut durus in hostem: pius in parentem. Item quoniam pertinet ad similitudinem
seu formam reit: quoniam iungit cum hoc nomine est: ut lapis excisus in formam her
culis: littere excise in es et fonte aliis modis ut quoniam preponit visus: sed tunc
mutatio aut migratio significat. In et sub tunc ablatum quadrat quoniam nihil pre
dictum significat: sed quies aut motus citra transitionem aut mutationem lo
ci temporis aut subiecti: ut curro in ciuitate dum in ea sum: sub nocte multa
nephandia si sit. id est in ipsa nocte. Nota. in primo sermone. Sub gallicantu
consultor ubi ostia pulsat.

Et hec de regimine dictionum a nobis compendiose tradita. Cetera
Sulpitius prosequetur.

De regimine et constructione.

Clarissimo viro Falconi Sinibaldo Patrio romano Prothonotario apostolico: apostolicis filius Rodi Sulpitius Uerulanus Salutem.

Et si hos libros grammaticos clarissime Falco diligentiori auctore ob-
seruatore et meo iudicio post perusina illam editione pleniores
meliores reddidi. Nam supuacius: ut inquit Fabius foret in studiis legi-
et labor: si nihil liceret melius inuenire peritis: tamen hanc quod est de constructione
postremus nulla fere alia re factus est amplior: quod verborum sensus pre-
ter maiorum more melius institutum tot amicis flagitantibus: ut sibi docendi mo-
lestia minueretur: vulgi sibi lingua aperire coacti: quod quidem ut minus offederet
ab illorum interpretatione quam per se sunt aptissima suspensi. Melior autem est eo quod
multa a recensionibus non hactenus tradita continet: in multis quod illi tradi-
derunt bene dissentit. In quibus si quis nos voluerit oppugnare: idem modo non
sit ridiculus canillator: et pinax: facile profecto intelligere poterit quantum
fuerit in tenebris et errore maximo variatus. Postquam mentis purgata ca-
ligine lumen veritatis a nobis acceperit. Vale et nil magis a patribus piece-
ptis tuis secutus sententiam corrigendum putarim: quod maiori ex parte
refugit: ut discipulos frequenter et prudenter examinent.

Ad lectores Sulpitius.

Quisquis scire cupit verbis connectere verba

De discat: paruo tempore doctus erit.

Non hec cinnumeris sunt plena volumina verbis

Nam genus et species paucos nosse satis.

Ad quorum certas referet bene singula leges

Que passim discet congeret atque puer.

Cui si proprietas si copia tradita: per te

Doctor erit: magna est gloria parva tibi.

Onera verborum precipua sunt duo. Personale et impersonale. Personale verbum est quod per numeros personarum de-
clinat: ut amo as. ar. amarius atis. aht. Impersonale est
quod finitis numeris caret et personis: ut tedit miseret. Be-
neca verborum personalium sunt quinque. actiui: passivi: neutri:
coe et depones. **O**ia verba personalia volunt ante se nomen
vel primum: ut ego amoro. Virgili ama. Atis verbum cum verbo debet in duo
bus concordare: in persona et in numero: ut tu amas: et o tu ama. **A**diecti-
ui cum suo substantiuo in tribus convenire oportet: in genere numero et in ca-
suris: ut vir docet legit. **R**elativum substantiuum cum suo antecedente accommo-
det in tribus: in genere numero et persona. sed discordare non possit: ut equus
quem video currit. **Q**ui in compositione et sone grammatica fuerit accuratus
raro errabit. **I**gitur verbi sensu inuenito numeri et persona generis et casus conue-
niant. Declinatio et regimine perservent. Dictionesque ipse latine sint et variatio
non corrumpat. **O**ia verba actiua volunt ante se nomen vel primum agere et post
se actum patientem. **E**xcipimus metuo timeo audio sentio intelligo: et quedam
alia ad sensus pertinentia: quod si recte advertimus nomen postulat patientem

Sulpitii Uerulanti.

et actiui agentis: admonet posse. Sed hoc eisdem regule subijciant. Interdum vero solum ex actiuius refugit actiui. Ea autem commodissime in sex species diuidimur. Ante uerbum ideo ponitur nomen et pronomen: quia uerbum significet agere et patitur: necesse est id in quo actio uel passio sit prius ostendat et ideo postponitur: ut in quibus actus refertur intelligatur.

Actiui uerbum est quod in o desinit: et format passiuum in oi: ut amo amorem. Et potest fere semper facere translationem naturalem ad hominem in prima uel in secunda persona. Sed cum facio composita passiuum habent terminata in iocum et in i uertitur: ut calefactio calefactio: et conficior et conficior.

Prima species actiuorum solum actiui patientem post se postulat: ut ego amo iusticiam. Et hec simplicia appellantur. Amo as. aui. actiui. Diligis. dilexi actiui. Differunt quod minus significat diligere quam amare. Colis coluit actiui: per amare ornare et honorare et habitare. Aideo es. uidi uisum. Lerno nis. creui cretus: per uidere. aio tamen uidemus: cernimur oculis: at confunditur. Tago gis. tetigi tactum: notum est. Porro as. aui. actiui. Fero fers tui. laetis. Hero nis. gessi gestus. Vehis uerbi uectus: per portare. Sed ponamus uimmeto: scribumur nos ipsi: gerimus ipsummeto et nauis uehimus. Teneo es. tenui tentus: per tenere et intelligere. Timeo es. timui: et sine supino. Desino is. tui. sine supino. Formido as. aui. actiui. per timere. timeo presentia. metumur futura. formidamus diu. Dicimusque metuo et timico tibi: sed subligit actiui. Et differunt. nam metuo te ut inimicum: metuo tibi ne malis accidat metuo a te ne mali aliquid afferat. Desidero ras. aui. actiui. notum est uerbum Supero as. aui. actiui. per vincere. Ledo is. lessi lessus. Offendo dis. offendi offensus: afficere dolore aut offensa. Occido dis. di. occisi per uulnima. pducatur per interficere. Lego gis. gi. lectus: per legeret furari. Deceptio is. decepti deceptus. Fallo lis. fefelli falsus: per defraudare. dic autem uia fefellit me. Igno ro as. aui. actiui. per non scire. Pello lis. pepuli pulsum: expellere. Supplico as. aui. actiui. polcere precando: quod etiam deo iungit patienti. Consulo is. tui. uult petere consilium. Sperno is. sperui sperctus. Contemno nis. contempsit peris. vilipendere. Fastidio dis. diui. itus. per fastidium spernere. Audio is. tui. itus. Auscultaui actiui. nota sunt uocabula. quod duo etiam deo iungunt et significant obtemperare: ut ausculto tibi. Potes autem ex his omnibus et fere reliquis personarum ultra suos et suos deus addere damnum aut utile decus aut dedecus denotare. Exceptis illis quod hanc naturaliter erigunt ut deo et serui: ut desidero laudem filio tuo. Cum his que numerarum maiori ex parte composita comprehendunt. Habitus opera ut lege ad quam sunt referenda intelligas.

Secunda species post actiui uult gratiam uel ablatum sine pone: ut impleo cadum uini et uino. Et dicitur hec recte possessiua: quia possessiuius. gratia admittitur. Impleo es. cui. etus. Repleo es. cui. etus. Copleo es. cui. etus. uulgaria sunt. Expleo es. cui. etus. implere ad summum et ad saturitatem. Dano as. aui. actiui. Accuso as. aui. actiui. sic differunt quod inculcamus maiores accusamus pares uel inferiores: sed profundunt. Arguo is. argutus. Incresco as. actiui. Corripio pis. pul. corruptus. Reprehendo dis. di. si. nota sunt. Emo is. emi emptus. Coparo as. aui. actiui. trita quoque sunt. Redimo is. redemi redemptus. emendo liberare. Aedo dis. didi. ditus. Venendo as. dedi. actiui. notissima sunt.

De regimine & constructione.

Que quinq; solimodo ablatiui precii denotantē postulatē emī lactantē quatuo: aureis. Et hoc grōs sine substantiuo tanti quāti pluris & minoris quātidē tanquē quātiubet quantius quanticiq;. Inuenies tñ apud Terētiū. Videlē esse quātiuis precii. & apud Salustiu. Pluris precii. Accet vero dicere p ablatiui emī libru minou precio q tu. Similē cōstructio nē sequunt oīa verba post q hi grī sunt expūmēdi: vt apprecio ago doceo facio cōsto. Inue. Etq; ideo pluris q; Cossus agebat. Idē Crisogonus qñ doceat vel pollio quāti. Idē. Lati vna venefica cōstet. Dicim⁹ etiā boni & equi id facio. Potestq; illis oībus addere prepositionē cū ab latino: vt emī libru abs te tribus talentis. Estimō grm etiā regit: vt oēs vnus estimemus affis. vt inquit Catullus.

Tertia spēs vltra actiui accipit dñm indicantē in quē dirigit actus: vt tu das libru ambrosio. Et ista dicitur acquiriua. Do das dedi dasti. ꝑꝑiebo bes. bui. bitu. Concedo dis. cōcessi cōcessum: nota sūt. Do no as. aui. atq;. dono dare. Impēdo is. impēdi sum. impartiri ac attribue re. Trado dis. tradidi traditū. Tribuo is. bui. utu. Exhibeo es. bui. bitu. Credo dis. credidi ditū. cōmittere cōfidere & credere: & vulgariter capiti: vt credo pecuniā tibi: & credo verbis tuis de hac re: credo q dico. Vñ do as. aui. atq;. Significo as. aui. atq;. Dico cis. xi. crū. Harro as. aui. atq;. cognita sūt. Afferro ris. rui. ritū. ꝑfirmare & reconstituere. Dico as. aui. atq; dare ad honorē. Vñ dico as. aui. atq;. cōsecrare. Vñ dico as. aui. atq;. vsurpare sibi. Lego as. aui. atq;. dare in testamēto & mittere. Scribo bis. psi. psi. notū est. Mitto tis. misi missū: nō ignotū est. Que duo iungunt etiam actis & ꝑpositionē: vt scribo ad te lras: do lras huic ad te: hoc est vt red dat tibi: & do tibi hoc laudē. Cōmitto tis. si. cōmissū. cōmendare & potesta ti addicere. Mādo as. aui. atq;. idē fere. Submitto tis. si. submissū. Spon deo es. spopōdi spōsum. Despōdeo des. di. sum. nota sunt. ꝑꝑromittim⁹ aūt rogati: spondet pater puellē: despondet pueri. Obiūcio cis. obiēci ob iectū: pater. Cōmodo ꝑs. aui. atq;. prestare res quas easdē reddim⁹. Recōmodo as. aui. atq;. adaptare. Addo dis. addidi additū: ad iungere. Red do dis. reddidi redditū: restituere. Debeo es. bui. itū. & notū est: sed dñ si significat esse obligatū vel obnoxium soli dō iungit: vt debeo tibi. Iubeo mbeo iussi iussum. Impero as. aui. atq;. ꝑꝑreceptio ꝑis. cepi. ceptū. Edico cis. xi. crū. quasi vnū significāt. Indico cis. xi. crū. denunciare. Assimilo as. aui. atq;. Cōparo as. aui. atq;. Cōfero fers. rui. latū: nō multū differūt: sed dictum cōfero & cōparo te illi & cū illo. Mando dis. di. sine supino signi ficat comesse. Cōmendo as. aui. atq;. significat cōmittere: vt cōmendo te cesari. nā si dixeris apō cesarē significat laudo: & cōmēdo memoriē signi ficat trado. Aferbo bis. psi. psi. quasi imputare significat: vt ascribo hāc rem tibi laudē: & laudē. Monstro as. aui. atq;. Ostendo dis. di. si. Indico as. aui. atq;. nota satis sūt. Refero refers retuli relatus: reportare & re cedere significat. Refero aūt ad te est: consulo te. Infero fers. rui. latum inuēhere & importare significat. Suadeo es. si. sum. dare fiducia faciēdi. ꝑꝑersuadeo ꝑꝑuadeo ꝑꝑuasi ꝑꝑuasum: inducere ad faciēdi. Inuideo in in uideo inuidi inuisum: nō fauere: vt inuideo tibi laudē. Aeteres etiā dice

Sulpitii Verulani:

bane laudi & laude. Diomede auctore & inuidco te. Dicimus autem maledico & benedico tibi & terz sunt vno casu cōtenta. & alia quedā que solo datino aliqui gaudēt: vt pspicio & pūideo tibi. Itē auxilio & caueo. Leren. Tibi piperi. Interdico vero n. cū. acm non postulat: sed dñm & ablm sine prepositione: vt interdico tibi aqua & igni. Rectū tamē est interdico cum actō sed rarius.

Quarta species est eorū que vltra actm patientē aliū actm requirūt vt ego doceo te astrologiā: appellantq; transitia. Doceo es. cū. cū. erudire vt pceptores. Doneo es. nui. itū. adhortari cōsulēdo. Admoneo es. nui. itū. adhortari ad recordationē. Rogo as. aui. atū. precariq; interrogare. Interrogo as. aui. atū. inquirere. Celo as. aui. atū. facio ignore occultos: dicim? etiā sed raro celo tibi libiā & celo tibi de libro. Flagito as. aui. atū. Posco is. poposci. Peto peti & petui petiū: quasi itē sed flagitām? vehemēter: poscū? rem debitiā & honestā: petim? precando & humiliter: postulam? iusta: qđ etiā p reqrere accipit. Que quattuor: etiā ablm casū cū prepositōe admittūt: vt postulo aba te benedictum. Dicim? & postulo te criminis & furti: Dio as. aui. atū. pcarī. Exoro as. aui. atū. p imperrare precib? q̄ abltō & prepositōi quoq; iungunt sed rarius. Virg. Itemā oramus ab ipso. Calceo as. aui. atū. induere calcios. Vestio is. iui. itū. Induo is. dui. durū. Exuo is. ui. utū. Lingo gis. cinxi cinctum. Succingo is. xi. cū. q̄ oīa clariora q̄ que exponi debeat. Dixi quoq; caldeo te calcio: vt apud Selliū. Vestio & induo & exuo te veste: & accingo me ense. Cōprehendēs cū superioribus quedā eorū cōposita: vt dedoceo qđ significat cōfēdo falsū esse qđ doctus es. Cōmoueo/ Submoueo/ Ex postulo qđ est cū querela requiro & accuso. Legimus doceor admonero de hac re: & frequentius admonero te huius rei. Induo & vestio tibi: cingo & exuo tibi: & ipa dies exuit mēdas e corpore. Sed his que in raro sunt vsu abstineas & sit sat didicisse.

Quinta species est eorū que post actm postulat ablm sine prepositōne: vt spolio te veste. Et appellant materialia: q; materiā aut listramētū demonstrant: possuntq; hoc abltō cuiusq; generis verba construi modo loquēdi ratio nō repugnet. Munero as. aui. atū. Dono te laurea. Percutio tis. pcuti pcutū. Berbero as. aui. atū. pcutere. Duuo as. aui. atū. notū est. Munero as. aui. atū. on? imponere. Exonero as. aui. atū. onere leuare. Lacto as. aui. atū. lacte nutrire. Educo as. aui. atū. Educo dis eduxi educū. Libo as. aui. atū. nutrire cibo. Alio alio alim alim. Nutrio is. iui. itū. p nutrire cibo. Pasco is. pasci pascim: notū est: dicimus autē pastor pascit oues/ herbā pascit ouis/ herba ouē pascit: & ouis pascit abfor lute. Hinc pasco varie cōstruit: vt a me pasceris tu & ego pasco: pane & panē. Dito as. aui. atū. facere diuitē. Munio is. iui. itū. fortificare. Spolio as. aui. atū. priuare exuiis. Mordeo des. momordi morsum: notū est Impugno as. aui. atū. p insultare: sic oppugno & expugno qđ significat pugnadō vincere. Lacero as. aui. atū. dilaniare. Tulnecro ras. aui. atū. lauciare. Lanio as. aui. atū. cōcidere in frustra. Obtrāco as. aui. atū. amputare caput. Saturo as. aui. atū. ad gulā ptinet. Satio as. aui. atū. im-

De regimine & constructione

plere & saturos facere sēsus & animas. *Acuo* as. *aut. atq.* notū est. *Aspi*
cio dis. *aspexi* cti. videre ante se est: sic & *despicio* deosum *aspicio* / *suspi*
cio sursum *aspicio* / *inspicio* intus *aspicio* / *prospicio* p̄ciū *aspicio* / *respicio*
 retro *aspicio*. *Exco* as. *aut. atq.* *Instigo* as. *aut. atq.* *stimulare*. *Irrito* as.
aut. atq. p̄ cōmouere ad iram. *Edo* cedis cidi celiū p̄cutere & occidere.
 re. nā cedo cessi cessū: dare locū est neutriū acquisitiuū. *Iuuo* as. *iuui* iue
 timota significatio: sic & *adiuuo*. *Spargo* gis. *si. sum*. *Sterno* nis. *strati*
stratū. *Leuo* as. *aut. atq.* in qbus res que sternit spargit & leuat: in actō
 etiā poni pōt eleganter: qd cū sit ablatiū purus oīno suppositiū & ad pre
 positionē cōfugimus. *Officio* dis. affecti affectū: inducere & inferre. *Capio*
 capis cepi captū: qd vulgo captiuare dicūt: sed cū dicimus hoc actiū ca
 pit centū hoīes: significat qd est capax centū hoīm: & capit me desiderā
 iū. l. possidet. *Peto* petis petiui petisū: ire ad inueniendū vel p̄cursandū:
 dum: vt peto te hasta: cū hasta non dicimus. Nam qñ instrumenta signi
 ficamus prepositionē hanc verbis nō addimus: vt doceo te id paucis: lo
 quor lingua: curro pedibus. *Atq.* vero coniunctionē & tomisē exprimere
 volumus addimus auctore etiā *Et*alla: vt suscepi te cū honoret: tu scri
 bis: cū iuamur: atq: qd quidem raro fallit.

SExtra & vltima actiū sp̄s eorū est que vltra actiū suscipiūt ablatiū
 prepositiōe adiecta: vt *Gerutani* audist lectionē a me vel ex me. *Ex*
 dicunt hec separatiua. *Audio* dis. *diui. uti*. *Intelligo* gis. *xi. cti*. *Recipio*
 is. *accepi* cepit. *audire* capere & intelligere. *Capio* is. *cepi* captū: accipe
 qd porrigit finitū: aut p̄prie exposita. *Recipio* is. *recepi* p̄ciū. *recipe* &
 liberare. *Separo* as. *aut. atq.* *Diuido* is. *diuisi* it. *Segrego* as. *aut. atum*
Expero as. *aut. atq.* *Dufero* fero. *tuli* latius: amouere qd etiā deō iungit.
Haurio is. *hausi* it. *cape* & attrahere. *Retraho* is. *retraxi* cti. *reco* trā
 here. *Libero* as. *aut. atq.* *Soluo* is. *ui. uti*. *libero* & denotare & resolvere
 vt soluo te & vinculis: soluo gelu igne. *Moueo* es. *ui. it.* cū cōpositis: vt
 amoueo remoueo semoueo dimoueo cōmoueo. *Vello* is. *velli* vt *vultus*
 it. *deicere* & sternere. Sic etiā *diuello* euello *puello* renello. *Extirpo* as
aut. atq. *eradicare*. *P̄io*scio is. *p̄ieci* cti. *p̄ciū* lacere. *Eūcio* is. *eci* cti
 lactare foras. *Disco* is. *didici*: apprehendere vt discipuli. *Edisco* is. *ci*. *dis*
 scere p̄ memoriā. *Erigo* is. *gl. exacti*: petere & obtinere. *Extero* tñ dicit
 rāt erigo te pecuniā: & erigo a te pecuniā: vt *Sellius* tradit. *Vio* fere of
 bus pōt addi ablatiū sine p̄positiōe significās rē efficiētē: vt *haurio* aquā
 & *putco* manib⁹ *vello* herbas & terra *ligone*. Nec satis de verborū actiū
 rū cōstructiōe. Sed aduertēdū qd multa etiā cuiusq; gñis verba absolu
 ti poni possunt: vt amo eo gloriā. *Quedā* solo deō cōtenta sūt: vt *iudeo*
 tibi. Nec faueo *Diomedē* qd dicit te. Multa relicto post se casu alijs ver
 bis adherēt: vt volo te viuere: inbeo te facere: peto dormire: & cupio eua
 das doctus. Multa p̄positiōi & casui suo iungunt: vt timeo ob verba tua.
 Sed qñ immensum esset colligere verba oīa charissime lector poteris ex
 paucis reliquorū cōstructionē tuo studio industria obseruatōeq; discere.
 Actiua verba verbis passiuis: ideo preponunt qñ naturaliter actus p̄ce
 dit passiōē: & qñ derivatiua suis primigenijs preponi debent.

Sulpitii Verulani

De passionum constructione.

Passiuū verbum est quod ab actiuo format addita rrramo amouet i pri
ma vel scda psona pot naturaliter ad alia naturale trāsire: sed da
rio vel dare dat pumā psonā nō h3. Passiua verba oia querunt ante se
utrum vel utrum patietur post se ablatiū cū prepositiōe vel dñi agentē post
illū postulat si libet oēs casus suoy actiuoy: vt iusticia amat a me vt mi
hi: iſe dant a me tibi. Et sic discat puer p singulas species actiua thema
ta in passiua mutare et cōtra. Dices tñ a me iuberis tu: et hoc iussū est mi
hi ab illo: q̄ Serui? dicit iubeor vt surpatū esse: a me inuideris tu: hec
res inuideret ab illo mihi: sed inuideo: figurate a poetis platū asserit. Ibi
scian? a me celat tibi liber: et me vel ppter me celaris tu librū. Tu es in
terdicit? a me aqua et ignis: aqua et ignis est interdicit? a me tibi: vt Bal
doct. Diomedes placet nos nō posse vt passiue multis verbis eiusmodi
sed tñ impersonaliter: vt a me maledicit inuideret et obicit tibi. Tu es roga
tus a me venia: venia rogata est abo te. Quid? dixit. Anguib? exiit te
nui cū pelle venustas. Ladus implet a me vini et vinorequis emit a me
ab illo septē aureis vel pluris: tu doceris a me grāmaticā: ego iduo: a te
veste: lectio audit a me a magfo. Illa vero quattuor vocatiua nominoi
voco: nūcupoi appello: expectat post se etiā ntñ: vt nominoi daniel: vi
delz a te vel ab aliquo cōstruunt et pleraq; alia: q̄ ad eūdē recipiunt: vt
feroi sublimis: scriboi heres: iudicoi sapiēs: arguo: innocēs. Que qdem
sint in septima specie passiuy q̄ ab his separant actiua. Discite oia verba
appellari accidētia: ppter substantiua sum es est: vocatiua vt voco.

De neutris.

Neutrum verbum est quod in a desinentia non habet passiuum in omi
naro seruis. Sum vero et sua composita non desinit in ois defecti
ua illa inquā insit odi noui cepi memini et hmoi. Diuidimus aut neutra
in species sex q̄ aptissime.

Prima igit neutroy species sit eoy: que erigūt post se ablatiū rei quā
possidēt aut nō possidēt: vt careo nūmis. Dicunt q̄ hec possessiua si
ut ea rōne quā diximus: siue q: gñ aliqua regūt. Careo res. rui. caris
vel cassum nō h3e qd voloxinsit enim velle in hoc verbo: vt Licero alit.
Abūdo as. aut. atū. Abūdo is. xi. xū. abūdātē esse: vt affūdo lasciuia. Dic
mus et amoi affūdo desidiōsso. Erubero as. aut. atū. abūdare. Egeo eges
egui. Indigeo es. gūi. nota sūt: q̄ duo etiā gō iūgunt. Satago is. egi. atē
esse diligētē: pcurare solū postulat gñm. Terē. Hic satagit rerū suarū
Dereo es. rui. exercitare se. p pocio et armis incubere. Lucan? Ere me
rēt paruo. dicim? etiā mereo era. i. lucro: et mereoi laudē. i. merito sacro
Dereo aut et mereoi de te significat: cōfero aliqd in te. Demereo et oi. p
mereo et oi q̄ significāt beneficia cōfero actō iūgunt sequēte ablatō: vt de
merui te carmine meo: et fabi? plenior obsequio demerere amātiſsimos
mei. Cōsto as. stūi. statū. p ostare: cui addit et dñs mihi. Valeo es. ut. atē
q̄ cōstruunt sicut emo. Decipit aut multos valeo: aut quā ponit p possi
aut quā plus aduerbiū putat actiui. Abstineo es. ut. qd etiā pūficio
autoie tribus obliq; fungit: vt abstineo illius illi et illo.

De regimine & constructione.

Secunda neutrox species vult post se dñm i quē sermo refert: vt ego inferuis amicis. Et hec acq̃sitiua appellant. Seruis is. iui. itū. De seruis is. iui. itū. seruire. Seruor est seruire. Inferuire amicor: deseruire aut est delectatus obleui. Prosum es. fui. esse auxiliis. Deum es fui cōtrariū significat. Subsum es fulmotū est. Adsum es futip esse pñtē & auxiliatorē. Insum es fulmotū est. Prosum es fuisse ppositū ad regē dñ. Prochideo es. edi. pñtū: pñdere in gubernādo. Protenito es. tui. pñter ceteros sp̃dere. Obsum es fui. Noceo nocui. Officio is. eci. cū. nota. Sufficio is. eci. cū. satis esse. nā quū dicimus terra sufficit humorē. i. dat abundē: & ille sufficit te pñtū defācto. i. substituit: actiū est. Placeo es. cui. i. placit⁹ sum. Displiceo es. cui. vulgarissima. Libeo es. bui. itū. p hñe libidinē & appetitū. Cōtingo is. tigi. tactū. p euenire cōueniēter. Cōuenio is. ueni. uēti. esse cōueniēte. Resto as. aui. atū. resistere & cōtraire. Hæco as. aui. atū. intēdere: nā qñ cū abtō cōstruit significat vacuū esse: vt vaco culpa. Liceo es. cui. itū. licitū esse. Lateo es. cui. itū. p esse abtō dñi: vt tu mihi cā latēs: qd etiā actō pñgit: vt nulla res latet deū. Inuigilo as. aui. atū. Incubo is. bui. itū. p intēdere diligēter. Cōsulo is. iui. ul tū. dare cōsiliū & puidere. Occurro ris. ri. sum. obuiare. Succurro ris. ri. succursum: subuenire notū est. Obuias. quo recēiores vtunt. Studeo des. dui. sine supino intēdere: qd etiā aliqñ iūgit actō. Benefacio is. eci. cū. Malefacio is. eci. cū. Satisfacio is. eci. cū. Liqueo es. esse manifestū. Laueo es. ui. cautū: p caute fugam facio: vt caue tibi ab illo iungit & actō. Juueñ. Laue hñc quē coccina lena. Fauco es. ui. fautū: notū est. Derogo as. aui. atū. diminuerē in pte. Abiogo as. aui. atū. auferre totū. Assuecio is. eui. cū. esse assuetū. Arg. vero dixit. Assuescite bella. Obedio is. iui. itū. Pareo es. ui. obedire. Obtempo as. aui. atū. facere ad volūtatē alteri⁹. Fido is. hñs sū: cōfidere. Cōfio is. cōfusus sū: idē. Vereo es. hñs hñs. Adhereo es. si. sū. Inhereo es. si. sū. esse ānerū. Acquiesco is. eui. tū. q̃te assentio. Parco is. pepsi parsi: ignosco: vt parco tibi: parco tuo scelerī: parco tibi scelus. nā cū dicim⁹ aurū gnatis parce tuis: si gñificat serua: hñz pñtū parsi & supinū parsi. Insto as. steti. atū. instā ter iugulare. Illudo is. si. sū. Insulto as. aui. atū. molestiā & pñteliā infero. sed hec tria etiā actō iūgnit. Istio as. isti. itū. stare pñtē & paratū. Dicimusq̃ isto illi illū illo & circa illū. Intersum es. est. esse pñtē: vt interfui disputatū. nā qñ significat esse differentē vult prepositionē cum abtō: vt ego interfui ab illo. Dicim⁹ etiā multū interest inter me & te. qñ significat hoc pacto dicim⁹ tria mīlia interfuit hñc ad casam marit: & de cē pedes interfuit ab ostio ad altare. Qñ ponit p esse cōducibile vult ante se pñtē agentē & post se gñi patientē: vt nūmi interfuit pauperū. Ad dimus aliqñ aliū gñi: vt hec reavtriusq̃ nostrū magnū interest. Animur tñ loco grōp pñtū: abtō femininis dñq̃ pñtū possessiū: vt lectio interest mea tua sua nostra vestra: sic & cuius. hoc est lectio est in re. i. utilitate mea tua sua nostra vestra.

Tertio neutrox spēs vult post se actiū patientē & actionē significat vt ego aro terrā: & hec appellant trāsiua. Habēt autē tertias passi

Sulpsitii Verulani

vox voces: vt aratur et arant bibitur et bibunt: vt monet Quintilianus, Quindius, Tenuis mihi campus arat, Iuuenalis. Sed nulla aconita bibunt ficitibus. Ex his participia passiuè deriuant significatōis: vt aratus et aradus: comestus et comedendus, Pro aras arauit aratū. Semino as, aui, atū. Sero is, scui satū: seminare et plātare. Cōsero is, ui, itū: plantare. Infero is, cui, itū, facere insitionē. Pastino as, aui, atū. Sunt q̄ inter hec neutra numerent edo comedo vīo et deuoro: quorū q̄dem passius apud auctores optimos reperiunt Diomedē Donatū et Quindiu. Susto as, aui, atū. Mandēo eo, prius sum, Ceno as, aui, cenatus sum: nota sūt. Bibo is, bibi bibiti: sumere potū moderare. Poto as, aui, atū, sumere potū abunde. Pīnso as, aui, atū, sumere potū modice gustādo. Pus to as, aui, atū, refecare supflus vel alio versare. Disputo as, aui, atū. Ne to is, messui messū. Cēnulo as, aui, atū, nota sūt. Cūno as, aui, atū, et cūno as, vāno purgare. Disco is, sci, capere disciplinā. Habito as, aui, atū. Vindemo as, aui, atū. Trituro as, aui, atū. Mingo is, xi, cū, facere vīnā. Egero is, egressi egressū: cacare. Digerō is, digessi stū, mature decoq̄re. Māngo as, aui, atū. Memini st, nīr, mēte teneor: vt memini lectionē et lectionis. Inquā et insit: dicere. Spuo is, spui utū, q̄ et actiū esse pōt: vt spuo illi et spuo: ab illo. Glomero as, aui, atū, colligere in glomū siliatē si ad hoīem transierat actiū erit vt multa alia: vt agglomerō milites. Merēdo as, aui, atū, mandere in meridiē. Pīnso is, sui, pīstū: terere pila frumētū vel farinā facere. Spumo as, aui, atū, dispumare: nā spumo ab solutū est. Sūrio is, tui, itū, habere sitim. Delecto as, aui, atū, delectare officio: nā delector deponēs est. Suo suis sui sūtū: calceos aut vestes suo cōserere. Sūl' insuo q̄ est elegātius suerit assuo et cōsuo que idē significāt: dissuo q̄ sūtū est soluere. Nolo is, lui, itū. Ne nes ui, tū. Fīlo as, aui, atū, p eodē. Sario is, si, tū, suere. Resartio is, si, tū, reparare. Solo vis volui. Nolo nōuis nolui. Tero is, xui, textum: sic retero. Oleo es, olui: fetece. Bedoleo es, lui, bene olere. Sapiro pis, pui, intelligerem: p sapore sentire absolutū est. Euso is, si, sum: effugere, dicit q̄ euasi periculū et a periculo. Soluo uis, ui, utū, satisfaccere: vt soluo pecuniā tibi. Le ges in nō es soluēdo, i. soluere nō potes. Mutuo as, quo recessiores vīrur p pīctare res p q̄bus siles restitum? nō easdē. Mutuor autē depōnens regit actiū et ablatiū cū prepositōe: vt mutuor nūmos a te, i. accipio mutuo. Sic etiā cōstruunt et exponunt fenero et feneret q̄ in eadē significatōe a veterib? p̄nūciant: dicit q̄ nō solū fenero pecuniā sed fenero te. Martialis. Hec sapit hec oēs fenerat vna deos.

Quartā neutrorū spēs est eorū q̄ aut nō regit post se casum sine p̄positōe posita vel subintellecta: vt eo in foy, aut iūgunt aduerbū vt eo domū, aut regunt nūm: vt eo rectus. Appellantq̄ appositū: quia his apponit p̄positio p̄ appositionē. Eis annectimus et absoluta. i. p̄fecta q̄ ex ip̄a significatōe discerni p̄t. Sed nō te lateat q̄ p̄ variā cōstructione quā verba accipiūt ad diuersas spēs et genera referri p̄t. Eo is ui, itū. Eado is, si, sum. Tendo is, tetēdi tentū. Deo as, aui, atū. P̄ergo is, p̄erxi cū, abire vel p̄cedere. Ambulo as, aui, atū, sic de ambulo q̄ si

De regimine & constructione

gnificat spaciari. Incedo is. incessi incessum: ambulare cū grauitate. Discedo is. discessi. Trāseo is. iui. atū. nota sūt. Euado is. si. sum. deuenio et expedio. Accedo is. accessi sū. qđ frequēter dñm suscipit. Curro ris. c. curri sū. Dilato as. aui. atū. exercere militā. Pugno as. aui. atū. exerce re pugnā. Ludo is. si. sum. Absum abes abfui. Nigro as. aui. atū. Remigro as. recedo ad nouā habitationē. Exeo is. iui. atū. redire: qđ dicitur etia aulā aulā. Incido is. di. sum. penna. corepna cadere i ali qđ. Pertineo es. nui. vt hoc ad te ptinet holle. Attineo es. urū. idē quasi qđ etiā iūgit dñō. Nec vero duo nūq̄ post se nñ accipiūt. Que sequuntur absoluta dñr: qđ sicut supioribus potes addere ablati instrumenti aut rei aut psonē: vt curro pedib⁹: pero ferro. Aliq̄ interdū gaudēt accide vt pigilo nocte & nocte: etiā viuo vitā: eo iter & itinero. Sic dicimus seru to seruitutē: gaudeo gaudiū & silia. Viuo is. vixi cti. Pigilo as. aui. atū. Dormio is. iui. itū. Quiesco is. eui. etū. Jaceo es. cui. Sterto is. tui. naso obstructo grauius respirare. Sedeo es. di. scilicet: notū est. Sto itas steti statū. Ambulo as. aui. atū. Tro as. aui. atū. Discito as. aui. atū. aperire os aut negligentiē esse. Sereo as. aui. atū. eradica & expuere. Strideo es stridi: stridoē facere. Pereo is. perii itū. Obedio is. iui. itū. Intereo is. iteri itū. Exulto as. aui. atū. dare signū leticie. Ferueo es. ui. calidū esse & bulire. Alteo es. tui. Fulgeo xi. fultū. Splēdeo es. dui. splendentē esse. Audeo as. ausus sum: habere audaciā. Maneo es. si. sum. morari: nam qđ expectare sūgit exigit acti: vt hoc factū manet te. Deficio is. eci. cti. i. desum vel discedo p factionē: vt cāpani defecere a romanis. Dicimus & deficit me dies. Sono as. qđ est: ppiū instrumenti: nā cū significat repte sentire vult acti: vt tua vox nō sonat holē: & echo resonat vocē tuā. i. expūit. Dicimus etiā campana sonat meo impulsu: resonat tinnitib⁹: idat ego sono & psono cythara. Sum nō modo nñ & varios casus cum ppositōe post se accipit s; etiā gñr: vt tu es magne auctoritatis. & dñi vt multi libri sunt mihi: & mihi est cognomē iulo. & ablati sine ppositōe vt tu es magna vi & cōsilio. Pluo is. ninge is. fulmino as. sereno as. fulguro as. corusco as. tono as. gradino as. tēpesto as. sereno as. aubilo as absolute p se valēt in tertijs psonis: recipiūt tñ nñ & acti: vt Iuppiter pluuit lapides: fulminat turrea: gradinat segetes. Reges apud Liuium. Pluit lapidibus & pluerūt lapides. Statius in Thebaide inquit: saxa pluuit. Deficit noctescit: lucescit: vesperscit. i. accipit fieri vel sit dies: nox lux vespēra: defectiua sunt & absolutissima.

Quinta neutrox species vult ante se nñ vel vñ patiētē: & post se ablati agentē quasi semp sine pōne. Hæc acti sine pōne ob vlt ppter: vt gaudeo gloria vel ppter gloriā. Et vocant hæc affectiua: quia affecti. i. passionē expūit: ponunt & absolute. Gaudeo deo. sus sum: le tot sum in gaudio. Doleo les. iui. liti. esse mestū: quāuis dicimus dolent tibi oculi: vt apud Liceronē: & doleo de te & casum tuū: sed figurate. Statius. Vellox extrema dolemus. Quidius. Qui me doluistis ademptum Idē. Tu vero tua damna dole. Mere res. mestus sum: tristari. Albeo albes albi albus sum vel fio. Nigreo nigres nigrui niger sum vel fio

Sulpitii Alerulanti

Caleo es. calui. Frigeo es. frixi frictu. Tepeo es. tepui. Egroto as. aui. atui. Rubeo des. rubui. Palleo es. pallui. Pinguco es. pingui. Macreo es. macrui. Ardeo ares arin. Alreo vires virui: nota sūt. Ardeo ardes ar si arsum. Dadeo es. dui. sum vel fio humidus. Stupeo es. stupui stupi dus fio. Tumeo es. tumui: inflatus sum vel fio.

SExtra neutrorū spēs est eorū que neutropassiuas dñr: que qdē volunt ante se nñā patientē: et post se ablatū agentē cū prepositōe a vel ab vel abs: vt ego sū factus a deo. sed pūma quattuor fere sēp absolute ponunt. **U**apulo as. aui. atui. i. pcuti. **V**eneo nis. iui. vel nū. venci ire. i. vēdi. **E**xulo as. aui. atui. i. exulē fieri. **R**ubo is. nupsi nuptū: maritari vel obtegi. **F**io fio factus sū mortū est. **L**iceo ces. licui: appieciar: vt licebis a me maguo. **S**ic cōstruunt caleho frigeo et hmoi. Sed etiā fio doctus.

De verborū cōmuniū constructione.

Cōmune verbū est qd in oi desinēs nō format a verbo desinente in osed actionē et passionē significat: actiuorū et passiuorū p signifi catōe simplicē constructionē requirit: vt ego interpretor persū: a me inter pietat persū. **L**argior aut et interpretor dñi etiā postulāt: vt largior equū tibi: a me largit equus tibi. **D**icim⁹ et crimino: te furti: et hosti: te ad mo lestiā. **L**argior iris. itus sū: largiter dono do et dono. **E**xperior iris. itus sum: pbo et pbor. **V**enero aris. atus sum: honoro et honoro. **M**oro aris atus sum: detineo vel detineo: in mora. et qñ absolute ponit expectare: vt qd moro. **O**sculo aris. atus sū: osculo dono vel dono. **D**oro aris. atus sum: admono et cōfitor: vel admoneo: et pfortor. sic et eorū composita de osculo: admono: cōfitor: qd pfortor: qd pfortorū significat. **C**rimino ar atus sum: inculpo vel inculso et inculpor vel inculso. **A**mplector eris. am plexus sum: circū dare brachys et circūdari. sū et cōplector. **I**nterpretor aris. atus sum: et exponere et exponi. **H**ospitor aris. atus sum: accipe hos spino et accipi. **R**ec te lateat veteres inter cōia posuisse vereor: vtor con soloi dignoi cōfiteor: testor et quedā alia. **S**tipulor in vtracq significatōe prepositōi et abltō cōiungi. **P**usilian⁹ est auctor: vt stipulor te et a te. i. in terrogo te et interrogo a te: qd significat et spondeo.

De deponentiū constructione.

Deponēs verbū est in oi finitū: nō hz actiui i oi: et vel actionē vel pas sionē significat: et aut hāc aut illā deponit: ideo sic appellat. nā qd de ista **D**ione. inq̄t frigidus est. **D**ividimus aut ea in species sex.

Prima deponentiū species vult ante se nñā agentē et post se ablatū patientē sine prepositōe: vt vtor rebus meis. **D**icuntq̄s hec possēssī ua: qd possidet expūmūt. **E**toi vteris vsus sum: mortū est. **A**butor abu teris abusus sum: vtēdo absumere vel male vti. **V**escor eris. frui cibus et comesse. **F**ruor eris. fretus sum: vti cū delectatione. ppter eāspām qua vitmur rem. **P**otior eris. et iris. potius sum. i. vti re delectata. **F**ugor sū geris functus sum: vti et ppūc officio. **E**toi et vscor et fungor actō vter res cōiungere. **P**otior vero actō et grō.

Secūda deponentiū species dñi patientē post se requirit: vt ego au xilio: infirmor et appellat a cōfictiua. **A**uxilio aris. atus sum. **A**dmi

De regimine & constructione.

niculo: aris. atus sum: p codē. Suffragor aris. atus sum: p favere. Res-
frago: aris. atus sum: p diffavere. Patrocinor aris. atus sum: p defende-
re. Medeor eris. Meditor aris. atus sum: dare medelā: sed dicimus etiā
medeor te. Misereor eris. ferrus sum: esse misericordiē: cōiungit etiā grō
Moderor aris. atus sum: modū dare vel gubernare: iūgitur etiā actō: di-
cimusq; & moderor as. Adulor aris. atus sum: p adulationē blāduri. Comi-
tor aris. atus sum: p comitē gerere: q̄ ambo etiā actō iūgant. Blādio iris
us sum: blāde recōiliare. Insidiōr aris. atus sum: facere insidias. Audi-
ficio aris. atus sum: irridere. Adversor aris. atus sū. Obversor aris atus
sum: cōtrariari. Dominor aris. atus sū: p̄esse cū dñatōe. Famulor aris
atus sum. Ancillor aris. atus sū: p servire & ministrare. Gratificor aris.
atus sum: ostēdere se letū de salute alterius & grās agere. Gratulor aris
atus sum: letari de bono alterius. Assentior iris. ensus sum: p cōsentire:
dicimus in eadē significatōe & cōstructōe assentio. Obsequor eris. cutus
sum: p obsequere. Innotor eris. usus sum: p conari vel insudare. Obsti-
tor aris. atus sum: p resistere cōtra alterū: que oīa fere possunt ablati
suscipere: vt blandior tibi manus: qui q̄dem oībus verbis generaliter po-
test adlūgi sicut & prepositio cū suo casu.

Terria deponentiū species ante se ntrū agentē & post se actū flagi-
tat patientē: vt solor te: appellatō trāsticius. Solor aris. atus sum.
solamur verbis. Cōsolor aris. atus sum: consolamur te. Fruor aris. atus
sum. Aggreddor eris. sus sum. Adolor iris. sus sum: p affligere. Conor
eris. atus sum: laborare & moliri: & conor ad id. Sequor eris. cutus sū
sic etiā insequor & psequor & psequor qd est vltimus sequor: cōsequor
& assequor p acquirere. Depopulor aris. atus sum: destruere cū multitudine.
Piedor aris. atus sum: depedari. Mirot aris. atus sum: sic demiroi
& admiro: q̄ dicimus mirot te & de te. Miramur aut corporea: admira-
mur incorporea. Muneror aris. atus sum: quo est vltus honorat⁹. Vctor
iris. mētus & metus sū: mensurare. Recordor aris. atus sū. Reminiscor
eris. siue supino idē sunt. Obliviscor eris. itus sum: cōtrariū p̄ior. Que-
ritur etiā gēls iūgant. Arbitror aris. atus sum: ad arbitriū iudicare. Asp-
nor aris. atus sum: p cōstēnere. Adipiscor eris. adeptus sum: p acqui-
rere vel impetrare. Amor aris. atus sum: insequi feras. Aucupor aris.
atus sū: insequi volucres. Loquor eris. cutus sum: viloquor dulcia verba
tibi & ad terz alloquor te dulcibus verbis. Piccor aris. atus sum: p p̄-
cibus otare: dicimus & piccor te. Reor eris. ratus sū: p credere firmiter.
Opinor aris. atus sū: habere opinionē. Meditor aris. atus sū: cogitare
vel exercere. Imitor aris. atus sum. Emulor aris. atus sū: p imitari oīu
te instar alterius. Exordior iris. otus sū: incipere p ordinē. Elascor eris
vltus sum: facere vindictam: dicimusq; vltiscor iniuriā & inimicū & auo-
trole & tēpla temerata & de te. Sontior iris. itus sū: partiri & accipere lori-
tē. Adipiscor eris. adeptus sū: acquirere. Prestolor aris. atus sū: expecta-
re qd etiā dō cōiungit. Lucro aris. atus sū: lucrose acquirere. Suplucro
aris. atus sū: lucrari supra modū. Batimor aris. atus sū: qd futura pre-
dicere. Auguro aris. atus sū: vñinare. Ucreor eris. rit⁹ sū: mittere. p̄a.

Sulpitii Verulani

dior: pateris passus sum: sustinere. Dignor: aris. atus sum: indicare digni
 vel digni facere: eius contrariū est dedignor. Comitor: aris. atus sum: asso
 ciare qđ sepe vñ iungit. Licero in Tusculana. Letera que comitantur
 huic vire. Dicimus et comito as. Misereor: aris. ratus sum. i. officio mia.
 Liceor: eris. et licor: aris. atus sū. i. offerri precis in publica venditione.
 Cōstruuntq; vt emosse dicimus et polliceor: hanc rem. Quero: eris. que
 stus sum: et de te. Cōquero: eris. stus. sum. i. lamētari. Volo: aris. tus
 sum. i. conari cū difficultate. Suspico: aris. atus sum: habere suspicionē
 pensare et estimare. Testor: aris. testificari et iurare. Deterestor: aris. atus
 sum: improbare. Sator: aris. atus sum: iquirere cū diligētia. Fateor: eris
 sum: fando approbare factū et cōfiteri. nā sic ponit confiteor: piteor: con
 fiteri demonstrare et apte dare intelligere et sapere. Quero: aris. atus sū
 suertere se p odii. Potes addere aliquibus dativū: vt furo: equi tibi
 auguro: et minor: tibi montem.

Quarta deponentis spēs āre se vult nrm patiēte: et post se abltm agē
 tē sine pponere: vel actū cū obviē ppter: vt letor: pecuniā vel ob pe
 cuniā. Dicuntq; effectiva: et fere sunt nota. Lero: taris. tatus sum. Glo
 rior: aris atus sum. Volo: morieris moratus sum. Recidatus sum. Expergisco: eris.
 experrectus sum: euigilare p se. Bac
 chor: baccharie bacchatus sum: vino rapti in furorem. Crapulo: crapula
 ris crapulatus sum: cibo inebriari.

Quinta deponentis spēs est cor que nrm patientē ante se postulat
 et post se abltm cū prepositione agentē: vt sum ortus a bono patre.
 Appellantq; deponentia. Quor: oris ortus sum. Nasco: nasceris natus
 sum: esse nati. Renasco: eris. renatus sū: esse renatū. Enasco: eris. ena
 tus sum: qđ est nascēdo egredi.

Tertia deponentis species nō regit post se casum sine prepositione
 vt altercor cū paulo. Et dicunt appositiva et absoluta. Stadio: eris
 gressus sum: incedere et ire. Proscisco: eris. pfectus sum: discedere s lo
 co. Ingredior: iris. ingressus sum. i. intrare: sed frequenter puro gaudet
 actō: vt egredior: exire. Regredior: eris. regressus sum. Revertor: eris. re
 uersus sum: redire. Rugor: aris. atus sum: verba ociosa et nihil agētia di
 cere: sic et locor. Cōuertor: aris. atus sū: habere cōversationē. Vertor: aris
 atus sum: frequēter sine discessione revoluti. Ritor: aris. atus sū. Tumuli
 tuor: aris. atus sum. Altercor: aris. atus sum: cōtendere. Ratiocinor: aris.
 atus sum: facere rationē seu cōputū et argumētari: sic argumentor. Lachry
 mo: aris. atus sum: v: et lachrymo lachrymas. Videlor: aris. atus sū
 bellare. Labor: laboris lapsus sum: cadere. Ritor: eris. natus sum: conari
 vt nitor: sub pondere. Lachinnor: aris. atus sum: ridere dissolute. Digla
 dior: aris atus sum: pugnare gladio. Luctor: aris. atus sum: brachys cōn
 gredi. Stasior: aris. atus sum: facere impetū et assilire.

De verborū impersonaliū constructione.

Quæra verborū impersonaliū duo sunt: actiue vocis et passiue. Acti
 ue vocis terminant in t: vt tederet miseret. Passiua in tur: vt amas.
 Et descendunt ista passiue vocis a terris psonis oīm fere actiuorū additis

De regimine & constructione.

urrit amat amatur sed dicimus amatus est/amatus fuit/amatus fuisset: & si
 nulla in vnica dictōe ne purares duas, delectat enī a neutris illis q̄ si-
 gnificat possessionē: & vim habet actiua vel absolutā: & accipitur ante se nō
 agentē, nā q̄ paritē requiritur: vt sūt gaudeo & vapulo illa nō hnt. Et ea
 fere q̄ cū seruis numerisim⁹: & cū aro & eo is. Exapim⁹ illa q̄ infinitiuis
 ista trāsēit in psonalia vocis actiue: preter placet idē desinit & debet
 Ab alijs verbis raro inuenies. Nullū qdē verbum in oi formis impersonale
 & sumi & cōpositis eius nullū preter estur & potestur inuenies apō vetu-
 tissimos poterat possitq̄ lectū est. Estur quoq̄ sit ab edo es est regit q̄
 dē impersonalia passiue vocis ante se ablati cū prepositiōe: vel loco ablati
 dñi: vt a me mihi amat. Et absolute vt plurimū ponunt: nec possūt con-
 strui trāsitiue. Quare nūq̄ addes post illa acm nisi ista ppositiōe: vt a
 me iur in antiquā illū. Addit q̄busdā dñis si eor psonalia illa regit vt
 a me seruit tibi. Martialis. Nō bene crede mihi seruo seruit amico. Alii
 q̄ ablati cū ppositiōe: vt a me accipit te & a me statur in folis dice-
 q̄ a me interdictū est tibi aqua & igni. Est aduertēdū q̄ i infinitiuis ver-
 borū impersonaliū passiue vocis semp debet exprimi ablati: vt volo a me
 amari: volo a me serui. i. volo amare/volo seruire. Cauēdū etiā ne infi-
 nitiuis q̄ trāsitiui casus vim habet ligamus impersonali: vt si diceris a me
 docet viuere. Interest & refert q̄ significat esse vtrū: si ligunt verbis in-
 finitis sūt impersonalia: & requirit ante se infinitiuis & post se gñi oīm ca-
 sualis dictionū: vt scribere interest illius. Sed vult interest p gñi pmi-
 tiuor ablati femininum pnoim: mea tua sua nostra & vestra. Adde cuius
 vt dictū est in neutris: que qdē in refert nū esse vidēt: vt refert mea. i.
 res mea fert. Obseruādū est q̄ sicut dicim⁹ interest tua iudex / & nra
 pauperū & ista: sic vos legistis libru meū iuuenis: & vidistis ocellos me-
 os stēris: & scripta mea timēris. Inuenit etiā refert quasi impersonali: Quis
 nō sit iunctū infinitiue: habet enī solūmodo tertias psonas vtriusq̄ nu-
 meri: vt hec res refert mea vel illius. Dicim⁹ etiā parui refert & isti⁹ nō
 refert in alia significatōe. i. parū differt & iste nō curat.

Hec verba infinitiuis verborū cōiuncta impersonalia sūt & exigit ante
 se infinitiuis & post se dñi: vt legere placet studiosis. Placet place-
 bat placuit & placitū notū est. Libet bat, bnt, & libitū est vt enire in appe-
 titū. Contigit/accidit/euenit nota sunt. Pictat bat, pictitū esse melius.
 Cōducit bat, ite. Expedit bat, iuit, esse vtile. Cōuenit bat, neuit, & cōpetit
 ebat, iuit, cōuenire. Liquet bat, iuit, esse manifestū. Licet bat, iuit, Suffi-
 cit bat, eciit, satis esse vel facere. Annecrunt huius suppetit: qd ego obse-
 uasse nō memini. Vacat bat, iuit, hec est si tps supelit: & cōmodū est. Re-
 stat bat, stetit, reliquit est. Et ex his licet liquet pictat constat expedit &
 cōducit nō ista infinitiuis p tertias tñ vtriusq̄ numeri declinari psonas
 monuit Galla. Addit (sed ne quicq̄) decet & iuuat.

Hec quattuor infinitiuis ista impersonalia sunt: & ante se infinitiuis
 post vero acm postulat: vt audire iuuat me. Decet bat, decuit esse
 decō & cōueniēs. Delectat bat, iuit, esse necessariū. Est erat fuerit imp-
 sonaliter sepe ponit exigit ante se infinitiuis: vt seruare fidē est boni viri. i.

Sulpitii Uerulani

cōuenit. Cōstruitur cū pnoib⁹ et cuius ut interest. Penitet et spectat q̄ id significat: habet p̄mittit aut nūc et spectauit: si iungant infinitiuo impersonalia sunt: post se actiū cū p̄positōe requiritur: ut legere p̄tinet ad me.

Hic dñs verba gr̄m vel infinitiuū āte se postulat: et post se actiū p̄tinet: ut me tēdet scribere: et pauperū miseret me. Aut uerbo ordi ne dicam? me miseret pauperū: et hec semp sūt impersonalia: q̄ p̄ p̄det et oportet apd̄ veteres p̄sonalia fuerūt. Tēdē. Nōne hēc te p̄det: et q̄ alio lēt queq; oportet. Penitet bar. tuū. affici penitētia. Cice. in rhetoricis ut obseruat. Aicronius dicit q̄ penitere necesse sit. Tēdet bar. p̄sum est: affici tedio. Miseret bar. miserū est: affici misa. Pudet bar. puduit: affici pudore. Piget bar. piguit et pigitiū est: ut Sallius tradit affici tristitia.

Hec ante se uolunt ablatiū agentē cū p̄positōe: et post se dñi patien tēte: ut a me beneficit tibi. Beneficit bar. benefactū est. Malefit bar. malefactū est. Satisfit bar. satisfactū est. Fit quoq; impersonaliter p̄ferri videtur quū dicimus sic fit et ex quo fit.

Incipit desinit debet potest solet et uult si infinitiuo p̄sonali iungit tur p̄sonalia sunt: et uerborū illoz postulant cōstructionē: ut ego uolo amare te: tu uis audiri a me: hic debet gaudere uirtutibus: tu potes letari flagitijs. Si infinitiuo impersonali iungunt impersonalia efficiuntur: si loz uolūt cōstructionē: ut me incipit tēdere uigilie: mihi desinit placere studere: me uult delectare dormire. Tū dicimus sed raro ut Salla referit desino te tēdere uigilie: et uolo me delectare dormire.

De infinitiuis uerborū.

Infinitiui cōs flagitat ante se actiū et post se casus suoz uerborū: ut me amare uirtutē bonū est: et me amari a philosophia optimū. Sed hic infinitiuus esse cū alijs similitū copulatiuoz infinitiuus uult post se cōdem casum q̄ p̄cedit ipm: ut ego uolo esse doctus. mihi placet doceri: et doctus iustitius: ut ait Salla. Et nō dixeris uideo: mihi esse docto: uel doctū sed doctus: uolo me esse poetā nō poeta. Inuenies inānita p̄ imperfecto p̄terito posita ante se ntrū habere: ut mihi sacra parari et sal et fruges et circū tēpora uitte. Ante infinita passiue uocis impersonalium supia docuimus ablatiū exprimi oportere.

De gerundio et supino constructione.

Ordiū et supina ante se casū nō postulat: sed post se requirit casus suoz uerborū: ut studes gra acquirēdi gloriā: et clamas cā uapulā di a me: ideo lectū poeta: et is uenit a dño: qd̄ dicēdi gen⁹ passiuū impio: bāt aliq; ablatiū enī ille nō luenit exp̄ssus: ut frigidus i patris cātado nō p̄t angustia: sed subintelligi uidet ablatiū ab aliquo: ut i uerbis impersonalibus agit stat. Salu. paucā supia p̄tā quo ad cognoscēdi oīa illustra magia magis: i apto finitēre subintelligit a lectionē: sed qd̄ ip̄obēt cā negare nō possint gerūdiū post se regere casus suoz uerborū quoz gerūt et significata: certūq; sit illa ab oībus generibus deriuari: et ea q̄ ab actiuis cōiunctis descendit duplicē gerere significatōe: uelleg: tā actiue q̄ passiue cōi. Pueriles sūt p̄uiscian⁹ et Diomedes. Serui⁹ simpliciter p̄terit gerūdiū dicit. p̄uiscian⁹ cū casibus cū quo alibi sentit Serui⁹. Virgi.

De regimine et constructione.

pacēq; ab rege perēdū. Lucreti⁹. Externas qm̄ penas in morte timē-
dā. Interdū alienos sibi casus anectit: vt nolandi illorū apō plautū: cre-
scēdi nouarū fabularū apō Terē. hortādī vti apō Luuū. Ex qua pstru-
tōe dephēdit illoz error: q ea p oēs casus gñā z nūeros declinari volūt
corā oīz grāmaticoz auctoritatē. Qd quū sit nō gerūdīa sed noia xba-
lia esse p̄uisc. rectissime cēset. Itaq; refutatus etiā illis q dicūt gerūdīa
actiue pstrui nō passiue. Nā si passiua hñt significatōez quō pstruēt acti-
ue sic teneam⁹. Gerūdīa i o r i um i passiuā significatōe absolute pferri
In actiua vero t cū casib⁹ absolute. In i si ab actiuis aut cōib⁹ deriuāt
actionē vt plurimū significare. Supinū vero i um cū xbo significāte aut
dā indicāte motū ad locū a quo abhorēt supiora p̄ligit vt eo mercatū
aromatā: sū admīssus spectatū: video me accusatū iri a te. i. me accusan-
dū esse a te q quō dicēdi gen⁹ frequētatur ab actioub⁹ passiuā et⁹ supinū si
gnificatio indicat. Supinū i u noib⁹ iūgit adiectiuus: vt dign⁹ docui. i. vt
doceat z vt doceat. si p̄uisc. seqmur: sed Galla vult tātūmodo z qdē re-
te passiue resolui. Supina qdā segregāt a gerūdīis. Alij vtroq; noie cō-
tine appellāt. Et alij noia: alij verba p̄cipalia vocāt. Atq; casus gñā
z nūeros hñt. Prima illa gñā actiū z ablatiū. Hec vltima actiū z ablatiū.

De participiis et eoz cōstructione.

Participiū vult post se casum verbi sui: vt tu amās. Aliter facis bo-
nū: tu gaudēs amore diligis Solateā. Addimus etiā ei aliqū illum
casum q ipm̄ precedit: vt ego sedens lectus rideo: mīhi facto bono placet
vritus: z tu amas me factū vel existentē bonū. P̄optius etiā vtō cōiū-
pit. Rectule delitīs facite beate mets. z Virgi. Salue vera Iouis proles
dicus addite diuis. Resoluit participiū i relatiuū z verbū ieruato tēpo-
re: vt amās q amat vel q amabat: amaturus q amabit: amatus q ama-
tus est: amādus q amabit. Rōnūq; resoluit in verbū absq; relatiuoz cū
adverbio tēporis: vt magistro legēte: hoc est dū magister legit. Resoluit
z p postq; vt lecto Virgilio canemus. Et aduertēdū q quū deest parti-
cipiū cōfugimus ad relatiuū z verbū: sed eo thēmate quo relatiuū i nō
poni nō potest participio vt nō possumus: vt ego te gaudēte scribo dicē-
dum est: ego quo gaudes tu scribo.

Terminaciones participioz.

Participia septē modis terminant in ano z in ens q sunt p̄tis t̄pis
In rus z in dus futuri. In rus sus z rus p̄teriti p̄fecti z plusq; p̄-
fecti. Anū est eiusdē t̄pis in uus qd est mortuus.

Significatiōes p̄cipioz sunt due: actiua z passiuā. Que igit a vere-
bis vim actiua habētibus deriuant actionē significāt: q vero passiua
significāt passionē. Ab habētibus neutrā deducta: vel actiū vel passionē
latente significare vident. Dicendū tñ nonnulla ex illis p̄teriti p̄fecti z
plusq; p̄fecti t̄pis aliqñ solā actionē significare: vt sunt illa a deponētib⁹
actionē significātib⁹ passiue significatōis. aliqñ tā actionē q passionē: vt
q a cōib⁹ deriuant: z aliqua a neutrīs qbusdā: vt p̄sūsus cenatus por-
turus: vt ego p̄sūsus z cenat⁹: z olus p̄sūsum z cenatū: tu potus z vinū
potū: ego iuratus z numina iurata. Iuue. Epotaq; flumina Medo p̄s-

Sulptitii Verulani.

dente. et Ouidius. Pota lenē potū: pota docebat anus. Itē a deponēti-
bus aliqua: vt auxiliat⁹ medicatus locutus comitatus imitatus et plu-
ra. Illa vero futuri in dua oīa passiōē significant.

¶ Participia ab actiuis.

Actiuo duo participia formant: vnū in ans vel i ens: vt amās
et legēs: et alterū in rus vt lectur⁹. Scias autē oīa verba supinis ca-
rētia habere nō posse participia in rus. Itē oīa in preterito pfecto defi-
ciētia cuiuscūq; sint generis. Hec autē et forte plura ex actiuis carēt supi-
nis. Nūquāq; cum renuo compescōq; lambo lingo. Caluoq; cū metuo ti-
meo simul vigeo fugo. Breco cū viso posco cōiungere debes. Ango tñ
supinū habet auctū: sed participio deficit. Ad hōy versum sequentiūq;
exemplū emendatur illi superiores inter supina. et disco et edisco q̄ pau-
lo ante non temere inter verba actiua cōnumerauimus volumus inter
neutra transitia conscribi.

Passiuīs duo participia deducūtur: vnū preteriti perfecti et plus-
q̄ perfecti tēporis: et alterū futuri in dus: vt doctus et docēdus. Sed
illa quorū actiua carēt supinis nō habent preteriti pfecti et plusq̄ pfecti:
sed futuri tantum in dus.

Neutris quoq; generaliter duo: vnū pntis tēporis: et alterū futuri
in rus: vt serulo seruīs et seruiturus. Sed inchoatiua et mediat-
ua carēt supinis: ppter parturio et esurio. Itē sum nolo et malo et neutra
oīa scōe cōiugatiōis que in uī syllabas preteritū habēt: vt egeo egui pal-
leo pallui. Excipit placeo noceo pareo valeo doleo: que habēt placitū
rus nociturus cariturus passurus valiturus dolitur⁹. Item oleo pareo
et lateo a quo latito. Hec quoq; in vsu nō habēt supina. Estuo sterto mis-
co rudo strido strideo psallo. Et conquinisco parcas obedit quoq; dego.
Noireo scando panet mando scabo tungeo scalpo. Ambigo glisco tres-
mo satago luo disco pluoq;. Quedā neutra tria habēt participia: vt pi-
deo piandens piansus et piansurus. Gaudeo cū placeo ceno titubo quo-
q; nubo. Audeo fido solet furio pateo mereoq;. Piandeo suesco tamen
dat sum dat fio futurus. Diomedes vero a Prisciano dissentiens: futu-
rus a fio deduci nō vult: et siens in vsu esse rarissimū. A sum ens deduce-
re veteres: sed ab eo cōposita adiectis prepositionibus carent preter ab
sum et presum que habent absens et presens. Potens vero nomen est.
Diomedes est auctor. Osus tantū ab odi est. De erosus et perosus inter
noīa dicemus. Lepus a cepi: et notus a nosco: deducuntur. Neutra trāsi-
tiua generaliter quattuor participia habent: vt arans araturus aratus
et arandus: vigilans vigilaturus vigilatus et vigilandus. Iuue. Frange
miser calamos vigilataq; prelia dele. Tibullus. Cum fletu nox vigilan-
da venit. Exempla similia passim inuenies. Assurpantur et ab alijs nen-
tris quandoq; in dus participia: vt a careo et doleo carendus et dolēdus
Ouidius. Atros inhi dempto sine carendus abest. Idem. Que venit in
digne pcna dolenda venit.

Aerbis cōibus quattuor participia: vt et largio: largiēs lar-
giturus largitus largiendus.

De regimine & constructione.

A deponētibz tria: pñtis pteritū & futuri in rus: vt auxiliās auxiliatoris auxiliaturus. Vescor autē & remisscor: medeor & liquor carēt supinis. Fruor & reor pteriti tñs tñs picipiū habēt: Macrobius dixit frūes. Vascor futuri caret qdā nouat nasciturus. Quoi hz oñes ortus & oñiturus. Motior motiēs motuius & moiturus. Cetera vero quōd participia fouēt ex eoz pteritis discere poteris. Aduerrendū est autē a verbis deponētibz actorē significabim⁹ participia nasci i dus siue q olim fuerint cōia siue neutra ppria: vt sequēdus loquēdus aggrediēdus vītē dus. vñ Vuidi⁹. Multa rogant vtēda.

Agē gñi & actm. vñ Suetonius. Quasi ptesus ignauia suam. Virg. Si nō pertesū thalami tedeqz fuisset. & a penitet penitēs. vñ Lactātius. Remissurū se penitētibz pctā pmitit. q̄q̄ Actius vt Manius refert. Regē neminē arbitror penitūrū tue laudis. inquit: legim⁹ etiā penitēdū pigēdus libens & decēs: q̄ oia vt pfectis verbis sūt & tñ noia. Sed penitēs & pertesus quū sūgunt actō participia iudico.

Participiū trāsit in nomē quattuor modis: cōstructōe/ cōparatiōe/ cōpositōe/ & tñs amissionē. Cōstructōe qm̄ aliter construit q̄ verbū a quo descēdit: vt amās virtutis. Cōparatiōe vt ego sum magis doctus q̄ tu. Nec dicas vt doctior: q̄ nullū participiū terminari pōt in oi. Cōparatiōe: vt indocet: nā indocetor nō dicim⁹. Tēpōis amissionē qm̄ nullū significat tēpōis: vt ego sū amādu. i. amari dignus: sū sectādu sū sectari dignus. Sūt noia quedā participiū silia: vt trabecatus rogatus caligatus biachatus latus pellitus comutus hirsutus lunatus ouāz plura. Sūt & alie voces q̄ est tēpē participia sūt: sine tēpēvero nolā: vt armatus doct⁹ & silia. Sūt & absqz verbis participia: vt trīphatus regnatus laboratus erratus decursus q̄ recte dicunt: quīs eoz verba in illis ex vsu deficiāt: nisi vt a neutris transitiuū esse dixerimus.

Figure participiōz due sunt. simplex vt amās: de cōposita vt peramās. Inueniunt participia q̄ p̄p̄scianus figure cōposite esse demonstrat: vt ea q̄ sunt ex verbis ex altero corrupto cōpositis: quū ipsa ex duobus integris cōstent: vt infringo: infractus/ cōtingo: cōtractus. Cōsequētia sine cōcomitātia fit p̄ ablatiū substantiuū & p̄icipiū: vt Sulpitio scribēte tu dormis. i. dū Sulpiti⁹ scribit. Lecto Virgilio locabimur. i. postq̄ lect⁹ erit Virgil⁹. & te dormituro vigilabo. hoc est dū tu dormis. Ideo q̄ cōsequētia appellat: q̄ hoc modo dicēdū precedēte aliquid aliud sequitur: ideo cōcomitātia q̄ alterū cōcomitat alterū. nā me scribēte tu dormis: fit q̄ tu dormias dū ego scribo.

Relatio est antelate rei p̄statio. Relatiuū est antelate rei rep̄statio. Relatiuū duplex: substantiē & accidētis. Relatiuū substantiē est qd̄ refert antecēdēs substantiuū: vt ascreus q̄ amat disputat: & idē legit. Illa duo relatiua q̄ & que idem refert illud substantiuū Ascreus. Sunt autē hec sola relatiua substantiē. Quī que qd̄ suus ipse sui. sic alter is idē ille alius reliquus simul ambo cetera vterqz. Nam ceter seu ceterus nō est in vsu. Relatiuū accidētis est qd̄ refert antecēdēs adiectiuū doctus.

Sulpitii Uerulani

Propterea q̄ relatiuū aut est idēitaris aut diuersitatis. Idēitaris relatiua dñr illa que referit eandē rem quā antecedēsynt idē q̄ ⁊ alia h̄mōi diuersitatis aut ea sūt que referūt diuersam rem ab ātecedēsynt alter aliū reliquū. Bīa dūēdū tñ est oīa relatiua cōcordare debere cū cōsequēte substantiua aut equialētynt sū pallidus quales sūt amātes. Ex apim⁹ verbō relatiua substantiā q̄ cū antecedēte cōueniūt. Salustius q̄ q̄ ⁊ q̄ sequēti accommodauit. Dixit enī est locus in carcere q̄ Tullianū appellat. Sic ⁊ Virg. Celeresq̄ sagittas compuit fidus q̄ tela gerebat achates. Hōia. in epodo. relatiuū antecedētis antecedētis: pter morē oīz adāptauit. Sed incitat pectus ⁊ māmē putres eq̄na quales ybera. Illud q̄ dē nō pteremittit dñr interrogatiua relatiua redditua ⁊ distributua esse incerte p̄sone. Qualis ⁊ talis correlatiua sūt: quoz aīria sunt adiectiua laudē vel dedecus dñsū vel vtile vel q̄no ⁊ qualitatē significātia: vt doctus indoctus paup̄ diuites albus ⁊ tñ talis qualis es tu: sū doct⁹ qualis es tu. Significāty de qualitate: de tali qualitate. Quātus ⁊ tātus h̄nt in aīria adiectiua quātitate: hoc est ex celiū vel diminutionē p̄mū significātia: vt magn⁹ paruos latus lōgus curtus āplus: vt sū magnus quātus fuit polyphem⁹. Significāty q̄ magn⁹ ⁊ tā magn⁹. Quot ⁊ tot h̄nt in aīria nōia numeralia: vt duo tres quatuor vīginti centū. Et possēs sua ab his deducit: vt deni vīginti dūcētī trecētī: vt habeo decē aureos quos habes tu: ⁊ habeo denas pateras quot h̄z eps. Significāty quātū ⁊ tantū in numero. Quotēnis cui⁹ meminī? Pūsc. nā totēnis nō meminī me legisse: nec a totus totuplex ⁊ totuplus q̄ vulgo grāmaticoz relinquin⁹ h̄z in aīria nōia numeralia vel cōposita ex numeralib⁹ ⁊ anno: vt anniculus biēnis triēnis quinquēnis ⁊ sīlia: vt sum vīgēnis vel vīgintiq̄no annoz quotēnis es tu. Dices tñ sū natus vīginti annos quot es nat⁹ tu significāty de quot annis. Quotus h̄z in aīria nōia ordinalia: vt p̄m⁹ scōs tertius decim⁹ vīgēsim⁹ cētēsim⁹ millesim⁹: vt sum p̄mū in ciuitate mea quotus es tu i tua: significāty de quāto nūero in ordine. Quotuplex h̄z in aīria duplex triplex decuplex ⁊ h̄mōi: vt habeo vestē duplī cē quotuplīcē habes tu: significāty de quotiēs duplo. Quotuplus habet in aīria nōia mensuralia ⁊ pōderalia: vt duplus triplus quadruplus decuplus cētuplus: vt egyptus reddit triticū cētuplū quotuplū nō reddit italia: significāty quāte mēsure ⁊ quātū ponderis ⁊ quotiēs duplī. Cuias est relatiuū patrīū seu gentīlī: ⁊ h̄z in antecedentia nōia possēssīua patria. vt romanus arpinas seu gētīlia: vt italus tuscus: vt ego sum Uerulanus cuias nō es tu: ⁊ sum italus cuias non es tu. Significāty de quali patria vel gente. Cuius cuias cuiū refert possēssorem: h̄z in aīria nōia vel p̄nōia possēssīua vel gōs p̄p̄ioz quāuis substantiuoz: vt h̄c enī est enēis vel enē: enēis est hoc telū: significāty cuius possēssōis. Quotenus cuius meminī ⁊ Pūscianus relatiuū est diuīsiuū: h̄z in antecedentia binus trinus quaternus ⁊ sīlia: vt fratres eunt binī quotēni boues ad iugum: significāty vsq̄ ad quem numerum. Sic. ad attici. In ripa nescio quotēnoz iugerum.

De interrogatiuis.

De regimine & constructione.

Interrogatiuū nomē est rei dubie vel tanq̃ dubie postulatiuū. Interrogatio est rei dubie vel tanq̃ dubie postulatō. Interrogatiua aut sūt substantiæ: vt q̃s que q̃b̃ & q̃d vter q̃m q̃m querit de duob⁹. aut accidētis: vt qualis quātus cuius cuias quotēnis quot quorū quorūplex q̃bus rīdet p̃ eorū antecedentia seu reddētia siue correlatiua q̃ iā dicta sunt. q̃s p̃ qualis aliq̃n ponit: cui p̃ eadē antecedētia rīdet. aduerbia aut tē interrogatiua sūt diligēter cōsiderāda: vt qualiter quō & q̃n q̃tū quorū nēs cur quare tē. Itē vbi quo qua vnde quorū quouiq̃ & quoad: de q̃bus infra docebimus. Sed quocūq̃ modo & p̃ quēcūq̃ casum sit interrogatio fieri d̃z respōsiōnisi eundē modū seruare non liceat aut vocabulū desit aut verbū aliū post se casum requirat: vt si rogeris quotēnis es? potius dixeris sum dñqz & .xx. annorū: q̃ sum dñquēnis & vigēnis. & quanti vēdidisti libru? responde de cēt aureis.

¶ De distributiuis & eorū constructione.

Distributiū est nota seu signū distributōis: & est duplex: vidēz affirmatiū & negatiū. affirmatiua sūt hec. Quicūq̃ affirmat ambo & d̃z oīs vterq̃. Nullus nemo negat decet his adāgere neuter. Postulat post se gñm plurālē oīm casualiū dictionis vel singularē solū noīs collectiui: vel abltm vel actm cū p̃pōne: vt nullus istorū legit: vel nullus ex illis vel inter illos. Iūgunt etiā nrō: vt nullus homo volat.

¶ De partitiuis & eorū constructione.

Partitiū nomē est q̃d partē trahit a g̃tō cū quo partit & cū illo debet in gñe concordare. vt scriptor aliquis est breuis aliq̃s p̃fus. Partitiua nota sunt hec q̃libet alius aliquis quicūq̃ quis quidā & s̃tis. & oīs que partiuiue ponunt: vt numeralia: vt vn⁹ duo: & ordinalia vt. primus secundus. In partiuiue tria requirunt: vidēz pars totū & q̃ pars regat totū: sed si totū sit cōplexiū tūc partes in neutro gñe vel feminino ponunt: vt huius mōtis aliud est terra aliud lapis: & alia pars est terra alia lapis. Si vero totū declinet in plī numero ponit: vt litterarū vne me delectarūt alie nō. Construunt aut sicut distributiuā. Sit quoq̃ partiuiue p̃ p̃p̃sū: vt paulopost dicitur.

¶ De comparatiuis & eorū constructione.

Comparatiū est q̃d cū intellectu positiui vel cū aliquo participe sensu sui positiui magis aduerbiū significat: vt doctior magis doctus: & nō modo p̃ magis resoluit cōparatiuū: sed p̃ plus & validi⁹ & alia p̃mō aduerbia teste ingeniosissimo Balla.

¶ Quid est comparatio.

Comparatio est rei ad rē assimilatio. Si adus cōparatōis sunt tres. Positiuus cōparatiuus & suplatiuus. Positiuus est oē adiectiui cuius qualitas pōt recipere plus & minus. Ceteras quoq̃ partes oratiōis a q̃bus cōparatiua & suplatiua formant positiua. appellamus. Cōstruit cōparatiū cū abltō vel cū nrō & cum q̃ verbo subintellecto: vt sum diu tior cresco vel q̃ cretus: subintelligit sit. Et aliq̃ cū p̃pōne & actō: vt p̃p̃s malior fuit immāior ante oēs alios. Dices tñ video Lucanū quo sum iunior nō q̃ quēnā inter relatiū & aūs caderet mediū q̃d fieri non licet.

Sulpitii Verulani.

Itē dices nemine tu es fortior: nō q̄ nemo negatio enī debet p̄cedere.
 Possūt etiā cōparatiua ⁊ suplatiua vltra p̄p̄uā cōstructionē casus h̄re
 positiuorū: vt carior pōtiffici ceteris sacerdotib⁹: ⁊ sum charissim⁹ pōtiffici
 oīm sacerdotū: ⁊ sū audior l̄fax illis vel q̄ illi: ⁊ s̄frauidissimus l̄fax illorū.
 Sū oīarior te morib⁹: ⁊ sū oīatissim⁹ oīm morib⁹. Habeo plus seu mi
 nus frumenti q̄ agricolae vel agricolis: habeo plurimū seu minimū fru
 mētī agricolarū. Sicut dicim⁹ habeo multū seu parū frumētī: habeo pl⁹
 argētī q̄ aurī: habeo minus olei q̄ vini. Amo te plus ⁊ minus solito.
 Augustus vixit septuaginta annos min⁹ paucis diebus. Studui plus q̄
 decē annos ⁊ plures decē annos ⁊ annis: ⁊ plus annorū tribus. Sū nar⁹
 ampli⁹ viginti ānos: habeo plus librorū te q̄ tu ⁊ tui: habeo plures libros
 tribus plurib⁹ tuis. Atq̄ fuit Elysse fortior magis q̄ Diomede vt vult
 P̄uiscian⁹: sed Ualla improbat dicendūq̄ ait. Atq̄ Elysse fortior sup̄
 q̄ Diomedes: vel Atq̄ Diomede q̄ Elysse fortior.

¶ De comparatiuorū formatōe Baccensius.

O s. gradū .i. cōparatiuū grūs in sc̄da ⁊ d̄s in tertia.
 In medio post i capit obliquus positui
 vt idonei magis idoneus: p̄i magis plus: arduus magis arduus.
 Sed vocale duplex positiuo vult magis addi.
 Quia p̄positōes nō formāt gradus sed nōia antiqua.
 Non flexum flexi vocem capiet positui
 anterus/posterus/deterus/superus/iferus/interus/exterus/citerus.
 Ante ⁊ post ro. ra. facient erus: hinc erio: da

Regat tñ p̄ponius a p̄pe aut a p̄dē nasci.

Requior ⁊ p̄pior: p̄ior. a nequam: p̄rope p̄idem
 datiuo ḡo.

Iunior a iuuenti remouens ue: addens e sinistri
 Forimo sinisterior: iunior ⁊ maior meliorq̄

Lucretius tñ paruissimū ⁊ multessimū dixit.

Paruus siue parum: magnusq̄ bonusq̄ creabunt.
 plures ⁊ plura seu plura.

Multus dat neutro plus: plurali genus omne.
 in andus aut endus: vt honorandus colendus.

Raro gerundiuis graduum formam tribuimus
 .i. finita a dico. a loquor. a sequor. a volo. a facio.

Clausula dicitur: loquus atq̄ sequus: volus ⁊ ficus opta
 .i. formationē in ens licet in vsu nō sit.

A verbis: graduum formam dant participantī.

¶ Reperiunt tñ a veris positiuis sed rariores: vt Ualla docet. Nam a

De regimine & constructione

munificus frequentius dicitur munificentior & munificentissimus: & munificus
et munificissimus. Idem vult comparatiui inter duo sui generis loci
haberesed participii tentat. i. cū grō. In exemplis autē Sulpianis tene-
tur cōparatiue cū ablatō: quomodo recte inter plura etiā diuersi generis
cōstruitur. Sed audiamus Sulpitium.

¶ Unde formantur comparatiua.

Formant cōparatiua ab adiectiuis significātib⁹ accidēs qđ augeri
vel minui pōt: vt clarus clarior. Que si scde sūt declinandōis accipi-
unt or: & us ī grō & reddūt cōparatiua: vt pulcher pulchri pulchrior & pul-
chrius. Si tertie a dīdō: vt felici felicior: felicius: amāti amātiōr amantius
Bonus tñ facit meliōr: malus peiōr: parū seu parū vt Valle placet mi-
nor: magn⁹ maior: iuuentis iunior: magnificus magnificētiōr: mult⁹ plus
sinister iniusterior: dexter dexterior: potis potior: nequā nequior. Debent
qdē cōparatiua superare suos postuiuos: & ideo nullū adiectiui in us vlt
in is terminatū qđ duas vocales ante s hz pōt recte cōparatiui forma-
re: vt pius arduus idone⁹ tenuis & sūlis. nā si prius dicerem⁹ scdm ī cōso-
nū esset ī cōparatiui par postuios: & sic in ceteris hmo: tenui⁹ tñ dicim⁹
& egregior lectū est. Arg. in geor. Pectūt tenuis heres. Iuue. Egregi⁹
cenat. Inuenies & alia tñ tibi nō dicēda. Dcior cōparatiui est ablat⁹ post-
uiuo latino: & hz suplatiui ocissim⁹. Illa etiā quorū accidēs neq̃ augeri
neq̃ minui pōt cōparatiui nō hnt: vt luscus oipotēs synicus singulus sū-
mus imus. & numeralia oia vel qđ ad numerū referri pnt: vt ois aliquis
nullus. Pcterea a pncipijs in duos: vt amādus colēdus reuerēdus: nec
cōparatiua nec suplatiua inueniunt qđ sūt ī trito scribarū vsu. A verbo
vno detero sic cōparatiui deterior. sūt qđ a deter antiqua p̃pōne deductū
velint. A pncipijs ita formant cōparatiua: vt ab adiectiuis. sed cōpara-
tiua ip̃a vim participiorū amittūt. A p̃positiōib⁹ veniūt: vt ab extra ex-
terior: citra cterior: intra interior: vltra vltior: infra inferior: supra supe-
rior: post posterior: p̃pe p̃prior: ante anterior. Ab adverbis: vt a p̃udenti
p̃uor: diu diutius: sepe sepius. ¶ Ad bonā cōparationē quos requirunt
videlz res cōparatæ / res cui cōparet / accidēs / & qđ vterq̃ termin⁹ de ac-
cidēte p̃cipet / & qđ alter magis p̃cipet vlt p̃cipare intelligit: vt Aliu⁹
est sapienti⁹ fānio. Sed qñ accidēs nō participat de vtraq̃ re: vt nix est
albi⁹ vel magis alb⁹ compositio est abulso in cōparatōe nō ī cōparatiuo
Abulso igit fit in cōparatiuo trib⁹ tātmodo modis: cōstructione / formati-
one / & significatōe. Cōstructione qñ participiū ponit & nō cōstruit more com-
paratiui: vt maior horū est charitas. Formatōe quā substantiua vel p̃pria
nola cōparant: vt Heronior. Item penior & ipsior quorū postuiui & si sunt
postuiui tñ nō pōt eorū augeri vel minui significatio. Significatione quā
significat qđ suus postuiuus: vt scni⁹ p̃ senex. aut quā minus signifi-
cat: vt tristior. i. parū tristis. aut qñ contrariū significat: vt dulci⁹. i. min⁹
amarus. Cōparatiui fieri pōt p̃ postuiui & p̃ aduerbia comparandi tam r
qđ: vt sum tam doctus qđ tu. sūt etiā p̃ qđ & comparatiua: vt sum doctior
qđ diti⁹. Et sine qđ loco cuius ponit an. Solinius calamitosior an beati⁹
o: fuerit Augustinus ambigū. Belli⁹. Per incertū solidior an vanti⁹.

Sulplis Uerulani.

fit nonnunq̃ p̃ uerba accidentalia ⁊ aduerbia cōparādi: vt tñ placet mihi
hi Cicero ⁊ Virgilius, ⁊ plus uel magis placet mihi Cicero ⁊ Saluti-
us. Comparatiuū autē qñ formari nō pōt fit p̃ magis plus ⁊ validus et
minus ⁊ reliquis h̃mōt: ⁊ positiuū: vt sum magis strenuus te uel ⁊ tu: et
tu es minus idoneus me uel ⁊ ego.

De suplatiuis ⁊ eorū constructione.

Suplatiuū nōmē est qđ ad plures sui gñs cōparat ⁊ supponit ceteris:
vt Waro est poetarū pulcherrim⁹. Et ponit duobus modis: scilicet
respectiue ⁊ absolute. Respectiue qñ h̃z determinationem: vt Hercules
fuit fortissim⁹ hominū: tūc resoluit p̃ ualde uel multo cōparatiuū: uel me-
lius p̃ validissimē uel maxime ⁊ cōparatiuū. Nā qđ abiurdius inq̃t Gal-
la ⁊ quā resoluam⁹ cōparatiuū p̃ cōparatiuū resoluerē suplatiuū p̃ po-
siuū. Absolute qñ nō recipit casū ⁊ resoluit in ualde uel maxime ⁊ pos-
siuū: vt tu es doctissim⁹, i. ualde doctus. Differt autē a cōparatiuo etiā i
hoc qđ cōparatiuus gradus ad unū ⁊ ad plures tā sui ⁊ alieni gñs re-
fert. Suplatiuus uero ad plures tñ ⁊ gñs sui. Galla cōparatiuū ad plu-
res sui gñs referri nō uult. Quiscian⁹ ⁊ Donat⁹ precipiūt: auctorop⁹ vsus
cōfirmat. Quidi⁹ in scđo. Lato splēdidior uirginib⁹ oibus herie. ⁊ l. xii.
planior assidue detritis equore cōchis. Solibus hybernis estius grati-
or ymbis. Robitor pomis. Curg. Cādidior cygnis. Idē. Pygmalion se-
lere ante alios immanior oēs. Statarius Amphiparaus ad Plutonium
Et melior sis queso deis.

De formacōe suplatiuorū Ascensus.

Pl. gradus. .i. post i gñi aut dñi dabit i ⁊ simus.
Extremus duplici dabit sinus i positui
l. ip̃is .i. nū etiā si aliter qđ creāt: vt saluberrim⁹ celeberrim⁹ nup̃im⁹
Sed sibi in ⁊ recti cupiunt rimus associari
qđ deterrimus reperit.

Excipimus dexter dum dat timus: atq; sinister

saterrimus ⁊ sacerrimus. maturrimus ⁊ maturissimus.

In rimus atq; sinus satur ⁊ maturus habemus

antiqua prepositio. deterrimus ⁊ ueterrimus.

Detero seu deter uetus atq; veter creat ex et

vt intra ciera foue ultra.

extremus ⁊ extremus.

Ita fit unus: post postremus: sed utrūq; dat extra

fm pomponiū.

.i. nisi celsus faciat summus.

Supra supremus uel summus det nisi celsus

pōponius letus prius inq̃t prius sine simplici sunt: sicut p̃pior ⁊ pri-
mus: unde fit primior: uidet tñ a ppe saltē noīe deduci.

Ubidem fit prius: prope fit proxim⁹. i. geminādo

In sinus is recti uertunt humilis facilisq;

De regimine & constructione

Atq; agilis gracilis similisq; sed absq; supracilis.
 Antimus tñ vt cum? lz raro reperiunt. durū sicut obnoxissimus.
 Ante senex iuuenis memoz; obnoxus quia durum.
 Sicut longinquus; formabitur atq; adolefcens

.i. postius ianno.

Ocyoz atq; ocyssimus absq; parente creamus
 p translationē vt ipissimus apud Plautū & nercio; apud vulgares.
 Pronomen propriūq; gradus formanto licenter.
 Cicero in Antonis precipit pientissimū nō pūssimū dicendū. Salustius
 vero dicēs Strēnuus qsq; docet. Irēnuissimus vix reperiri.
 Raro gradus proprios ab ius vel ius reperimus.

De formatiōe suplatiuoz.

Formant suplatiua a gñs adiectiuoz scde declinarōis addita f & sim?
 vt doc? docti doctissim?; & a gñs adiectiuoz tertie addita syllaba simus
 vt fortis fortissim?. Bon? tñ optim? facit mal? pessim?; magn? maxim?
 paru? minim?; mult? plurim?; munific? munificētissim?; vet? seu veter
 veterrim?; matur? seu matur maturissim? & maturrim?. Nōnulli possit
 ut carēt suplatiuis; vt memoz; senex iuuenis adolefcēs nequā neqssim?
 hz detero deterrim?. In lūm? qnoz finiunt; vt agilis agillim?; facilis facil
 lim?; gracilis gracillim?; humilis humillim?; similis simillim?. Si xō po
 siuius i er syllabā terminet format suplatiuū a nō addita rīm; vt pul
 cher pulcherrimus; niger nigerrim?; pieter dexter dextrim?; sinister sinis
 tim?. Aduerbia & pōnes q cōparant hñs suplatiua; vt diu diuissimē;
 sepe sepissimē; pridē pūm?; nup nupissimē; & a pene penissimē; & penit?
 penitissime dixit Plaut?. Extra pō citim? facit; supra suprem? vel sum
 mus; ultra vltim?; intra intim?; infra infim?. ppe pprim?. Sed pprim? qñ
 pñtū significat est positū; hzq; cōparatiuū pprimoz; caret suplatiuo

De constructione suplatiuoz.

Suplatiuū pstruit cū grō pñtōm casualis dictionis vel cū grō singu
 lari nois collectiuū; vt Lato fuit sapiētissim? romanoz; vt populi ro
 mani. Et aduertēdis ē q suplatiuū redoler naturā pñtōis i qua sp po a
 toto diuidit; po regit totū estq; de essentia totū; & esse dñ eiusdē speciei
 An nō est bona suplatio; hō est fortissim? leonib; qñ sit bona grāmatica.

De verbis localibus & constructione.

Aduerbia localia que aut derivatiua sunt aut cōposita sunt ab hic
 illic ille iste alius is qñ vter & versumq; vādis iungit vocib;. Itē
 ab vbi ibi vnde & vsq;. Simplicia ipa p se patent.

Significantia statum in loco sunt hec.

Hic. i. i hoc loco i quo ego sū vel nos sum?. Illic. i. i illo loco i quo ille
 est vel illi sūt. Hic. i. i illo loco vbi tu es vel vos estis. Abi. i. in quo loco
 vbiubi. i. vbiq;. Abicūq;. i. i quolibet loco. Ibi. i. i illo loco. Ibidē. i. i eo
 dē loco. Alibi. i. i alio loco. Sicubi. i. i i aliquo loco. Necubi. i. i nullo loco

Sulpitii Terulanti

Allicubi.i. in aliquo loco. **Hucusq;**.i. in nullo loco. **Intus**.i. in loco interiore. **Forsis**.i. in loco exteriori. **Supra**.i. in loco superiore. **Infra**.i. in loco inferiore.

¶ Significancia motu ad locum.

¶ **Huc**.i. ad huc locu in quo ego su vel nos sum. **¶** **Huc** illo. i. ad illu lo cu in quo ille est vel illi su. **¶** **Huc**.i. ad istu locu i quo tu es vel vos estis. **¶** **Quo**.i. ad que locu: siquo. i. si ad aliquu locu: nequo. i. ad nullu locu: alio quo. i. ad aliquu locu: alio. i. aliu locu: quouis. i. ad quecuq; locu vis: quo libet. i. ad quecuq; locu libet aut placet: quoquo. i. quocunq; quocunq;. i. ad que libet locu: quona. i. ad que igit locu: vtroq;. i. ad vtriusq; locu r vnu et alteru: neutro. i. ad neutru locu neq; vnu neq; alteru: eo. i. ad eu locu: eodē. i. ad eudē locu: intro. i. ad locu interiore: foras. i. ad locu exteriori: su pra. i. ad locu superiorē: infra. i. ad locu inferiorē.

¶ Significancia motu p locu sunt hec.

¶ **Hac** p huc locu vbi ego su vel nos sum. **¶** **Ilac** p illu locu vbi ille est aut illi su. **¶** **Istac** p istu locu vbi tu es vel vos estis. **¶** **Qua**.i. p que locum siqua. i. si p aliquu locu: nequa. i. p nullu locu: aliqua. i. p aliquu locu: qua vis. i. p quecuq; locu vis: qualibet. i. p quecuq; locu libet aut placet: qua na. i. p que igit locu: quacq;. i. quacunq; quacunq;. i. p quecuq; locu: vtracq; id est p vtriusq; locu: ea. i. p eu locu: eadē. i. p eudē locu: intus. i. p locu interiori: foris. i. p locu exteriori: r ita de consimilibus.

¶ Significancia motu de loco sunt hec.

¶ **Hinc**.i. de hoc loco vbi ego su vel nos sum. **¶** **Ilinc**.i. de illo loco vbi il le est vel illi su. **¶** **Istinc**.i. de isto loco vbi tu es vel vos estis. **¶** **Unde**.i. de quo loco: sicunde. i. si de aliquo loco: necunde. i. de nullo loco: alicunde. i. de a liquo loco: aliusunde. i. de alio loco: vndeus. i. de quocunq; loco vis: vndeib; i. de quocunq; loco libet vel placet: vndeunde. i. vnde cuq; vnde cuq;. i. de quocunq; loco: vndiq;. i. ab oi loco: vtriq;. i. ab vtroq; loco: ide. i. ab eo lo co: intus. i. a loco interiore: foris. i. a loco exteriori: supne. i. a loco superiore inferne. i. a loco inferiore: celitus. i. de celo: fuditus. i. a fudo: r ita de alijs

¶ Significancia locum versus.

¶ **Horsu**.i. huc locu i quo ego su vel nos sum versus: illo: su. i. illu locu in quo ille est vel illi su versus: isto: su. i. istu locu i quo tu es v; vel vos estis versus: quousu. i. que locu versus: siquousu. i. si aliquu locu versus: nequousu. i. nullu locu versus: aliquousu. i. aliquu locu versus: alio: su. i. aliu locu versus: antro: su. i. anteriori locu versus: retro: su. i. posteriori locu ver sus: detro: su. i. de extru locu versus: sinistro: su. i. sinistro locu versus: leuo sum idē: sursu. i. supio: su. i. inferiori locu versus: deo: su. i. inferiori locu versus: vtro versum. i. vtru locu versus: quoquo versus. i. quecuq; locu versus.

¶ Significancia vsq; ad locum.

¶ Significancia vsq; ad locu coponunt ex illis que ad locu significant: dictio vsq;: vt hucusq;. i. ad hunc vsq; locu. Et aliqn vsq; ad hoc tepus Sic illucusq;: istucusq;: quousq; r similia.

¶ Interrogatiua aduerbia su sex. **¶** **Ubi**/quo/ꝑ/ vnde/ quousu/ r quous q;. Nota vrbis pume r scde declinatiōis: qñ iungunt verbis aut pti cipijs significatib; statim ponunt in gto: vt fui rome. Si vero su certie de

De regimine & constructione

clinationis vel p[er] declinata ponit in ablatiue: vt fui fulmone & studiū vene-
tio. **¶** Nō iungunt significātib[us] motū ad locū in actō: vt eo romā. qñ p[er] locū
vel de loco in ablatō ponunt: r[ati]o absq[ue] p[re]p[os]itōe. Et sic veniūt i[n] p[re]structionē
ista quattuor: noia: dom[us] / hum[us] / rus / & militā: s[ed] hum[us] in g[ra]tō & ablatō: mi-
litia in g[ra]tō solimodo: alii casib[us] sine p[re]p[os]itōe nō leges. sic enī obseruāt
maiores q[ui] etia dicant[ur] fui ruri p[er] dādi casum aduerbialiter positū. fui
rure nō dicēdū esse festus docet: s[ed] poete frequēter vnt. **¶** Noia. Quia
dies tibi pollicet[ur] me rure futurū. sic & Tibullus. Noia vero p[er]uicariū &
appellatiua locor[um] & fluminū & mōtū s[ed] iungant verbis statā significātib[us]
in abtō cū p[re]p[os]itōe in poni debēt: vt fui i[n] foro. Sin motū ad locū in actō cū
p[re]p[os]itōe ad vel in: vt eo i[n] siciliā & ad tēplū. Dices tñ peto siciliā: sicut peto
veniā / peto romā / peto affricā / nā peto p[re]p[os]itōe nō recipit. Si p[er] locū i[n] actō
cū p[re]p[os]itōe trāseo p[er] for[um]. Si de loco in ablatō cū p[re]p[os]itōe de vel a vel abs v[er]b[is] e
vel er: vt venio ex agro / a vinea / de foro. **¶** Noia qdē nota q[ui] cū verbus iun-
gunt siue sint vibiū siue appellatiua locor[um] sēp[er] ponunt in actō cū aduer-
bio verbus postpositro: vt eo romā verius. Sed si ciuitatū aut p[ro]uinciar[um]
noia nō sint addim[us] p[re]p[os]itōe ad vel in: vt eo ad ouēte verus: & in for[um] ver-
sus. Si v[er]b[is] ad locū i[n] actō cū p[re]p[os]itōe v[er]b[is] si sint p[ro]p[ri]a ciuitatū vel illa do-
mus & rus: vt vado v[er]b[is] romā. Cetera v[er]b[is] in actō cū v[er]b[is] & ad p[re]p[os]itōe po-
nunt: vt iui v[er]b[is] ad hortos. Vsq[ue] t[em]p[us] etia notat: vt quousq[ue] p[er]seuerabis i[n]
tua neq[ue]cia: v[er]b[is] ad mortē. Dices tñ q[ui] qñ noib[us] vibiū p[re]p[os]itōe nō addim[us]
loq[ui]mur tanq[ua]m p[er] aduerbia. si vero addim[us] qd i[st] p[er] noia loq[ui]mur: vt venio
ex roma: eo in domū & ad domū. Huius rei mille exēpla inuenies.

De figura constructionis.

¶ Figura est vitiū rōne excusati: & ascribit[ur] elegātie. figurar[um] alie sūt
locutiōis / alie dictiōis / alie p[re]structionis. figure p[re]structionis: nā alias
p[re]teribos sūt octo. Eucatio / appositio / p[re]ceptio siue sylepsis / p[re]p[os]itio / zeug-
ma / synchysis / antiphrasis / synecdoche. Reliquas aut in poetar[um] exp[re]ssio[n]e
doceberis.

De euocatione.

¶ Euocatio est p[ro]tinuata reductio terrie p[er]sone ad primā vel scdā: vt
ego q[ui]ntilian[us] de clamo: tu dicere oras. In euocatiōe quattuor req[ui]r-
unt: p[er]sona euocā: p[er]sona euocata: remotio copule: & verbū p[er]cordās cū
p[er]sona euocāte.

De appositione.

¶ Appositio est cōtinua p[re]dictio duor[um] substantiuor[um]: quor[um] alter[us] de clā-
rat alter[us] p[er] mirat molē Eneas magallā quodā: & prim[us] ille p[er]cas
troiane gl[ori]a gētis. Rehrunt aut in appositione duo substantiua in eodē ca-
sur[um] q[ui] magis cōe fere sēp[er] p[re]cedat. nā i[st] dicere Hector vir fortis: & equ[us]
aias feror. Sit aut appositio trib[us] ex causis. p[ri]mo causa restringēde ge-
neralit[er]: vt aias canis latrat. Scdō remouēde euocatiōis: vt leo signū
ardet. Tercio causa attribuēde p[ro]p[ri]etatis: vt Virgilius vir summus.

De conceptione.

¶ Conceptio seu sylepsis est adductio idignioris ad digni[us]. Sit aut tri-
b[us] modis. g[ra]t[is] nūero & p[er]sona. Sic: vt masculinū p[re]cipiat femininū
& neutru[m]: & seim p[re]cipiat neutru[m]: vt Ulysses & penelope sūt laudat[ur]: & ve-
nis & aux sunt p[re]ciōse. Nūero: vt p[er]is nūerus p[re]cipiat singularē: vt vici[us]

Sulpliti Uerulanti.

puli & pcepto: legūt. Persona: vt prima cōcipiat scdāz & tertiā: scdā p-
piat tertiā: vt ego & tu legim⁹: ego & ille legimus: tu & ille scribis. p-
enā fieri pceptio p hāc ppōnē cū posita loco copulatiue pificōma idē
est dicere discipuli & pcepto: legūt qđ discipuli cū pcepto: legūt. Tu me
cū currim⁹. i. tu & ego: sed est indirecta. dignior enī psona cōcipit. Requi-
runt in pceptōe dñqz. dictio papiēs: dictio pcepta: copulatiua cōiunctio
vel ppō. verbū vel adiectiuū plis numeris: q̄ pccidat cū psona papiēs
te. nā si aliter inueniat nō est figurata locutio. Cōceptio duplex est: dire-
cta & indirecta. Directa est qñ sit p siles nūeros psonas dissiles & gñā dis-
silia. Indirecta est qñ sit p pares psonas paria gñā & pares nūeros: vt
Virg. & Idoia. canūtaurū & argētū sunt speciosa: viri & femine currunt.

De proleps.

Prolepsis est attributio ppietatis toti diuiso in ptes suas: vt puel-
le legūt flores: ista violas illa vacinia. Reqrunt qđē in plesi dñqz
totū/ptes distributio pñū/ ppietas & ordo. Est aut duplex explicita & i-
plicita. Explicita est in qua cōcurrūt oīa q̄ reqrunt ad eā. Implicita est
qñ nō oīa expūnit: vt vos amatis alter alter. Salust. cēpere se dñqz ma-
gis extollere.

De zeugmate.

Zeugma est reductio vni⁹ verbi ad diuersas clausulas: vt ego le-
go & tu. Reqrunt in zeugmate tria: videlz duo aut plura diuersa
substantia copulata. ppietas hoc est xbi: & q̄ pccidat cū vno illoz sub-
stantioz. fit aut p zeugma variatio psonaz intrāstiat: vt ego lego & tu.
Nūeror vt ibi legūt & iocrates. Personaz nūeror: vt hebrei sūt & ego.
Triplex est zeugma: videlz a supior: hoc est qñ ppietas seu verbū pre-
ponit: vt lego ego & tu. A medio qñ verbū in medio ponit: vt ego lego &
tu. Ab inferiōr qñ verbū postponit: vt ego & tu legis: & hec illi⁹ arma hic
currus fuit.

De synthesi.

Synthesis est attributio ppietatis vni vel pluribus copulatis: qđ sit
nō gñā vocis sed significati: vt populus clamāt: & pars in frustra se-
cāt: & pieneste sub ipā. Reqrunt in synthesi tria: vñū subiectū vel plura
copulata: ppietas: & attributio ppietatis cōcordās cū significato & nō
cū voce: vt rosa est flos pulcher: & lepus grauida. fit qđē synthesis i ge-
nere & in numero: vt cetus pterui: pars veniemus scythiam.

De synecdoche.

Synecdoche est attributio pti ad aliqđ totū sub ppietate xbi vel
adiiectiu: vt nymphā nuda genuz doles pedē. Reqrūt aut i synec-
doche tria: videlz totū ppietas & pars in actō posita. Indirecta synec-
doche fit qñ pars nō est de essētia totū: vt apđ Virg. pñsus sanie vīas
atro veneno. Est alia synecdoche locutiōis: quā Cicero inrelllectionē ap-
pellat: vt hostis hz muros p hostes. ponit enī pars p toto.

De anaptyosi.

Anaptyosis est casus p casu posito sub aliqua ppietate: vt p ptoz
placerēt quas fecisset fabulas. fabulas p fabule posuit. In hac qđ
de tria reqrunt: vñū subiectū/ vna ppietas: & q̄ casus p casu ponit.

De cōstructōe & ordine Ascensius.

De regimine & constructione

Sensu/ hoc/ & utroq; datur constructio recta
.i. congrua.
.i. constructiois qdā est transitiva qdā intransitiva. *.i. transitiva.*
Culus patris transit; pars imminet; illa retrahit
.i. transitiva sine retrahitōe aut recipiōatōe.

Sine reciprocā fit tibi vel tantūmodo transit

.i. literali *.i. sententiā nō orationē.*

Ordine grāmatico dum sensum construo: pono

.i. vñ *.i. exordis.*

Principio quintum si sit/ sed frontibus aptum

Cum quia dum donec quoniam quando licet: et si

.i. confles voces.

Quāvis & q̄p̄ fratresq; ante omnia ponam

Supposito verbum: rectoꝝ ex ordine casum

Subdam: nam subdi vult quod determinat illi

Qua regitur parte: opposita tamen btinur arte

Questio/ latio/ iuncta negatio/ suspicio si sit

Que vero includunt quicq; se iure resolvunt.

¶ Ordo grāmaticus quo sensū elicimus & regimina cognoscim⁹ vult
 vt exordis fiat a dictiōe vim exordiendi habēte: vt a **Lū** quia dū rē. aut
 vim excitandi vt a **vtō:** aut ab **utroq;** si sit suo ordine. Deinde a supposito
 cū determinatōe siquā habet. Nā determinās vult sequi determinas
 bile priusq; aliud determinabile addat. **Lū** a verbo cū aduerbio vel ca
 su p ordinē casus additis semp determinatōib⁹. Ab ea pte qua regitur
 nisi sit dictio q̄stiva: vt quē queritis: aut relatiuū cogat antecedens post
 rectū pcedere: vt quēq; trahit sua voluptas. Aut iuncta. *.i. iuncta nega
 tio:* vt nullū video: pueri tñ resoluet. Nullū. *.i. nō illū:* & cōponēt. nō video
 illū. Aut diuisio: vt hōim alius bon⁹ alius malus: pōt tñ sic ordo seruari
 alius hōim rē. **Via** vero q̄ venustatis aut breuitatis grā omīssa aut bre
 uitas dicta sūt explicabunt. Et hec ven⁹ supple aut. Ita autē. *.i. fere oēs.*
Itur. *.i. a plerisq; sole lucēre.* *.i. dū sol lucet.* **Mene** incepto desistere victā
 sup. decet aut dū placitū est. **Iubeo** te. *.i. saluere.* *.i. vt tu salucas.* **Adie
 ciuū** noīale r. pnoīale nisi casū regit p̄t p̄cōstrui & cōiunctum: p̄ciū
 ciuū post & diuisum: vt hoc caput bonū caput ē. **puer** celsus fiet: vir po
 tēs virtute. Sed de his alibi latius dicemus.

¶ De diffinitōe constructōis & ipsius varietate. Sulpiti⁹

Constructio est cōgrua dictionū ordinatio cōgruā pfectāq; sententiā
 cōmōstrans. Constructio aliā est cōgrua sensu vocēq; vt Virgili⁹
 scripsit bucolica. Aliā sensu non tñ voce: vt p̄p̄s currūt. Aliā est p̄grua

B.i

Sulpitii Verulani.

voce et nō sensu: vt verule sūt lōga vrb̄s. Pr̄terea cōstructionū alia est trāstīua alia intrāstīua. Trāstīua est in qua actus vel passio p̄cipalis verbī ostēdit trāsire vel inferri ab vna p̄sona ī aliā: vt Sulpit⁹ amat galathēā: et galathēa amat a Sulpitio. Intrāstīua est ī qua nec act⁹ nec passio verbī p̄cipalis ostēdit trāsire: nec inferri ab vna in alterā p̄sonā: nec eadē p̄sona ostēdit agere et pati: vt de⁹ est iustus. Trāstīuax alia recipio ca alia retrāstīua. Recipio ca est in qua eadē p̄sona significat agere et pati p̄ vbi p̄cipale: vt ego diligo meū diligis te. Retrāstīua est qua ostēdit fieri duplex trāstīo: vt hera rogat te vt ames sese. Hi cū verbis inter se cōstruunt intrāstīue. Obliq̄ vero cōstruunt cū vbiis et vtiis trāstīue. Sed obliq̄ supponētes verbis ip̄sonalib⁹ cōstruunt cū eis intrāstīue.

De noiatīo et vocatiuo.

Noiatīus et vtiis vt ait p̄piscian⁹ sūt absoluti. I. q̄ p̄ vna p̄sonā intrāstīue p̄nt p̄ferri: vt ego ascreus ambulo: tu plato philosopharis: ap̄e aristoteles disputat. Et si substātiuis vbiis vel vtiis p̄me et scdē p̄sone iūgunt nō egēt p̄noibus q̄ppe essentia sui vel noiatīōē significat vt homo sū: Cicero noīot. Sin alijs sociant verbis: sic necessario adiungunt p̄noibus: vt ip̄ius essentia p̄ntis demonstratōe trāscāt a tertia p̄sona ad primā vel scdām ex cōnexionē p̄noīm: vt ego p̄piscian⁹ scribo: tu apoloniū scribis. Et sciēdū q̄ vtiis nō eget p̄noie: quippe cū scdm suā vocē finiat p̄sonā: vt apoloni legis vel legeretū scribis vel scribe. Hec p̄piscianus de nrō et vtiō cōmemorat.

De noīm cōstructione.

Et qm̄ ntiis et vtiis obliques: et obliqui alios inter se inuicem attrahunt: colligā quo ad potero breuius ip̄or cōstructionē: et p̄mo q̄ nota grōs inuiscant apertam.

De cōstructione gr̄i.

Quius oēs grō iūgunt qm̄ possessio aliqua vel possessor significat: ita vt possessio in grō ponat: vt hector filius pugm̄. et iter casus possessoris regit grm̄ cū significat laudē vel dedec⁹ vel accidēs. Laudē vt vir egregie virtutis. Dedecus vt vir magne crudelitatis. Accidēs cygnus albi coloris. Sed hmoi etiā abltō etiā iungunt: vt vir magna virtute: qd̄ infra docēbimus. Partitiua distributiua et suplatiua et noīa numeralia et ordinalia grō pl̄i vel singulari noīs collectiui iūgunt: vt alius istorū alī⁹ populū: et sū doctissim⁹ ciuū vel istī⁹ ppl̄i: sū vñ⁹ illoz et prim⁹ discipuloz. Verbalia quoq̄ in o: et in trix: vt amator virtutis et amator delictūz: et oīa hñtia vtm̄ sūtem istis: vt crps virtutis et dubi⁹ huius rei. Sic et parti cipiis sūta in na desinētia et in us: vt amās bidētis: doctus grāmāncepe ritus artis. Et p̄cipia et gerūdia q̄ a verbis grm̄ regētib⁹ veniūt: vt egē di diuitiarū. et eoz vtm̄ hñtia: vt p̄fusulq̄ sui. Sūtr dubi⁹ nefcius ignar⁹. Lōparatiua quoq̄ excessum significātia et partitiue positae: vt maior illoz et minor istoz. Dicimusq̄ ex illis et illa q̄ demonstrant aliqd̄ obineri: vt diues opū: copiosus rerū: opulētus capax: plen⁹. Et q̄ aliqd̄ deesse significat: vt paup̄: egen⁹: indigēs: inops: vacuus. Et q̄ significat aliqd̄ desidere: rari et subtrahi: vt avarus eris: cupidus: ambitiosus: auidus: studiosus.

De regimine & constructione

fur rapax pieto. Sic securus sui: parcus trunci: tenax nūmox. Noia etiā q̄ determinatā mēsurā rei vel indeterminatā significāt: vt ciathus vni: cadus olci. Itē neutra elegāssime grō iungunt: vt habeo multū libri: i. multos libros. Et id negocij hoc rei usus malit: qd boni. Et illa q̄ notant accusationē seu dānationē: vt reus voti & furti: criminatus adulterij: accusatus dānatus/cōuictus. Et etiā q̄ post se rei precij hnt: vt emi libū decē aureor. grōs ille a noie nō verbo regit. Sicut oia noia ad aliqd dicta eandē cōstructionē seruāt: hec etenim possident & possidēt. vt seruus dñi: & pater filior. Et noia q̄ significāt p̄ceminētā hūc casū accipiūt: vt rex regū: dur exercit⁹: p̄nceps ppli: p̄fectus arcis: p̄nter xpianor: cā mortis caput salutis: ougo & sūdamētū. Itē q̄ notāt subiectionē & cōiunctionē & grām: vt seruus symonis: discipulus amic⁹ ist⁹: frater soci⁹ comes collegiualis. Sic alius parui: illis tui: dissilis tui: dicim⁹ etiā sū filio tibi Sed differūt: nā sū filio tibi in forma: filio tui in mōd⁹ intelligit. Instar nome indeclinabile grō iungit. Virg. Instar mōtis equū. Pleriq; veterē ad instar dixerūt. Nec qdē oia & plura vim hnt posselliuā: hoc est q̄ aut possidēt aut possidentur: & ideo grō iungunt.

De constructione datiu.

¶ Etō cōnectit nūs & vtūs & obliq; possessionē vel possessorē significantes verbo substantiuo vel ei⁹ p̄ncipio iterposito: vt maro fuit p̄ virgilio: & tullio⁹ extās filio⁹ tullio. Sic etiā p̄struunt illa oia q̄ sūt ad aliqd dicta vt illa q̄ p̄lationē significāt: vt scipio est dur exercitui & dñs hui⁹ ppli. Itē q̄ subiectionē & cōiunctionē significāt: vt tu es seru⁹ illi & soci⁹. Et q̄ aliqd boni malue nobis acq̄rūt: vt utilis tibi & iunilis dānosus p̄culosus ap⁹ idone⁹ facilis difficilis q̄stuosus calamitosus iselir tibi. piper dexter sinister: fidus illi & ad illū fidissim⁹: qd etiā grō iungit. Virg. i. xij. Pieterea regina tui fidissima dextra. dicim⁹ etiā hec res est mihi cordi lucro/dāno odio tedio. Et xbalia in bulis & in duar: p̄ncipia futuri t̄pis huic iungit casui admirabilis illis amabilis dicēdu⁹/amādus/orād⁹. Ea quoq; q̄ ad grāz vel ad odiū alicui⁹ spectāt: vel q̄ esse significāt aliqd: vt pater & matris vbi: cūdiens/patron⁹/amic⁹/iūnic⁹/comes/soci⁹/hoſtis/affinis/co-gnatus/picin⁹/p̄pinqu⁹/cōtribernalis/par/impar/equus/filis/dissilis.

De constructione acti.

¶ Actō noia nō iungunt nisi figurate: vt nuda genu. i. habēs nudū genu: & collecta sinus fluētes. i. hñs collectos sinus fluētes p̄ synecdochen figurā p̄structionis. Noia tñ q̄ p̄ncipiū ponunt hūc casū h̄re cōperitū: vt gnarus cās & p̄ficius futura. Osus exosus & posus actō etiā iungunt vt osus bello. Nec qdē vitima noia esse dicēdu est: q̄p aliq; p̄ncipia sine verbis esse velūt. Huic casui iungunt p̄ncipia & gerūdia verbor q̄ postulat actū: vt amās x̄turē & legēdo lectionē. Adherēt etiā huic casui noia numeralia ex vi accusatiue p̄positiois: vt sum rudis ad pugnā.

De constructione ablati.

¶ Ablatō iungunt noia q̄ p̄ cū euenire illis aliqd demonstrat: vt acur⁹ oculis. i. p̄ oculos: validus viribus: diues auro. & q̄ aliqd h̄ri vel p̄sequi vel odenē offēdi: vt vir magna virtute. Illa quoq; q̄ vim passiua habet huic

Sulpitii Uerulanti.

casui cōiungunt: vt lassus labore: fessus cursu: viduus dignus: q̄q̄ ex au-
croitate sicut nōnulla alia grō adherēt. *Uirg. in. xij.* Deicēdam magnorū
haud vnq̄ indignū auorū. *Laptus* et *vacuus plēn⁹* / *onar⁹* / *p̄ditus* / *p̄tē⁹* /
ibutus / *piger pedib⁹* / *tard⁹* / *igenio*. *Abit⁹* quoq̄ cōparatiua iūgūt: vt sū
fontio: hercule. Sic et p̄icipia et gerūdina q̄ueniūt a *xbis* abltm sine p̄pō
ne regētib⁹: vt omās te virtute / spoliās te veste / gaudēs cōmodo tuo.
Que aut̄ huic casui ex vi p̄pōnis iūgunt tu per te satis discere potes: vt
Ascreus or̄ ex adp̄dior: ouisidus ex perussa vel perussinis. Et q̄b⁹ ser-
uiāt casib⁹ p̄pōnes ap̄d *Donatū* iā didicisti. Scias tñ ten⁹ nō mō ablt⁹
sed etiā grō plī sepe regitri cōiunctū. *Uirg. in geor.* Et crurū ten⁹ a men-
to palcaria pendēt: sed tñ aduerbiū esse *Seruiō* placet.

De aduerbiō et interiectionū cōstructōe.

Aduerbia q̄dā et interiectiones post se aliqui casus accēpserūt: vt *pudie* et
posttridie: q̄ more p̄pōnis actō seruissit. *Lice. i.* p̄io iuectiuarū. *Pudie* et
lēdas ianuarias. *Liui. i.* *Posttridie* idus. *Vicimus* etiā vt ait *Galla*.
Pudie illū diei: et *pudie* nonarū decēbus. *Posttridie* aut̄ significat poste-
ro die: nō post tres dies vt dicit̄ *ignari*. Aduerbia cōparatiua et suplati-
ua q̄ a p̄pōnib⁹ veniūt vltra cōparatiui et suplatiui cōstructōez seruissit actō
Lice. ad Octauū. *Castra* p̄pī vīdē mouerent. *Salust. i.* iugurtha p̄i
me hispaniā mauri. *Propi⁹* aut̄ etiā dō iūgūt. *Uirg. En.* p̄pius stabulis
armēta tenerēt. Aduerbia q̄tatis et cōgandi grō iūgunt: vt parū satis
et plus virtutis. En siue indicet siue exp̄obiet ntō et actō iūgūt. *Quin*
tū. En p̄bitas. *Iuuen.* En habitiū. *Uirg. En* quattuor aras. *Eccē* ntō iū
gi regit. *Uirg. i. vi.* deus ecce de⁹. Actō aut̄ iūctū nō legit: teste *Galla*: s̄
aliqui vt idē monet *Iuuenes* ap̄d *Plautū*: vt in *bacchidib⁹*. ecce me. *Dei*
dō adheret. *Uirg. Dei* mihi qualis erat. *Deu* actō. *Uirg. Deu* stirpē
uisā. *Iuuenit* tñ heu et hei ntō cōiūgūt. *Uirg. Deu* p̄iras: heu p̄isca fides
Terē. *Deu* misera. *De* dō. *Martial.* *Carpe* causidic⁹ fert mea carmina
q̄ sit nescio: si sciero vt tibi causidice. *Proh* et hē actō. *Deus* vah et ah et
ohe vtō iūmō. *Q* aut̄ ntō vtō et actō. *Lice. Q* nox illa. *Uirg. Q* regina no-
uā. *Idē in geor.* *Q* fortunatos nimis sua si bona norim agricolas.

Cōstructionis epillogus.

Quia verba p̄sonalia ntñ vel vtñ ante se postulāt. In p̄misq̄ iubeo
vt verbi sensū inuenias: et vt numeri et p̄sone gñā et casus cōueniāt. Quia
actiua actm̄ patientē post se requirūt: p̄ter interdico q̄b⁹ refugit: sed ex
his alia solo actō cōtenta sūt: vt amovirtutē: sic cōstruit̄ neutriū aro: solo
deponēs et cōia *xba* q̄dā significāt actionē: vt aro noualia: solo afflicto
et osculo: filiā. Alia vltra actm̄ volūt dñm: vt do libellū tibi. Quedā vtō
aliū actm̄: vt doceo te grāmaticā. Alia abltm̄: vt misero te veste: p̄lers
q̄ gñm vel abltm̄: vt impleo vas vini et vino. Quedā abltm̄ cū p̄pōne: vt
audio lectionē ab illo. *Passiua* volunt ntñ patientē et post se abltm̄
cū p̄positōe agentē: et vltra illū assumere p̄nt alios suorū actiuorū casus
vt a me doceris tu grāmaticā: sic cōstruit̄ vapulo: vt discipulus vapulat
a p̄ceptore: sic et cōia in passiua significatōe: vt tu ofcularis a me: sic oī
or̄: vt ortus sū ex nobili gñe. Ex neutris q̄dā postulant abltm̄ agentē: vt

De regimine & constructione

carco patre. Et eodē sed patiētī casu cōstruit vtō: vt vtrō pane. Multa
dum volūt: vt seruo tibi: sic cōstrues auxilior inopi. Aliqua volūt casū si
ne pponē: vt iūi similis copulatiua: vt eo ad fortēro rectus. Sic enā cō
struit gratio: Alia volūt ablatiū agētē vel actiū cū pponē ob vel ppter
vt gaudeo diuitijs vel ob diuitias. Sic pstruit letor deponēs: vt letor pe
cunia vel ppter pecuniā. Impsonalia passiue vocis ante se ablatiū agē
tē cū pponē reqrūt: vt a me legit. Post se raro hūmō casus accipit: vt
a me seruit tibi: et a me itur in antiquā illū. pponunt et sine viliis casib⁹.
Acque vocis impersonalia āte se inōitūū postulat. Post se vero aliqua
gūm vel ablatiū qnq. pnoim: vt Sulpitiū vel mea iterest studere. Aliqua
dm: vt scribere placet mihi. Aliqua actiū: vt vigilare decet me. Quēdā
vero actiū cū pponē: vt legere ppetit ad me. Alia ante se gūm vel infini
tiū et post se actiū: vt legere seu lectōis penitet me. Alia ante se ablatiū
cū pponē et post se dmi: vt a me beneficit tibi.

Incipit cū sua cohorte vult illos verbos cū quibus iungitur cōstru
ciōne et cor vum iu. caput: vt incipio amare et incipio amari abs te: et me
incipit tedere studiū.

Infinita volūt ante se actiū: et post se casus suoz xboz: vt me amari
abs te placet mihi. Seruidia supina et picipia nolūt ante se casū: s;
post se suoz xboz casū reqrūt: vt amādū illū: amātū illū: et amād⁹ ab illo
Comparatiua post se volūt ablatiuum vel notatiuū cum q: vt
cum fortior te vel q tu.

Superlatiua paratiua et distributiva volūt post se gūm pluralē vel
singularē notis collectiue: vt sum fortissimus populi. Sed paratiua
et distributiva accipiunt etiam prepositionem ex et inter: vt ex his vel in
ter hos vnus est impudicus.

Superlatiua et comparatiua assumūt post se casus suoz positiuoz: vt hic
vicinus est plenior isto vinit ego lūm charissimus oim ponnifici.

Interrogatiua sic rīdēt: qd es tu? Julius. qualis es tu? iū rudis: q
tus es? quos: quot ficius edūit: dece: quotēnis es? ceptēnis: quotus
es i tua ciuitate? cōis: quozuplīcē velle habes? duplīcē: quozuplū frumē
tū reddit agellus tu? duplū: cuius es tu? talis et arpinas: cuius est hoc
calamariū: meiū vel illū? vel virgitanū: quozen? canit choros? quatern⁹:
vbi fuit? illic quo pgiis? illic: qua trāsiit? hīc eadē qua tu: vnde venis? il
lic: quousq; is? illic usq;: quozium meas? de troium.

Auerbia localia vel itatū vel quēcūq; motū significantiā: iungunt
vel statū vel simile motū significantibus: vt fui illic. Et si dicamus
de motu ad locū: iui illic. si p locū: transeo hac. si de loco: venio illinc. si
versus locū: eo sursum.

Rois vero vbiū cuiuscūq; declinatōis et nūeri: et illa quattuor dom⁹
rus/humus: et militia. sed hum⁹ in grō et ablatō: militia in grō inf. reliqua
quatiacūq; ad imaginē hor exēploz discernūt. Fui Rome ferētini frus
sione Verulis. Diceſq; fui rure vel ruri. iui Romā ferētini frusione
verulas. Trāsiui roma ferētino frusione verulis. discedo roma ferēt
no frusione verulis. Fui in tēplo in aetino in cāpania. Fui ad tēplū in

B.iiij

Sulpitii Verulani.

auentini in campaniâ. Transiui p templū p auentini p cāpaniâ. Disce,
do ex tēplo ex auentino ex cāpaniâ. Tale lector t superos cole.

¶ Ad lectorem.

Mis mihi nō precū est questuare gloria libris

Dognatas sed latū tradere vera soni.

Et gratū munus falcon offerre iustis

Cui cupio vt grates tu quoq lector agas.

Nāq is vel solus pisco candore quirium

Castalios gaudet pmeruisse viros.

¶ Idem ad lectores.

Sunt quoz in manibus nostri monumenta laboris

His precor hec iusta pendere lance iuret.

Si placeo laudis non me fraudetis honores:

Offendet si quid me monuisse vacet.

Si non turabor cogar peccasse faceri.

Debeo t monitis lecto: amice tuis.

Ne volet at si quis rabie latrare canina.

Cerbercam rabiem sentiet esse mihi.

¶ Finis.

¶ Ioan. Sulpitii Verulani de componēdis t ornā
dis eplis ad Philippū gentile Pallauicinū Patriciū
Genuen. opusculum.

Cum ois oratio philippe gētilis pallauicine: emēdāta
p piciua: cōposita: ornataq esse debeat. tāq recte loquē
di pcepta didiceris: nec in partiū ofonis variatōe: nec i
generib⁹ discernēdis: nec in cōstruēdo tā hestēs: a pu
ra illa t simplici narratōe in qua te exercuit ad cōpositū
enē t ornātū erigere mēditi. Sic enī docēdi ratio pos
tulat. Sic mea qdā auditas in te recte t mature instituendo me vigeat.
Auger eā meritis in me suis Antonius epō Burienfis Innocentiū. vii.
Pont. Max. Datarius Patruus tuus oim optimus t benignissim⁹ q
donec te plurimū intelligat pfcisse: t me t te cohonorari: t vtiq tāq cu
ros e specula instare nō desinet. Quare maiorē in modū tibi est enien
di: t preter utilitatē tuā t gloriā q mihi tecū cōis est eius expectationē
t spem quā de te t de me cōcepit egregiā nō frustreris. Scis si docens
euaferis q honores t quāta tibi pnia pponāt. Que vel p meritiā vel p
lusus: t voluptatū illecebras nō arripere: illiberalis t vani esset ingeni.
Itaq dāda tibi est opa hoc tpe diligēserit magna vltarōz xboz copā
habeas qua tue mēns pcepta apte t apte diuersis modis possis enū
ciare. Eā qdē ex multiplici lectōe: auditiōe: anotarōe: q paulatī quotidie
psequeris. Linguasq t stilu: q est optim⁹ dicēdi aruēt: vt fabius ait:
cōtinue exercēdus. Imitatōes tibi sūt optimi vt eoz similis possis eua
dere. Obseruabilis accurate ptilicūq dixeris aut scripseris sit pbabi
le: t in hoc assuecas: in naturāq veritas. Nā si recte dicere noneris ex

De componendis ornatissq; epistolis

eruditōe frequēti cōparabis celeritatē. Nec ideo ne forte tibi indulgen-
do in arrogātiōe garrulitatis nō facile exuēdū viciū incidās.

Epitome Alcēsiāna adnotādoꝝ in dicta p̄fatione.

¶ Oratio debet esse emendata: p̄spiciua: cōposita: et ornata. Quā vt
cōficiās: habēda erit tibi p̄ frequēte optimoꝝ quos imitaberis lectionē/
auditiōe: et adnotatiōe magna v̄sitorū verboꝝ copia: quā cōceptum
mētis apte apte varieq; possis enūciare. Obseruabilisq; accurate quātū
lūcūq; dixeris aut scripseris sit p̄babile et in hoc assuescas inq; naturā
veritas linguae et stilus q̄ est optimus dicēdi artifex. Hā si dicere nōueris
exercitatioe frequēti cōparabis celeritatē.

¶ Oratio in qua erit emēdata. i. a vitis tersa: vt neq; incōgrua neq; bar-
bara sit. P̄spiciua. i. clara et euidentis vt nō sit opus ad intelligēdū inter-
piere. Cōposita. i. oibus mēbris suis suoz ordine dispositis p̄stās. Orna-
ta nūc s̄cōculis dicēdi: nūc sermonis elegātia p̄prietateq; q̄ semp obser-
uabit. Magna copia. i. abūdātia et v̄sio verboꝝ v̄sitorū. i. q̄ sit in cōsue-
tudinē p̄teritoꝝ v̄sada enī sūt absoleta et nūmū p̄tūta. Aptē apte et. Hā
licero dicit pulo offōꝝ p̄pūū orationis esse: apte distingere orationē dicere
Quātulūcūq;. i. etiā minimū. v̄n facilius parlar discipulos lingua verna-
cula q̄ barbara enūciare quē nondū recte didicerint. Probabilē in ali-
quo gaudio bono cōp̄tū: aut ratione stabilitū.

De trib; cōponēde ofonis pulchritudinibus. Titu. i.

¶ Et qm̄ ois ofo quā es deducturus ita se h̄z velut dom⁹ ex cemetiis
cōstruēda: vel ex quacūq; materia simulacrūq; vel possis rude i
fontē et impolitū reliquerit: vel sua cū dignitate formare: polire: ornare
et pingere. p̄tūta ei⁹ pulchritudo erit: vt apte ingeniosēq; sit excogita-
ta. Ordo in cap. s̄uay quas ad rē idoneas adiuueneris dispositōe et ordi-
ne. Erat autē h̄c dispositio duplex. Artificialis q̄ seruat in ordine partū
ofonis et argumētatiōis: et tēpōalis q̄ aut p̄tūta cōmutatiōe aut p̄tūmissio-
ne nō cōstat: sed tēpōū se accommodat. Tertius in qua nobis est diuini i
mōdū ip̄is sentētiis et verbis: verbeꝝq; structura et exornatiōe splēde-
scit. p̄tūmus s̄ic et s̄cōs decor tamq; lucē affert toti ofoni. Tertius vel in
minutis q̄busq; p̄tibus eius tamq; gēme et pictura cōp̄icitur.

Epitome et declaratio Alcēsiāna.

¶ Oratiōe itaq; cōpositurus aut epistola scripturus: p̄mū rem oēm
apte ingeniosēq; excogitabis: deinde excogitatā suo ordine dispones: et
demū rite dispositā exornabis. Nec pū? aut picere aut scribere q̄q; pa-
rabis q̄ totā cōpositiōe alio p̄mēsus fueris: sicut nec edificator bon⁹ do-
mū incoabit: cuius summā structura alio nō p̄uiderit.

¶ Quā es deducturus. i. in p̄ces distributur⁹ et minū cōpositur⁹ vt in
bucō. V̄arō. deductū dicere carmē. velut domus: cui⁹ vt dixi nō facient
fūdāmenta donec totā ei⁹ structura fuerit alio p̄cepta et idē habuerit.
Abi autē figura et magnitudo cōstat: poterit materia suo ordine disponi
et disposita auro colorib; exornari. Simulacrū q̄ ad alieu⁹ illudine
figitur. In forme: nō penitus sine forma: vt a p̄p̄siciō accipitur: sed sine

Sulphurii Mercurant.

Species et formositate unde quis formosus dicitur quia Calphurnius? Donum
forma dicitur est. et Ratio. Forma dei donum est forma quanta quanta iugiter.
q. d. rarissima cum non minus subigantur diffinitiones. Formare fingere. Polle-
re recitare aspera et supflua ac leuigare. Omare. i. incrustare domus et
laqueantibus aureis simulacris ex eboze etiam auro iugucta. Pingere
colubus distinguere et venustare. Artificialis dispositio est quod si finem ar-
temque vult exornari sit ante conclusionem. Narratio ante petitionem etc. Item
maxima quod in principio et in fine ponatur. Medioscit in medio. Locu-
potationes quod oportunitate ipsis sit. Nam si deessent videremus iudice
aut alii ad quem oremus non erit locus longo exordio: sed paucis laque
cessaria aperiemus. Exoratio autem et apta dispositio sunt: quasi de sub-
stantia orationis quod ea lucida reddatur: sed exornatio accedit iam disposi-
tio orationis: ut lapilli polvis simulacris.

¶ De sex partibus orationis rhetorice.

Titul.

¶ In prima pulchritudine ad summū hec sex requirunt: vt apre pūda
piū faciam⁹ narreni⁹ diuidam⁹ cōfirmem⁹ cōfitem⁹ & cōcludamus,

Epitome Ascensionis.

Sex sunt orationis rhetorice partes. Principii seu exordii / narratio /
divisio / confirmatio / confutatio / conclusio: quibus etiam in epistolis utimur.

¶ Non ita ut videbimus necesse est oia haa partes ad quolibet statu
ne seu epistolae adhibere. na neq; semp confirmamus aut cofutamus sed
p reru locos congruitate ut ia dicemus.

¶ De principio & eius membris.

Titu. inf.

¶ Principiū accipimus eā breuē orationē q̄ statim nobis aut beniuolū aut docilem aut attentū cōparat auditōrē. Beniuolū faciemus a nra p̄sona si nra officia in quocūq; abis arrogātia laudauerim⁹. A comōditatē si nra incōmoda expellerim⁹. A ipem nostrā i eis collocasse dicim⁹. A p̄sona aduersariorū si inhonestā et arguēda eorū facta p̄ferēdo in odiū si potentia eorū et felicitatē et fauores aperēdo in inuidiā. si eorū inernā et luxuriā p̄ferendo in concēptū adduxerim⁹. Ab auditōrē p̄sona: si eorū facta dicere laudauerim⁹ si exultationē eorū si iudiciū expeccationē aperuerim⁹. A rebus ipsis si cōmendādo nostrā aduersariorū causā dep̄sillerim⁹. Docilem auditōrē faciemus. Expositiōe totius cōtinuēdo ipm̄ attentū. Attentionē facit p̄missio dicēdi magna et pulchra. p̄fectio ut sine attentū expositio dicēdoz p̄ numerum.

Epitome & expositio Ascensiana.

In principio seu exordio faciemus auditorē beniuolē: docilem ⁊ grātū
Beniuolē (inquit Cicero) auditorē facere quattuor modis possumus
a nostrā aduerſariā: ab auditoris pſona: ⁊ a rebus ipſis. A noſtra pſo-
na beniuolentia cōrahemus: ſi noſtrū officiū ſine arrogantiā lauda-
bimus: aut in rempibilibus quales fuerimus aut in parentis aut in ami-
ci aut in coſpiciſis q̄ audiūſ referemus: dūmodo hec oīa ad cā-
iſam rem de qua agē ſint accommodata. Itē ſi noſtra incommoda profe-

De componendis ordinandisque epistolis

remus inopia solitudinē calamitatē. Et si rogabimus ut nobis sit auxilio. Et si simul ostendem⁹ in alijs spem nos habere potuisse. Hec Cicero. vbi Vancii. Si officiū nostro.

¶ Exemplū erit. Quāq̃ turpe est iudices officiū sic exponere ut p̃p̃ia laus intēdat: atq̃ q̃ aduersarij mei sic me nuper cōtumelijs affeceret: ut nūc vite mee rationē habeā. ⁊ qualiter ab adoleſcētia me instituermi dēcam: plane tacēdo cōfirmare videret oēs aduerſe partis in me falſo obiectas cōtumelias: faciā itaq̃ nō tā libenter q̃ neceſſario ut intelligatis me lōge abeſſe a criminibus q̃ mihi obiectunt: ut ſictā eorū accuſationem cognoſcatis. Ego q̃dem ſic in oculis meorū cuiuſ viri: ſic me geſſi: ut ne amine vnq̃ offenderim: pluribuſq̃ ſepenumero auxilio pſillioſq̃ extiterim. Quid enī in cauſis forenſibus ⁊ publicis egerim q̃ vobis oībus patere arbitror: facile p̃tere eo: quare magnopere admīro q̃ temeritas vel q̃ potius reor: q̃ inuidia meos aduerſarios impulerit ad ea ſingenda a quibus q̃dem ita abſum: ut ipſi ab honeſtate atq̃ virtute. ¶ Aut in repu. quales fuerim⁹. Exēplū erit. Et ſi patres cōſcripti nūq̃ ſatis p̃ repu. p̃ pugnare q̃s pōt: illud attamē aſſero me nullos p̃ ea labores fugiſſe vnq̃ neq̃s vlla euiſſeſſe pericula: quare poſſum nō moueri q̃ neſp̃arie cōiuratiois reū ap̃d vos facere me aduerſarij auſint. ¶ Aut in parētes. Exēplū erit. Quo ſic iudices in parētes ⁊ in amicos meos ſemp̃ extiterim: quib⁹ oībus notū eſſe putē: illud deniq̃ auſim dicere: neminē aut maiorē beniuolentia aut maiorē cura vſum eſſe in ſuos q̃ ego in meos continue vtor. ¶ Aut i eos q̃ audiūt. Exēplū erit. Cū in nra repu. iudices multos mihi p̃poſuerim quos maxime charos ⁊ p̃cipuos habere ſemp̃ tamē vos in p̃miis ⁊ amare ⁊ venerare cōſtitui: hinc euenit ut oēm fortunam veſtrā meā ducere decernerēq̃ nil poſſe vobis aduerſi accidere q̃d mihi ipſi nō foret cōmune. Libēter itaq̃ p̃ ſalutē veſtrā meā quotiens opus erat oppoſui: neq̃ p̃ veſtro honore ac ſtatu vllū fugi periculū: neq̃ fugi am dum viuā. ¶ Itē ſi noſtra incōmoda p̃feremus. Exēplū erit. Illud iudices verū eſſe experior: q̃d vulgo dicitur: fortunā eos vix vnq̃ reliquere quos ſemel cepit vigere. Quo in ſtatu q̃dē extiterim⁹ ⁊ in quo numero poſitus ſim neminē veſtrū ignotare arbitror. Quis enī incibe noſtra aut diuitijs: aut potētia: aut amicorū frequētia magis obſcūdabat. Hūc eo p̃duct⁹ ſum: ut neq̃ diuitie: neq̃ potentia: neq̃ vlli mihi adſint. Q̃d enī me notī atq̃ amictu deſeruerūt. ¶ Et ſi rogabimus ut nobis tē. Exēplū erit. Cum eo loco poſita ſit cauſa mea iudices: ut niſi mīa veſtra mihi ſit p̃ſens atq̃ p̃p̃ia: veluti ſepe numero multis fui: plane ſim ab oībus deſtitutus. Humanitatē itaq̃ veſtrā ⁊ clementiā queſo atq̃ abiecto: ut mihi auxilio ſint. In veſtra nāq̃ dīſtat virtutē mea ſpes oīo lucēbit. Cū enī multi fortunis meis p̃ſidio eſſe pollicerent⁹: vos elegi ⁊ conſtitui illarū tutores. Hec mācinellus. que qualia ſint veſtrū ſit indicium: mihi q̃dē ſatis frigida vident⁹. Recipit autē fortunā p̃ aduerſis cū fortuna nō paſſim dicant felices. Idē Cicero p̃ſequit⁹ ſic.

¶ Ab aduerſariorū p̃ſona beniuolentia captabit⁹: ſi eos in odiū in inuidiā: in p̃ſeptionē adducem⁹. In odiū rapiem⁹ ſi q̃d eorū ſpurciſſimū crudē

Sulpitii Clerulani

liter/cōsidēter/maliciose/flagitiose factū pferem⁹. In inuidiā trahem⁹ si
vun/potētiā/faciōnē/diuitias/inconnētū/nobilitatē/clētēlas/hospitiū/
sodalitatē/affinitates aduersariorū referem⁹: et his adiumentis magis q̄
veritati eos p̄sidere opiem⁹. In p̄tēptionē adducem⁹ si inertiā/ignauā
d. sidiā/luxuriā aduersariorū pferem⁹. Hec Cicero. In q̄ manacellus.
¶ Spuree. Exēplū erit. Quāq̄ sepenumero vidi iudices eos q̄ aliena
flagitia manifestarint magis ostendere aios audientiū q̄ qui cōmiserint
magnitudo tñ delicti et criminis facit: vt de scelere aduersarij tacere ne
queā: tam p̄dite nāq̄ luxurie homo est: vt p̄ oēm turpitudinē reuolutus
ea faciat et patiat que qdē cuiusq̄ boni viri maximā i se possent indigna
tionē accēdere. Supbe. Exēplū erit. Si p̄ter cōsuetudinē meā iudi
ces puuīq̄ de re dicā pauca de moribus aduersarij exposuero id me nō
sine atroci causa facere arbitrare potestis. Cū enī supbiā et elationē. p̄.
Modij cōsidero nō possū nō moueri. Qui neq̄ sibi quēq̄ in hac vbe ius
periorē nec parē habere vel pati potest. Quid in collegā suū. Quid
quē vnū reipub. semp amantissimū cognouistis egerit satis oibus notū
est. nemo itaq̄ talē hoīem immo truculentā ferā et seuissimā reipu. p̄tē
satis digno posset odio p̄sequi. ¶ Perfidiose. Exēplū erit. Si qd est ius
dices apud nros maiores qd maximo fuerit vnq̄ odio dignū illud certe
in p̄fida totū est positū. Cūq̄ varia sint et plurima aduersarij nri vicia q̄
satis puto vobis esse nota: nullū tñ atrocius frequētiusve in eo ardeat
vitiū q̄ q̄ neq̄ villa fides neq̄ charitas neq̄ dicti factiq̄ constantia sibi
inest: sed iumina infidelitas tā in supiores q̄ in pares et amicos extulerit
semp. ¶ Crudeliter. Exēplū erit. Moueo: patres cōscripti et grauius q̄
vel eras mea vel cōsuetudo ferat p̄turbo: quū aduersarij mei quedā in
credibilis inhumanitas et impia in miserrimū quēq̄ crudelitas mētem
subiit. Qui necdū nulla mouet mīa sup afflictoz et calamitosos hoīes: sed
eorū sanguine atq̄ supplicijs nō satis ianari pōt. ¶ Confidenter. Exēplū
est. Semp ea iudices nri fuit aduersaria cōsuetudo vt quicquid ei collis
buisset totū id etiā licere sibi crederet: hic est q̄ temerario quodā ausu et
imp̄proba spe dicis ac factis in optimū quēq̄ et innocentē virū inuectus
est pluries: nisi igit iusticia vestra freno adhibito temperet mīhi credite
iudices tantā sibi assumer arrogantiā vt quisq̄ vix ferre possit. ¶ Malicio
se. Exēplū erit. Cū multa sint iudices q̄ ab aduersario meo facta digna
videri possint venia: illud mīhi videt in primis cōsiderādū pot⁹ qua mē
te quoue animo gesta sint: qd actū fuerit. nemini p̄fecto vestrū iudi
ces dubiū esse debet q̄ maliciose et p̄perā ceteris i reb⁹ sese gesserit. Cū
etiā in illis q̄ apud alios et decēter habite sunt et honeste p̄auo et iniquo
semp sit vītus ingenio. ¶ Flagitiose. Exēplū erit. Et si maiores nostri iudi
ces grauis penas in eos excogitauerūt q̄ aliq̄ scelus aut imp̄robe fa
ctū cōmiserūt. Singularia tñ et exq̄lita supplicia reliquerūt aduersus eos
quorū scelera multis flagitijs attulerūt. Cū itaq̄ aduersarius meus si vī
xerit vt oīs eius vīta nō solū sibi turpis et infamis habita sit: verū etiam
cruis nostris flagitiosa. Videte quo animo qua feueritate vtī in eū vo
bis cōueniat. ¶ Flagitiose flagitiū more militari dicūt res flagitiōe hoc est

De componendis ordinandisque epistolis

inrepatōe digna: vt Dona. in eu. Si vim. Exēplū erit. Quis iudices ea sit aduersarij mei vis et mediōz firmitas qua ceteris preest: tñ abuti hoc nature beneficio et in bonoz pñicie cōuētere minime cōueniebat. Cum itaq; maius posuerit in viribus q̄ in eq̄tate presidij: vestrū erit iudices ne iniustissima violētia sua causā meā opprimat. Si potentia. Exēplum erit. Maxime velle iudices: vt aduersarij me? ea modestia esset vt plus equitatē et maiōz nroz leges posse crederet q̄ imoderatā et imensā eius potentia. Sed cū neq; vlla iusticie reuerētia neq; pietas neq; respectus honesti moueat eū: videt mīhi nō iure s; metu potētie sue sibi velit oēs submissos esse. Factionē. i. cōiurationē et maloz cōsensum. Exēplū erit. Nisi iudices aduersarij mei factiones vestra iusticia cōprimatis plane cerno optimā causā meā oppressum iri. Audeo nāq; lōge magis ea multitudo eū cōfidere que nefaria cōiuratōe secū iam diu cōuenit: q̄ iusticia et equitate. Diuitias. Exēplū erit. Non cōueniebat iudices aduersariū meū diuitiarū suarū magnitudine sic inflari atq; attolli: vt plus spei crederet in auro atq; argento possitū esse: q̄ in legibus et institutis maiorū nostrōz. Incōtinentia. Exēplū erit. Si aliqui p nostra repu. iudices aduersarij meus impatientia atq; impetu animi bene sit vsus: illud tñ decebat siue id cōsilio siue fortuna vt potius reor: bene cesserit: nolle hāc suā iracundiā et animi furore: a militari cōsuetudine in ciuiles causas trās ferre: in sua hac incōtinētia velle iustas bonoz ciuiliū causas oppressas esse. Nobilitatē. Exēplū erit. Solet p sepe iudices aduersarij meus predara maloz suoz gesta et egregias imagines numero et magnitudine ceteris cōparare q̄ et si nobilitatē suā pluribus et maximis verbis nfe pūcipibus fortasse nō iniuria preferēda cēseat: tñ illud eū arbitrari cōueniens est: vt nō oīa nobilitati: sed pleraq; iusticie et eq̄tati subiecta esse cōfiteatur. Quis cū ipse sibi psuadeat oīa splendori suo cōcedenda. Vestrum est iudices aduersus ambitionē eius leges et iura defendere. Clientelas. Exēplū erit. Wagne sibi ducit glorie meus aduersarius iudices q̄ ne mo sit hac in nostra ciuitate et opulētissima et florētissima q̄ ex municipiis italie plures in clientelā assumpsit eo sit: vt neminē ferre equo possit animosq; suū ius tueri velit. Et arbitret vos ipsos et leges et iura sibi hoc ipso debere subijcere. Hospitiū. Exēplū erit. Cōfitear iudices necesse est illud verū esse de quo se penumero gloriari solet et se extollere aduersarius meus semg domū suā pūmis vrbis nostre atq; totius italie principibus hospitio patuisset: que res sibi dat animos et impatientē reddit vt in ius vocetur: tum vel metu vel grā vel suoz hospitum leges vestras oportere largiri sue libidini vos arbitret. Sodalitatem. Exemplum erit. Et si nemini ciuiliū nostrōz iudices plures: aut magis fidos sodales adei fecit: q̄ sibi meus glouet aduersarius: nō tñ ideo decet velle quēq; iniuria oppressum esse: et plus presidij in ea sodalitate: que sibi euz pluribus inest q̄ in rigore iuris credere positiū esse. Sodales autē vt Festus ait dicunt: q̄ vna sederent vt essent: vel q̄ ex suo datis vici soliti sint: vel q̄ inter se inuicem suaderetur quod vtile esset. Affinitates. Exēplū erit. Animaduerti iudices aduersariū meū: nō ppter se audere mīhi obesse

Salpustil Uerulani.

verū ppter affinitates pūcipū: quas vt optime nōscitis nō ad salutem bonorū sed in pūiciē potius trahit. Itaq; nō debetis id iudices pati vt re specu affinitatis vtriusq; ceterarūq; nobilissimis vobis nostre maronariū qui bus semp fortunatus fuit: in hac libera ciuitate velit sibi et leges et iura cedere. Si inertia. Exēplū erit. Non satis equo aio ferre valeo iudices vitā aduersarij meiq; suā inertia vult apud vos iudicari. industriā et hoc ipso moderatior esse et magis iustus cēseri exoptat. Sed qd est qd hūc ho minē cuius animus nō solū ab honestis artibus atq; disciplinis abhorruit: sed etiā ab illis actiōibus quas vulgares et mechanicas vocamus: nō spernat atq; cōtēnat. Ignauia. Exēplū erit. Quis vestrū est iudices qd aduersariū meū nō cōtēnat atq; abhorreat cū se ad ignauia et secunda suā retulerit. adeo qdē est hebeti et tardo ingenio vt nec studiū nec viliū pceptiōibus quorū sibi maxima semp copia fuit in vlla re vniq; honesta liberorūq; hoīe digna quicq; pfererit. Desidia. Exēplū erit. Cui multa sint in hac vita iudices qd vel cōsuetudo ciuitatis vel respectus virtutis reprehēdenda faciat. illud certe nō solū rep: chēsiōne verūtamen multa potius indignatōe atq; cōtēptu dignū videri debet qd maxime aduersarij meo scimus oēs vigiūisse. Qui cū ab ineunte etate plurimis atq; honestis eruditus artibus fuerit adeo desidie et corpori deditus sit vt toro ocio marceat: totiq; labores atq; vigilie a primis vsq; annis suscepti plane oēs in cassum absumpte sint ita vt aliquāto melius fuerit nūq; pcepisse studia qd pcepta nūq; repetere. Lururia. Exēplū est. Si ante iudices quales aduersarij mei vita extiterit vobis ignotū fuisse me dicēte nūc primū discetis: sic enī vitā eius vsq; ab annis adoleſcētie instituit vt ei muliere infami vulgarior ac magis impudicus fuerit. nihil enī sibi turpe qd ei libuerit credidit. Quare iudices cōsiderate qd vos deceat hunc in iudicio admittere qd nihil nō turpissimū atq; infame semp in seipm admisit. Nec mancinellus. psequit aſt idem Cicero sic.

¶ Ab auditor psona beniuolentia colligetur si res eorū fortiter sapienter/manſuete/magnifice/iudicatas pferemus: et si que de his existimatio et que iudicij expectatio sit aperiemus.

¶ Nec ille. ad que mancinellus. Fortiter. Exēplū erit. Quis vestrū iudices in ferēdis sentētijs cōstantiā atq; fortitudinē considerat: nihil est qd meorū timeā aduersariorū vim aut minas. Soleo sepe ante oculos ponere et crebris idipm referre sermonib; qd forti fueritis aio aduersus eos qd magnitudine sue potētie vestra conati sūt iudicia subuertere. Sapienter. Exēplū erit. Nihil est iudices qd mee diffidā cause cū mihi occurrit apud quos agit de hac ipa re p qua mihi sūma est cū aduersarij meo cōtrouerſa. Cū enī cōsidero singularē prudentiā et in oībus rebus agendis curā atq; studiū vestrū qd esse potest vel tam arduū et difficile quod vestre nō sit sapientie planū ac pfacile. Vestre qdem hac in ciuitate sententia ita et pbat et laudat: vt neq; maiori ingenio nec attētiōi solertia quicq; agi potuerit. Manſuete. Exēplū est. Et si multa sunt iudices que vestrū possint in hac ipa causa prurbare animū. Tanta tñ semper fuit in sententijs ferendis vestra modestia: vt nec odio nec gratie con-

De componendis ordinandisque epistolis

tra ius et equitate locus vñq; apud vos vllus fuerit. Bene itaq; mee cō-
sulit esse causē nō iniuria cōfido. Magnifice. Exemplū est. Quāq; plu-
rima sunt iudices: que in vestris spectare sententiis et admirari soleam
nihilū est qđ maiori laude et venerandē dignū ducā qđ vestrā illam sin-
gularē in rebus psciendis magnificentiā. Minime igit cuiq; mirū esse
debet si populus ipse in oibus ad rempu. pmentibus pceptuo quodam
fuiore atq; studio spectatā et admirabilem iusticiā vestrā semp. persecu-
tus fuerit. Estimatio. i. iudiciū. Exemplū erit. Bono et optimo qđem ci-
uitas nostra pendet iudicio. Cū sciamus tali ingenio vos esse peditos:
et nullius timentis iniurias: nullius inimicitias: nullū deniq; impetū im-
probos homi qui animū vestrū ab officio deterreant. Expectatio. Exem-
plū est. Cū hoc ita sit iudices ut oibus iusticiā et equitatem seruaueritis
nulla incidit dubitatio inter ciues quin hūc pstantē adolescentē absol-
uatis qđ quidē ab improbis accusat solū ut cū paternis bonis expolent.
Hec ille. Prosequit idem Cicero.

¶ Ad rebus ipsis benigniōs auditore efficiemus: si nostrā causā laudādo
extollemus et aduersariorū p contēptionē depūnemus.

¶ In que mancinellus. Si nostrā causā laudādo extollemus: et aduer-
sariorū p contēptionē depūnemus. Exemplū erit. Null causa mea iudis-
ces talis esset ut satis ipsa per se apud vos perioraret pluribus verbis
ac maiori studio vterer. Sed cū nihil sit qđ magis ad rem vel publicam
vel priuatā pertineat qđ hoc ipm de quo nūc sum acturus: qđ est qđ tam
necessarie atq; honeste rei disidere debeā cū pferim ea sit aduersariū
mei causa quasi apud vos accepta fuerit: plurimū detrimenti patrie et
bonis vris perniciē allatura sit. Per contēptionē. Id aliqui legunt p
contēptionē. i. comparisonē. Contendo enī ut aiunt quandoq; com-
paro significat. Placet vtrūq;. Hec mancinellus. ¶ De docilitate autē
et attentione dicit idē Cicero sic.

¶ Dociles auditores habere poterimus si summā causē breuiter expo-
nemus: et si attētos eos faciemus. Hā docilis est ille qđ attente vult audi-
re. Attētos habebim⁹ si pollicebimur nos de rebus magnis nouis inu-
satis verba facturos: aut de his rebus que ad rempu. pñeāt: aut ad
eos ipos qđ audient: aut ad deorū immortalisū religionē: aut ad pietatem
nos esse dicturos. Et si rogabimus ut attente audiāt. Et si tali numero
exponemus res de quibus dicturi sumus.

¶ Quando vtendū sit principio.

Citu. lxxx.

¶ Si habemus genus causē honestū: hoc est oppugnamus aut defen-
dimus qđ ab oibus videtur posse pbari licebit vti vel nō vti principio.
Si vti vouerimus: a legera scriptura: ab aliquo nostre causē firmissimo
adiumento principis sumemus.

¶ Epitome Ascensiana.

¶ Abi genus causē honestū est vti possumus principio sumpto a lege:
a scriptura: aut aliquo firmissimo adiumento.

¶ A lege scz humana: a scriptura diuina: ab adiamento de qbus ad he-

S.

Sulpitii Tulliani.

remissū Ciceronynde hec fere auctor noster sumpsit abū se disputat: que cū in manibus sunt nō dixi repetenda.

De insinuatione & quando ea utendum. Titu. b.

¶ Si turpe hoc est si res honesta oppugnat aut defendit turpis: loco picipi vitemur insinuatōe. i. quodā p dissimulationē ingressu: quo fructū simile psequimur. Cōmutabimurq; hoīem p hoīe: rem p re: hoīem p re: & rem p hoīe. Vitemur ficto p̄sensu. Ductōitate simili. Criminatōe & vel extremi dīcti aduersarij occupatōe. Ad insinuationē quocq; cōfugiemus Sed cū arguta admiratōe & cōfīdētī p̄missione si auditor fuerit p̄suasus Et si fuerit audiēdo defessus festinā dicacē & hilarē afferem⁹. Si genus causē dubiū erit: hoc est si habuerit in se honestatis & turpitudinis parē si si fratrē sacrilegū tueamur incipiemus a beniuolētia. Si humile hoc est quū cōtēpta res antefert ab attentōe exaudiemur. Seruādū autē est in exordio: vt sit lenē agī & nō apparatus. Titiosum erit si vulgare: si cōmuncis cōmutabile: si longū: si separatis: si trāslatū cōtra p̄cepta.

Epitome Ascensiana.

¶ Abi genus causē est turpe vitemur insinuatōe vt p̄scriptum est: ybi dubiū incipiemus a beniuolētia: ybi humile ab attentione.

¶ Hoīem p hoīe: vt si q; defendit iniustus est aliū in simili facinore absolūtū ostēdemus. Rem p re: vt furtū p sacrilegiū: simplici fornicatōe nē p stupro aut incesto. Abi factū p facto cōmutamus: aut es p auro sublatū: hoīem p re. Et si eius q; furti arguit p paria susceptas dicant es obiceremus. Aut si homicidij rerū clerū ostēderim⁹. Bē p hoīe: vt si oībus inuisi leue facim⁹ p̄bauerim⁹: & ita a p̄sona ad rē cōuerterim⁹ iudicē. Ficto cōsensu: vt dicēdo ex totius ciuitatis cōsensu dōdū a meliore occasū. Ductōitate simili: vt horatij a parricidīo absolutū. Scipionē libtū rationū in cōspectu populi discidisse. Criminatōe: vt ne dēfēdi a nobis crimina aut purgare aut admittēte cogeremur aduersarij crimina reuelabim⁹: vt si obiciat adulterij illius turpitudinē inuademus. Occupatōe extremi dīcti: vt si in fine dixerit accusatū esse lasciuia p̄ditū. Incipim⁹. ita ne audes huic n̄ro lasciuia obdicere homo sceleratissime: cui⁹ nulla pars vitē turpitudine nephādissima vacaret vnq;. In dubio incipiemus a beniuolētia. i. cenabimur facere beniuolos: vt in meliōrē parē accipiat. In humili antētos faciem⁹ extollēdo qd humile videt. Nec autē & que sequunt⁹: q; potius ad orationē q; ad epistolā p̄tinent & potius ex Ciceronis libris discēda paucis absolutimus.

De narratione & que eam conspiciunt. Titu. vi.

¶ Narratio est brevis dilucida & verisimilis rerū gestarū vel quasi gestarū ad causā p̄tinentiū expositio: vel vt frequēter in epistolis inuidi rerū gerēdo honesta petitio. Brevis erit si ynde necesse erit ceperimus Si summātū & nō particulatū narrabim⁹. Si nō vltra necessariū p̄sequemur. Si trāsītōibus & digressionibus nō vitemur. Si p ea q; dicimus anrefacta intelligēt. Si dicta nō iterabim⁹. Dilucidā faciet ordo rerū gestarū: ordo tēporū: & ipsa breuitas, Verisimilē si vt mos/opinio/natura/

De componendis ordinandisque epistolis

spacia temporum/personarum dignitas/cōsilioꝝ ratioēs/et locoꝝ oportunitates postulatū dixerimus. Est alterū genus narratōis qđ intercurrens aut digressiōis dī. Id sit fidei/criminatōis/trāstōis/apparatōis/laudatōis ve causa. Tertiu a causa ciuili remotū in personis et negotioꝝ expositione versat. In negotio positū h̄y trīs partes. Fabulam que nec est vera nec verisimilis. Histōiā qđ est res vera et gesta. Argumentū qđ est res ficta qđ tamē fieri potuit. Ad positū est in personis debet habere sermonis festi uatē. Animoꝝ et affectuū dissimilitudines varias.

De diuisione.

Titu. vii.

Diuisio est qua beneuolissime patimur et aperimus qđ cōueniat: qđ in cōtrouerſia sit: et qua dēbus rebus dicturi sumus: aut p enumerationem aut absolute distribūendo exponimus.

De confirmatione.

Titu. viii.

Cōfirmatio est nostrarū ratioū et argumētōꝝ grauis expositio.

De confutatione.

Titu. ix.

Cōfutatio est locoꝝ cōtrariōꝝ arguta dissolutio. De due ptes sūt tāq̃ arena in qua p causā nrā pugnā: vel circa cōstitutionē legitimā quū in scriptis aut ex scripto cōtrouerſia nascit. Vel iuridicalē quū iure an iniuria qđ factū sit querit. Vel cōiecturalē quū de facto est cōtrouerſia et cōiecturis innititur. In ijs hoc seruandū ē vt pmo loco firma: medio leuioꝝ: pmo argumēta firmissima colloceamus.

De conclusione.

Titu. x.

Cōclusio est artificiosus terminus orationis. Cōclusionū genera tria. Antū quod sit p bene ordinatā et nō lōge repetitā enumerationē et aut trāsinus genera nostrarū argumētationū: et singulas earū partes: aut aliud uelut auditores quasi iā p̄suasos rogamus: aut cū nrīs argumētationibus cōtrarias lūgimus. Alterū est qđ sit p amplificationē siue indi gnationē. Amplificatōis loci sūt. Auctoritas deoꝝ hoīm legū. Generālis offensio vel gratificatio. Futuroꝝ periculoꝝ aut in suasionē comodōꝝ descriptio. Iniquitatis vel equitatis exēplū. Desperande maleq̃ constitutionis reuocatio vel eterna benefacti memoria. Deliberatū peccandi vel benefaciendi iudiciū. Immanitatis peccati vel meriti magnitudo. Singularitas inusitata peccandi vel pmerendi. Comparatio peccatoꝝ vel meritoꝝ inter se. Demonstratio geitoꝝ in negotio et post ipm. Eadē pene ratio est sed fere p contraria minuendi. Tertis conclusionis genus sit per breuē cōmiserationē siue conquestionē. Locū autē cōmiserationis sunt p̄stis fortune et infirmitatis hoīm demonstratio. P̄teritoꝝ bonoꝝ ad presentem miserā comparatio. Consequentū incommodōꝝ enumeratio. Humilis auditori facta submissio et commendatio. Deplo ratio future parentum miserie. Demonstratio clementie qua sumus in alios vti. Continuē nostre infelicitatis expressio. Iniqui facti deplo ratio. Fortitudinis in perferendis malis promissio. Commiserationis amotio sit a iusto/vtū/possibū/decēt/et facinoris tāq̃ per gradus explicatio.

S.ij

Sulpitii Uerulani.

neradho:ratione quadā adiecta:vt nolite istū q̄ lachrymat animaduerte
re.Sed illū ante oculos ponite:q̄ legū e mox sp̄ctor: dei contēptor: fas
na violant:fores effregit:donaria sustulit.Quid moramini? quid cogita
tis?an cū quē oīa iura condēnant seruabitis?

De partibus epistolae & primus de salutatione. Titu. xi.

His sex quas diximus partibus eo quo scripte sunt ordine poteris in
epistola vti. Interdū p̄ exordio sat erit salutatio pura quā aliquādo si
ue familiaritate: siue odio pretermittimus. Post id statim narrabimus
si narratio pderit: aut petemus. tum si quid cōfirmandū confutandūve
fuerit: vel suo loco vel statim in ip̄o initio id pagemus. Adiungemusq̄
exornationē aliquā si libuerit: et claudemus epistolā vel artificiosa illa cō
clusionē: vel adhortando/ pollicendo/ precādo/ mīnando/ bene emīnando
Adiciemusq̄ Vale aut Veto. Tum tempore quo scripta est annotato
p̄ kalendas nonas et idus. Nomen nostrū cū orationis benignitate sub
scribemus si salue aut h̄mōi verbū cū vocandi casu principio vñ sumus
p̄ salue mi Philippe vel probe indolis adolescens saluus sis. Si vero
ita inceperis Philippus Sulpitio Uerulano salutē: vel succēsum: vel
felicitatem: vel cōmendationē: non opus est nisi in argumentum humas
nitatis aliquid tale subscribere.

Idē tibi deditissimus alūnus: aut obseruātissimus: aut amātissimus.
Sūtq̄ h̄mōi epitheta et appellatōes psonis accōmodatæ: et nūc se dicit:
nūc seruulū: nūc amicu: nūc fratrē quis p̄stabitur.

Epitome Ascensiana.

Salutationū que in fronte epistolārū poni solent. Triā sunt genera.
Rari est p̄fecta: breuis: et subintellecta. Perfecta subscriptionē sup̄scri
ptionē et verbū salutandi cōtinet. Subscriptio est que sub epistola scribi
potest cōtinens nomē et meritū scribētis. Et si subscribatur locū et tem
pus addit. Sup̄scriptio que suis scribitur quasi p̄ epistolam nomē me
rita et locū eius ad quē scribitur cōtinet breuis sup̄p̄ssis nobis salu
tem dūtaxat habet: vt S. p. D. Subintellecta in epitheto intelligit: vt
amice suauissime: fili iucundissime &c.

De inscriptione exteriori que sup̄scriptio dicitur. Titu. xii.

Inscriptio aut exterior clausis litteris paritatioe scribēda: sed quo
dam cū apparatu modesto siue p̄ dandi casum: vt hostio rhetori egre
gio sibi colendo p̄ patre: siue p̄ actū p̄positione adiuncta: vt Ad inte
gerrimū virū Moutensū Rhetores in Romano gymnasio celeberrimū
fessorem sibi obseruandū p̄ plurimū. Hoc loco id erit aduertendum: vt
post nomē p̄fessionis aut officij et dignitatis cū suo epitheto exp̄ssum:
vt iure cōsulto. Eximio vel sanctissimo legi interpreti. Medico appolli
neo sacerdoti venerando. p̄dicti iustissimo: vigilantissimo. Equiti orna
tissimo. Ductori fortissimo. Alius patronus bene merēdo. Alius amicus

De componendis ornatissq; epistolis

concois: picipuus incōparabilis. Alius frater iucūdis dulcis suavis. Alius pater metuendus obseruandus colēdus. Alius dñs beneficēssimus clemētissimus vnicus singularis honouisse appellet. Idō alienū si ad maximos viros scribēs eos quādoq; a maiestate/aucto:itate/dignitate/benignitate/dignatōe/clemētia/dominatōe/facilitateq; et hñbi verbis denomiabis. Immo nisi ita egeris quorūdā fastū offendes: dices tñ maiestas et dominatio tua nō vestra: nisi sint plures: et p totam epistolā benigna vtēre oratione que plurimū facit ad gratiā: sed caue ne alicubi barbāre quicq; dicas. Tñ placet locū quo epistola est pferenda in ac cūsandi casu subscribi: vt Romā apud edē diuī Pantaleonis: siue in gēgnendi vt ventur verbū suppleat siue p appellatiuoz natura pēpositi ones cū suis casibus apponantur.

De titulis insignibus.

Titu. xlii

¶ Inscriptiones igit qbus etiā in principio mutatis casibus vti possis prudenter et apte cōponēs. Adiectiua annectēs: titulos non reticebis: et p tua in eā ad quē scribis obseruantia: et beniuolentia ex eius dignitate hoc in loco maxime loqueris. Vultū enī interest quāuis sit qsq; etiam in auctoritate et officio pari. potest enī summus: potest mediocrius: potest imus esse. Itaq; cōgruis et grauib; vniūquēq; epithetis venerabimur et suplatiua qbus ad aliū vtēbamur: ad aliū scribendo quandoq; vertemus in postuā: et contra maxime aduertendū an ad quē scribimus sacer an pphanus: Magistratus an priuatus: Nobilis an plebeius. Doctus an indoctus. Et oīs nra oratio ingenio morib; fortune erati et scrui cōgruat. Regulos/ ppapas/legatos/presides vrbū et pūciarū guber natores. Vrbū alarū vigillāq; prefectos. Edū sacrarū antistites religio nia asseritores. Theologos et sacros contionatores: illustrioribus epithe tis adornabimus. Adiectiua iudiciō: que tā pēponere q; postponere tūgere possumus hec sunt.

Sanctissimus	Religiosus	Industrius	Gratus
Reuerentia dñe	Iustus	Diligens	Generosus
gnissimus	Pius	Splendidus	Nobilis
Reuerendus	Fidus	Ornatus	Patritius
Triumphalis	Providus	Charus	Fortissimus
Insignis	Prudens	Clemens	Solers
Clarus	Circumspectus	Integer	Amantissimus
Venerabilis	Honestus	Incorruptus	Dilectissimus
Excellens	Modestus	Dignus	Incomparabilis
Prestans	Sincerus	Abstinens	Consolus
Egregius	Urbanus	Contiens	Auctorius
Primus	Probus	Liberalis	Pictorius
Celeber	Probatus	Munificus	Cōsumat' artifex
Spectabilis	Laudatus	Beneficus	Ingeniosus
Illustris	Optimus	Beneficētissim'	Literatus
Inuictus	Fortis	Constant	Studiosus
Magnificus	Magnanimus	Seuerus	Doctus

Sulphur Uerulanti.

Humanus	Difertus	Cultus	Antistes doctor
Eruditus	Eloquens	Perpicax	Sapiens
Peritus	Facundus	Princeps eloqui	Et humilimodi.

¶ Cave ne lasciuus ⁊ quasi calamistratus ⁊ picturatus iscriptōib⁹ animi leuitatē indicātib⁹ utare: vt sūt illa purpureis lfax flosculis gēmisq; decorato, suauissimo lepore pegasidū affluētī. Nitido sciētie cingulo insignito
¶ Kalendas nonas ⁊ idus hī versus lz duriusculi tibi indicāt. Dicesq; ante diē terris quartū quintū calēdarū nouēdūū: sicut tertio calēdas no uēbries. nō tñ scōo sed pudic. Eadē ratio est in nonis ⁊ idibus.

¶ Iunius apulis septēq; nouēq; tricenos.

¶ Aut plus reliquit: feuius tenet octo vices.

¶ Sed si buserius fuerit superadditur vnus.

¶ Principium mensis cuiusq; vocato kalendas

¶ Matus ier nonas: october iulius ⁊ mars

¶ Quatuor at reliquit: tenet idus quilibet octo.

¶ Post quas quot restant lucas numerato kalendas

¶ Atq; diem primum mensis superadde sequentis.

¶ De epistolarum speciebus.

Titu. xiii.

¶ Epistolaz genera multa: hoc est tria esse lice, docet: sic enī mīta enī ad tria vt plura ad duo referri nō dubiū est. Cū igitur tria sint. Anā est quo facim⁹ certiores absentes si qd est qd eos scire: aut nostra aut ipsoz intersit. Alterū seuerū ⁊ graue: vt de repu. de phia. Tertiu familiare ⁊ iocoso. Qui plura his gēa facit: pfecto delirāt. Ep̄la quā ⁊ lras appellamus dicta est ab epistello qd significat mitto mādō ⁊ iubeo. An episto li epistola iussusq; dī: ⁊ in diminutū epistolū hz. Qdēq; ergo gen⁹ epistolaz scripserim⁹ sua figura in qua verset elocutio nra tractabimus.

¶ Epitome Ascensiana.

¶ Epistolariū tria sunt genera. Anā quo facimus certiores absentes: si quid est quod eos scire aut nostra aut ipsoz intersit. Alterum seuerū ⁊ graue: vt de repu. ⁊ de phia. Tertiu familiare ⁊ iocosum ad que cetera reduci possunt.

¶ Primum aut genus versū obtinet nomē. Nam ep̄la ab epistello qd est mitto nomē sumpsit. Mitimus aut qd ipi dicere nequimus. Scdm̄ ideo est de genere ep̄laz qd q grauius de repu. aut de mouib⁹ scribim⁹ quasi ad posteros trāsmittimus. qd idē de tertio dici potest.

¶ De figuris dicendi.

Titu. xvi.

¶ Figure dicēdi qbus in ep̄lis utimur nō sunt diuerse ab illis quas in oratōe seruam⁹: sed plane cedēt: qd vt plurimū ep̄las quotidianas vt bis cōtexim⁹: ⁊ earū stilus est tenuis ⁊ ad quotidianā vsq; ofonē demissus: nec magnū artificiiū nōtōz recipit: null supia naturā suā cōtinens aliqd assurgat ⁊ pugnet: oīq; ornatu ⁊ numeris fulgeat: p̄sertim i demōstratiuo iudicialiq; gēe. nā in suasorio planior est ⁊ dulci⁹. Debet aut sic breuis esse: vt i breuitate ipa apte delectet: plene doceat: sensusq; acriter qd opus fuerit moueat. Sūt igit he figure tres. Sūis vt verbis lice

De cōponēdis ordinādisq; epistolis

ronis vtariq; cōstat ex verbor; grauiū magna et ornata cōstructōe. Mediocris q; cōstat ex hūiliorib; tñ ex iſtā et puulgarissimā h̄bor; dignitate. Attenuata q; dimissa est vix ad vſitatissimā puri sermonis p̄suetudinē. Graui figure p̄p̄qua est ſuſulta turgens et inflata q; velut tumore bonā corpis h̄itudine imitās decipit iperitos: quā aut nouis aut p̄uſcis h̄bis aut duriter aliū de trāſlatis: aut grauiorib; q; res poſtulat aliqd dī. Qui nō p̄nt in illa faciliſſima attenuatōe cōmode verſari: veniūt ad ari dī exangue genus ofonis qd nō est alienū ex ille noſari. Qui ad medio cre genus ofonis puenire nō poterūt errātes ad eiūdē gñis cōſue pueniūt qd appellam; fluctuās et diſſoluti: eo q; cū ſit ſine verbis et articulis fluctuat huc illic: neq; pōt cōfirmare neq; vīrilit̄ ſeſe exp̄dire.

Epitome Aſcenſiana

Figure dicēdi ſūt tres. Sublimis/mediocris/et hūmilis p̄ rerū qualitatem adhibēde. Verū in epistolis fere hūmilis et familiaris vtumur: p̄ſerim in illis que ſunt de p̄mo genere.

Itā in ſcdo vbi res graues tractam; pōt et ſtilus eſſe ſublimis vt in gñe demōſtratiuo et iudiciali. Sunt enī tria gñis cauſar; vñ Cicero, Tria ſunt in dī gñis cauſar; q; recipere dī orator. Demōſtratiuū/deliberatiuū iudiciale. Demōſtratiuū genus eſt qd attribuit in alicuius certe p̄ſone laudē vel vituperiū. Deliberatiuū eſt qd poſitū in cōſultatōe h̄z in ſe p̄ ſuaſionē et diſſuaſionē. Iudiciale eſt qd p̄poſitū in cōtrouerſia h̄z accuſationē in ſe aut petitionē cū deſenſione. Nec ille.

Epitome Aſcenſiana.

In hūmilis gñe cōſuetudinē imitabimur. Aſceros reliquemus. nec tñ vagi erim;. Verbor; cōcinnitatē nō magnope curabim;: ſed citra ornati exquſitū dilucidi erimus: elegātis tñ ac ſermonis p̄p̄ietate ſeruata: et ſententiā pōdere nō relicto: ſed in trāſlatis p̄uſcis nouitiſq; parci erimus. In figuris ſtilo cōueniētes: et in ſalibus rebus cōdiēdis apti. In mediocri oīa mediocriter. In ſublimi ſublimiter faciemus.

De forma epistolari.

Itu. xvi.

Formula ergo ex Cicerone decerpta: intra quā epl̄ar; ſcriptoi ſe cōtinebit h̄mōi eſt. Submiſſus et hūilis cōſuetudinē imitet. Aſceros relinquat et ſit ſolut;: nec tñ vagus: vt ingredi liberē: nō vt licet̄ videat et rare. Verba etiā et verbis quaſi ad filiū coagmētare negligat. Incidatq; aliqñ in modicū h̄yati et cōcurſū vocaliū. In circuitu illo verbor; q; cōtracto et minuto nō erit negligēs: quīs qdā negligētia diligēs eſt. Nam hec ſubtilis ofo etiā incōpta delectat: vt mulier formoſa comis veſte incōpta delectat: vt mulier formoſa comis veſteq; incōpoſta. Remouebit oīs inſignis ornatus: quaſi margaritae calamitropoz cādous rubousue fucus. Elegātis mō et mūdicia remanebit. Sermo pur; erit et laū;. Dilucide planeq; dicet: qd deceat circūſpiciet. Ornamentū illud ſuaue et aſtutis aberit. Acute crebreq; ſine et quaſi ex abdito dep̄iōpte ponentiat; q; in hoc ofo dñabit. Nec cūde vret exornatōib; tā rerū q; verbor;. Erit elegās: et in faciēdis verbis trāſſerēdisq; verecūdus: parcus in p̄uſcis.

Sulpitii Clerulani.

Trāslatiōe creber: sed nō oīno liberrimus: aptus tñ r mollo. Schematis vñt electis r parce. Nā cōtraria r repugnātia: r sñr cadētia r vñt hētia: r annominatiōe r oē manifeste delectatiōis auctōis fugiet. Item verborū iteratiōe: cōtētiōes: exclamatiōes: ab hoc sñt aliene. Ceteris hīs minibus vñt p̄miscui: modo nō sñt vehemēter illustrati: r p̄tinuatiōe verborū relaxet r diuidat. Non faciat rēp. loquentē: nec ab inferis mortuos excitabit: nec aceruatim multa frequētiās vna cōplexiōe deuinct. Sale r facilius vñt modicetū in narrādo venustetū in mittēdo ridicule. Qui hō l gñe mediocri h̄sabit vberior: hoc erit r aliquāto robustior: q̄ grātī submissior. Verborū minimū ac plurimū suauitatis h̄bit. Quic oīa ad vñcēdū dinamēta cōueniāt. Sedare loquet: r placide. Trāslatiōibus mutatiōib: r metonymia r allegoria vñt. Verborū lumia oīa ad hīs debet: multa etiā sñia. Late eruditq; disputabit. Efficiet insignē r florētis ofonis pictū r expolitū gen: oī verborū oī sñia lepiditate conditū. Si autē ille amplius: copiosius: ornat: virū maximari: r admirabilis aīos tractabit: pmouebit: pstringet: mō in sensus irrepēt: mō nouas op̄niones inseret: mō euellet insitas. Erigat grauis acer ardens sublimis. Tēperabit se tñ ita vt erudite r apte dicere r nō furere videat.

De elocutione r eius partibus.

Titu. r bñ

Item de tertia illa pulchritudine q̄ p̄inet sub elocutiōe dicēdū. Elocutio igit quā solā arte assequimur queq; oratoriē oratore facit p̄stantiorē: specat verbis singulis r cōiunctis: debetq; h̄c in se elegantia cōpositiōe r dignitatē. Elegātia ex latinitate explanatiōeq; constat. Latinitas est q̄ sermonē purū ab oī vitiō remotū cōseruat. Aīatq; barbarissimū q̄ sit in verbo viciōse cōcepto scripro aut p̄ficiatō: r solocisimū q̄ sit si sequē verba nō accommodat supiori. Explanatio siue p̄spicitas est que reddit aptā r dilucidā oratiōē. Id sit verbis p̄p̄is r vñtatis. Idiopia sñt certa cuiusq; rei sua: r pene vna nata cū rebus ipsīs. Aīitata que versatur in sermone r cōsuetudine quotidiana.

Epitome Ascensiana.

Elocutio habet in se elegantia cōpositiōē r dignitatē. Elegātia in unitatē r explanatiōē. Latinitas sermonē ab oī vitiō tam barbarissimū q̄ solocisimū remotū. Explanatio que dilucidam reddit oratiōē: verba p̄p̄ia r vñtata.

De compositione.

Titu. r bñ

Cōpositio est que apta structura verborū p̄positā reddit oratiōē. Dignitas vero q̄ ornat r varietate distinguit. Ad ad latinitatē attiner p̄det ex arte grāmatica: q̄ facit vt oratio vitiō carcat: explanatiōi necessaria ex Harrone p̄sto Halla: grāmaticisq; alijs r auctoribus op̄imis verborū est erudēda p̄p̄ietas. A qua abhorerem: nā vt vites obscena sordida r humilis vñtū est. Bene tamē translata in p̄p̄is sunt habenda. Ex obscuris r exoletis que oīno vitanda sñt fama eruditōis nō affectabis. Lauebisq; eā nimia diligentiā r circūlocutiōē que obscuras oratiōē: gratia r fidē amittit. Dicendūq; est aperte: tene ad nos intelligens

De cōponēdis ordinādīsque epistolis

dos sit opus ingenio. Nā vel nō posse intelligi maximū vitiū est. Nec a vulgari genere orationis atque cōsuetudine cōis sensus abhorreas. Et vt M. Fabius ait. Nobis prima virtus sit p̄spicuitas: p̄pua verba: rectus ordo: nō in longū dilata conclusio: nihil neque desit neque sup̄fluat. Ita sermo doctus p̄babilis et planus imperitis erit. ¶ In compositione que nō ad delectationē modo sed ad motum quoque animorum plurimū valet tria sunt necessaria. Ordo / Junctura / Numerus.

¶ Epitome Ascensiana

¶ Compositio apta verborum structura p̄politam reddit orationē. Dignitas orationē ornat et varietate distinguit. A p̄prietate sermonis non discedes nisi ad vitanda obscena: sordida et humilia: bene tñ translata in p̄pui sunt habēda. Obscura et exoleta vocabula: et morosa cōpositio vitanda: apta autē et consueta dictio amabitur.

¶ De ordine p̄cepta Sulpitiana.

Titu. xix

¶ Ordo in singulis cōiunctisq; verbis obseruat. In singulis cauendum ne decrescat oratio: et fontem iungat infirmū: vt sacrilego fur. nā augeri et insurgere sententię debet. S; si ordinē nature sequemur prius viros et feminas: prius ortū et occasū: priusq; deos et hōes dixerimus: g̃ra specieb; cōia p̄p̄is: remota primis antepōnem. Videbimurq; ne ordo faciat ambiguitatē. Quedam ordine p̄mutato sūt sup̄uacua: vt fratres gemini. Nā si p̄cecesserit gemini sup̄uacuo fratres addideris.

¶ De ordine in cōiunctis seu compositione p̄cepta. Titu. xx.

¶ Cōpositio debet esse honesta: iucunda: varia. nā reficit alios ac reparat ip̄a varietas: vt Fabius ait. Vitet deformis verborum traiection: vt has res o luci ad te scriptas misim? et. Vitet longa et lasciuia trāsgressio: vt ne exequias q̃dem vnus inter miserrimos viderem meas. Et lōga verborum cōinuatio quā vnus sp̄us enūciare nō possit. In p̄ponēdis iter se paratibus oratōis firma lex dari nō p̄t: sed cū auriibus tñ ipsius oratōis lenitatur: aut si opus fuerit asperitati est cōsulendū. Frequētius notia verbis hec aduerbijs: substantiua breuiora adiectiuis relatiuis et p̄noib; ante ponunt: prius gesta posterioribus interdū sunt postponēda. Frequenter sensum verbo claudere si cōpositio parit est optimū: si offendet alibi sed cōspicue collocet. Aduerbijs verbis adherent aptissime. P̄positiones p̄sertim monosyllabe decore postponunt: vt hoc in loco et amor erga te meus. Inter similes casus dissimiles: aut dictio aliqua collocat cū veni stat: vt multa iuuenis laude ornatus. Sup̄latius et aduerbia lōgiora habent in fine clausule gratiā. Negatiue dictiones: vt nullus nemo. Affirmatiue: vt ois. Et insigne aliq̃ adiectiuis conspicue collocant in fine: vt Virgiliū clariorē inter poetas inuenies neminem. Idem faciunt oēs. Sunt hec que dicis egregia. Possessiua postponunt. Qui que qd relatiuis ante sūt antecedens veniūte locat: vt quā censēs Ciceronis oratio nē Doutsū est. Ornatus etiā illud est. In quo libro de oratoribus agit:

Sulpitii Terulani

¶ liber in quo: hoc tñ agnus. et illic rectus supplēdus est. Infinita verba re terminata lugubri frequēter claudāt orationē: tñ verbo nō iugantur. Impatiuus preteritū futurūq; subiectiui sonāt in fine. Comparatiui terminus ipm cōparatiui precedat: sic et obliquus nomē a quo regit. Quomō sit cōpositōis generis et cōmutādī et colligādī et cōserendi inter se verba ex imitātōe et apto iudicio malo te discere q̄ ex preceptis: cōtra q̄ aliqui sit nō indecore. et preterea sūt minime obseruatōis supstitōisq; solian et q̄ nimia cura seniti ac infecūditatē ingenij afferāt. Illud vero cauendū in primis ne in re dura lasciuine in mēsa letine in leta inculti et horridi videamur. Sūt nōnullę particule q̄ nisi p̄p̄is in locis ponant sedant orationē. Quare he semp sunt preponēde. Et/ast/sed/aut ac/vel nec/neq; ceterū/eni/vero/ut/il/sin/quin/quatinus/seu/sue/nisi/nl. Ex his nullā in maioribus principijs nō aliūde depēdentibus collocabis: preter Et. In indignatōe: aut: vel: neq;: seu: sive: et ni. Postponunt quicunq; vāddē: quocq;: autē: vero: eni. et amant apponi post primā dictionē clause depēdētis: preteritū: autē: enim et verosque alibi nisi post scdām nō collocant: vt cetera. Que et quoq; post illā dictionē quā et precederet locari volunt. Ne et vepost eā quā an et vel. Relique cōiunctiones fere oēs p̄poni supponis possunt. Sed ex illis apte sunt primis initijs. Quoniam cū: quāuis: et: quāq;: aliter: quia: q̄: vt: et. In minorū initioꝝ ad aliud depēdentis fronte: quocirca: quapropter: quāobrem: et quare constituimus. Ergo et igit in breuioribus cōclusionibus. Itaq; vt plurimū in maiorib; Quin preponit: vt num. Aliq; postponit. Sin nunq; dū: nisi precellerit si aut fuerit subtellectū. Ita p̄ valde postponit: vt hec nō ita difficilia sūt Quia nō ponit ante sed: dicim⁹ enī sed q̄. Nō vero Age aut. Sane aut. Jam aut. Enī aut et ac aut nō dicas: post nō et nec enī apponas. nō tñ videris ne enī et ne vero. Neq; non ponit ante nā. Nec eq̄dē ante atq;. Et et et geminamus qm̄ partes sūt pares: vt est vir tñ doctus tñ modestus. Quā vero dispares preponimus cū et sequit̄ tum indicās aliquid maius aut generalius vt cū in ea re diutius valet tñ virtute in reliquis. Vnde musquisq; et quotusq; nō q̄sq; decim⁹ di. Posttridie preponit sicut p̄ diem: nisi absolute ponit. Particula p̄ positio preposita multū gr̄e habet vt p̄uicidus p̄gratus. Interdū post p̄ ponimus q̄: vt p̄p̄gratus. Interdū aliā dictionē: vt p̄ milij gratū fecit. Multo/Longe/Lanto/Quanto Duplo/Triplo/ silia cōparatiuis et suplatiuis p̄ponim⁹. Et solis suplatiuis et habet pōderis multū. Post abs locent dictiones a. Et. et. incipientes: vt abo te: abo quibus. post ab vero dictiones incipientes a voce: libus et i cōsonante et L. R. S. vt ab vno: ab Joue: ab lege: ab rege: ab senatu. A vero tangi nō patitur vocibus a vocali incipientibus. Si quas alias apud idoneos in ordine obseruatōes inueneris: signa. Nos enī p̄perantes iam de iunctura dicemus.

De iunctura precepta Sulpitiana. Titu. xxi

¶ Iunctura est quedā verborū structura et collatio sine offensione. In ea literarū syllabarūq; lenitatē et asperitatē atēdimus. Nā in ordine dictiones singule et cōiuncte cōsiderant nō fere a sono sed a significato: quip

De componendis ordinabilibus epistolis

pe dicendum est potius asperere quam impioque. In istura caneda est voca-
lis crebra cōcurso siue hyatus: vt Hacce enet amenissime impēdebant.
Quāda asperitas quā vt acida et i subamara ter lenia et suauia gustus: sic
asperitas aliqua et hyatus inter suauia et roēda delectat. faciatq; ampli-
ora quēda et mollitia: vt pulchra oratiōe acta oīno iactare. Quāda eius-
dem iutere aut syllabe: aut verbi nimia molestiaq; assiduitas: vt **Q**uē
tute tant tibi tanta tyāne tulisti. Itē nā cuius ratio nō cōstat ei ratio: ra-
tio nō est fidē adhibere. Interdū tñ in hmoi litterarū et syllabarū aduer-
sione p̄cio: est sollicitudo quā negligētia. Auertit enī ea cura a potioribus
et hic metus stilū retardat. Itaq; sat erit tenere mediū: et p̄mū cōsiderā
de vocales: inter quas plus hyatus habet o quam a et u quam o. Nā i angustas:
e plenior est. Longarū syllabarū et litterarū collisio p̄cio sonat. Quare
longe breuius subsistent. Nūmū plures breues offendūt. Cauendū ne
ex fine prius verbi et sequētis principio deforme nomē efficiat: vt **D**on-
ca castrat: ne vitime p̄cedētis sint p̄ime sequētis: vt **S** fortunā natā
me consule **R**omā. Cōsonantes quoq; que sunt asperiores in istura ris-
tantur: vt s vitima cū et prima: que magis strident sibiipsis colliduntur.
plura monosyllaba male p̄tinuant et subsistāt. Multa quoq; breuia of-
fendit diuerso lōga cōtinuata tardant orationē. Contentiōes cursum.
Expositiōes tarditatē requirūt. Membroy incisioy iunctura nō est ita:
vt verboy cōsiderāda: q̄ ipsi quies efficiat vt nō sentiat asperitas aut
hyatus. Fugienda quoq; est continens vsus similiter cadentium et de-
sinentiū dictionum.

De numeris epitome Ascensiana.

Epistole p̄sertim familiāres sint oī lege metroy solute oratōes ve-
ro licet poematis n̄scios nō obseruēt suos tñ h̄re gaudēt: et in p̄cipiis
et fine clausularū pedē aliquē longū aut duos breuiōres obseruare: et to-
tidē sp̄sūm in medio vt ad vltimū apte pueniat: sic tñ vt p̄pter numex
nihil sup̄fluat. Optime qdē a lōgis incipit: sed interdū etiā recte a breui-
bus. Claudūt dactylus iambus et sp̄dcus lege sequēti.

De numeris.

Titu. xxii

His vitatis nescire oportet. Oratiōnū aliā sancta atq; cōterā. aliā solu-
tā esse qualis in sermone ep̄la nisi suas metas respectu rei quā tractāt
egrediant. In illa tñ solutiōe suis sp̄ibus destitui nō debēt: et si nō fluant
nec cohercēt: nec verba de verbis trahāt. Maxima in his vincula quā nul-
la sūt: et aliis quibūdā numeris cōmunia eos dissimulat et occultat. Quā
obī de numeris hoc loco p̄cipere plerisq; videbit sup̄uacū. Sed ne-
cō illoz videaris ignarus sic habe. Numerus est oratiōis cursus re-
motus a v̄ris sub auris mēsurā aliquā cadēs: grece rhythmus vocat:
a metroy sic differt: quod rhythmus sine certo termino spacio et t̄pm p̄stat.
Metri certo ordine et spacio claudūt. Hicq; aī ex pedib; sit et neutro
orator oīno vti. Et tādū ergo est in p̄mis ne versū faciamus dū volu-
mus dicere numerosē. Idcoq; in p̄cipiis et fine clausularū sat erit vni-
cūq; aut duos breuiōres obseruare. In medio sp̄sūm totidē plures

Sulpitii Verulani.

ue: vt ad vltimū apte pueniat. Obſeruādūq; ne ceſſantē numerꝝ verbiſ inaniꝝ cōpleamꝝ: nec ſtudiū operis appareat. Optime a lōgis incipit. Recte aliqui a breuibꝝ. Syllabe lōge grauē. breues celerē reddūt oratio nē. Que qdē cōtēta tres hꝝ formas. Inciſū/ mēbū/ periodū. Inciſū ſiue cola eſt ꝑ mēbū: hoc eſt ſēſus nō expleto numeroꝝ ꝑcluſus. Mēbū ſiue cola qd ſit ex inciſa eſt ſēſus numeriꝝ ꝑcluſus ſed a toto corpꝛ abruptuꝝ: ꝛ ꝑ ſe niſi efficiē. Perioduſ ſiue circuituſ q ſit ex inciſis ꝛ mēbꝝ eſt ſēuſ ꝛ totꝝ corpꝛ illa cōprehēſio ſuo nūero terminata q aut cōſtat mēbꝝ inciſiſꝝ plures ſēſus hñtibꝝ: aut eſt ſimplex quā ſēuſ vnꝝ maiore ābitu circūduci. Abiciſꝝ fuerit acriter: iſtāter pugnādū mēbꝝ ſim ceſſimꝝ dicemꝝ: mēbꝝatim etiā plerūq; narrābimꝝ. Perioduſ ꝑhermiſi maiorꝝ cauſarꝝ epilogioꝝ ꝛ āplificatiōibꝝ apta eſt. Initꝝ optimꝝ eſt amphimacꝝ ꝑeſq; ꝑſtat ex ſyllaba breui inter duas lōgas. Idē etiā ſini cōuenit. Peon q eſt ex lōga ꝛ tribꝝ breuibꝝ: ꝛ alie q ex tribꝝ breuibꝝ ꝛ lōga ouētꝝ ꝛ medicꝝ ofonꝝ eſt aprior. Dochimiꝝ ex duabꝝ lōgis inter duas breues ꝛ vltima lōga quouis loco apꝛ eſt dū ſemel ponat. Dactylꝝ q ex lōgis ꝛ duabꝝ breuibꝝ claudūt ꝑcedēte amphimacꝛo aut iāboꝝ eſt ex breui ꝛ lōga. Claudūt iābuſ ꝑcedēte ſpōdeo: q ex duabꝝ lōgis. Claudūt ꝛ ſpōdeuſ poſtpoſitꝝ amphimacꝛo. Sed duo ſpōdei in fine nō cōiungātꝝ. Pyrrhichiuſ quocꝝ q ſit ex duabꝝ breuibꝝ aptuſ eſt ꝑcedēte choreo q eſt ex lōga ꝛ breui. Claudūt ꝛ dichoreuſ: hoc eſt geminꝝ choreuſ ſibiꝑi iſciſtiſ. Caueādū ne ſimili ſtructura ſepe ꝛ cōinēter vtamur. Eſt aut ſtru ctūre qualitas triptita: aut enī rotunda eſt. i. volubiliſ: aut plana. i. ꝛ ꝑ curꝝ: aut grauī. i. ſtabiliſ ꝛ reſiſtēſ. hiſ vitia opponūt. Auſiſtēti alpe ra ꝛ cōſtragola. ꝑiocurrēti fluxa. Volubili cōtorta ꝛ minꝝ rotata. Stru mus qdē quattuor modis cōuerſione verborꝝ: adiectiōe: detractiōe: ſimul tatione. Obſeruādūq; vt frequētiꝝ ſit rotūda ꝛ plana. Oratiōe numero ſa raro ꝛ breui vti debemus. nā agnoſcit ꝛ tollit fidē ꝛ veritatē. Admūt ea vbi aut laudandū eſt ornatuſ aliquid: aut exponēda narratio cū di gnitate: aut ampliſcanda reſ eſt: in demōſtratiuo ſi laudatio eſt vitimꝝ rotūda ꝛ plana ſtructura. Si vituperatio rotūda ꝛ grauī. in deliberati uo plana ꝛ grauī. in iudiciali rotūda. in tenui plana. in mediocri rotūda ꝛ plana. in amplo rotūdatꝛ grauī. in principiſ quocꝝ rotūda ꝛ grauī. in narratione rotūda ꝛ plana. in indignatiōe aut miſeratiōe grauī. in excoꝛ ſu rotūda ꝛ grauī. in partiōe rotūda ꝛ plana. in inductiōe plana ꝛ gra ui. in enthymemate varie ꝑiout eiꝝ fuerit genuſ. in elentico rotūda. i. dictico plana. in gnomico grauī. in paradigmatico grauī ꝛ plana. in ſylo gifiſtico rotūda. ꝑerſone grauēſ: vt pater/ ſenex/ ruſticuſ/ imperatorꝝ plana ꝛ grauī vterur. iuuenēſ ꝛ milēſ: ꝛ quēcūq; concitata ꝑſona rotū da ꝛ grauī. Structurā grauē ſiue quadratā facit peon primuſ ꝑcedē te pyrrhichio. Conſtragola ꝛ pyrrhichiuſ: vel tribrachꝝ ꝑcedēte ſpō deo. Deſiſbē mollē ꝛ fluxā reddit in penultimo tribrachꝝ ſequente da ctꝛlo: vel pyrrhichio. vel molloſſo: vel anapeſto.

Iam de ornatu ꝑecipiamꝝ: in quo pluſꝝ in ceteriſ populariſ il la laus oratioſis apparet. Nā emēdate ꝛ ꝑſpicue dicere eſt tanꝝ vi

De cōponēdis ordinādisq; epistolis

no carere. inuenire acute et disponere prudēter etiā imperiti solent. **Di-**
natus vero est q̄ admirationē excitat: palmā dat oratori. **Excolēda** est
 ergo ois illa pinguis puerilis et plana cōpositio: qua tanq̄ firmiter ire et
 currere didicisti. Nūc enī inter incedēdū et currendū: velut saltare et ad
 tibī saltare: in orbē atq; in caput te vertere et gesticulare est opus. Sic
 igit̄ hic ornatus virilis: et tanq̄ sanguine et viribus nitescit: nec effeminata
 lenitate et fūco se ostēdet. Sed primū verba rebus aptent. Sciamusq; oē
 impropriū male dispositū: male figuratū et collocatū inornatū esse. **Cor-**
rupta oratio: vt ait Fabius in verbis maxime improprijs redūdantibus
 cōprehensione obscura: cōpositiōe fracta: vocū similitudinē aut ambiguarum
 puerili captatōe cōstitit. Itaq; vitet humilitatis tumorisq; vitia: et ea ser
 uent que sunt de p̄piciuitate ordine et iūctura precepta. **Sicet** pleonasi
 mos: quū sup̄uacuis verbis onerat oratio. **Sicet** et cacozylon. i. mala affe
 ctio: que p̄ oē genus dicēdi peccat. Nā tumida et exilia et p̄dulcia et
 abūdanntia et accersita et exultantia sub idē nomē cadūt. Deniq; cacozylon
 vocat qd̄ qdē vitia virtutē: quoties ingenij iudicio caret: et ip̄cie boni
 fallit: oim in eloquētia virior pessimū. **Ornatus** vt ait Cicero duplex est
 vnus simplicij verborū alter collocator. **Simpler** pbat in p̄p̄is vlti
 mīs verbis: que aut optime sonāt: aut rem maxie explanant. In alienis
 qd̄ aut trāslatū aut factū aliūde vt mutuo: aut factū ab ip̄o: aut nouum
 aut p̄scū et vltatū. Sed etiā inuoluta ac p̄scā sūt in p̄p̄is nisi q̄ raro
 vitur. **Collocata** sūt verba habēt ornātū si aliqd̄ cōcinnitatis efficiunt
 qd̄ verbis mutatis nō maneat manētē sententiā. Ergo nō sat erit mi p̄p̄i
 lippe pulchris vt sententijs: sed opus est eas venisse et culte nūc con
 trahere: nūc difficius explicare.

Exempla ornate locutionis.

Titu. ccciii.

Q̄ nōne illud nego: id reſt: hoc benefici cōcinnius est: q̄ illud nego
 ciū res: hoc beneficiū. Multū glorie: parū molestie: q̄ multā gloriā
 et parū molestiā. Veni p̄fificis salutādi causa et vestri salutādoz: pul
 chrius q̄ pontificē et vos salutandi. illud verbale nomē hoc gerūdiū est.
 Cetera id genus q̄ eius generis. **Diuis** rei mihi venit in mentē: q̄ hec
 res. Nihil loci est segnitie: q̄ nō est tēpus segnitie. **Suus** est cuius mos
 q̄ quisq; habet morē suū. Nihil hoc hoīe melius: q̄ nullus hoc hoīe me
 lior. **Ap̄hicanus** singularis et vir et imperator: q̄ singularis vir et singu
 laris imperator. **Maxime** rarū genus: q̄ rarissimū genus. **Parce** metu q̄
 facere. Est magne virtutis: q̄ habet magnā virtutē. **Id** facias velim q̄
 id facias volo. **Tria** cōtinua verba vel aduerbia siue diuerse siue affinis
 significatiōis tanq̄ p̄ gradus insurgentia: quantū venustatis et viriū ha
 bent. **Rōne** est cultius et honestius: nō sum cū illo viratus ne vidi qd̄em
 q̄ nō solū cū illo nō sum viratus: sed p̄fecto nō vidi. **Nonne** copiosius et
 nervosius illud. **Sic** te litteris et virtute munire et ornare cursaueris: ad id
 q̄ inuigilaueris: post habitis ceteris incubueris: quanta premia com
 modos gonoris et glorie consequeris: q̄ si te litteris et virtute ornaueris
 magnā vilitatē et gloriā nancisceris. **Quid** moneā plura cum nihil fere
 sit qd̄ non possit bene et diuerso modo nitescere: et eruditius ornatus: ho

Sulpitii Verulani

nestius / gratius / illustrius / dulcius / actius / breuius / et effusus dici. Talia igitur sunt apud auctores diligenter obseruanda: si qua volumina de huiusce rebus accurate scripta reperiantur sunt lecturanda. Si quos etiam sensus argutos dulces graues inuenieris excerpere et annotare. ut si tibi in temporibus non succurrerint: tamen ex recondito depromere valeas. Nos enim hec parca tamen ex immenso mari gutta digito delibamus. Multi preterea locum simul et epistole et integre orationes sunt mandante memorauerunt ad imitandum te erigas: et ex illis velut color et habitus ducas. Reliqua dignitas et orationis varietate distinguens ipsam exornat. In verborum et sententiarum exornationes diuidit. Verborum exornatio est que ipsius sermonis insignita continet propositionem. Sententiarum que non in verbis sed in ipsis rebus quadam habet dignitate.

Colores rethorici.

Titulus. xrb.

Verborum lumina que tamen stelle per totam spargunt orationem hec sunt ex Cicerone contracta.

Repetitio quam continenter ab uno atque eodem verbo in rebus similibus et diuersis principiis sumunt. ut Scipio Humanitatem sustulit. Scipio Libertatem deleuit. Scipio pacem peperit. Scipio ciuitatem seruauit. Hec etiam nulla et acris.

Conuersio per quam non ante primum repetimus verbum sed ad postremum continenter reuertimur: ut penos populus romanus iusticia vicit: armis vicit: liberalitate vicit. Hec acris est.

Coplerio que utramque complectitur exornationem in primum postremumque verbum repetit: ut Quod senatus dnanerit: quod olim existimatio dnanerit: et vos vestris sententiis absolueris. hec comouet.

Traductio que in eadem oratione idem crebro verbum collocat vel simplex vel equiuocum. Simplex ut cum tu hominem appellas quod si fuisset homo nunquam tam crudeliter homo vitam petisset. Equiuocum: ut cur id tam studiose curas quod tibi multas dabit curas. Hec comina est.

Contentio: quam ex contrariis rebus oratio conficit: ut in re frigidissima calces. In feruentissima frigas. Hec grauis est et ornata.

Exclamatio que conficitur significatione alicuius dolores aut indignationis hominis aut loci aut rei: ut Spem phidise fregisse et facile scelere vestro commouistis. Hec congrua et rata irritat.

Interrogatio que quam enumerata sunt ea que obsunt cause aduersariorum confirmat superioris orationem: ut aliquando exorari oportuit quod ista phidise re: ac fieri non sine etiam non.

Ratiocinatio per quam ipsi a nobis rationem poscimus quare quicquam dicamus: crebro a nobis petimus: et reddimus vniuersumque propositionis explanationem. Hec sermoni accommodata attentionem cum venustate capiat.

Sententia est oratio sumpta de vita que aut quid sit aut quid esse oporteat in vita breuiter ostendit: ut liber is est existimandus qui nulli turpitudini iniecit. Estque simplex vel duplex vel cum ratione. Hec grauis est et ornata si rara.

Contrarius quod ex duabus rebus diuersis alteram breuiter et facile com-

De cōponendis ornatōisq; epistolis

ma: vt nā q̄ suis rationibus inimicus fuerit semp: cū quomodo alienis rebus amicu fore speres. Nec firmiter comprobatur.

¶ Membris est res breuiter absoluta sine totius sententię demonstratōe que de nouo alio mēbro oratōis excipit: vt et inimico p̄deras et amicu ledebas et tibip̄si nō cōsulebas.

¶ Articulus quū singula verba interuallis distinguunt cesa oratōe: vt Harmonia voce vultusq; aduersarios p̄teruisti. Nec acris est.

¶ Continuatio densa et cōtinuās frequētatio verborū cū solutōe sūay: et sit in sentētia: Cōtrariō: Cōclusione. In sentētia: vt ei non multū fortuna pōt obesse: q̄ sibi firmus in virtute q̄ in casu p̄sidiū collocauit.

¶ Cōpar qd̄ h̄z in se mēbra oratōis: de q̄bus ante diximus cōstantia ex pari fere numero syllabarū: vt in p̄elio montē pater oppetebat. Domi si lius nuptias cōparabat. Nec oīa graues casus administrabāt.

¶ Similiter cadens quū in eadē constructōe verborū duo aut plura sūt verba que similiter iisdē casibus efferunt: vt hōicm laudas: gentē virtutis abūdanē felicitatis.

¶ Similiter desinēs quū tametsi casus nō insunt verbis: tñ similes exitus sunt: vt turpiter audes facere. nequiter studes dicere: viuis inuidio ferdelinquis studioso: loqueris odiose.

¶ Anomīnatio est: quū ad idē verbū et nomē accedit cōmutatōne vocis: vel additōe vnius vel litterę vel syllabę aut pluris: ita vt ad res diuī miles similia verba accōmodent. Et sit plurib; modis. Attenuatōe cōp̄ssione eiusdē litterę: vt hic venit ad te anteq̄ romā venit. P̄ioductione: vt hunc auiū dulcedo ducit ad auiū. Breuitate: vt hīc nō tā curiā diligit q̄ curiā. Addendia istis: vt hīc sibi posset rēperare nisi amor malit obēperare. Demendia: vt si leuones vitasset tanq̄ leones. Transferrēdis: vt vanus nauus. Cōmutādis: vt deligere diligere. Reliqua gñs anominationū tria sūt. P̄mū tale. Quid veniā: q̄ sum: quare veniam quē insimulē: cui p̄sum: quē postulē: breui cognoscenō. Alterū tale. Addeamus ne oīno parres conscripti circūscripti putent. Tertiu genus sit in casu eiusdē noīa cōmutatōe: vt Alexander vicit: Alexādrī interfuit: Alexandro placuit: Alexandrū docuit: Alexandro gaudebāt. Vel diuersez: vt Tyb. Stacchus L. Stacchī Roibano Saturniū. D. diuile. Sulpitio. Nec festina et varietate delectat.

¶ Subiectio quū interrogamus aduersarios: aut ipsi a nobis querimus qd̄ ab illis: aut qd̄ cōtra nos dici possit. Deinde subiūcimus id qd̄ oportet dici aut nō oportet: aut nobis ad iūmēto futurū sit: aut illis offuturum: vt quero igitur vnde iste tam pecuniosus sit factus. Amplum patrimoniu relicum est: mōst patris bona venterunt. Hereditas ab aliquo obuenit non potest dici: sed etiam necessariis oibus exheredatus est: premisi alii quod ex lite aut ex iudicio cepit: nō modo id nō fecit: sed etiā insup grandis sponsonē victus est. Ergo si ita nō est locupletatus: aut illi domi nascitur aurū: aut vnde pecunias accepit non est licitū. Hac que acrimonia habet et grauitatē: certūq; indicat rei finē confirmando et cōfutando in graui genere ymūtur.

Sulpitii Verulani

Conadatio: in qua nō ante ad cōsequēs verbū descendit: ꝓ ad supius sit ascēsum: vt qđ libet licet: qđ licet possunt: qđ possit audent: qđ audet facit: qđ facit vobis molestū non est.

Distinctio: qđ rei alicuius ꝓprias amplectit potestates breuiter ⁊ absolue: vt Quarta est iniuriōsa appetitio alienorū.

Transitio qđ ostēdit breuiter qđ dictū sit: ꝓponit tē breui qđ cōsequat vt mea in istū beneficia diximus: nūc quā mihi gratiā retuleris accipite, Hec cōmouet ⁊ prepatat auditorem.

Correptio: qđ tollit ad id qđ dictū est: ꝓ eo id qđ magis idoneum est reponit: vt qđ si iste hospites rogasset: imo inuisset.

Occupatio: quā dicimus nos ꝓterire aut nescire: aut nolle dicere id qđ maxime nūc dicimus: vt nō dico te a socijs pecuniā accepisse.

Disunctio: quā eorū de qbus dicimus aut vtrūq; aut vnūq; certo concludit verbis: vt Humanitā deleuit: Charraginē sustulit: Lounthum deiecit: Fregelias euertit.

Confunctio: quā interpositione verbi et superiores partes orationis comprehenduntur: ⁊ inferiores: vt forme dignitas aut morbo deslorescit aut vetustate.

Adiauctio: quā verbū quo res comprehendit non interponimus sed aut primū aut postremū collocamus: vt deslorescit forme dignitas aut morbo aut vetustate.

Conduplicatio: quā ratōe amplificatōis aut cōuersatōis eiusdē vni⁹ aut pluris verborū iteratio fit: vt tumultus L. Succi tumultus domeshi eos ⁊ inestinos cōparat. Cōmotus nō es: quā tibi pedes mater ample raretur nō es cōmotus.

Interpretatio: que nō iterans idem reintegrat verbū sed id cōmutat qđ positiū est alio verbo: qđ idem valet: vt patrē nefarie verberasti: parenti manus scelerate iniecasti.

Confictio: quā due sententię inter se discrepātes ex tractatōe ita effeunt: vt a priori posterior cōtraria priori ꝓficat: vt hoc modo esse oportet vt viuas nō viuere vt edas.

Permissio est ostēdimus dicēdo nos aliquā rē totā tradere: ⁊ cōcedere alicui⁹ volūntati sic. Qđ mihi reliquū est vře ꝓ dono ꝓtati. Eos me vře stro pacto taminiū ꝓponite in me qđqđ libet: statuite dicite obēperabo. Huc ad miam cōmouendā maxime in cōclusionē vitimur.

Dubitatio est querere videt orator: vřa de duobus qđ potius aut qđ potissimū de pluribus dicat: vt Offuit mihi consiliū tuū: siue stulticiā: siue maliciā dicere oportet: siue vřūq;.

Expositio: quā rationibus cōpluribus cōnumeratis qbus aliqd fieri aut nō fieri potuerit: cetera tollunt. Tūa relinquit: quā nos intēdim⁹ vt necesse est cū cōstet ipm fundū nřm fuisse ostēdas te aut vacuū possedisse: aut vřu tuū fuisse aut emisse aut hereditate tibi euenisse. Tūcū cum ego adesse possidere nō potisti. Tūcū ēt nūc vřu fecisse nō potes. Empio nulla ꝓfert. Hereditate tibi me vřuo ꝓcūsa mea venire nō potuit. Vel quē ergo: vt me vři fūdo deieceris. Hec i cōiecturali argumētatōe valet

De componendis ornatibus epistolis

¶ Dissolutio que cōiunctōibus verborū e medio sublatīs: separatis pē-
bus effert: vt gere morē parā: parce cognatis: obsequere amicis: obre-
peralegibus. Hec acrimoniā habet.

¶ Precisio: quā dicitis aliq̄bus reliquū qđ ceptū est dici: et inchoatū re-
liquū in auditū iudicio: vt pp̄s roman⁹ me nolo dicere. Te autē igno-
minia dignū putauit. Cōclusio q̄ breui argumentatōe ex his q̄ ante dicta
sūt aut facta cōficit qđ necessario cōsequat hoc mō. Qđ troia sine philo-
tere sagittis capi nō poterat. he aut nūq̄ aliud fecerūt nisi q̄ alexandriū
pulerūt. Hic extinguere id nūmū capi fuit troia.

¶ Hominiatio q̄ nos admonet: vt cuius rei nomē aut nō sit aut nō satis
idoneū sit: eā nosmet idoneo verbo noīemus: aut imitatiois aut significa-
tionis causa: vt rudere vagire sibilare et fragor ciuitatis.

¶ Pronoiatio: que sicuti cognomine quodā extraneo demonstrat id qđ
suo noīe nō pōt appellari: vt si qs de gracci loquēs: Et nō Aphricani
nepotes istiusmodi fuerūt: inquit.

¶ Denoiatio: que a verbis p̄p̄inquis et finitimis trahit orationē q̄ suo
vocabulo sit appellata: vt liber p̄ vino: ceres p̄ pane. Hec sit denoiatio
do inueniū ab inuētor: inueniōē ab inuētor: ordm ab instrumentor: id qđ
sit ab eo qđ facit: id qđ facit ab eo qđ sit. Contentū a continente. Conti-
nens a contento.

¶ Circūitio: que rē simpliciter assumptā circūscribit elocutio: vt Scipi-
onis p̄udentia et hartaginis opes fregit.

¶ Transgressio: que verborū p̄turbat ordinē p̄uersione aut traiectione: vt
hec vobis deos immortales arbitror dedisse pietate p̄ v̄sa: et instabilis ī
istū plurimū fortuna valuit.

¶ Suplatio est oratio superas veritatē alicuius rei augēdi minūēdiue
causa. Hec sumit aut separat: vt imperij magnitudinē solis ortu atq; oc-
casu metiet: aut cū cōparatōe: siue p̄ similitudinē: vt niuens cādor: siue per
p̄sistantiā: vt eius ore sermo melle dulciot p̄suebat.

¶ Inrellectio: quā res tota parua de pte cognoscit: aut de toto pars de
vno plura: aut de pluribus vni.

¶ Trālatio: quā verbū in quādā rē trāffert ex alia rē: q̄ ppter similitu-
dinē recte videt posse trāfferrī: vt hic Italiā tumultus exp̄gescit: et qs ei⁹
saturabit crudelitātē. Ea vtamur cā rei ante oculos ponēde: aut vicia-
tis aut obsecratis vitāde: aut adaugēdi: aut minūēdi: aut omādi.

¶ Permutatio est oratio aliud verbis aliud mēia demonstrā: vt si canes
fugent officio lupor: cui nā p̄sidio pecnaria trademus. Ea sit similitudi-
nis argumētor: cōtrario: cā laudis vel vitupationis.

De exornatōibus sententiarū.

Titu. xxvi.

¶ In exornatōibus rerū hec vitia vitāda sunt. Stultitiā: Contrariā: Su-
peruacuit. Sunt autē hec.

¶ Distributio: quā ī plures res aut p̄sonas negocia qdā certa disp̄tūt.

¶ Licētia: quā apud eos quos auyereri aut metuere debem⁹: it̄ aliqd
p̄ iure nfo dicim⁹: qđ eos minime offēdat: aut quos hi diligūt cū in ali-
quo errato vere rephēdi posse videant. Ea sit p̄ acrimoniā cū mitiga-

L. iij

Sulpitii Verulani

tionem que sit obiurgatio aliquem ipse se cupit obiurgari. Simulatio nos timere ne displiceat obiurgandi modum quem scimus placitum.

¶ **Diminutio** est cum quo aliquid inesse nobis aut in his quos defendimus: aut fortunatum aut naturatum aut industria dicimus egregium: quod ne significet arrogans ostentatio diminuit et attenuat orationem.

¶ **Descriptio** que rerum consequentium continentem perspicuam et dilucidam cum gravitate expositionem.

¶ **Diuisio** que rem semouens a reuoluta absoluit ratione subiecta.

¶ **Frequentatio** quam res in tota causa disperte cogunt loci in unum quo grauior: aut acrior: aut crimiñosior oratio fit.

¶ **Expolitio** quam in eodem loco manemus et alio atque alio dicere videmur. Ea fit dupliciter. Eandem rem commutatio: et de eadem re interponendo exornationes. Commutatio in verbis: in pronuntiando: in tractando. Tractatio sunt perfermocinationem et exuscitationem.

¶ **Exornationes** interponende sunt he.

¶ **Sententia simplex** cum ratione: et sine ea.

¶ **Sententia duplex** sine ratione: et cum ea.

¶ **Contrarij**: **Similitudo**: **Exempli**: **Conclusio**.

¶ **Commemoratio**: cum in uno loco firmissimo quo tota causa continetur mouetur diutius et eodem sepius reditur.

¶ **Contentio**: per quam contraria referuntur.

¶ **Similitudo**: est oratio traducens ad rem quamquam aliquid ex re dispari. Ea sumit cum omni ad per contrarij. Probandi per negationem. Arguendi per veritatem. Rem ante oculos ponendi per collationem.

¶ **Exempli** est alicuius dicti aut facti preteriti cum certi auctoris nomine perpositio. Sumit istam de causis quibus et similitudo.

¶ **Imago** est forme cum forma quadam similitudine collatio. Nec sumit cum laudis aut vituperationis adducendo aduersarios in odium: in inuidiam: in contemptum.

¶ **Effictio**: cum exprimit atque effingit verbis: corporis cuiusque forma quo ad satis fit ad intelligendum.

¶ **Notatio**: cum alicuius natura certis describit signis: que sicuti notae huiusmodi nature sunt attributa.

¶ **Sermocinatio**: cum alicui persone sermo attribuitur et ideo exponitur cum ratione dignitatis.

¶ **Confirmatio**: cum aliqua quam non adest persona perfingit quasi adsit. Inter quos res muta fit eloquentia: cum res in formis formata et ei attribuit oratio ad indignitatem accommodata aut actio quedam.

¶ **Significatio**: quam plus in suspitione relinquit perpositum est in oratione. Ea fit per exuperationem: ambiguum: consequentiam: absolutionem et similitudinem.

¶ **Breuitas** est res ipsis modum verbis necessariis expedita.

¶ **Demostratio**: quam ita res verbis exprimit: ut geri negotium et res ante oculos esse videat. Id fiet si comprehendemus quam facia erant ante post in ipse res: et si non recedemus a verbis consequendum et circumscribimus.

¶ **De constitutione.**

Titu. xxvii.

¶ Cum ea quam ad presens orationis et ad ipsam elocutionem attinet satis plane et enu-

De componendis ornatibus epistolis

deate pstrinperi: plibeter hic condescere nisi vereretur ne illos q̄ ad cōfir-
mādū r̄ p̄fudādū sunt necessaria sūmariā a nobis rōne erigeret. Indicit
enī sepe: vt sic in epla vt in foro aliqd̄ oppugnem⁹ aut defendam⁹: itaq̄ l
cōdōne laudes aut infamiā demōstrem⁹. Cōsultemusq̄ r̄ suadem⁹: vt l
senatu. Quare de his oib⁹ r̄ de p̄ficiatōe de memoria sic q̄dā amigere
statut: vt cū ad Ciceronē fabulic⁹ queneris plane hospes nō videaris.

De partibus constitutionum.

Citu. xxviii.

¶ Ex tribus igit illis quas diximus cōstitutōib⁹ nascit indicatio ad quā
hinc r̄ illinc tota se oratio diriget. Ea in legitima r̄ iudiciali reperit ex ra-
tione a pte rei: firmamēto a pte actoris. Ratio occidit: q̄ ille patre meū
occiderat. Firmamentū: at nō debuit a te occidi. Indicatio: an iure occi-
deris. In cōcēptualis reperit ex intentōe criminis: occidisti hōiem: r̄ in fi-
ciatōe vt nō occidi. Indicatio erit occideris ne.

¶ Legitima cōstitutio in sex ptes diuidit. In scriptis r̄ in iuribus: cū hec in o-
ter se aut ipos alterū a scriptoris voluntate vident dissentire. In cōtrariis
as leges: quā alia iubet aut p̄mittit aliat vetat. In ambiguis: cū scriptū
duas vel plures sēntias significat. In diffinitōe: cū p̄trouersa est quo noie
factū appellet. In ratiocinatōe: quā res sine p̄p̄ia lege venit in iudiciū
r̄ ab alijs legibus similitudinē aucupatur.

¶ Iudicialis duplex est. Absoluta in qua inest firma defensoris assum-
ptiua que assumpta extranea re cōprobatur.

¶ Nam absoluta iuris ptes cōsiderant: q̄ sūt naturalis: ex cōsuetudinis iudi-
catū: quā r̄ bonū pactum.

¶ Nec r̄ sup̄iora capita magno ingenio r̄ arte tractāda sūt: quā aliqñ e-
libus rhetorū latius disces. In legitima enī p̄ scripto. Argendus est ad-
uersarius. Interrogatōe sciret scriptū. Collatōe scripti r̄ facti. Irrisione
infirmatōe fin iuris partes. Assertionē nra p̄babili. Exemplis r̄ loco cō-
muni in eū qui contra scriptū fecerit r̄ querat facti defensionē. Rē p̄ sē-
tentia scripti commoditas breuitasq̄ laudanda. Accusandus calūniarū
verba r̄ litteras sequentis. Nec qd̄ scriptū est fieri posse r̄ contra volun-
tatem scriptoris. Improbanda alia sentētia que nō cōgruat. Exempla si-
milis p̄ sentētia cōtra scriptū sunt asserēda. Locus cōis erit cōtra retinē-
tem scriptū nō cōsiderata voluntate scriptoris. In cōtrariis scriptis vide-
dū est nunqd̄ eis abrogatū derogatiue sit. Inde an oīno in parte dissen-
tiant. Si recitandū collaudandū interpretandūq̄ est vtrūq̄ ad nostram
utilitatē a partibus iuris.

¶ In ambiguos: an ambiguū sit queremus: si esset vera sēntia nō elee-
reuerit cū eruat r̄ iusta: nō esse ambiguū cōcludemus.

¶ In diffinitōe apta causē r̄ breui descriptōe vtemur. Inde factū p̄fere-
mus. Cū cōtraria ratio vt falsa inutilis inepto intusq̄ resellet. Locus
cōis erit cōtra accusantē aut petentē: nec mō nec loco nec tpe cōgruus.

¶ In ratiocinatōe similiter aut dissimiliter scripta iudicataq̄ cōparabi-
mus. Deinde casu an voluntate nihil de ea re scriptū sit cōferemus.

¶ Assumptiue ptes sunt quattuor: cōcessio criminis: remotio eius: ratiō
latior comparatio.

Sulpitii Uerulani.

- C**oncessio diuidit in purgationē et deprecationē.
Purgatio in impudentiā fortunā necessitatem.
Deprecatio erit si equa causa nobis ignosci possit habebimus.
In remotione confertur crimen in rem in holē.
In translatione confertur in aliorū peccata.
Comparatiōe utemur si dixerimus alterutrum facere necesse fuisse.
Ad fecimus fuisse satius.
Cōsecutorialis ratio in sex ptes distribuit. Probabile: collationē: signū
 argumentū: cōsecutionē: et approbationē.
Probabile diuidit in cām facti et vitā eius q̄ fecisse dicit. Causa colligit
 ex spe cōmodorū et vitatōe incōmodorū. Causae vel recte sūt ex veris et
 bonis vel prauis ex falsis opinionib⁹ et peiūmis affectib⁹: vt irā: odiū: inuīdia:
 cupiditas: spes: ambit⁹: audacia: mer⁹. Itē fortuna: ebrietas: igno-
 rātia. In vitā spectat peccādū et uicetudo et animi corruptio. Ad hūc locū
 faciūt attributa psonis. vt nomē: natura: virtus: fortuna: habit⁹: affectio
 studii: p̄lūsa facta: casus: otatōes. Nature sūt sex uarietates: patria: cognatio:
 cras: cōmoda: et incōmoda a natura data.
Collatio distinguit in cōparationē rei cū alijs hoīb⁹ et rōnib⁹ cū rōnib⁹.
Signi sex ptes sūt: loc⁹: tēps: spaciū: occasio: spes p̄ficiēdi: spes celādi.
Locus cōsiderāndus: an celestis an disertus: sacer an p̄phanus: pū-
 blicus an priuatus vel cōmunis. Qui loci attingant.
Tēps cōsiderat qua pte anni: die an nocturn⁹: et qua hora.
Spaciū factus ne fuerit ad rē p̄ficiēdā: cieri ne res? sat se spaciū habetū.
Occasio idonea ne fuerit ad rem odiuendā an alia melior aut pietē-
 ritā aut non expectata.
Spes p̄ficiēdi colligit. Si signa sup̄iota cōcurrēt. Si facultas agēis
 et consiliū. Si leui debilitas demonstrabitur.
Spes celādi cōprehēdit ex cōsodoy qualitate et ex adiutoribus.
Argumētū diuidit in p̄teritū ante rē gestā nunqd̄ parauerit egerit
 dixerit ve. In istā dū res fieret: nunqd̄ ad aliquoy sensus puenit. Cōse-
 quēs qd̄ postea factū dicitur ve. Ad indicia apparuerit reptū ve fuerit.
Consecutio colligit ex rubore: pallore: timbatōe: pollicitationē: et relijs
 corrupte cōscientie signis.
Approbatio q̄ sit cōfirmata suspitiōe h̄y locos p̄prios q̄ sūt soli⁹ accu-
 satoris vel defēnsoris. Locos cōses qb⁹ uterq̄ vti pōt. Cōses loci sumuntur
 a testib⁹ p̄tra testes quoy vitā: auctoritas: et testimoniorū p̄stātia ē aduer-
 tēda. Ad q̄stiones et p̄tra. Ab argumētis et p̄tra. B rumorib⁹ et p̄tra.
De argumentationibus.
Sup̄est vt dicamus de argumētationib⁹ q̄ aut necessarie aut p̄babi-
 les sūt. Necessarie sūt p̄ cōplexionē: cōclusionē. Complexio aut simplex
 est aut necessaria. Simplex in qua vtrū pecceris rep̄hēdit: vt si impo-
 bus est cur vteris si p̄bus cur accusas. Necessarie: vt aut te viuere aut
 mortuū esse concedas necesse est.
Enumeratio est: quū multis rebus exclusis vna reliqua p̄firmat aut
 oib⁹ rebus exclusis p̄trariū cōcludit. Nec inter exomationes expeditio

De componendis ordinabilibus epistolis

dicti. Conclusio necessaria consequens constituitur: ut si ego aberam cedi interese non potui. Eodem inter exomationes nomine appellatur.

¶ Probabilia sunt per signa credibilia iudicata comparabilia.

¶ Signa colliguntur ante negotium: in negotio: post negotium. Credibilia facit ea que solent fieri et attributa personis.

¶ Iudicata aut sunt religiosa: aut consilia: aut approbata.

¶ Comparabilia consistunt ex imagine: collatione: et exemplo.

¶ Preterea omnis argumentatio aut tractat per inductionem aut per rationem. Inductio fit ex similibus: dissimilibus: contrariis: habetque tres species prima constat ex uno pluribusve similibus. Altera ex eo quod concedi volumus. Tertia ex conclusione.

¶ Advertendum est ut similitudines sint vere. Et quousque tendat non adnegat auditori. Et id quod tendit inductione: inductio conveniat. Id autem quod tendit aut tacebit aut negabit aut concedet. Si tacebit elicienda responsio: aut concludendum ac si concessum esset. Si negabit: argumentandum est a precedentibus similitudine vel a nova inductione. Si concedit est concludenda argumentatio et fere cum interrogatore: ut in regibus navibus quod legit gubernator: nonne quia arte excellentem administranda reipublice nonne moderandi preceps: igit nonne iudicio potius quam forte diligendus est princeps.

¶ Ratiocinatio consistit ex quinque partibus: sed quinque sciamus et duas ultimas relinquimus et est enthymema. id est syllogismus imperfectus quod vult non verbis sed intellectu comprehendi. Syllogismus est solus bonus virtus. nam id demum bonus est quo nemo malus vel potest. bonus est ergo virtus. Enthymema bonum est virtus qua nemo vel malus potest. quinque sciamus et quartam brevissima ratiocinatio sive epichyrema: quod sic differt a syllogismo quod ille plures species habet et vera colligit veris. Epichyrema vero circa credibilia veritas frequenter. Sit autem illi tres. Expositio: expositio confirmatio: assumptio: assumptio confirmatio: et complexio.

¶ Argumentatio probabilis huic fere similis species sunt. Propositionio: ratio: ratio confirmatio: exomatio et complexio. Sed interdum vel complexione vel exomatione subtrahimus vel utramque.

¶ Viciosa argumentationis duo sunt genera. Unum manifeste viciosa quod confutare non expedit. Alterum in quo viciosa magis latet quod confutatio iudicatur: ut viciosa delegatur.

¶ Ex cognitione viciosa argumentationis vitamus viciosa in oratione nostra et reprehendimus in adversariis.

¶ Vicia propostiones sunt attribueri universis quod eius inest parti. Negare quod raro accidit: posse fieri. Non plene dividere. Falso numerare aut quomodo plura sint aut pauciora. Longe repetere.

¶ Viciosa ratio est: aut que infirma aut que vana est.

¶ Viciosa ratio confirmatio. Absolvo signum ad unam rem quod plura potest significare. Si quod intendit esse esse ostendit. Si defensio sit vulgaris aut turpis. Si per certum quod est in controuersia sumit. Si probatio sera sit. Si levis aut tarda defensio. Si suspicio inducat: si male definit: si quod per incertum probetur. Si controuersia controuersia solueris. Si locus loci in quo est

Sulpitii Uerulanti

cōtrouersia expedieris. Si inconstans fueris: si auditore offenderis: si p
missa nō cōfirmaueris: si a re tua alio te trāstuleris: si nō oblecta purgas
ueris: si quds ab honesta arte dānaueris: si frustra amplificando nū ind
ces: si negligens in discutiendis comparationibus fueris et yānā de no
mine controuersia feceris.

¶ Exornatio cōstat ex sūbibus exēplis amplificatiōib⁹. Rebus iudicatis

¶ Simile vitiosum: est falsum improbi nocēs afferenti.

¶ Exēplū vitiosū est falsū: improbi maius: et minus q̄ res postulat.

¶ Amplificatio vitiosa est pbandō certa et manifesta: et amplificando non
dum probata.

¶ Iudicātū vitiosū est. Dissimile de re non dubia: improbum: debile: soli
tarium: et rarum.

¶ Autosa cōplexio est inordinata: longa deficiens.

¶ Ciceronianū illud hoc loco nō pretermittā. Vēm pbatōne et repulsi
onē aut extrinsecus aut intrinsecus sumi a finis: participatōe: attingē
tibus: cōiunctis: genere: parte: similitudine: dissimilitudine: cōtrariō: cōte
quentibus: cōsentaneis: p̄currētibus: repugnātib⁹ causis reris: omis
a causis: maiore: minore: pari.

De genere deliberatiuo.

¶ Deliberatiōis gēia in qbus suademus aut dissuademus duo sūt: vñ
vtrū potius. Alterū qd potissimū faciendū.

¶ Res in deliberatiōe veniūt: aut ppter se: aut ppter causā exteriā.

¶ Utilitas ad quā oīs deliberatio tendit: diuidit in iustā et honestā.

¶ Tuta res diuidit in vim et consiliū siue doli. His decernit p exercitiū:
classico: arma totmētū: et reuocatiōes hoīm.

¶ Consiliū consumit in pecuniā: pollicitationē: actionē: maturationē: dis
simulationē et siliū: q̄ ad rē militārē et recip. gubernationē attinent.

¶ Honestā utilitas distinguit in rectū et laudabile. Recti partes sūt pū
dentia/ iusticia/ fortitudo/ tēperantia.

¶ Pudentie ptes sūt memoria/ intelligētia/ pudentia.

¶ Iusticie sūt religio/ pietas/ gratia/ vindictio/ obseruātia/ veritas/ pa
cificitas/ et iudiciū: que tria cōsuetudinis sunt.

¶ Fortitudinis ptes: magnificētia/ patiētia/ sidentia/ p̄sentatiō.

¶ Temperantie ptes: cōtinentia/ clemētia/ modestia.

¶ Laudabile diuidit in laudē presentē et laudē sequentē.

¶ In cōfirmatiōe et cōfutatiōe sument loci a tuto et cōtra ratiōes tuti. Ab
honesto et deflectione honesti ad vitiosū. Relique ptes a iudiciali fere nō dis
ferūt. Diuisione a tuto et honesto deducta simplice: aut si incidit ad sū
mū quadruplicē faciemus. Locos etiā inde sumemus: aut in cōclusionē
ytemur exemplis compluribus.

De genere demonstratiuo.

¶ Demonstratiuū genus in laudē et vituperatiōe diuidit. Nec duo su
munt a rebus animā: rebus corporeis: et a rebus externis.

¶ Res animi sunt: virtus et vitia: vt pudentia/ iusticia/ fortitudo/ tēperā
tia: et his contrariis.

De componēdis ornatissiq; epistolis

¶ Res corporis sunt cōmoda et incōmoda a natura corpori data: vt vicia: vicia: vicia: dignitas et valitudo: et his cōtraria.

¶ Res extere sūt psp̄ra et aduersa: genus: educatio: diuitie: potestas: gloria: ciuitas: amicitia: et his cōtraria.

¶ In demonstrāda vna is ordo est adhibēdu: vt hec diuersa quadā serie cōmiscētes: vel in laudē vel in vitii deflectamus. Sed in vituperādo laudes si que sūt insite tacebunt aut maculabunt. In laudādo de multis viciis nihil dicet: sōta viticinia auguria indolē disciplinas patriā nos mē et p̄sonis attributa nō reticebim⁹. Itē cognatos: agnatos: familiam etiam: mortē: inferias et ludos dicemus. In deorū laudib⁹ et illa oīa si erit vsui explicabim⁹ et maiestati venerati inuēta cultores et miracula p̄feremus. Arbes et edificia ab antiquitate ab autoribus a forma a figura deis sub quorū tutela sūt: a celo ab vbertate: frequentia: pace bellis fide et religio de bonibus. Multa et alias res etiā a similibus: ab origine: ab inuētionib⁹ ab vsu fructu vigore: et iis qbus chara fuere laudabim⁹.

¶ Harres oratōis hoc in gēre nō fere aliter q̄ in sup̄ioribus tractantim exordio nō est apte captāda benivolentia et aut officio: aut studio: aut necessitudine: aut virtutis ei⁹ admiratōe: aut merito: aut publica vtilitate: aut laetitia: aut indicādi aī grā nos moueri dicam⁹. Taceret ne illi⁹ facta oīm eloquētiā superātiā et digna ab oībus p̄dicari verbis p̄sed valeamus. Itē apud auditores nō ignaros monēdi cā non pauca dicuros. Apud ignaros vt velint cognoscere flagitabim⁹ q̄ illes: q̄ abhorreant q̄ imitari: q̄ vitare: q̄ vitem possint. Ad hec a reb⁹ ip̄is dicem⁹ in tāta copia qd potissimū laudem⁹ dubitare: ne et multa dixerim⁹ plurima p̄terierim⁹. In explicatōe rursū crebrius et breues amplificatōes interponemus p̄ locos cōdes. Cōclusionē breui et p̄ enumerationē vtemur.

De pronuntiatione.

¶ Pronuntiatio cui in toto opere oratorio Diogenes palmā dedit: diuiditur in vocis figurā et corpis motū. In vocis figura cōsiderat magnitudinis firmitudo: mollitudo.

¶ Magnitudinē expetimus a natura: auget nō et cōseruat curatione.

¶ Ad firmitudinē et suauitē: p̄ hec sūt seruāda. Depressa vox in p̄ncipio. Longorū vsus intervallo. Locis cōmutatio. Acute exclamatōis vltior: cōtinens frequentia in fine.

¶ Mollitudo vocis diuidit in sermonē demissam et lenē orationē. Contētionē. Lorationē acrem et vehemētē. Amplificationē que ad iram et indignationē inducit.

¶ Sermo distinguit in dignitatē: demonstratōnē: narratōnē: locatōnē.

¶ Contētio in cōtinuationē et distributionē.

¶ Amplificatio in cohortationē et questionē.

¶ Quis sermo est in dignitate p̄ncipiā dū plenis fauorib⁹ voce sedatissimā.

¶ Quis in demonstratōe: voce paululū attenuata. Crebris seruauit diuissib⁹.

¶ Quis in narratōe celeriter: tarde: cōterit: clemēter: meste: hylariter pro narrandorū varietate.

¶ Quis sermo est in locatōe: voce tremebūda et parua significatōe risus:

Suspitiū Uerulant;

hinc suspitione nimie cachinnationis.

¶ Quā cōtentio est in cōtinuatōe ytemur mediocriter adaueto sonoye clā
cōmuratione celeritate.

¶ Si est in distributione ytemur uoce ab unis faucibus. Exclamatione q̄
clarissima. Intervallis.

¶ In amplificatōe p cōpotationē p̄ficiabim⁹ uoce attenuatissima. Clā
more lenis: sono equabili: cōmutatōib⁹ crebris: maxima celeritate.

¶ In amplificatōe p cōquestiōē ytemur: uoce depresso: inclinato sono:
crebris intervallis: longis spacijs: magnis cōmutationibus.

¶ Motus corporis est moderatio vultus ⁊ gestus. In vultu oportet in
esse pudorē ⁊ acrimoniā. In gestu vitare oportet deformē turpitudinē ⁊
mollem venustatem.

¶ Si sermo erit in dignitate narratōe ytemur. Leni dextere motu/hyl
ritate: tristitia/moderitate vultus ad finis sermonis accōmodata.

¶ Si erit in demonstratōe parua extēsiōe capitis ad auditores.

¶ Si in iocatiōe hylaritate vultus: sine cōmuratione gestus.

¶ Si contēdemus p cōtinuatōē ytemur Bisapio celerit: mobil vultu:
acri aspectu.

¶ Si cōtēdimus p distributionē celeri porrectōe brachij. In ambula
tione. Pedis dextri suppositiōe. Acri ⁊ desiro aspectu.

¶ Si amplificatio fiet p cōpotationē: ytemur tardo ⁊ cōsiderato gestu:
mobili vultu: moderata brachij celeritate.

¶ Si amplificatio fiet p p̄questiōē ytemur femineo plangore. Capitis
ictu nōnunq̄ sedato. Constanti gestu: mesto ⁊ turbato vultu.

¶ Aduertendū preterea est vt caput/supercilia/oculi/ labia/collū/digiti/
humeri/pedes/vestis: ⁊ cultus ois sui decore seruet̄. Vox nō vigeat vi
tra vires: nec in volubilitatē tarditatēve nimis incidat. P̄tōptiq̄ sit os
nō pieceps: moderatū non lentū. Lepturus leniter surgat ⁊ breui moia
amictu cōposito cogitet: aditū enī audituri curat delectat: ⁊ auditur⁹ se
ipse cōponit. Caveat puer q̄ aliqd dat comedo vt precepit Fabius femi
nec vocis exilitate frāgit: aut sensuiter tremere: nec vicia ebrietatis effin
gat: nec seruili vernilitate imbuat: nec auaricie nec mer⁹ dūcat
affectū q̄ neq; oratorū sūt necessaria: ⁊ mentē precipue in etate prima te
nerā adhuc ⁊ rudē inficit. Rā frequē imitatio trāsit in mores.

De memoria.

¶ Memoria q̄ est: firma animi rerū x̄bor ⁊ dispositōis pceptio duplex
est. naturalis ⁊ artificialis. Ad naturalē q̄ excolēdo augeat: confert bona
valitudo digestus cibis. Liber cogitatōibus anim⁹. S; exercitatio ⁊ la
bor in primis. Cōfert etiā diuilio ⁊ cōpositio rerū ediscendarū. Ediscēda
est aut tacite si nō subeāt alie cogitatōes: si vero subeāt murmure exin
guēde. Tētiādag ⁊ expleda sepe memoria est: ⁊ pauca primū ediscēda
Inde aliqd ⁊ difficilis quotidie adiscēdū. Si memoria natura sit duris
oris ordog rerū est cōplectēdus. Artificialis cōstat ex locis ⁊ imagin
bus: in locis hec seruāda. Multitudo cop. Si do. Egregia meditatio/ cu
tusq; quāti loci notatos: solitudo locop. Dissimilitudo in forma ⁊ natura

De carminibus.

mediocritas magnitudo. nō nimia lux aut obscuritas: mediocritas intervallor. Imagines cōstant ex similitudine rerū ⁊ verbor. imagines ex similitudinib⁹ sūpte debēt esse notē nō nimie nec vagē aliqd notū agētes. insignit pulchre/vel turpes/vel exornate/vel deformes/vel ridicule
¶ In memorie artificialis exercitatioe hec precepta tradunt. Ediscendorū saltē iterata repetitio. Significatio es imaginū cōsideratio. Frequē collocatarū imaginū resumptio.

¶ Habet Pallauicine plenius opus q̄ constituerā: que non modo ad ep̄as sed ad declamandū via tibi aptior est. Artē enī dicēdi in angustis redactā q̄ est optimus p̄ficiendi modus: p̄ quedā elementa ⁊ capita cōspicias: que tibi simpliciter interpretata ad Ciceronis ⁊ Fabij disciplinā facillimū aditū dabūt. Quare hos cōmentarios ex eisdē fere excerptos enī vbi multū apud illos p̄feris: tanq̄ cui itineris duces ⁊ cōmitra habeas: vt exercitatioes tuas ad certas artis formulas p̄ ip̄a rerum indicia dirigas. Vale itā imitando exornationes ⁊ cōtias ludendo. Esopi fabulas varie narrādo ⁊ scribēdo: ac versus in p̄sam solūdorū ex te multa cominiscendo stilum exerce.

¶ Sulpitij Aerulani de cōponēdis omādīs q̄ ofonibus ⁊ ep̄istolis.

¶ Finit.

¶ Iodoci Badij Aicēsi de carminibus carmina.

pedum.

Qum subsint metro pes syllaba tps ⁊ ordo

.i. vulgari metro.

Sex aut quinq; pedes sint trito: syllaba bina

scz pendī

Sit vel terna pedū: cui terna quaterna be lunxi

scz syllabe

scz tēpora.

Tempora: nāq; breui sunt singula. binaq; longe

scz hexametro ⁊ pētametro.

Hincq; pedes tantum sex aptos colligo quorum

Poscitur ex longis spondeus constare duabus

.i. postposita.

Syllaba longa breui subiecta vocatur iambus

Pes citus: oppositē sint longa breuiq; trocheo

Dactylus ex longa breuib⁹q; duabus habetur

Oppositas anapest⁹ habet: tribrach⁹q; breuis tris.

His p̄ceulematicū breuib⁹ sub quattuor addunt.

¶ Metrū est certa pedū syllabarū ⁊ tēporū suo ordine positorū cōmēsuratio. Sūt autē i vulgari metro pedes sex aut quinq;. In pede illi apto syllabe due aut tres ⁊ licet ex quattuor breues: p̄a sūt tris aut quattuor. Itā

A.

Sulpirii Verulani.

brevis vultū tēpus: longa duo habet tēpora. Unde colliguntur sex pedes.
Nā si due sint syllabe aut ambe sunt lōge et est spōdeus: aut ambe bre-
ues et non est pes aptus q̄ duorū tñ tēporū d̄: aut perichius. aut altera
lōga et hoc dupliciter: aut prior et est trocheus: aut posterior et est iābus.
Si tres: aut tres lōge et nō est pes q̄ sex essent tēpora: aut tres breues
et d̄: tribrachus. aut due lōge cū breui et nō est pes q̄ sic q̄nq̄ sint tēpo-
ra cū tñ quattuor esse possint. aut vna tñ lōga et hoc vel puma et est da-
ctylus: vel postrema et est anapestus: vel media et sic cōstet ratio tēporū:
sed illa p̄ceptis cōtreptio brevis inter lōgas nō cōuenit heroice grama-
ti. in iābīs aut si brevis p̄ponit binos facit iambos. In lyris et comi-
cis si brevis subditur binos trocheos.

¶ De ordine horū pedum in hexametro.

Hexametrum pedibus loca sex dat rite duobus
Spondeo sextum p̄p̄lū. tibi dactyle quintum

.i. dactylū et spondē.

Quattuor arbitrio reliquis utroq̄ locato.
Verum hec sepe alius pes occupat: unde solemus
Dum fit hypermetrum tibi dactyle subdere sextum
Sed tunc absumi superans vult a comitanti.
Et rerum pondus ineroꝝ languorū be loquentis
Quintum spondeo parat ut sis dactyle quinto
Et p̄ocleumaticum variis damus ac anapestum
Tempora q̄b̄ pedibus seruant cōsonantia iustis
Et quia cōmunis finalis syllaba queuis

.i. vltimus pentametri.

Undecimus tribrachus: sextus solet esse trocheus.

.i. difficultas.

ut pentameteris et heptameteris.

At gravitas horū: cesura. licentia batum

Signat iambe locum tibi ternum siue quaternum

.i. syllaba pedis.

.i. vocabulo.

Aut aleum: ut tribrachos: si p̄ima sit vltima verbo.

¶ Ioan. Sulpirii Verulani de versū scāssione/ de syllabarū q̄ntitate/ de
heroici carminis decore et viris/ de pedib⁹ et diversis q̄lib⁹ carminū p̄ce-
pta/ de q̄ illoꝝ p̄uentionib⁹ obseruandis ad Cypria. Smagis lege feliciter
Castalios Ianices et amena virena soror.

Si peragrarē cupis iam tibi pando fores

De duce melliflūo modulabere carmina cantu.

Et noctes daphne mi Cypriane comam.

De carminibus.

Arimen hexametrum heroicū duobus legitime cōficit pedibus dactylo et spōdeo. dactylus ex tribus syllabis cōtat: prima lōga et duabus breuibus ut carmina. Spōdeus ex duabus syllabis lōgis: ut cārant. His aliq̃ loci sūt p̃p̃ui/aliq̃ cōes. Quitus dactylo. Sextus spōdeo p̃p̃ui. Quos res vero cōes. Pōnit tñ spōdeus interdū in q̃nto loco p̃ dactylo. P̃terit. Si cōtā lōgo iuducim⁹ ap̃enino. q̃d q̃dē sit tēporis ratiō. His enī syllaba breuis ymi⁹ est tēporis lōga duorū. Lōis ymi⁹ cū dimidiō: q̃d p̃ficiat ar bitrio n̄so. Sūt naq̃ dactylus et spōdeus i tēporib⁹ pares. Si aliū pedes in eo aliq̃ carmine reperiant: ascribant licentie poetarū. Qui eadē ratione anapestū et p̃ceumaticū adhibēt. Virg. Fluvius rex eridanus cāposq̃ p̃ oēs. Idē. Custodes sufferre valēt. labor ariste crebro. Lucreti⁹. Lenue cauati oculi cava tēpora frigida pellis. Manlius. Duedechate mouū cōstant dissētiq̃ cuncta.

Pentameteri p̃rimis te dactyle subdo duobus
Te de grauis spōdeus: vel utrūq̃ vel ut lubet
Verum concine te dactyle nosco p̃terire. (altz)

Ternum spondeo: reliquos concedo anapesto

Sut si post p̃rimos superat que syllaba binos

Hereat extreme: duo dactyli eam comitentur

Pentameteri elegiacū cōstat ex duobus p̃imis pedibus dactylicis vel spōdaicis vel alter⁹: et p̃tēmemeri lōga siue natura siue pōstio: q̃ iuncta cū vltima eius syllaba spōdeū facit postremisq̃ duobus dactylicis et p̃tēmemeri p̃tactis. Hāc ut ait Quint. vltima syllaba idifferēs est. et c̃ero in oratore postrema syllaba breuis an lōga siue. si versu q̃dē refert Dec illi. tantā enī accipim⁹ q̃tā exigit ratio versus. Ideoq̃ in fine hexametri nūq̃ trocheū sed semp spondeū esse dicimus.

De elemētis differētis et potestatib⁹. Biscē. **P**rima l̄gar diuisio.

Per se que voces faciunt vocalia dices.

Consona vocali que consonitare videbis.

Quia ad syllabarū quantitātē plurimū facit litterarū cognitio ponā quas Sulpit⁹ in examine posuit quasdā litterarū diuisiones: quarū hec sit prima. Litterarū alie vocales alie cōsonātes. Vocales sunt q̃ p̃ se ple nas voces faciūt: ut a e i o u: et y grecū. Cōsonātes que cū vocalibus sonant ut relique oēs.

Sc̃da diuisio.

Peter tante sonant vocalia semiuocantem

Fvero et quorum vox p̃resonat estimo muta

Sc̃da: cōsonantiā alie semiuocales: ut oēs que in p̃p̃ui sonū desinūt p̃ter f: ut l m n r s et x. Alie mute ut que in sonū vocalis desinunt: r q̃ addit: q̃ grece phi d̄: sūt ergo nouē b c d f g k p q t̄: q̃ ideo mute: q̃ p̃sonā dicunt. Ideo aut̄ parū sonāt: q̃ in fine maior est son⁹ q̃ in p̃cipio: A. ij

Sulputi Uerulant.

vnde que in ppiis soni desinūt semivocales dicunt que in soni vocalis mute. Et ob eandē rationē iābus a breui incipis pes citus ē: et non trocheus in breuē desinēs. In carmine dico vocalis et muta subaudiēdo elemēta aut grāmata: q; sic cōgruit.

¶ Tertia diuisio.

U sunt consona et i vocali iuncta sequenti.

¶ Tertia est: vocalis alie semp manent vocales: vt a e i o. alie qñq; cōsonantes sunt: vt i et u possit ante alias vocales aut leipas in eadē syllaba: vt ianus secur adicio locus ius. Item vado venio video volo vul ius. Dico in eadē syllaba: q; si diuidatur vt fere in peregrinis proprijs erit vocalis: vt iason iasus iacchus iacobus Iesus ioseph iolas iulus: dicitur in trisyllabū iulius.

¶ Quarta diuisio.

I dum incōpositum claudunt vocalia iunctum

Aut clausere semel qñq; resolutio facta est

Sit tibi pro duplici: velut x aliquandoq; zitta.

¶ Quarta est: cōsonantis qdā sūt duplices qdā simplices. duplices sūt x. sēp zitta frequēter et i positi in dictōe simplici inter duas vocales quarū alteri cōiungit in eadē syllaba: aut iuncti sunt priusq; p declinationē altera erat ablata aut p resolutionē diuisa. Exēplū vt graius mai⁹ cains eius hui⁹ cui⁹ peius pōpeius: veli meo cla rē. Dico terr⁹ est: dū vocalia. i. duo claudūt i incōpositū. i. simplex: hoc est ante cōpositionē. iuncti. i. alteri vocalizant: dū duovocalia clausere semel qñq; resolutio syllabe facta est: tūc. i. si sit ubi p duplici cōsono velut x est sēp duplex consoni et 3 alique: q; pizoma scōaz corripit: dco i incōpositū q; bīugus et triug⁹ pū mā corripit: q; i simplex est cōsonās. dico iūcti: q; si neutri salte ante resolutionē iungant erit vocalis vt tenuis. Que vero p declinationem alterā vocale auferunt vt cai pompeii cui huius: aut resoluunt vt troius a. um. adhuc primā aut quā habent positionē pducunt. Ceteri consonantes sunt simplices.

¶ Quinta diuisio et sexta.

Quando l et r curtam muta preeunte sequuntur

Cōmunem reddunt: quoniam per sepe liquefcunt;

Ad simul n q; vel s liquidas posuere priores

Ad nunc ecclipsis: vocale necat sinalephe

Nam vox vocali finita vel in sibi subdi

Uersu vocalem secus haud permittit eodem

et non absumpsit.

Sepe tamen tantum maro corripuit preeuntem

Sic tamen vt capiti monosyllaba longa locetur

¶ Quinta est: semivocalis qdā sūt liqde vt l et r. qdā nō salte in vsu nro vt relique. Ideo aut l et r sūt liqde: q; quonies vocalē naturaliter longā

De carminibus.

sequit muta cū altera earū: tūc effici cōis. nā ppter duas psonātes pōt effici lōga: z ppter liquecētia alterius pōt manere breuis: vt cathedra illecebia tenebie pharetra repleo z sūtia. Ideo aut opz vt mura pcedat z liqda sequat: qz cū muta in vocalis sonū desinat z liqda ab eo incipiat pōt fieri quasi sinalephe qdā: ita vt ambe psonātes in vnā pteractū intelligāt. Dixi itaqz in vsu nōr: ppter sextā diuisionē q est. Liquidarū qdā sūt vt re lique qb? nūc decēter vtimur: vt l z r. qdā olīm p liqdis habite: vt m n z a. q nūc nō nisi raro liquescēt liquescētia spālter accepta. Nā gñali ser tolet ne describi. Liquecētia est cōsūptio lre aut syllabe fm subitanā aut potētarē. Scdm subitanā absumit vocalis z m cū vocali a voca li sequēt quoties in diuersis dictōib?: sed in eodē versu ante vocalē pōt mūt. Absūptio aut m dī ecclipsis: vocalis cōstrictio sinalep̄ha seu sinalephar: scribit enī p ornō aut sinalep̄ha. Prohibemur aut aliter postvocalē aut m ponere vocalē: qz cōtinue vocales facerent numū hiatū: z qz ois vocalis aperit os qd m claudit volūt numis subitā fieri agnōnē: vbi post m sequat vocalis. Arg. nō licēter sepe vocalē ante vocalē nō absumit sed corripit. Propterea o z i z reliqua monosyllaba etiā ab alijs poetis in principio carminis posita neqz absumunt neqz corripit solent: vt o vtiō nā rē. Sed in medio corripuit Maro: vt Te condon o aleri: trahit sua quēqz voluptas. Idē Arg. interdū in diuersis carminib? facit hmoi absumptionē: sed nō nisi in hypmetris. i. qbus supabādat syllaba: vt Sulpitius de clauibus. Nāc autē psumptionē fm substantiā olīm etiā a patiebat: vt idē Sulpitius late docebit. Propterea vt statim dicā u post a. g z q interdū sic perim videt. Scdm ptatē aut absumunt vocales qn nō faciūt diphthogon vt i z u qn cōsonātes sūt: z qn diphthogus corripit a vocali sequētur pieo pieustus. Et cōsonātes qn due nō pducūt pcedēte vocalē posttōc: qz dat vt dixi nūc l z r z olīm m r z sy i Sulpit. vidēbimus q de posttōc aliter q Alexander loquit. Ex his aut elici pōt sexta diuisio q est. Liquidarū qdā antiqz tūc qdā etiā nobis in vsu sunt. Que vero nobis in viū sūt nō pte facere vt lōga breuis fiat: vñ matris semp pumā pducit qz mater eā pducit: patris vero cōem hz: qz pater eā corripit. Sed nimis plius flo vñ aptus esse laboro.

¶ Septima diuisio.

Nō u p̄positis s g q rite tacebis

Quando illi iunctum vocale aspereris alitrum

Quoqz perraro censetur littera mettro

¶ Septima est. Nam quedā semp vñ lre hnt: quedā interdū amittūt: vt u post s g z q in eadē syllaba cū alia vocali positā: vt aqua redezū: qz due si u vocalis esset scdā pduceret diphthogon: fm psonā prima pducere posttōc cū vtracqz corripit: sūt suadeo z iuctus: sed si fiat diuisio syllabē in exemplis a Sulpitio adductis tūc u vocalis habetur sicut etiā in illic p̄solūda z alijs vbi diuisim a vocali pferit. Propterea h raro reputat p lra in metro: qz reuera nō est nisi aspiratōis nota. Arg. nō interdū p cōsonante habere videtur.

A. M.

Sulpitii Verulani.

De vocalibus in eadē dicte cōtractis ⁊ de poetarū vitiis licitijs.
.i. syllaba.

Ex vna geminas aut ex geminis facere vnam.

.i. pmitteremus oibus.

Parcius audemus: tamen hec contracta lineamus.

Qui diis si simul sis sisdem pluraliter sisdem.

vt deest decrā deero deessem deesse.

Et de quando per e sequitur sum: iungito deinde

Dehinc. deinceps. huic cur: cū semī plurima p̄inde.

At licet antiquis videamus multa licenter

Dicta: tamen legem puer obseruabis ⁊ artem.

Poete iterdū vñā syllabā p̄ diuersim diuidit: vt ahen⁹ p̄ enus: illue trisyllabū p̄ dissyllabū. Interdū duas p̄trahūt in vñā: vt p̄heton p̄ p̄ha eton: eripedū p̄ aeripedū. P̄cetera interdū p̄onit̄ breuē p̄ longa ⁊ lō gam p̄ breui: verū nos lege seruabimus: que p̄mittit vt ex duabus vocalibus vñā faciamus in his dī dīs ⁊ ceteris i textu positis. De his autē oibus audiendus est Sulpitius.

Uigit carmina p̄ pedes diuidere facile possis nō te lateat q̄ qñ i vt au iunctū in p̄ncipio syllabe alicui vocali vel sibilī vñā efficit syllabā est cōsonā: vt ianus vates iuno vinū vultus maī. ⁊ affit cōsonā in ter duas vocales posita vñā h̄z duplicis cōsonātiō: vt maia troia. Talis etiā remanet in casibus deductis p̄ diminutiōnē recti vel ḡi: vt cui huic cai ⁊ p̄pei in vocādi casu: p̄terq̄ in ei diō p̄nois in quo vocalis est ad differētiā heī interiectiōis. Inue. Ire viā p̄gāt ⁊ eidē incubere secte. Lucretius tñ monosyllabū p̄tulit libro sexto. Sed trānuio q̄ vultus marim⁹ ei est. Inuenit ⁊ p̄ simplici p̄sonāte posita in cōpositis: vt i reice reica⁹ ⁊ sibilis. P̄isciano auctore. Rōnūq̄ ambe he cōsonātes dissolunt a poetis p̄ diuersim in vocales. Virg. Arma virū tabuleq̄ ⁊ troia gaza p̄ vndas. Troia trisyllabū p̄tulit. Martia. quoq̄ cai dissyllabū. Si donare vocas p̄mittere nec dare cai. Dul. Recipe pompeī deductū carnē ab illo. Pompei trisyllabū fecit. Idē. Te quoq̄ nūc saluo p̄soluēda mihi. p̄ soluēda pentasyllabū. Rōnūq̄ ex duabus syllabis vñā facit p̄ Syne resm. Virg. Fixerit eripedē ceruā ⁊ aut erymāt. p̄ aeripedē. Dul. Bus reus ille aries villo spectabilis aureo. Manil⁹. P̄heronē patrio curru p̄ signa volantē. Subtrahit fere vna vocalis in scansionē harū dictionū dī dīs i iō ee: q̄ cū suapte natura dissyllaba sint: monosyllaba p̄ncipian tur: vt apud Virg. Dī deeq̄ oēs studiū q̄bus arua tueri. Sic ⁊ idē. Sed tñ idem olim curru succedere fueri. Idē vettros tollimus in astra nepotes. Id quoq̄ i deinde ⁊ p̄inde. Virg. Experiar tu deinde inbeto ceret amyntas. P̄uide tona eloquio solitū tibi meq̄ timoris. Voces quoq̄ sum es est a vocali incipientes cū de p̄positiōe cōpositē patiunt idē. Lucan⁹. Non deest plato seivnus v̄ditor auro. Dehinc ⁊ deinceps ē

De carminibus.

furā similē subest. Iuue. Dehinc clamore pari concurrūt & vice teli. Ho-
ra. Redde age q̄ deinceps rursū vīdū dū. Subtrahit & in cōpositis a
semi sequēte vocali: vt semianimis semihomo semiustus. Qui. Frigidis
or glacie semianimisq̄ fuit. Virg. Semihominis caci facies quē dira te-
gebat. Qui. Semiustaq̄ facie vigilata nocte ylator. Atrius & Maro. in
integra dictōe. Seu lento fuerint alucaria vimine texta. Idēz & u. p̄er
cāpos pascunt equi que gfa curruū. Ideoq̄ aduertēde sūt eiusmodi sin-
cope. Sicut & epempheses q̄ necessitatis gfa adhibent. A post g & q vo-
cali sequēte euascent: nec h̄z yllam ym̄ lūtere: vt lingua aqua. Sic etiā
post s sequēte a vel c: vt suavis suesco: q̄ in scansionē dissyllaba p̄ferūt
h̄z videant tres vocales h̄re. Qui. Qd̄ male p̄suades vtinā bene cogere
possēs. Reges tñ in Thebaide Stati. Immo agite & postis quas nox
inopina lauat. Et apd̄ Hora. Cū mihi nō tñ furesq̄ fereq̄ suet. In sue-
uis tñ populis semp̄ seruabit. Adicit & vocalis in fine p̄cedētis dictōis
si sequēs a vocali incipiat. Sicut si p̄cedēs dictio in m̄ desinat & sequēs
incipiat a vocali: cedit illud in cū p̄cedēte vocali. Virg. Litorea multū
ille & terris latus & alto. Nec si secus ac dicta sūt apud aurores inue-
neris: ascribio auctoritati. Elidebis enī plerūq̄ nō fieri synalephen aut
enclipsim. i. cōp̄essionē abiectionēq̄ h̄c aut syllabesed vocalē extremā
longā bicuiari sequēte alia vocali: vt Insule tonio in magno quas dira
celeno. Elictor apud rapidū sumoetra sub illo alto. Le coudon o alexi tra-
hit sua quēq̄ voluptas. Itē ex vi enditece sequētis vltimā acutā cori-
pi penultimā natura longā. Virg. Uno eodēq̄ igni sic nfo daphnis amo-
re. Idē. Una eadēq̄ vis sanguisq̄ animusq̄ sequunt. Qd̄ qdēz etiā sine
enditeca vsurpāt auctores rōne accēsus. Nā in simplicitate p̄ima acutū
p̄iopi? Hoc eodē ferro stiller vterq̄ cruor. Calphurni? Rupe sub hac
eadē quā p̄ima pinus obūbiat. Fit & suberatio h̄c in fine versus h̄y-
meri. i. vna syllaba abūdantis quē qui sequit̄ est necesse a vocali incipere
& ip̄m vel i in vel in vocalē desinere. Virg. Aut dulcis vulcano musti de
coquit humore. Et solis vndā tepidi dispumat ahēni. Scandes aīr scd̄
p̄ncipiū Betfoli. Illud nō arbitror p̄teressidū q̄ si versus incipiat ab
o allaye vocali q̄ partē oratōis cōficiat: & sequēs dictio incipiat a vocali
nō sit subtractio: vt apud Tibullū. Q ego ne possem tales sentire dolo-
res. & Qui. Q vtinā tñ cū lacedemona classe petebat. S quoq̄ finolis lit-
tera cū p̄cedēte vocali succidit: sed rarissima. Virg. Inter se coisse vi-
ros & decernere ferro. Aliter Seneca legati cernere. Martia. Sardoni-
cas smaragdos adamantes iaspidas vno. Ennius. Interea fugit albus
subar hyperionis cursū. Virg. Aut ouis fetus aut viētes culta capel-
lā. Aliq̄ sola. Auadrigarius cui? meminit Sellina. Maiorū spacio ac
bueris subest ire. Lucre. Arbous veteres decidere falci? ramos
Qd̄ verustissimi vt Cicero monet etiā in soluta oratōe in oibus terminis
tis in u v cōsonāce sequēte faciebāt: vt albi p̄ncipes & digni locor p̄ oi-
bus & digni? Rōnūq̄ & in p̄ncipio dictōis postar: vt Tibullus. Q pe-
reat q̄cūq̄ legit viridesc̄ smaragdos. Syllaba bueis p̄ longa aliq̄ po-
nunt: vt Qui. Vitit h̄ygestra de tot modo fratribus vni. Virg. Limi-

Sulpsitū Uerulani.

naq; laurusq; dei totusq; moueri. Nam iambum vt auctor est: Gaetius
 heroicis versis nō recipit. fit autē id frequētius in cesuris. *Arg.* Per
 terrā ⁊ veris puluis inscribitur haīsa. *Lōga* verō ꝑ breui rarius. *Arg.*
 Et lōgū formose vale vale inquit sola. *Vois.* Vale vale caue ne titubeas
 mandataq; frangas. Quāq; Seruius dicit esse a cauo cauis. *Quidius.*
 Quō tibi donauit p̄side latus emi. Sūt tamen q̄ legant emō: vt si tēpus ꝑ
 tēpore positū: vel ꝑ nondū p̄solū. *Diice* h̄ nullā vim lūtere iure in me-
 tris habere. Habet tñ qñq; vt apud *Maro.* Turuq; canit hymēcos et
 post habita coluisse famosꝑ hic illius arma: ⁊ apud *Iuuenalē.* *Euēdum*
 recte cū ꝑpter plurima tum his.

¶ Quot quibusq; modis pūme syllabe q̄ritas discernat.

Uocalis monstrant mensuram littera duplex
.i. positio ⁊ diphthongus.
.i. compositio. .i. deriuatio.

Prepositura: figura: sequens vocalis: quigo:
vt de preteritis ⁊ supinis. .i. auctor.

Regula cōis: c̄mentū: accentus ⁊ vltus
de pūmis medijs ⁊ vltimis syllabis.

Et triplices leges quas lubiungam speciales

Syllaba pūma ea dicit que est in principio dictōis plurū syllabarum
 Eius quidē quātitas octo modis cognoscit. *Positio:* *Diphthōg:*
Prepositō: *Compositō:* *Vocali.* ante vocalē: *Deriuatō:* *Regula* ⁊ *Ex*
emplo. *Discendū* tñ est: q̄ cōsonantes neq; ꝑducunt neq; corripunt qđ
 est vocalis: sed ꝑducunt ⁊ corripūt.

¶ De positioe.

Si post vocalem duo plura be consona listam:

Uno sub versu: vel parte duplex in eadem

Seclusa liquida: ꝑducetur positura

Nā breuis: est muta liquidaq; sequentibus anceps.

¶ Positioe cognoscat prima: vt carinē aria maia. *Positio* dī qñ post
 vocalē sequuntur due aut plures cōsonātes aut vna geminata: aut vna
 duplex qualis ⁊ t i q̄ vbiq; sunt facit ꝑcedentē vocalē esse ꝑducā
 vero in eadē dictōe post mutā sequat vel l vel r aut interdū m vel n q̄
 qđe sunt ꝑcedēs vocalis si natura fuerit breuis cōis efficiat: vt *atlas* ⁊
nebia: ⁊ *thmon.* i. numerū: *tecnō.* i. filius apud *Euripidē.* *Mortua.* *Ant*
capta ē alia nuda lacena cino. *Idē* *Delectat* mariū si ꝑniciosus *thne*
mon. ⁊ etiā in diuersis dictionibus. *Qui.* *Discolamq;* *enidon:* *grauidaq;*
amachista *metallis.* qđ exemplū rarissimū est. Sed si integra dictio ꝑ
 dēs vocalis natura fuerit lōga sū tenorē seruat: quā ꝑpter nō licet di
 cere aratrū penultima coreps. *Positio* etiā fit in diuersis dictionibus
 si vna desinat in consonantem. ⁊ sequens a duabus pluribusꝑ inapit

De carminibus.

consonantibus. Virg. Tribulatio trahere et iniquo perdere rastro. Nec te decipiat illud virgilianum. Ponite spes sibi discessit hec et angusta videre non est cui abiciat. Hoc quoque horatianum sic purgari posse etiam Iudiciano fauere videt. Anquinius insani ridentes premia scribe: quod extrita vim sua amittit et liquida quae post mutam remanet praecedente vocali redditur antiphras. Sed huiusmodi scriptura vitanda sunt. Si vero dictio post breuem vocali ab una duplici consonante incipiat non est positio. Lucanus. Tales fama canit tumida super equora xersem. Virg. Jam medio apparet fluctu memerosa jacynthos.

De diphthongo.

Syllaba quando duas vocales vnum retinentes

Una tenet longam diphthongo ponimus ipsam

Quam vocale sequens solet abbreviare latinis

De diphthongo: ut audio. Nam vbiq[ue] diphthongus ibi syllaba longa in latina dictionibus nisi sequatur vocalis: ut p[er]ire p[er]cussus etc.

Quippe diphthongi vnum tempus et semis habent: ut satis late Torrellius explicauit. Et in grecis producantur: ut in eacus eas et cagruus. Quidius. Neacus eginā genericis noie dixit: ut ait Lucanus purus in occasus: sed per gurgitis eas. Virg. Surgite iam medio portans cagruus hebius.

De prepositione tam composita quam diuisa.

Prepositura suam mensuram semper habet

Per vocalis eam: vel si positura sequatur.

De prepositione: tunc sunt compositae quae simplices nisi per vocali sequentem complant aut per positionem producant. Corripunt enim deamo p[er]cussus passus. Producant adicio abicio coicio subicio obicio in cio positio: quia iacio etiam dum mutatur a in i habet consonantem in principio nisi finem licet abiciatur. Unde non magis excipit abicio quam abiuro. Sed audiamus Sulpiciu[m]

De prepositione. His enim prepositio sua quantitas seruat in compositione: ut edico. Excipit ad ab sub ob in cum quae compositae cum verbo iacio producantur positio: ut adicio. In trissyllabis vero coes ferunt ego tamen produci reperio nec sine metaplasmo fieri posse aliter video. Quidius. Adice troiane sua saepe antenota pacis. Virg. His germana malis oneras: atque obicis hosti. Nam illud Lucani figuratum esse oportet. Cur obicis magno tumultum manescit vagantes. et Syllabi. Arritat in p[ri]mos: obicisq[ue] imania m[en]bra.

E. de. pro. pre. se. simul et di. non subeunte

id est cum quouis.

Vocali cuius componens non breuiabilis

Pro tamen ante fugus fugio fugo pheta neposq[ue].

Et curo terrens fateor fari pero fundus

Cellaq[ue] cum phanus phano et fecto breuiamus

Utrum propro: verbum pro profundo profectus.

plepsis et similia.

[illegible]

¶ **W**e pie e se cōposita vbiqꝫ pducunt: nisl sequat vocalis: vt de albo et de auro, equidē tñ siue ab e siue ab ego fiat corripit, bi quosqꝫ pter vtrūm in disert⁹ vero sūbtrahit alterū i q̄ est i dissero. ⁊ cōposita a greco dis vt dilema. Xē vbiqꝫ vtriusqꝫ nisl in refert qñ significat distat vel esse vult: qñ sit a re notē. Iulian⁹. Dia nec minimo sane discrimine refert. Sūg. Est numerus neqꝫ enī numero cōpēdere refert. Et i trib⁹ pteritis rep̄ perī retulit reppulit in qb⁹ idco geminant cōsonantes quarū vna extra raro inuenies corripit. Catullus. Si reditū retulisset is haud in tēpore lō go. Syllus. Troiugenis repulit penos solitqꝫ secut⁹. Dunt. Quocqꝫ ferros repulit doctis medicant⁹ igras. Bufoni⁹. Apsavit collo quē reperit laquen⁹. Reduco vero qñ pducit vel fit ex adduco vel sumit aliud d: fit aut reddo ex addo. Dora. Dñ tibi dent capta classē reducere itroia. Idē. Palma negata mactū donata reducit opimū. Lucreti⁹ pduxit relatiū. Id rursū celi cellatū tēpia receptrā. Dunt. Redde parim nobis helens melēlaus habere. Idē. At redit⁹ sibi qñqꝫ suos amat ⁊ sibi qd sit. Ante sollicitis cōparat articulis. Atcidō quosqꝫ pducit volūt: vt rejicē ne maculis infuscet vellera pullis. Abi nos dicamus diuersim ⁊ pcelemantē esse. Hā pedes q breuiiores aut lōgiōres sūt quattuor tēpib⁹ versus heuolus nō admittit. Quare si qñ aut tābū aut trocheū in eo inuenisse vt deberis scias illic ecrasim adhiberi. Sequamur igit pascian⁹ i reicido: q Sūg. in hoc versu. Tityre pascētes a flumine reice capellās. pdoc leumaticū inquit posuissē p dactylos ⁊ p iunū i simplex cōsonū esse qd ⁊ p apinū cōfirmat auctoritate. Tela manureictqꝫ canes in vulnus hīs tes. pdoc vbiqꝫ pducit pteretqꝫ in his quoz bona pars magis a pcul ⁊ aliquot a ppe aut poto deduci videt. pdiopero pterus pñfisco pñctus pñepos pñella pfugus pfugio pfatus pfanus pfatus pñitico pfundo pfidus: ⁊ nisl sequat vocalis: vt pauus: vel aspiratio vt phibeo.

¶ De figura seu cōpositōe regule a Sulpitio prætermisse.
Simplicium norma numerabo compositiua.

De carminibus.

**Quāuis vocalem variant dum consona seruent
Sed quedam a nudo velut innuba pronuba demo.
Et quedam a iuro ceu deiero pētero iungo
Et quedam a notus ceu cognitus agnitus addo
forasse a fio velut infio: suffio subdo
forte comitia & ambitus vel semisopitus.**

¶ Syllaba in cōpositionē & extra cōpositionē eiusdē manet. Quātis si cōsonās sequēs eadē litterā si ipsa vocalis mutet. vt sicut quero h3 primā longā dipthōgōta & iūro qđ sine dipthōgō scribit: mediā. Et sicut eadē primā corripita & occido mediā: qđ a cedo eadē pducit. Ab hac regula discedit pñub⁹ & imub⁹ a nudo deducta: & cōnubū qđ scđaz cōem habz. Sicut deiero & pētero qđ mediā corripit cū primitiua primā illi cōrespondētē pducant. Itē caudicis maledicis penultima bicui a dico prima lōga. Itē cognit⁹ & agnit⁹ mediā breuē: notus prima longa sit. Semisopit⁹ so corripit quā sopit⁹ pducit. Ecōtrario ambitus & comitiū scđam pducere cōperiunt cū itē ab eo primā corripiat. Si ergo querat cōfido quāta sit scđaz: queres regulā de facio: ita de offio.

**Compositum partis retinens i sine prioris
Hanc breuiant medius: sicut tubicen: sed ibidem
Explas: iungetur ei tībicen: vbiqz.**

.i. in oibus casibus.

Et si non tenet i semper vox congrua flectit

¶ Quā prius para cōponēs nō monosyllaba desinit i oib⁹ casib⁹ i i quā corrupto vocabulo: tūc illud i corripit nisi oblit positio. Exēplū de auri pñibus vt ops clarifico clauiger dapifer ignātor⁹ quadring⁹: sed vt dixi bige trige quadrige & illa: vt aurige sit ab aura & ego cōpōstū quā si aurige qđ duplū in longū cōtrahūt qđ & tībicen facit. Exēplū de pōitione vt semiscriptis: falsigraphus qđ cōem h3 ppter mutā & līgā dixi nō monosyllaba & in mediis breuiat: qđ vt vidimus dī pducit: vt diduco diligo: sicut illicet scz idē in masculīno. Siquis siqua & illa. Adde in oib⁹ casib⁹: qđ obliqui hox l3 habeāt i in priore parte nō tū corripit illud & tūcūqz qualicūqz pñlibet pñis vterqz pleriqz aut pleriqz tantū dē & illa. Juuenal. Quāticūqz domus conset. Marcus manūus lib. d. Om ne qđem signū sub qualicūqz figura. Itē vt dixi tībicen scđam semp pducit: sicut ibidē & vbiqz ppter monosyllabā vt volūt ad illa: itā tamē & idēdem penultimā corripit. Et hec de cōpositione. Aliter aut loquitur de eis Sulpitius docens cōpositionē ad accentū cognosci quātitatē: de quo postea loquemur: nunc audiamus Sulpitium.

¶ Quareqz id nobis bis & bi cōposita semp corripimur sequat positio: pter binus bige binus. Cōpositione: vt si pono cōponat cū pte dicit

Sulpicii Verulani.

mus prepono penultima pducta. Si lego cū q̄ corripimus penultima
vt plego q̄q̄ recti? cōposita ex simplicib? meliusq̄ obliquor q̄tias ex
ntō q̄ eductio cognoscit. Nulla tñ syllaba cōpositiōe cernit: nisi sit pe-
nultima inter duas medias vel fieri possit: quē demū accētū pducto vel
corepto cognoscit.

¶ Sequens vocalis.

Vocalis breuis est alia subeunte latins

vt ab ita et ei diphthongo: dirceus spondeus.

Attamen ex longis raptim producit eus

I preeunte velut speciei quinta dat ei

Productum: vt fio: fierem fieriq̄ remotis.

Aer ā dūs quibus aha addatur ā obe.

Ut tua metra petunt dabitur genitiuus in ius

Corripit alterius semper: producit alius.

Longa fere veris alia subeunte pēlāsgis

Vocalis dabitur: tamen interdum breuiatur

Cestis iambus erit: necnon hyades ā iacchus

¶ Vocalis ante vocale in latinis fere corripit: vt deus meus. sed quæ
grecis in e longū aut in ei diphthongū veniūt pducunt. Et in q̄nta dedi-
natiōe oīa quæ habēt e inter duo i. pducit ipm. Itē fio vbi nō h̄ e ante
r: vt fiebā siam itē. Et cetera in textu posita cū grecis.

¶ Potissimū autē in grecis pducunt q̄ diphthongū hñt: vt dio thalia: sed
et alia multa quorū q̄dam hæc enumerauit. zolus troilus: sicut zoe troes
colus stotus talgetus dio chijs pier? couis ceus geometra cac? lac-
tes pean peon peas eas phear meon meader leander ceyr haleus r̄y-
phe? cyane cyance lageos lagois meotis diana iterdū achilous enous
enyo amalthea thyas agea: trois a tros: herois ab hero amineis a mi-
nos. et cetera q̄ o mega habēt: eos eous menelaus pteflaus aonia son
chaon pharaon bidymaon amythaon lycan lapythaon chremetas ma-
chaon hicetaon parthaon miaon echion orion arion amphion hyperion
padion trion. &c. In ista mltar: vt dia agia elegia lagia lāpia hippodamia
laodamia tridamia pedia mechia magia thalia euphemia alithia et si
mltar: verū q̄ latina habēt in us poti? corripient vt lucius lucia: marius
maria: anastassius anastassa: q̄ tū plurimi censent pperā pducēda. Sunt
autē in ius greca pducēda: vt sperchius licius. et in ouis: vt troius ache-
loius. et in eius: vt peneius nercius abelei? phebeius cithereius piri?
nercius picius puameius baccheius a peneo cibelet phebe rhodope di-
thera pireo nereio perseo puamo baccho. Quedā in aiar: vt achais pan-
thais. Quedā in ea q̄ grecis in cia exiūt: vt galatea althea alexandra
cytherea medea diopoeia penelopea calliopeia cassiopea. Et i eus spō-
deus alpheus. Itē quæcūq̄ a greco finito in ita. i. e. longo nascitur: vt a

De syllabarū quantitate

dirce dirceusa: circe circusa: a crete creteus et istia, et nonnulla alia ad si-
 lom similitudinē usurpata: vt maroneus p maronianus. Multa autē cū ita
 apud grecos in penultima scribunt q̄ apud nos pducunt: vt hec eneas
 eneas. plurima etiā greca ai aut oi diphōgon et apud nos ae et oe ha-
 bēt q̄ pducunt: q̄ diphōgon in grecis et ab illis scriptis nō corripit apo-
 cali sequēti sicut in latinis. Mōga igit̄ sūt: iudea: asy palestine: acceon
 cgeon: melibceus p ac scribēda. Item melibea: sthenobea: cubea: eribea
 boetia p oe. Quedā p̄terea aethēus in oue vt imyticus: gelons: lesbo⁹
 arctous: argous: sardous et multa alia. Hōy autē exēpla apud nestorē no-
 uariēsem inuenies: q̄ pluri et inane esset cōsulto p̄termisi. Horū⁹ au-
 tē multa p̄termissa sub dictis cōprehēdenda: vt darius: helyas: andre-
 as: pegaseus: rherens: hebicus et innumeralia.

Sulpitius.

¶ Vocalis antevocalē: vt deus. Hā vocalis antē aliā semp in latinis di-
 monibus breuiat: p̄ter fieri in quo p̄ductus sequat̄ vt fierē fieri
 Arg. Quia si fieri q̄ posse negabā: et p̄ter aer in quo pducit. Sic
 et in diis dia diū. p̄terius. Romulide satiri qd dia poemata narrent.
 Sili in ahe et ohe. Idē. Auriculis qbus et dicas cūte p̄ditus ohe. Mar-
 tialis in dicit. Ohe iam satis est ohe libelle. In grecis vero frequēti-
 us pducitur: vt troes. rarius breuiat: vt hyades. Pambus. Et in qbuscūq;
 dubitatis ad exēpla confugite.

¶ De origine seu derivatione.

In derivatis si grāmata non variatur

Tempora sint eadem fuerantq; patribus olim

Hec tamen a breuib; venientia longa notemus

Regula: iocundus: staturus: serula totus

Vitupero: vires: feralis: iugera: sedes

Socius: humanus: reus cum remige petus

in obliquis. verbum.

Rex: lex: vox: humor: ceritus: venag: liquo:

Rapaq;: viginti: gradus: succideliq;

Simia de limo nisi sit cum vomere nequam

Macero: italia profusus postq; notanda

Multaq; cum scriptis mutantia tempora patris.

Mobilis et casus iumentum seria fomes

Fomentum binus nonus cum iunine trinus

Caleus opillo denus ceu iunio: addo

¶ Addit Sulpitius vociferor: sed venit a vox vocis: et regula sed deri-
 vari pōest: a rex regis sicut regina: et addit prius opportunus ab opor-

F. i

Sulpitii Verulani.

ter: vel ab ob et portu.

Ast hec a longis veniunt breuianda. Dicar et
 vt falsidicus. pnuus peiero suffio agnitus cognitus disertus et.
Dempta prius. stabillis manus et titulus vitiiq;
Dux domus atq; vadum: sopor atq; soporo lucerna;
Atq; sagax. siquidem nato seu fatuus: coma forsan
Et fortasse noto: vir forte bubulcus omasum
Forte fides. pluvia et fortasse sodalis arista
Sic et arena femur lotum ac odium varicosus
Et que deponunt aut immutant elementum
Sic aqua ofella: curulis. abes. ligula atq; sigillum
Atq; farina. mamilla. oculus. superadde sigillum
Et fragor et fragilis quater atq; quaternus anulo;
Sicut aceruus erit signatum sic et acerbus.

¶ Posset addi qñ ad vltimas syllabas iniques qñ vltimā corripit et
 qñ candē pducit. Addit qñ ouat ab o sed poti⁹ ab oue venit. Item
 nemus a nemine: sed grecū est. Et fabella: sed primā veri⁹ pducit. Itē
 numisma a nūmo aut ediuerso. certū tñ est numisma grecū primā cori
 pere. vñ hōia. in eplia. Retulit acceptos regale numisma philippos.
 Martialis. lib. i. Cū data sint eqñ bis qñq; numismata quare. Rūmus au
 tē primā pducere Iuuenal. Crescit amor nūmi qñ ipa pecunia crescit
 pterea varicosus a varicib⁹. hōia. Varice succiso. pperit⁹. Dixeris
 hec inter varicosos cētutiones. Iuuenal. Varicosus fiet hatusper. Sul
 pitii⁹ addit acerb⁹ ab acer: sed pōt deduci ab aceo aut acor. qbus primā
 corripit. Dico forsan coma: q; deduci pōt a como prime aut saltē ecouer
 so. Et fortasse noto: q; potius a nota q; a nosco venit. Et vir foue q; pōt
 a viro deduci. Itē forte fides: q; etiā in primo officio. Cicero dicit du
 rā derivationē a fio et dico. Sed audiamus Sulpitium.

¶ Deriuatō: vt donū qñ deriuat a dono as. vñ hec tradit regula. Quā
 ta est prima syllaba pūmīui tāta esse deriuatiui: vt numero et mun⁹: lit
 teratura tñ seruata. Hā relligio et relligē nō seruāt: nec ibo qñ est ab eo
 nec bobus qñ est a boue. De pteritis et supinis infra dicem⁹. Excpim⁹
 vero hec q; a bicuib⁹ pducunt. Casus qñ a cado deducit. Fuchidus qñ
 a iuuo. Legula qñ a tego. latus a tuli. statur⁹ a statū. sedes a sedeo: sed
 sedile corripit. Aires a viro. vitupero a vitio. lex a lego. rex a rego. fe
 ralis ab eo qñ mouē ferā veteres dixerūt. Seculū a secūdo vel a sequē
 do: vel poti⁹ a sene: vt vult Varro. Nequā a nequeo. vox a voco. bin⁹ a
 bis. totus a tot. den⁹ a decē. regula a rego. non⁹ a nouē. secus a secus.
 human⁹ ab humo. trin⁹ a ter. seris a seorsū et risu. rem⁹ a remoueo. cas

De syllabarū quātitate

sens a coacto, sumē a suc, fomes ⁊ fomērū a foueo, certus a cerere, ve-
na a venio, vomer a vomēdo, iunior a iuvene, petus a petēdo, loquit a li-
queo, humoi ab humeo, rapa a rapio, vigiti a bis gira, i. decē, iunētū a
iuuo, Columella auctore, Iugerū a iugo, laterna a latēdo, gradū⁹ a gra-
du vt docet Festus, rete a retineo, cune a cuncis q̄b⁹ s̄fēs sūt, Italia ab
italo rege, Sicilia a siculo rege, macero a macer, vociferō⁹ ayoco, Inue-
niunt ⁊ plurar: vt p̄fus⁹ a p̄fudo, iunior a iuvene, sed in regularū serie
oīa cōplectemur, Nec hō a lōgis corripunt, Dicar a dico: stabilis a ver-
bo stabis, man⁹ a mano siue a munio, titul⁹ a tutū tu, vitū⁹ a vito, dom⁹
a doma q̄b⁹ rectū significat, dux ducis a duco, lucerna a luceo, sopor ⁊ so-
poto a sopio verbo, ofella ab offa, farina a farre, sigillū a signo, disert⁹ a
dissero, abes ab abſū, quater a q̄tuor, i. q̄uater⁹, sigillus a tigno, acer-
uus ab aggere q̄si aggeru⁹, vadū a vado is, vel a vadoi aris, q̄b⁹ est pe-
dib⁹ p̄ aquā trāsire, arista ab areo, fragor a frāgor, i. fragilis sodalis a
suadeo vel a fodeo, sagax a sagio, anus ab ānis, noto a nosco notū, coma
a como is, vir a vir: vir⁹ a vircos vt Cicero docet, aqua ab equo, i. a pla-
no, femur a femina, siquidē a si ⁊ q̄dē, natar a no, mamilla a māmā, Fi-
des a fio: ⁊ dictū italus ab italia vel cōtra, omass⁹ ab omīne, pluuia a plu-
ui p̄terito, bubulc⁹ a bub⁹, curulis a curru siue a curuo, ocul⁹ ab oculo,
acerb⁹ ab acer, fatu⁹ a fatū tu, lotū a lotū, odiū ab odi, ligula a lingua.

Regula cōis de p̄terito.

P̄terita extendunt bisyllaba cūcta p̄iorum.
Sed fero scindo bisbo findo do sto lua tollunt
P̄teritum gemmans breuet geminantū vtrāq;
Sed cedo ⁊ pedo nolunt breuiare secundam.

vt de vocali ante vocalē, de positione.

At p̄sens memori semper sit regula menti
Cetera p̄sentis noīnam seruare tenentur.
Exceptis potui genui posui atq; coegi.

Regula vt legi, nā p̄teritū bisyllabū p̄ducit primā: vt vidi, p̄ter
dibi fidi scidi dedi ſteti tulli, ⁊ vocalē ante vocalē habēt: vt rui frui, Q̄
p̄teritū geminā primā syllabā eādē corripit: vt monidi peperī, Ce-
terorū vero p̄teritorū tāta est primā syllabā q̄ta p̄terito, Q̄d fallit i his ge-
nui posui potui coegi: quorū primē corripunt: ⁊ lōgis p̄teritis veniār.
Itē repuli retuli repperit q̄q; a breuib⁹ p̄ducuntur.

Regula cōis de supina.

Longa supina dabis bisyllaba: sed breuiabis
Creo siue queo cleorū sino lino do sto
Et reor atq; tuo: p̄teritum lata: nosco: serorū
Quis siue dum facit est penultima longa.

Sulpitii Verulani

.s. oibus preter rutum.

Abbzeuiatur item reliquis producitur utrum
Deriuata suis patribus conforinia nois
Preteritum verbi de se dat tempora quedam
Nam sem rlin ro lre: sed format cetera pzelens
Participanlqz limul pzelens per duloz futurum
Atqz gerundia: sed per rus finita futura
Cunctaqz pzelerita limul & verbalia multa
Ad nozinam debent se conforimare lupini.

Supina bisyllaba pducit priore: vt statū statū fortū scitū & citū a scio
& cio/nutū: demunt itū ab eo pter ambitū participiū & comitia: qui
tū a queo: citū a cieo: vt excito suscito cōscito: sitū a sino vt desitū: litū a
lino vt oblitū qđ ab obliuiscō: pducit: datū a do: statū a sto tñ statū?
& statura pducit: ratū a reor & irutū: rutū a ruo & nosco faciē itū: vt ag
itū & cognitū: statū a sero. In alijs aut oibus dū ui mutat in tū pducit
penul. vt amariū questū: & etiā q̄ ui nō habēt sed h̄e fingunt: vt largitū
oblitū. reperit tñ oitur? scda breui. Cetera q̄ nō habēt ui sed itū in lupi
no corripuit penul. vt veritū sonitū crepitū bibitū volitū molitū alitū
ruitū &c. In utri vero penul. pducunt: vt argutū tūtū volutū solutū &c.
Aduertēdū aut deriuatiua sequi eā partē a qua deducunt. Alii oē p̄is
oē p̄eritū impfectū & oē futurū p̄ter futurū cōiunctiui modi sequit nam
rā p̄is quā etiā p̄icipia p̄is t̄pis & futuri in dus cū gerūdijz & xballi
bus in dus sequunt. Sed oē p̄eritū p̄fectū oē plusq̄ p̄fectū & futurū cō
iunctiui sequunt formā p̄eritū. Participia aut in rus & oia p̄eriti t̄pis &
verbalia illis alia & finita in oī i trix in io in tus & alia sequūt formā su
pini a quo deducūt. ¶ Sulpin⁹. De supini bisyllabū primā pducit vt
lusi. Demas itū qđ citū a cieomā a cio pducit: vt Alig. Exercitū ruit
ad portas. Sitū litū datū statū sariū rutiū notū i cōpositōe qđ o i i mutat
vt cognitū agnitū. Aduertēdū qđ Ita est p̄ia syllaba p̄eriti tāta est eo
rū q̄ ab illo deducunt: vt legi legerā legissē legeri legero legissē. Itē Ita
est p̄ia syllaba p̄is tāta est eo q̄ deducunt ab ip̄om̄i sequat possit
vt fero ferrē: vel interdū mutet literaturā: vt rebar & reris a reor.

¶ De cremētis.

.s. eiusdem numeri.

Ultima p̄ima sui crescentū est syllaba recti.

¶ Iodoci Badii Ascensū de cremētis appendix.

Ultima persone crescentum est p̄ima secunde.

Actue vocis proprie vel quam tibi fingis.

¶ Et de cremētis noscam⁹ regulas sciēm⁹ qđ i obliq̄s noim ea syllaba
ponit i priore cremēto q̄ est vltima nū eiusdē numeri: vt in oīaz & dōz

De syllabarū quātitate

tertiarū dñis nulla. In verbis autē vltima scōe p̄sone p̄ntis t̄p̄is idicatiū
modi actiue vocis vere aut fice ponit in p̄ioze cremēto ⁊ si q̄ sequunt:
p̄cter vltimā de qua hic non loq̄mur in scōo. vñ dabā h̄z puorē in p̄iozi
cremēto. dabam? scōaz in scōo. dixi eiusdē numeri: q̄ i3 paupes excedit
nūm singularē: q̄ tñ nō excedit sūm. i. eiusdē numeri nūm nō dicet hic h̄e
crementū.

¶ De cremen̄tis noīm.

I bzēuiabit ⁊ u p̄roducens cetera nomen

Plurali crescens numero p̄zeunte secunda

Crescentem bzēuiat: sed crescere p̄ima recusat

Tres relique patuere p̄ius posthacq̄ patebunt.

¶ ⁊ ⁊ u in cremen̄to noīm p̄lis n̄s̄eri corripunt: vt virib? artib?: cetera
p̄ducunt: vt equaz equab?: diēz dieb?: ambōz ambobus. In singulari
aut pume declinatōis nō fit crescētia: nūm ai dicat. p. e. dipt̄hongo tūcq̄ a
p̄ducit. In scōa ex crescētia corripunt: vt pueri viri sat̄ni or̄p̄peos. In
tertia patuerūt extremēta fere in formatōe gr̄is: qua autē restāt vt cyclo
pis pe. lōga: meropis eadē b̄eni in regulis specialib? patebūt. In quar
ta enā ⁊ q̄nta q̄ sequit vocalis: iā patuerunt: vt anus huius anus huic
anui penul. bzēui: hec species huius speciei eadē lōga vt in reliq̄s habē
tibus i ante eas: sed res spes fides ⁊ plebes e ante i corripunt.

¶ De cremen̄tis verborū.

A verbum crescens p̄oducit: tolle p̄ioze

Cremento do das cum p̄ime compositiuis.

E quoq̄ p̄roducens: super ⁊ tamen e bzēuiabis

P̄esenti terne cremen̄to quodq̄ p̄ioze

Ram t̄m coq̄ super: nisi syncopa facta decenter

His in boz clausum berts ⁊ bere lunge futurum

Idq̄ fere curtum: cremen̄to quarta p̄ioze

Tardat p̄terter imus quod p̄terterto bzēuiamus

In subiunctiuo cui ris r̄it̄sq̄ notabo

I super u tardo: sis atq̄ belis lata lingo.

O semper tardo dum crescit: ⁊ u bzēuiabo.

¶ ⁊ ⁊ o in verborū cremētis in vtroq̄ numero p̄ducunt. i ⁊ u corripit
paucis dēp̄tis. Corripit enī do in p̄ima cōiungatōe cū suis cōpositis p̄i
mā syllabā: nisi sit monosyllaba: hoc est q̄ h̄z a in p̄iozi cremēto: vt dabā
dabo darē dare. Scōaz vero syllabā q̄ a i scōo cremēto h̄z p̄ducit: vt da
bam? ⁊ dabatis: dabatis dabat dabamur. dederam? dederat? ⁊ ē. Bene.
scōo. Itā qd cōsiliū aut q̄ iā fortuna dabat. Dico igit p̄ima piugatio: q̄
in tertia p̄ducit a i vtroq̄ cremēto: vt reddam? credam? credebam? ⁊ ē.

¶.iii

Sulpitii Verulani.

Et addo nisi sit monosyllaba: q; de ea intervltimas loquemur vt da das
lōge sunt. dat breue. dixi pieterea in pūma syllaba aut in puore cremēto.
ppter eā que in 1cdo cremēto pducitur: vt ostendi.

¶ Et quōq; corripit ante r in puori cremēto pntis tps oīm modoz vera
bi tertiē cōiugatōis. Et in tpsib; a pterito formatis mutādo i in e bicuer
addēdo rā rim z ro. Itē in penul. futuri indicatiui passiue vocis in beris z
bere finiti dūmodo pūma psona finit in bou: vt in pūma scōa z oīm etiā
quarta cōiugatōe: vt amaberis doceberis operaberis experberis. dico
signāter e ante r: q; alibi sēp pducit. Addo in puori cremēto: q; i scōo s; p
pducit: vt legerem? legerens zē. tertiās pducit. Itē subdo pntis tps
q; in alijs quoz pducit: vt legebā legerūt: z legat legeris. Subiūcio autē
oīm modoz: indicatiui vt legeris vel legerere: imperatiui vt legeret opant
ui z ei? cōsocij vt legerē z legere i puore cremēto: subiūctiui aut pns nō
h; z ante r in cremēto: infinitiui vt legere. Supaddo tñ tertiē cōiugatōia
in reliq; enī pducit: vt doceo doceris docerē doceretur: amer amaris zē.
Reperiunt tñ poete siue licēter loquētes siue qd argutuli asserāt syllabe
corrupte rē subitā significātes tertiā plurālē pteritū pfecti indicatiui
actiue vocis in penul. corripere: vt Maro in buc. Marti lōga decē tulerūt
fastidia mēses. Itē in geor. Discuerūtq; herbas z nō innoxia verba. Itē
in enei. Obstupui scelerūq; come z vos fauab; hēst. Corripit itē ante
ram rim z ro: qd dē intelliges: nisi syllaba breuis p syncopam tollat: q;
scēa p fletuē: z scro si dicat p fletuero pūmā pducit. Dico beris z be
re futuri cuius pūma psona erit in bou: q; si exiret in bar aut ber pdu
ceret: vt scribar scriberis vel scribere: z laber laberis: z liber liberis a s;
bou: libaris: tam futuri opantū q; pntis cōiunctiui.

¶ I autē pducit in puore cremēto quarte cōiugatōis: vt venim? pntis
tps venitis venite venire: intellige tñ nisi sequat vocalis vt veniāt. cor
ripit tñ etiā in quarta cōiugatōe imus in puori cremēto pteritū tps indi
catiui modū: vt venim? Arg. enei. i. Venim? aut rapras ad lūtoia venie
re pdaas. Dixi in puore cremēto: q; i scōo etiā quarte corripit: vt audim
ni audimmo: audiuērū? tñ in pnti q; i pterito z i futuro. In pterito autē
cuiusdē modū repit sepe scōa psona in singulari vltimā z in plī penultimā
pducere in qualibet cōiugatōe. vñ Hora. lūj. carminū. Lūcra man? alio
das fugist heredis amico. Que videris alo. Et iterū. Cū semel occidē
ris z de te splēdida mīnos fecerit arbitria. Itē Tibull? in i. Despueris
etā pbeo gratissīma dona. In futuro autē vt autē corripit: vt idē Hora.
in arte. Dixeris egregie. z Arg. enei. x. Inueris auxilio. In plī aut i pte
terito in is lōgo pducit itis: nā vt inqt Diomedes futurū qdē tps subū
ctiui in pūma z scōa psona plis nūeri ri syllabā corripit: quā tñ pteritū p
fectū pducit. vñ in piūapea. Alis hec arā si videritis erit. Enni? vt al
legat Licero. Nō mī aurū posco nec mī pciā dederitis. Qui. meta. v. Si
tā dederitis in vndis. z lib. lūj. de pōto. Et maris aoniū trāsieritis aquas
Et in eodē. Copia nec vobis ylla phibēte vidēdi. Cōsulis vt limē pge
ritis erit. Nō occurrit locus vbi pūma psona penul. pducatur: corripit autē
enci. vi. Nā vt supremā falsa inter gaudia nocit. Egerim? nolli zē. Itē

De syllabarū quāttate

Serui⁹ dicte sibi dē nī syllabā pīeter naturā corripī metri grāq; aliter sta-
re nō poterat versus. Quā e cōtrario putē cām cur dederitis trāsseritis
cōtīgeritis eādē pducāt. Merūm si rē ppius inspexerim⁹ nō mīn⁹ pīerī
tū q̄ futurū rītis pducere inuēnerim⁹. Itā in illo enniano vbi xba pīr-
rhi ad oratores romanos hītur q̄s neget dederitis esse futuri tēis, non
enī dederūt: sed ne dederūt in futuro monet. Et sīr cū trāsseritis r pīge-
ritis in locis adductis veri⁹ futuri sūt tēis: vñ velim generaliter dictū.
In subiectiuo cui. s. subiectiuo. nō tm̄ cui pīerito ris rītisq; notabo. Et be-
ne notabo q; rītis nō pducit necessitate metri q̄ fecit vt cuticula nouit⁹
canicula. craticula scdaz r regeticula tertiā pducāt. pīoducit autē i an-
te vt q̄stini lacessit: r in sitis r vellitis: q; veniūt a sis r vellis vltimis lō-
gis. Exēplū de o amatore scitote: de u vt volumus sum⁹ q̄sum⁹. Et hec
de cremētis: quoz Sulpiti⁹ nō meminit: q; in specialib⁹ ea notat: nō tñ
oīa q; lōgū esset r p q̄ difficile. vñ in pīma regula nō erāt ab eo posita:
fabar r faboz que adieciūus. ¶ Accentus r vsus.

Noscitur accentu penultima syllaba quando
Altera p̄cedit: verum quia regula fallit
p̄derit auctores te consuluisse p̄obatos
Nam tempus variant accentus significatus
Auctores / species / r disproportionio vocis.

¶ Quotiescūq; accētus pīdominās cadit in penultimā dictōis, polysyl-
labetūc eadē censēbit lōga. nā si brevis esset caderet in antepenultimā
q̄taciūq; ea fuerit: r ita p accētū nō cognoscit nisi penultima: q; antepen-
ultima sepe hz accētū hz sit brevis: vt docui docuerim docuerimū: q̄
oēs sunt breues. Scīā autē q; iuuō pīmā corripit pponēdo adry sit ad-
iuuō q̄b accētū hz i pīmo. r q; facio pīmā corripit pponēdo monosyl-
labū r reducēdo ad trīsyllabū sic afficio afficio. Et quattuor autē syllabis
si scdām nosse velim auferā si potero vltimā: vt fortunārū fortune: crea-
tura creata. Sed q; accētus anceps est r fallax: pferimus enī calefacis
benefacis accētū in penul. q̄ est brevis. r cōtrario delōge alōge adusq;
veliceps pīde alqñ. accētū in anpe. cū tñ penul. sit lōga: sīr in deosū dex-
trouū. pīeterea vtrazq; pleraq; etiā alteri⁹ q̄ ablit casus hnt accētū in
penul. breui tñ. Ideo tutius cōsulem⁹ regulas speciales aut habebim⁹
autoz bonoz exēpla ad manū q̄bus nihī vilius aut rutiū est. Mutat
autē q̄titas iterdū ppter accētū: vt nouius a iuuenale r cuticula a pīlo
antepenultima lōga pferunt q̄ p regulas sit breuis: sepe ppter diuerā
significationē: vt populus venire liber r reliqua de q̄b⁹ versiculos subitū
gā. Itē p auctoritate vt rudo alū corripit alū pducit. sīr temētū cōm-
bia chorea platea cīphus academia r multa alia q̄ suis locis dicuntur.
¶ Quarto p origine diuerā: vt merēs a mereo pīma lōga a mereor bre-
uizquerēs a quero pīma lōga a quero: breui: citū a cio pīa lōga a cīeo
breui: oblit⁹ ab obliuiscor: media lōga ab obliuor: media breui: q̄b in aliis
quozq; annotandum est. ¶ Quinto p disproportionē vocis qñ iuxta lēgem

Sulpitii Uerulanti

metro nō cōgrueret. Ali italus sepe pūmā corripit: vt pilamus & sculus
 & in italia puamides & scelides eādē pducit. Interdū etiā hac de causa
 addit ista vel syllaba: vt indupator p ungator: relligio relliquie. aut sub
 trahit vt vindemiauorepostū p repositū pūmo enei. de qbus oib⁹ in fi
 guris dicēdū est. Uersiculi differētiales quos pollicitus sum sunt hic.

Populus est arbor: populus collectio gentis.

Rēm mouens lego: poema libiūq; lego.

Dum se curuat anus misere disploditur anus.

Quod venire cupit mane venire solet

Liber erit bacchus vel vir sine compede natus

Cortex vel codex dicitur esse liber.

Arbor acer dat eris: acer fouis dabit acris.

Propago vitis sitq; propago genus.

Alma ceres ceretis populus pluraleq; seres.

Vulnera sunt plage: rhere vel oia plaga.

Hic palus palitibrenabo palusq; paludis.

Ista longa palus terraq; magna bicuis.

Est hars poticox: sed dicitur ara deoz

Fixum produco mobile curto malus.

Dum grex minatur lupus illi dente minatur.

Dum meretrix meret non meret ere graui.

Queritur ignotum queritur qui perdit amicum.

Condolet hic merens militat ille merens.

Hic cedo corripitur: sed non aliter breuiatur

Edo sit emitto sit dape vesco: edo.

Dum caligo caligas infert caligo tenebras.

Dum te calo calo ligniferum vocito.

Oblitus obscens oblitus habetur honesti.

Cui legio paret pectus ad arma paret

Et male parentes faciles genuere parentes.

Rix ait huc liquor: quo fuit ipse liquor.

Quāuis arte nates tamen apparent tibi nates.

Turpia ne dicas dum mihi templa dicas.

Omōi multa alia cōperies: vt Malo carere malo q̄ malo vīm dare
 malo. vbi pūmū malo est verbū: cōm ablitis adiectiui substantiuatiter
 tis ablitis instrumētī a nōo malus p arborē nauis: quartū dñs maliar
 boris aut fructus: sed his contenti sumus.

Sulpitius.

Exēplū vt pūmū apō Virg. Crustumū syūsq; pūis grauibulq; vole
 mis. Nec te fugiat nihl magis tibi pdesse quodāmō q̄ exēplaz: maxie
 in ppūis & locoz nob⁹. Sūt igit multa tibi carmīa mēorie cōmendāda
 q̄ in hūc vīs & in alios habeas pparata. Reddent enī fecūdius ingenī
 ad versus parturiēdos. Nō ergo es laborē refugeris ex quo tñ asseque
 ris emolumētū. Et si qñ supior quā docuim⁹ via syllabe q̄ritare inuenis
 re difficile esset vt habeas quo statim pfugere possis certo ordine subli
 cūm⁹ regulas q̄ si forte nō oēs cōprehēderis voces: noli mihi ascribere

De A in primis syllabis.

arduerat. funda enī nō oēs pisces sup quos sacris capis. Cōplexi etiā in his sum? multa q̄ supiorib? regulis dīp̄thōgo ⁊ positōe aut aliter cognosci possunt. At si qd defuerit tibi vt vnicuiq. vt inq̄ Aristoteles addere licet. In his vero q̄ sunt ambigua tritiōe vsū secuti sumus.

¶ Sequuntur regule speciales de primis syllabis fm ordinem litterarum.

Ante b sit breuis accrementa notentur ⁊ opta
vt fabar/fabor/flabā/bo/bar/boi/flabā/bo.nabā/bo,

A longis velut a for: flo: flo: noq; creata
flabzum flabellum flabella ⁊ fabula necnon
vt fabilis. q: habilis ab habeo corripitur.

Abilis a prima preter stabilis stabulūq;

Atq; cabzo labes laboz terne: quoq; tabes

Tabidus ⁊ tabo tabelco. vit quoq; strabo
vt labilis.

Pabula p̄ducti cum p̄ole solent: meminūq;

ab Alexandro.

ab alex. ⁊ nebulensis.

Scabidus a scabie scaber aut scabo thabzacq; addi

¶ Iuuenal qdem thabiacha p̄ducit dicēs saty. r. Quales ymbuiferos
vbi p̄dit thabiacha salus: sed pōt esse positio addit idē elius labicum
sed corripit: vt in medijs videbit. Dico cū Sulp. vir quoq; strabo. i. dī
ppūsi est: q: appellatus corripit Horatius. Non fastidisse strabonē.

¶ A ante b corripit: vt labellū. eripe cabio. flabā flabo fabar fabor fa
bula fabilis flabria laboz laberis labilis labes: nabā nabo nabilis: pabuz
lum stabam. Strabo ppūm tabes tabo tabidus.

A c corripit velut arboz acer: tamen acer

P̄o forti: atq; acis p̄o flumine: sepeq; cacus

Dacia seu dacus: sed non dacia longa notemus

facundus necnon facundia graculus: addunt

Huic glaciā: machina semper: macero sepe

Thracia thzar thzace thzacys vaccinia seu que

bachus brace brachia paco: pacis a pax: placo pacuius.

P̄reponunt b p: baculus tamen ⁊ bachus inde

Et placeo spacioz spacium demo atq; paciscoz

Uacillo dubito: pachynnus siue pachynnus.

¶ Sulpitius addit achātis sed v̄tius corripit sicut achātus. vñ Geor.
ii. vbi qdā legunt acalātida: ⁊ nōnulli quos sequitur Sulpitius? resonant

Sulpitii Uerulanti.

acharida bulgētiores addūt et sic Vitoriaq; alcyonē resonāt: et acharida dumi. Corripit ergo sicut et academia qđ Sulpiu? cōtēdit aliqñ pducit sed si in trēplis que citat prima pducit: oportet tertiā corripit qđ magis absurdū. vnde dicā in eis tertiā et quartā pducit et duas primas corripit: vt sic scandat. Atq; aca demi e cele. rē. et scđm sic. Inq; aca demi. Ambuse. rē. Macro: nestor docet a pphisciano et macro corripit: frequentius tñ pducit. addunt qđam cacabo pducit vocē et glaciō: vt inquit anferis in Quidio de Philomena. Lacabat hinc pdux hinc glaciāt improbus anfer. Sed neq; Quidianū illud est op? neq; vocabula eo aut alio quō uis docto digna. Trachyn Lucanus ponit fiebile pieridum trachyn pie cūq; nefandum. Sulpitius sic.

¶ Ante e corripitur: vt acerbus. Deme acer cū fortem significat acadēmia vt apud laureā Tullia. Atq; acadēmie celebratā noie villam: et apud Ciceronem. Inq; acadēmia ymbuifera nitidog; lyeo. Alij tamē corripunt Noia. Atq; inter siluas acadēmi querere verum. Behātis auis. Acis flunius. Lacus frequentius producit. Dacia. daca a lucano vir gilioq; corripitur. Dacus a martiale statioq; producit: vt Indomitog; daco et pontē indignatus arares. Et vetitos errare dacos in menia ducat. Biande iugū domita dacus ceruice recepit. Signs tulit cum prima truces amentia dacos. Facidus dia. Bisculus glacinia machina macero. Quis. Macro: interdū q; sim tibi causa dolendi. Macerices thyacia thyacys yacinia. ¶ Et que b et p habēt: vt braca ce. brachis pacis placō paco pacuuius: ex his pacifcoi placet baculus et a brachis deducta: vt tribiachus. Spacioi et spaciū breuiant. pachyn? Quis. pteret alioz morē in. rti. produxit. E quibus imbuiferos versus pachynus ad austros Bacillo ancipitem habet.

in aufonio et sedulo.

Ad super raptam: sed longum legimus adam.

Ut semper clades: graduius sepius addes

gaditanus.

Et semper gades cum compare: gadillon atq;

radico.

Gadit cum ladon radix cum germinare: rado

suada et suadela.

Suadeo cum natis spadix traducer tradō.

a vas vadio.

Et vado. badis breuando badūq; badilq;

¶ Ante d corripit: vt vadū. Tolle adā: vt apud Sedulū. clades graduius: qđ Quis. in metamor. vi. corripuit. Et genus a magno ducētem forte graduō gades gaditanus gadit gadillon. Ladon flunius. Radoi dico radix. suado suadix. rado trpduco. vado vadio.

Ad rapit f pro tesse baser: signabitur apher.

De A in primis syllabis.

A ante f corripitur: vt vaser. Apher aſt ⁊ apphica poſtus ꝛ ꝑh noꝛ
tantur. Apher ꝑꝑium ꝑducitur.

A g ſuper bzꝛulans agalma: ageaqꝫ demam
vt indago.

Et dago lagus inagalia ſagaqꝫ ſagus
vt ꝑꝛeſagio ⁊ ꝑꝛeſagus: ſed ſagū ⁊ ſagar corripſunt.

Sagio cum natis: ſtrages et ſtragula iunges

Tragula tragitia ⁊ tragemata: bagio necnon

Vagina ⁊ ꝑ vel f ſibi ꝑꝛeponetia: ꝑꝛeter.
eſt enī cōe.

flagro ſragoꝝ fragilis: plaga rete vel oꝛa: ſlagellum

At ſeu ſint ab ago ſeu nō deducta: notabo

Ambages vel go: compago coagula necnon

Compages ⁊ contages contagio ſine

Hec contagia plura: repagula conſociabo

Cirgilſ. ꝑꝛimo Seor. corripuit ſagrantī: vnde ſagro ſagꝛū ⁊ ſagellū
naturaliter correpta putē. dicit autē. ꝑꝛ ꝑꝛ gentes humilis ſtrauit pauoi
ille ſagrant. Sulpitius dicit tragema ⁊ tragula venire a trago. i. como:
domon a trago hircos. quia tragedia ⁊ tragicus inde nata corripſit ꝑꝛ
mam: in qua ipſe olim errauerat. Sulpitius.

A ante g corripit: vt ago ſagū ⁊ ſagar. Excipe agalma agea dago la
gus magalia ſaga ſagus ſtrages ſagio ſtragula tragula tragema quod
nō a trago hoc eſt hircos: ſed a trago hoc eſt comedo deduct. Lagitia va
gio vagina: ⁊ que habet ꝑ vel f vt ſagus ſagittum ſagra ſagra ſagito
pagus paganus pagina plaga: ex his demūt ſagellū ſragoꝝ: ſragro: ſragro fra
gilis ⁊ plaga qñ regionē vel rete ſignificat.

A ſuper l rapies: ꝑꝛoducens ales ⁊ ala
aleator.

Alea cum natis. alecto ac halitus halo
i. ceteris caſibus.

Dum ꝑꝛime: alitꝑedes cum fratribus: alia flumen

Errat cum Seruio neſtor putans illic quas alie clades eſſe fluminis
nomen: vt Beroal dus annotauit. Sulpitius addit baluſa poſitione lon
gum tu addes.

ſic ⁊ cala nomen.

Balo balena ⁊ calo caligoꝝ nomen

arbor nauis ⁊ pomifera ⁊ malula.

Cum natis halec: malus non mobile: mala

Sulpitii Clerulani

.i. pro maxilla.

Mandens & inalum dum pomum maloq; verbum
palatū pducit etiā a sylis/lucano/statio/ovidio.

Palo palantes forsan pallatia:palus

q; palus paludis corripitur.

Dum pali facit. & qualis seu qualea qualus

Squaleo loz. scale. scalena talus & inde

Talaris: talis dans talio: talcaq; addes.

¶ Ante l corripit vt alūnus. Tolle ala ales electo alea alitus alipes
alo alas alia fluuius balo balena balista caligo calo calonis: halec: hec
mala hic malus hoc malū pomū & hec malus arbor: palo palantes pa-
lus pali palatū correptū. Marialis pducit qualis qualea qualus (ca-
lena squalco squalor:scale talus talaris talis talea & talio.

A super in tarbo dissyllaba cetera curto

ex bisyllabis.

cremento notum.

Hic amo tolle camers chlamis & dam⁹ adde famelsq;

Atq; samos:tamen:atq; tamos fortassis & hamus

.i. ex polysyllabis

Hinc amitto trahas amentum lamina necnon

Dametas & lamentoz: sed lamius ede.

¶ Sūt tñ q lamius legāt & longā sentiāt:lamie vero stryges & lamis h
mīsa nobilis rome primā corripunt. Juuenat. hoc nocuit lamiarū cede
madēti. Sicut aut amitto primā pducit ita & amoueo. Noia. S; tñ amo
to queram⁹ seria ludo. Sifr amēs p regulā. Simplicis nomia. vñ amēs
& auis poti⁹ dicā ab a latino & a greco dici: vt sit amēs diuisus a mēte
auis a via. Aptus aut p remouet & ita corripit. Sed ad institutū aud
amus Sulpitiū. **¶** Ante m pducit vt flamen:hamus vero solus. Ju-
uenalis corripuit: vt Dispositis prediues hamis vigilare cohortē. vbi q
dā eclipsim maluit: excipe amita amo amicio amenus: chlamis camers
danius fames cñ suis lamina samos tamos & tamē. Itē oīa polysyllaba
præter amitto amensū lamina lamētor: dametas.

A super n breues. producit anulus: anus

cani canesco canicies & canonicus.

Dum podex canus cum toto sanguine. canon

Canabis & danus dane: at danae breuiamus,

Danubius longum est: & ganeo: sed genearum

a prudentio.

Correptum scimus: sed granum: tanua ianus

De A in p̄sinitis syllabis.

Janitoꝝ & lana & lanugo & laniciuꝝ.

Manes sepe dabis longis: vetus adice manis

yrabo

z immanis.

vr pphano.

Maneq; cum mano: manuum coniungito phano

Et phanum phanus cum planicie quoq; planus

Panis pan. panos tana & ranunculus eius

Et trano banus banescq; consociamus.

¶ A Æte n corripit: vt canoꝝ canalis. Deme anulus anus p podice ca-
neo canes canon cani canities canabris: danus danc. sed si trisyllabū fe-
citis corripit danubius ganearū ganeo: Pludērius insitare dixit. Ima
pani laxa gancay lege teneri. Ianus ianuana ianugo: mano manet: ma-
nes manis: vetus nanus phanu phanus planus panis panos rana sa-
nus trano vanus vancico.

A breue sit p super: p̄ducitur aphricus aphce

Apulus at flaccus contraxit apulia: & apis

Bos. apenninus simul apidanus sociamus

Crapula capadoces cum lapathe lappa: duplans p

i. pape.

Mappa: simul papas papus pe. papilioq;

Po. papinius & rapa & sapphirus habens p

Duplex & lapis fluuius saperdoq; noꝝis

Sapoq; cum vapa necnon & vapulo longa.

¶ A Æte p corripit: vt apud. Excipe aphrica ap̄her apulus apulia quā
in tertio carminū p̄traxit. Nota. Alitricis extra limē apulic: apēnin⁹ ap̄-
dan⁹ crapula capadocia lappa mappa papas pap⁹ papa papilio papo
papinius rapa sapphirus. Sapis fluui⁹ saperda sapo vapulo vapa.

A q corripio: sed compositiua notabo.

¶ A ante q breuiat: vt aquila. Aduertendū neq; z composita.

A super r breuiot tñ aridus areo demo

Ara & aruncus p̄o pilo. arinca: deūq;

vibs messenie. Sta. theb. iii. Region arenēq; rē.

Ara: ac arēne for̄s arabiam superadde.

Barium item & baris: sed barchis r geminabīs

Charus bis: carex & carica: caria cates

Es. i

Sulpsit Uerulanti.

Sepius ut clarus cum natis clareo: forsan

ut faris fari flare nare itare.

Darens: crescens verbum p̄ter dare quoduis

Clarea seu gnarus: clemento quod pater harum

Larus item larex: foris larus: larius abdoes

larissens et larissens.

Larilla et larilla et marubia adlice nari:

Narea natica et nates et patio pharus

Pro bestie et quarum quod crescit: iungito quare

Compositum et carus h̄arus fortasse smaragdus.

¶ Ante r corripit: ut h̄arus p̄x. Lolle areo area aridus: ara p̄ altari.
Arucus pilus capinus: arunca arene arabia p̄ducit. p̄optus nonnulli
corripit p̄cipue arabs bariū bara baris: charus car^{us} carica caria da
rus clareo carex. Varius rex: flare faris glarea gnarus h̄ari^{us} iar^{us} larex
larus larius larissa nari^{us} narea natica naret narco pareo pharus p̄ ut
fle: quarū quare: rarus rarefco flare varus: smaragdū. Variialis q̄q̄
p̄durit. Sardonicas smaragdos adamatas iaspidas vno. et p̄dudens
has inter species smaragdina gramme verno.

ut suavit rasis suavis rasis.

Al super s breuio: sed supradicta notabo

Asia longa palus asopus basia casus.

Casus et propium: casellus addito nasum

etia vasa vasorum.

Nasos seu phasis sason bas basia vbiq̄

¶ Ante s corripitur: ut asia. Exape asia p̄ palude: asopus basium ca
sus casus casellus propium: natus naso phasis rasis rasilis suavit sa
son vasa.

At super breuies: tamen ater et atria demes

Ac atramentum datur atellanaq̄ iunctum

Atelle necnon atine: blatta duplans t

Wacteola et cattus catta auis ex politura

et p̄ aiali in bucco. manuant.

Longa dabis: catus est breue inobite: longis

Catholicus crater crates ex binime: clattrus

ut staturus flatus fatus satur statur natus latus. a fatu.

Cratis forte: simul que diximus antea: fatum

De A in primis syllabis.

frater seu gratus grate & gratia gratis.
Gratuloꝝ & gratoꝝ latus dum mobile:lato
Ut pater a latu:latus laternaꝝ lungi
Uult latona simul matur matutus & inde
materies materia matertera matrix matrona.
Maturo: vel inatthcus cum proloꝝ mater.
natus natalis natura.

Et matuta simul nascoꝝ lata platea forsan
additur a quibusdā patagia fluuius.
Matum: & et dupici quod scribunt quattuor: atqꝝ
Quatenus antecioꝝ quod pars ut quatinus addit
Et sterno stratum vel nomen:sto quoqꝝ statim
Addit:saturnus:staturus diximus ante
Vates vaticino vaticanus sortato

¶ **A** ante t corripit: ut quater. Deme ater atramentū atris atella atel-
lana atina: a blatio blata blactio qꝛ a blar. Blatero Doia. in eplis corri-
pit exēplo Lucili qꝛ dixerat. Deblaterat plenus bonus rusticus concinit
yna. biactheca biactheola cattus alal: catta auis hꝛ ut duplex: cattus p so-
lerti corripit: catholicus crater creres viminec diatrus. Cratis fluuiꝝ hꝛ
cōm statū satur fatū satus frater gratus grates gratio gratis gratoꝝ
granuloꝝ latus adiciētiū: laterna lato latū latu latus laturꝝ: maturo ma-
turus mater matrix matura matertera matutinꝝ materia materies mat-
theus: natura natꝝ natalis: priatū platea vero anceps hꝛ: quattuor: qua-
tenus quatinus stratu statim. qñ sit a sternā a sterno fere corripit: saturnꝝ
staturus vates vaticanus vaticino.

ut auerto auerſor auello auerſus auulſus.

A super u byentes: quod ab a fit ut auis abdes

dauidicus.

Clauaqꝝ cum clau clauus cum proleꝝ dauid.

flauus flauco flauico.

Et dauus flauus cum natis: gnauiā gnauius

ignauus ignauia.

Nataqꝝ. gauſſus: lauſiſia: forte lauſius

mauult mauultio.

Mauis cum ſociſ mauoꝝ ut nauigo nauis

deprauo.

Nauita cum pauo prauus cum germine prauo

Ha, j

Sulpitii Verulani

vt clauus.

Suavis cum cunctis: quis p̄elicit addita mute

¶ Ante u corripit: vt auis. Deme aulus clauis claua clauus dau⁹ dauid dauidicus: flauus flauco flauius: gauisus gnauius: lauinia lauin⁹ p̄ducit ⁊ corripit: mauis mauult mauois: nauis nauigo nauitis: pauo p̄auo p̄auus suauis ⁊ reliqua que habent mutā ante l.
vt axis faris gaza ⁊ lazarus.

Ast x cum zitta p̄ducunt a positura.

¶ Ante z p̄ducit: vt gaza lazarus. fluius.

Elequens breuiat: creber crebrenus adaptat
Longis: vt debes et debilis ebrius addes

vt ebibo ebullio. vt ebalus ebalia ebalus.

Ex e compositis aut diphthongo notitandis.

vt flebā nebā nebar nebo rebus.

Potaq; crementis ebollis: forteq; febzis
gleba.

Ac ebur ⁊ glebo cum fratribus: hebzus ⁊ hebe
plebiscium.

Pebzis plebs plebis plebes cum sanguine: phebus

Diphthongo: thebus quod equus si dixerō sebum

q; thebe thebes ⁊ thebe thebari.

Sebetus. thebe bis trebula zebedeusq;.

¶ Ante b corripit: vt lebes. Excipe creber crebeo creben⁹ debilis de beo debilis debilio: ebrius ebollis: flebā febris q; a feruēdo. Sed serenus corripuit. flebilis gleba glebo: hebzus hebe: nebam nebo nebris: ebalia ebalus: plebes plebiscium prebeo phebus phebas: rebus thebus equus rebar: febz qd rectius ferū dī. sebetus fluius: thebe zebedeus. Iuuenius. Hinc tūc zebedei cōiunx submissa rogabat.

Ec sequens breuiat: diphthongus plurima demat

Ut cecus ceco simul economus sociabo

Dechalla ⁊ seco secus secundus ⁊ echo.

vt grecor.

Secas sex fecis cum natis grecia grecus

sic mechor.

sc. compositione.

Lechytus inechus diphthongo compositusq;

vt preco preconis preceps precipuus.

Mecum mecenas velut a p̄e plurima: verum

De E in primis syllabis.

**Crede precor dubium; breuians preciam preciorque
Et precor, at longis sit iuncta parentia necnon**

.i. imbecillius.

Imbecillus & is seu secula secus atque

vt reclusa a res: specula a spes.

Securus secum: que diximus antea: tecum

vt reclusa a res: specula a spes.

Et que de quinta sunt diminuentis ducta.

E ante c corripit: vt secus. Excipe cecus ceco echo secundo secundus
seco fecas fecus fecis. grecia grecus lechytus mechus mechor mece-
nas mechi economus parentia pieco pieconii piceps piccordia picipu-
us seculū securus secus secū tecum.

ab e de pie se seduco deduco predictus edo editus seduco.

Ed super rapitur: sed compositiua notentur

Longum sit cedo nisi pro dic dixero credo

edilis editus edifico.

Dedalus ac edes dipthongo sicut & hedus

.i. a dipthongo

Qua sine dic edulus: deducens hedulus illinc.

Sic fedo fedus cum ledo media medus

Et medea simul pres prebis cunctaque de pre

.i. predor

Nata simul preda & predo do: pediculiq;

Pedico rheda & ledo seu sedulus atque

Seditio sedes & sedita & tedia tede.

E ante d corripit: vt sedeo. Deme cedo cessi: cedo cecidi: credor: vedo
beditus dedalus: edo editus edes editus? edilis edictus hedus fedus fe-
do ledo medea media medus: predo pres predis predictū predictus predo
preda predor: pedo pedis pediculi pedico rheda: sedulus sedulitas seditio
tedia sedo sedas sedabile sedes sedita tedita.

vt defero preffero.

E super f breue sit: nisi que lex altera demit.

E ante f breuiat: sed aduertenda composita.

vt degero egero segrego pregusto.

Eg super rapitur: sed compositiua notentur

vt legi degi egi egregius.

sive dicta sint sive non.

Et nota ex dictis simul hec sint qualiacunque

Basili

Sulplili Uerulant.

egroto.

Dego degenero cum natis eger & egon

Egis & egyptus necnon egeus & ege

vt legitimus legalis.

Egoceros lego legas a lege creata.

regulus la. regule/regia/regina.

Pegasus & quod rex producit: rhegium & ante

Regula signatum: regallolusq; notandum

E ante g corripit: vt lego. Excipe dego eger egroto egyptus egregi⁹
egeus egon egie egoceros ege: lego legas & leges: pegasus regia regio
na rhegiu reges regulus regale regallolus auis regula regula.

s. i. Est eni fere positior: vt melo peius eius.

E super i nisi sit vocale nequit bzuiari

E ante i consensu semp. pducitur: vt peior.

E super l tardant dissyllaba: cetera curtant

vt delius a delos.

ex dissyllabis.

Ni sint a longis: thelis hinc abde geluq;

a lelex.

.i. melos.

Sic & helix leleges melos & melus & mela lesq;

.i. veluti.

Et melo siue scelus: telon & belut iq; bellinq;

.i. ex polysyllabis: vt deleo delibutus delinquo delictus prelibo.

Hinc cum compositis & dictis belua desit

& delicatus.

.i. electrum.

Delicie cum delubris electra belut trum.

ligendū aut docet politianus liquido vt potest electro.

Quod bzuiare nephas sociabimur elisumq;

Fors elegia ni iubeas elegela dici.

Prelia pelustum pelignum pelton atq;

Pelamis & spelea simul spelunca: viriq;

Telegonus seu telemachus seu telephus atq;

sed a zelo deducit.

Telemus: addatur belabzum zelotipusq;

E ante l in dissyllabis pducit: vt velim & deriuata. Deme thelis ceter
gelu helix leleges melos melus melas melā meles scelus telem velut
velim. In polysyllabis vero corripit: excipe belua delicie delicatus belli

De E in primis syllabis.

butna deliquo deliquas delubra delictū delūsus elisū electū quod semel
Virgili⁹ artificiose corripuit. Qd fieri ferro liquido ve potestur electre
electra ppūsi elisus elegia de quo infra: piclū pelusū pelusius pelignū
pellon spelea spelunca zelotipus.

vt cenobīū cemiteriū p oe.

E super in breui diphthongo scripta notabo

vt demus flemus stemus.

Clemens cementum: crementum & nota per ipsum

demiū/demoni/demon/demosthenes & emulor.

Demens muum. mo. mon. mos. emulus eminus adde

vt emi eminco emitto demitto premitto flemus.

Emathia emolumenta simul dicta: hemus & hemis

Femina femine pheimonoe nemo simul a pre

Plemirium necnon & premia premior atq;

vt remigū. & semino.

Remus non proprium remex cum germine: semen

Semis cum natis vt semita semobiusq;

.i. tardeo.

Schema: simul duplans in stemma & temo moxeris

E ante in corripit: vt emo. tolle cemētū cemiteriū clemētia crementū
demo demēs demū demon dem⁹ demētia: emulor: emulus emineo ema
thia emolumētū emin⁹: femia femie flem⁹: hemina: nemo: premirū pre
miū pmiō: remigo rem⁹ sed nō ppūsi: remex semē semīno semita semis
semodi⁹ schema stēma stem⁹: temo de temero in quo cōia est dicemus.

E super n longum: sed enim vel enyo & enipeus

Atq; fenestra frenelis item frenellis penes absint

Et penus atq; penu penitus penetro atq; penates.

vt bene/gen⁹/senex/ven⁹/teneo.

Et rentū: atq; quibus b/g/vel s/b/t/caput sunt

Benacus longo venum seu beneo bēna

Venoz item senus seu senio scheno bathesq;

Strenuus & splenis splen strena & scena simulq;

Tenarus adicitur cui tenia consociatur.

E ante n pducit: vt fenū. excipe enī enyo enipeus: fenestra frenellis:
penes penus penit⁹ penates penetro rentū. Si vero pcedit b vel g vel
s vel t vel u corripit: pieter benacus veneo venū vena venoi sen⁹ senio
scena splenis strenuus schenobares streng tenia & tenarus.

Sulpitii Uerulant.

Ep facit curtum: sit cepe & cepa remotum
Cephisus simul eptus simul epolus epi
Epi a sepe hepar: repo sed curto repente

sepio & sepiola

Hincq; repens ortum sepes pio, sepi a sepe.

¶ Dico hincq; repens ortum, i. a repente aduerbio: q; a repo verbo p-
ducit sicut ipm verbu vt Tibullus. Jam subiepet iners etas nec amare
licebit: dicere nec cano blandicias capiti. Sulpitius.

¶ E ante p corripitur: vt tepeo. Deme cepe cepa cephisus eptus epo
lus epi epi a hepar preputia prepes repo. Virgilius tamē dixit. Quo ru
tis quoue ista repens discordia surgit. Repperi reppulsi sepe sepi a se-
piola sepio sepes.

Eq corripit: tamen equo; equus & equo

Equiculus populus: nequam cum prole bel a ne

Nequicq; bel nequaq; nequis quoq; nomen

Nequo: nequo; sum ceu sequana sequanus absint

¶ Dicit nequis nomen: q; a nequeo nequis verbu corripit. Neq; autē
compositū est a ne & quis cui? &c. Sulpitius.

¶ E ante q breuiat: vt neq. Excipit equo; equus equo equalis equico
lus populus: ppositū enī corripit. nequā nequitia nequaq; nequitq; neq;
nomē nequeo sequana sequanus sequanicus.

flere/mere/cre/rerum.

Esuper r capitur: sed supradicta notentur

Berillus tolles berytus cerete ceres

Dans etis adstinges & cerula ceruleusq;

Cerussa & ceroma simul cherinthaq; chere

Cerulus & clerus seu cera quod es facit eris

& erugino.

Eruca erugo simul erigone eridanulo;

Erina ctetum feronia & antea dictum

i. herois & heredo.

Feralis flerem: simul heros ois & heres

Hereo & heriphile seu merco nerio neris

i. nerisū.

vt pleriq; plerūq;

Peritos & per itum: nereus & plera satumq;

Peraq; cum pero seu quero sphaeraq; spero.

De E in primis syllabis.

Teres et sericu seria serie et seria serloz.

Serus res sero: bis seria theraq. vero

et verax.*

a ver.

Uerus veratrum veris verucaq. iunctum

rerapellinus.

Uerona a xeros pro sicco zerolophusq.

Cereus gestiones locientur inersionesq.

¶ Non opus est monito cremeta semper annotanda: ut fieri necesse rerer fieri nero: et in nobis reru. Item derivatiua sequi naturam simpliciter: ut sicut herus corripitur ita et hera herilis. et sicut clerus producit ita et clericus: et sicut cera ita et cereus: addi quoque potest grecum chere. id est salve. sed quia grecum a qui buidam pretermittit. Serum autem quod hic ponitur est liquor a caseo defluens. Virg. in Georg. Pasce sero pingui. Sed serus sera seru: et seru et sero aduerbia produciuntur prima: ut idem in eisdem. Denique quid vesper serus vehat. Erina autem nunquam nisi a summe imperitis corripitur. Sulpitius.

¶ Et ante r corripitur: ut herus seru. Deme beryllus berytus clerus ce ra cerulla ceroma cerintha cerulus chere ceres ceretis: et cerete ceretis eruca erugo es eris: ero eras erugino erina erigone eridanus eretu feralis feronia fere: ero heros herois. Nam proprium corripitur heres heredo hereo heriphile commune habet: mereo necrus neris neritos neriti neris nerio: picris plera pero pera quero rere spero spera siue sphaera serus serus sero seria sericu serica: hera vero verax verus ver veris veratrum veronna veruca rerapellinus.

Esuper s longum est commune mesana veseuus

At vesulus rapitur iunctusq. vesuuus illi

ut synthesis.

Vesuuus aut fiet: veleris: thesis abde satūq.

¶ Si iesus vti a grecis scribitur et perfectus syllabus est non est huius loci: quoniam non in prima sed in media habet e longum ante o. Alexander tamen imperator bisyllabus fecit et utraque corripuit: cum non e sed ea. id est longum habeat apud grecos: et in ultima diphthongon que longa esse debet: ut vbi de ultimis syllabis loquimur: dicendum erit. Sulpitius.

¶ Et ante s produci: ut cesar excipe vesulus veseuus vesuuus quod quibus bis vesuuus. Syllabus. Enomuit pastos per secula vesuuus igneo. Veleris Thesis et eius composita. Iesu frequenter produci: in quo more grecorum. id est apud barbaras nationes consonante in vocali conuertitur breue preteritum iuuenius et arator christiani poetarum: ut infra latius ostendemus.

betula. id est betulum.

Et facit longum: betulando betulus: a, longum

id est geres. id est petrus.

Abde etiam atq. fretu geta vel tes: cum patre hetruscus.

Sulplittii Uerulant.

Sic heteroclitus & metuo meto siue metallum
latinū enim pducitur.

Que meta dat grecum metreta simul metaplasinus

Adde metaurus: item cōmune metruq; retroq;
vt tetigi tetendi. q; cōm habent.

Dicta thetis thetidis tetricus foris atq; tetrarcha
a tetra.

Cum paubus simul & p bel b qbus est caput: aufer
vt plenus impletus.

Hinc petus. preter cum ptole vel a pleo pieto;

Sit cōmune tethys scythicāq; cretam dubitabis

E ante t pducit: vt etas. Deme betulus betula betulū: etiā fretū ge-
ta hetruria heteruscus heteroclitus meto metuo metallū metaurū me-
trū retro thetis thetidismā p vxore oceani pducit & corripit: tetricus
tetrarcha tetigi tetendi. Et in quibus p aut v precedit e: vt petrus pe-
tra peto veto: deme petus preter ptereo preter & plenus. Creta p re-
gione in scythia Flaccus corripuit.

E super u tardes vt leuius deme seuerus

Et breuis atq; leuis diuin non grauis & leuo verbum

E ante u consonantem pducitur: vt euum. Excipe breuis leuo leuis
qñ significat non grauē seuerus.

vt ibo quibo scibo ibam &c.

I B capit non dicta prius: sed fibula glibbus

Hibida & hibernus simul ibis libero liber

Bacchus & haud vinctus: libertus liboq; libum

libetris libro libello.

Libanus interdum: libetrus libza satūq;

& sibilo.

Sibulus & scribo vel scriba & scribile: tibur

p fulcro & musico.

Tribula tibiācen bis tibia sungito vibi;

Quod viber dicunt viburnum vibiūq;

E ante b breuiat: vt iber. Deme fibula gibb? gibbosus hybern? hy-
bida: ibo ibis ibidis: libo libā libero liber p libero & bacchos: libet? liba-
nus in quo alij corripit: libio tibia libetrus libetris libella quibo scribo
scriba sibilo scibo vetus sibilis: tibur tibia tribula viber viburnū.

Ic capit preter dico eis ficedulāq;

De J in p̄s̄mis syllab̄is.

icaria ⁊ icarius.

ficus ⁊ leo icon simul: icarus icariotus

Iconium lycas ⁊ licia micaq; nice

Niceteria seu picenus picaq; picus

sicuti.

Et picens: sicut cum prole ut lica: sicanus

Et liceus habent cōmunem: licelis autem

Et sicania producent: sicolus breuiabit

spica. trice.

Spicula cum spico spicus cum coniuge trica

vicenus.

Tricenus cum compatibus sic ticius atq;

Vicus vicinus vicinia longa tenemus

¶ In ante c corripit: ut dicax, ⁊ que vident ab eo cōposita ut fatidicus.

**⁊ capte dico dictis ficus ficedula ico icio icon icarus icaria icariotus ico
nisi licia nica niceteria pica picus picens picenus: sicut lica scarius. Si
ceus eodem hys: spica spicus spiculū scelus sicania sicanus scilis. Sed si
culus ⁊ sicanus corripit: ut Die areusa tuo sculis confunditur vndis
Virg. fida reos: fraterna eris cis potiusq; sycanos. trica trice tricenus et
hmoi foune. ncinus vicus vicinia vicinus.**

¶ Id facit longum: cydon atq; cydonia curtum

Dic cydon proprium: cnidus ⁊ cnidias didymus

Et didyme atq; fides terne quāte be fidene

At fidus longum seu fido infidus habebit

in prima syllaba

hec duo nomina.

Curta fides generat tibi perfidus atq; fidelis

Est ideo rapies ⁊ idem neutrale et idumen

Sic ⁊ idumeus bel idoneus est ⁊ hydalpes

⁊ cōposita equidē ⁊ sliquidē.

viduus bidens tridens.

Adde quidem: seu que preponunt v b simul t

hydrops hydra hydropicus: ⁊ stridulus.

Anceps gignit hydo: productum strideo strido

**¶ Sulpitius addit q̄ p ante i habet: ut prudē: sed credo pducēsi ut pū
de iā pudē: notū est q̄ qdā ⁊ idē masculina sunt lōgar: vidolū q̄ p ci gre
ce scribit: sidon eiā pducit. Virg. enei. i. Leuci si memini sidona venire.
fidi ⁊ scidi prius curta dixim⁹. ¶ Ante d pducit: ut syduus. Demit cydonia**

Sulpitii Terulanti

cydon. Sed ppriū potius pducit: vt enā Serui? docet. Enidus enidius
didici didyme fidene fides fidis fidicula fidelis. Sed fidus p-
ducit. Ideo idē neutri gēis: idume idumea idoneus hida: pes qdenr: q
habēt u ante i: vt yideo. b: vt biduū. p: vt pidie. tridū: pter itrido str-
deo: hydra vero hydricus hydra: r hydrops cōc habent.

I super f carda bene signans compositua

¶ Baro aut reperit. nā typhis typhē? gryphes iphitus diphilus r filia
q ph scribunt. Cōposita aut fere corripunt: vt bñdas trisidus bisrōs bi
foimis triformis. Sulpitius. I ante f. pducit: excipe cōposita.

I g capit velut figulus: tamen aufero bige

digestum digredior.

Digero cum reliquis a di: cum digere fliga

frigeo frigidus.

Frigille r fligo flige frigitto frigus

Frigil. gigeus r ligna arida phugia: piga

Pigardus seu sygeus necnon quibus l t

Sūt caput. hic breue styx. āceps strigil abde strigelq

Triginta longis vt viginti sociabis.

¶ I ante g breuiat: vt trigeo. Deme bige digero figo flige fliga fligo fr-
gitto frigilla in quibus duobus velut fictiū non vt a frigeo: quidam
addubitant frigeo frigus fragil gigeus lacus piga pigardus phugium
lignum aridum sygeus. r que habēt st: vt fligo. pter styx stygis. strigil
pserlos corripit. Juuch. producit. Striges quoq corripit r producit
sed rarius triginta viginti.

vt bilibris bilinguis.

I super l tardo: que dat bis tolle: chilo:zus

Atq chilind:zus vti ciluq silxq filixq

Ac hilarans hilaris vel hilerda simul libebus

Atq illea mīlo milium philomena pilusq

Et pila qua ludunt: pylus pylos atq pyrene

Atq philocteres phileros philerā atq phileras

vt phylostratus.

Atq pilos cum pzolet: simul t vel s pzeunte

q: melius corripitur.

Syla r pylotrum thyle r bñr tilla tardant

¶ I ante l. pducit: vt bilis. Excipe bilibus cylidrus cilindrus cilis clir
silx hilaris ilerda libebus illea mīlū framentū philomena pilus pila p

De J in primis syllabis.

Indi instrumēta. Philocretes pylos pylus pylene: phileros phlyra phl
los philetas phlostratus. Item que s aut t ante i habēt: vt illeo r ilia.
Thyle n̄ pducitur r illa monē.

J super in longū: sed tolle chymera chymeneus
Atq; frequenter hymen: sim⁹ atq; mimalonis addes
Atq; minas pro monte nimis: simul abde: simon⁹
Et thinus atq; thinum: simul & polisyllaba: preter
qđ nestor male verat.

Himera chimærinus: bene simia simius addes
forte & tuncus bene productis sociemus.

C ante m pducit: vt rima. Deme chimera sim⁹ hymene⁹ hymon qđ
Dui. pducit. Et subito nfas hymē cātatus ad aures. r Catull⁹. Hymen
ohymenee. hymē ades o hymenee. Alibi corripit: vt affuit r fertis tēpo
ra vincit hymē. minas mōs mimalonis nimis simo simul thim⁹: r po
lyllaba: vt tūneo. Preter hymera simia simius: nec courspas papinū:
apud quē legendū est. Infantē lingua nūmū salibusq; pteruū.

J super n tardans inulam & tīneam dubitabis
Sed melius captes veluti lino seu lino sic
Et linus atq; minus simul sc̄c vel in p̄eunte

vt incūno.

Junctim. nam crinis cum clīno scripta tardes
quibus. r minotaurus.

Quis synas linum bas minos minaq; langes

C In ante n pducit: vt crinis r līnes. Excipe inula insulas raro corripit
lino līno: līnus ppulū tīneat: hīcia c. vel s vel m ante t vt cinis līno mī
nor: r minor: verbū mīne tolle līnū vas mīna minos minotaurus.

Jp super capitur: cyphus fortasse trahatur

C Regat enī nestor cyphus debere scribi: lz id totell⁹ p̄cipiat docetq;
male legi Enei. vii. hoc pater anchises cypho libabat ad aras: cū legen
dū sit auro libabat. scyphus aut̄ inq̄t vvere scribit pūmā corripit. vt Et
sacer iplēuit dextrā scyphus: ocyus ois. Lippus aut̄ posttōe notū est: lz
mēdose legerat idē nestor. p cyperus. p̄ergamus igitur.

Cyperus gryphes hypocrita raro sed hippos

Cum natis positus: sic pipilo piposq; verba

Ripa & riphel stipō cum stipite syphon

Sypharium scripulum quidam tu scripula dices.

Stips stipsis est curtum de quo stipendia fiunt

Bb.i

Sulpitii Uerulani:

Sint sipus: typhus typhonq; & vipera longis

I ante p. bieuat: vt hypboeus. Demit ciphus cippus cyper? arbor
gryphes hypocrita hippodates hippomanes &c. ab hippos pipilo pipo
verba ripa rhyphel stipes stipitis stipo syphon sypharil scripuli Qui.
& Martia. pducere. Quinq; parant maratri scripula myrtha noue. sū
maris ye toge scripula tota decē. Ergo nec argenti sex scripula septis
tiane. Pissicanus q̄ in multis desciuit a superioy vsu: ter eodē in libello
corripuit. Grāma vocant scripuli nostri dicere priores: & reliqua. Stipe
diti quoq; pducitur: q̄q; stips stipis corripit. Stig. In diris aut inter va
rios veneris stipendia flores. Catul. Indomito nec dira ferens stipēdia
tauro. Typhon qui & typhus pducti prima syllaba dicūt: vt in. v. r. vi.
luc. tiphis vipera.

I q corripit: nisi liquo; liqueris hincq;

Liquidus & liqui liquetius & quibus est si

Siquidē aut vna dictio corripit primā quā si quidē diuisis partib; p
ducere deberet. Qui. tñ licēter corripit. **I** ante q corripit: vt liqueo. ex
cipe liquo; liqueris liquoris corripit. Liquidus a verbo tertie cōiugatiōis
pducit a scēbe corripit. Lucr. li. iiii. Crassaq; cōueniunt liquidis & liqui
da crassis. Liquidus liquetius siquis.

I super r longum dissyllaba dant manifestum

quiritis in p̄li.

Sed lira plectra: piram pirus & pira deme quiritisq;

vt dirimo.

Et syrus atq; tyros hic seu polysyllaba p̄ter

Cyriacus sirene piroma anne p̄rene.

i. piramis & piramus.

Pirula pirata & mis. mus. cui siclus ardens

Stiriaq; adicitur cum tirestia simul a chy.

Plurima: sed citragram raples & forte stracem

I ante r. pducit: vt lira p sulco. Deme lira pirus pirū pira quiritis
rus tyros vir viri & polysyllaba vt virilis & syrus p̄ter cyriacus cyrenepi
rula pirata pirula piramis & piram? p̄rene q̄ pducunt. Sed p̄rene et
cyrene rarius corripit. Itē stiria sirus piroma tyrestia. Chironomos aut
chirographus & chirurgia & chirurgus videntur pducī & corripī posse.
Marni. Chirurgus fuerat nūc est vesipillo diaulus. Idē. Sed nil patro
no potigit hec chiragra est. Stracē Serenus corripuit.

I super s produco. bisson cressis abde disertus

Ac isara atq; liser iungantur isaurus hisopon.

Et miser ac miseret misero; simul & miseret.

De In primis syllabis.

i. coniuncta.

Et nisi cum pitana phsis & phthylis aut ptills apta

In aut s. pducit: vt visus. Excipe bison chrisa dierius hifopu zicz
greci p duplex sscribat isaurus isaura: miser misereor: nisi pitana cu co
possis phthylis vel ptills slier.

It super rapitur: bithinia demo: bithinus

Atq: bittannus erit seu bittan bittonus anceps

Sed bitonia vult quidam produci: vt tu

Cliton clitumnus clitelte clito: iusq:

Criticus interdum. Sempet dis: diteo ditto.

a glis.

Glitis & italia ac italus quandoq: sed itur

ituris aut vt ita corripitur.

Cremento paruit: lis litigo littera littus.

Que duot duplicant: & mitis mitilus atq:

q: nitro & nitro ois. corripunt.

Pito: eris. pithon seu pithagoras pituita

na in pso melius legit. Soma q pituita z.

Rarius: at semper pitilina & pitacus addes

Pytleon ritus rito scio vel cio nata.

stis.

vt tritici.

As lis lithonius seu lithon triticeusq:

Trito trituro trituraq: tityrus atq:

Titan & triton titillo tritonis addes

Ultu vitupero seu vitis vitaq: zithus

Ante t corripit: vt item. Deme bithinia in quo Ioue. corripuit. q: &
capadoces faciat eqtesq: bithini. Alibi vero pducit. Donec bithino li
beat iugulare tirano. Bitonia. bittannus pducit. Lucre. Na qd bittannis
beas differre putam? Clitelte clitonus clito clitonus: criticus coem habz
Doia. vt critici dicunt. Darna. Nequalis liber est critice q malus est. di
to diteo dis ditis glis glitis italia italus indifferes bz. itur sed iturus cor
ripibilis lis litis littera mitilus mitis mitescomito: eris python pytha
goras: pituita pserius pducit. alij corripit pitilina pitacus ritus rito
scio scuto scitus scita stis a sum. Proprius. Stis & in tuto semp amo
re pareo. sicon lithonius trito tritici trituro triton tityrus titan titillo tri
tonis vito vitupero vitis vita zithus.

It super u longo: bitium tritium nituis abdo.

Bb. g

Sulpitii Clerulani.

¶ Ante u pducit: vt pino. Excipe diuini trinitis nuiis.

O Super breuito: sed bobus gobio demo
Mobilis & mobus nobis & nobilis ober

.i. robur.

Sepius: obitio robo: bur sobylus atq;

vt scobis scobina.

Tobias bobis & quis duo consona presunt.

¶ Ante b corripit: vt obolus. Tolle bobus gobio mobilis mobus nobilis nobis ober obitio: robo: robur sobylus tobias vobis: & que habet duplicem consonantem vt scobis.

Dc corripit: cocytus deme focale

Addubicans: producit iocundus & ocio: atq;

Oceus oceanum simul ocia pocula phoca

vociferor.

Procerus phocis phocet: vocalis vt a vox

vt pcreo pcedo: de pcella dictum.

Sepeq; procuro seu cetera pro generata.

¶ An c breuiat: vt iocus. Excipe cocytus foco verbi focale. Mantia, cui non conuenit cum Iouis. pduxit. hoc focale tuas asserit auriculas. iocundus ocio: oceanus oculus oculi poculi pcerus phoca phocis phocet vocis vociferor: vocis a vox: pcuro frequens pducit: & Qui. dicit. facito mea tela pcures. Accius. Exercet epulis leti famulosq; pcurant.

Dd facit longum: modus & modo curtat odo:q;

En rhodos & rhodanus simul & polisyllaba preter

vt produco prodeco prodero prodigo prodigium.

Dodona & et que pro: producit zodiacusq;

¶ Ante d pducit: vt codex. Deme modus modo odo: rhodos rhodanus & polisyllaba: vt sodio. preter dodona pdero pdeo zodiacus.

vt a p copostat: pfugus: ofella: pfugium.

Super f capitur: sed supradicta notentur

Pam communia sunt profecto profundo profectus

¶ An f corripit: vt pfugus & ofella. qda in pfugis figurate pducit. Tolle pfero pfui pfiscor pfore ofella scroffa. De his q habet p vocalis supra. Inuenies in pfudo pfectus & pfecturus modo pducit modo corripit. Larullus. Has postq; mello pfudit pectore voces. Syllius i xi. Impia demetis vulgi & vir tota pfudit. Iuue. pfectura domo scula non minor aula. ptop. hec quoq; pfecto ludebat lasone varro. Statius in. xij. Et sic ego te coniunx ad debita regna pfectum.

De D in primis syllabis.

D g producit. logos et rogos & rogo demens

Et toga cum togula cui sit conforine rogatus

Co an g pducit: vt cogo. deme logos rogo rog? toga togula rogatus

Super l rapitur: boletus non bzeulatur.

Bolamus proprium bola et coliphia colum.

Colo dum prime: sic bolia forteq; dolon

o enius a um.

Pola ac olearos simul olenos et genus olim

Polipus & plores prolisus polidamasq;

vt prolus plato plango plabor.

Prologus interdum sic pro lata: solis & inde

Pata simul: solus solo; solaria solers

Solennis tmolus: legiq; aliquando timolus.

Co ante l breuiat: vt colo. Excipe boleus bolan? ppus colyphia co-
lu colo colas bolia melior moles molime moly molyros nolo nola olim
olearos olenos olenus polipus. Nota. Delectat veluti balbini polipus
agne. plix? pluo ples polidamas. Persi? Ne mihi polidamas & troia
des labrone. plogus qd qñq; corripit. solis solaris solis horologii & ps
tecti solus solor solatis solers solertia solens: tmolus qd & tris syllabar
dicit timolus: alii tmolus ridicule dicit. Sed cū duarū est syllabarū ea
ratione qua panchus vltimā ptrahat.

& comhor.

Super in longum: bzoimius comes est bzeulandum

vt comare comatus.

Et coma cum natis: comedo: chzoimis adde domusq;

vt domo.

dhor.

glomero.

Cum verbo vt dñs simul et glomus adde gomo; q;

momordi omasum.

Sic homo cum dictis: & hometus omitto noma; q;

stomachor. atomus.

Et stomachus cum prole tomos tomyrisq; bomog;

& vomis.

serenus tñ corripit.

Sit semper vomer: sed vomica longa frequenter.

Co ante m pducit: vt nomē. Deme comes comitor comedo coma: do
mus domo dñs glomus glomero gomo: homo momordi nomas omasū
sed omētū pducit. Persius. Tot tibi cū in flāmis iunctū omenta lique-
scant. Omitto stomachus tomos tomyris vomo.

Bb. iij

Sulpsitii Verulant

Drapit n: commune monos: sed monichus abdes

Et nonus none cum zona: seu pzeconce

conoi dono pono.

C. d. p. pzepter donus atq; donisa pzeceptis

In buco. in medio duo signa conon et quis fuit alter.

Et pzeconpos dictum legiq; conon bzeulatum.

Ante n bzeulatur: vt bonus. Tolle monos qđ anceps hz monichus centauro nomē. Itē nonus none zona. et que c vel o vel p habēt: vt conoi donec pone: pzepter donus. Lucre. Et cū mēbra donus pzeientis frigida seruis. donisa pzeconpos pzeceptis.

Op facit curtum: tamen opilio oppida longum

Oportunus et opis erit. dea populus arbor

Propago bñtis propino frequenter et a pro

Plurima: popeanum poppisma p duplicē poples

Et poppea duplans p sopio semisopitus

Deimpto: sic tophus sic et pzeuide sclopus

Sed cophinus sclopus fortasse cophos bzeulentur

Ante p bzeuiat: vt opes. Exape opilio apud Elrg. oppidū oporu nus operior opis nympha ppl's arbor ppago vitis mē p posteris corripit. Propino qđā pduxere: qđā etiā docuissimū corripuere. poples popeanū popea poppisma ppugno ppugnaculū ppalo ppono propello sopio sopitus: sed semisopitus corripit. Qui. Purpureo iacui semisopita thoro. Idē. Thesea pressuras semisopita manus. tophus: et hñt et cōpīa scoplus pzepter scopulus cophinus cophos.

vt pioquestio: pioquatio.

Oq corripies: sed compositiua notabis

Ante q corripit: vt coquo. Tamē aduertēda cōposita.

Drapit r. cozus pro cauro cozaliumq;

et coicos.

douticus docton.

Cozicus et cozam dozis dozon genus horum

sic mēti p mouerāmoia et nouis.

Hozaq; mos mozis vel ab oui sincopa mozunt

p maro et arborē: et nouē fm nebussā.

Mozio bis mozus bis nozis: nozicus: oza

ab os: vnde ozo et elator.

sic et outhus.

Ozis et ozlon: sed cartus: ozithyal

De D in medijs syllabis.

Quozum cimento: sozer & scozia soza

vt fere a pzoipzoipzoier pzoio.

Sozacte & thozar & quis l & r pzelsens est.

Q ante r corripit: vt totus. Deme coraliu. Qui. Sic r coraliu dñi cre-
sar in equore vimen. corā eous vñtus corycus corica? dñicus dolis doo-
tion hoz hoz mouis mos moris: notā notis nouicus: os ois oio oiator
ois oitphus outphai. Quon vt plurimū corripit. r qñqz dñi aorion quoz so-
ria sozer sozere soia thozar. r qz habent l vel r ante o: vt loio pzoio ror: s
flous glous glous pzoia.

D t luper s longa: dubitans pzoia atqz colstra

Curto cose atqz dolis posuit rosa sicut olis

Et solia. adde pzoymna pzoieuca trabas litz a pzos

Q ante s pducit: vt rosus. Sed colstrā Quidius corripit. Syllus p-
ducit. Lolle dñs olis posui pzoieuca pzoia ancipit hysed frequētius p-
ducit pzoymna: solia r rosa corripunt.

D rapit. sed ab os nisi depotis otis habetur

fotus. motus. letus. doto. notus pñcipiū. sed noto venit a nota.

Deruiata notans botrus pzoouco frequenter

Lotos notesco seu notifico lata notus

Otos quotidiē positu soteria totus

Et vorum seu que duo consona cernimus ante

Ut cloto pzotheus & pzoimus oztazqz pztos

Et pztos sic pzothenes sit pzoatomusqz

Q iuuē. Pzothenes aliqz vel diphilus aut erymāth⁹. Columella. sed
ta pztomos tps decidere caues. Martia. Et faba fadoz pztomiz ru-
des. sic autē qz pñmi incidunt a pzos. i. pñm⁹ r tomios. i. i. casio. Sifr a pzo-
tos pducta cēsenti: qz pztos. i. casus p omega scribit sicut pztos.

Tolle croton crotalum pzothezos dictūqz pzoiteruus.

Q ante r corripit: vt quotus. Excipe botrus: l3 rōne deriuatōis corri-
pi pñllit eos cetis dotis doto fotus lotus lothos mo⁹ notus pñcipiū r p-
amīco notefco notifico othos poto quetidiē illud Martialis figuratū est
Cultus syndone nō quotidiana. Soteria. Idē. Nā quotiens surgis sote-
ria poscis amicos. totus vetū r habētia duplicē cōsonantē ante o: vt clo-
tho pñmus. Et a pztos r pztos: vt pzothenes pztomū. Remunt cros-
tallū croton pzoteros pzoiteruus.

vt prouincia.

D super u breuius ouum. seu pzo lata demes.

Q ante u breuiat: vt ouis. Excipe ouū prouincia prouideo prouidus

Salpitrū Uerulanti.

pueco puoluo puebo puectu puentus.

b

U super breues: sed lubrico lubricus abde

ut ruber. *Nota.* *Quicunq;* ruber potest ab inguine palus, a pudētio corripit. i. rubigū.

Pubes et puber rubigo frequens: gus. et huber

dico et hoc. i. neutri gēis: q; masculini corripit a Martiale. *Nō* tibi de lya dicis ruberes et aprima ramis.

Subulum item suber seu subula et hoc quoq; tuber

Et quibus est b vel n sub fronte: sed abde bubulcus

Anceps connubium: dixi innuba pronuba curtum.

¶ A ante b corripit: ut rubus. *Dē*me lubrico lubricus pubes rubigus rubigo que ut a rubo qdā corripit. Sed falso Martiale citat apud quē est. *Aliter* ore alter nimiaq; erugine cap? nō rubine suber tuber vder vbertas: et que b vel n habet: ut bubo bubus nubo nubes nubilum. *Dē* munt bubulcus innuba pnuba. *Curta* etiā sunt subula ruber et rubica. *Connubiū* vero ancipitē habet: ut iucūdus Carul. in argonāis. *Que* tibi iucūdo famularer serua labore.

cucumer cucuma.

Et trahit: preter cucumis mer seu ina cucullus

Et cuculus cuculoq; lucerna cucurbita mucro.

Et luceres lucrum luctro: atq; simul dum

¶ *Exēpla* sūmuntur nūcis nucleus enucleo: dux ducis redur reducis. *Du* co prime ut educo educo. sed terrie pducit ducenī sc. ta. ducenī ne. nā. trux trucidis truculētus trucidō: bucus crux crucis. *Restor* addit cucuria et cucubo longis ridicula vocabula.

Po vel c preit u tamen aufero ducere terne.

¶ A ante c pducit: ut lucus. *Tolle* cucullus cucumer cucurbita: educo eas. nā terrie pducit. *Dux* ducis ducenī ducenī: luctro: lucra lucerna. et q habet n vel d vel r vel u preter duco.

Mo trahit preter pudet et pudor: atq; pudicus

mobile et stum.

Bis rudis et rudie rudio cum prole rudentes

¶ *Sūt* autē naturaliter breues: q; rudo si longi esset faceret rursi et rundo tutudis ambas breuiat. *Ynde* brevis est contudi.

Funes: atq; rudo commune tudisq; reptum

cudo autē Alexander male breuiat. *Varo.* excedent alij et.

Curto ludes studium studeo tuder atq; tudertem.

¶ A ante d producit: ut iudex. *Excepe* pudet pudicus pudor rudis hec rudis rudie. *Ennī* patriā: rudio rudentes. *Rudo* ancipitē h; perflus.

De U in primis syllabis.

findor vt arcadie pecuaria rudere credas. *Virg. in. vii.* Alinda recusant
is et sera sub nocte rudētū. iudes studeo ruder et tudentes corripit. Tu
di pteritū in cōpositōe cōem habet. Nota. Speratū meritis durā q̄ cono
tudit hydrā. Ennius. Concludit crudelis hyems.

U super f longum dant bufo rufus et v̄fens

U ante f semp̄ pducitur: vt bufo.

U p̄z g longum: tugiuri tamen atq; quibus sunt

I p vel f super u bzeuabis iugera p̄ter

Iugis non fixum fruges et mobile frugi

Sed dubiū iugulans buglossaq; v̄z bzeulabo.

U ante g pducit: vt ruga. deme tugiuri: et h̄itā i vt iugū: f vt fugior
p vt pugil pugio pugillares: p̄ter fruges frugi. deme etiā iugera et ius
gis adiectiuū: a quo iugiter. buglossa et iugulans cōem habēt.

U super l curtum: pulex commune repertum

Culeus est longum seu culus dulchīūq;.

Et thule: dubium reperitur bligo: trahelq;

f g vel m p̄ziens. fulica et mulier gula demens.

U ante l corripit: vt culex pulex qd̄ pducit Mart. in distichis. Pul
ce vel si qd̄ pulice sordidius: et Columella. Paruulus aut pulex itrepēs
dente lacessat. Excipe culus culeus dulchīū v̄llus: bligo cōem h̄z apud
Virg. Prodyctū etiā habentia f vel g vel m: vt fuligo fulina mulus. ex
his demunt fulica gula mulier.

U super m tardo bzeulans humilīsq; humerusq;

Ac humus atq; rumer sumus: et c dum p̄eit aut t

Aut n. sed cume numenq; et struma trahantur

U ante m pducit: vt pluma humidus humanus. Tolle humus hu
millo humerus rumer sumus: et h̄itā n vt numerus: vt cumulus: vt
tumultus: p̄ter cume numen et struma.

U trahit n: cuneus tunica atq; cuniculus aufer

U ante n pducit: vt funus. Excipe cuniculus cuneus tunica.

U p super bzeula sint cupa et sup̄piter extra

Iduplans: scrupus cum supat: scrupus atq;

Suppara seu qbus n p vel t p̄eit absq; pupilla

Ancipit v̄t scrupulus: pupugi merito bzeulamus.

U ante p corripit: vt lupus. Excipe cupa sup̄piter supa scrup⁹ scru
pulus scrupus suppara: et h̄itā n vt nupit vt rupe: p vt pupillus po
pa pupula pupilla v̄ro ancipitē h̄z: pupugi corripit.

Sulpitii Clerulant

U super e longum: curius bzeuis atq; curulis
Sepe curetes item superadde cures duriusq;
Foritan & furius: furia adde furo; furo iunctis
Cum mutia mutus natus & mutio spurcusq;

U ante r pducit: vt curis. Tolle curulis curetes cretēses in quo pducit
Dul. in. iij. meta. Cleme ioui largosq; satos curetas ab hymbi. Curis
us pputā durius flumē: furius qd Catullus pducit: vt a furio furo: fu-
ro furia mura muridus murus spurius.

U super s longum: frusino abde susurro pusillus.

U ante f pducit: vt pusio. Deme frusino pusillus susurro & susurro.

U t dabit longum: cutis atq; frutex bzeulando
Pro cenosq; lutum bzeulans: colo; est mihi lutum
Et quandoq; mutio nomen: putris adde putoq;
Et puta non nomen vel vt non verbum vtināq;.

vt vtra vtrū vtrūq; vtris. vt mutio mutilis.

Ac vter vt fratres vter & polysyllaba preter.

vt glutinū & glutino a gluten vtile ab vto: tutela a tuto

Pata simul luteum dubitabile: buteo longum.

futis & futile vas: vt mutus a mutuo aduerbiū mutui iē.

Mutio cum natis seu mutuo. mutio necnon.

vt luteus & lutcolus a luteo.

Glutio cum dictis & putco consociabis

U ante t pducit: vt vto. Excipe curis frutex. Mutio nomen proderit
hora. corripit alii: mutoniat? puto pueris vt aduerbiū vtinā vter vtra
vtrū: & polysyllaba vt puteus vterus: pter buteo futio futis glutio gla-
ten glutinū glutino luteū corripuit Tibul. Luthicola & luthicus Maro p-
ducit: mutus mutuo mutio mutuo verbum & mutuo: nutritio putco tu-
cela vtrū a.

U super u solum trahitur cum coniuge curtum.

U ante u semp pducit si nulla precesserit cōsonans: vt vus. aliter vt
ro corripitur vt pluvius fluvius.

U De media syllaba.

O Stendunt mediam que diximus vt positura
Diphthongus. subiens vocalis. compositura
Crementum. species. exemplum & regula danda.

U Media etiā syllaba cognoscit positōe. diphthōgo vocali ante vocalem
cōpositiōe cremēto derināto: exēplo & regula. s. speciali dāda: q; cetera

De medijs syllabis.

dica sūt ante pūmāsynde hīc nō duxim⁹ repetēda q̄ Sulpicius ponit. Addā tñ vñū. Que vocalē ante vocalē pducit etiā i obliq̄s ⁊ deductis h̄ alia vocalis sequat nisi eus diuidat in eos aut caryt sicut clīo pūmā pducit ita ⁊ clīus: ⁊ sicut eous scōaz sic ⁊ coaz: sicut troia pūmā ita ⁊ troi⁹ sed oiphēos ⁊ oiphēa mediā corripit: vñ sunt versiculi.

Si vocaliserit producta alia subeunte

Sit longa obliquis diuissis atq; creatis

Quāq; alia insequitur: tamen eus eos ac ea gignit.

Media syllaba appellat q̄ posita est inter duas extremas dictionis quotuis syllabarū. Ea septē medijs cognoscit. Positōe/ Bipthōgo Vocali ante vocalē/ Accētu pducto vel correpto/ Diminutōe/ Exēplo ⁊ Regula. Positōe: vt colūna. Bipthōgo: vt sabaeus ceraunia. Et aut di pthōgata cognoscas lege. Suarini opusculi de bipthōgis ad flos. Vocali ante vocalē: vt glous. Nec ignorandū vocalē ante aliā in latinis dictionibus semp breuiari: vt maria lucia: q̄ Sedulius q̄h̄q; pducit maria. Excipimus gtōs noīm ⁊ pnoīm in us destinētes: vt itius vnius: qd⁹ indifferēter ponit: pter aliū in quo semp pducit ⁊ alterius in quo sēp corripit. Et pter q̄ in gēis ⁊ dīs q̄ntē dedimarōis q̄ h̄nt e inter duo li qm pducit penultimā: vt diei meridiei speciei. Producant ⁊ in h̄mōi terrat aulāi frugiferā. In grecis q̄h̄q; corripit: vt Iliōn tragedia comedia. Qñ q̄ pducit vt eous spōdeus licius ptolomeus phia. Qñq; est anceps vt chorea platea. Deriuatiua a femininis grecis e lōgo terminatis h̄nt e pductā vt crete creteus hyble hybleus dione dione⁹. Sed de grecis cōca etiā pūmis syllabis regulas cursū subiciam⁹. A ante a e ⁊ i corripit: vt Hāscāa phaeton qd⁹ dipthōgon nō h̄nt docet Quintilian⁹. Sic ⁊ Phas phae Laicos. Excipe ser laertes lais michael. Valerius Flaccus. h̄c ⁊ odolatus spirātī crine michael: mals thals raygeta lais. A ante u ⁊ o pducit: vt laocoon menelaus. Tolle aglaophon chaos danaus phaertes. E āte a pducit: vt eneeas. Deme actōs: vt thesea typhoea etiā qñ est ad lectiū: qñ ex ei dipthōgo i doleco more subtrahit: vt Pūscianus admonit. Virg. Mare patris sūmī q̄ tela triphoea tēnis. Irē artocrea teatrā boeas cyneas ⁊ qdā huius forme. Adde baleares biactea rūpheā apō flaccū Chiearcus carneades leanteo lea leena meleager necera nemeus tegeus. Est platea chorea ⁊ malca cōe h̄nt. Virg. Ionisq; mari maleas sequacibus vndis. Lucanus. Et ratibus lōge fierū bonare malee. E ān e corripit: vt cettion. Semoue eea nescē. E ān i pducit: vt theissa. Heretis Martialis pter alioy morē corripuit: vt Rusti nercidū docilis choros equote toto. E ante o corripit: vt eous qñ sit ab eos qd⁹ significat ouicnē. Nam qñ ab eos qd⁹ auroa producit. Excipit colus meon meontis lagoes. E ante u pducit: vt alpheus. Excipe creusa. I ante a corripit: vt zodiacus ⁊ elegiam quo q̄h̄q; producit. Quid. inter quas vultu petulan elegia vocat. Nisi dixerimus pelenmaticū ibi esse pio dacylo. Quandoq; tamen ei dipthongus in eo verbo per diuersim resoluatur vt apud eundē. Blanda pharetratos elegia canter amores nisi sit ele

Sulpsitii Uerulanti.

glia pducit plosibus. pduc tñ cyaneæ pyramides licet pyramus corrip-
piat. Dia insula iassus lagia philosophia ⁊ multa similia fouere: vt astro-
nomia. ex qbus qdam apud nos semp corripunt. Quedā cōes sūt: vt so-
phia. Arg. in circ. Florētes sophie viridis cōplectit hortos. Idem fieri
posset in academia nisi aures abhorrerēt nō minus q̄ si penultima cor-
repta dixerim⁹ astrologia. Sed in eodē verbo sine effusione pyamas cō-
fūdīm⁹. Accedit ratō similitū derivator: vt ab onotro onotria tyreno ty-
renia qđ alibi satis disputauim⁹. Accedit doctorū auctoritas Claudian⁹
In latia spietis academia migrat athenis. Chalcimachus nñ tempora
poeta insignis q̄ scđam pduxit. Marchus achademie. Illud Proptij do-
ctores legūt. Alexandrina Noxia alexadrina dolis aptissima tell⁹. Plei-
as cū p̄ diereſim enſciat. Qui. Edidit arcadio pleias vna ioui. Pleiadū
q̄ chorus. Produc talia ⁊ thais. Diana cōem habet apud Arg. ⁊ alios
frequētius tñ corripit.

¶ I āte e i ⁊ o breuiat: vt hieron. Diābus iolla polihymnia. i. plurimā
cantes vel landās. Qui. Dilensere dec quartū polihymnia cepit. Dicit ⁊
polymnia subtraco hñ hoc est multe memorie. Arg. in epigramatibus.
Signat cñcta manu loquitos polymnia gestu. Deme pterius pterisario
bazanes cñto io nympe nomē ionia enyo spio ⁊ tertij ordinis noia hñ
tia i āte on: vt hyperion. Lice. i. pgnosticis: vt cū luna meās hyperionis
officit orbi. Auſoni⁹ i diogene pduxit. Diogenes obiit nō obuit sed abit.

¶ I ante u corripit: vt iulus. Excipe brauiū chijs possessus i chy in-
sula q̄ corripit. Luca. li. viii. Quos assine cantes ⁊ quas chijs aspat vo-
das. Iulus diuide qđ diuide qdam enſciant. licus sperchius.

¶ O ante a breuiat: vt boare. Semoue troas ⁊ que o lōgā in pūmaria
voce seruāt: vt heoa geloa eoa ⁊ similia foue. Joānes Iunecus semp
pducit. Pleriq̄ cōfundit ⁊ trissyllabū faciūt.

¶ O ante e ⁊ i corripit: vt simois. Excipe troes typhoea. Itē patronymi-
ca a longis: vt aloide. Arg. in. vi. Dic ⁊ aloidas geminos immania vidi
⁊ achelois ⁊ obliquos eorū que o longā seruāt in rector: vt acheloi. Item
la gois herois trois troicus troicus zoilus. Sic etiā troius achelois pe-
neius plebeius ⁊ similia.

¶ O ante o ⁊ u corripit: vt demophoon ⁊ alcyous. Deme achelo⁹ ar-
ctous chous adiectiuū. Eous inous lesbo⁹ ⁊ qđā silis foue pyrius p
pūā ⁊ pyrius equus phebi. A ante alias vocales corripit: vt capua.

¶ Accētū pductor: vt fortuna. Accētū correpto: vt tabula. Diminutiōne
vt si velis iudicare qđ sit u in verbo fortunariū tolle rū ⁊ supēst fortuna
in quo accētū cognosces. Valet aſit diminutio ad penultimas discernē-
das vel ad eas q̄ penultime fieri possunt quas maxime accētū depēchē-
dimus. Fallit tñ in pterisq̄ vt deinde ⁊ reliquis ex inde cōpositis in qui-
bus vocalis postōe longa depūmūt. Itē in exaduersum aliqui ⁊ reliquia
s qñ affatim affabre nūmū enī vero quiesco apostema adraſſine: in q̄-
bus penultima que grauāt pducta est. Si etiā in verbo insanus ⁊ infe-
lix: qm̄ pūmā acūſit ⁊ reliqua cōposita cū in ⁊ con ab s aut f incipientis
auro: est Cicero q̄ id seruare elegantissimū esse docet ⁊ non natura fieri

De medijs syllabis.

sed infirmo. *U*sus tñ nostri seculi qui a Cicerone et doctor legē defecit: mihi videt̃ abusus. Aliud est enī latine aliud grāmāticē pñāciare. *P*ri scianus et alij totular penultimā acvere docēt et tñ correpta est: sed sunt q̃ accētus ratione pducāt. *R*hetonica q̃q̃ acuta antepenultima corripit in cā June. *A*d pugnā qua rhetouca dei cēdit ab ymbra. *E*t Hippocras Aristoteles et hñmōi q̃ habēt penultimā cū ātepenultima dieuē. *S*ic etiā iusticia mēsticia ausonia romuleus et illa hñna vocalē penultimāz dieuē ante vocalē: q̃ antepenultimā acuit vt alterius Sulpitius parthenius. *S*ed hor vocatiui seruāt accentū. *Q*uāq̃ syllaba natura corripit q̃ accētus ratōe recte pducī pōt. *I*te q̃ sūt a color gignorvt agricola rurgena. *I*te in hñmōi vocibus viceolus capicolus vnciola. *F*allit et i de riuatis a fado p cōpositionē hñmōi vt calcfacis frī gefacis. *N*ā breuē penultimā acuit syllabe quāritate neglecta. *I*te in vtrāq̃ plerāq̃ notatiuis et accusatiuis in q̃bus *P*lisciano auctore enclitica q̃ cū integro noie veniet in cōpositione vim suā habet. *A*mittit vero in vtrāq̃ itaq̃ deniq̃ et vndiq̃ in q̃bus nō fallit accentus.

¶ *E*xēplo: vt pecuniā apō *Vo*a. *E*t gen^o et founā regia pecuniā donat. *¶* *R*egula: vt musarū. *N*am a e et o in cremētis plurali casu pducuntur: vt dominarū spederū dominor. *I* et u breuiant vt manibus specubus. *D*e singulari casibus sunt multiplices regule: quas quicq̃ vā dixit ex gentiuis scōe tertie et q̃nte declinatiōis. *C*remētū in casibus dicitur qñ obliqui superant recess: vt visus visibus. *I*n verbo qñ superat scōa piona singularis: vt amas amatis. *I*gitur in verbo crecēs pducitur: vt amamus. *D*emitur do cū suis cōpositis prime coniugatiōis: vt damus venīdamus circūdamus.

¶ *E* crescēs pducit in oī cōiugatōe: vt amemus. nisi post e sequat r tñc enī modo pducit modo corripit. *P*roducit in p̃senti indicatiui et p̃siti et p̃terito optatiui subiectiui et infiniti scōe cōiugatōis docerē docerē docere q̃ vox est etiā impatiui passiui. *I*te in p̃teritis p̃fectis ipsius indicatiui modi cuiuscūq̃ cōiugatōis: vt amauerūt docuerūt legerūt audierūt. *I*n q̃bus qñq̃ figurate corripit: vt obstupui steterūq̃ come. et matri lōga decē tulerūt saltidia mēses. et apud *T*ibullū. *N*ec cythara in tonse p̃fuerūt vt come. *C*orripiunt in illis eiusdē superlōubus temporibus in tertia cōiugatōe legeris legerē legere. *S*ifr et in p̃terito plusq̃ p̃fecto indicatiui et p̃terito p̃fecto et futuro subiectiui cuiuscūq̃ cōiugatōis: vt amauerā docuerim legero audiero. *P*assiuē terminatiōis reris vel rere pducunt: vt amareris et docerere in quo p̃mis e quoq̃ pducit. *F*utura prime et scōe cōiugatōis passiuē vocis corripit: vt amaberis docerere: p̃terit amaris et amere q̃ p̃sitis subiectiui voces sūt. *T*ertie et quarte pducit: vt legeris audieris. *I*n primis cremētis quarte cōiugatōis pducitur: vt audimus. *S*ic etiā in volo et sum: vt simus et velimus. *E*t in p̃teritis in q̃bus u cōsonans sequit̃: vt audim̃ petim̃. *I*n reliquis corripit: vt petimus amauimus docuimus legimus audiuimus. *I*nuenies dede ritis transieritis et hñmōi voces p̃teritū qñq̃ apud veteres pducī. *E*n uius. *N*ec mī aurū posco nec mī p̃ecū dederitis. *Q*uidius. *A*iam dea

Lci

Sulpitii Uerulani:

deritis in yndis.

Quod in oi cremēto pducit: vt amatote. A vero corripit: vt volumus. De liquas p lfax ordinē regulas posuit: vt faciliōr vīui future sint dīphō gata in principio: sic vt pūfiant: quēadmodū in supiorib⁹ scribere placuit: que p y notant sub i lfa cōprehendere.

A rapit in edis: sed atabalus hīnc remouebis
Abilis abūdu simul abulū ab abat & abam,
dictū est enī dabilis a dor: stabilis a sto cū cōpositis primā corripere.

Primē consūges barrabam dicta reuoluens

A ante b corripit: vt arabes. Excipit atabulus ventus apud Horatīū barbarā apud Iuvenclū & Sedulīū. Fīnira in bīlis vt amabilis: ita bunus vt amabūdu: in bulū vt venabulū: pter instabilis & circūdabilis amabq interiectio sequitur naturā verbi.

A c rapit in edis: benacus deīne cloaca

Et cochlaca simul mustacia sicq meracus

Sic & opacus erit seu pastinaca velutoq

Portulaca & sarracum primaq creatum.

Aculum & acundus: simul aceus acius. acis

Obliqui nisi dent hec barbarā: athax simul atrax

Dropax & pharnax forsan candarq colarq

Similacem styracem syphacem legi atq syphacem.

A āre c corripit: vt alacer. Deme benacus cochlaca cloaca meracus opacus pastinaca portulaca sarracū: & desinētia in y lū c pcedēte: vt tabernaculū: in ceus vt herbaceus: in cūdu vt iracūdu: & obliquo pū rīū syllabarū: vt fallacis minacis: pter colacis simlacis dropacis: & barbarcx vt pharnacis. Syphaē alū pducit. Claudianus inq. Cōpūlū durū syphacem tractūq metelle.

vt corrado inuado malefuadu.

A d rapit in edis cum dictis tolle cicada

A ante d corripit: vt lampadis. Tolle cicada. Cōposita vt eadē sunt aduertenda ex simplicibus.

A super f vel phī medio vt colaphus bzeulauī.

A ante f vel ph semp corripitur: vt colaphus.

A g trahit in edis: nisi nōmīna nota secunde

Uertagus asparagus simul arutragus pelagusq
id est adagium.

A d socians agiū tamen hīnc contagiā deimes

De A in medijs syllabis.

vt synagogus pedagogus anaxagoras athenagoras.

forſan & agogos tamen eſt agozas breuiſſimum

Abdenagoꝝ ſimul chiragra podagram variemus.

Mandragora & lalage breuiantur pythagoraꝝ

¶ A ante g ꝑducit: vt imago, Excipe noia ſcde declinatōis: vt aſparagus pelagus adagiſi: ſed iſagogos & pedagogus ꝑducuntur: abdenago athenagoras chiragra & podagra indiſſerēs hñt. Martia. Sed nū patro no porrigit hec chiragra eſt. Idē. Litigat podagra diodorus ſacce labo rat. arui ragus lalage mādragora pythagoras.

A rapit l: ſed tolle canalis: neutra ꝑer alis

vt doctrinalis aialis ycnalis penetrat. *ſ. natura.*

Alis & ale ſimul deductum mobile natu.

dico mobile natu: q; theſſalus corripitur.

Aſcal deductum ſtimphalus ſic abeſalon

Sic & pharſalus: ſed pharſalam quoꝝ legi

¶ A añ l corripit: vt italus. Excipe obliquos neutroz noim in al termi-
natoꝝ in aliſ: vt aſaliſ. & denotatiua in aliſ: vt generalis. Sic etiā a aſcal
veniētia vt aſcaloniū abeſalon ſtimphalus pharſalus. Stati⁹. Moſtri⁹
ferūꝝ erymāthon aut eryſonū ſtimphalon. Lucanus. Eموthos equoꝝ
rei regnū pharſalos achilliſ. Itē deriuatiua oīa ſequunt naturā ꝑmitti
uoz: vt theſſaliſ ſtimphaliſ. Quāq; Alciniuſ dicit. Māua da veniā ſa
to ſacrata ꝑenni. Sit ſas pharſaliū poſt ſymoetra legi.

A rapit in medijs: verbale trahatur in amen

vt amamus clamamus.

Et thimiam a ſimul dictamus: verbaꝝ dicta

¶ A ante m corripitur: vt calamus. Tolle verbalia in amen: vt forame
& thimiam. Item a in cumento verbi: vt amamus. ꝑter circūdamus
& ꝑſundamus. Dictamū ꝑducit Virgiliuſ. Dictamum genitrix recta
carpit ab ida.

A rapit n medijs: ſed aranea araneus ex an

Obliquos tolles & mobile in anuſ et anis

Et gentile ſimul: ꝑꝑꝛiūꝝ hominū atq; locoꝝum.

Dardanus eridanuſ rhodanuſ tamen apidanuſq;

Libanuſ ac hiſpaniſ drepanūꝝ mouēſ: ſuperaddes.

Dum vocale ꝑꝛeit cyanen vel cyanen danſ.

ſ. dicens.

Sicaniam breuians variabiſ ſicanuſ edens

Ac. 3.

Sulpitii Uerulani.

peccant q pellicanus scribunt;

Si bis sicanus: longum legitur pelicanus.

Ante n corripit: vt galbanus balanus cibanus stephan^o aristopha
ne^o: et cetera grece in phanus aut phane^o. Excipe aranea et araneus: et
greca in an in grō crecētia: vt titan titanis. Et adiectiua vel scōe vel ter
tie cōiugatiōis: vt soianus paganus inanīs: et gētilia vt roman^o: et ppta
hoim vel locor: vt vulcanus et gargan^o: pieter dardanus rhodan^o api
danus eridan^o diepanū hypanis libanus. et hñtia vocalē ante a: vt ma
thiana: pelicanus quoq; pducit is rectius videat corripit. Sicania corrip
pit. Sicanus pducit et corripit. Syllius. Siderea elyfeis aderat gens si
cana votis. Eyanē etiā noue pduxit Sulp. l. ix. Cognite cyane prestanti
corpore nymphanisi legimus cyanece.

A p rapit mediis: sed producet anapus

Mesapusq; simul te lingo priape sinapi

Sicq; serapis erit serapis be serapion addes

Ante p corripit: vt alapa. deme anapus mesapus priapus serapis
serapion et sinapi.

A rapit in mediis subiens q. rite notatis

vt siqua^q ynaqua^q.

Nequa^q et sexti casus vtraq; latissq;

Ante q corripit: vt tanaquil. Tolle nequa^q. Cōposita sunt aduer
benda: vtraq; ablatiuus pducitur.

A rapit et mediis: sed amaracus ablit: amarus

Sic et auarus erit cocleare tiara tiaras

.Iarium.

Et zodoara simul quod in artus artia iū be

Mobile vel fixum clausum est: denarius anceps

Oblquos ex ar produc: cum hostare deimptis

Cesaris et iubaris seu capparis asparis addes

Baccaris ac araris cum nectare lucaris atq;

Barbara corceptis vt amilcaris allociabis.

Añ r corripit: vt cesaris. Excipe amar^o auar^o cocleare margarita.
pudēt^o. Margariti singl opibulq; tyrib^o arte. tiara zodoara: et obli
quos deriuatiuor neutror calcaris lupanaris: et finita i ri^o ris rii: vt ser
tarius sciatoria carnarisi: et huius terminatiōis adiectiua: vt pinguisari^o
denarius. Mart. pduxit et corripuit. Hāc volo quā totā redimit denari^o
aler. Idē. Denarijs tñ hāc nō emo bāsse trib^o: nisi sincope admiserim^o.
Et bisyllabis cōposita sequunt naturā simplicis: vt pcedar^o. Obliq; oēs

De A in ineditis syllabis.

tertio declinatōis pducunt: p̄ter iubaris neccaris cesaris asparis bo-
naris capparis baccaris lucaris ⁊ barbaror: vt hamilcaris.

A rapit s medfis: patnaſus omaſum ⁊ aperte

vt gelafius anafioſius.

Deducta excipiens bt agalo. p̄opia mutes

A ante s corripit: vt carbaſus. Deme p̄naſus omaſum ⁊ ap̄e deriua-
ta vt agalo. p̄opia vero cōia ſūt: ſed frequētius b̄ciuant.

A t rapit ineditis: ſed aperte nata mouebis

Celq; fere clauiſum tamen antiphates b̄reuiandum

Queq; bates gignit pelates: cum lapathe ſoſlan

Eras obliquos longans anatis b̄reuiabis

Aruſus feſſus in arato. Latipedeſq; anate cemes excedere pōto. Ma-
cer de virib⁹ herbarū. Inſeris aut anatis mixtis piguedine turt. Sulpi.
videt velle pducit: ſed cūq; verſū citat neſco: ad eius correptionē,
ſ. ſupino.

Deriuata notes p̄ducens plurima ab aru

Aut quid habere notans tunicatum iunge grabatum

A ſi t corripit: vt cyathus. Tolle ap̄e deriuata: vt aratū ⁊ termina-
ta i teo: vt achates p̄ter antiphates ſchenobates eubates ichnobates
⁊ ſiſia. Et obliquos noim in aſ: vt anas anatis. Martia. Et anatis habe-
as p̄opigū macre. pietas pietatis. Sic grabatū ⁊ denolatus ⁊ partici-
pia ⁊ verbalia ⁊ ſupina: vt barbarus armatus amatus.

A ſuper u medfis p̄ductur. ipſe bathauus

vt atauus abauus proauus.

Addubitanſ patauſ rapies: ſignans ſata curtis

A ſi u pducit: vt cadauer. Excepe atauus abau⁹ ⁊ cetera cōpoſita.
Itē patauſ bathauſ Luca. corripit. Inue. ⁊ Martia. pducunt.

E B rapit ineditis: ſed tolle cozebus ephēbus

Perthebuſq; ſimul cremento nota mouebis.

Adec via facilior eſt q̄ Sulpi. ⁊ cape m̄ vtrāuis. Sulpi. **E** ſi h̄ p̄du-
cit: vt monēbā. Deme celeb̄er hellebōp herēb⁹ heſebō tereb̄th⁹. ⁊ ſini-
ta in b̄ūd⁹ vt tremebūd⁹: ſiddē oīa corripit aſpenulimā: p̄ter h̄ntia aſ:
vt p̄edabūdus. Obſeruāda q̄ murā poſt h̄nt q̄ cōia ſūt. Ex his m̄ hec
frequētius corripunt: ſcaterbie tenebie ſalebie cerebiſ latebia terebia.

E c p̄ducit: ſed quedam p̄opia tolles.

E ante c pducit: vt veruecis ⁊ verēcundus. Tolle quedam p̄opia
vt Seneca.

E d p̄ducet: tolle eſſeda melchiſſedechq;

Cc. liij

Sulphurii Verulani.

Que claudis per da breuium quoq; compositiua

Sic ab hedra pones propriūq; fere breuiabis

Ut macedo & tenedos quidam vnedo consociabunt

Teq; macedonia liquet vsum naso sarissa

E ante d pducit: vt putredo. Excipe essetū melchisedech: & desinen-
tia in da: vt andromeda. Et cōposita a correptis: vt comedor bipedis. p
pria raro pducunt: vt gualfredus. Carhedra & eredra cōe habēt: tene-
dos corripit: sic & macedo in macedonia pducit. Quis. in. xij. Qui dipeo
iaculoq; macedoniāq; sarissa.

E super f vel phī rapitur nisi pars prior illi

Longa sed hinc dubites infinitiua redempta

Cum facio & fio connexa velut tepestio.

E ante f vel ph corripit: vt elephas. Deme cōposita a lōgis: vt vene-
ficus venenū enī pducit ne: pter deducta ab infinitis lōgis q̄ corripit:
vt putrefacio tepestacio liq̄facio: a putrere tepere liq̄re. Qui. Sanguine
ile polemus lycia tepestecerat hactā. Tollit & in celū liq̄faciāq; tpa ficit.
Idē in in. vii. dicit. Tura liquefaciūt: inductaq; cornibus aurū. & Lary.
Extra tepestaciet p̄mixta flumina cede.

vt cōposita & deriuatiua.

E g super rapitur: sed supradicta notentur

Corripit bralego n: producit rite cethegus

E ante g corripit: vt elegus de elegia diximus. Tolle deriuata: vt col-
lega tristega. Propriūq; quedā corripimur: vt vcalegon: quedam produ-
cunt. vt cethegus.

E super l tardes: deme angelus hinc obelusq;

thymele semele.

Abde periscelidem sepelire & propria multa

Clausula teles iungens cybelen dīc siue cybellem.

E ante l pducit: vt phaselus. Excipe angelus obelus periscello. Et
ppria vt thymele & abimelec. Itē sepello & greca in teles finita: vt p̄-
goteles Cybele Virgilius & alij corripit. Proprius tamen pducit. Et
tu que tardo mouisti fune cybellē. Sic qdam alij Luca. Et lotam paruo
reuocant alimone cybellem.

E facit in longum: sed corripies elementum

Sic elemosyna gellemani vheimens hymeisq;

Vindemiatōz abest aut vindematoz eritq;

Syncopa: nam media legitur vindemia longa

De E in medijs syllabis.

Pluribus est heremus doctis profertur eremus

E ante m pducit: vt amem. Deme elementis elemosyna gessemani.
erem⁹ nomē licet grece p ita scribat: hyems hyemo vehemens: ydemia
licet pducat. Hōia. tñ vindemiator corripuit. Vindemiator t inuicus cū
sepe ytor. Seneca in claudis in vindemiatore pduxit. Carpebat rotas
serus vindemiator vvas. Ideoq nō ignoia dū in tetrasyllabis pēresylla
bis t ytra sepiissime cōfundi ancepenultimā: vt in tabernaculo sicedula
cunicula craticula t cōnubio. Virg. Cōnubio iungā stabili ppiāq dica
bo. Jdē. Aliq loci leges dedimus cōnubis nostra.

cōposita t deriuata: vt aduenio aduena.

E super n longum: sed supradicta notentur

Abdenago ac asencē hēulablinus eumenidesq

Ac hebenus vel enū: iuuenis simul ingentūq

Ingenuus. quedam propiozum parmeno sicut

Porsena cum clīmene simul ac helene. tamen ede

Alcmena eumenes helpenoz siue celeno

Cypene t si bis porsennam moze maronis

vt corrigenes.

apūgenus alienigena.

Nata genos simul atq genus hēulare tubemus

Parthenos atq ſthenos finita menez menezq

E ante n pducit: vt balena. Tolle asencē abdenago aduena cōuena
eumenides hebenū iuuenis ingentū ingenuus. Propiozum quedā cori
pūit: vt clīmene helena parmeno porsena qd Virg. n adiecta pduxit. qd
dū pducit vt celeno helpenoz alcmena eumenes. Composita vero a ge
nos corripūit: vt archigenes.

E p capit medijs: sed asepus forte iosephus

Atq asclepius hinc simul t presepe mouemus

E ante p corripit: vt iosephus. in quo quidā malunt pducere. Iuue
cus. Argetur monitus mariā puerūq iosephus. Excipe asephus fluui
asclepius presepe.

E q corripit si quod datur vt disequinti.

E ante q habetis censuram simplicis subest: disequinti t disequanti t
hmoi Sallius docet. Ratiq aliter exigit.

E super t capitur: tamen obliqui memoventur

Abdera excipies arctera austerus t eius

austera austerum.

Frates cyperus pariterq cithera citheron.

Sulpitii Verulani.

Atq; machera galerus homerus iberus hlera

Ulx: mysteria niceteria sicq; neera

Podopis. tricteris, quod dat cera. leuerus.

¶ Et sincer? qđ cōpositū volūt a cera, de obliq; & inde natis in p̄p̄iu
sūt: ilater statera cratera pāther panthera cūster foter caracer &
silia greca p̄ ita scribēdashic nebr: sēñ seqmur: qđ suspici? obliq; qđ dicit
sic. **¶** E ante r corripit: vt tēnera. Denie in rus & rū deriuata: vt auster?
galerus: p̄ter bucerus inferus sicerū putera pester? querquerus super?
vter?. **¶** P̄topioz aliqua pducūt: vt chimera megera furia. Aliqua co
ripit: vt pierus craterus cerberus bellerophon megera herculus vros
Galeri? correptū h3. **¶** Dora. Cōtra Leninū Valerigen? vnde supb? p̄du
cit etiā hec arcera cythera cytheron cratera pāthera statera crateris pā
theris staters Mulieris: vt etiā p̄uica, in libello de accētib? docet: & in
vñ doctoz est. Lucre. Si qua virū soboles: siqua mulieris origo. Accē
tiores qđ vñ sunt oēs ad vñ pducūt. Terennū bis liquido corripit cō
peri in prima & quarta scena. Martialē semel. Amethustinasq; mulierū
vocat vestes: iberus tricteris poderis characteris abdera machera als
terea buzeres cremesteris biachio nimisteris foteris luteris cūst? . **¶** Die
ra aut hlerico hiercus & hierosolyma corripit: nisi p̄ syneresim due bre
ues in vñā cogant: vt apud Vaniliū. **¶** Diera syracusas salamis nāq; vs
get asphenao. **¶** Terminatoz in rñ aliqua corripit: vt glieciū ministerū.
Aliqua pducunt: vt nictieriū mysteriū. Qui. p̄p̄adimus literā dōis
mysteria rebus. In verbis habētibus e ante r ad superiores de verbez
cremētis regulas te refero.

E super s curtum: carchesia dic remouendum

Atq; diocesis: fortasse frenesis halelus

Atq; galelus item marpelus sine malesus

Et magnesia pleurelis sinul atq; poellis

Atq; mathesis iesus compositiua vt obelus

¶ E añ s corripit: vt heresis. Tolle carchesiū diocessū galelus halelus
marpelus malesus magnesia pleurelis poelis mathesis iesus de quo
supra dixim?: vt apb aratoz & inuēcū: vt inde galilea repetū saluator le
sus: & cōpositio a lōgis vt obelus: frenesis aut vt indifferens habe,

Et facit longum: quidam breuiant amethisum

Forstian & curetes populum: sed credo curetes

epitheton.

Sepius & temetum chysendeta clausa thetoug

Tapethus inacetas seu taygetus bletus for3

Taygete benetus: sed lecta benetia dure

De J in medlis syllabis.

.i. virtute vt aretalogus.

Clausula in etas terne pietas: areteq; creata

At pyretu pharetra: pheretru triquetra barleimus.

Quantos obliquos dabis ex es diximus ante.

E ante e pducitur: vt facetus. Excipe amethystus: vt dudū ex Martia le ostēdim⁹. Lurtes in quo raro pducit p ppia i Creta i ideis. Leme tū vt apud Iuue. q etiā in amethysto corripuit: sed Hora. videt pduxisse Pullos eua cadū tēcti nēpe modo isto. Sic etiā pduxit abstēni⁹. Et forte in medio posit⁹ abstēmius herbis. Aenetus venetia macete pa nareus epitheton syntheton ⁊ cetera a theton deducta: taygetus tayge te iaper⁹ chusendera: ⁊ nota ⁊ obliquos tercie declinatōis: vt pietas arietis. pter agnetis chymetis qetis locupletis lebetis magnetis rhānet philocretis thaletis daretis hermetis viciū. Lucr. in. iij. pduxit. Nec supra caput eiusdē cecidisse viciū. Alij corripūt. Aduertenda illa cōia q hnt mutā cū liquida: vt pyretu pharetra pharetratu triquetra. Syllū⁹. Huc ena cohors triquetris quā miserat ois.

E super u longum longeuus siue velsuus

E ante u pducitur: vt longeuus.

vt redimibilis reperibilis.

IB super rapitur: quarta ibilis addubatur

I ante b corripit: vt chalis. Deme cōposita q sequunt nas turā simplicit: vt prelio possibilis. Et verbalia a quarta cōiugatiōe deducta: vt sensibilis indifferēs habēt: sed potius corripe. ppriū enī corripitur

Ic rapit: tolle anticus seu mobile amicus

Absit apzicus aricta siue comicta: blq;

cunicula. curicula. craticula. cuniculus. nonicius.

Nata canis cutis atq; cratis cuneusq; nouusq;

tegeticula. equiculus. cervical a cervix: radicitus rē.

Atq; teges vel equus sata longis iungimus illis

Embrycus formica inimico; iunge labscum.

Lumbicus lozica simul: lectica mirica

mendico mēdica.

Mendicus co. ca. mulctica iunge marica.

etiā pudicus ⁊ pudica.

Sepe numicius atq; nasica ⁊ turpe pudicis.

Pedicare simul possicus. at addita cūq;

Flexu: ⁊ tibicen simul obliqui patuere

Sulpicii Uerulani

ut redimicula periculū.

Icula da quarte producta et propria nice
Adde caicus item cum multis plurima curtans
Urtica vltica ⁊ vesica vmblicus adapta.

¶ De obliquo dicim⁹ in formatōe gū: docuimusq; lodix ⁊ varix frequēti⁹ dici. de ppiis autē difficile esset oia cōplecti. verū q̄ dīq; desiderabit ea facile quouis exēplo cognoscat: hec enī breuia sūt: amicus articus auctolicus bitānicus bithynicus castricus euthycus garric⁹ gallicus germanicus gerulicus ibicus meliscus stoicus vibicus: q̄ oia sunt ppiia sed fere ab appellatiuis sūpta. vñ errāt q̄ ad discretionē dicūt rusticus ppiū pducere cū Martia dicat. Qui ppter cenā rustice cedo coquū. Quinetā felix substantiū in obliq; pducit vt mobile. plurima tñ q̄ a locis nō deducunt: nec cū appellatiuis cōia sūt vident posse pducī: vt federic⁹ theodorū lodoicus: ⁊ ex Virg. p̄z caicus: ⁊ ex natura oia a nice. i. vicia ria sūptayt beronice thessalonica ⁊ cetera q̄ Sulpi. dicit.

¶ J an c breuiat: vt rustic⁹. Tolle amic⁹ apicus anticus aricia ceruical cōuicū embicus formica iūmic⁹ lectica lebici lābuc⁹ louica mēdic⁹ mūca marica multiciū numic⁹: q̄q; hōia. corripuit. Būdusū numici meliscus ducit an appi. Nasica pedico postic⁹ pudicus qualicūq; q̄ricūq; tā ticūq; sed vibicūq; cōem h̄z rubicā radices radicatus tibiē vmblic⁹ vrtica vesica vltica villa. Et obliq; in icis a nīis i i: vt felix. Sed si sint masculina aut feminina corripit: vt calcis salcis illicis piltriciis. p̄ter bōbiciis ceicis sandicis: vt apō p̄p̄riū. p̄phenicis ⁊ masticis qd aliq; corripit. In ex corripit: p̄ter lodicis ⁊ vibicis: ppiūq; alia corripit: vt cimicus monicus amicus auctolic⁹: alia p̄du. caicus polinices beronice olim pionice: sed ad exēpla pfugas. J an ulū c p̄cedēte corripit i his q̄ a verbis tertie plugarōis declinant: vt diuerticulū. Si a quarte pducit: vt periculū. In diminutiuis vero nūc pducit: vt cuticula canicula craticula tergetricula equiculus cuniculus. Būc corripit: vt pisciculus clericulus.

Id super capitur: sed arulides ⁊ abidus.

.i. fastidiū. verbū vt formido inis.

Dauidis fastidit: ium, formido per ido

Abstractum ferecides adde sophidis

Cedox nata trucidō cecidī absidiaz: curtum

.i. nomē patrony. ab eis.

Atrecidius erat facit eis nomen patris ides,

enides enī ab eneus greco fit.

Tuq; licurgides super abdes cetera curtans

perfidus infidus seu quadridus bīfidusq;.

Deriuata notans fidus a findo breuiabilis.

De I in medijs syllabis:

In añ d corripit: vt audus. Excipe abid^o aristides danid danidus. In uē^o. Edidit hic mariā dauidis origine ioseph. p̄sophis p̄sophidis p̄hie cides: r̄ finita in ido vt cupidus: sic fastidio r̄ fastidiū. r̄ cecidi p̄teritū a ce do trucidō abscondia cedo. Hericidū^o corripit. Patronymicorū masculinorū q̄dā corripit vt puamides: q̄dā pducit vt pelides thesides coronides lurgides. Obliq̄ crescentes obseruādi sūt. Cōposita naturā simplicia sequunt: vt cōsidero desidero desiderū homicidā: r̄ infidus a fido: p̄fidus aut q̄d est a fide corripitur: sicut oblideo r̄ reliqua a sedeo deriuata. Sed ab illis etiā q̄buscūq̄ sp̄ sūt aduertēda. Bisfidus r̄ quadrifidus q̄q̄ a findo corripunt. Virg. Quadrifidā queretū cunctis vt fonte coactis.

vt quadrifidus artifices lucifer.

I super f rapitur: sed plurima dicta putantur.

I ante f corripit: vt artifices. Rā i positi in iſtura cōpositiōis semp corripit: p̄ter tibicen. Abiq̄ vero vbicūq̄ r̄ ibidē cōia sūt q̄q̄ frequentius vbicūq̄ corripit: r̄ illa duo pducuntur.

caligo rubigo: origo etiā p̄p̄i.

I g super rapitur: p̄ter go nomen & in ga.

instigo vestigo castigo.

Hinc caligam retrahens instigo plurima iūges

Et fastigia vectigall: sata fligo fatigo.

Caligo verbum: sed de caligine ductum.

Herba enī in go nō dicta breuiant: vt mitigo litigo caligo r̄ a breuib^o cōposita: vt colligo subigo redigo: sed a lōgis lōga sūt: vt refrigero refrigeri addit nebulissen. origanū. Sulpitius.

In ante g breuiat: vt mitigo. Deme noīa terminata i ga r̄ i go: vt aurga quadriga caligo: p̄ter caliga. Cōposita sequunt simplicia: vt alligo refrigero. Produces tñ instigo castigo vestigo fastigia alligo vectigal. Manilius. Annene quoq̄ vectigal meretq̄ sequetur.

.i. aſilas.

I super i curtum: sed aſilus las r̄ aſilum.

mantile monile cubile sedile puerilis seruilis.

Et crocodilus abest neutri per ille: & in ilis

Pomine deductum velut hec edilis apilis

Subtilis simul exilis: quod testa creabit.

Testilis necnon conchilis: sed remouebis

.i. pestilens.

Dapilis ac humilis similis parilis sata pesti

Utilis & herbis deducta vt fertilis: addes

Apilo expilo compilo: depilo forsan.

Sulpsilli Uerulanti.

i. massilia.

Corripitur: longis massilus & illa iunge

Martilliam bzuelant quidam sociant eriphyle.

¶ Ante l corripitur: vt auxiliũ. & verbalia vt fertilis. Tolle assum afflas
allus crocodilus & neutra in ille sinistra. Et denotatus vt ferulis conchis
lis. Juue. Hox ego nõ fugiã conchilis me prior ille. Propter hec dapillis
humilis similitis parilis vtilis & pestilens. Sed exilis subtilis & apulis p
ducitur. Festilis a testa pducitur tero vel textu corripit. Sic etiã qñ p
piti est. Cõposita imitant simplicia. Cõpilo & expilo siue a pilo telo siue
a pilis corporis deducant: siue ab eo qđ greci pilatas plures dicunt pro
ducit Noia. Compilasse putes verbum non amplius addam. Depilo ve
ro corripit: vt attestatur Martialis. Cum depilatos creste coleos putes
Locutus tamen huiusmodi vt longilli virgili valeri producant. Noia. ta
men natura corripuit. Nulli flebilior q̃ tibi virgili. Et adduxere scem eẽ
poia virgili. Sic & aliĩ poete. Massilia etiam pro oia in aphrica producit
& sic massilus.

¶ Super in curtum belut azinus: hinc retrahendum.

Libul. in. iij. Et ponte duras inter ephimeridas.

Fertur arminum ad hoc & optimus ephimeridesq;

Entimema simul matrinus siue patrinus

vt sublimis sublime. nam specimen regimen cotripuntur.

Quadrinus limus lata: quarta quod adicit imen.

¶ Ante m corripitur: vt optimus. Excipe entimema matrinus patri
mus quadrinus sublimis. Et verbalia quarte coniugationis: vt munis
men munimentũ. Composita vero sequitur simplicia: vt magnanimus
possimus. Azinus vero corripitur. In clementis verborũ superiores re
pete regulas.

¶ Rapit n tamen a peninus tolle: catinum

Atq; caminus item super adde cyminum & erinys.

i. festino.

Sic & echinus erit: festinus noq; pachinus

Atq; propino supino lupinus iunge salinum

i. deducta.

Alcinus forte obliqui vel consita longis.

casinũ lucrinũ mariniũ.

Alcinũ arpinum cum multis iungo vt aquinum.

Possestius simul q̃ pluxima fixa per ina

Fors mediastinus clandestinusq; sed aufer

De In medijs syllabis

homatin⁹/diutin⁹/ptin⁹/quatin⁹/crastin⁹/pistin⁹/serotin⁹.

Cum tinus hozna, diu. pro. qua. cras. ppi. quoq; sero
Pudine item bzeuio pariterq; perendino iuncto
i. perendinus.

Homine. & hiccine cū sociis: pialinus sociatis
Que dat amigdala vel fagus superadde oleam sen
A pannis geminis deducta coloribus atq;
Consimili quedam grecis quoq; nata velut que
Chyrtallus bisus: coccu sandix adamasq;
Bobyx myrtha smargdus hian dabit aut amethisul

vt carbassinus gausapinus

Aut hiasynthus amaracus aut confozmia dictis
Hec quoq; curta notes elemosyna buccina iange

vt sophrosine.

Fuscina fiscina femina & euphrosine societq;
Lamina machina cum sibina proserpina iunge
Pagina cum patina cui sarcina sacina subde
Cum statina ac trutina quedam superadde locozum.
Propria cum mutina sit fescina ruspina iuncta
Cum catina ac alina maribus confozmia sicut

vt tibicina.

Hec alina a q; cano: patronymicum dabo longum
Et quedam propria albinus crispinus. at ista
Fuscinus & lycinus seu celsinus abbeusamus
Hebzinus & mozinus mircinus carinus similesq;.

¶ Ante n corripit: vt papius. Deme apeninus catini caminus cum
nū echinus erui festinus festino ppino pachinus qd noue pascia. cor
ripuit: salini supinus ticinus qd philippus vult corripit. Et obliquos
venietes a nūis pductis: vt phocanis delphinis: & deriuata & possessiua
vt grinus diuin⁹ austrinus cedrinus lupin⁹ arpinas ab arpino. Itē ad
nū castin⁹ lucrin⁹ marin⁹ & multa hmoi. Adde carnificina tōstrina me
diastin⁹: pter crastin⁹ hiccine nūdine ptin⁹ pndino diutin⁹ homatinus
pistin⁹ quatin⁹ pscinus amigdalini⁹. Et deriuata ab olea: vt oleaginus
a clam vt clādestinus. Sylli⁹ vero in. vii. indit. Ceu clādestino traheret
federe bellū. Manli⁹. Et clādestinis vigenē clādib⁹ arma. A sero sero

Do. i

Sulphur Uerulanti.

tinus: a fago vt faginus. Itē greca a lapillis pānis colorib⁹ ⁊ pleriq; re
bus deducta: vt chūstallū⁹ adamātinus myrtū⁹ byssinus coccin⁹ bō
bianus sandicin⁹. Excipe ⁊ feminina fixa: q; pducunt: vt farina sagina
culina: pter buccina fuscina femina elemosyna euphrosina lami
na machina murina pagina pserpina patina sarcina trutina salina sta
tina: ⁊ quedā locorū ppua vt mutina. Et pter illa q; naturā masculinorū
sequunt: vt assa, ppior ⁊ patronymicorū assa pducūt: vt albinus nertne
adrastine. Quedā corripit vt elemominus carinus.

Ip rapit medio: antiphos colliphys demo.

Et simul oblipus: quia longum stipo: scriphos

I ante p corripit: vt antipos. Tolle oblipus antiphos scriphos.

I q producet: sed compositiua notabis

Sic aliquis rapitur: reliquus siliqua adliscetur

Reliquicq; simul quod constat utriq; ⁊ ubiq;

I ante q pducit: vt iniquus. Excipe aliquis reliq; siliqua. Et cōposi
ta aduertēda: q; qdā corripunt: vndiq; vtiq; ⁊ qdā pducunt: vt vtiq;
quedā habēt cōm: vt ubiq; vt paulo ante monuimus.

I super ⁊ rapitur: butyrum dic siue butyrum

Buliris colliris duc coxyza colira

i. delirus.

Et cercyza cipirus item deliro simul rus

Epirus grecunq; magiros iunge papirus

Saphirusq; simul tentira aut tentira dicens

I ante r corripit: vt gadiris. Heme butyr qd apud Serensii corripit.
Delirus a lira sulco: Lucr. li. i. Qd mihi tū vanū tū delirū esse videtur
papius ⁊ saphirus p lapide. Itē colira ⁊ coxyza cercyza colliriū epi
rus ephire magiros. Quid? dicit. Saltus tentyia petenti. Juue. Quid
vicina colat vmbrose tentyia palme.

I rapit ⁊: tolle anchises amphylus ⁊ adde

Amphila ac aruilla cambiselsq; cephus

dionysius.

Atq; donisa ⁊ nyla satum simul adsit elisa

Gausus larisa simul iunge ac paradisus

Sicq; phariseus paralisis sicq; amethisus

I an s corripit: vt elisa. Tolle āphylus āchises aruilla āphila cāby
ses cephis donisa elisa gausus larisa paradisus palisis phariseus.

It rapit: sed ta vel tes hominum atq; locorum

De J in medijs syllabis.

Propyla produces: tamen alphita desit: & addas
Deducta a propylis: aconitum: grecaq; per tis
i. denotatus ut auritus crinitus curritus.

Et de nomine sumpta: inasitus. auitus. & ante
Dictum cerritus: sed curtam seruitus effert
fortuitusq; frequens rapitur: sed nata supinis
Signentur: verum de blando seruo seruitus atq;
Seruitium duces: de blanditie atq;
Acquicia a nequam: sed coeptus catamitus
Berythus seu corithus phzoditus: & ab is
Que formant itis produccite menta reuoluens
Sicq; balitudo datur a cidolothium
Lechytus paralitus sicq; nouitius ante

sed Persius ut dixi aliter legitur.

Dictum irritio solet confundi seu pituita.

¶ J ante & corripitur: ut leuitas amita. Excipe finita in a ppiia hoim vel
locoz vel a ppiis sumpta: ut margarita eremita leuita calamita pituita
qđ Persius corripuit. Sōnia pituita qđ purgatissima mittit. nā synere
sim admittamus. Noia. pducit. Cum mulso bibitu puate noxia soluit. &
alibi. Xente feret pituita vides que maxima credis. Catul. mediā & vlti
mā corripuit. Muculos & mala pituita nāsi. pter alphita. Jte greca in
tis & in tes. ut sonamitis therpsites. & denotatus ut maritus auritus. ceri
tus p furioso a cerere. Noia. Ceritus fuit an cōuicere crimine mētis. pie
ter seruitus fortuitus qđ Noia. videt pducere. Nec fortuitū cernere ce
spit iuuē. cōtra. Non quasi fortuito nec vneop rabies: sed ceritis a cere
oppido. Unde & tabule cerites dicunt. Noia. Quid deceat qđ nō oblite
cerite cera. A cerete aut oppido fit ceretanus quovis Jli. & pducit pe
nulamā. Itaq; vbi inqt Virg. Est ingēs gelidū lucus ppe ceritis amāē
Malo ego ceritis adiectus esse qđ gisti in quo tenor & lra sit mutata: vt
pulsano placet. Quidam in his verbis aspirationē ex quo nata fuere
abolitā addi volūt. Item supina & pncipia & verbalia veniētia a verbis
quare cōiugatōis. Vel a tertie hñibus pteritis in vi vel in si & supinis
in iū: vt auditi cupiti petiti lacessiti accessiti & ab eis nata: vt domiti
to. Sed blāditie & neqtia corripit: pter cōposita cū supinis correptis: vt
aditi nequiti. Demito vero ambitū & ambitus participiū. Qui. Iussit &
ambite circūdare litōia terre. sed ambitus nomē corripit. Excipit & co
cytus catamitus aconiti hermaphioditus corithus p pharetra bery
tus vrbis. & obliqui nā in is pducit: vt quiris quiritis & balitudo: qđ du
as breues in vñā lōgā cōtraxit p balitudo. Itus terminata a deponēz

Ed. ij

Sulpitii Uerulani.

ribus cōibulq; deducta pducit: vt mētus pter tuit⁹. Cōposita sequit^r
simplicia: vt obli⁹ ab obliuiscor & ablinoi. Est aut^r ambiguū an a mitos
qđ est fili⁹: vt heramitus & a mythos qđ est fabula: vt polymithus pda
cant. nouitius qđ a nouitate sit. Iuue. cōtra regulā pduxit ductus accē
tu. Irrito anceps h⁹: deducit enī a ratū & a ritus: vulgaturq; ille versus
Irritat euacuat dū irritat puocat hostē.

I super u longum: niniue dicunt bzculandum.

U ante u pducit: vt salina. Deme niniue.

O B super capitur: crescentia longa p^robentur
Octoberq; simul superaddi bult Jacobus

C an b corripit: vt aristobolus oio⁹, tolle ābob⁹ duob⁹ october & ia
cob⁹ qđ qđrissyllabū est. Claudian⁹. ne lagres versus dux iacobe in eos
vt apocope syncope.

D c corripitur: sed nata cope retrahantur

Dx ocis signes: sed cappadoces bzuiemus

Precocis interdum bt p^recoqua q notitandū.

At suffoco simul p^refoco non bzuiantur.

C an c corripit: vt apoca. Excipe apocope: & si natura corripit & obli
quos a ntis natura pductis: vt atrox atrocis: p^rter cappadocis cappado
cia p^recoqu⁹ & p^recocis. Marti. Illia maternis fueram⁹ p^recoqua ramis
Lalphur. P^recocib⁹ surrepere p^risca pumia. Suffoco & p^refoco pducti
vt apud Dul. in ibin. Suffocēt alam dira venena tuā.

Dd super capitur. sed erodio erodius aufe^r

Jungitur herodes custos: cum prole & o^rodes

vt herodes capnodes

Thermodobq; simul seu plurima greca per odes

C ante d corripit: vt epodos. Quis greca ratione seruata etiā pducti
pesset. Deme erodius herodes herodianus oio⁹des & obliquos hui⁹ no
minis custos thermodon.

chrisostomus.

D super f bel phi seu sarcophagus bzuiant

C ante f vel ph semp corripit: vt sarcophagus.

Dg super capitur gogos goge be remotis

C ante g corripitur: vt egloga. Tolle synagoga & pedagogus para
goge isagoge & similia.

D super l capitur: tamen etholus retrahatur

Idolūq; suis cum natis: ni batiaris

Dmega is micron: pactolus iunge cymolus

De D in medijs syllabis.

Et subsolanus p̄stoloꝝ clausaq; pola

vt consuloꝝ.

Compositiua nota longisq; geolophus adde

¶ Ante l corripit: vt soboles. Exripe etipolus: idols q̄bz omega scribit apud grecos: cui⁹ rei qdam nō ignari corripuere: p̄stoloꝝ pactolus subsolanus cimolus cimelia pharmacopola bibliopola geolophus.

¶ Rapit in: sed in um vel in a p̄ducto neutrum

Forſan geometram superaddes ſicut ithome

¶ Ante m corripit: vt ſalomon. Deme neutra in um ⁊ in a: vt amomā aroma: geometra natura p̄ducit: vſu q̄bz corripit. Illud Juue. alij geometres alij geometra legū. Siāmaticus rhetor geometres pictor alyptes. Ithome arx meſſene v̄bis.

¶ Super n longum: ſed ab on dubitans genitiuum

Exemplum queres: anceps legitur geriones

¶ Dionisq; ſimul cum ſidonto ſuperaddes

Compositiua notans perſonam non breuiabis

¶ Oblonoꝝq; cupit veluti ſymphonia iungi

Aſt aponus micone coctona corripientur

⁊ trigonus terragonus.

¶ Nataq; de breuib; velut auſonius ſocientur.

¶ Añ n. p̄ducit: vt colonia. Tolle greca ⁊ barbara q̄ i q̄buſdā corripit: vt aragonis buſonis auſonis apon⁹ diacon⁹ demonis hemonis canonis ilgonis eſonis iſonionis idmonis lcomonis mēnonis pānonis ſardonis ſindonis ſātonis teutonici teutones turonis macedonis māmona coctoni gerides i q̄ Lucr. p̄durit. Quidue tripectora ⁊ gemini viſ gerione. Arg vero gerione exticto. In edonis p̄duci ⁊ corripit reſiſſe ouonis ⁊ egeonia ap̄ p̄bato. Qui. li. viii. Aut helice iubeo nitidū onionis enſe. Sta. i. vii. Atq; auro rude fulmē h̄ſit ouonis alti. Luca. Enſiferi nimia ſulget lat⁹ ouionis. Arg. Armatusq; auro circūſpicit ouiona. Sta. in actyl. Audi erat duos laſatē egeona nexus. Quid. in. ii. meta. Egeona ſuis imania terga lacertis. Arg. l. x. Egeon quali dicat cui brachia cēſū. In q̄buſdā p̄ducit: vt dāmonis ſimonis ſimonis. Nota. i. arte poetica Pythias emū cto lucrata ſimone talēſū. Nec id q; ſimēcus mō p̄durit mō corripuit calidonis etholic oppidū colophonis babylonis ſycionis. adde latona trigonis a trigon. Manuſ⁹. Aut tria ſub quib; ſignis omare trigonē. In diſſerēter aſt ap̄ Arg. Sideni⁹ ponit. Compoſita ſimpliciū natura ſequunt. Perſona p̄ducit. Itē ſymphonia ⁊ obloni. In p̄p̄is q̄ deſit ad exēpla te refer.

.i. aſepium.

¶ p ſuper rapies: ſed aſepus ſumq; mouebis

Ed. iii

Sulpitii Uerulani.

Ciclopelq; frequens conops cum pzole canopus

conopeum.
hydropisis hydropicus.

Abde crotopus hydropsiq; creata ptopus hisopus

l. sinopsis.

Atq; synope & pls: vel soper: raro dolopes

¶ Ante p corripit: vt inopis. Excipe asopus asopis crotopus cyclopes cōem hz apud Virg. Europa esopus conop? conopeū hyfopus ptopus hydropsis hydropicus synope soper portus.

¶ q corripit: sed compositiua bidentur

¶ an q corripit: vt alloqui. Sed aduertēda cōposita: vt alioquin.
vt canorus.

¶ Super r capitur: sed deriuata trahantur

Sit patri similis pzoles decozo atq; decozo

Hoc decus indecorq; creat q̄q̄ indecor effert

scz media longa.

Illud credo decoz formare simulq; decozum

in formatōe gr̄. vt cēsonius a cēiorrhetorius a rhetor.

Diximus obliquos quibus addes nata decenter

Auroza authozes produco cytozus helozus

polidous theodous.

Atq; dīozes scu dozon generata: pelozus.

¶ Ante r corripit: vt corpous. Deme deriuata: vt sonorus decot? qđ a decot est: cui? gr̄m veteres p̄fici. autore corripiebāt. Itē decoz p̄ hō uestro r deceto verbi p̄ omorindecot aut corripit: vt Nō erim? regno indecor: r deceto p̄ omor: vt Inūcūit decorātes suis altarā domis. q̄ dē a decus deflecti vident: pducim? r canor?. Et obliquos terminator i or vt calous r ab eis deriuata: vt cēsonius: p̄ter arboris memois rhetoris castois marmois equois amynstous eboris polymnestous hecoris corpous bicorpous tricorpous nestous mētois. Adde supiorib? illis pelous r deriuata a doton qđ donū significat: vt polidous. Itē cyto? dzo reo helous: r masculina in os: vt lepos lepotis q̄ pducim.

¶ Super s produc: hinc ambzoliā quoq; demes

Ambzoliūq; ioseph bel ioseph linque iuuento

¶ Ante s pducit: vt mēdosus. Excipe ambrosia r ambrosius. ioseph cōem hz apud Iuencū.

¶ Et super longum: sed signes compositum

Nata doton bzucians fortasse ptoton superaddes

De U in medijs syllabis.

scribitur enī p omega.

Sed melius ptoton quia prolis non breuiandum

vt astrogothus:lichostroton herodotus a regula.

A gothus atq; stroton ppropu in dotus addit origo.

U ante r pducit:vt egrotus. Cōposita vero sequunt simplicia:vt andoteū aptotū monoptotū aliquoties lichostroton oitrogothus populus apud Sideniū:herodotus zendotus.

vt ludouicus clodoueus:genouefa:q̄ potius corripit̃.

U super u longum si non sit compositiū.

U ante u si qñ reperiat pducit. Sed cōposita sūt aduertēda.

U rapit medijs: sed anubis tolle saluber

dictū est innuba ⁊ pnuba corripit: cōnubis cōfundi.

U nsuberq; notans cum dictis compositiua

U a n b corripit:vt coluber. excipe saluber lsuber armis. qñ cōposita lōgis:vt obnubo. Cōnubis indifferē hz. sed pnuba ⁊ innuba corripit̃.

U c sit longum volucer volucris breuiandum

A tq; redur reducis dicta ⁊ connexa notabis

U a n a a duco producant:vt reduco reducis induco:enucleo q̄ a nux nucleū ostendit corripitur. Educo pūne corripit. Sulpitius alexandrinam viā tenet: sed hec faciliōr vīsa.

U a ante c pducit sequente a vel us vel um: vt sambuca caducus. In reliquis corripit:vt volucer. pterer pollucis māduco pelluceo sūcia ⁊ cōposita ex lōgis:vt deduco reluceo.

U b facit longum: nisi dictum aut compositiū

contudi videlicet.

U t pecudis tutudi quod dictum est addubitari

U a ante d pducit:vt testudo. Ideme pecudis ⁊ tutudi in compositiōe: vt contudi obtudi.

U rapit f si ser:reu carnufices modo dicas

U a ante f corripitur:vt caruifer.

vt pupugi būsugis.

U g producit: sed dicta ⁊ nexa notentur

U a ante g pducit:vt ferugo. Tolle cōsugis ⁊ cū sugo cōposita:vt būsugis ⁊ pupugi ptereritū. Sūt q̄ denāt sanguisugis.

U super l rapitur: sed aduulsoz amulsus aufer

Sic ⁊ apulia dic famen appulus est breuiandum

tribulis curulis: sed obliqui vt cōsulis couri.

Sic ⁊ in ulis erant recta finita. cucullus

Sulpirii Uerulanti.

Sicq; peculium erit torcular clausaq; bulus
Quidam coniungunt: nec rem sine testibus edunt.

Uerbulus. et nestor torcular pducit pcpit Sulpiri? corripit. Lora in bulis ut trahulus sulpiri? vult pducit qd sit a bulo. qd pssit aut locus pssit est origo approbat: q; grece h; ou dipthogā. In bulis th et bula corripunt: ut pabuli venabuli preabuli passibula creobula. Sulpirino. **A**nte l corripit: ut exulis. Excipe adulos amulius genulus qd Mar- tis. si corrupt? nō est corripuit. Truducta est getulis nec cepit arena noctes. qd legēdū cēseo tradita getulis. Et noia terrie declinatōlar: ut tribu- lis curulis: pter obliques hmoit: ut presulis cōsulis. Itē nebulo hercules zabulon. cuculus qd pducit. Noia. Cessisset magna cōpellans voce cu- cullū. Torcular specularē et hmoit. peculū vero ptrahit. sic et apulia: sed opulus corripit. Luca. Spulus hedriacas exis gorganeus in yndas. pduc- tur in bulus terminata: ut trahulus.

U super m longum: tamen autumo dīc bzeulandum
In columis columen columella simul documentum
Emolumentum seu monumentum seu nocumentum

ut consumar a tumeo accumulo et.

Iterumo cum lucumo bzeibusq; lata aut sociata.

Ante m pducit: ut alumē. Excipe autumo cōsumar columē incolu- mis columella documētū lucumo iterumo: et cōposita a tumeo.

U super n longum tamen albunea estuno cultum

Ante n pducit: ut lacuna. Excipit albunea.

ut corrupti a corripit: et si vna est vox corrupeto.

U p super brevis est: signatis rite notandis

An p corripit: ut volupis. et illa q; u hnt i isitura ppositōis: ut qdrupes

U super r longum: byturi camurus bzeulandum

.i. centurio.

Centuria atq; rio: lemurelq; lemuria lecta

luxurio. p masuri a masurus.

Luxuria atq; rio: masuri sic mercurialisq;

Marimurium langes bt purpura quodq; satur dat

Et tuguri obliquos terne telluris adempto

Et meditatium: sed nosco scaturio longum

.i. primitia.

Atq; ligurio pziurio que perfecta putantur.

An r pducit: ut muris. Excipe bitur? camur? cēturia cēturio lemu- res. Qui in i fastis dicit. Rur? erat veteris nocturna lemuria sacri. luxu?

De Ultimis Syllabis.

Non luxuria mercuri? mamuri? masuri? purpura saturi tugurii. Et obli-
quos tercie dedi. vt gutturis fuffuris:z telluris excipit. Et meditatio
vt lecturio z ab his deriuata. Scaturio vero z purio q; primitiua sũt nō
corripit. nec ligurio qdē. Noī. Tractauit calicē manib? oīi furta ligurē.
a canusio.

Ut super s longum canulinus erit breuiandum

Noīa. Rā venulinus arat finē sub vtriusq; colonus.

Sicq; straculinus simul ac ebusus venulinus

¶ Ante s pducit: vt cerusaz creusa. Tolle canulisi ebusus straculus
licet stracule pducunt.

Ut facit longum tamen arbutus est breuiandum

Compositiua notans potius preputia dices.

¶ Ante t pducit: vt cicuta. Deme arbutus. Cōposita simplicis natu-
rā sequunt: vt alteruter disputo pcutio. Renter z fl ex ne z yter cōponi
tur: cū eu diphthogus efficitur.

¶ De vltima syllaba.

Asi non inutes in vocis sine retardes

Ex longo as quintū pducitq; vndiq; sextū

Cetera corripies: ita vel quia vel puta iunges

Barbara cum grecis elementī nomina inutes

Postea correptum velut antea: mna lego longum.

Ultima syllaba ea dicit qua terminat dictio: quotus syllabarū mono-
syllabarū ipa qñ a se incipit finitq; inter vltimas syllabas refici-
untur. Cognoscit aut vltima tribus modis. Postdē diphthongo: regula.
Postitio: vt felix z dicit. Diphthogo: vt muic z pie. Regular: vt oīa in a
desinētia pducunt: vt vltra z nega. Inue. Ultra sauro matas fugere hic
libet z glacialē. Prop. Aut si es dura negas: in es nō dura venito. Exci-
pe ita q; z puta aduerbis. Casualia: vt poeta musa hectoria corripit: ut
pieter abitoz vt patria tonsa. z vtrōs veniētes a nūis pducit: vt encas
a quo enea. z monosyllabarū mna q; pducunt. Prop. Non ita dardanio
gauisus atrida triūpho. Qui. in fastio. Seu q; tot digitū quos numera
re solemus. Virg. etiā in cōpositione. Deu quianā tanti cinxerūt ethera
nymbi. Persius pasciano teste. Hoc puta nō iustū illud male rectius
illud. Noīa. Cur ego si nequeo ignozq; poeta salutor. Virg. Musa mibi
causas memora quo nūmme leso. Qui. Hectoria nescio quē timeo paris
hectoria dixit. Virg. Tu pcul a patria nec sibi mibi credere tantū. Idem.
Oibus in morē tonsa coma pressa corona. Qui. Certus es enea cū fede
re soluere haues. Virg. Ecce aut gemina a tenedo trāquilla p alta. Bar-
bara z greca quedam: vt māna z pascia z ifay nola vt a h k indifferētia
sunt. Sed de dinabilia nola rariū pducunt: tunc seruant greci accen-
tum cū tēpore. Gra. in. iū. thebai. Non reges nō ipa deo vacat alite felix

Sulpitii Verulani

Idē. Te nemea tibi lerna comas larissaq; supplex. **Qui.** Mittit hyeme
stra de tot modo fratribus vni. Humeralia in ginta ⁊ genta dicunt esse
cōia. Ego vero illa in ginta semp pducra: in gēta sēp correpta inuenio.
Virg. Triginta magnos voluēdio mēibus oibes. **Idē.** Triginta capitū
fetus enira iacebit. **Iuue.** Quadraginta dedit graccus sceleritia dotem
Idē. Quadringenta parāt qd cōfert purpura maius. **Postea** q̄q̄ pdu
ctū est. **Qui.** in fastis corripuit. **Postea** mirabar cur nō sine lumbus esset
nisi dicamus duas esse particulas.

vt oīa p ita scribenda.

Et finis curtat grecoꝝ in plurima tardat

Nam rectus longis solet e longuin dare quinto

.i. longū vt eufrates.

Dummodo sit pꝛime: sed ⁊ es sexto quoq; terne

Cum natis septos producit quinta latinis.

Cum dipthongato aut simili monosyllaba pꝛeter

vt huiusce suapte.

Dum iungunt q; be ne: socia fragmenta ee vel te

Lōguin pone doce similis quoq; tempoꝝa foꝛme

Recte foꝛmando iunges aduerbia quando

Q̄ terni facis e beluti gradus vltimus in me

fame ⁊ tabe cōtinent illic: sed ⁊ es sexto quoq; terne.

Alq; fere ferme quare sint cetera curta

Sepe maledixit qui dixit non bene dixit.

¶ In e monosyllaba pducit: vt me te se. **Excipe** q; qñ ⁊ significat ⁊ cū
q; cōposita: vt quisq; **Itē** ne qñ significat an: vt qñ vel ⁊ aut: cōspirat
etiā in cōpositōe te ⁊ cēꝛt tute tuapte ⁊ huiusce. **Virg.** De duce darda
nius spartā expugnauit adulter. **Itē** te duce si qua manēt sceleris vetti
gia nostrī. **Qui.** Qui se qd patitur cōmeruisse neger. **Virg.** Hīsecq; spio
q; thaliāq; cymodoceq;. **Qui.** Quisq; suā laudant: studiū certamina cres
cunt. **Virg.** Nōne fuit satis tristes amarillidis iras. **Idē.** Quidye do
lens regina deū tot voluere calus. **Idē.** Quoye teneris iter. **Lucr.** Ne
cipe pꝛetera q̄ cōposita tute necesse est. **Plurū** quoq; syllabarū cōm
untur: vt mare. **Virg.** In mare dū fluuū currēt dū mōtibus vmbre. **Exc
pe** gtm ⁊ dñm singularē ⁊ nrm tytm pluralē pꝛime declinatōis q̄ dipthō
gant: vt muse ⁊ similia hīc: vt doce tote ille. **Et** greca accētu acuto in si
ne pñficiata: vt penelope. **Qui.** Hanc tua penelope lēto tibi mittit vltre
Excipe ⁊ abltōs qñte declinatōis: vt die cū suis cōpositis vt pudie ho
die: ⁊ fame abltm qd olīm qñti ordinis fuit: ⁊ tabe apud **Lucretiū.** Dym
bubus aut tabe mēbꝛoꝝ ambustayacillens. **Itē** quosdā grecos abltōs
Eufrate **Bristorele.** **Et** ytds venientes a nra non terrie pducit: vt lꝛo

De ultimis syllabis.

ble achate enide calliope sed vlyxe achille ⁊ oreste corripit: sunt enim
vri tertie declinatōis. Itē scōas psonas singularis imperatui scōe cōiū
gatōis: vt mone aude. Et aduerbia deriuata a vris cōuerſo o in e vt bel
le pulchre. Vener male corripunt. Sic ⁊ appūme. Virg. flos appūme
tenax. ⁊ Scruuius legit appūma. Qui. male in cōpositōe nō corripit
in arte amandi. Sepe male dixit cū tam pperaret achilles. fere ferme
⁊ quare. pducunt. Virg. Vris die numerant ambo pecus alter ⁊ hedos
Iuue. Res hodie maior est here ⁊ fuit atq; eadē cras. Virg. Obſide ille
fame rabido tria guttura pandēs. Luca. Signaq; ab eufrate cū crasso
capta ferentes. Iuue. O libye diſſūge boues dum tubera mittas. Virg.
Sit satis enide telis impune numanū. Idē. Tos o calliope precor: aspi
rate canent. Propertius. Quidve tuas prociū fregit achille domos.
Qui. fecerūt furie tristis oreste tue. Virg. Tu varē tu diua mone dicaz
horrida bella. Luca. Inuencies aude superi tot vota catonū. Voia. Leti
de clamabit enī pulchre bene recte. Qui. Nō bene cōueniūt nec in vna
ſede morant. Itē. Quod male pſuades vtmā bene cogere poſſes. Virg.
Iāq; fere ſpacio extremo feſſi ſub ipam. Iuueſ. Nulla fere cauſa eſt in
qua nō femina licet. Idē. Mobilis ⁊ varia eſt ferre natura maloy. Sap
pho. Foſſitan ⁊ quare mea ſint alterna requirco.

Iſac produces grecoꝝ plurima tolles

vnde in illo corripit: femineis nerei dolio ⁊.

Omnia nam quāto breuiabimur multaꝝ ternō

Sed mihi ſiue tibi vel vbi vel ibi ſibi credas

Ad placitum ponti: niſi cum quaſi curta notauī

¶ In i finita pducunt: vt bibi. Qui. Sepe bibi ſuccos quos iuſtus ama
ros. Demūn mihi tibi ſibi ibi ⁊ vbi que cōia ſūt cū cōpoſitis. Niſi ⁊ qua
ſi corripunt. Itē vri greci: vt amarilli tybi. ⁊ danti vt pallidi. Virg. Du
ſa mihi cauſas memora quo numine leſo. Idē. Tu mihi qbcūq; hoc res
gni ſcepra ionēꝝ. Qui. Niſi tibi qd nobis eſuriatur erit. Tibul. Laurus
vbi bona ſigna dedit gaudete colom. Qui. Sic vbi facta vocant vdis ab
ſectis in herbis. Sappho. Si niſi que facie poterit te digna videri. Qui.
Et quaſi diſcedēs oſcula ſūma dedi. Virg. Mirabar quid meſta deos a
mariti vocares. Idē. Tybi pater poſcant acies ⁊ federa rumpāt. Sta
tius. Palladi litore celebrabat ſcyꝝos honoy. qñq; tñ pducunt. Sta. in
achi. Femineis nerei dolis huc mitte quid auſers. Propertius. Lindari
di poterant gaudia ferre ſua.

O polisyllaba dant dubium: monosyllaba longum

Longum dant ternus cum ſexto ⁊ ab eis generata

Ut tanto quāto comitūne gerundium ⁊ ergo

Mutuo ſero cito modo ſedulo crebro proſecto

Ergo producam ſemper pro cauſa: ergo nunq̃

Sulpitii Uerulant.

in genituo.

Greca per o magnum que dant us non breuiabo

In o monosyllaba pducit: vt do sto o. Plurium syllabar cōia sūt: vt scribo veto virgo. Datui tñ r abla scōe dedinatōis pducunt: vt deo. r si aduerbia efficiunt: vt qto tāto. Sz mutuo sero cito modo sedulo crebio pfecto r ergo cōia sūt. festus tñ modo aduerbiū semp corripit tradidit. Ergo cū causā vel ppter significat pducit. Seruidia quoqz indifferentia. Ego rarissimē pducit: sed est semp corripiedū. Greca vt dido erico ale cto pducta sūt. Martia. Do tibi naumachia tu das epigramata uobis. Virg. Regina nouā cui cōdere iuppiter vidē. Persius. Nō ego quom scribo si forte qd aptus erit. Idē. Hoc iuuat hic inquis veto quisqz facit olectū. Virg. Descēdo ac ducēte deo flāmā inter r hostes. Qui. Sed quā to min⁹ ire uoles magis ire memēto. Stati⁹. Sero memoi thalami me ste solatia matri. Tibul. Deu sero reuocat amor: seroqz iuuentus. Iuue. Et cito rapturus de nobilitate comesa. Qui. Qui mō nasōis fueram? qnqz libelli. Hora. Nil tāni est ergo fūgar vice cons acutū. August⁹ octa uius. Ergo ne supremis potuit vox improba verbis. Virg. Cantādo tu illū haud vñqz tibi fistula cera. Iuue. Plurimus hic eger morē vigilan do sed illū. Qui. Sed qd ego reuoco dictis his omen abesto. Stati⁹. Vñ ne etiā funestus ego uidet ista deor. Idem. Sed qd ego fessos optatis demoi: vñdis. Virg. in diris. Ausus ego pūmus castos violare pudor res. Idē. Quis tibi tū dido cernēti talia sensus. Luca. Effera dānarat nī mie pietatis erico. Virg. Regnam alecto stimulis agit vñdisqz bacchi. Idē. Alecto totuā facē r funalia mēbra.

U semper longum: veluti c. sed breuiandum

Est lac nec donec: fac vt pzonomen hic anceps.

In u pducunt ola: vt genu cornu. Virg. Ruda genu nodoqz sn⁹ cola lecta fluētes. Idē. Jā cornu petar r pedibus q spargat arenā.

In c etiā pducit: vt sic fac dic duc. Excipe lac nec donec. hic pnomē indifferēs est: aduerbiū vero longū: vt ait Lucan⁹. Sic eat o superi: qm pietasqz fideiqz. Qui. Durius incedite fac ambulet oē papille. Illud autē qd est in heroidibus: r alibi legit face. Phylli face expectes demopphos onta tuū. Et dixit referas ista face arma ioui. Idē. Et dic ardoris sit ros que iste mei. Luca. Dux age per scythie populos per inhospita syrbis. Sappho. Donec adhuc iuuenis nec iam puer vllis etas. Qui. Donec etas simplex animū cū corpore amauit. Idē. Phyllidis hic idē tenerēqz amarillidis ignea. Virg. Solus hic inserit sensus animūqz labāt. Idē. Hic vir hic est tibi quē pmitti sepius audis. Idem. Post habita coluit se famos: hic illius arma.

.i. corripitur.

sup. &c.

M. d. b. cum. g. p. t. capitur dum syncopa deme.

In b d g m p t finale corripit: nūll posito vel diptēgus vel syncopa incidat: vt legūt r fumat p fumauit: obit p obuiū. Luca. Solus ab her

De Ultimis Syllabis.

ſperia nō flexit lumina terra. Qui. Nec qđ abest hic me tecū mirare res
licitā. Ennius. Inſignita forent tū nulla militū octo. Poſſicianus in geo-
graphia. Et ſoumā cōtra poſtearū imagine con. Iuuen. Sinciput elici
pharioq; madentis aceto. Idē. Vagnus ciuis obit et ſoumīdatus othoni
In p vt volup. antique.

In clauſum longum: ſed in l duces breuiandum

Nil tamen ol vt ſol et in el que barbara tardes.

¶ In h pducunt: vt vah ah. Virg. Ah virgo infelix. In l corripunt: vt
ceruical ſemel et ſacul antiquū. Luca. Hec ſacul eſt hōl inuētū bona ſe-
mina nuſq;. Excipe ſol nil: et barbara in ſine cū accētū pñſciata: vt mi-
chael gabriel. Iuue. Educti comites lectum ceruical amicas. Syllus.
Ethereus quoq; vti poſſis trahat hāmbal auras. Hora. Et ſemel emiſſū
velat ireuocabile verbū. Qui. in ſaſtis. Sol aditus quā queris ait ne
vana labores. Hora. Nil ouiturū alias nil ouitū tale ſatentes.

Clauſa per n tardo: ſed ſoſſitan abbreviabo

Foſſan et an tamen. attamen. in cuiu fratribus addo

Sic biden atq; ſatin: ſed nomen eſt variandum

Men ten produces: et quis penultima longa eſt

At ſuper n breuiſo vocale breue in genitiuo

An quarti quod a dat: ſimul in ſimul octo breuiatibz

Plurima in on terne lego longa et plurima curta

Curta ontiſ bel onis producta mouentur in onis

¶ In n pducunt: vt titan pean quū. Excipe ſoſſan ſoſſitan an tamē at
tamē in dein exin et proin: et corripētia penultimā creſcētis gti: vt nomē
nois. et pleraq; greca: vt ſlion pelionq; iterdū pducūt: vt helicon. Luca.
Unde venit tūan et vor vbi ſydera cōdit. Iuue. Parce peccor pean et tu
depone ſagittas. Virg. Quū age ſi qđ habes in me moia non erit vlla.
Idē. Miſſite ſoſſan et hec olim meminſſe iuuabit. Iuue. Foſſitan expe-
cies vt quintilianus amet. Idē. Accipit et madide facies dicet an vlcus
Qui. Nec tū emēdando labor q; ſcribere maior. Idē. Nil mihi reſcribas
attamē ſpē veni. Idē. Si qđ in hoc artē populo non nouit amādū. Sap-
pho. Jā canit toto nomē in orbe meum. Qui. Jlion et tenedos ſimolſq; et
zanebus et ida. Luca. Pelion apponit radiſ nāſcētibus ymbias. Mar-
tia. Pieter aquas helycon et ſerta lyraſq; ſolor. In in accuſatiui corrip-
unt. Propertius. Thyſin et attritis daphnū arūdinibus. Accuſatiui pu-
me declinatōis in an et in en ancipites ſūt. Qui. Reſpice laerten vt iam
ſua lumina condas. Idē. Eneā aio nocte dieq; reſert. Statius. Quippe
ſerūt raptā patriſ eginā ab vudis. Qui. Maian et electra thaizerēq; to-
ui. Idē. In camerinan adit rapſenq; et gloria. Poſſida. Europen
eſſe tanais diſſigat ab onis. Qui. in. vi. Fecit et aſterien aquila luatē te

Ec. i

Sulpitii Uerulant

neri. Et sepe apud eundē et alios. Quare cōseo frequētius pducendos
viden et latin corripit. Virg. Educet viden vt gemine stant vertice cri
ste. Seruius en natura sua vult esse pducit. Ven ten p mene et tene p
ducit. Remon indifferēs habet vt nemo.
vt imber. Virg. vnde imber et igneo.

Clausula per et bzeuio nisi dent eris genitiuo
Aut beri quod hyber facit: aut sint greca per ita
Aut aer ether aut hec monosyllaba cur ver
Co; raro; lar far nar fur par et pare nata

CIn et corripit: vt cesar iber et cōposita. Excipe aer ether iber celtiber
Ire crater character et stater q; greca sūt et hnt apō illos ita i obliq; qd
verit in e lōgā. Monosyllaba enā corripunt pter cur fur cor lar far ver
et par cū cōpositis: vt dispar ipar et cōpar. Luca. Cesar in arma furēs nul
las: nisi sanguine fuso. Lucre. Quo de cōcussis sequit grauis hymber et
yber. Virg. Unde hoīz gen⁹ et pecudes: yñ hymber et igneo. Idē. Nici nu
midū gen⁹ et discitos mulciber aphios. Qui. Accepit genis illa deca
ber hz. Idē. Lucid⁹ hic aer et q duo coipa restāt. Idē. Audiet hoc ether
et si de⁹ vllus in illo est. Idē. Simus in aurato crater erat asp achanto.
Idē. Cur opus affectas ambiciose nouū. Pers⁹. Fur es ait pedio pedi
us qd crimina rasis. Sappho. Mille meū leuib⁹ cor est volabile telis. Re
perit etiā corripit. Qui. i. Ing; cor hamata pcutit ardidie die. Auso. Vt
vbi cōscriptū est faceret cor si cor haberet. Virg. Sulphurea nar albus
aqua tentescos velini. Qui. Far erat et puri lucida mica salis. Idem. Aer
erat eternū placidissq; repēnb⁹ aris. Hora. Rudere par impar equitare
in ardidine lōga. Idē. Et matrona meretrici dispar eris atq;.

As longum pono: nisi dos rapiat genitiuo

in singulari.

in plurali.

Aut a prius quarto terne: quod post pe as edo:

Quecūq; enī habēt os in gō possunt habere a in actō singulari et as
in plurali: tā os q a q as corripunt: vt encis eneidos eneida eneidas
hecto: hectora hectoias.

CIn as pducit: vt maiestas das. Excipe greca finietia gtm in dis vt
in dos: vt pallas ilias. Sic et actōs grecoz terne declinatōis: vt troadas
lāpadas menadas peliadas hiadas. Iuue. Maiestas et si funest aspectu
ma tēplo. Martia. Tu mihi das aue qualia mane soles. Quid. Et vidit
vultus pallas in amne lues. Persius. Quid nō iactus hz nō hic est ilias
acci. Quid. Troadas inuideo q sic lachrymosa suoz. Martia. Ad mare
fugiet pentheus ad menadas oipheus.

Es quoq; producen: terne pluralia greca

Inquiles atq; penes quod sum facit es bzeuiabo

Et si crescenti patrio est penultima curta

De blitinis syllabis.

Tolle fides res spes plebes aries partesq;

Atq; ceres abies & pes simul a pede nata

In ea pducit: vt dies fides libyes gñ. *Excipe inquit nomē qđ nō lequi simplex docuit pñci. penes pponē & ea verbū substantiū cū cōpositis. Itē corripētia penultimā crescētis gñ: vt miles militis. Demitt abies paries aries ceres spes cū cōpositis. Vera greca pluralia vt troades atlāntides saxonēs butonēs lingonēs archades cyclopes corripit. Nota. Si meliora dies vt vina poemata reddit. Maro. Heu pietas heu pulca fides inuitraq; bello. Syll. Fatali dīdo libyes appellit ore. Nota. Quē penes arbitria vis est & noua loquēdi. Aīrg. Quisq; es armat⁹ q nra ad lumina tēdis. Idē. Huc ades o melibee caper tibi salu⁹ & hedi. Qui. Miles erat phebēs nec menalon atigit vlla. Aīrg. Populus i fluuio abies in mōib⁹ altis. Idē in iuuenilib⁹. Quā firā paries illos seruabat in vsus. Luca. Extruit qđ nō aries spellere possit. Aīrg. Flaua cecres alto ne qđq; spectat olympo. Tibul. Spes alit agricolas ipes cultis credit aranis. Qui. Credula res amor: est vinā temeraria dicar. Idē. Et puto pes illi lōgiot alter erat. Aīrg. Stat sonipes ac frena ferorū spumātia mādīt. Nota. Dia magna loquēs mō sit mihi mēsa tripes. & Aīrg. At pcul in sola secrete troades acta. Idē. Ante tibi eorū atlāntides abscondātur. Luca. Et bituri lōgīsq; leues saxonēs in armis. Juue. Quā nec terribiles cymbi nec butonēs vnq; Luca. Pugnares pictis cohibebāt birenēs armis. Aīrg. Arcades inuidia rumpant vt ilia codro. Idē. Infanti cyclopes & altis mōtibus errant.*

Is h̄eue censebis: sed quod mutatur in itis

Aut in plurali casu constat reperiri

Ut pueris & tris simul & monosyllaba queuis

Produc cum natis: quis & is recto remouebis

Et mis tis patrio bis eis sociando: simulq;

Inducit enī etiā in exēplo qđ Sulpitius cōtra se alligat. nā pīrois anapestū facit nā antribrachis: vt in Flacci exēplo patet.

Entis habent patria diphthongo scripta notabo

Et quibus est rectus quinto parib; h̄eulabis

In Iuuenale legit qđā poscis. i. expetis: & in qui nescio.

Sunt possis nescis doz mis coꝛrepta licenter

Tu noꝛmam serues s̄ doctus possis haberi.

In is corripit: vt ignis. Demito velis & abis cū suis iungatis: hoc ē cū verbis scđe p̄sone singularis indicatū quarre cōiungatōis: s; Quidi⁹ poetica licentia i herodib⁹ h̄eulauit. Nescis an exciderit me cū loca venim⁹ illic. itē Proptius. Et soloi & cū qua domis amica simul. Tollo etiā nōs pducēs penultimā crescētis gñ: vt samnis samnis līs līs

Leij

Sulpitii Verulani.

tis. Et plures casus vt ois et deis et monosyllaba: vt vis sis: et ab eis cō
posita vt quis adhs videss. Iuue. tñ non pduxit possis. Nulla crepido
vocat cū possis honesti. Illic subtrahim⁹ duos rectos is et q̄s et mis tis
his q̄ corripit. Greca quoq; in is similt̄ vñ hñtia pduciano auctore p
ducunt: vt thetyos aris arinis foteris foterinus p̄drois tñ simois
et Alia q̄ gñm in entis et in is et in i vñ hñt corripunt. Qui. Interea vo
lucres Pyriois eous et ethon. Vale. Flacc⁹. Et formidatē patrios pyro
enta dolores. Qui. Et vena in venis ignis in igne fuit. Martia. Elle ves
lis oro serus cōiuga tonātis. Propert⁹. Nō audis et verba sinis mea. Tu
dire cū iā. Qui. Tristis abis oculis abeuntē psequor ydis. Idē. Lis est
cū forma magna pudicie. Virg. Dis vt tecū meritis p talibus annos.
Marn. O dilecta deis: o magni cesaris arbor. Hora. Quilibet argilla q̄
vis mutabit yda. Qui. Sis argumētū malus an auxiliū. Idē. Tu quoq;
fac possis inira tua claustra iacētī. Virg. Quis elysios miret greca cam
pos. Idē. Adhs o tegere fauēs oleoq; minerua. Qui. Dextora d̄quis is
est si sum tibi cara caueto. Virg. Quisq; es armatus q̄ n̄sa ad limina tē
dis. Qui. Dicta bis antiquū syllaba nomen erat. Virg. Ecq; sibi generū
tethys emat oibus vñdis.

**De longum ponis: cum grecis deimis os ossis
Greca tamen patrio que dant o tolle bel oos
Androgeos et athos cos. tros. minos simul hepos
At breuibz compos deductio subdit et impos**

¶ In os pducit: vt hoc os ois. Excipe os ossis pduciano auctore; cō
pos impos et greca in os: vt illos lēnos neritos chaos: et grōs grecoz vt
pallidos arcados thaidos. Heros vero auctore pduciano pducit et ea
q̄ cū apud grecos faciāt gñm in oos apud nos vertūt in ois: vt minos
minois. Et q̄ hñt gñm in o lōgū: vt androgeos. Virg. Androgeos offert
nobis socia agmīna credēs. Iuue. Belificatus athos et q̄qd greca mē
dar. Virg. Quātus athos aut q̄tus eryx. Sic et tros tā p̄pū q̄ gētilē.
Qui. Bos aret ignauū sacrificare suē. Virg. Os humerosq; deo similis
nāq; ip̄a decorā. Qui. Insequere et voti post mō cōpos eris. Hora. Dire
xit arcu nō semel illos. Qui. Nec senis oete regia lēnos erat. Virg. Du
lychisq; samesq; et neritos ardua saxis. Qui. De chaos antiqui nā sum
res pulca vocabāt. Martia. Pallados et tēplū limina cosme noui. Stat.
Arcados atq; alio capane⁹ horrore canēdus. Propert⁹. Turba menādree
fuerat nec thaidos olim. Quib⁹. Duius erictonius tros est generatus ab
illo. Virg. Tros ait enea cessas: neq; enī ante dehiscēt.

**Us curtam pones: tamen hñc monosyllaba demes
Declinans quarte genitiuum tresq; sequentes
Plurali similes casus producere debes
Quantum genito tantum poteris dare recto**

De carminis decoro.

At flaccus dixit sterilis palus aptaq; remis
Grecaq; diphthongo producam scripta ut *Jelus*
Panthus & patrio que dant *podis* addo vel *ontis*

¶ In us corripitur: vt ip̄s. Vene monosyllaba vt plus minus pusi: & q̄ p̄ ducit penultima crecentis ḡm: vt tellus & salus. s; Hora. licetiose palus corripit. Regis opus steriliq; bin palus aptaq; remis. Itē ḡm̄ singulares & n̄os & actōs & vtōs plurales quarte declinatiōis: vt manus. Colle etiā greca terminata ḡm̄ in odīs: vt melāpus melāpodis edip̄as edipodis. Sic etiā pāthus pāthi p̄ pāthous pāthoi. Et h̄ntis ḡm̄ i un̄tis: vt amathus amathūis phicus phicūis. Tibullus. Tēpus in apucis maturat collibus vuas Iuue. Velus aloes q̄ mellis habet q̄ dedit autē Luca. Mondū post genitos tellus effera ḡgāres. Qui. Adde manus in yncia meas meruere catenas. Virg. Pāthus orriades arcis phebiq; sacerdos. Itē. Et si amathus & cessa mihi paphus atq; cythera.

¶ Liber scdo de carminis decoro.

¶ Et si poterā libello iam modū imponere Syllabarū enī quātitatē quātā p̄ ip̄e diligētia leuīs n̄bi ostēdā. Malui tñ ad tuā eruditioē non pauca subicere. Sed illud te prius admonuerim Eyp̄iane hec oia nisi frequēter exeretatōē tradideris nō multū n̄bi posse cōferre. Verolci hexametri decōp in apta pedū connexiōe & varietate seruabit. Si pes nō terminet partē oratiōis: nisi forte in primo sequente pentameteri aut quarto quitoq; loco. Et si dactylīci pedes q̄ verum subleuant alternis vel intertexti: q̄ spōdaciōis tēperēt & cōtra. Illepidus est enī verius p̄sa inter easq; nimis oratiōe succussans & maxime si scōs pes partē oratiōis terminet vehemēter offēdit. Qd̄ fiet minus indecorē in tertio si in monosyllabā desinat & dactylos erigat. Itaq; comatibus pentameteri heptameteriq; delectabere: q̄ maxime que spondes h̄y in quito. Insurgat & fluat canore q̄nq; cōtinui dactylī. Incedūtes cū decore spondes quatuor: si ip̄a res exigat. Sentētia in versū sequētis partē discurrens siue coma siue colū efficiēs. Iamcū aut mēbris multoq; carminū inter se implicatio: quā catenā appellant: plurimū locunditatis h̄y in loco vt ybi aut suauitate aut cōtinuatōe aut vehemētia opus est. Absoluto vt ro sensu cōstantia plus interdū grauitatis censent habere. In trisyllabā vocē si desināt fortius vident insurgere. Si in monosyllabā nisi cndē: ea sit frangi videt. Vale in pētasyllabā & tetrasyllabā desinunt: gratius in bisyllabā: maxime si q̄nus pes cōstet ex integra oratiōe. Itaq; diligēter attendas que & de eius varia cōpositione dicemus. ¶ Pentametrū elegiacū sensū cōcludere debet suauisq; in vocē bisyllabā desinē. prius in pentasyllabā tetrasyllabāq; pessime in trisyllabā & monosyllabam

¶ Vocalis crebras concursiones eiusdēq; littere & syllabe assiduam dissonantiāq; & sibilatiōē: magis etiā q̄ in soluta oratiōe rudiose vitabimus. omnēq; cultū cum latinitatis integritate seruabimus verbis vitare eleuantē suauibus nunc canōis vt res postulabit. Quare tenenda est vis clementor. Vocales enī nō sunt vocis eiusdem i angustior

Sulpiſſi Verulani,

e plenior eſt. Reliquę pleniores. Semiſuocales ſonore ſſimamque i m r. x. erasperās eſt o. frequētatē ſibilat i pſertim antecedentē ſed omnem aſperitatē ipſa pñſciatē tā in ſingulis q̄ in cōneris cōſonātib⁹ facile cognoscem⁹: ſi octo ſyllabarū diuerſitates obſeruabimus. alie enim vt ex Varrone docuit Diomedes ſūt aſperę vt crux trux trans. alie lenes: vt lana lima. alie p̄cere vt q̄ vocalē longā hñt aut antepenultimā vt faci litas. alie retortide q̄ mutā hñt in extremā vt hic hec hoc. alie barbarę vt gaza. alie greculę vt hymnos zenō. alie dure vt ignotus. alie molles: vt ades. Carmē figuris ſpergem⁹: facilitate affectib⁹q̄ cōcinnabimus fabulis hiſtoriis ⁊ reſū doctrina locupletabim⁹ duritatē ⁊ tāq̄ comatū verbeq̄ cūſi ⁊ nouitatē vitabim⁹: ⁊ qđ maxima virtus oratiōis eſt vt Lactāti⁹ inſtrapte dicemus. Ambigue dicat ornamēta ambitioſa vt monet Flaccus ꝛefugiem⁹. A pſonay ⁊ reſū decoro nō deſtrābim⁹. In terdiſ copīa interdū breuitatē nūc p̄gue nūc ſiccū dūcēti gen⁹: nūc ma turū ⁊ grauenūc ardēs erectū ⁊ cōcitatū amābim⁹. Ipſis characterib⁹ ſiue graui ſiue mediocri ſiue extenuato ꝛerba ⁊ ſentētiās adaptāim⁹. Diſq̄ nra inuētio ingeniū artēq̄ redolebit. Carmē deducēdū leta inten taq̄ cura aggrediemur antea ſi fieri poterit vel lectiſcula vel cōmētiō ratōe ſiſis carminis excita tē. ¶ Stūllū nō vige bim⁹ ⁊ in verſu faciēdo ſcabemus ꝛeſpe caput: rodemusq̄ vngues. nō qđē indūſtria ſed animi intentōe diſtracit. Tā inuētō qđ conabamur nobis quaſi nō ſentiēdūq̄ plures cedem⁹: ſtūllū ſepe vertem⁹ ⁊ varia breui⁹ cura mētis implebim⁹ ſingulaq̄ diſtingēt examinābim⁹: ⁊ an lectōe ſine digna ſeuera eſſe bim⁹ amicorū pleraq̄ iudicia emēdābim⁹. paucis cōtēti lectōib⁹: ⁊ belle aſſentator nō admittē. Luxuriātia cōpeſcem⁹: aſpera leuigābim⁹: ⁊ carētia virtute tollem⁹. Libi editiōnē nō ꝛapiam⁹ ne eā penitētia ſubi ſequat: ſed diu vel non ſi in annū caſtigam⁹. Si qđ aſte emiſſū fuerit ꝛe ſertim in adoleſcētia lz in iudiciū cū modēſtia reuocare ⁊ in ſuo gñe cō ſeruādo corrigere. ſecere id multi. ſecit ⁊ Līce. q̄ totos mutauit acadēti cos. ſecit ⁊ Marria. tā grādiōi q̄ inq̄. Feſtinata ꝛior decimi mihi cura libelli. Elapſū manū nūc reuocabit opus. Rota leges qđā ſed lima ra ſa recētī. Pars noua maior criticelector vtriq̄ ſauē. Ad cuius qđē imitā tiōnē ego nō dubitauī qđā opuscula q̄ ab adoleſcētulo mihi eſſluxerant eliminare ⁊ facere meliora. Cōfirmāuim⁹ me ad id ꝛiſſician⁹: qđ ſe fatet q̄ cūq̄ in ſuis aduertit errata quo ad vixerit emēdatur: etenim vt Fabi⁹ ait Suguauius ſortet in ſtudiū lōgior labor ſi nihī ſiceret melius inuenerit ꝛeteritis. Alceſtidis Lucillū ⁊ caſſū parmēſio in cōponēdo feſtinātū. Be tiq̄ peſſimi poete cuius meminit Sra. nō magni faciē⁹ extēꝛꝛalitātē rai: q̄ felicitatē legēdā ⁊ vulgi dūtaxat opiniōnē facturā. Illa vero ſi ele gās ſit. locutōeq̄ digna qualē Līcini⁹ ⁊ Euripater vt ſcribit Līce. habu erūt nihīl pōt eſſe admirābilī. Eā facultatē quo pacto aſſeq̄ valeamus Qumt. x. ꝛeꝛipit ibidē quō ſcribendū emēdandūq̄ ſit. Si vero furoris plurimū ſecūda nobis natura ſubminiſtrari illū ſequemur: mor ad tri mū rediunt: aut potius ꝛeſſis hebenis maieſtati carminis intēdemus. Si xō cedro ⁊ apolline digna cōponere volum⁹. Euripidis imitābimur

De carminis decore.

maturitate: et optime potius quam multis gloriamur. Sed si mea nimia offedemur olivomaroniano. i. visno more summaque diligentia carmine conficimus. Nec si per cultusque ingenii facultate conservare curabimus dicemus non indecora. Assequemur ea omnia precipue duce natura. Adde etiam dos carmina. nam ut Horatius ait. Scribendi recte sapere est principium et fons. Multum etiam cum imitatione exercitatio conferet.

De hexametri carminis vitia.

Atria hexametri carminis eorum nota opeprecium est indicare. Ea scripserat Wallius Theodorus. Ego plura cogessi. Bcephali dicitur quod incipit a syllaba brevis: ut Fluviorum rex eridanus camposque per omnes. hec etiam multa et truca dicunt. Procephali quod primo pede ultra quatuor tempora habet: ut Inule ionio in magno quas dira celeno. Lagari seu larsi cuius in medio una aut plures syllabe claudicant: ut Cogredior fer sacra pater et coeipe fedus. Trucati quod in penultima claudicant: ut Moris continent laudato vulnere gete. Hec et scazontes et ecades appellat. Diome. cuius libris. ita lege diligenter. Hymetri quod una syllaba abundat: ut Facemur doctas ignari homines locos. Grauidi quod habet syllabam in medio superantem aut quod suaveresim patitur: ut Fixeris acri pede cersua licet aut erimanti. Inane cuius syllaba in duas per dieresim scinditur: ut Accipe pompeii deductum carmen ab illo. Ex una enim syllaba due sunt nam si longa corripitur dicitur Sillolus: ut Obsupuit: iterumque come et vox faucibus hest. Si brevis producit Ecasis. Si due breves per una longa: vel due longe per una ponat Symphonesis est: hac greci frequenter utuntur. Spondaici quod spondeli habet in. v. ut Coena velatarum obuertimus autem mara. Colossim seu colobis seu soluti quod prola oratione incedit: ut Dona ducite doctos volentibus cum magnis visis. Asperi quod horret iusticiis ut Riser spior thaliacq. cymodoceq. Hec vero est ignotanda quedam ex his vitia tria hexametri et cuiusque carminis esse posse Hypophisim in quo singuli pedes terminant dictionem: ut Carmine docti femina simplex cedere nescit. Cacophona quod vocalium assidue squalent: ut inferni lacus ecce quod insula circos. et Bulai in medio libabant pocula bacchi. Item et personarum vitia tunc tunc tibi tanta tyrane tulisti. Equocuius vitium syllabe si miles sunt: ut Extret metes fraternas grata malis lio. Dicunt et bicipitia si ultima verba si se destinant. Item caudata: cum finis duos in consonantes desinit dictiones. Demistichii: quod inceptum distaxat et semiplenum est: qualia sunt apud Maronem: ut huc curius fuit.

De quibusdam cognominibus versuum.

Nolo preterea te latere. Velle appellari quod suaviter sonat. Persecuti quod integra sententia continet. Politici quod eloquii figure et passionis est experti. Intercalare quod sepe interponitur: ut Incipe menalios in cuius mea tibia verius. Tibicen in quo aliquid est ad solam metrum sustentationem: ut Aspectans sua immensam et sic forte precat. Leonini vocant cuius pentimemeter est ultime consonans: ut Dives inaccessos ubi solis habet lucos. quod si continuus affectatus sit ridiculus est. Absoluti quod continet omnes partes orationis: ut Ah me si sene super ethera mor rapuisse. Hic

Sulpitii Verulani.

dens qđ a dictione monosyllaba incipit: 7 p singulas gradatim auget: vt
 Cur nobis iuuenes decerpitis orbiculata. Reciproch aut retrogradum
 aut eonvertibile qđ couersio verbis tranſit in aliud ſine integrũ ſine pte
 ter vnũ pedẽ rariũ qđem inuentu 7 inſanientis ingenij labor: vt Scruas
 optime dux diuos ſi vis bonus eſſet: hoc genus qđ Sotades cynedus eſt
 yſius Sotadeum appellat hmoi 7 Alrgulianũ illud. Muſa mihi cauſas
 memoria quo numine leſo. Leſo numine quo memoria cauſas mihi mu
 ſa. Has particulas ſi obſeruaueris facile 7 tuſpe cõpones. Reciprocum
 quoq; illud di entus ſenius ſi a ſine ſumat contrarius eſt ordini recte: vt
 Mei tibi nũ tibi ſei fundat par candida nũ lis. Eodẽ noſte 7 caſervatiũ
 appellant hmoi. De tibi iungit amor: ſed amor qđ me tibi iungit. Recipro
 ca itẽ dicunt 7 ſerpentina quoz pũcipia ſequentiẽ terminat verſum: vt
 illa Martialis. Bumpit inuidia qđã chariſſime iuli. Qđ me roma legit
 ruſip inuidia. In quo gbe 7 id ſeruãt: vt ſinis pcedẽtis rĩdeat pẽtineme
 ri ſequẽtis. Etoneſ verſus qbus laſciuit Buſoni? 7 pba eſt admirabi
 lis: quõ necant hiſ verbis docet Buſoni? Et ſi patens vt doceã doctũ
 dus ipe cento qđ ſit abſolũ. Marſo de locis ſenſibylis diuerſis qđã car
 minis ſtructura ſolidat in vnũ verſũ: vt cocat ceſi duocant vn? 7 ſequẽs
 cũ medionã duos inuicem locare inepũ eſt. Id vero qđ ad hoc ſummiſ
 exemplũ ſit eſt artiſticiſſimũ. T erret luſtrat ogit proſerpina luna luna
 diana. Ima ſupna: ſeras ſcepero fulgore ſagitta.

De varia herametri compositione.

Erunt ad hec ſeptẽ de herametri compoſitiõe varietates. Appel
 lantq; dactylicũ qđ dactilo claudit: vt p̄ferimus manibus vitæ
 ras 7 verba precantur: qđ 7 hypmetrũ eſt: ſeo aptius hoc erit exemplũ.
 Sidera pallida diſſugiunt face territa luminis. Dicuntq; hec equiẽpos
 reat: eo qđ oēs pedes ſunt idem. Heroicũ qđ 7 pythiũ dicitur a epos 7 vt
 Milius tradit. p̄p̄it eſt qđ poſt quinq; dactylos ſpondeo clauditur: vt
 Atreba terribiliſ ionis p̄ocul aere ranorũ. Heroicũ ideo dicit qđ heroũ
 laudes 7 geſta illo decantabãtur. Pythiũ qđ ex pythio oraculo p̄imum
 auditũ eſt. Epos carmen ſignificat ſpondeaci: qđ ex ſolis ſpondeis cõ
 ſtat: vt Romani muris albã cuxerũt longã. Cõmune ſiue periodicũ: qđ
 alternus dactylis 7 ſpondeis componit: vt Italiã fato p̄ſũgũ: lauinag
 venit. Sapphicũ: qđ inter duos ſpondeos quattuor: hz dactylos: vt infer
 retq; deos latio genus vnde latinũ. Antimachiũ qđ bis poſt duos da
 ctylos hz ſpondeũ. Id 7 catenopliũ dicunt: vt ante fugã ſoboles: ſi quis
 mihi paruulus aula. Bucolici ſpecies tres Milius facit. aut cuiũ i quar
 to loco dactyli ex integra pte orationis hz: vt Moſa parie ſines 7 dulcia
 linquimus arua. aut in. v. Tyre tu parule recubans ſub tegmine ſagi.
 Tertia ſpecies eſt qđ duo ſpiramẽta heroicĩ carminis habet: vt Nil nos
 ſtri miſſerẽ: mori me deniq; cogis.

De pedibus.

Am de pedibus 7 de iſis qđ ad eos attinet diſſerã. Pes eſt ſyllabarũ
 7 tẽpoz certa diuẽſio. Accidit pedi ſex. Arſis 7 theſis. Numer? ſyl
 labaz. Tẽpo. Reſolutio. figuraz Ordo. Arſis 7 theſis eſt eleuatio vocis

De carminis decore,

et positio quæ in paucioribus duabus syllabis fieri nequit. Numerus syllaba-
rum accidit pedibus: ut spōdes duarum; dactylo trium; choriābo quattuor. Ipsa
est ipsa mora pronūciandi. Resolutio dicitur si una syllaba pro duabus vel contra: si
lōga pro breui vel contra: si pes pro pede ponatur. Figura duplex est. Simplex
in bisyllabis et ultra. Quid accidit quod certo ordine ponitur et pro ordine quærit
inueniuntur sunt. Pedes breuis ante lōgum inueniuntur est. Cōstat siquidē breuē syl-
labā que vnius est tēporis ante lōgā que duorū est fuisse repetāre vnus
est pes anteq̃ duo. Pedes ideo appellatur: quod nos nō sic illis carmi-
na vident incedere. Syllabe breuis character est hic. Longe hic. Lōgis si
pro lōga si posita bis. Si vero pro breui hic.

¶ Bisyllabi pedes quattuor sunt.

¶ Pyrrhichius ab inuēto sic denotatur: quod et peritibus dicitur ex duabus syl-
labis breuib⁹ cōstat: ut deus. Spōdeus ex duabus lōgis: ut estas. Dicitur
quod a spōdi quod libamētū: et sedus significat: in quo spōdaico cātico vtebā-
tur. Iambus vero quæ auctore fabio nō recipit versus heroicus: ex bre-
ui et lōga ut dies. Dicitur quod ab inuēto: ut vult Aristarchus: vel ab iābi-
nis. i. cōtumeliādo: quod eo maledicere p̃suerint. Trocheus quod et choreus ex
longa et breui ut corpus. Dicitur quod sit volubilis ut rota que trochis dicitur
et volubilem excitat saltationem.

¶ Trisyllabi sunt octo.

¶ Tribachius dicitur quod tria brachas. i. breues habeat: ut agla. Molos-
sus ex tribus lōgis cōstat ut encas. Dicitur autē a molosso quod in iouis tēplo
eo pede celebrabat. Vel a molossa. i. epyrioyca saltatione. Anapestus ex
duabus breuib⁹ et lōga: ut pietas. Dicitur ab ana et pien quod cōtrari⁹ pes
dactylo sit. Dactylus quod et heroicus ex lōga et duabus breuib⁹ ut filius. Di-
citur a dactylo. i. digito cui l. spacijs p̃formis est. Amphibrach⁹ ex lōga iter
duas breues: ut amator. dicitur autē quod am. i. arcū hz brachas hoc est breues
Amphimacrus ex breui iter duas lōgas: ut ciuitas. Dicitur quod arcū ma-
cras hoc est lōgas hz. Dicitur et cratericus. Bacchius ex breui et duabus lō-
gis ut honestas. Dicitur quod in bachi dithyrambis utebatur. Alij ferūt ab
inuēto. Antibacchius vel palimbacchius ex duabus lōgis et breui: di-
ctus quod sit cōtrarius bacchio.

¶ Quadrisyllabi sedecim sunt.

¶ Proceleumaticus quod sit ex duobus pyrrhichis ut aricte. Dicitur a pro-
clen quod est exhortari et suadere. Dispōdeus dicitur quod dis. i. bis sit spon-
deus. Sit ex duobus spōdeis: ut oratores. Disiambus ex duobus iābis:
ut amenitas. Dirocheus ex duobus trocheis: ut vindicator. Antispast⁹
ex iābo trocheo quod cōtrarij sūt: ut coronatus. Choriābus ex trocheo et iā-
bo: ut versificās. Dicitur quod in iambū definit: et a choreo. i. trocheo. incipit
Ionicus maior ex pyrrhichio et spondeo: ut benedictus. Dicitur ab ionio
archadis filio vel ab ionibus. Ionicus maior ex pyrrhichio: ut preconiā.
Ipeon primus ex trocheo et pyrrhichio: ut leticia. Dicitur quod a peone.
Ipeon scōs ex iābo et pyrrhichio: ut amabilis. Ipeon terci⁹ ex pyrrhichio
et trocheo: ut alien⁹. Ipeon quart⁹ ex pyrrhichio et iābo: ut celeritas. Epi-
tritus prim⁹ et iābo et spondeo: ut sacerdotes. Dicitur quod epi. i. supra tres

Sulphitii Verulani.

alia diuersa ponat. In eo enī sempvna tribus alijs discrepat. Epitritus scōs ex trocheo et spōdeo: vt cōditores. Epitrit⁹ tertius ex spōdeo et iādo vt hereditas. Epitritus quartus ex spōdeo et trocheo: vt oratiois.

¶ Pentasyllabi pedes vt scribit Diomedes sunt. xxxij.

¶ Hexasyllabi. lxxij. sed in vsu nō sūt et reducunt ad supiores.

¶ De varijs generibus versuū.

Sunt autē vt te nō latet diuersa ex pedib⁹ metra numerosq; et versuū genera: quorū cōnexiones breuiter enarrabo: si prius Seruū cētime- tra in quo diuersa cōplexus est carminū gēia recitauero. Sed ante q̄ id aggrediar. hec cognitu dignissima te docebo. Metrū grecū vocabulū di- omede auctore est pedū itctura numero modorū finito sublatōes postea nescij seruās: et q̄ p metra versus metuntur: vult Mātius Theodor⁹ ip- sos quorū verius metra posse appellari: sicut vas quo metimur et tritū cū q̄ māl sumus modū dicim⁹. Sicut etiā pes digiti⁹ cubit⁹. x. pedū: q̄ id verbū in ea p̄serti significatōe in raro est apud pbatissimos viū. It- ctura vero est ipa verborū aut pedū cōiunctio. Numeri sūt incitati qdam cursus et verborū p̄nexiones q̄ audientū aures demulcēt. Necq; rithmi appellant: q̄ vt inq̄t Aulici. spacio iporū cōstant. Metra vero dimēssionez ordine itaq; pbe diffinisi. Metrū certā esse pedū obseruationē et dimē- sionē numero ordinēq; finita. Carmē qdē est ipa pedū certo numero cōm- positio. Quo noīe et vni et duos et plurimos verius opusq; integrū ap- pellam⁹. Dictūq; a carnēte euādri mīse: vel a canēdo. Versus ideo dī: q̄ ab eo ad p̄cipiū sequētis reuertimur: significatq; ipas pedū seriē lineā q̄ vt arbor sulcorū et reliq; ordinis rerū. Nolo p̄terea te ignorare. Rith- mū qhōq; esse certū numerū syllabarū sine ipm dimēssione illē qdē legis- timo carmini. Itā vt metrorū gēia p̄cipias recti⁹: hīs etiā te instituā: q̄ te- re ex Seruio sumpsī. Loca in verū imparia dicim⁹: primū/tertū/quartū et deinde paria: scdm̄/ quartū/ sextū. Et deinde pentimemeris syllaba est qh̄ post duos p̄mios pedes terminat ptem orōis: significat et ipos du- os pedes cū syllaba. Sed si post pedes heroicos heroica. Si trocheum h̄z p syllaba ipa trochaica dūrt infandū regina. Si vero post quatuor in hexametris pedes bucolico appellat. P̄uiscianus pentimemerim ce- surā vocat semiquinariā et heptimemerim semiseptuariā. Heptimeme- ris est cū post tres pedes eodē modo sequit syllaba. P̄desq; ipsi cū syl- laba eodē noīe appellant. Illud nō ignoandū q̄ enditece cesurā imp̄- distit: qdā volūt. P̄uisci. vero nō iudicat sup eo Alrg. verū. Sic fatur lachrymās classiq; imittit habenas. Catalectic⁹ versus is dī: cui vna syl- laba ip̄ve deest. Brachycatalectic⁹ cui due. Hypcatalectic⁹ cui vna superest aut duē vt vult P̄uisci. Ecatalectic⁹ q̄ legitimo fine cōcluditur Lyricos versiculos dicimus quos poete ad lyra meditabant et ponebāt Unde versibus quorū ab eoz auroibus inditū. Hā alemanicus ab ale- mane. Sterischorius a sterischoro. Elcatus ab alceo. Ibius ab ibico. Anacreōtius ab anacrotē. Simonidus a simonide. P̄indaricus a pin- daro. Bacchilidius a bacchilide. Alcepiadeus ab alcepiade. Sapphi- cus a sappho denotatus est. Aliq; a numero pedū et syllabarū: vt p̄tome

De carminis decoro.

ter hexameter et endecasyllabus. Quidā ab instrumentis: vt lyre⁹. *Plin⁹* mus q̄ cithara edita carmina cōposuerit fuit Terpāder vt *Plin⁹* aut Monometrū vt inq̄t *Serui⁹*: vel dimetrū vel trimetrū i iābiis trochaicis et anapesticis metris p pedes duplices cōputat⁹. In ceteris p simplices: q̄q̄ iābiciū iummetrū senariū appellam⁹. S; iā reliqua q̄ *Varus Serui⁹* de metris ad albinū scribēs tradidit subnectamus.

¶ Sumpta ex *Serui⁹* centumetro.

Metra vel a pedib⁹ vel a rebus nomē accepit: vel ab inuētorib⁹ vel a frequētorib⁹ vel a numero syllabarū aut pedū. Eas octo principalia. i. Iambiū Trochaicū Dactylicū Anapesticū Choriambiū Anapaesticū Ionicū a maiore Ionicū a minore. De q̄bus carptim tractabimus eligētes ea q̄ ad palmā lyre pducit voluptas. Metra iābiis locis imparib⁹ q̄q̄s recipere pnt pedes. iambiū trocheū spōdeū triambiū anapestū. Locis aut parib⁹ triiambiū et triambiū: et apd comicos frequēter anapestū: ita tñ vt multarū breuiū iūctura vitet. S; ex multis tredecim vsui tradēda subiecti. *Aristophan⁹* pstat monometro hypcatalecticorū vt est hoc fuit dolore. *Euripid⁹* cōstat dimetro biachicatalecticorū vt ē *Dee* dedecus meū. *Anacréon⁹* pstat dimetro catalecticorū vt est *Resolue* baccha crinea. *Archiloch⁹* pstat dimetro acatalecticorū vt ē *Serena* lux miscat polo. *Alcaic⁹* pstat dimetro hypcatalecticorū vt est *Amārpena* paricide. *Alcmanic⁹* pstat trimetro biachicatalecticorū vt est *Doctos* thalia videbit choros. *Hypponact⁹* pstat trimetro catalecticorū vt est *Dea* renidet in domo lacunar. *Archiloch⁹* pstat trimetro catalecticorū vt ē *Mariē* fatigat p̄diguū vite furoi. *Hypponact⁹* pstat trimetro hypcatalecticorū vt est *Paup* poeta nescit hic aura musarū. *Aristophan⁹* pstat tetrametro biachicatalecticorū vt est *Marcē* lucerne sol p̄pinq̄at nō tñ vacat. *Anacréon⁹* pstat tetrametro catalecticorū vt est *Pontū* petēs aurā lara vel solue malū. *Anacréon⁹* pstat tetrametro hypcatalecticorū vt ē *Amor* puelle pecus improb⁹ fatigabat. *Aristophan⁹* pstat tetrametro biachicatalecticorū vt est *Hic* finis est ambūsalne ynder doctor meli.

¶ Metra trochaica.

Trochaica metra locis imparib⁹ hos recipiūt pedes. Trocheū Iambiū triambiū et nō nisi dactylū. Locis x̄o parib⁹ cū his quos memorauit spōdeū et anapestū: s; ex plurib⁹ tredecim vsui tradēda subiecti. *Phalacric⁹* pstat monometro hypcatalecticorū vt est *Aleur* optim⁹. *Itiphalic⁹* pstat dimetro biachicatalecticorū vt est *Bache* iūge tygres. *Euripid⁹* pstat dimetro catalecticorū vt est *Aleur* alti⁹ volat. *Alcmanic⁹* cōstat dimetro hypcatalecticorū vt est *Filula* canet subulcus. *Bacchid⁹* cōstat dimetro hypcatalecticorū vt ē *Floub⁹* corona tereti. *Sapphic⁹* cōstat trimetro biachicatalecticorū vt ē *Rex* patere iuppiter deorū. *Archiloch⁹* pstat trimetro catalecticorū vt ē *Rox* amotis et gētis p̄scia. *Sothadic⁹* cōstat trimetro acatalecticorū vt ē *Splēdet* aux gēma fulgetisoma sed placet. *Sothadic⁹* cōstat tetrametro biachicatalecticorū vt est *Thysic⁹* nefas resonat cātis i iūdo. *Archiloch⁹* cōstat tetrametro catalecticorū vt est *Tolle* tyris cras pulsa iā lyreus adueniet. *Hypponact⁹* cōstat tetra

Sulpitii Uerulanti.

metro acatalecticor: vt est Belle rōssa terga pōti vela tēde tā pgamus.
Anacreōtū pstat tetrametro hypcatalectico: vt est Parce tā camena
vati pce tā tenero furorū. Metra dactylīca pūcipalit pstat dactylo: recipi
unt in 7 spōdeūsēd iterū in vltimo loco trocheū. Sed ex plurib⁹ decē
7 nouē viui tradēda subiecti. Adoniū pstat dimetro catalecticor: vt est fū
dite fletus. Dimenaciū pstat dimetro acatalecticor: vt est Tybia psonet.
Archilochiū pstat dimetro hypcatalectico: vt ē Barrula venit aus. Alc
maniciū pstat trimetro catalectico: vt est Tōdite pectora palmit. Simo
nideū cōstat trimetro catalectico: vt est Indue pallia serica. Alcmāneciū
pstat trimetro hypcatalectico: vt est Luri sa biachia cur retegis. Archi
lochiū pstat tetrametro catalectico: vt ē Virgo decēs comulas religato
Alcmāneciū pstat tetrametro catalectico: vt est Luminibusq; ptiō: redit
vigor. Alcmāneciū pstat tetrametro hypcatalectico: vt est Alta qera nū
mis caret ingenio. Sterpsicōiū pstat pētametro catalectico: vt est Mar
tia cede deo tua carmīa phebo. Simōnideū pstat pētametro acatalecti
cor: vt est Parthenope⁹ erat puer archadie dec⁹. Ciriliū pstat pētame
tro hypcatalectico: vt est Pulchra puella comas abdit sibi palmit⁹. De
roiciū pstat hexametro catalectico: vt ē Vulnere bella tube nūero donāt
homeri. Bucolicū pstat hexametro catalectico ita vt quat⁹ dactylus p
tē terminet ofonīs: vt est Rustica siluestri resonat bene fistula cān. Ibi
cū pstat hexametro acatalectico: vt ē Sydera pallida diffugit face ter
rita luminis. Alcmāneciū pstat hexametro hypcatalectico: vt ē Alma ve
nus paphon igredit rosa luceat ex aditis. Sterpsicōiū pstat heptame
tro catalectico: vt est Eacides iuuenis trahit hectoria plāgūe pergama
trocs. Ibiaciū pstat heptametro acatalectico: vt carmīna docta thalia ca
net pperān⁹ huc addes o puer. Ibiaciū pstat heptametro hypcatalecti
cor: vt est Versiculos sibi dactylīcos puer optime quos facias.

¶ Metra anapestica.

Metra anapestica pūcipaliter pstat anapesto. Recipit tā frequēter
spōdeūsē: raro pceumaticū apud comicos etiā dactylū. sepiusq; vl
tima q cū supēst syllaba in duas soluit breues. Sed ex plurib⁹ tredecim
viui tradēda subiecti. Trimiū pstat monometro acatalectico: vt est Calli
dū iubar est. Choricū pstat monometro hypcatalectico: vt est Antimē
male fortis. Aristophanīū pstat dimetro biachycatalectico: vt est Veni
optime calliopes. Partheniāciū cōstat dimetro catalectico: vt est Fuge
mentia tā thalamonade. Alcmāneciū pstat dimetro hypcatalectico: vt est
Tremulū mare mellisua nitet aura. Archilochiū pstat dimetro acatale
ctico: vt est Aditis fuge virgo sagax. Pyndariciū pstat dimetro biachya
talectico: vt est Medū rapido mare tybis adit fluui. Alcmāneciū pstat
trimetro catalectico: vt ē Bate pierides mihi carmīa dactilicor. Sterps
icor pstat trimetro acatalectico: vt est Facet in thalamo tibi virgo de
cēyeneris specie. Simōnideū pstat trimetro hypcatalectico: vt est Tu
ba terribili pcul ere sonat dyphen cape miles. Alcmāneciū pstat tetrame
tro biachycatalectico: vt est Sua munera fert venus alma rosas iuueni
nitido cymare vide. Aristophanīū cōstat tetrametro catalectico: vt est

De catunisi decolor?

Date yina mihi date certa iuuat dare epa tota lico.

Quoniam metra principaliter consistit chonachē, verū quo durius suo pede claudant accipitur in fine Antibachius sed ex multis quatuor hec vni tradēda subiciat. Aristophanū phat nignometra et antibachio: vñ purpureos epānos. Angrebiū phat dimetros antibachio et tūrgū: māris quo cōmōi. Sapphiē phat trimetro et antibachio: vñ Dolellone et pterides versificat. Callimachi phat tetrametro et antibachio: vñ Empipodē mōis genitor romulide reyenias Camur

Metra antipastica. Cum dicitur, Quod est quoddam
Antipastica metra principaliter consistit antipasto; verum quod de semper
prima pro qua sibi tenet spodem liberet accipitur. Sed ex pluribus
quatuor: vili tradenda subiciuntur. Primum est pentaemeter diachitacatactico-
eoeve est. Fonnit femine nunc adest. Amacrobii. Hanc crismetro catale-
cticoe est. Curus minime dona licet. Antipasti. Hoc est pentaemeter dia-
chitacatacticoe est. Deconas autem lydis quos feri gentis. Alcantacsi
plis antipemeter acatacticoe est infundit terigis fydets corine magi
ce patis.

Inica metra a minore principaliter gaudet suam et raro alteri? per
dis patitur accessum. Sed ex pluribus se viui tradeda subici. Li
mocratiū constat dimetro catalecticoy est Rosa veta specimē. Anacre
onisti cōstat dimetroy est Sapphicae baq̄ ansti. Anacreonisti constat
trimetro catalecticoy est Sage vingo Sage māmū vengo. Sapphici
constat trimetro sōdali cōloy est Eupolis alia mabes fides alii illis.
Epheleciū constat trimetro catalecticoy est Echi veta. serō bonū sola
q̄ docet veneri. Menianicū cōstat tetrametro catalecticoy est Lamo
lis daret artes tui: ouget bona mentis.

[illegible][illegible]

Sulpitii Uerulani.

Dactylicis.

Alteq̃ de reliqua carminū diuersitate scribamus id tibi p̃cipuū sit
 Nota metra q̃ ex quadrisyllabis pedibus sūt ad bisyllabos ⁊ trisylla
 bos posse reduci. Et q̃ versus ip̃i diuersis appellant̃ noib⁹: diuersisq̃
 metris ⁊ pedibus aliqñ cōstāt, hec tibi tenēda cōsuerim. In dactylicis il
 le diuersus diueter inualis q̃ in dactylis definit: vt Arma sonāna. Q̃da
 mos q̃ ⁊ dimeter nouissimalis in spōdeū desinens erit talis: terruit vibē
 cadē rōne trimetro ⁊ tetrametros iūtales nouissimalesq̃ dicim⁹ q̃ tres
 aut quattuor pedib⁹ p̃iorib⁹: postremisve cōstāt. Iniales vt Sic te di
 ua potēs cyp̃il ⁊ t⁹ Drisū martē esnet arbiter. Nouissimales vt Siatō
 pyr̃ha sub antro. Hi ⁊ p̃herecraci ⁊ p̃herecrade auctore dñr: vt Drusio
 lya peccāne cātat. Hos ⁊ isip̃hyallos appellāt. Eōdem dicūt cōis mēsu
 re. Illa eadē ratiōe p̃metrū inualē ⁊ nouissimale Theodor⁹ appellat
 Quis quattuor esse spēs tradit Simili q̃ post quattuor dactylos dissylla
 bo claudīt. Sapphicū q̃ a dissyllabo pede incipēs quattuor hz dactylos
 aut vltimū choricū: vt nūc o pierides liceat m̃hi vertices. Eōdem q̃ inix
 tis dactylis ⁊ spōdaciis cōstāt: vt nūc o pierides date carmina mule. Ele
 giacū de quo a p̃icipio dixim⁹ quarto loco ponet. Sed ex his q̃ dicit id
 tñ nosse sit satis q̃ hic versus etiā alter q̃ differim⁹ p̃cia pōt. i. duob⁹
 p̃mis pedib⁹ vel dactylicis vel spōdaciis vel alternis tertio spōdeo ⁊
 duob⁹ reliq̃is anapestis: quā rationē Fab. quoq̃ obseruat. Elegiacū quo
 q̃ multo antea appellauim⁹ post p̃t̃imemeri dactylū ⁊ pyrrhicū hz
 vt Et m̃hi est q̃ amēt flamina m̃i⁹. De aliis species? dactylicis ⁊ reli
 q̃is. Dactylicis quoq̃ versus spēs sūt elogi⁹ q̃ spōdeo ⁊ duob⁹ dactylis
 siue choriābico ⁊ pyrrhicū cōstāt: vt odi parthenū nem⁹. Alcepiadi⁹
 cōstāt spōdeo dactylo p̃t̃imemeri ⁊ duob⁹ dactylis: vt Decenas atavis
 edite regib⁹. q̃q̃ id gen⁹ spōdei duob⁹ choriābis ⁊ pyrrhicū cōstāt vō
 lūt. Eulogi⁹ spōdeo duob⁹ dactylis ⁊ trocheis: vt Simpla cōdere menia
 cepit. Sapphicus trocheo spōdeo dactylo ⁊ duobus trocheis: vt p̃hebe
 siluarūq̃ potēs diana. Phalceius endecasyllab⁹ spōdeo dactylo ⁊ trib⁹
 trocheis: vt Dēa sulpitiū legāt puelle. Alcaicus cōstāt iābo ⁊ dactylo ⁊
 duob⁹ dactylis. Apianus tñ spōdeus ⁊ p̃lo ponit: vt M̃di p̃phanū vulg⁹
 ⁊ arceo. Alcaicus ali⁹ sed choriābicus dī cōstāt spōdeo trib⁹ choriābis
 ⁊ pyrrhicis: vt Tu ne q̃ueris scire nephas quē m̃hi quē ubi: q̃q̃ rect⁹
 dicam⁹ cōstare spōdeo dactylo ⁊ p̃t̃imemeri. Itē dactylo altero ⁊ p̃t̃i
 memeri ⁊ duob⁹ dactylis. Choriābicus. iij. cōstāt trib⁹ choriābis ⁊ duob⁹
 bus trocheis: vt Aelia equo p̃henicea veste nitēs ibat archon. Choriā
 bicus hui⁹ affinis cōstāt duobus choriābis ⁊ trib⁹ trocheis ⁊ syllabā: vt
 Accot̃ hēnias meritis astra virgo cōcipio. Capel. Alcepiadeus ma
 io: cōstāt spōdeo ⁊ trib⁹ choriābis: vt Annū cardo rotat dñi serimur sol
 liciti. Alcehilochi⁹ heptameter cōstāt duob⁹ dactylis spōdeo ⁊ dactylo ⁊
 trib⁹ trocheis: vt Soluit acris hyēs grata vice veris ⁊ fauoni. Sapphi
 cū heroicū dissolutū Malli⁹ vocat: q̃ cōstāt trocheo spōdeo ⁊ p̃t̃imeme
 ri ⁊ duob⁹ spōdeis: vt Terruit vibē res cui tāta est. Sūt ⁊ versus ex di
 uersorū cōiunctōe: ⁊ si diuidio pedes ali⁹ amecuruntur: vt Enconologus

De carminum generibus.

versus est q̄ constat ex p̄tinenti dactylis archilochias p̄tinenti iambica aristophanica: vs. Signa cruenta ductu volo referre. Alcatius p̄tinenti dactylis et trocheis duobus: vs. Luna rubes zephyros comitatur. Archilochius p̄tinenti dactylis et dimetro iambico catalectico eo archilochio: vs. Scribere versiculos amice p̄cussim graui. Archilochius alius alius dimetro bucolico et tribo trocheis: vs. Quā variis terras vialia p̄meat figuris. De alio archilochio apud Seruū habuisti. Archilochius alius. Statius dicit dactylis et totidē trocheis: vs. Comerere et mureis lapillis. Gambilogius constat p̄tinenti iambica aristophanica et p̄tinenti dactylis archilochia: vs. Fōres rigabāt gramina lentiscos. Saurius dimetro iambico catalectico anacreōtico et dimetro iambico diachicata lectico isphalico: vs. Ille pererrat oibz comibus p̄fuso. Salustianus dimetro iambico catalectico archilochio anapesto vel spōdeo et iambico dno: vs. Furēs refādit vnda tremulos sinūs freni. Archilochius dimetro iambico a catalectico p̄tinenti heroica archilochia: vs. Nilusq; deducit iouē nūc mare nūc illū. Archilochius anapesticus dimetro catalectico partheniaco et dimetro trocheico diachicatalectico isphalico: vs. Remerat vir ab arce tyāni vulnibz crucis. Polypeus gileonico et pherecratio hoc est spōdeo choliabo pyriphio vel iābo spōdeo dactylis et spōdeo: vs. Vellestoria tuos numē p̄regat hortos. Sed hoc recte ad heroici hexametri speciem referem. Anacreōti dimetri sūt constat anapesto diābo et syllaba: et aut sūt a catalectico aut catalectico aut hypercatalectico. Fuit et trimetri q̄ constat trocheis iābo pyriphio et spondeis. Iambicus trimetris et alio versibz diuersis ab illis sup̄ioribz nōla ināderunt p̄sequi pars expedit: sed hec submonere sit satis. Iambicus versus quē dixim⁹ et nris vocari senariū p̄pter velocitatē qua sequēti pedi in loco pari quo cōstitit annexit trimeter dictus est. Huius ratio est auctori Horā. Syllaba longa breui subiecta vocat iambus. p̄ea etiam vnde etiā trimetris accedere iussit. Romē iambico cū senos redgeret ienus. Eodē ratio est i trocheico et anapestico. Is ergo a vna pedem tri syllabā suscipit tragicus dicit. Si tris pluresq; comitatus. Si duos satyricus. De comitatus autē vs habeo plenā noticiā vide p̄ficient opusculū de rāde illor. Reciprocus iambicus in elegiacū est q̄ eūuersa scāllone elegiacū reddit: vs. Micāt nitore tecta sublimi aurearet quo sit. Aurea sublimi tecta nitore micant. Dipponactus q̄ in vltimo trochei sue spondē hz. Simonideus vi q̄ et pyndaricus dimeter anapestic⁹. Pœanici q̄ itimus monometer. Pyndaricus q̄ choliac⁹ monometer.

De diuersorū versū cōstructionibus.

Iam versus versū cōstructionē ostēda. Sed p̄mū nōsse oportet singulas fere spēs p̄ se stare et libit etiā cōnecti pōsse diuersisq; mare vs diuersa ḡna carminū accommodāda et flacch et Quint. p̄cepisse. Itaq; bella et regū dūctusq; negocia magnifica et grāuiora heroico carmine componunt. Querimonā iocos et leuicia elegiaco. Sed eo in sacris etiā est vsus Quindius Cōstita iambico. Eodēq; res comicas. i. humilia p̄sonarū gēna et sermones. Eodēq; p̄mūcipium sceleris et tragedias exponem⁹

Sulphit. Alculant.

Arripe vero ista illa q̄ noia, demonstrat in arte poetica: cuius studiosus
te esse cupio. Musa dedit fidem? binos puerosq̄ deor. Et pagile. Solus
et equi certamine pūmū. Et iuuentū curas et liberayina referre. In istis
vero doctor sequimur erēpia. Nec quoq̄ sūt necessaria cognitu. Carmen
vno versū gñe cōstās Monocolō. i. vñimēbie mīmus: vt Lucani. Quis
duob? generib? nicolou. Quis trib? tricolou. Illud autē q̄ sodo loca vñi
statē accipiat: ad pūmū post duos pūmū. Distrophon. appellam?
ut est elegiacū. Quis quarto loco Tetrastrophon. vt Sapphica adonū
precedens. Nūc de dicolis distrophis inde vt reliquis distramus.

Heroico versus adnecit elegiacus: q̄ cōterio elegia dicit sit dicolos
Distrophon: vt Augustā grypis oīam te semp amabo. Respice cul
toie gēs perusina tuū. Heroico subiicit alexandricus dactylicus tetrame
ter acatalecticis cōstās quatuor dactylis spōdeis vt e. aur. pūmūcia vt
Laudahit glū clarā rhodem aut mīylenē. Aut ephēsū hūmaritq̄ cōmā
th. Noia. Heroico sūgit archilochius dactylicus dimeter hypcatalectis
cua: vt. Pūmūgere mīes redētū sū grānia cāpis. Erboitūlū. come. Do
ra. Heroico archilochi? oīās dimetro iābico acatalectico et pētimemē
ter heroica: vt Horrida tēpestas celsū cōtrās et hymbies. Mīesq̄ dedq̄
cū nūc mare nūc flue. Noia. Heroico archilochi? dimeter acatalectis
cōstās iābis quattuor. Sed imparib? trocheū siue spōdeū admittō: vt
Mollis inertia cur tanta dūderit imis. Obūione sensib? Noia. He
roico hipponactio trimeter iāgitecōstās iābis sex quē in locis parib? fer
uarit. Altera iāterū bellis ciuib? cras. Suis et ipa. roma. virib? rus.
Noia. Choriādo metrometro antistrophico subdit sapphicus trimeter
choriābicus epistiro sodo et duob? choriābis cōstās: vt Lidia dic q̄ oēs
Le deos oro sybarim cur pperes amādo. Noia. Choriābico gliconio tri
metro q̄ sit spōdeo choriādo et pparichio necit. Al clepiadus cōstās
spōdeo dactylo pētimemētri duobus dactylis: vt spōdeo duob? choriā
bis et iambis: vt sic te pua potēs cypri. Sic fratres helene lucida sydera
Noia. Archilochio dactylico q̄ oīas tetrametro bucolico et trib? troche
is iāgit. Archilochius ex pētimemētri iābico et trib? trocheis vt Solus
actis hyēa grata vice venis et fūoni. Tra. Suis hīcas machinis carinas
Noia. Archilochio acatalectico q̄ cōstāt amphimacro et duobus iambis
hipponactis catalectis? ex quib? iābis et syllabae vt Non chur neg. au
rēū. Mea remidet in domo lacunar. Noia. Archilochio iābico trimetro
catalectico q̄ spōdeū et anapestū in imparib? recipit. Archilochi iābis
cua dimeter acatalectis: vt Quicquid solo mēte pūmū petiti. Sūmāq̄
ardet gloriā. Noia. Archilochio trimetro subdit elegiac? vt Quis flūe
te diues dūni gūngis. Non capite nūma. cōstāt quā? opea. Noia. Hip
ponactio iābico trimetro acatalectico archilochi? dimeter acatalectis
iābis: vt Ibis iūmū inter alta nōmū. Amice. pūgnatū. Noia. Hip
ponactio trimetro acatalectico iāgit sapphic? ex pētimemētri heroica et
dimetro iābico: vt Quicquid nūmū me sicut quicquid iūat. Scitibet verficules
amore pūmū grāu. Noia. Al clepiadus q̄ spōdeo dactylo pētimemētri

De carminum generibus.

duobusq; dactylis constat necnō pherecrati⁹ inter duos spōdeos dactylū
hñs: vt Si quāras rapidis fluctib⁹ incit⁹ pōtus versat arenas. Boeti⁹.
Alcēpiadio supradicto archilochius iābicus dimeter acatalectic⁹: vt
Deu heu q̄ miserōs tramite deulo. Abducit ignōrātia. Boc. Sapphico
q̄ est ex trocheo spōdeo dactylo ⁊ duob⁹ trochēis adiūct glionic⁹ dacty
lic⁹ ex spōdeo duobusq; dactylis: vt Cū polophēb⁹ roscis quadrigis.
Lucē spgere cepēit. Anacreditio iābico dimetro catalectico pherecrati
us trimeter: vt Qui q̄s volet perennē caue⁹ ponere sedē. Boc. Iphale
cto pētametro endecasyllabo iūgit archilochi⁹ ex duob⁹ dactylis totidē
q; trocheis: vt Quis se ryno supb⁹ ostro Lomeret ⁊ niueis lapillis. Boc.
Iphaletio eidē elegiac⁹: vt qd tātos lunat excitare mor⁹. Et ppia fatū
solicitare manu. Boc. Alemanico dactylīco tetrametro acatalectico ad
necit. Archilochi⁹ dimeter iābicus acatalectic⁹: vt Sūt enī pēne volu
cres mihi Que celsa cōscēdāt poli. Boc. Alemanico dactylīco trimetro
hypcatalectico spōdeū vbiq; suscipiēti pherecrati⁹ anapestū qñq; ad
mūtēs adiūct: vt Omne hoīm genus in terris Sili surgit ab oitu. Boc.
Alemanico dimetro trochaico acatalectico pherecrati⁹: vt Quos vi
des sedere cello Solij culmine reges. Boetius.

¶ Carmina dicoa tetrastrapha.

Alcēpiadeis dactylīcis tetrametris trib⁹ glionic⁹ adiūct ⁊ sit dico
los tetrastraphos: vt Scriberis vario foris ⁊ hostiū. Alceoi meoni⁹ car
minis alte. Quā rē cliq; ferox naubus ⁊ equis. Miles te duce gesserit.
Hōia. Sapphicis dactylīcis trib⁹ adoni⁹ dimeter dactylic⁹ iūgit: vt Jā
satis terris niuis atq; darc. Siādinis misit pater ac rubēti. Dextera sa
cras iaculatus arces Terruit vrbē. Hōia.

¶ Carmina tricola tetrastrapha.

Alcēpiadeis duob⁹ tetrametris subdit. pherecrati⁹ statiq; glico
nius huic adiūct. ⁊ sit tricolos tetrastraphos: vt Quis multa gracilis te
puer in rosa. Iperfusus liqdis vigeat odonibus. Sato pyrha sub antro.
Cui flauā religas comā. Hōia. Alchateis duobus ex iābica pētimemeri
duobusq; dactylis heret archilochius iābicus dimeter hypcatalecticus
spōdeū suscipiēs in impari: quē statim alemanicus tetrameter sequitur
vt Elides vt alitū stet niue cādida. Soracte neciā sustineāt enus Silue
laborātes gelug. Flumina cōstiterint acuto. Hōia.

¶ Peroratio.

Hec precepta ⁊ carminū gñā hasq; cōnexiones eoz obseruatas apd
Lyricos nros multa qdē lucubratōe fideliterq; cōscripsi. Qd tibi p
spicūū eritis cū alijs id genus voluminib⁹ cōferes. Scilicet aut hec nra
facias tanti: vt his nō nimis succinctis: nec sane p̄fussis institutib⁹ alie
nā quēuis a multis ad carmē excitari posse nō ambiguas. Itā si post scā
floris precepta modos qbus syllabarū q̄ntas noscāt recte tenuerit. Il
lāq; p̄ eos inuestigari: ⁊ in dubijs ad regulas se reuocet: facile adoni
cos: vel quosq; dactylīcos aliuve gñis versiculos tēret. Inde ad ma
iores se cōferet. Sicut aut vnā natura subministrat hac exercitaciū
la nō indigebit: statū ad heroiū seu qd maluerint gen⁹ aim applicabit.

Sulpitii Uerulani.

Itaq; ut hec oia citius et facilius assequatur hic mos in discendo seruabit heroicū statū a postremis duobus pedibus incipiat typhiculus scādere: et quod pcedit in quattuor pedes tētet diuidere. Eadē in pētametro disciplina seruāda est: duos postremos dactylos cū pētimēteri enūciabūzinde reliquū in duos pedes et pētimēteri diuidet. p̄posita recto ordine pedes resumet hac via p̄ficiet illico. Studebitq; pariter et p̄cipio operis et vltimē syllabę cognitionē. Post vbi modos illos quibus prima syllaba noscit fuerit puagar? ad medię cognitionē accelerabit. Interea vero syllabarū rationē aliqua exercitandū secū sepe pertractet vel reddat examināti. Hoc ego pacto vel tradituscū adolescentēs ingenij heroicās elegosq; cōponere intra vigesimū aut trigessimū diē docere me hercule soleo quod vltimū nō ad iactādū se ad te et alios cōpouādū stimulantūq; dictū existimes. In reliquis q̄ sequunt carminū singula gēna cōnexionesq; eligeret per quas se quodā exerceat ordine. Nā velle vno impetu oia assequere de faciliā nō p̄fectura. Et quod video iā me plurimos dum tibi p̄desse studij ad musicū studiū excitasse libris hoc carmine finiam.

De duce mularū choreas ingressa iuuentus

Huc singlis dulci carmina docta sono.

Seu te meonio delectat ludere cantu.

Siue per vndenos necere verba pedes.

Seu quoscūq; iunat numeros contere p̄beo

Digna canes obsecro non amat ille modos.

Et si non celebras me carmine dicto saltem

Hec per Sulpitiū plectra lyraq; gero.

¶ Finit.

¶ Joan. Sulpitii de scāssione et syllabarū Tractate Epitome Tyronibus.

Homine pharnesi pleno subtracta libello

Bro breuiter lectos spero placere tibi.

¶ Uetus hexametri quod sex habet diuisiones. Quia sedes dactylo. Sex ita spōdeo p̄pua est. Reliquę sūt iis cōes. Dactylus cōstat ex longa et duabus breuibus. Spōdeus cōstat ex duabus syllabis longis. Pētameter fit ex primia duobus pedibus vel spōdactis vel dactylicis: vel alternis et syllaba longa terminare p̄tē orōnis post ipso. Inde sumit duos dactylos cū altera pētimēteri. I et u quā iungunt vocalibus vel subūp̄sis: et cōficiūt syllabā cōsonātes sunt: ut Janus vates vultus mai. I cōsonās inter duas vocales fit duplex. Itē quā p̄mutationē amittit vocalē sequēte in vīs et grō: ut catus calli pōpēius pōpēi cuius cui huius hui. Excipit et dēus p̄nolās i quo fit vocalis. In cōpositis vero simplex est: ut recte. p̄doe te nō interdū dieresi vītes cōsonantē in vocalē vertunt: ut filius p̄ filia diū diis i i i et e a p̄nolē voces: monosyllabe in scāssione p̄nunciantur. Ex illis illdē deinde p̄inde dehinc deinceps prima vocalis atterit. Sicut ex vocibus ium es est a vocali incipientibus et cū de p̄pōne cōpositis: ut deerat. Ex semianimo seuuhole semuūsto scōa vocalis abūciit. Et post q et g sequēte vocali i se vim amittit: ut ligus et aqua. Sic etiā ut plurimū post s̄yt suavis suetico. Si p̄cedēs dictio in vocalē desinat: et sequens a

De carminum generibus.

vocali incipiat postrema illa abijciat: ut ille ego. Sicut si in m desinat in ip: cum precedere vocali attente: ut illi ego. Poete vero quibus raro huiusmodi figure: malephæ aut eulapsum præsumunt. Sic illis subtractio in fine versus hymnetri: ut Aut caducas vulcano musti decoquit humores. Et fol? unde sepidi despumat ahenti. Quodque finalis quæ raro interdum sola sequente pronate interdum cum vocali precedere: si vocalis sequat abijciat: ut

Arboribus veteres decidere salabus ramos: et

Inter se coisse viros et decernere ferro.

¶ Quæ in principio dictio posita evanescit: ut Quæ pereat quoniam legit viridesque smaragdos. Idem iste in metris iure non obviat. Siquid contra hec præcepta apud poetas quæ inueneris ascribe auctoritati.

¶ Syllaba puma octo modis cognoscit. Postulat quom ducit aut plures consonantes aut una geminata, aut una duplex sequit in eadem dictione vocali: ut carui/ille/maia/aris/gaza. Ab hisque autem posito ibi syllaba longa, sed si altera duarum pronationis muta sit: et altera liquida: ut l et r vocalis præcedens si natura fuerit brevis cõs efficit, si longa non mutatur patris matris. Quodque et in liquida quæ vim habet: ut apud Marcia. Que capta est alio nuda lacena cycno. Obseruat etiam positio in diversis dictionibus: ut si præcedens in vocali desinat: aut in una consonante: sequens incipiat a duabus aut ab una: ut Tribulatio traheos et i quo potere nostri ad quæ tu iuno supplex his vocibus visa est. Sicut et in principio dictio posita non producit præcedente vocali natura correpta. Lucan? Talis fama carit timida super equosia reret. Virg. In medio apparet fluctu nemorosa zephyros.

¶ Diphthongo quæ syllaba longa reddit nisi sequat vocalis in verbis latinis ut preire preclusus. Nam in grecis producit: ut Aeacis.

¶ Prepositio. præpositio cui composita sua sententia servat: nec mutat nisi positi one: ut addico, aut vocali sequente: ut deuro. Nam de pie se composita producit. Itaque di preter ditimo et dilema. De semper corripit nisi in refert quod significat distat vel esse vitale. Pro vbius producit nisi sequat vocalis: ut pavius, vel aspiratio: ut phibeo. Nam prepos propro, pfectus a phiscet, pfanus psteor: quæ alia partim a preul partim a ppe deduci vident.

¶ Compositio qua eadem ducimur ad accentum: quæ si prima erat penultima fecerunt inde iudicaverimus: ut pono prepono deo plego.

¶ Vocali autem vocali: ut de? Ea enim in latinis dictionibus breuiat: præterquam in his verbis quoniam post e sequit r et v fieri. Ver quodque producit: et di? dicitur. Sic aha et ohe. In grecis frequenter producit: ut te docebit exempla.

¶ Derivatio: ut donum quod producit: sit a dono as. Derivata enim primitiva sequunt quom servat literaturam. Ibo enim quod est ab eo non servat.

¶ De preteritis et supinis infra dicet.

¶ De ætiam a brevibus derivata: quæ producant observanda sunt. Casus/lucius/duis/regula/istius/isturus/cedes/vires/vimpero/lex/ret/seralis/secus/lum/neg/vor/dinus/rotus/denus/regula/morus/secus/humanus/trinus/serius/rem?/caseus/sumus/somes/ceritus/vena/vomer/sunior/pedor/pes/duo/liquor/humor/rapa/vigil/sunet/sugera/pepo/laterna/gradinus/rhete/cune/italia/sialis/macro/vociferus/pfusus.

Sulputit Uerulani.

¶ Nec quoq; a lōgis deriuata corripunt: dicax: stilus: manus: fabella, qđ Tabullus pducit: titulus domus duplex lucerna sopoio ofella farina si gullū disertus abes quater quaternus tigillus acerrus vadū arista fra goi fragilis sagax anus nemus noto coma vir aqua femur siquidē nato manūlla fides omasum bubulcus carulis oculus acerbus fatuus lotiū odium et ligula.

¶ Regular: vt legi. nā oē pteritis bisyllabū pducit primā pter bibi si ai scidi dedi fieri et tuli. De pteritis geminās primā corripit: vt momor di. Ceterorū pteritorū tanta est prima quāta pntis. Excipiunt genui po sui potui: que a lōgis deducta corripit. Itē reppuli reituli repperi: que a breuibz pducuntur.

¶ Omne supinū bisyllabū primā pducit: vt lufum. Demas itum quicū citū a cleorū: si datū statū satū ratū ruriū: notum in cōpositione qñ o in i mutat: vt cognitū. Deriuata a pteritis illoz naturā seruātes: sicut a pnti deducta in qbus qñq; positio incidit: vt ferrē. qñq; literatura mutat: vt reris a reor. Exemplo vt pīrum apud Virgilū. Crustumū syssig pntis grauibzq; volemis.

¶ Media syllaba si qñq; est inter duas extremas dictiōis pluris syllabaz. Ea cognoscit septē modis: posside: diphthogo: de qbus iā diximus.

¶ Vocali ante vocalē q in latinis corripit: exceptis gis noim et pnoim in ius desinētibz: vt vnus istius: in qbus indifferēter qñ in aliis semp pducit: in alterius semp corripit. Si et vā qñte declinatōis et iter duo i pducit: vt diei: in terrai quoq; aulai et hmoi a pducit. I grecis qñq; corripit: vt tragedia: qñq; pducit vt philosophia.

¶ Accentu pducor: vt fortuna. Accentu correpto: vt tabula.

¶ Diminutio: vt si ex verbo fortunaz demas vltimā syllabā cognosces eā q erat ante penultimā p accentū. Diminutio enī ad penultimas cognoscēdas: vel ad eas q possūt fieri penultime valet. Sed qñq; decipit: vt in deinde exinde. pinde exaduersi aliqñ siqñ affatin affabie nimirū. Eniuero quiesco apostema adrastringe: in qbus penultima q grauat pducit est. Rhetorica Aristoteles iusticia: et multa hmoi qñ acuit antepē penultimā: rñ correpta est. Calescio frigesacio: et talia a facio bene penultimā acuit. Itē vtraq; et pleraq; nē et acti plurales. Exemplo: vt pecunia apō hoia. Et genus et formā regina pecunia donat. Regula: vt musarū. Nā a e et o in cremētis pluralibus casualis pducunt: vt dñaz species dñoz. I et u breuiant: vt manibus specubus. Cremētū in casualibus di qñ obliqui speciant recti: vt vīsus vīsbz: in verbo qñ superat scōa psona singularis: vt amas amatis. Nec satis est enī de verbis plana et trita cuiq; cognitio.

¶ Ultima syllaba ea si qua terminat dictio quornis syllabaz. Monosyllabaz ipā inter vltimas syllabas rescunt. Cognoscit autē ois vltima tribus modis. posside: vt felix et dicit. Diphthogo: vt muse et pie.

¶ Regular: vt ois in a desinētis pducunt: vt vitra et nega. Excipe ita: qī puta aduerbiū. Casus in a corripunt: pter abltōs et vtōs venientes a nīs pductis: vt Aenea: et monosyllaba vt mna. Barbara et greca quedā

De syllabarum quantitate epitoma.

vt mōna polcha: et hanc nola vt a h i iudicetia sunt. Sed declinabilia nola rarijs auentibus sic lemas greci accentu cū reponit.

¶ In numerosis in quibus semper pducuntur gema semper correpta sunt.

¶ In e monosyllaba pducuntur vt mē te se. Excipe qm et significat se cū cōposita: vt quia. Itē ne qm significat an. Itē qm vel et. pluria syllabarū corripuntur: vt mare. Excipe qm et dñi singulari et nūm et vñm plurā pūmē declinatōis q diphthongo habet: vt mulla et illa et c: vt docet idē ille. Excipe abltos quē declinatōis: vt die cū suis cōpositis: vt die die habet: fame abltm qd olim qm ordinis fuit: vt tabe apd. Tuerens et quosdā grecos abltos: vt eustate. Aristotele: et vōs. videntes et nūa. pducit: vt libe achate. Sed vs ille achille oiste corripuit sunt enim a certia declinatōe.

¶ In i sinistra pducuntur: vt bibi. Demit mibi sibi sibi et vbi: que cōia sunt cō cōpositis. Hiis et quasi corripunt. Item vocatū greci in i vt amarū rpbur: datui vt palladi.

¶ In o monosyllaba pducuntur: vt nō sio o. pluria syllabarū cōia sūt: vt scribo veto. Datui tñ et ablti lche declinatōis. pducuntur: vt deo. et sic si ad uerbia efficiantur: vt tanto quāto. Sed in iustis semper cōio modo sedulo crebro pfecto et ergo cōia sunt. Ergo quā causa vel ppter significat pducitur. Herfida iudicetia sunt. Ego semper corripit: et si aliter inueniatur. Greca vt dido cōio alecto. pducuntur.

¶ In u oia pducuntur: vt genu.

¶ In e etia pducuntur: vt sic facit dñe. Et sic lac nē dñe. Plurā men iudicetia est. Aduerbia vērō longum.

¶ In b d g et m finalē corripit: et si dñe nō dñe. Plurā incidat: vt legist fumat p fumant: obit p obit.

¶ In h pducuntur: vt ab yab.

¶ In l corripunt: vt ceruicā semel. Excipe sol illa barbara in que cū accentu pñiciat: vt michael gabriel.

¶ In n pducuntur: vt titus. Demit soltan an tamē anamē et in nem et in pioine corripit penultimā cretina qm vt nōm nōle et dñe et gre car: vt illon pellon q interdū pducit: vt helicon.

¶ In in acii corripit. Acii pñic declinatōis in an et in an pñic sed frequētius pducit. Eiden et iam corripit: et in an pñic. Itē mon iudicetia se habet.

¶ In r corripit: vt cesar hymber et cōposita. Excipe aer dñe. Aer et aer ber. itē crater character et stater. Monosyllaba enī corripunt: pter cur fur corlar far per et par cū cōpositis: vt hiber.

¶ In s pducuntur: vt illa et cōposita. Demit aer dñe. Aer et aer ber. itē crater character et stater. Monosyllaba enī corripunt: pter cur fur corlar far per et par cū cōpositis: vt hiber.

¶ In t pducuntur: vt illa et cōposita. Demit aer dñe. Aer et aer ber. itē crater character et stater. Monosyllaba enī corripunt: pter cur fur corlar far per et par cū cōpositis: vt hiber.

¶ In th pducuntur: vt illa et cōposita. Demit aer dñe. Aer et aer ber. itē crater character et stater. Monosyllaba enī corripunt: pter cur fur corlar far per et par cū cōpositis: vt hiber.

¶ In le corripit: vt illa et cōposita. Demit aer dñe. Aer et aer ber. itē crater character et stater. Monosyllaba enī corripunt: pter cur fur corlar far per et par cū cōpositis: vt hiber.

Sulphur Aleulant.

est ea scdis psonis singularis indicat: quare conuatiōis. Tolle etia
nos pducēs penultimā cretēsis gū: vt famis famitior t plurales
casus: vt oīs vocis. t monosyllaba: vt vis flā: t ab eis cōpositarv Quis
vidēs. Subtrahim? duos rectos: t q̄o. Itē mīa tīs bīs q̄ corripunt.

Sicā quos in io similē vti habētis pducunt: vt aris arisio.
¶ In os pducit: vt bos. Excipe os ossis cōpos ipos: t greca in os vt
stos: t gnos grecos: vt pallados. Veros vērō pducit. Sic t tros tam p
pūm q̄ gentile.

¶ In us corripit: vt tepus. Denic monosyllaba: vt plus. t pducit
penultimā cretēsis gū: vt tellus. Bos. nō pducit palus. Sū quos sin
gulares t nū aci si vti plurales quare declinatōis: vt manus pducit
Itē greca termināia gū in odi: vt edipus edipodis. Sic t pāpus pā
tū p panthōis panthol.

Eleschico.

Clauditur hic riuus: nostri pete flumina fontis.

Audere quo possis carminis omne genus.

Suis epitomica.

Carmen de maiore opere eiusdem.

Auctor ecce redit tibi lector amice libellus

Et quo discibas syllaba quanta solet.

Sulius t veluti cocti redit ignibus aurum

Sic venit a studiis cultior iste melis.

Innuēte radem: t lucerna tela venenis

Erui: t nulla cupide lesus adest.

Sed tamq̄ cretus nullo perit frablis (cū

Euolat in gremiis pulchri apollis tuum.

Cerne refert gemipos pstrato ex hoste trisphos

Binag suspendit victor opima deo.

Quodlibet hunc nocte fugient relegente volucres

Sturmus ad aspectu papilioq̄ cader.

Hic botreas nato peller mala nubila celo

Hic sol exouens astra minora premer.

Mallens hic framesq̄ t harpe monstra domabit

Et melafans feri conteret hora canis.

Hunc reliquis genus id prefer studiose libellis

Prefer. nec dubia perlege queq̄ fide.

Suis.

Lector: impimēda post hēc erat Sulphurana illa in laudio scripta de
festo: t mallens latus in germanica frames t harpe in cane monstrat.
Per q̄m aduerbū nōm dectio t libro cōtūto tota volumina nostris
etis t germanica familiaria vti tūtauer: nobis quos tēperare volum?
t vti nō hēc modū imponerem? Itāq̄ illa in aliud tēpus nec nū opus
fuerit emittēda rescribere. Quid tamē in nouariēm Restorem vicis
reterminatio. Quis mōdū tūtauer: tacitus dūm tūtauer. nū quēda eius i me
frustra immissa spōnta t pōm: factis collegissent. Eaq̄ velut ex oculis

In Nestorem recriminatio

to iteris intendissent ac intenderet. Quae ut molestae muscae sunt abigenda infringenda in auctore: ut grauis aduersarius refutandus equidem non videt quippe a caligine et refectiois cum suo (ut ipse ait) Alexandro et aliis sordibus scriptoribus. Idcirco non nisi apud indoctos fidem facere potest. Inelegant ergo eius sectatores nostra scripta indici tauri corio praeuincant: cuius est tanta durities ut tela immissa eo illeto redeant in auctore nostraeque adamantina arcem ne valitis quidem et conuincis expugnari evertique possit.

Joan. Sulpitii in Nestore recriminatio.

Nestor novariensis Alexandri versificatoris ut phitetur ipse confrater ridiculus sanes sed non inruditus grammaticallertum bonis et malis suffarcinatus auctoribus nec minus ambitiose et temerariis et petulantibus et malo iudicio ducitur in locis quod plurimis meum hoc opus insimulauit in quorum maxima pie de solis et caliginis agitur. Nam aut falsa obicit aut vera corripit: nam male interpretatur a libris manifeste corrupta praesumat. Quae conuincit equidem non pigeret nulli alia per me la supponi non posse liquet dissimili esset. quippe illa tamen certus ordo tu artis fidei necessitas erigitur: nam per arinca carica rassa carus statutus statum hebreus tenuis sclop obicit mihi aruicus caria rassa carus statutus statum hebreus teneo stropus mitto alia mitto et illa vel rudibus non imputanda. Mitto suppositicia. Quae sunt in quibus littera aspera et non necessaria additur in oportet oppositum: praeterea vel interdicti demit. Mitto et illa oia in solis a Claudio refutata in quibus non docti homines ostendunt argutias et malignas. Debet enim grauis ut non male de scriptore quae arguta et non indocti videri existimare. Sed antequam ad id accedat aduocare. Nam veri sit simile id cuius videtur arguendus esse ignorasse. Num liberari sit error. Nam defendi possit. Num aliter accipi. Nam super eo praefatio fuerit vius. Aliter enim praesentem emulsi Aliter absente scriptore praesentim nobis ignoti arguimus. Illum dolose etiam et caliginis: aut verandis aut terrendis aut turbandis aut superandis causis inuadimus. Sic insimulare et dolo circumuere non deest. Nam cum veritas recte in lucem malignitas manifesta dependat. Sed quia hec fieri et dixi Francisci sacris initiato crediderit. En quo illa sue praesentis obicit cum cupido inanis gloriae rapuit. Ab isto melius in docendis diuinis in arguendis concinando vitio et in alios cauillando via ad gloria affectasset. In reliquis vero locis non astutus velut cecus et furiosus vanis rationibus me oppugnat. Verum ut non ad singula descendens generali defensione me tuear. Dic obsecro in quo potest accusari quod de syllabis praecipit. Si hec ita ut praecipitur aut produci aut corripitur apud obsequissimos inueniatur. Nam cum ois syllaba aut breuis aut longa sit: ois et de praesentibus obsequio comperta traditur in eorum minoris nos vnum secuturos praefati si fuerimus. In quo inquam possumus improbari. Numquid docemus falsa si quae docemus ex doctis eruimus. Si neminem in errorem inducimus. Si nihil mentimur. Si veritatem ostendimus. In qua si aliqui diuersitas reperitur (Nam potest una syllaba in breuis aut longa ascripta: aut raro aut sepe reperiri ois) cuiuslibet est annotare. Nam eorum quae in

Gabellini Uetulani, G. 01E

regulis delinunt: aut aliter inueniunt: et tunc facillitate addendi prestat: non
ita coactissimus. Ad huiusmodi precepta super quos fundat commentum. Satis
superius a metris preceptibus accipitur plura et alia et ex reliquis id genus ferri
prohibetur contrariis. Preterea quod semel aut rarissime inueniuntur preceptis
est sed amittitur quod non in vnum tradendum nec in huiusmodi rebus putatis laxa-
re debentur: fuisse potius philobolus. Sed quod quod creditur apud multos
inueniri apud bonos iudices. His tunc prope fiatorem et alios qui autem
ignorantem artis exempla proferre. Quis syllaba in pectus aut raris aut vi
reprehendit. Namque aut et litterarum: aut accenti et iudicio auribus: aut et
mologia: aut proinde colligit. Alius doctus probatorem esse debet. Qui
si est non innotis auctoritatibus et ipsa ratio aut certe pariter existeret. Re-
ficio vii bene reficio eadem esse rationem in syllabis et in verbis. Verbis quod
vltimus: et vii notis innotis vii debem. In quibus excipimus et totidem nulla
diffinitio videtur. In quibus in qua ego vii. Pducit autem contri traditum aut
grecis aut aliis: unde quod nec maiores nec nos ignoramus oppugnat.
Ego ratio innotis vii vii. Pducit autem contri traditum aut
grecis aut aliis: unde quod nec maiores nec nos ignoramus oppugnat.
Pducit autem contri traditum aut grecis aut aliis: unde quod nec maiores nec nos
ignoramus oppugnat. Ego ratio innotis vii vii. Pducit autem contri traditum aut
grecis aut aliis: unde quod nec maiores nec nos ignoramus oppugnat.

Donatus de figuris

culū qdā corripuere. De foro eremio epodo anac mullere scripſit bla-
teras ſuis diximus locis. ⁊ triſtiſſum obſeruādū edicimus. Quid iā plu-
ra? fateant tandē inuidi nūc vere ⁊ diligēter nos oīa p̄cepulſe coegit
q̄ plura ⁊ meliora q̄ vllus q̄ hactenus de ſyllabis ſcripſit. Hā me an-
te eos ſcripſiſſe inſiciari nō poſſūt. plenāq̄ ⁊ abſolutā iuſa ſūeris noſtrā
eſſe artē repieſſa inuidia p̄dicet. Qd ſi nolunt vel nouā vel veterē no-
ſtra meliorē oſtendā. Valent ergo cū ſuis ſecratouibus Neſtor: q̄ vt ad
legendū oſcitant libris a me lectorē auerteret: ſerctas dicēdas numero-
ſe mētus me nō obſeruāſſe p̄clamat. Q nouū circulatoriō blacteronē
egregiū: quis fidē tā lutulento hōi adhibebit: q̄ a malo libro ſordibus ⁊
ineptis ſqualē ſibi non p̄cauebit. De octauo illius loquor. Hā alios q̄
ex eadē officina emanauerit vix equidē vt oīdos atq̄. Sed illud mihi
gaudēdū eſt q̄ dū aduerſarij mei oppugnādū mei ſtudio illū ſecant: tū
p̄ ſe tū illius dūcitur p̄cipites conuēſquare nō dubito q̄ vel ab illis ⁊
vnoquoq̄ q̄ naſum h̄yrt lectōe ⁊ fide indignū reſectū conſpuſq̄ iri.
¶ Hec raptim ne penitus ſine reſponſo cōtentioſum hōiem indignū re-
futatio ne dimitterem.

¶ Finit.

¶ Puloſ impreſſor.

¶ Adoleſcens niſi tibi iā ad latinā muſicā: hoc eſt ad rectā p̄nūciatio-
nē deſt. Habeo de ſyllabarū quantitate opus eractiſſimū. Habeo de: p̄-
dibus ⁊ de generib⁹ carminiū. Habeo ex Seruij excerpta cētimetro ip̄az
q̄ epitomē. Superſt vt iſo inuigiles ⁊ diligēter incubas: qd ſi egeris oī
tuū ſtribiligine nō ſedabis ⁊ carnē cōpones elegantiffimā.

¶ Aſcenſus.

¶ Et vero vitioſas dicendū figuris vitaret: honeſtas cōplecti notis: ad-
damus Donati ⁊ Mancinelli de figuris atrea opuscula.

¶ Donati grāmatici de figuris opusculum.

Barbarismus eſt vna pars oratiōis vitioſa in cōi ſermo-
nes in poemate vero metaplainus. Itē barbariſmus
in nſa loquela ī p̄grina barbaraleris dī: vt ſi q̄ dicat
maſtruca: cateia: magalia: acinacis. Barbariſmus autē
ſit duobus modis: ſcripto ⁊ p̄nūciatōe. Vis bipertitis
quattuor ſpēs ſupponunt. Additio ⁊ detractio ⁊ imutatio
trāſmutatio ſcē ſyllabe r̄p̄to ⁊ nōt⁹ aſpiratōis. Per additiōē ſcē hūc bar-
bariſmū vt reliquias danai: cū reliquias p̄ vni ſi diceream⁹. Syl-
laberit nos abūce rati. Tēpois: vt italiā ſatorcū italiā corepro pūa ſyl-
laba dicere debeamus. Per detractiōē ſcē: vt infantib⁹ paruis: p̄ in-
fancibus. Syllaberit ſalmentū p̄ ſallamētū. Tēpois: vt vni⁹ ob noxā
corepte p̄ vni⁹ p̄ducte. Per imutatiōē ſcē: vt oīl p̄ illi. Syllaberit
p̄nuces p̄ p̄nices. T̄pis: vt ſeruere leucacen: cū ſeruere ſit ſcē cōiuga-
tiōis ⁊ p̄ducte dici debeat. Per trāſmutatiōē ſcē: vt enādre p̄ euan-
der. Syllaberit diſciplina. T̄pis: vt ſi quis deos p̄ducta p̄lōi ſyllaba ⁊
corepta poſteriori p̄nūciat. Tōi quoq̄ ſi r̄ p̄ has quattuor ſpēs con-
mutant: nā ipſi addiunctio errohunt: mutant ⁊ trāſmutant. Quorū exem-

Donatus de figuris.

pla vitro se offerunt si quis inquirat. Eodem etiam modis per aspirationem perprehendit barbarismus: quod quidam scriptores quidam pronuntiatione indicat ascribere dicitur propter hoc quod alij istam alij aspirationis notam putant. Fuit autem barbarismus per hiatus et collisiones. Sunt etiam male compositioes. Eacosyntheton quod vitia nonnulli barbarismum esse putant. In quibus sunt metacismi/labdacismi/racismi/hierus/collisiones: et omnia quod plus equo minusue sonantia ab eruditioribus auctoribus respiciunt. Hos caneda hoc est vitia prelocturi controuersum de nosse perinacibus relinquimus.

De solecismo vitio artis grammaticae.

Solecismus est vitium in contextu partium orationis contra regulam artis grammaticae factum. Inter solecismum et barbarismum hoc interest: quod solecismus discrepantes aut incoherentes inter se dictiones habet. Barbarismus autem in singulis verbis sit vel rescriptis. vel pronuntiatis: quod multi errant qui putant etiam in vna prepositione fieri solecismum: si autem demonstrantes vitium hanc aut feminam hunc dicamus. Aut interrogati quo possumus respondeamus Rome. Aut vni salutes salute dicamus. cum vix precedas demonstratio vel interrogatio vel salutatio vix per te ofensum obtineat. Multi etiam dubitauerunt quadragescopa solecismum an barbarismus esset vel ex ipso vitii definitione possit agnosci facile. Solecismus fit duobus modis: aut per prepositionis aut per accidentia partium orationis. Per prepositionis fit cum vna pars per aliam ponitur: ut Tullius repetere clamat: per totum nomen per adverbium ponitur. Fit etiam in eadem prepositione hoc vitium: cum ipsa per se non in suo loco neque ut conuenit ponitur. ut cui tamen de te licuit: per in te. et eo apud amicum: per ad amicum. ut intro sum. per intus. et foris eorum: per foras. Per accidentia partium orationis sunt tres modis solecismi quot sunt accidentia partium orationis. Sed in his propter compendium exempli causa pauca demonstrabimus. nam per qualitates nomen sunt solecismi: ut hauriat hunc oculis ignem crudelis. ab alto Dardanum: per dardanium. proprium per appellativum posuit. Per genera: ut validi filices: per valide. et amare concilia: per amari. et collus collaria caret. Per numeros: ut pars in frustra secatur: per secatur. Per comparisonem: ut te ipodit iuno saturnia sancta deaurum: per sanctissima. Per casus: ut vix quod statuo vestra est: per vix. Per modos verborum: ut ita paratis arma: pro ite parate arma. indicativum per imperativum posuit. Per significatos verborum: ut expoliant eos. et corpora nuda relinquunt: per expoliat. Per tempora: ut cecidit superbum illi: et omnia homo famat neptunia troia: per fumauit. Per personas: ut danai qui pariter et priami arma sumite: per qui pariter. Per aduerbia: ut intus eorum: per valide. et italia venio: per de italia. et ad romam vadit: per romam. Cum prepositio separatis nominibus addenda est non adverbium: per propositas cum vna per aliam ponitur: ut sub luce ibat: per ante lucem. Aut necessario subtrahitur: ut syluis tui bene feras agitare putasti: per in syluis. Per coniunctiones: ut subiectisque vix cre flammis: per vix. Sit per ordinem coniunctionum: ut aut fieri non debet. cum dicendum sit: fieri autem non debet. Fuit propterea solecismi pluribus modis: quos reprehendendo potius quam imitando possumus annotare. Solecismus est in prosa. In poemate schema est.

Sequitur de decem vitio.

Donatus de figuris.

Cum barbarismo et solecismo decem vitia notant hoc modo. **A**ncipilogia/cacephaton/pleonasmus/periphrasologia/macrologia/tautologia/eciphras/rapinosis/cacosyntheson/amphibologia. **A**ncipilogia est impropria dictio positio: ut huc ego si potui nisi sperare dolo: p. timere. **C**acephaton est obscena pñficiatio vel in cōposita dictōe vel in vno verbo vel numerū cū nauius equat. et arripe aurea pāphile. **P**leonasmus est adiectio superflua ad plenā significationē: ut sic oīe locura est. **P**eriphrasologia est adiectio verborū superflua sine vlla vī rē: ut ibat qua poterāt: qua nō poterāt nō ibāt. **M**acrologia est lōga sīna res nō necessarias cōprehendēs: ut legati nō impetrata pace retro vnde venerūt reuersi sūt. **T**autologia est eūdē dictōis repetitio vitiosa: ut egometipe venio. **E**ciphras est defectus qdā necessarie dictōis quā desiderat precia sīna: ut hec lectū deest loquebat. **R**apinosis est humilitas magne rei nō id agere sentētia qd dēmonstrat: penitusq; cauernas ingētes: vterq; armato milite cōplet. i. multe legiones armatorū militū implevūt multas cauernas. **E**t dū rēctas verasse rates: pelide stomachū cedere nesci. **C**acosynthesō est vitiosa dictionū cōpositio: ut verasq; iuvenū terga fatigamus hasta. **A**mphibologia est ambiguitas dictōis q̄ sit p. acti: ut si qd dicat: audio secutorē reclarū occidisse. **S**ut p. vbi b̄: ut criminat cato: vadat tullius. nec addat quē vclis quo. **S**ut p. participi: ut video statū aureā hastā tenentē. **S**it etiā p. omonymia: ut si quis dicat acie nec reddat oculotum aut exeratū aut ferri. **S**ū p. cetera pluribus modis: quoa recēdere oēs ne nimis longū esse nō oportet.

Metaplasimus est transformatio qdā recti solitiq; sermonis in alterā specie metri ornat? necessitante cā. **D**ivus sūt spēs quatuor: de cūm. **P**rosthelle/epithelle/paragoge/apheresis/synecopa/apocopa/ectasis/sytlele/dieresis/syncrella/synalepha/echipsis/antithesis. **P**rosthesis est appositio qdā ad pñcipiū dictōis lfe vel syllabeyt gnate p. nate reatū p. tult. **E**pithesis est appositio qdā ad mediā dictionē lfe vel syllabeyt reliqas pio reliqas indigatoz pio ingatoz. **H**āc autē aliū epithesim aliū parēthesim vocāt. **P**aragoge est appositio qdā ad finē dictōis lfe vel syllabeyt magis pio mage et potestur pio potest. **H**āc aliū paralesim: aliū prolepsim. i. p̄sumptionē vocāt. **A**pheresis est ablatio de pñcipio dictōis lfe vel syllabe p̄traria p̄osthesi: ut mīte pio dimitte: et tem no pio cōtēno. **S**ynecopa est ablatio de mediā dictōe lfe et syllabe cōtraria epenthesi: ut audacter pio audaciter cōmōiat pio cōmōuerat. **A**pocope ē ablatio de fine dictōis lfe vel syllabe cōtraria paragoge: ut achil lio pio achillis et possis pio possitis et potes pio potestis et mūtu pio mūtuo. **E**ctasis est excessio syllabe cōtra naturā verbi: ut italiā fatio piofus? quū italiā p̄ima syllaba correpta dicere debeam? **S**ystole est correptio syllabe p̄ra naturā verbi facta p̄traria ectasi: ut aquosus ouon: pio ouā produce. **D**ieresis est diuisio vnius syllabe in duas: ut ollī respondit rex albat lōgati: pio albe lōge. **E**t aniat in medio libabant pocula bacchi: pio aulex: diues p̄cax vestis et auris: pio p̄cte. **S**yncrella est glutinatio duarū syllabarū in vna p̄traria dieresi: ut phcton pio phacton: eripedē pio

Donatus de figuris.

seripedē. Synalepha est p̄ interpretationē cōcurrētis inter se vocaliū suā buca qdā leuiss collisio: vt atq; ea diuersa penitus dū p̄te gerunt. Deo q̄busdā syneresis vel collisio nūcupat. Et cōlipsis est cōsonātiū cū vocali- bus asperc cōcurrētib⁹ difficultis ac ardua collisio: vt Littora multū ille ⁊ terris iacutus ⁊ alto. Antithesis est lfe p̄ lfa positio: vt olli subuadēs p̄ illi. Metathesis est trāsformatio lfar in alio loco: nulla tñ lfa ex ea di- ctione sublara: vt euādre p̄ euāder ⁊ tymbre p̄ tymber.

Schemata lexeos ⁊ dianceas sūt quedā figure verborū ⁊ sentētiarū: s; schemata dianceas ad oratores primētiā grāmaticos vero lexeos. Que cū multa sint ex oibus fere sūt necessarie. xvi. scz. plepsis/zeugma hypozeuxis/syllepsis/anadiplosis/anaphora/epanalepsis/epizeuxis/pa- ronomasia/scheslonomato/paranomeon/omeoteleuton/polyptoton/hir- mos/polisyntheton/dialiton. Plolepsis est p̄lipsisio rerū ordine secuta: vt Interca reges ingēti mole Latin⁹ p̄cedit castris Turnus deide Eneas. Zeugma est vni⁹ verbi cōclusio diuersis clausulis apte cōiuncta vt Troiugena interpretis diuisi q̄ numina plebsq; tripodas clari lauros q̄ hydera sentis. Hypozeuxis est figura supiori cōtraria: vbi diuersa verba singulis clausulis reddunt: vt Regē adiūt: regē memorat: nomēs genus q;. Syllepsis est diuersarū clausularū p̄vni⁹ verbū cōglutinata cōceptio vt Lic illius armat⁹ hic currus fuit. Hoc schema late p̄t̄r: fieri solet non p̄ p̄tes oratiōis: sed p̄ accidētia partiū oratiōis. Itē syllepsis est in distimi- libus clausulis: qñ dictio singularis verbo plurali adiūgit: vt Sūt nobis mitia poma: castance molles: ⁊ pressi copia lactis. Anadiplosis est gemi- natio dictōis q̄ ex vltimo loco p̄cedētis versus ⁊ principio sequētis ite- rat: vt Sequit̄ pulcherrim⁹ astur: Astur equo fidēs. Anaphora est rela- tio eiusdē verbi p̄ participiū plurimorū versū: vt Hare mee vires: mea magna poemata sol⁹. Hare p̄lis simi q̄ tela typhoea tēnis. Epanalep- sis est verbi in principio positi versus in eiusdē sine repetitio: vt Multa sup̄ priamo rogātās sup̄ hecrote multa. Ante etiā scepterū dictet. regis ⁊ ante. Epizeuxis est eiusdē verbi in eodē versu sine aliqua dilatiōe gemi- natio: vt Memē adū q̄ feci in nie cōuertite ferrū. Paronomasia est ves- luti qdā denotatio: vel quotiēs aliud nomē efficit de aliorū. Nā inceptū est amentis h̄ aud amantis. Scheslonomaton est multitudo nom̄ cōson- ctōp eodē habitu copulātū: vt Marfa man⁹: peligna cohois: festinavir⁹ vis. Paranomeon est qñ ab eiusdē lris diuersa nola sumunt: vt Hic tu- te tati tibi rāta tyrāne tulisti. Omeoteleuton est cū sibi modo dictōis plu- rime finiant: vt Eos reduci q̄ reliquiduci q̄ deferri maluit. Omeopto- ton est cū in siles casus exēbit diuersa verbarū: vt Merētes s̄ētes lachry- mātēs cōcomitātes. Polyptoton est multitudo casuū varietatē disticta vt Littora littoib⁹ p̄raria fluctib⁹ vndas. Sim̄pco: arma armis pugnet̄ ip̄is nepotes. Hirmos ē series efonis p̄tinne tenorē suū vsq; ad vltimū seruās: vt p̄licipio celi ac terras cāpofq; liquētes. Polisyntheton est dictio multis nexa p̄sictōib⁹: vt Lithamalsq; thōasq; pellidat⁹ neoptole- m⁹: pulm⁹ q; machadō. Dialiptō siue asynthetō est figura p̄raria supiori carēs p̄sictōibus: vt Ite ferre sūt nāmas: date relas: impellite rēmos.

Donatus de figuris.

Uropus est dictio trāstata a ppria significatōe ad impropriā sūsum.
 dīne ouat? necessitatēve cā. Sūt autē duodāci. Metaphōia: cātā
 chelīa: metaleptis: metonymia: antonomasia: epithetō: synecdoche: ono-
 matopēia: periphrasis: hypbatō: hypboleīa: allegoria. Metaphōia est re-
 trā verborū trāstatio. Hec sūt quatuor modis: ab alīa ad alīa: ab ināia
 li ad ināiale: ab ināiali ad alīa: ab alīa ad ināiale. Ab alīa ad alīa: vt
 Liphin aurigā celeres fecere carine. nā auriga 2 gubernator: nauis autē
 mā hīc. Ab ināiali ad ināiale: vt Pelagus tenūre rates. nā rates autē
 mā nō hīc nec pelagus. Ab ināiali ad alīa: vt Atlantis cincti assidue
 aut nubi: atri pīnterū caput 2 vērō pulsat imbu. nā mōs aliam nō hīc
 aut mēbris hoīs attribunt. Ab alīa ad ināiale: vt Si mī pectore robur
 cōcipis. nā robur aliam nō hīc: tūmus autē hec dīr aliam habeat. Scire
 debem: alias metaphōas esse reciprocās: alias autē esse partīs vnius.
 Reciprocas vt altū mare 2 pfundū celū: possumus enī conuētere altū
 celū pfundū mare. Verbe florēt iuuenes pubē. possum: cui cōuētere
 herbe pubēt iuuenes florēt. Alias partīs vni: vt Eggeres fluctuat vi-
 tes germīnāt. Anachyris est vsurpatio noīs alieni: vt patridā dicim:
 q occidit fratē: 2 pīnterū q pūces nō hīc. Hec vbi extrinsecus sumerent
 sūū vocabulū nō haberēt. Metaleptis est dictio pgens gradatū ad id
 qd ostēdit: vt speliū cis abdit atri: hoc mēris. Est post aliquot mēra res
 gnauīdēs mirabō autē multas. Metonymia est dictio quedā velut trāmuta-
 tio. Dūm alīa sūt multē sūt spēs: aut p id qd cōtinet id qd cōtinet ostēdit
 vt nūc patera libatē Joui. aut cōtra Crateres magnos statuit 2 vīna
 coronāt. aut pīnterū qd inueniū est: vt Sine cerere 2 baccho friger
 pennis aut contra vī tūm pīnterū. nā vīc deus adest pīnterū. Hec
 extēpli causā posita adducēdus sūt. Aliqua demonstrat leuio. An-
 tonomasia est significatio vīc nōle posita: qe sūt tribus modis. Ab anī-
 mō: corpore: extrinsec. Ab alīa: vt magnanimitas anchīades. Ab cor-
 pore: vt līpe arduus polyphemus. Extrinsecus: vt infelix puer atqz im-
 par cōgressus achilli. Epitheton est suppositio dictōis cū pprio noīe: nā
 antonomasia vīc nōis sustinet. Epitheton nunq: est sine pprio noīe: vt
 vīra celenorē diuā chamilla. Sūt enī tribus modis: ab alīa corpore: ex-
 trinsecus. Dīa dīabus tropia vel vituperatiua: vel ostēdīmus: vel lau-
 damus. Synecdoche est significatio pīnterū: vīc cū capax cū pīns mī-
 nūre: pīnterū: aut enī a parte totū ostēdit: vt pūppels tūc pū-
 belqz tūqz. aut cōtra partē dīctōis ipsius ante. oculos ingēs a vertice
 pōtus in puppim ferit. Ex alibi fontēs ignēs ferebāt. Menūisse autē
 debemus qn sit a parte totū faciendū esse ab insigniōi parte. Onoma-
 topeia est nomē de sono factū: vt clamorū vīrū clangorū tubarū sinu-
 tus eris. Itē leuē stipulā crepitantibus vīre sāmīa. Periphrasis est
 circūlocutio quedā: que sit aut omāde rei causā que pulchra est: aut in
 uande que turpis est: vt Jam pīma nouo sūgebat lūmine terras. Lito-
 mī crecū linquens auroa cubile. Et hoc faciunt nīmīo luxū ne obtusior
 vsus sit: genitali aruo 2 sulcos obliuet merces. Hyperbatō est trāscē-
 sio quedā verborū ordinē pīrturbans. Cūlus species sūt quīng. Hīstero

Donatus de figuris

logia siue hytheron pteron anastrophe parenthess / synthess / imessa.
 Hytherologia siue hytheron pteron est sine cu verbis ordo mutatur. vt
 Et corere parat flamis et fragere saxo. Anastrophe est verborum sine ordo
 preposterus. vt Italia corat. p corra Italia. Parathesis est iterpositio: for
 matio diuerse sententiae. Eneas (neq enim parum) consistere mentis passus a
 mor) rapidi ad naues premittit achate. Imessa est vni coppositi vel sim
 plicis secio vna dicte vel plurib. interiectis. vt septe subiecta trionbr
 saxo cere comissioe bti. et massi ponat ad litorea tanae: p cerebti et mas
 situtans. Synthess est hypharon obscura. et ex oi parte confusit. Tris
 notis abieptas in saxa latetia torquet. Saxa vocat Itali medlio. que in
 fluctibus aras. Est aut hic ordo. Tris naues abieptas notus. torquet in
 saxa. que saxa in medlio fluctib. latetia Itali vocat aras. Hypbole est de
 crio sine excedens augendi minuendive causa. augendi. vt nunc cadidior. mi
 nuendi. vt tardior. restudine. Allegoria est tropus quo aliud significat ali
 ud dicit. Et tu tempus equis humanis soluere colla. hoc est carne finire.
 Vmōi spēs multae sūt et quib. septe canit. Ironia / antiphrasis / enig
 ma / caricatura / personomia / sarcasmos / astellimos. Ironia est tropus q
 p contraria conat ostendere qd dicit. vt egregia vero laude et spolia ampla
 refertis tunc pueris. tunc. Nec nisi gratias. pudentis adiuuere cōsi
 teri videbit qd negare intendit. Antiphrasis est vni verbis hyroniar. de
 li q. nūmme beati est et lucus q. minime lucet. Enigma est obscura senten
 tia p obscura similitudine rerū. vt mater in genit. eade mor. gignit ex me. si
 gnificat tū aqua in mine parit. et ex eade rursus effluere. Charicimus
 est quo dura dicitur gratias pferunt. vt interrogantibus nobis. Ranculo
 nos gloriatur. ranculo de bona fortuna. exinde intelligit nemine nos glori
 ar. Paronomia est decimo. dicitur rebus tibi. puerbissit. aduersus. Ita
 multa cates. et rumpus est in fabula. Sarcasmos est plena odio atq. hosti
 lis derisio. vt in agros. et quā bello troiane petisti heperia. mentis iacta
 Astellimos est tropus multiplex numeroseq. virtutis. Ita astellimos est
 qdā rusticus simplicitate caret. et facere sat. vrbantate exprimit. vt Qui
 bausi nō odit amet tua carmina menti. atq. idē iugat vulpes et mulceat
 hircos. Dorceosus est minus note rei q. similitudine eius q. magis nota est
 demonstratio. Duino sūt tres sūt spēs. Dicen / parabola / paradigma. Dic
 eon est personarū inter se vel eorū q. personis accidit cōparatio. vt es hume
 rosq. deo similis. Parabola vero est rex genere dissimilis cōparatio. vt
 qualis mugitus fugit. cu. sancius arā. Laurus et incerta excussit cerpice
 securim. Paradigma est exēpli honoris vel deterrētis enarratio. bonū
 tior. vt Intenōi potuit medlio clapsus achatis Iliricos penetrare sin.
 atq. deterrētior. Et nō sic phugius penetrat lacedemona passor. Xeo
 deāq. detētis troianas venit ad vires.

¶ Finis.

Barbariam quicquid cupit vitare loquendo.
 Donat hoc lecto codice doctus eris.

Sequitur figurarū index per titulozū numerū.

B
Beyologia. v.

Benigma. xij.

Bilegoma. lrv.

Bilecthera. xciii.

Bilectio. xciii.

Bileophilus. lxxvi.

Bimphibologia. ix.

Binadiploia. xxv.

Bnaphora. xxviii.

Bualtrophe. ix.

Bnatracasso. xxix.

Bnatracasso. xvi.

Bnatiploia. lxx.

Bnatlechon. xxv.

Bnathele. xxv.

Bnatipeton. lxxv.

Bnatonomasia. xii.

Bophele. xviii.

Bpocope. xi.

Bpocopos. xi.

Bpocrophe. xi.

Bpocroto. c. i.

Bpocroto. xxviii. lxxviii.

Bpocroto. lxx.

B

Barbarismus. i.

Barbaralis. i.

Barbarologia. xxviii.

Barbarologia. lxxviii.

C

Cacephaton. xv.

Cacosyncheton. xvi.

Carientismus. lxx.

Carachestis. xix.

Carachestis. i.

Caratypolis. xviii.

Caratope. xxi.

Conceptio. c. ii.

Cosmographia. lxxviii.

Clima. xx. xvi.

Cronographia. lxxviii.

D

Diacope. lxi.

Dieresis. xxviii.

Dialysis. lxi.

Dyaliton. xxviii.

Dialole. xxi.

E
Edipia. xi.

Ecasis. xxi.

Echipsia. xxi.

Ellipsis. xxi.

Emphasis. xxi.

Eudadia. lxx.

Eneugmenon. xxi.

Epanodos. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Epanalepis. xxi.

Metaphora. xxi. xxi.

Metonymia. lxi.

M

Monomachia. lxi.

Parabola. lxx.

Paradiastole. c.

Paradigma. lxxviii.

Paragoge. xxi.

Parallage. xxi.

Paronomasia. xxi.

Paronymia. lxi.

Perasma. lxi.

Perasma. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Periphrasis. lxi.

Antonii mancinelli beliteri.

Carmen de figuris p Antonii Mancinelli

Eterni summa diligentia editum. T. I.

Figura sicut nōte ipō prē est conformatio qdā remota a cōi & primū
se offerēte rōne. Vel figura est arte aliqua nouata forma dīcēdi ita
Fabius, lib. ii. Ea qdē vera & cōmoda est figure definitio quā ex Fabio
primus in lucē vōdi. Alij enī qd dixerint possim videre licet.

Fit barbarismus scribendo siue loquendo

Adicit ac demit mutat transmutat & idem.

Una in voce tamen maiors fates bene pandunt

Aluenio tymbre & pro mars lantes quoq; tymber

Aduenio, sic & dicendo domina dominus

Barbarismus est (vt Diomedes ait) contra romani sermonis legem
aut scripta aut pūnciata vitiosa dictio. Fit enī in vna parte orationis
tantū. Sed id vitū in soluta oratione nomen suū obtinet. Vt enī Barba-
rismus. J. dissonans apud poetas vero Metaplasmus vocat. I. transmu-
tatio. Quintilianus scē libro primo docet Barbarismus esse vitiosū verbi
vitiū. Barbarismus in latina dictione fit Barbaralexis tota peregrina
est dictio vt gaza magalia. Barbarismus fit duobus modis: scripto et
pūnciatione. & hoc quadrifariā. Adiectione detractioe mutatioe trās-
mutatione. littere: syllabe: tēpōis. Adiectione littere fit barbarismus: vt
relliquas dānāsi pro reliquas. syllabe vt maiors pro mars: retuli pro
tulialitus pro altum. Tēpōis: vt Italia fato pfugus. Vbi prima syllaba
cū corripit debeat produciatur. Detractione littere fit barbarismus: vt in
fantib; pro infangib; syllabe vt salmentū pro salamentū. tēpōis vt
Arg. enei. feruere leuātē auroq; effulgere fluctus. Mutatione littere
fit barbarismus: vt ulli pro illi: asuenio pro aduenio. syllabe vt pernices
pro pernice. tēpōis vt feruere leuātē vnius obnoxam. Transmutatioe
littere fit barbarismus: vt lergio pro religio: tymb: e pro tymber. tēpōis
vt philosophia penultima correpta: & dñā dñā producta penultima. Fit
autem barbarismus in primo carmine: nam si diceretur barbarismus se-
cunda corripitur.

Atq; solecismus bisseptem quippe modis fit

Mutando genus aut casum vel significata

Verborum mutando simul tempus numerūq;

Personam de modos: aduerbia ppositiuas

Vertitur accentus coniunctio vel gradus ordo

Dūq; negas geminando: nihil nunq; simul aut.

Solecismus est in cōueniēs romano sermoni sūctura verbor; cōtra re-
gulā artis grammaticae posita latine a quibusdam scribitis appellatur
Solecismus aut est in prosa, in poemate schēma vti. figur; sūq; cultus

De figuris carmen.

De solecismo *Sellius* etiā lib. v. meminit. et *Quintilianus* lib. p^{ri}mo. Solecismus fit modis g^{ra}m^{ma}t^{ica}lis quatuordecim. Immutatōe generū tā nois q^{uam} p^{ro}nois: casusū numerorū p^{ro}noisū temporū q^{uam} qualitatē vel significatōes verborū: p^{ro} modos: p^{ro} aduerbia: p^{ro} p^{re}positōes: p^{ro} gradus: p^{ro} cōiunctōes p^{ro} geminatōē abnuēdi: p^{ro} accētus: p^{ro} ordinis imutatōē. Immutatōe generū nois fit. Solecismus dicēdo purpurea narcissus atra flier: p^{ro} purpureus narcissus et ater flier: et q^{uod} mulier p^{ro} q^{uod} mulier. Immutatōe casusū dicēdo Subē quā statuo vestra est. p^{ro} viba. Immutatōe nominorū: vt p^{ro} in frustra secāt p^{ro} secat. Immutatōe p^{ro}sonarū: vt dani q^{uod} parēt aridus q^{uod} p^{ro} p^{ro}mis arma sumite: p^{ro} qui paretis. Immutatōe sp^{eci}im: vt fumat neptunia troia: p^{ro} fumant. nec veni nisi fata locū sedēq^{ue} dedissent: p^{ro} nec venissim. Per qualitatē vel significatōes verborū: vt expoliantur eos et corpora nuda relinquūt. et placidā paci nutritoi oluā. fecit enī cōe^{re}ptū nutritior ab eo q^{uod} erat actiū nutritio. Per modos verborū: vt Be rutilo regi dū abusq^{ue} ca mira videri ausonius: p^{ro} videbānt. Per aduerbia locatōis: vt in tus comatus sū: p^{ro} intus sū eo intro. Per p^{ro}ponēs: vt rapuit in fomice stāmā: p^{ro} ad fomitē: et sub lucē ibāt: p^{ro} ante lucē. Per grad^{us}: vt bon^{us} aut melior olim: p^{ro} optim^{us} vel ecōuerso. Per cōiunctōes: vt subiectisq^{ue} vtere stāmā: p^{ro} vte. Per geminatōē abnuēdi: vt nihil nūq^{uam} peccam^{us} debet dici nūq^{uam} vel nihil vnq^{uam} peccam^{us}. Per accētus: vt si q^{uod} p^{ro}ficiat sine acētū in fine p^{ro}ncipio: q^{uod} dē differētie cā in vltimo accētū hnt: vt p^{ro}uici. admonuit. Per ordinis imutatōē: vt aut fieri nō d^{icitur}. Sūt q^{uod} p^{ro}uici (ait *Diomedes* solecismi esse in demonstratōe interrogatōis vel salutatio^{is} vni cōcepte ofonis p^{ro}ineat. Multū etiā dubitārē quadriga scala scopa solecismus an barbarismus esset. Cā s^{ed} id genus ofonis barbarismus esse ipsius viri diffinitōe possit agnosci.

Etia oationis generalia sunt tria: vt *Diomedes* scribit. Obscurum iordine sū: barbarū. Obscuritatis spēs sūt octo. Acyologia/pleonasmus/periologia/amphibologia/cātologia/ecclipsis/enigma/macrolugia. In ordinate oationis spēs sūt. Tautologia/cacephaton/cacophyntheton. Barbarie oationis partes sunt due. Solecismus et barbarismus: quorū species sunt plurime.

Improprius sermo dicitur acyologia
Sic dices requiem timeo vel spero laborem.

Acyologia si impropria locutio est acyos q^{uod} est impropria et logia locutio: vt Requiem timeo p^{ro} spero: spero laborem p^{ro} timeo. Nā speramus bona timeamus aduersa. Acyologia est dictio min^{us} cōueniēter elata: vel nō p^{ro}p^{ri}is dictiōibus obscurata inlat^{ur}. Recede ad ignē hūc. Cā calefactus plus satis. Ibi enī nullus significat ignis sed meretur.

Mutpe superuacue debet dari pleonasmos
Aditio vocis: ceu sic est ope locuta,

Antoniū mancinellū beliteri.

Pleonasmus dicitur potest a nostra superabundantia. pleonazo autem plures operatur facio vel dicitur superabundo. Pleonasmus ut in. ix. Fabius edocet est abundans super necessitate ideo sicut illa. vidi oculis ante ipse meis. in illo enim vidi inest ipse. Dicitur etiam quod geminatio et repetitio et qualiscunque adiectio pleonasmus videri potest.

Additio verborum est dicenda perissologia

Eruperans sine vi rerumque significantur

Qua poterant ibant: sed non qua non potuerunt

Perissologia dicitur potest superflua locutio. nam pullos est superfluum et logia locutio: ut vivat augustus? et non morietur. dummodo non sit aliud vivere quam non mori. et ibi ibant qua poterant: sed non qua non potuerunt. hic enim excepte ibant omnia superflua sunt. ideo autem pullos. unde abundantia una piscuo abundo super. viii.

Si sermo fuerit nimium quod longus oportet.

Macrologia quidem dicitur nobis inesse

Macrologia ex macro quod est longus et logia sermo quasi longus sermo: quod sepe res non necessarias comprehendit: ut apud Axiā teste Fabio in poia. Legati non impetrata paceret retro domum unde venerat abire: et apud poia. postea lux fummo spargebat lumine terras. Quia dies quāquam multo alio se gurgite tollunt. Solus equi lucem clatis narium efflant. Cū sit satis dixisse cito sole.

Ambiguum dictum dicas amphibologiam

Alio te eacida romanos vincere posse

Ambibologia componitur ex amphi quod est undique et logia quod est sermocinatio. Amphibologia vero dicitur ambiguitas. amphibolos ambiguo. Amphibologia est vitio compositio in ambiguo posita sententia: quod fit per acrisve ibi. Alio te eacida romanos vincere posse. ut Certū est enim antoniam pcedere eloquentia crassus. duo tamen sensus vitio ambiguitatis caret. propterque est sic incertū an ab eacide romanos vinci possit: an a romanis eacide. Sicut ab antonio vinci crassum eloquentia: an a crasso antonio. Fit et per verbum compositum: ut Lato criminat: incertū est an ipse ab alio criminetur an ipse alius. Fit et per participium. ut vidi statua aurea hastis tenentē. Fit etiam per homonymiam ut si quis dicat acie nec addat oculorum aut exercitus aut ferri. Fit praeterea modis pluribus: ut intelligenti occurret.

Signat idem verbis diversis tautologia

Eruptans redeo rursus gaudensque reuertor

Ipsa egomet dicas facies quoque tautologiam

Tautologia est eiusdem verbi aut sermonis iteratio: ut Fabius inquit grece enim tautoprosolaine idem est. Argui. enci. Quē si satis virū servant si vescitur ara cypreos: neque adhuc crudelis? occubat ymbros: nam totum quod repetitur vniū est.

Dicitur vnus verbi defectus edyplis

Hec secum loquitur supplendum deest quia verbum.

Edyplis est defectus quidam necessarie dictionis quā desiderat perfecta sententia: vt terris lacrimis et alto. cū deesse prepositio. in Italia raro profugus. i. ad Italiam. Edypticos autē dī defectiuos. Edyplis defectio. xij.

Deficiens sermo certe apostrophis extat

Quos ego: sed motos prestat componere fluctus

Apostrophism Cicero reticentiā. Celsus obicentiā. nonnulli interruptiōe appellat: vt Fab. ix. scribit. Componit autē ex apo. prepositiōe et sopo qd est sileo vel taceo. nā est quasi interceptū silentiū: vt Terentius. Si sē sero et poeta. Quos ego deest enī puniā vel quid simile. Id autē sit. quā quis irascitur aut perturbatur: vt mēme adsum: qui feci in me conuerti te ferri. Item incipit effari mediag in voce resistit. Nis enī affectib⁹ tantū sermonis defectio congruit: vt Terentius pūmo enei. inquit. De eadem vero in figura synecdoche etiā legito. Si ope autē silentium dicitur. Siopelos taciturnus. xlii.

Obscurus sermos cunctis enigma vocatur

Mater me genuit eadem mox gignitur ex me

Enigma dī ab aliquibus velata questio: vt mater me genuit eadem mox gignit ex me: significat enī ex aqua glaciē cōrescere et rursum in ea quā resolut. Item mare cōcreta in creta ligno in cōpo vbi caro humana ossibus ludebat. cū significare velit salem in salino sicili qd sup mensam esset in quā vnus talos lacebat vt scribit Diomedes. Enigma est p in credibilia cōfusa sententia. vt autē illorū est: que mater marini. cū locusta significet que lali vxo: edypli filii mortuo lato vixi accepit: quo genuit et eodem et polynicem. xliii.

Esio tapinosus: fertur si de mare gurgis.

Tapinosus dī cū rei magne sit humilis expositio. nā tapinos grece apud nos dī humilis: vt Virg. Multa malus simulans: pro scelestus. Item vterq; armato milite cōplent. i. multe legiones armatorū militū impleo: vērūt multas cauernas: et apud Flaccū pelide stomachū pro bile et irascidiā. Tapinosus autē proprie humiliatio dī. Tapinos humilis. Tapinosne humilias. Tapino humilio. xlv.

Dictio turpe fonans tibi neupe cacephaton esto

Detur in exemplum: vel tu cum compate ludis

Cacephaton grece cacophatō dici pōt mala locutio vel psonātia. nā cacōn est mali et phaton dictū: vt arrectis aurib⁹ alto. O fortunatā natam me consule romā. sit autē cū particula n littera sequatur. Virgilius. Er numerū cū naupus equat. Item qn sequēs dictio duas habet syllabas precedentibus duabus consimiles: vrin predicto Ciceronis cāimi

Antonii mancinelli beliteri.

ne dependitur et in somnio Scipionis luce lucebas athena. Et contraria est euphonia. xxv.

Compositura mala est vocum cacophyntheton vlla

nam syn compositum theton apte significabit

Exemplum teneas illud: verbaq; iuuenum

Terga fatigamus hasta: nono et maro dixit.

Metaplasmus dici potest a nris transformatio. meta enim trans et plasmos. Metros signetur dicitur in teste Diome. Metaplasma est transformatio quod dicitur recti solutus sermonis in alteram speciem metri aut decolis cum figurata. Huius species (ut ait) he sunt. Prosopopoeia/epenthesis/paralepsis vel paragoge/apheresis/syncope/ectasis/systole/dieresis/epithymia/phe/echipsis/antithesis/metathesis. xxvi.

Prosopopoeia apponit caput: id sed apheresis aufert

Arduus alcidis medius in mensibus astat

Leges celsicolum et mortalia temnitis arma

Prosopopoeia dici potest appositio vel additio. Componit enim ex pros quod est ad et thesis positio: ut gnate. p narc: retulit p milit. astat. p stat. Prosopopoeia autem apponit dicitur. Apheresis dici potest ablatio vel abscissio. nam ab apheresi verbo quod est abscidendo dicitur: ut tenetis p contentis. xxvii.

Syncope de medio tollit quod epenthesis auget

Quales tunc epulas ipsum glutisse putamus

Induperatozem: sed epectasis hec quoque fertur

Syncope potest latine dici scissio. componit enim ex syn quod est con. et copto incidere: ut glutisse p glutivisse. Epenthesis dici potest interpositio. nam componit ex epi et en quod dicitur inter et thesis positio: ut induperatozem p imperatorem hac alii perenthelism vocant: ait Donat. quod vero pleonasmum appellat: ut Diomedes edocuit. Epectasis dici potest per correctio. nam epi dicitur super et ecteno vel ectina media longa pduco extendo: ut induperatozem p imperator. xxviii.

Aufert apocope finem quem dat paragoge

Proparalepsis item

Nec spes libertatis erat nec cura peculi

Partibus ex iisdem. et summa dominariet erce.

Apocope. id est abscissio vel amputatio. nam componit ex apo propterea quod in copto positio dicitur ab vel re et copto scindere: ut peculi p peculij: apocopto autem amputo significat. Paragoge potest dici deductio: ut dicitur p dicitur. Proparalepsis componit ex p quod est ante et para iuxta et lepsis acceptio: quasi iuxta anteacceptio: ut amarier p amari. xxix.

Systola productam breuiare diastola fertur

De figuris carmen.

Ducere correptam. sic ectasis efficit ipsa
Obstupui steteruntq; come & vox faucibus hesit
Dum sanguis inerat: lucani continet alter

¶ Synole dici potest correptum: in steterit te breuiat que naturaliter longa est: et Sernio teste in. vii. Synole sine expletis fieri non debet. Synole lo autem corripio vel contraho dicit. Diastello autem distinguo dicit. Diastole distinctio fertur. Ectasis interpretatur productio. nam ab extremo quod est productio et fit quod breuis syllaba producturum exercet diastole: nam di bene productum est. xxii.

Ecchipsis necat m: vocalem aufer Synalepha

Hec etiam fertur tibi nempe Syneresis esse

Multum ille a terris fuerat lactatus & alto.

¶ Ecclipsis dici potest expressio siue elisio. Elisio enim expulso elido excundo significat: fit autem quod sequente vocali consonans precedens dictio nis expulsa est sua vocali: ut nullus ille: ubi u cum m expulsum: eadem figura vocat ellipsis vel ellepsio: et transfertur a Quintiliano detractio: nam componitur ex cc et lipo et lepo quod est desero deficio liquo. Synalepha vel synalipha interpretatur confusio. Synalipha enim coniungo: vel di: confusio. nam componit ex syn quod est con et alephe pressio. Fabius tamen in pri. dicit quod interpretatur cōpletio. Est enim quoniam vocalis aliqua in fine dictiois per subsequente vocalē abijcit in metrum: ut nullus ille et terris. hic enim vnus e precedens excluditur. xxiii.

Syllaba de binis facta extat episyualipha

Ecce autem telis panthus elapsus achiuum

Hec eadem fertur inibi nempe Syneresis esse

¶ Episyualipha est cōglutatio duarum syllabarum in vna syllabā facta: ut pāthus p pāthous. Episyualipha autem coapto vel coniungo dicit. Syneresis teste Fabio in primo interpretatur cōpletio: ut alijs placet cōtractio qualis est apud P. Claronē. Tu te flagranti defectu fulmine pheton. nam si esset pīa oratio easdē lras enuciare veris syllabis licebat. Cōponit autem a syn quod coniunctionē indicat et arellis diuisio quasi diuisio. cōiunctio ut alcinus p alcinous bini p biuni et ista. Synereo autem ac Synero contraho vel congruo notat. xxiiii.

Dicitur in binas partire Diuresis vnam

Aulai in medio libabant pocula bacchi

¶ Diuresis interpretatur diuisio. nam diuerso diuisio signat. Est autem figura vnus syllabe in duas: ut aulai p aule. xxv.

Dicitur Antithesis si littera ponitur vna

Donere cum debes aliam sic dicimus Ollis.

Antonii mancinelli beliterini.

Hec Antistechon poterit quoque dicere apte.

Antistheſis eſt littere p iſa poſitio: vt olli ſubuidens p illi. **E**ſponitur aut a anti qd eſt p r theſis poſitio: quali p altero poſitio ſi. Item oppoſito Ant: thetos vero contrarius. Antistechon dici pot. p iſa. nam anti dicitur pter ſtechon littera: vt Virg. Miratur molem eneeſ magalia. pro magaria dixit: ponens l pro r. nam magar nō magal pocnor lingua vil- lam designat: aureo Seruio primo en. Item ſella p ſeda. Antistheco autem oppono dixit. xxvi

Eſt tranſpoſitio mihi nempe Metatheliſ ipla

Littera nam fiet quando tranſpoſta manebit

Cymbreque ſic dicis quum tymber dicere debes.

Metatheliſ dicitur tranſpoſitio. nā meta trāſ r theſis poſitio. Eſt aut iſa ordo mutatio. Virg. x. Et tibi cymbre caput euādrius abſtulit enſis. Rā dicitur teſte Seruio cymbre p tymberz ſi erit cymbre vt euādrius dicatur. Metero aut tranſſero. Metatheo tranſcurro. xxvii

Eſto protheſeon mihi ſiue parallaga quando eſt

Prepoſitura quidem non propria littera ſiue

Cui tantum de te licuit: pro in te Haro dixit:

Aluenio ſic pro aduenio. ſcribit Diomedes.

Proteſmia aut dicitur prepoſitio/propoſitio/propoſitum. Paralla- ge mutatio dicitur. Parallax viciliſim. Parallatos mutabilis. Parallato diſſero. xxviii.

Schema accipit auctore Fab. ll. lx. id qd ſit a ſimplici atq; in proprio poſito dicitur modo: poetice vel oratorie mutati. Duas aut eius eſſe ptes idē ait Dianeas. l. mentis vel ſenſus vel ſinax: r Lereos. l. verborum vel dictōis vel ſermonis vel oratiōis. Donatus aut q ſchemata dianeas ad oratores pntē ad grāmaticos vero lereos. Huic ſpēs ſūt multę: necēſſarie traduntur ſcribit Diomedes p quas ſiles colligent. Prolepſis/zeugma/Hypozeuſis/Syllepſis/Aſyntheton ſeu Dialyton/Anadiploſis/Anaphora/Epianalepſis/Epizeuxis/Paranomaſia/Scheſiſonomaſion/Paromeon/Homeoteleuton/Homeoptoton/Polyptoton/Hyrimos/Poliſyndeton/Elimar. **S**chema pot vici latine figura ſiue caltus. Cicero de clariſ orationibus appellat ſchemata ſinax oratiōis for- mas Dianeas dianeas dicit ſinā intelligētia cogitatio. Dianeo aladucto de libero cogito. Lereis aut dicitur dicitio r lexicon vocabulariū. xxix.

Nempe proleptis erit preſumptio tunc etenim ſit

Quum quod poſterius veniet deſcribitur ante

Virgilius ſexto portuſque requirere Velinos

Vel totum capitur poſt partes accipiuntur

De figuris carmen.

Discipuli discunt: hic pindaron ille catullum.

Prolep sis cōponit ex p qd est āte ⁊ lepis acceptio quasi pacceptio seu pēfūptio. Licet pīlo de natura deorū anticipatiōe interpretat: vbi etiā dicit Epicurū pūmū appellasse plepsin: quā antea nemo eo verbo nōiā rat. Pīolābane anticipo vobis significat. Labano enī capio vel accipio. Sit aut Pīomede teste quū id qd posterū accidit an ipā ascribit vt potiusq; redire velinos. Helia enī nodū erat quū ad italā venit encas vt ait Serui: sed Helia dicebat. Pīolepsim Fab. ix. pīfūptiōe appellat: quū id qd obijci pōt occupari: ⁊ pīcipue pīhemio cōuenit pīfūscā? pīterca lib. xvij. inq̃t. Et sciēdū q̃ i pīstrucōe diuiduorū si pīfūptiōe. i. plepsim pīpreponit plurale verbū ad verūq; sequēs i3 nūm anteferre: vt aqle deuolarūt hec ab oriēte illa ab occidēte. Sin ad ea q̃ diuidūt singulariter verba psequamur gñm oportebit pīponi plurale diuidēdo: vt aquilay alte ra deuolarūt ab oriēte altera ab occidente. xxx

Quum plures sensus verbo concludimus vno

Fit zeuma a nobis adiunctio dicitur esse

Trojugena interpres diuum qui numina phebi

Qui tripodas claris lauros qui lydera sentis

Et volucrum linguas ⁊ pīpētis omnia penne.

Zeugma dicit pōt latine fm pīfūsc. li. xvij. adiūctiōnā figura est q̃ tunc fit cū plures sensus vno verbo claudunt. Eādē Fab. ix. appellat Eneā zeugmēnō in qua ait vñū ad verba plures inīe referunt: quarū vñeq; desiderarēt illud si sole pōnerent. Ad tribus accidit modis. Aut pīposito verbo ad qd reliqua respiciāt vñq; pudorē libidōis: timorē audacia: ratio nē amētia. Et tūc dīr pīozeugma. Aut verbo pīfūpōsitiōe: enīm is es Catelina vt te aut pudor a turpiūdine: aut metus a periculo: aut ratio a furore renouat. Et tūc dīr hīsterozeugma vel hīpozeuma dīr. Aut in mes dio sensus pōsitiō verbo: tunc mesozeuma notatur: vt trojugena interpres diuū ⁊ zeugma dīr iugatio vel cōiunctio ⁊ zeugmō iūgo zeussis iugatio zeuereria iunctura. xxxi.

Fertur Hipozeussis verbo res singula iuncta

Incedit paulus: marcus sedet ille quiescit

Hipozeussis dicit pōt subcōiūctiōnā cōponit ex hypo qd est sub ⁊ zeu sis cōiūctio seu iugatio. Et est figura supiori cōtraria: vbi diuersa vba singulis rebus iūgit: vt Quidve petat quidve ipē ferat. Moxētius arma q̃ ubi cōiūct: violētāq; pectora turni. Edocet humanis q̃ sit fiducia rebus. Edmonet immiscetq; preces. xxxii.

Primi vox numeri plurali reddita verbo

Aut primo numeri verbo pluralis inherens

Dissimilis in sensu Syllepsis dicitur esse

Idq. d

**Antonii mancinelli beliternt,
Virgilius dixit: sunt nobis mitia poma
Castanee molles & pressi copia lactis
Hic illius arma hic currus fuit**

¶ Syllepsis dici potest latine cōceptio: teste pascia, xvij. Cōponit autem ex
syn qd est con & lepsis acceptio: dicitur itē cōprehensio. Syllepsis autem cōpūatio
Syllego colligo. Syllepsis autem Diomedes ē dissimilis clausularū p vni
verbū pglutinata cōceptio. fit autem qñ singularis dictio plurali verbo red
dit: aut pluralis dictio singulari verbo adiungitur: vt sūt nobis mitia poma
castanee molles: & pssī copia lactis. Itē hic illius arma hic currus fuit.
hoc autem schēma late pte. vt donat^r ait. vñ aliq dicitur Syllepsim fieri etiā
cū p multis ponit vñ: vt hostis hz muros p hostes. Itē & pyno multi
vt. ix. encl. vos o calliope pcor: aspirate canēti. Est enī Syllepsis p nūc
ros vt ait Scriu^r. Erat nāq rectū vos o muse & tu calliope. xxxij.

Quum sine iunctura voces barie sociantur.

Dialyton certe vel asyndeton efficiemus

Exemplum capies: rex. miles. plebs negat illud.

¶ Dialyton dici potest dissolutiō: nā descendit a verbo dialyo qd est dissoluo
Dialytos vero dissolutus. Dialysis dissolutio. Dialyton vel Asyndeton
est ofo sine cōiunctiōib⁹: vt alij naualib⁹ itē: ferte citi ferris: date telas: imo
pellite remos. Itē Veni: vidi: vici. Itē iusticia pudentia fortitudine me su
perasti. Nec etiā Bachelogia nolat: vt Diomedes ait & fabius lib. ix.
Asyndetos dissolutus ē. Asynchetos in cōpositus. xxxiii.

Diuerfas voces cōiunctio plurima si fert

Nempe figura datur Polyasyndeton esse per aliquem

Detur in exemplum materq; paterq; neposq;.

¶ Polyasyndeton dici potest multipliciter pūctū: poly enī multū dicitur po
lyo mult⁹: syndesimos vero nodus cōiunctio. Syncheton autem cōpositū di
citur. Est autem oratio multis nexa pūctiōib⁹: vt Athamasq; Thoasq; De
lydesq; Neoptolemus pūmusq; machaon. xxxv.

Uox duplicatur enim quotiens Anadiplosis extat

Principium & verius sit idem cum sine p̄lois

Urbs hetrusca solo sequitur pulcherrimus astur

Astur equo fidens: & versicoloribus armis

¶ Anadiplosis dici potest a n̄is duplicatio. nā cōponit ex ana. i. re & diplo
sis duplicatio. Diplazo enī vel diploo nobis duplico dicitur. Diplasios du
plus. Diplos duplex. xxxvi.

Incipit & finit verbo epanalepsis eodem

Pauper amet caute timeat maledicere pauper.

De figuris carmen.

Epanalepsis dici potest replicatio vel repetitio: ut paup. rē. Epanalaba
nō aut repero. Et aliter Epanalepsis (ut ait Diomedes) sit cū eadē di-
cior principii versus et clausulā tenet: ut te nemus agnuit: vitrea te fu-
cinus vnda. Te liquidū flevere lacus. Itē pater in quā me lumine orba-
uit pater. Ante enā scriptū dicitur regio et ante et aliter. Epanalepsis est
cū maiore significatio facta repetitio: ut i. Boia. Deuſeu fugaces post-
hume posthume labuntur anni. xxxvj.

Est Epizeuxis similis geminatio verbi

Significantis idem me me petit hectorē dignum.

Epizeuxis dici potest cōtinuatio id enim zeuxis imponat. Nec eadē Epiz-
mone dicitur: quod nōmē pſeuerantis inſiſtentia vel aſſiduitas interpretatur.
Epizeuxis (ait Diomedes) est eiusdem dictionis in eodem versu sine ali-
qua dictione geminatio cū imperu pñunciationis: ut me me aſſum q̄ ſe-
ci in me conuertite ferrū. xxxviii.

Dictio si similis fuerit repetita duorum.

Uersum principis tunc anaphoram faciemus

Pate mee vires: mea magna potentia solus

Pate patris sumus qui tela typhoea temnis

Anaphora dicitur repetitio vel relatio: ana enim re et phoralatio. Anapho-
ricus vero relatio. Anaphora refertur. Anaphora est (ut Diomedes ait)
relatio verbi eiusdem aut ſiſtis p participia verſu plurimor: ut nate mee
vires rē. Itē spes tu nūc vna ſenectē. tu requies miſere decus imperiū
q̄ latini. Te penes. in te oſa domus inclinata recubis. xxxix.

Non te pietorem predonem dicimus esse

Idcirco paranomastiam fugit ille fugam similem dicit.

Paranomastia (ut ait Diomedes) dicitur denotatio. Nam tūc ſit cū dictio
iterat mutata tñ aut ſſa aut ſyllaba in ſignificatione diuerſa: ut abire an-
obire te cōuenit. Et nō pietorē te ſed predonē dicimus. ſit quoq̄ quum
precedenti nōi aut nomen aut verbū annexū ex eodē figuratū: ut fugā
fugit: facti facit: pugna pugnata est. Peronomastia est inq̄ fab. ix. qñ
eodē verbo quaſi falſū augeſcit: que lex priuatis nobis eſſet nō vide-
bat. Cui cōſiſtis eſt qua Antanactaſis eiudē verbi cōtraria ſignificatio:
quā pculens quereſ de ſilio q̄ ſo mouē ſuā expectaret et ille diſſiſſet
ſe vero nō expectare imo inquit rogo expectea. xl

Prænomibus cunctis ſi iungis Epitheton vñq̄

Tunc Schellsonomaton dixerunt esse figuram

Marſa manus peligna cohors feſtina virum bis

Schellsonomaton (Diomedes ait) eſt quā ſingulis nobis Epithe-
ta cōiuncta ſunt: ut marſa manus: peligna cohors rē. Et aliter Schellso-
nomaton ait eſſe qñ in cōtēxu ſilay plures antonomastiæ ponunt: ut ar-
Bg. liij.

Antoni mancinelli beliterm.

mipotens trionia virgo. Schella dici pōt habudo vel habius. Onoc
maron vero nomina. xli.

At paromeon erit similis si littera multis

Vocibus initium prebet sic Ennius inquit

Q tite tute tati tibi tanta tyzanne tulisti

Machina multa minax minitatur maxima muris

¶ Paromeon dici pōt simile. Paromes vero similis. xlii.

Uno verba modo finita aut nomina multa

Homoteleuton faciunt petit eripit ambit

Virgilius sexto dixit bella horrida bella.

**¶ Homoteleuto vel homeoteleuto dicitur a Lice. in dignitatis sive desinē
nā cōponit ex homos qd est sive et teleuto finitū. Telos vero finis. Telo
finito pñcio. Teleute finis. est aut ofo sive verbis aut vocib terminas
ta: vt apud Ennium. eos reduci & relinqstenti & deserari malui. Virg. bella
horrida bella: huic aut ptaria homoptoto: qd solūm est nom. xliii.**

Si similes casus vel fines clausula sumit

Ut iustis ducibus sapientibus atq benignis

Merentes flentes lachrymantes ac miserantes

Fertur homoptoton tunc esse figura pelagum.

**¶ Homoptoton dicitur similis casus vel sive cadens. Homos enī sive et pto
sis casus est. Dicit etia homeoptoton homeos nāq similis est. Homos
ptoton est oratio vno similis casu cōpacta: vt apud Salustium teste Dio
mede. Maximis ducibus fortibus strenuisq ministris. Et aliter sic quā
oratio excurrit in eodē et similes casus: vt Ennius. Merētes flentes la
chrymantes ac miserantes. xliii.**

Dataq poliptoton varios casus retinendo

Clausula: littoisbus contraria littoza fluctus

Fluctibus esse precor: populis populos inimicos

**¶ Poliptoton. I. qd multiplice hz casum. Polys enī multus est ptois
casus. Poliptoton (aut Diomedes) est oratio casus varietate distincta:
vt in Teren. Te solū habemus: tu es patronus: tu pater. Ille tibi mori
ens nos cōmendauit senex: si deseris tu nos perimus. Itē Virg. Littois
littoisbus contraria et. xlv.**

Longa quidem series constructus hyrimos habetur

Est in recessu longo locus et.

**¶ Hyrimos dicitur quasi symos qd est tractus: nā series est oratiōis vel con
structio cōtinue tenore suū in multos versus pñdēs. vñ teste Seruio.**

De figuris carmen.

Hymnos longissimū est hyphaton. *Virg. vi.* Principio celsi ac terras cā
poisq; liquētes. Lucenēq; globū lune acanīaq; astra iē. *syms.* etiam tra
ctus dī. i. syro trahō. xlv.

Est climax p̄p̄rie subscripta gradatio lector;

Copia leena lupum sequitur lupus ipse capellam

Climax dī: latine gradatio teste *Fab. lib. ix. iē.* figura quā ve verbo in
verbū sit gradatio. Repetit enī quē dicta sunt i. p̄uīq; ad aliud deīcen
det in piloubus resistit: vt industria parit virtutē: virtus gloriā: gloria li
mitias: inimicitie pericula. Clima climatos regio dī. Climax vero cli
macos scala vel gradatio. xlvii.

Tropus est verbī vel sermonis a p̄p̄ia significatio in aliā est virtū
te mutatio *Fab. viii.* Tropos itē sermo est a principali significatio
ne translatus ad aliā orānde oratōis gra. vel tropos dictio est ab eo lo
co in quo p̄p̄ia translata in eū in quo p̄p̄ia nō est *Fab. ix.* Tropi dicī
ex eo q̄ veritat orationē. vnde i. motus dicunt auctori est idē *Fab. ix.* Tro
peo autē verito significat. Tropes vero mutatio seu cōuersio. Tropi sūt vt
asserit *Diomedes* metaphora metalepsis anonomasia onomatopoeia hy
phaton allegoria catachresis metonymia synecdoche periphrasis hyph
bole homediss. Nox autē oīm generalis est metaphora: ceteri oēs spe
cies videntur. xlviii.

Quum res est aliū similis p̄o nomine nomen

Donitur hinc iuuentis simplex hic dicitur agnus

Id sic translatum tibi rite metaphora fertur.

Metaphora ex meta cōponit qd est trās i. p̄p̄ia latiorū metaphora
dī: latine trāslatio: qd etiā *Fab. scribit. viii.* que qdē vt sit copīa sermonis
auget p̄mitēdo mutuari q̄ nō h̄zq; qd est difficilissimū p̄stat ne vllī rei. no
mē deesse videant. trāssert ergo nomē aut verbū ex eo loco in quo p̄p̄ia
p̄uī erat in eū in quo aut p̄p̄ia deest aut trāslatū p̄p̄io melius est. Id
facimus aut q̄ necesse est aut q̄ significatius est. aut q̄ decētius. vñ ne
cessitate rustici dicūt gēmā in vītibz qd enī dicerēt aliud. i. scire lege
tes. Itē illa ad ornatū lumē oratōis gñis claritatē i. concionū pcellas ex
eloquētie flumina. sic *Maro* dixit. *Classis* imittit habenas. Itē arreccit
q̄ auribus allāt ferrūq; armare veneno. nā i. p̄uī armare i. ferrum
armari trāslatio est: vt idē *Fab. viii. scribit.* Et metaphora aut necēssario
locū occupare debet: aut si in alienū venit plus valere eo quem expellit
metaphora aut transfero dicit. xlix.

Itempe catachresis dicitur abusio nobis

Hinc parricidam matris fratris quoq; dicunt

Cum p̄p̄rie patris sit parricida horandus

Catachresis dicit p̄r a nobis abusio vel usurpatio. Cata nāq; contra
dicit: i. chresis vsus: quā sit cōtra vsū. Hec aut vt *Fabius scribit. viii.*

Antonii mancinelli beliteris.

nō habēbus nomē suū accommodatq; in primo est. Sic dicunt pīdes cuiusq; materis sūt. ⁊ parricida matris quoq; aut fratris interfectori vīle oportuū ait idē in dicto libro. Multa sunt grece ⁊ latine. nō vena minata. Mam ⁊ q̄ iaculi emittit iaculari dū qui pilam aut sudē appella- tione priuatiū sibi assignata caret: vt lapidare qd sit manifestū est. Ita glebarū testarūq; iacens nō habet nomē. Unde abusio que catarchesis dicitur necessaria. Dec ille.

Fertur abusiū nobis catarchesticos illis

Fertur abusiue tantum sperare dolozein.

Catarchesticos dici pōt abusiue. Virg. x. an sese mucrone ob mī. dede- cū amēs induat. p. feriat abusiue dixit. Catarchesticos nomē abusiua dī aduerbiū vero abusiue catarchesice aut abutot.

Fit metalepsis enim cum dictio forte gradatim

Ad quod demonstrat pergit: tibi testificatur

Post aliquod inca regna videns mirabor aristas

Metalepsis figura est quā nos varie trāslanūā trāsumptiūā trāspo- sitiūā vocamus: vt Fab. ait in. iij. Cōponit aut ex meta ⁊ lepsiā q̄ est ac- ceptio: hinc trāsumptio dī. Metalambario aut trāsumo ac muro. Fiqz quā aliqua dictio aliud a sua ppria significatōe ex his que precesserūt denotat: vt ibi. post aliq̄ mea regna videns mirabor aristas. hoc est se- getes ⁊ sic estates: ⁊ ob id annos.

Pone tenebris lector pro contento aut vice versa

Nunc pateras libate ioui vel bina coronant

Neinpe metonymiam conceditur esse figuram.

Metonymia dī a Diomede trāsmutatio. sic aut multis modis p id qd cōtinet id qd p̄tinet. sic Crateras magnos statuit ⁊ vīna coronāt. nō enī vīna sed crateras in qbus vīna: p id qd cōtinet id qd cōtinetur. Sic celo gratissimus amnis: p dīs q̄ celo cōtinent: p inuentorē qd inuentū est aut p dominantē subiectū. sic Sine cerere ⁊ baccho friget v̄nus. vult enī p cererē panē intelligi: p bacchū vīnū: p v̄nerē cōcubitus: p inuentū iūē- torē aut p subiectū dominantē. sic Sic vīnūq; precemur. nam hic p̄sens deus est: ab eo qd facit sic frigus p̄grū mētūq; timorē. i. q̄ mētōs fas- cit. Metonomazo aut trāsmomino dicit metonymia trāsmominatio fert a Diomede vero trāsmutatio vt diximus.

Antonomasia est pro nomine sumpta loquela

Sic proprium nomen retices ponens generale

Si quoq; virgillum nomen dicendo poete.

Antonomasia dici pōt p nolē. i. vice nolē posito. Magnanimus an- chīlades p enea ⁊ saturnia p iunone. Fab. viij. Antonomasia vt Dios- medes ait est vocabulū qd sine nolē positi loco eius fungit: vt est Vir-

De figuris carmen.

ma virūq; canorybi intelligit eneeas. Itē domitor maris dī: et intelligit neptunus. fit autē modis tribus. ab aior et magnanimus anchisladco. i. eneeas. a corpore et ipse arduus. i. polyphemus. extrinsecus et infelix puer atq; impar cōgressus achilli: hoc est troilus.

liij.

Appositum proprio mihi fertur epitheton esse

Alma ceres et pulchra venus vel tristia bella

¶ Epitheton recte dicimus appositū vel adiectiū a nōnullis sequens dicitur: ut dulce mustū eo poete et frequētius et libetius vrant. Itaq; et dē res albi et humida vīna in his nō reprehēdimus: apud oratores nīl aliqd efficit redidat: tūc autē efficit si sine illo qd dī minus est. qualia sūt: o sce lus abominandū o deformē libidinē. Fab. viij. Componit autē ex epi qd hic dicit in et theo positū. Sumunt autē epitheta modis tribus. ab aior et iustus impator: cōtēptor diuū meztius. a corpore et pulcher iulus. ex extrinsecus vero qd sumunt in plures species diuidunt: sunt enī ab loco ab actu ab euentu. ab loco: ut Elyxes itachus. ab actu: ut Enea nutritrix caiera. ab euentu: ut Insula diues opū tenedos. Epitheton ab antonomasia differet: hēc enī vicin nōis sustinet: illud vero nunq; est sine. ppro nōm: neryt Donatus edocuit.

lv.

Pro numero numerum si pono sine doche habetur

Exemplum naues armato milite complent

Si partem limes pro toto vel vice versa

Da requiem puppi veniet cum frigidus annus

Nuda genu tectusq; oculos eadem quoq; fiet

¶ Synecdoche est cōceptio vel cōprehēsiō. a Licerone vero in dignitatibus dī intellectio. Synecdochios autē aduerbiū cōprehensim denotat. Est autē figura cū a parte totū vel a toto pars intelligitur: puppi. i. nauī frigidus annus. i. frigida hyēs. Meminisse autē debemus (ait Donatus) qd sic a parte totū faciendū esse ab insigniori parte. Synecdoche est etiā ibi Nuda genu: nōdōq; sinus collecta flūētes. i. habēs nudū genu: et habens collectos sinus. fit enī quotiēs pncipio pteriti tps a passio. iū gimus casum acti: ut delectus animū: mēta vultū Serui? puino enei. sed in carmine potius q; in prosa vtemur. Synecdoche itē est ut Fabi? ait. ix. cū subtracū verbum aliq; satis ex ceteris intelligitur: Celius in antonij. Stupere gaudij: simul enī audit cepit. Cui illa sunt illa meo qd dē iudicio in qbus verba decenter pudoris gratia subtrahunt. Rouim? et qd te transuersa tventibus hyridet quo sed facles nympe risere facel lo. hanc qdam aposiopisim putant frustra. nā illa quid taceat incertum est aut certe longiore sermone explicandū hic vñ verba et manifestum quidem desiderat: que si aposiopis est nīl nō in quo deest aliqd idē appellabitur. Hec ille.

lvi.

Imge nouas voces onomatopeia fiet

Antonii mancinelli beliteri.

De sonitu factas. sus scropha hinc dicitur esse.

¶ Onomatopœia est onomatos. i. nōis pœia fictio. hinc etiā fab. in. viij. ait onomatopœia est fictio nōis grecis inter maximas habita virtutes. nōbis vix pmissit. inde tñ muglus & sibilus & murmur venerūt. fit aut qñ vocis cōfusa nomē ad imitandū sonū affingim⁹. vt ouis dicim⁹ balatum: bos mugitū: equorū hinnitū: terribilis buccine sonitū Taratātara. Ennī. Et tuba terribili sonitu taratātara dixit. lyij.

Circuitus romane periphrasis esto loquendi.

Et iam p̄ima nouo spargebat lumine terras

Æthoni croceum linquens auroꝝa cubile

Iam luceſcebat: bel lax erat oꝝta notatur

¶ Periphrasim vocāt circuitū eloquēdi: vt docet fa. li. viij. Sicut quā id qđ vno aut paucioribus verbis dici pōt pluribus explicat: vt Læpus erat quo p̄ima quies mortalibus egris incipit: & dono diuī gratissima serpit. itē ouis teneros depellere fetus. i. agnos. periphrasis demū circūlocutio dī. p̄ter enī circū vel circa dicti phrasiss locutio fertur & phra 30 dico vel dissero. lyij.

Transcensus veri manifestus hyperbola fiet

Altra ferit sonus armorū clangoꝝq; tubarū

¶ Hyperbole dici pōt eminētia: vel vt ait Læc. suplatio a fa. li. viij. suplectio interpretat a gbusdā vero excessus dī. Læponit enī ex hyper qđ est sup & bole qđ est iacius: vñ figura dī quā dictio excedēs fidē ponit augēdi minūēdi vē ḡraugēdi vt nix cādidior fulminis odor alio. Mō nuēdi vt cadēti te solū sonitus terreret: & vix oībus herēt. lix.

Uorum turbatus sopnabit hyperbaton oꝝdo

Longius est verbum quotiens fit hyperbaton illic.

¶ Hyperbaton verbi trāsgressio interpretat fm fab. li. viij. quā frequenter ratio cōparatōis & decori poscit. fit enī frequentissime aspera & dura & dissoluta & hians oratio: sed ad necessitatē ordinis sui verba redigant lōgius: ergo verbi pprie hyperbaton est: vt aladuerti iudices oēm accusationis orationē in duas diuisam esse p̄ces. nā in duas partes diuisam esse rectū erat: sed durū & incomptū. huius vero Tropi species sūt quāq; vt asserit Diomedes. Anastrophe: Diacophe vel emēsis: Dialissa vel periphrasis: Synthesis: Hysterologia siue hysteron. Hyperbaton autē transcēdo dicere vel transgredior. Hyperballo extendo supero. Hyperbassis vel hyperbassis transgressio. lx.

Transira per & remos dicatur: anastrophe fiet

Dicto si sublit cum sit p̄cedere digna.

¶ Anastrophe dī inuersionē enī vt ait Diomedes duorū verborū ordo p̄eposterorū: vt transira p̄ & remos: enī per transira. itē Italia cōtra

De figuris carmen:

p contra Italiam. Vocat vero qdam q anastrophe reuertor: est nobis
z anastrophe reuerſio. lxi.

Dat tmesin partes in binas dictio secta

Est bozee regio septem subiecta trioni.

¶ Tmesis vel diacope est vnus cōpositi vel simplicis sector: vna dicti
one vel pluribus interiectis: vt septē subiecta trioni: z saro certe comari
nuit diti. p sepiētrioni z cerebri. Tmesis enī pprie dī sectio scissio diui
sio. Cōponit oīa autē. i. per z copro incidit: quasi inter cōllo. diacopto item
intercudo significat. lxi.

Interpositio romane parentthesis extat

Tu mihi nāq; plus noctesq; diesq; fauebas

¶ Parēthesim greci vocāt sit fab. ar. nos Interpositiōē vel Interdis
tione dicimus dū cōtinuatōi sermonis medi⁹ aliq̃ sensus interueniat: vt
eneas (neq; enī patri⁹ p̃sistere mētē passus amor) rapidū ad naues p̃e
mittit achate. Cōponit autē ex para z en q̃ duo dicte inter z thella postea
eandē. Diomedes Dialysim vocat. i. dissolutionē. lxi.

Synchelsis est vocum aut sensus confusio longa

Vina bonus que deinde cadis & cetera.

¶ Synchelsis dī a n̄is confusio. Nā s̄n dicit con z thellis fuso. est autē
hypbaton obicūq; ex oī partē vt vīna bonus z. cū sit ordo. Deinde he
ros diuidit vīna: que bonus accessit cōterat cadisq; de trīmacio litore
obcūbus dederat. nē scē. en. Iuuenes fortissima frustra p̃ectora z.
Est enī ordo iuuenes fortissima pectora frustra succurrat vbi incenſer
oēs dū qbus imperiū hoc steterat exēssere ad rīo arisq; relicta videtis
q̃ fortuna sit rebus. si vocis certa cupido est sequi me audientē extrema
ruamus in media arma z motamur. lxi.

Hysteron & proteron nutrit peperit vocitatur

Hec fit cum rectam seriem sententia mutat

¶ Hysteron dī a n̄is vltimū post vel nouissime. Proteron vero prius
z inde. Hysteron pteron figura nolatur quā sentētia ordine cōmutat: vt
postq̃ altos tetigit fluctus z ad equora venit. nā prius ad equora venit
q̃ tangeret fluctus. Hysteronologia dici pōt p̃eposterus sermo: itaq; eadē
figura cū hysteron proteron. lxi.

Allegoria datur nobis inuersio sitis

Quum herbis aliud sensusq; aliud reperitur

Claudite iam riuos pueri sat prata biberunt

¶ Allegoriā fab. viij. inuersionē interpretat: vt aliud verbis aliud sensu
cōſēdat. Ad nauis referēt in mare te noui fluctus. o qd agis fortiter occu
pa pōtis totusq; ille. Horatij locus odorū p̃io. quo nauē p̃ p̃p̃os: fluctus
tēp̃statē p̃ bellis ciuilib⁹ pōtis p̃ pacē atq; cōcordia dicit. Et Virg. in

Antoni mancinelli politerenti,

fine. il. geor. Sed nos uniusli spacio oblectamus equos. Et si epus equum
summas solvere colla. hoc est q. macrada fuerit explicamus: si cognat
est carne finire. Et per se sepe sit spca. habedones. Proia antipha
sis/enigma/charientissimos/patoemias/ta. casus/ascelimus.

Arconia quidem nubi p. latio fertur

Arconia quidem multis inuis habetur

Quam sermo ostendit tecto contraria sensu

Eccegram vero landem e spolia ampla sabbat

Arconia diversis et q. p. latio fertur. Arconia uero vocat quia chararia od. p. latio fertur. p.
ro scribit il. vii. q. Arconia uero vocat quia chararia od. p. latio fertur. p.
nitiatioe itelligit. Arconia uero vocat quia chararia od. p. latio fertur. p.
de e spolia ampla sabbat. Arconia uero vocat quia chararia od. p. latio fertur. p.
tionis aduenerit. Arconia uero vocat quia chararia od. p. latio fertur. p.
videtur homo sabbat. Arconia uero vocat quia chararia od. p. latio fertur. p.
mibi credidit. Arconia uero vocat quia chararia od. p. latio fertur. p.

Sitiphras hoc est signatus contraria p. latio

Scimus hinc parcas: quia nulli parceret inuolant

Sitiphras est enim verbum. Arconia uero vocat quia chararia od. p. latio fertur. p.
e phras locum. Arconia uero vocat quia chararia od. p. latio fertur. p.
bona. Arconia uero vocat quia chararia od. p. latio fertur. p.
parcas. Arconia uero vocat quia chararia od. p. latio fertur. p.
Deilio referat. Arconia uero vocat quia chararia od. p. latio fertur. p.
ad. Arconia uero vocat quia chararia od. p. latio fertur. p.
nonne est. Arconia uero vocat quia chararia od. p. latio fertur. p.
ma. Arconia uero vocat quia chararia od. p. latio fertur. p.
ne vero. Arconia uero vocat quia chararia od. p. latio fertur. p.
contradictoria. Arconia uero vocat quia chararia od. p. latio fertur. p.

Obscurus sermo rantiis: quia p. latio fertur

Quater me p. latio fertur: quia p. latio fertur

Sit Charientissimos tibi gratificatio dicta

Aspera qua dictu promuntur gratis: ut si

Dum petrunctaret nūquid me quiescere mor

Prospera dicatur fortuna salus bona siue

Per quod signatur nullo de me petisse.

Charientissimos dici p. latio fertur. Nam e charis qd est gratis vel
gratiosum. Charis ab aliquibus p. latio fertur. Charientissimos autem
videtur summatim significat. Charisone vero dono gratifico. Est autem
tropus ut Plomedeas ait: quod pura dicitur gratias pferunt vel dicunt
es que gratis sunt auribus aliud significans: quod interrogamus nū.

De figuris carmen.

quis non quesierit et respondeat bona salus vel fortuna: exinde intelligitur
non nemine non quesuisse.

Si dices lupus est in fabula amice: figura

Scribitur a cunctis tunc este paramea dici

Grammatici appellant puerbis hanc tamen omnes

¶ Paramea dicitur in puerbis: ut Virg. in mer. Rapti meriam videre
pueros. nam etiam puerbis confirmatur voce deservat is que puor videtur lu-
pus. Alii etiam puerbis nati est apud. Tunc in ad. Lupus est in fabula
quoniam supponit ille de quo loquimur nobis sui presentis amputat fa-
cultate loquendi. Plinius in. viliis. Sed in Italia quoque credit lupos visus
esse notus vocis hoc que pueros conuenient adunere ad pns. Par-
mea est puerbis dicitur.

Sarcasmos plena est odio versio ad hanc

En agere quanta laboratione peris

De puerbis autem sarcasmos in hoc versu dicitur

¶ Sarcasmos est odium et derisio. Plinius in. viliis. Sarcasmos ad pns
mum. Sarcasmos ergo hanc rationem dicitur peris. genitum sui mea tristitia
facit.

Effertur quicquid sine rursitate facere

Ipsa figura quidem Altestimos dicitur esse

Qui bantum non odit amet tua carmina meui

Atque ibidem iungat ouipes et inuigat hircos

¶ Altestimos. dicitur est tropus in quo plures immo pluresque personae
Altestimos puerbis dicitur. Plinius in. viliis. Sarcasmos ad pns
mum. Sarcasmos ergo hanc rationem dicitur peris. genitum sui mea tristitia
facit.

Item Homocollis quoniam similitudo facta est

Sunt species non ve parabola cum parabigma

¶ Homocollis dicitur in similitudo. Nam tropus est qui ex similitudine alieni
tuo cognuit in similitudine deuenimus incogniti.

Ad fornam foris collatio dicitur Icon

Forma mercurio similis vocemque colorumque.

¶ Icon est qui foris ad formam est quoniam similitudine sit collatio vel co-
paratio mercurio vel iungendo carum stat in pns corpore tam val-

Antonii mancinelli beliterini.

distint impetu leonis acerrimi. Sicut iste quotidie p. fossi tanq. iubarum
diaco serpit dentibus aduncis. Itē os humerosq. deo sūto. lxxv.

Ponitur exemplum tibi vel collatia quando.

Ille figura venit que nempe parabolo fertur

¶ Parabola cōparatio dī. nā valet dici iuxta sententiā. fit enī ex para
q. indicat iuxta: t. dule consiliū vel inlarquasi rerū dissimiliū cōparatio.
Eirg. in. 4. Qualls mugit? fugit cū saucius arā. Taur? i incertā excus?
sic cernice securi. Itē equalis in eurore ripis tē. fab. li. v. Parabolam
appellat exēpli. Diomedes Alundinē. Alii cōparationē. lxxvi.

Dicit vel facti exemplum fertur paradigma

Anthenor potuit medius ac.

¶ Paradigma dī: a fab. in. v. Exemplū est enī. Exēpli hōiatis vel de
hōiatis enarratio. Hōiatis: vt Anthenor potuit tē. Itē Dallas ne em
rere classēm argiū tē. De hōiatis: vt Et nō sic phūgius penetrat las
cedemona pastouledēq. helenā troianā: vt ad vides. Paradigmo
autem explico dicit. lxxvii.

Sepe relata quidem sententia Epimone habetur

Intercalares versus illud manifestant

Facte menalios merum mea tibia versus

¶ Epimone dicit pōt pterantur: vt superius in Epheusi dicit est. nu
mero trigessimoseptimo. lxxviii.

Si ponatur agens patiens res: vel vice versa

Sive inodo simili tibi sit conuersio facta

Trade rati ventos dicatur Hypallage habetur

¶ Hypallage dī submutatio. nā cōponit ex hypo quod est sub: t. allage
mutatio. Dicit enī figura quā verba p. aduersum intelligunt: vt Trade
rati vētos. p. ratē ventis. Ab aliq. vero hypallage dī subalternatio:
t. hypallatio subalterno. lxxix.

Utrū quam statuo est bestia antiptosis habetur

¶ Antiptosis dicit pōt latine p. casu. Figura est q. casus p. altero casu
ponit: vt vībē p. vibo. fit enī ex anti q. est p. t. ptosis casus. pro autē p.
duci: q. p. o magnā scribitur. lxxx.

Quando adiectiuum in substantiuum resolutum est

Endiadys ficit Calibem frenosq. momordit

Uteris Endiady pateris libamus a auto

¶ Endiady figura est quā resolutū substantiuū in adiectiuū: vt Calibē
frenosq. momordit. p. calibēs frenos. Et pateris libamus: t. amari. p.
teris aureis p. endiady: vt Scrui? docet lib. 4. geos. Endiady est cōpo

De figuris carmen.

nitur ab hen qđ est vñū dia per r dyo duo. i. qđ vñū p duo dī. sed cū hen
habeat h̄ponius hendiadys cū h̄ scribi deberet. lxxxi.

Si dicas minus & plus signes Aiptote habetur

Munera nec sperno dulcis amice tua

¶ Aiptote dici pōt defectiua. Nam a lipo qđ est deficiō vel linquo des
riuat. Sit aut cū minus dicitur & plus intelligitur vt munera nec sper
no. i. libenter accipio. lxxxii.

Temporis esse solet descriptio chyonographia

Meretur interea celum: & rusto oceano nox

¶ Chyonographia dici pōt tēpōis descriptio. Chionos enī tēpus est et
graphis scriptura. Chionicos. vero tēpōalis dicit. Chionizo autē tardo
more: perfero. lxxxiii.

Topographia loci: sed mundi Cosmographia

Lucus in vrbe fuit media letissimus vmbra.

¶ Topographia loci descriptio. nā topus locus & graphis scriptura dī
Dec eadē Topothella dici pōt. Topos enī locus & thella positio dī. Est
autē topographia veri loci descriptio. Topothella ficti auctor. Lactatius
ū. theb. & Scruus. Lenei. Cosmographia dī mundi descriptio. Componi
tur autē ex Cosinos qđ est mundus & graphis scriptura pieturabe. Cos
meo autē omo significat. Cosmicos mādānus dī. Cosmos ornatus hone
stus. Cosmos ornamentum quē & latini mundum vocant: & mundus or
bis etiam dicitur. lxxxiiii.

Respondens ad que sunt foris tan obicienda

Das Antipophorain cum nū tamen obiciatur

Sum plus heu doleo nam mihi sepe nocet

¶ Antipophora s̄ cū tacite obiectioni respondet. posset me quisq; in
terrogare: quā dico sum plus: heu doleo. cur doleo tēcū correspondi: nā
mihi sepe nocet. Anti cōtra dicit hyppophora subduco vel suffero: quā
si contraria subductio. lxxxv.

Antitheton grēce contra appositioq; latine

frigida pugnabant calidis humania siccis

Mollia cum duris sine pondere habentia pondus

¶ Antitheton dici pōt a n̄sio contrariū vel cōtrapositū: nā figura est cū
cōtraria cōtrariis opponunt: vt parit p exempla. Antitheton cōtrapo
sitū vel contentio dicit: vt Fab. lxx. docet. Sed nō vno s̄e modo. nā & s̄e si
singula singulis opponunt: vt viciē pudorē libidinis: morē audaciā: & bina
binis. non nostri ingens est: vestri aurū est & sententia. sententiis: dñs
tur in cōditiōibus: taceat in iudiciis. Cui cōmodissime subiūgiunt ea s̄e
cies que distinctio dicit. Qdū populus romanus priuata luxuria: public

31.4

Antonii mancinelli beliteri.

eam magnificentiā diligit.

lxxxv.

Diligite me: tu te: solet Idtophassis esse

Allophylis tu me: me vel te diligit Ale

Idtophassa venit ab idios grece latine p̄p̄ius: et phasso. i. fama vel dictio. Allophilos dici p̄t alie nigena. nā cōponit ex allo qđ est aliud et philon qđ est genus: gens natio.

lxxxvi.

Brachylogia refert q̄ plurima sub breuitate

Ferte citi ferrum: date tela impellite remos

Brachylogia ē: a nris breuiloquis. nā a brachi qđ est breue cōponit: logia locutio. Brachylogos aut breuiloquus. Fit aut Fabio teste li. viii. qm̄ plura paucis cōplectimur: et cetera. p̄ra cōdōne Metelli teste eodē lib. ix. qđ iudicabant eos vocari custodiri: ad cenarū adduci iussit. Idē ve ro genus ē: etiā Syntheton eodē auctore.

lxxxvii.

Fertur erotema at quotiens Interrogat vilus

Quid melius turdo: bulua quid dulcius ampla

Erotema vel erotisma interrogatio ē. Erotas interrogatio.

lxxxix.

Fertur epheregesis que explanat prius acta

Colle fuga turnum atq; instantibus eripe satīs

Epheregesis vel epheregesis interpretat expositio. ab epi p̄pōne et ere gesis interpretatio expositio. Exegeome aut expono.

xc.

Absenti sermo directus apostrophe habetur

Sic loquor absentis scriptam dum mīto salutem

Hanc tibi pyramides mīto iudea salutem

Apostrophe ē: a Fabio li. ix. auersus sermo siue auersio. Est aut figura locutiois quā ad aliquē p̄ scdam p̄sonā sit cōuersus: vt te nunc illos: quos: Appulane. Apostropho aut auersio significat.

xc.

Paras in frustra secant dic Synthesis esse figuram

Synthesis dici p̄t cōpositio. fit aut cū singulare nomē collectivum verbo plurali cōponit: vt p̄p̄us clamant.

xc.

Personarū nouam formans das prosopopeiam

Qui modo nascentis fueramus quinq; libelli

Prosopopeia ē: p̄sone fictio: vt Fabio li. ix. scribit. Componit autem a p̄lopon qđ est p̄sona et pieo facio velingo. Figura est vel qm̄ inanimata ad animatū loquitur: vt patet in exēplo: vel alati ad inanimatū: vt de ra. Quid amplius o mare et o terra ardeo. Vel qm̄ etiā ad inanimatū ip̄s quoq; inanimatū loquitur: vt apud Ouis. metamor. lib. ii. Terra ad maria loquitur et flumina.

xcii.

Euphonia bonus sonus est: vt dictio palchra

De figuris carmen.

Cythes pro sybides sic aptius atunt.

Euphonia transfert a pusciano bona sonora et a Quirilliano aure vocalitas: ab aliquibus bona vox.

Confundit numerum casus genus Alleotheta

Sive alleosis que permutatio fertur

Alleotheta dici potest aliter posita. Allos enim est aliter: et Theta posita pusciano? vero li. viii. interpretat Alleothes variationē. Allos enim aduersus ac varius ē. Alleo pmutio. Alleothesis pmutatio. Confundit aut numerū ut paro in frustra fecit. Casus ut tu mihi quodcumque hoc regni: pro hoc regnū. Item Alleothesis statim desinit esse pro viro. Genus Alleothesis facit humor depulso arbutus hedis. Lenta solis seto per eam mihi solus Amynthas. Ad dulce enim quod est neutrum tam feminina quam masculina reddidit.

Altiore est sensus quotiensque quem tibi verba

Declarant vel quod dicis plus significatur.

Aut etiam quod non dicis scito Emphasin esse

Amplior virtus est Emphasin. viii. fab. aliorum prebēs intellectū quod que verba se ipsa declarant. Eius due sūt species. Altera quod plus significat quod dicitur Altera quod etiam id quod non dicitur prior est. Namque Domitius in De velans graues in equis descendisse ait. Nam verbo vno magnitudinem eius ostendit. Et apud Virg. Demissum lapsi per funem nam sic quoque magnitudo demonstrata est. Idem Cyclops quā laucule dicit per unum per digitum illud corporis spacio loci mensus est. Deque potest est in voce aut alio superprella aut etiam abiectione suppinit vox ut fecit per ligato. Item. Ad finem ita fortuna bonitas tanta non est quā tu per te per te iniquā obtineas. Intellectus quod loquet. Tacuit enim illud quod nihilominus accipim? non desit potes quod ad crudelitatem est impelleret. Virg. lxx. l. geor. Emphasin facit auaritia Sermonis dixit enim. Quis ita glandes atque arbuta sacre deficeret? vinctus vitā dodona negores. significat enim etiam id quod non dicitur hoc est non solum aliter sed etiam sacre namque harū sterilitas altarū denotat infidelitatem. Emphasin autem ē: significatio demonstratio effigies. Empheno manifestio. Emphasin declaro demonstratio.

Autum plures voces vno accentu legis illo

Lecto? hyphen etenim vel quandoque libe manifestant

Hyphen dici potest subunio. hypo enim sub et hen vñ significat. Et tunc fit quā plures dictiones sub vno accentu legunt: ut quiquid et illa. Est autem accentus. i. virgula ad vltima huius prime dictionis ad prima sequentis subducta ut theologos.

Epanodes grece est: regressio quippe latine

Hic par est vobis non par mihi nullus arte.

Antonii manutelli beliteri.

Epanodos grece dicitur regressione dicitur. Fab. ait lib. ix. Hec solus in eodem censetur etiam in diversis eadem verborum principia dignitas est per ne par. non par fortasse eorum quod se habent. Hic magnus est labor dictoris: magnus est res. Epanodos hic ex epi. et ana. q. uno sunt etiam et terz. siue res indicantur hodie q. u. quod sit. Hic regressione dicitur. Principium bonus est: non bonus autem q. in e. annu. d. commatur.

Alterius iuxta formulas aliquid reperitur

Descriptum quotiens catatypolis vocatur

Omnia mercurio similia potentia colorum

Et crimes flauos et membra decora iuuenis

Catatypolis dicitur per hanc vel hanc figuram. Cate autem est typus figura d. Typolis formula impressor. Et autem tropus qui aliquid iuxta alterius forma describitur. Arg. iiii. Oia mercurio similia. Et autem est similitudo.

Siqua per excellens posuerit catexoches habetur

Catexoches dicitur per excellens figuram. Arg. in geol. boues et excellens nolantur: quia dicitur q. cura bouum q. cultus habendo sit percon. dicitur et via est dodoa negure. Cate hic p. significat exoches emittit vel excellens ut in exoches egregius excellens.

Pro alluto sapiens sit paradisiola dictus

Paradisiola sit recte. Fab. lib. ix. quod sit. Pro alluto sapiens appellatur. Paradisiola sit recte. Epomis autem ex para. I. dicitur in sole dicitur. ut sit quod sit volutus quod sit nostri interpretatio dicitur. sit proinde dicitur liberalis reme. et sit sit et similia.

Dic ego paulus nunc euocatio dicitur esse et

Qua Cero curia.

Euocatio est. Equidans reductio certe glorie ad prima vel sciam per dicitur ego Antonius scribo in Socrates curia.

Est autem apposita coniunctio quippe duorum

Substantiuorum declarant seque distam

Stratur molem enee magalla quondam

Apposito est. Quod est obiectio duorum substantiuorum quod sit dicitur sit autem sit. primus sit. per se troiane gloria gentio. Hic autem sit in apposito duo substantiuorum in eodem casu.

Syllepsis siue est conceptio tripliciter sit

Et genere et numero et persona. indignus autem

Hic deducendum est ad glorius optime letroz.

Conceptio seu syllepsis est adductio indigno ad dignum. Et est tribus modis: genere numero et persona. Genere et masculinis concipit

De figuris carmen.

femininū & neutrum; femininū vero concipiat neutrum; ut Quintus: Mar-
tha sunt mei. Pythius & hoc alai sunt tutimatha & hoc alai sūt nostre.
Lucanus. i. His erat hinc leges & plectis coacte. Masculinū gen^o dis-
gnus est femininor neutro. & femininū neutro. Numero ut pluralis nu-
merus concipiat singularē; vel singularis dictio plurali verbo reddatur;
hoc enī schema late patet; ut Donatus ait; ut discipuli & preceptor legat
vel discipuli cū preceptore legat; ille & illi gaudet. Personā ut plurimū co-
cipiat scdām & tertiam; scdā concipiat tertiam. Plutiano auctor lib. 1. c. 1.
& 179. Prima enī dignior est scdā & tertiam; scdā vero dignior est tertia. Dic-
tū ergo Ego & tu legimus; ego & ille scribimus. ego & vos & ille fecimus; tu
& ille scribis.

¶ Idem Wandelinus ad lectorem.

¶ Hippollodorus ut tradit Celsus auctor Fabio in cōprehensibilibus par-
tis huius precepta existimant. Itaq; si oīa minime plectum fuerim de
mirū cū res sit quodā modo infinita. Illud si preceat nemine de figu-
ris extare hodie nullū opusculū quidē ita plene videret. Incipiat
ut hoc nostrū. Conferentibus res ipis ostendit.

¶ Finis.

¶ Vabes itaq; lector quēq; ab Alexandro ut cūq; tradita sunt atq;
alia multa; uisū enim de elegantis mori aut verborū ille memini longe
prestantius ab optimis authoribus eductū; adeo ut verus grammata-
ticus hinc euadere possit. Quis est qd moris de que sit aut quēq; di-
dio & impensis hec in lucem prodire debet. Siqua autem ex archetypo
pō minus soliter deprompta ego clementi innotat oberrare cōmuni
ignosces. Vale.

¶ Tuctum atq; recognitū est hoc opus opēra Hen-
riana. Impellumq; in ciuitate Londi. Per Richar-
dum Dynson: in bico dīcto the Fleetstete. In signa
Georgii cōmōzantem. Anno. 1666. m. b. xi. die. Angu-
stii.

[The following text is mirrored bleed-through from the reverse side of the page and is largely illegible due to being upside down.]

